IO: BAPT. S.R.E. CARD.

DE LVCA

COMMENTARIA AD CONSTITVTIONEM SS. D.N. D. INNOCENTII XI.

DE STATVTARIIS SVCCESSIONIBVS

Cum Particulis Statutorum, & Legum excludentium Fœminas propter Masculos, tàm intrà Statum Ecclesiasticum, quàm extrà illum.

ET DE PENSIONIBVS ECCLESIASTICIS

Ad ornatum alterius Constitutionis eiusdem Sanctissimi Domini Nostri de illis vltrà medietatem non transferendis.

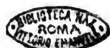
Accedunt in fine

Indulta varia transferendi, & retinendi Pensiones Ecclesiasticas.

Opus Posthumum.

ROMAE,
Apud IOANNEM BAPTISTAM BVSSOTTVM,
M. DC. LXXXXIV.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMO D. N. D.

INNOCENTIO XI.

PONT. OPT. MAX.

BENEDICTVS

SANCTAE MARIAE IN PORTICV DIACONVS

CARDINALIS PAMPHILIVS.

RODIT in lucem, Beatissime Pater, Ioannis Baptistæ Cardinalis de Luca Opus hoc posthumum DE STATVTARIIS SVCCESSIONIBVS, ET DE PENSIONIBVS ECCLESIASTICIS, quod cùm ab eo apud Te conscriptum vnicè fuerit, vt Tuæ menti dirimendis litibus, atque dissensionibus intentæ inhæreret, Tuum quodammodo fuisse dici potest, antequàm nasceretur. Tuus etiam Author ipse fuit, Tuum & ego me fateor: vt enim vtrique specioso huiusmodi titulo gloriari potiori iure liceret, insignibus in nos collatis beneficijs effecisti. Ego itaque qui eiusdem hæredis nomen, non absque

Digitized by Google

Tuis nutibus gero , Sanctiſſimos antè pedes, eo, quo par eſt animi obſequio, volumen hoc depono, quod vt inter cætera , quæ plura edidit author , glorioſiùs eluceat, ſatis eſt ſi INNOCENTII nomen in fronte præſeferat. Nil autem ambigo, quin poſtremos hoſce tanti Viri labores, ſingulari clementia excipias, atque tuearis, cùm Tuus ſit, qui offert, Tuum quod offertur , eaque potiſſimùm de cauſa patiaris libenter , vt ſua ergà Principem de ſe optimè meritum obſequia immortalitati, mortuus ipſe, hoc per me demandet officio, à quo modeſtiſſimi Tui genij conſcius, dum viueret, ſtudiosè abſtinuit. Qua propter vt meæ fiduciæ indulgeam , & ne Benignitati Tuæ videar importunus, pluribus ad id Te precibus hìc non interpello: Has tantùm profundo ex corde vehementiſſimas ad ſummum largitorem munerum Deum, vt ſalutem Tuam adeò neceſſariam, præcipue in hiſce rerum articulis, felicem, atque perennem ſeruet, qualem nuncupatis votis totus Chriſtianus Orbis exoptat.

Digitized by Google

INDEX
ARGVMENTORVM

Quæ continentur in ſingulis Paragraphis huius Operis de Statutarijs Succeſſionibus .

rietate

Digitized by Google

§. IV.

§. V.

§. VI.

§. VII.

§. VIII.

Digitized by Google

§. XII.

Digitized by Google

§.XVII.

Digitized by Google

Digitized by Google

§. XXII.

Digitized by Google

ELENCHVS OPERVM

Quæ in lucem edidit Eminentissimus D. Io: Baptista S. R. E. Tit. S. Hieronymi Illyricorum de Vrbe Presbyter Cardinalis de Luca.

Latino Idiomate.

THEATRVM VERITATIS, ET IVSTITIAE, CVM SVPPLEMENTO.

Diuisum in 16. Libros in fol.

LIB. I.
De Feudis, & Bonis Iurisdictionalibus, & Bulla Baronum.

LIB. II.
De Regalibus. Hoc est de officijs venalibus, locis montiũ, alijsq; Iuribus cum Principe, seu Republica; Vectigalibus, & Gabellis, Salinis, & Mineralibus, Monetis, Vijs publicis, Fisco, & alijs, de quibus in *Cap. Vn. quæ sint Regalia.*

LIB. III.
De Iurisdictione, & foro competenti.

PAR. II.
De Præeminentijs, & Præcedentijs,

sub quibus.

De Iure Cathedratico, Metropolitico, Nobilitate, Ciuilitate, & alijs Iuribus honorificis.

LIB. IV.
De Seruitutibus Prædialibus.

PAR. II.
De Emphyteusi.

PAR. III.
De Locatione, & conductione.

LIB. V.
De Vsuris, & interesse.

PAR. II.
De Cambijs.

PAR. III.
De Censibus.

PAR. IV.
De Societatibus Officiorum.

LIB. VI.
De Dote. Lucris dotalibus, & alijs dotis appenditijs.

§§ 2 LIB. VII.

Digitized by Google

LIB. VII.
De Donationibus.

PAR. II.
De emptione, & venditione.

PAR. III.
De alienationibus, contractibus, obligationibus, & pactis in genere.

PAR. IV.
De Tutoribus, Procuratoribus ad negotia, Administratoribus, & aliena negotia gerentibus.

LIB. VIII.
De Credito, & Debito, Creditore, & Debitore.

LIB. IX.
De Testamentis, Codicillis, & vltimis voluntatibus.

PAR. II.
De Hærede, & hęreditate.

PAR. III.
De Legitima, Trebellianica, & alijs detractionibus.

LIB. X.
De Fideicommissis, Primogenituris, & Maioratibus.

LIB. XI.
De Legatis.

PAR. II.
De Succesionibus ab intestato.

PAR. III.
De Renunciationibus.

LIB. XII.
De Beneficijs Ecclesiasticis in genere.

PAR. II.
De Canonicis, & Dignitatibus, Capitulo, electione, & actibus capitularibus.

PAR. III.
De Parocho, & Parochijs.

LIB. XIII.
De Iure Patronatus.

PAR. II.
De Pensionibus Ecclesiasticis.

LIB. XIV.
De matrimonio, sponsalibus, & diuortio.

PAR. II.
De Decimis, oblationibus, & eleemosynis.

PAR. III.
De Regularibus, & Monialibus, alijsque Clericis, & Ecclesiasticis personis.

PAR. IV.
De Censuris, Missis, Anniuersarijs, & alijs materijs Ecclesiasticis.

LIB. XV.
De Iudicijs, & Iudicialibus.
Hoc est
De sententia, & re iudicata, exequutione, Attentatis, Iudice, Notario, Aduocatis, Procuratoribus, expensis, & alijs ad materiam Iudiciorum.
Cum Relatione Curiæ Romanæ circà forensia.

LIB. XVI.

Digitized by Google

LIB. XVI.
Supplementum Miſcellaneum. Super omnibus dictis materijs circa ea, quæ pendente impreſsione diſputata ſunt, & cum obſeruationibus ad plures diſcurſus omnium Titulorum, in quatuor partes diuiſum.

TRACTATVS DE OFFICIIS Venalibus Vacabilibus Romanæ Curiæ.

Iura, ſeu Documenta ſuper ſuppreſsione Collegij Secretariorum Apoſtolicorum.

ET DE LOCIS MONTIVM non Vacabilium Vrbis, vnà cum Conſtitutionibus, Reformationibus, & Prouiſionibus ſuper dictis Locis montium. in folio.

COMENTARIA AD CONSTIT. Sanctiſ. D. N. Innocentij XI. De Statutarijs Succeſsionibus, cum Particulis ſtatutorum, & Legum excludentium fœminas propter maſculos, tàm intrà Statum Eccleſiaſticum, quàm extrà illum.

DE PENSIONIBVS ECCLESIASTICIS adornatum alterius Conſt. eiuſdem Sanctiſs. D. N. de illis vltrà medietatem non transferendis.

Accedunt Indulta Varia transferendi, & retinendi Penſiones Eccleſiaſticas in fol.

Conflictus legis, & rationis to. 2. in 8.

Summa, ſiuè compendium Theatri Veritatis, & Iuſtitiæ tom. 14. in 8.

In Lingua Italiana.

Il Dottor Volgare vol. 15. in 4.
Il Cardinale pratico in 4.
Il Veſcouo pratico in 4.
Il Religioſo pratico in 4.
Il Caualiere, e la Dama in 4.
La difeſa della lingua Italiana in 4.
Lo ſtile Legale in 8.

APPRO-

Digitized by Google

APPROBATIO.

COmmentarios clar. mem. Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Cardinalis de Luca in Constitutionem à Sanctiss. D. N. Innocentio XI. pro Successionis intestatę regula decernenda editam, summa iucunditate perlegi, mandatis obtemperans Reuerendissimi Patris Sac. Palatij Apostolici Magistri; Opusque deprehendi amplissimæ Authoris menti, & Iustitię promouendæ zelo, quam prę cæteris Virtutibus semper coluit, abundè respondens. Publica itaque luce, quæ posthumis etiam partubus hæreditario Iure debetur, dignissimum censeo, vt Sanctissimi Legislatoris sanctio, quam & ipse, pro materia examinanda inter alios adscitus, summoperè commendaui, optimo velut in lumine collocata, nullis difficultatum tenebris obumbretur. Prout in veritatis testimonium me subscribo.

Prosper Bottinius Archiepiscopus Myreñ.

Imprimatur.
Si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

Iacobus de Angelis Archiepiscopus Vrbinatensis Vicesgerens.

Imprimatur.
Fr. Dominicus Maria Puteobonellus Sacri Palatij Apostolici Magister Ordinis Prædicatorum.

Approbatio alterius Tractatus de Pensionibus est in principio eiusdem.

Sanctis-

Digitized by Google

Digitized by Google

IO· BAPTISTA S· R·E· PRESB· CARDINALIS
DE LVCA VENVSINVS
Obijt· 5· Febr· 1683 Ætat· suę anno LXIX

N Billy Sculp.

Digitized by Google

PRAEFATIO.

XPERTVS in diuturno penè tricennario exercitio Aduocationis in Romana Curia quantum absonæ, exorbitantes, magnarumque litium productiuæ essent quædam interpretationes, vel restrictiones, quæ per Doctores, & Tribunalia traditæ fuerunt Statutis, adeò frequenter, penèque vniuersaliter in temporali Ecclesiæ ditione Italiæ vigentibus, fauore masculorum de agnatione, in exclusionem fœminarum, & cognatorum à successionibus, vt conijci facilè potest ex ijs, quæ habentur in meo Veritatis, & Iustitiæ Theatro; (A) Euocatus autem in graui ætate, quæ potiùs quietem (iam derelicto foro comparatam) exigeret, ad munus Auditoris Sanctissimi Domini Nostri D.Innocentij XI. post plures labores, & diligentias adhibitas in primis tribus huius muneris annis super quamplurium abusuum reformatione, alijsque iustitiæ rectam administrationem, Cameræque Apostolicæ, ac Populorum, & Communitatum vtilitatem, ac leuamen concernentibus, ex ijs, quæ habentur adnotata in eiusdem Theatri Supplemento; (B) in anno eiusdem muneris quarto, ex consueto veritatis, & iustitiæ amore, publicique boni zelo, ex quibus solùm (Deo teste) omnes, quos Mundus videt labores, libenter sustinui, inter alia animum applicui, vt quo magis fieri potest, atque humana conditio patitur, enunciatæ dirimerentur lites, & exorbitantiæ, quas præfatæ Doctorum & Tribunalium interpretationes, & restrictiones producunt, & per quas penè inutiles remanere solent statutorum, aliarumque localium legum, iustæ, nimiumque rationabiles prouisiones. Huic autem desiderio conformes, ac promptos comperij prudentissimos, & rectissimos sensus enunciati Pontificis, vt pote populorum, eius, ac Sedis Apostolicæ regimini commissorum, vtilitati, quieti, & tranquillitati intentissimi. Verùm quia eiusdem Pontificis commendabilis quidem ab initio fuit, & perseuerat stylus, in grauibus determinationibus procedere præuio maturo sapientum consilio, idcircò ex eius mandato quindecim in legali facultate peritissimorum, ac primi nominis Prælatorum, & Aduocatorum euocaui Congregationem, in qua negotio ad trutinam re-

A *Lib.11. de Successïon. ab intestat. ac etiam lib.9. tit. de testament. & tit. de legitim. & alibi.*

B. *part.4. in princ. ac etiam in aliquorum votorum Diuersorio, forsan Diuina assistente gratia, publicæ luci suo congruo tempore dando.*

Digitized by Google

redacto, ex penè concordi sensu prodijt resolutio, vt in reuerentiam tot Rotæ decisionum, & DD. auctoritatis, à iam receptis, ac firmatis conclusionibus recedendum non esset, illa ratione præsertim assignata, quod si populi crederent exindè præiudicia, & damna eis inferri, verisimiliter conquererentur, eorumque preces pro opportuna prouisione porrigerent. Quare ex hoc edoctus, pro dicto nimium optato publici boni fine assequendo, cum litteris circularibus Prouinciarum, Ciuitatum, Oppidorum, & locorum respectiuè Legatis, Præsidibus, Gubernatoribus, & Officialibus directis, curaui de magis communi populorum voluntate, ac desiderio certificari, quod feliciter iuxtà votum sequutum est, quoniam omnes concorditer, communique sensu, non solùm id velle, ac desiderare declararunt, sed enixas preces Sanctissimo porrexerunt; hisque sic stantibus ijdem sapientes, immutata sententia, desuper iuxta populorum sensum prouideri debere concorde præstiterunt votum; Et quamuis aliqui non defuerint contradictores, ex motiuo, quòd id aliquod Ecclesiasticæ immunitati præiudicium inferre posset, communis tamen sensus fuit, nullam desuper cadere dubitandi rationem, ex motiuis, de quibus infra §. 11. vnde propterea initio quinti anni Pontificatus, edita fuit Constitutio, cuius tenor proximè infrà registratur. Verùm quia nil in huius mundi rebus intellectualibus, ob ingeniorum varietatem, adeò firmiter, & clarè statui potest, vt varij intellectus, variæque interpretationes, à Legislatoris intentione sæpius extraneæ, non sequantur; idcircò, vt huic malo, quantum humanæ conceditur imbecillitati, consulatur, ex eodem iam enunciato veritatis, & iustitiæ, publicique boni zelo, & fine, opportunum censui sequentes super dicta Constitutione edere glossas, & adnotationes, per quas rectè scio malum omnino tolli non posse, minus tamen effici debere spero; easdem interpretationes distinguendo, iuxtà proximè registrandæ Constitutionis distinctos Paragraphos; conclusiuo, & discursiuo potiùs, quàm disputatiuo, & collectorio stylo, tùm vt genio satisfaciam collectoris partes nimiùm abhorrenti; tùm quia ob temporis iam notas angustias, cum solo memoriæ beneficio in subseciuis horis id perfici potuit, relatione habita ad proprios labores in Theatro contentos, in quibus aliæ auctoritates perquiri poterunt; ac etiam quia, ex aliàs protestatis, profiteor cum Apostolo *scientibus legem loqui*. Si quod autem superfluæ repetitionis earumdem rerum vitium dignoscitur, condonandum est eidem memorię, quę in senio commiseratione digna est, dum primum senectutis vulnus in memoria esse solet, si tamen vitium dicendum est, dum ad eradicandos iam impressos, & inueteratos errores, replicatę, conculcatæ, & continuatæ repetitiones necessariæ potius videntur.

Sequitur tenor Constitutionis.

Sanctis-

Digitized by Google

Sanctissimi D. N. D. INNOCENTII
Diuina Prouidentia PP.XI.

CONSTITVTIO SVPER STATVTARIIS SVCCESSIONIBVS.

INNOCENTIVS PP. XI.

Ad perpetuam rei memoriam.

§.I. PASTORALIS officij debitum, quo vniuersis, præsertim verò populis nostræ curæ, & sollicitudini, etiam in temporalibus creditis, tenemur, exigit, vt ea prouideri, statui, ordinari, & declarari debeant, per quæ illorum commodis, vtilitati, quieti, & tranquillitati consultum sit, litiumque dispendia, & incommoda, quantùm fieri potest, tollantur, & cessent.

§.II. Cùm itaque in nostra Vrbe, penèque in omnibus alijs Ciuitatibus, Oppidis, & Locis nostri, & S.R.E. Status, & ditionis temporalis Italiæ ordinata sint, atque vigeant statuta, seù decreta, aliæuè leges, & ordinationes, Apostolica expressa, vel tacita, siue à iure præsumpta confirmatione, & approbatione munita, per quæ, vt agnationum, & familiarum nobilitas, & decor, mediantibus bonis, & diuitijs conseruentur, intestatæ successiones agnatis masculis, exclusis fœminis, alijsque per eas cognatis, intra certos respectiuè gradus, deferuntur.

§.III. Compertum verò sit, quod nonnullæ Doctorum, & Tribunalium interpretationes, ac limitationes, vel restrictiones præmissum finem à populis, iuxtà eorum,

ac regionis antiquos, & continuatos mores impediunt, præfataſque leges, ac prouiſiones penè inanes reddunt, ſiuè frequentes producunt lites, perturbationes, incommoda, & diſpendia, adeòut quandoque expediat potiùs non deferri, nec aperiri ſucceſſionis beneficium, quod ità in maleficium proprijque aſſis iacturam conuertitur;

§.IV. Vnde propterea ijdem populi præfati noſtri Status Eccleſiaſtici tàm immediati, quàm mediati Italiæ apud Nos eorum voluntatem, ac deſiderium explicantes, preces porrexerunt, vt deſuper opportunè prouidere dignaremur, præſatorumque ſtatutorum, ac legum, ſeù prouiſionum, generalem, ac indefinitam obſeruantiam, provt iacent, & diſponunt, demandaremus, quibuſcumque Doctorum, & Tribunalium reiectis interpretationibus, adeòut vniuerſalis, ac vniformis in quolibet loco ſit ordo ſuccedendi, ad propriorum reſpectiuè Statutorum, & legum normam, ſeù præſcriptum.

§.V. Hinc Nos præmiſſorum populorum, qui Nobis, & Apoſtolicæ Sedi, etiam in temporalibus, tàm immediatè, quàm mediatè crediti ſunt, commodo, vtilitati, quieti, & tranquillitati, quantùm fieri poteſt, conſulere cupientes, eorumque votis, & ſupplicationibus annuere volentes.

§.VI. Motu proprio, ex certa ſcientia, & de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, omnium, & ſingulorum, Statutorum, Decretorum, Legum, Conſtitutionum, & prouiſionum huiuſmodi in dicta noſtra Vrbe, & vniuerſo noſtro, & Sedis Apoſtolicæ Statu Eccleſiaſtico immediato, & mediato exiſtentium tenores pro expreſſis habentes, perinde ac ſi de illis expreſſa, ſpecialis, & indiuidua mentio facta eſſet.

§.VII. Hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, mandamus, decernimus, & ſtatuimus, vt in ſucceſſionibus

impo-

imposterum, & post præsentium publicationem aperiendis, & deferendis, illa statuta, decreta, leges, constitutiones, & ordinationes, quæ in præfatis nostris Vrbe, & Statu Ecclesiastico expressam in forma specifica, vel etiam in sola forma communi Apostolicam habeant confirmationem, & approbationem, siue illam habeant tacitam, & præsumptam, quæ ex iuris dispositione ob longissimi temporis obseruantiam inducitur, generaliter, & indefinitè, provt iacent, ac disponunt ad fauorem masculorum de agnatione, in vniuerso asse attendi, & seruari debeant:

§.VIII. Quacumque sublata consideratione, vel differentia bonorum, eorumque situationis, intrà, vel extrà territorium, vbicumque existant;

§.IX. Et siue sint libera, & allodialia, seù feudalia, vel Æmphyteotica, seù liuellaria, etiam de directo dominio Ecclesiarum, Monasteriorum, & piorum locorum, seù personarum ecclesiasticarum, vbi lex inuestituræ non obstet, quę salua remaneat.

§.X. Sublata quoque omni, & quacumque differentia, vel consideratione subiectionis, & respectiuè exemptionis personarum, tàm decedentium, quàm succedentium, vel excludentium, & exclusarum, cuiuscumque sint status, gradus, & conditionis, & quamuis agatur de Clericis, vel Regularibus vtriusque sexus, aut de Ecclesijs, & Monasterijs, alijsque personis, & locis ecclesiasticis, vel aliàs quomodolibet exemptis, & priuilegiatis, quantumuis expressa, & speciali nota dignis.

§.XI. Dum non ex ipsorum Statutorum, vel statuentium aliqua iurisdictione, vel potestate, sed ex nostra dumtaxat Apostolica authoritate hunc succedendi ordinem in dicto nostro Statu immediato, & mediato Italiæ, ex iustis causis, animum nostrum dignè mouentibus, seruari volumus, ac statuimus, attenta solùm,

ac

Digitized by Google

ac generalitèr naturali qualitate agnationis, & ſexus pro dicto fine aſſequendo.

§. XII. Nullaque etiam ratione habita mixturæ perſonarum non excluſarum in medio exiſtentium, aliauè qualitate, ob quam huiuſmodi Statutorum, & legum ceſſatio, & reuerſio ad ius commune pretendi valeat, adeòut vnicum, vniforme, ac vniuerſale ſit ius, & ordo ſucceſſionis ad ipſorum reſpectiuè Statutorum præſcriptum, ex præfato agnationis fauore.

§. XIII. Quodque in quolibet caſu dubio, & quomodolibet diſputabili fauore maſculorum de agnatione in exclusionem fœminarum, & cognatorum, tàm aſcendentium, etiam matris, quàm deſcendentium, & collateralium, huiuſmodi legum, & ſtatutorum interpretatio facienda ſit.

§. XIV. Vbi verò contingat non verificari Statutorum, perſonarum, & bonorum vnionem, ſimilitudinem, & combinationem, quam attendi, ac ſeruari debere decernimus, vel quod non adſint ſtatuta perſonarum; ſiuè illa extantia, ob enunciatas Doctorum, & Tribunalium interpretationes, & reſtrictiones, aut aliàs quomodolibet ſuum non ſortiantur effectum.

§. XV. Tunc ſublata (vt præmiſſum eſt) omni differentia exemptionis, & ſubiectionis perſonarum, & bonorum reſpectiuè, generaliter, & prout iacent, attendi, ac ſeruari volumus, decernimus, & mandamus Statuta locorum, in quibus bona exiſtunt, ac poſſidentur:

§. XVI. Siuè agatur de bonis ſtabilibus, ſiuè de mobilibus, cenſibus, locis montium, officijs vacabilibus, nominibus debitorum, iuribus, & actionibus, & alijs, quamuis de illis eſſe dignoſcatur, quæ loco non circumſcribuntur, ſed perſonam ſequuntur.

§. XVII. Et quamuis tàm decedentes, quàm excludentes, & excluſi exteri ſint, Nobis, & Sedi Apoſtolicæ

in

Digitized by Google

in temporalibus non ſubditi, dum etiam exteri acquirentes, ac retinentes præfata bona, & iura in prædictis Vrbe, & Statu, cenſentur (contraria voluntate expreſsè non declarata) in animo habuiſſe huiuſmodi bonorum, & iurium ſucceſſionem regulari debere, iuxtà leges, & ordinationes locorum, in quibus exiſtunt, ac retinentur.

§.XVIII. Provt hunc animum præſumendum eſſe decernimus, ſtatuimus, & declaramus.

§.XIX. Quæ verò de inteſtatis ſucceſſionibus hactenùs, vt ſupra, ſtatuta, & diſpoſita ſunt, in teſtamentarijs quoque ſucceſſionibus attendi, & obſeruari debere volumus, ac ſtatuimus, quacumque paritèr bonorum, & perſonarum differentia, & conſideratione, vt ſupra, ſublatis, in ijs caſibus, in quibus eadem ſtatuta, & leges locales in hac ſpecie teſtatæ ſucceſſionis maſculorum de agnatione fauore diſponunt, quotiès decedentium contraria expreſſa voluntas non aduerſetur.

§.XX. Non intendimus autem per præſentem Conſtitutionem, atque in ea diſpoſita, in aliquo derogare, & præiudicare Conſtitutionibus Apſtolicis recol. me. Noſtrorum Prædeceſſorum, Sixti Papæ V. Clementis Papæ VIII. Pauli Papæ V. Vrbani Papæ VIII. Innocentij Papæ X. & Alexandri Papæ VII. & aliorum, ſi quæ adſunt, ſuper inhabilitatione forenſium dicto noſtro, & Apoſtolicę Sedis dominio in temporalibus non ſubiectorum, qui ſtatutis temporibus ad habitandum non veniant, & non obſeruent ea, quæ in eiſdem Conſtitutionibus diſponuntur, ac demandantur, ſed illę ſaluę, integrę, & in ſuo robore, ac firmitate permaneant.

§.XXI. Sicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & Commiſſarios, quauis authoritate fungentes, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E.

Cardi-

Digitized by Google

Cardinales, etiam de Latere Legatos, seù Vicelegatos, aut Cameræ Apostolicæ Pręsidentes, & Clericos, & quoscumque alios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis alitèr iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, vbique locorum iudicari, deffiniri, ac sententiari debere, nec non quidquid secus super his à quoquam, quauis authoritate, scienter, vel ignorantèr contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

§.XXII. Vt autem præsentes ad notitiam omnium deducantur; Volumus, & eadem authoritate Apostolica statuimus, & ordinamus, quod illarum Transumptis, etiam per impressionem factis, manu alicuius Iudicis, seù Prælati, aut alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ subscriptis, & sigillo alicuius Notarij publici munitis, quemadmodum adhiberetur originali, si pręsentaretur, vbique adhibeatur tàm in iudicio, quàm extra illud, plena, & indubitata fides. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicę M.DC.LXXX. Sexto decimo Kal. Decembris Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Placet Motu proprio B.

Die decima octaua Nouembris 1680. Supradictus Motus Proprius affixus & publicatus fuit ad Valuas Curiæ, & in Acie Campi Floræ, ac alijs locis solitis, & consuetis Vrbis, per me M. Aurelium Pellicciam Sanctiss. D.N. Papæ Cursorem.

Pro Magistro Cursorum, Agapitus de Magistris Curs.

§.I.

Digitized by Google

§. I.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Paſtoralis officij debitum, quo vniuerſis, præſertim verò populis noſtræ curę & ſollicitudini, etiam in temporalibus creditis tenemur, exigit, vt ea prouideri, ſtatui, ordinari & declarari debeant, per quæ illorum commodis, vtilitati, quieti, & tranquillitati conſultum ſit, litiumque diſpendia & incōmoda quantum fieri poteſt, tollantur, & ceſſent.

ARGVMENTVM.

De pluribus perſonis formalibus, quæ in Papa diuerſis reſpectibus concurrunt, & ex qua perſona iſta lex condita ſit, & de aliquibus effectibus ſingularibus mixturæ dictarum perſonarum.

SVMMARIVM.

1 *Summus Pontifex eſt omnium pater, ideoque eorum ſaluti, vtilitati, & felicitati incumbit.*
2 *Procedit etiam cum infidelibus, vel hæreticis.*
3 *De aliqua maiori cura, & ſollicitudine erga eos, qui etiam in temporalibus illi ſubiacent.*
4 *De varijs perſonis formalibus, quę concurrunt in Papa.*
5 *De ratione aſſumpti, de quo n.33*
6 *Ex qua perſona Pontifex iſtam legem condere voluerit.*
7 *Quare in Statu Eccleſiaſtico clerici, & perſonę eccleſiaſticæ ſubijciantur gabellis, & oneribus publicis.*
8 *De ratione, ob quam clerici, & eccleſiaſtici non teneantur ad onera publica.*
9 *Et quare in Statu Eccleſiaſtico ad dicta onera teneantur.*
10 *De praxi ſupponendi eccleſiaſticos etiam alijs Principatibus.*
11 *In quo conſiſtant partes boni Principis, & quomodo iſte diſtinguatur à Tyranno.*
12 *De Matrimonio politico inter Principem, & Rempublicam.*
13 *De malis effectibus litium, & quod Princeps ſtudere debet earum reſecationi.*
14 *De natura, & operatione proemij.*

§. I.

NIVERSIS debitorem, ratione paſtoralis officij, meritò Summus Pontifex ſe appellat, vt eorum commodis, vtilitati, & tranquillitati conſultum ſit, quo-
1 niam omnium vniuerſalis eſt pater; ideòque ſicuti carnales parentes ex naturæ lege, vel inſtinctu ad filiorum mundanas felicitates, & vtilitates curandas obligati ſunt, ita Pontifex totius Orbis populorum in Domino ſpiritualis pater ad eorum ſpirituales profectus, ſalutem, vtilitatem, & felicitatem obtinendas debet eſſe ſollicitus; idque nedum in catholicis fidelibus, in

Digitized by Google

gremio, & sinu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ existentibus procedit; sed
2 etiam in omnibus alijs, qui ratione infidelitatis, vel hæresis, aut schismatis extra præfatæ Ecclesiæ gremium viuunt, vt eorum salutem, & veritatis cognitionem curet, atq; ad veram fidem reducat, cum iuxta euangelicam parabolam, non minus pater de salute filij obedientis, qui in paterna domo viuit, quàm de alterius prodigi extra illam vagantis, malèque viuentis sollicitus esse teneatur; siue iuxta alteram, vt bonus pastor non ouium tantùm, quæ intra ouile sunt, curam, & sollicitudinem habere debeat, sed etiam illarum, quæ perierant, vnde in deserto illas quęrere oporteat.

Aliqua verò maiori obligatione adstrictus videtur erga illos populos, qui Apostolicæ Sedis curæ, &
3 administrationi, etiam in temporalibus commissi sunt, non quidem inspecta persona Papali, quæ cum omnibus æqualis esse debet, dum Papa omnium ęquè pater est, sed inspecta illa diuersa persona formali Principis temporalis, quæ in eiusdem Papæ materiali persona concurrit, iuxta iam notas varias personarum species in Papa concurrentes, vnam nempè Papæ, vniuersalis Ecclesiæ supremi Episcopi; alteram Patriarchæ Occidentis; Tertiam Episcopi particularis Romanæ Vrbis; Et quartam Principis ditionis temporalis Romanę Ecclesiæ, vt frequenter in Theatro aduertitur; (A) Alij namque populi, qui proprios habent Principes, iam suum habent Pastorem, & Ducem, à quo in temporalibus regantur; ideòque Pontificia pastorali cura in spiritualibus tantùm indigent, ac etiam in ijs temporalibus, quorum mala administratio, fidei, & æternæ salutis præiudicium parere possit, cum tunc eadem in temporalibus quoque intret Pontificia, & Pastoralis cura. (B) Isti verò populi, vtpote proprio separato Principe, ac Duce temporali destituti, vtràque indigent pastorali cura, & sollicitudine, ideòque eorum respectu duplex dignoscitur obligatio, & duplex vinculum; Et per consequens prudenter Noster Sanctissimus Pontifex in istius Constitutionis proemio aliquam particularem, magisque præcisam profitetur obligationem ergà populos, qui eius curæ, & sollicitudini, etiam in temporalibus crediti sunt, vt probat illa dictio *præsertim*, quæ aliquam denotat specialitatem, dum in ijs, quæ temporalia respiciunt, prouidere quoque tenetur, illas Principis partes in hac ditione supplendo, quas in alijs ditionibus proprij Principes explent. Istaque lex principaliter condita est per legislatorem, non vti Papam, sed vti Principem cum populis, qui in temporalibus ei commissi sunt,
6 quamuis alteram quoque Papę personam adhibere voluerit pro Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum comprehensione, qua voluntate accedente nulla cadit ratio dubitandi, intrare solita, quando in ijs, quæ concernunt regimen temporale huius

A. *Præsertim lib*: 15. *in Relatione Curiæ disc.* 2. *lib.* 6. *de Dote disc.* 22. *&* 143. *& alibi pluries.*

B. *Vt aduertitur eod. disc.* 2. *in Relation. Curiæ.*

Digitized by Google

ius ditionis incerta sit voluntas, an Pontificiam quoque potestatem commiscere, & adhibere voluerit, vt in locis citatis aduertitur, (C)& habetur infra *in* §.*XI.* vbi de inspectione, an hęc Constitutio aliquod ecclesiasticæ immunitati præiudicium faciat.

Ista verò mixtura vtriusque ecclesiasticæ, & temporalis supremæ potestatis in eadem persona aliquas
7 in huius Principatus regimine producit singularitates, quæ in alijs Principatibus non permittuntur, neque iuridicè practicari possunt absque Apostolica auctoritate, & concessione; vnde propterea quando sine tali auctoritate practicantur, illicita, & de facto potiùs, quàm de iure censeri debet praxis; puta quod aliquibus gabellis, alijsque oneribus personalibus, vel mixtis subijciantur ecclesię, & personæ ecclesiasticæ, quamuis in dignitate constitutæ, quæ sine dubio in alijs Principatibus illis non subiacent, cum similibus ecclesiasticam immunitatem, & libertatem concernentibus, ex quibus conqueri solent ministri aliorum Principum, ac etiam scandalum concipiunt aliqui, illud efformando dilemma, quod aut iustum, & rationabile est, vt ecclesiastici contribuant in supportatione publicorum onerum, & indigentiarum, aut non; si non est iustum, & rationabile, vtique non debet id Pontifex practicare in eius Principatu, cum ipse debeat esse aliorum exemplar, & magister in pietate, & iustitia colendis, & practicandis; Et si est, tunc idem permittere debet alijs Principibus ex regula, *quod quisque Iuris &c.* ac etiam ex illo euangelico oraculo, *vt quemadmodum ego facio, ita & vos faciatis.* Verùm hæc per superficialium, non autem sapientum, atque rerum medullam, veramque rationem penetrantium ora volitare merentur, vt pote probabili fundamento destituta; Alij namque Principes illa solum supportare solent onera, quæ necessaria sunt pro ipsius Principatus custodia, & regimine, ideòque in huiusmodi one-
8 ribus intrat eadem ratio, quæ consideratur in oneribus communitatiuis (vltrà alteram rationem exemptionis à iurisdictione, & potestate) quod scilicet ecclesiastici supportant onera spiritualia in gratiam laicorum; ideòque intrat mutua compensatio(D)Et quod magis est, quoniam pro illis expensis, quæ concernunt commune commodum populorum, ac regimen, & custodiam Principatus, vt plurimùm sufficiunt redditus, & prouentus naturales eiusdem Principatus, absque necessitate imponendi collectas, & gabellas, aliaque onera, ad quæ frequentiùs deueniri solet ob extraordinarias impensas belli inter possessorem Principatus, & alterum Principem æquè christianum, & catholicum contendentem de eiusdem Principatus conquisitione; vel occasione belli eiusdem Principis pro alijs acquisitionibus; vel aliorum dominiorum defensione; & sic

C. *& præsertim d.discurs.* 22.*&* 143. *de Dote.*

D. *Ex deductis disc.*58. *de regal. disc.* 1.*& seq.in miscell. ecclesiast.lib.*14. *& alibi.*

& ſic ex cauſa non tangente eccleſia-
ſticos, quorum (ſecluſo motiuo fi-
dei, & religionis) nil intereſt, an
Principatus obtineatur ab vno, vel
ab altero Principe æquè chriſtiano,
& catholico; ideòque ceſſante ra-
tione propriæ cauſæ, propriæque
neceſſitatis, vel vtilitatis, totum
onus prouenit à iuriſdictione, &
poteſtate, cui ipſi non ſubiacent.
E conuersò autem onera, quę ſup-
9 portantur in hoc Pontificio Princi-
patu, pro notabili parte proueniunt
ab expenſis, quas facere oportuit, atq;
in dies, & tempora oportet, pro ſer-
uitio, & defenſione fidei, in ſubuen-
tionibus nempè Principum militan-
tium cum infidelibus, vel cum hę-
reticis, vel aliàs pro tuitione eccle-
ſiaſticæ libertatis, & immunitatis,
vt ad euidentiam patet ex Cameræ
Apoſtolicę authenticis libris, & re-
geſtis (quidquid ignarum vulgus ex
imperitia, vel malignitate obloqua-
tur.) Atque ad huiuſmodi expen-
ſas, vt in ſuis ſedibus aduertitur (E)
magis tenentur Eccleſiaſtici, quàm
ſęculares, quoniam in caſu inuaſio-
nis infidelium, vel hæreticorum,
ipſorum, & Eccleſiarum longè ma-
ius eſt damnum, adeò vt iuridicè
poſſent pro huiuſmodi impenſis col-
lectari etiam Eccleſiaſtici aliorum
Principatuum, ſed Pontifex abſtinet
& contentus eſt ſolùm grauare illos
Principatus proprij, vnde propte-
reà deberent Principes, eorumque
Miniſtri gratias agere. Et ſi dicatur,
quod etiam aliqui Principes huiuſ-
modi ſubiacent oneribus, & im-
10 penſis belli, quod ſuſtinere oportet
aduerſus infideles, vel hæreticos;
facilis eſt reſponſio, quoniam, hu-
iuſmodi accedente cauſa, Papa eis
concedere ſolet eccleſiaſticorum
ſubuentiones (F) vnde punctus eſt
in poteſtate cogendi ad id eccleſiaſti-
cos, vt illa non reſideat, niſi penes
Papam, cum auctoritate cuius,
quando iuſta cauſa concurrit, inter-
poni ſolita, id ſequatur iuxta for-
mam ab eodem pręſcribendam, non
autem cum propria poteſtate lai-
cali; atque in hoc dignoſcitur cla-
rum aliquorum æquiuocum.

Illud autem debitum, quo no-
ſter Pontifex ſe adſtrictum agno-
ſcit curandi prouidè, vt populi eius
11 regimini commiſſi à litibus, &
perturbationibus, quò magis fieri
poteſt, immunes fiant, atque vitam
quietam, commodam, & tranquil-
lam ducant, commune eſt omni-
bus Principibus, inter quos, &
populos eis commiſſos ille initus
dicitur quaſi contractus correſpecti-
uus hinc inde obligatorius, vt po-
puli ſoluant tributa, & collectas,
aliaque perſonalia, & realia ſerui-
tia, nec non obedientiam, ſubie-
ctionem, & reuerentiam præſtent
Principi; iſte verò è conuerſo eis
vitam

E. *Lib.4. miſcell.eccleſiaſt.diſc.3.n.10. & lib.2. & de regal. diſc.55.num. final. latiùs verò, & clariùs in compendio legali Italici idiomatis, cui titulus eſt* il Dottor volgare *lib. 14.de immunitat.Eccleſiaſt.cap.10 & in tract. de locis montium cap. fin.& alibi.*

F. *Iuxta caſum, de quo in miſcellan. Eccleſiaſt. diſc.4. cum alijs notorijs in Rege Hiſpaniarum, alijſque Principibus;*

Digitized by Google

vitam felicem, tranquillam, & commodam procuret, eos custodiendo ab hostibus, & à latronibus, ac pyratis, & homicidis, alijsque malefactoribus, & publicę quietis perturbatoribus, nec non iustitiam per Iudices, & officiales benè administrari curet, vt cuique suum ius tribuatur, & conseruetur; vnde propterea non tanquam dominus cum seruis tractet, sed tanquam prudens, ac beneuolus pater cum filijs. Ideòque ex veriori, magisque recepto sapientum sensu re-
12 dolet Principatus figuram politici matrimonij, quod contrahi dicitur inter Principem sponsum, & Rempublicam sponsam, quæ propterea sponso tradat dotem consistentem in eius publicis bonis, & redditibus, nec non in iure collectandi populos, vt ex istius dotis fructibus onera huius matrimonij supportet, dotemque benè administret, & conseruet, atque sponsam, & eius filios, qui sunt populi, benè tractet, istorum commoda, vtilitatem, & tranquillitatem principaliter quærendo; non autem vtilitatem, & commodum proprium, quod illi populorum postponere debet. In hoc enim distinguitur Princeps à Tyranno, quod iste principaliter, ac magis quærit vtilitates, & commoda propria, quæ illis populorum anteponit, vndè propterea iuxtà euangelicam parabolam assimilatur mercenario, qui solùm incumbit perceptioni lactis, lanæ, & fętuum, non curat verò salutem ouium, atque lupo veniente fugit; ille verò commoda, vtilitates, & felicitates subditorum quęrit magis quàm proprias, atque tanquam bonus pastor *animam suam ponit pro ouibus suis*, vt ità distinguendo Principem à Tyranno habetur pluries in opusculo Italici idiomatis, cui titulus est *il Prencipe pratico per tot. & præsertim cap. 2. & 6.*

Inter maiora verò incommoda, perturbationes, & onera, quibus populi subiacent, recenseri merentur illa, quæ oriuntur ex litibus,
13 quarum quidem maximi, ac deplorabiles sunt mali effectus, tùm ob grauia dispendia, quæ secum ferunt, adeòvt frequentius expedierit magis illa bona, vel iura derelinquere, cum (vt benè in Constitutione dicitur) sæpiùs fortunæ, vel casus beneficium, in maleficium, propriæque iam obtentæ substantiæ iacturam conuertatur, tùm ob magnam animi inquietitudinem, & frequenter ob inimicitias, iurgia, & bella exinde resultantia; neque minoris ponderis sunt tyrannides Iudicum, Aduocatorum, Procuratorum, Notariorum, & similium, quas pati oportet. Vndè propterea cum ex Statutorum, quæ de intestatis successionibus disponunt, asperis, & superstitiosis interpretationibus magnæ in dies oriantur lites, iuxtà tot adeò frequentes casus, qui leguntur in voluminibus Decisionum Rotæ Romanæ, aliorumque Tribunalium, ac etiam apud Consulentes, & de quorum plerisque particulariter à me agitur in Theatro (G) incidenter verò in plerisque alijs eiusdem Theatri titulis, idcirco optimi Principis, boni-

G. *Lib. 11. de success. ab intest.*

bonique Pastoris partes noster zelantissimus Pontifex ita cum hac Constitutione adimplere curauit, occurrendo, quo magis fieri potest, huiusmodi litibus, & controuersijs, ad eius subditorum tranquillitatem, & vtilitatem comparandam.

Consuetudo est Glossatorum, siue Commentatorum alicuius legis in parte proemiali multa rete-
14 xere super vi, & operatione proemij, vt illud probet causam, ob quam ea lex, vel alia dispositio condita est, atque denotet mentem legislatoris, vel disponentis, vnde propterea ab eo tota lex, vel dispositio regulari, atque interpretationem recipere debeat, nimiùm desuper cum consueto leguleico, & collectorio stylo se diffundendo, magnumque cum improbo labore faciendo allegationum cumulum, seù veriùs nauseantem, & contemptibilem confarcinationem. At istæ non sunt meæ partes, tùm quia otium non concedit; tùm fortius quia genius, & stylus nimiùm hæc abhorrent; tùm demum quia reuerà desuper certa, & generalis non potest statui regula quibuscunque casibus adaptabilis, cum facti potiùs, quàm iuris iste punctus esse dignoscatur, quando scilicet pars proemialis denotet, nec nè causam dispositionis, atque disponentis mentem benè probet, ex singulorum casuum circumstantijs, & qualitate facti potius decidendus, cum sæpiùs proemium ad ornatum dispositionis, vel pro quodam stylo ita concipi soleat, ideòque potiùs in substantia eorum, quæ in lege disponuntur immorandum est, quam in huiusmodi scholarum occupationibus.

§. II.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Cùm itaque in nostra Vrbe, penèque in omnibu salijs Ciuitatibus, Oppidis, & Locis nostri, & S.R.E. Status, & ditionis temporalis Italiæ, ordinata sint, atque vigeant statuta, seù decreta, aliæuè leges, & ordinationes, Apostolica expressa, vel tacita, siue à iure præsumpta confirmatione, & approbatione munita, per quæ, vt agnationum, & familiarum nobilitas, & decor, mediantibus bonis, & diuitijs conseruentur, intestatæ successiones agnatis masculis, exclusis fœminis, alijsque per eas cognatis, intra certos respectiuè gradus, deferuntur.

ARGVMENTVM.

Sub nomine Status Ecclesiastici quænam loca veniant, & qualis sit Status immediatus, & qualis mediatus, illeque describitur, atque in Legationes, & Gubernia distinguitur; & de Statutis locorum dominantium quomodo attendi debeant in locis subiectis.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Quare Constitutio restringatur ad Statum Ecclesiasticum Italiæ.*

2 *Quare distinguatur iste Principatus, & recenseantur singulorum locorum statuta.*

3 *In concursu statutorum particularium loci subditi, & illorum Ciuitatis dominantis attenduntur propria, in quorum subsidium attenduntur illa Ciuitatis dominantis.*

4 *Quid vbi disponitur, vt in casu omisso per statutum particulare recurratur ad ius commune, de quo iure intelligi debeat.*

5 *De diuersis speciebus Ciuitatum dominantium, earumque statutorum & de distinctione inter veras dominantes, & improprias.*

6 *Quæ sit ratio conclusionis, de qua* num. 4. & 5.

7 *Quale sit verum, & proprium ius commune Principatus.*

8 *De tertia specie illarum Ciuitatum dominantium, quæ verè fuerunt tales, nunc autem non sunt.*

9 *Quale sit ius commune in Statu Ecclesiastico.*

10 *Castra & loca districtus, vel comitatus si erigantur in feudum, & concedatur alteri, an desinant esse de districtu, etiam quoad statuta, & collectas.*

11 *Qualis dicatur Status Ecclesiasticus immediatus, & qualis mediatus, & de differentia inter loca infeudata pleno iure, & illa quæ sunt sub Baronibus & Domicillis.*

12 *De generali descriptione Status Ecclesiastici Italiæ cum distinctione Legationum, & Guberniorum.*

13 *De Vrbe Roma, eiusque districtu.*

14 *An Roma sit communis Patria, & de apprehensis in Curia.*

15 *De Ciuitatibus Metropoliticis proprijs, & improprijs.*

16 *Statuta Vrbis quantum se extendant.*

17 *Non sunt leges Pontificiæ, sed Ciuitatis.*

18 *Quod non comprehendant personas ecclesiasticas.*

19 *Qualis sit districtus Vrbis.*

20 *Quæ statuta habeantur in Vrbe de successione intestata.*

21 *Et de statutis in successionibus testamentarijs.*

22 *Describuntur loca existentia intra districtum Vrbis, & quænam habeant statuta particularia.*

23 *De Legatione Ciuitatis Bononiæ, eiusque pertinentijs.*

24 *De Legatione Ciuitatis Ferrariæ, eiusque pertinentijs.*

25 *De Legatione Status Vrbini, eiusq; diuisione in varios Principatus, & dominia.*

26 *De Legatione Prouinciæ AEmilię, seu Romandiolę, eiusque Ciuitatibus, & Locis.*

27 *De Gubernio Marchiæ, vulgò Maceratæ.*

28 *De Gubernio Vmbriæ, vulgò Perusij.*

29 *De Gubernio Patrimonij, vulgò Viterbij.*

30 *De Gubernio Maritimæ, & Campaniæ, vulgò Frusinoni.*

31 *De Gubernio Anconæ.*

32 *De Gubernio Principatus Firmani.*

33 *De Gubernio Spoleti.*

34 *De Gubernio Camerini.*

35 *De Gubernio Asculi.*

36 De

§. II.

RESTRINGITVR Conſtitutio ad leges, & ordinationes Ciuitatum, Oppidorum, & Locorum Status Eccleſiaſtici Italię, excluſiuè ad alteram temporalem Ro-
1 manæ Eccleſiæ ditionem in Gallia, conſiſtentem in Ciuitate Auenionenſi cum annexis, & in Statu, ſeu Comitatu Venayſino, quoniam illorum populorum non ſuperuenerunt illæ preces, & inſtantiæ, quę ab iſtis Italiæ habitæ ſunt, ac etiam quia praxis docet, ibi non adeſſe, vel ſaltem non ita frequentes lites, & controuerſias ſuper huiuſmodi ſtatutorum, & ordinationum interpretatione, ideòque de hac reſtrictione interrogatus, & cur illi ditioni pariformiter conſultum non fuerit, aſſignatis præfatis rationibus, reſpondi, quod ſi illi populi iudicabunt ibi quoque idem expedire, de facili poterunt pro extenſione ſupplicare, probabiliter non deneganda.

Opportunum autem videtur, quantum fieri poteſt, recenſere quænam ſint ſtatuta, & ordinationes, quæ in hac ſucceſſionum ma-
2 teria in iſto Principatu habentur, & quomodo diſponant, & ſuper quibus diſputationes habitæ ſint, vt ita faciliùs dignoſcatur iuſta cauſa, ob quam ad iſtam legem deuenire oportuit, ac etiam vt ita diſtinguatur eorumdem ſtatutorum, & prouiſionum diuerſa diſpoſitio, cum non omnia eumdem habeant tenorem, neque eumdem operentur effectum; cumque idem Principatus, vltra Vrbem, eiuſque diſtrictum, in plures diſtinguatur Legationes, Pręſidatus, Præfecturas, & independentia Gubernia, idcircò eadem diſtinctio deſuper adhibetur, vt infrà.

Sed quoniam quamplures Ciuitates habent proprium diſtrictum, vel comitatum, qui intra eius fines quamplura Oppida, Caſtra, & Loca complectitur, vnde propterea Ciuitas titulum, ſeù nomen dominantis habet, in pleriſque verò huiuſmodi diſtrictualibus, vel comitatenſibus Oppidis, Caſtris, & Locis propria, & particularia adeſſe ſolent ſtatuta, in aliquo diuerſificantia à ſtatutis, & legibus Ciuitatis dominantis, idcircò antequam ad præfatam diſtinctionem deueniatur, prænotanda eſt recepta regula, ſeu concluſio, quod in concurſu ſtatutorum generalium Ciuitatis dominantis, & ſtatutorum parti-

Digitized by Google

particularium illius loci, in quo ſucceſſio aperiatur, atque reſpectiuè
3 perſonæ, & bona exiſtunt, iſta propria, & particularia illis præualent, atque magis attendi debent, & iuxta eorum diſpoſitionem procedendum eſt; ad generalia verò Ciuitatis dominantis recurrendum eſt in ſubſidium, & quatenus particularia non diſponant, vel etiam vbi adſunt, ſed ambigua ſint, adeòvt egeant interpretatione deſumenda à ſtatutis generalibus Ciuitatis dominantis, ad quę in caſibus omiſſis eſt recurrendum (A)

Quæſtione cadente, quando ſtatutum particulare loci inferioris diſponit, vt in caſibus in eo non diſpoſitis recurri debeat ad Ius commu-
4 ne, an iſtud iuris communis vocabulum congruat potius iuri loci dominantis, quod omnibus ciuibus, & diſtrictualibus eſt commune, vel potius iuri ciuili Romanorum, iuxta compilationem Iuſtiniani; quod vbique commune dicitur; Atque vbi cum conſueto modernorum Pragmaticorum ſtylo procedendum ſit cum ſola cœca fide auctoritatum, & quid magis, præſertim in Curia ſit receptum, iſta poſterior pars dicenda eſt verior, & ſequenda, vtpote magis communiter apud modernos recepta, & per Rotam firmata, reiecta contraria ſententia, quæ anteſignanum habet *Roman.* (B)

Verùm pro meo ſenſu frequenter ſub diuerſis materijs explicato, error eſt cum hac generalitate procedere, quoniam iſta dicenda videtur quęſtio voluntatis, ideòque facti potius, quàm iuris, ex ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantijs decidenda; atque in primis pro quadam regula generali adhibenda
5 videtur diſtinctio pluries in Theatro tradita (C) inter Ciuitates, quę comparatiuè ad Caſtra, & Loca exiſtentia intra earum diſtrictum, vel comitatum, & ob aliquam dependentiam, quæ iſta habent ab illis, dicuntur dominantes, impropriè tamen, quoniam ipſæ ſunt Equè ſeruæ, & ſubditæ communi domino, & Principi, ideòque verum, ac plenum non habent dominium, & illas Ciuitates, quæ habent verum, & plenum dominium locorum ſubiectorum cum mero, & mixto imperio, & cum iure Principatus, & cum facultate condedi leges, eaſque reuocandi, vel eis diſpenſandi; In prima namque ſpecie Ciuitatum ſubditarum non habentium iura imperij,

A. *Ex relatis deciſ. 101. par. 10. recent. cum alijs diſc. 83. num. 3. de Regal.*

B. *Conſ. 218. ex ijs, quæ habentur per Mandoſ. ad Roman. vbi ſupra Rot. apud Buratt. dec. 332. num. 11. & ſeqq. cum alijs latè collectis per Adden. ad deciſ. 378. par. 4. tom. 2. Rec. & inſinuatur d. diſc. 83. de Regal. num. 4. & diſc. 39. num. 13. de alienat. & contract. probib.*

C. *præſertim ſub tit. de Iudic. diſc. 35. num. 20. & ſeqq. & ſub tit. de legitim. diſc. 10. & alibi.*

Digitized by Google

& supremi Principatus, cum facultate condendi leges, verior, atque sequenda videtur posterior opinio, vt sub nomine iuris communis veniat ius ciuile, non autem statutarium; non quidem pro meo iudicio ex leguleica ratione assignata
6 per Bald.(D) cum quo alij pertranseunt, quod scilicet ex dispositione *tex. in §. sed quoties, & §. autem Instit. de iur. natural. gent. & ciuil.* sub nomine iuris communis veniat illud Romanorum, non autem illud, quod sit particulare alicuius Ciuitatis, cum reuera ista ratio hodiè non procedat, attenta historia legali, de qua infra; sed quia huiusmodi Ciuitatum subditarum ius non habet veram, & propriam naturam legis, quæ omnibus sit communis, cum solum liget subditos subalternos, vnde propterea ei congruit vocabulum, seù terminus legis municipalis, quæ ad differentiam iuris communis, ex communi vsu loquendi, explicari solet cum vocabulo statuti; Ac etiam probabiliùs, quoniam dum Communitas loci inferioris, vel districtualis condere voluit propria statuta, ita eius animum declarasse censetur, nolle viuere cum legibus Ciuitatis dominantis, sed cum proprijs, & in istarum defectum cum illis, quæ omnibus sunt communes, idque congruam habet rationem, quoniam quantùm docet quotidiana praxis, vtplurimum inter Ciuitatem dominantem, & Castra, & Loca districtus, vel Comitatus vigere solet quædam æmulatio, quinimmò in Congregatione Boni Regiminis, & in altera Consultæ audiuntur in hoc Principatu frequentes lites, & discordiæ non leues inter Ciuitates, & Castra, seu Loca districtualia, seu Comitatensia. Verùm ista opinione retenta, illa solum operatur quamdam iuris præsumptionem, contrarijs probationibus, immò fortioribus præsumptionibus elidibilem, cum reuera, vt præmissum est, non sit quæstio iuris, sed facti, & voluntatis.

In altera verò specie illarum Ciuitatum, quæ verè, & propriè sunt Metropoliticę, & dominantes, quia iura Imperij, & Principatus habentes, leges iure suo condant, atque Oppidorum, Castrorum, & Locorum intra earum fines existentium dominium etiam iurisdictionale, & territoriale cum imperio habeant, & tunc secus dicendum; Tum quia res non prouenit à voluntate inferiorum, qui in proprio loco particularia statuta condiderunt, sed à defectu potestatis, dum solum ex licentia, vel tolerantia ipsius Ciuitatis superioris in casibus expressis attenduntur; tum etiam
7 quia, vt alibi aduertitur, (E) reflectendo ad ibi enunciatam historiam legalem, de qua latiùs alibi (F) verum, ac proprium, & primarium ius commune in ea ditione est illud proprij Principis, vel propriè Ciuitatis dominæ, & imperantis, cui malè adaptatur terminus, vel vocabu-

D. *In l. quicumque num. 13. C. de seru. fugit.*

E. *Disc. 35. de iudic. num. 20. & seqq. & alibi.*

F. *Disc. 1. de seruitut. disc. 161. de regal. ac etiam infra in §. sequen.*

cabulum statuti, vel iuris municipalis; ideoque in istius defectum subintrat uis commune Romanorum, potiùs ex auctoritate proprij Principis, vel Ciuitatis, quàm ex illa Imperatoris Iustiniani, atque in hoc sensu loqui videtut *Roman. d.cons.* 218. qui propterea immeritò reprobatur (G)

Obijci verò poterit quòd ad rem nostram, ista sit inutilis digressio, ex
8 eo, quod in Statu Ecclesiastico non adsunt Ciuitates habentes sub se Oppida, Castra, & Loca in pleno dominio iurisdictionali, & imperio, vt prius habebat antiqua Roma, & nunc in Italia habent Ciuitates Venetiarum, Ianuæ, Florentiæ, Senarum, Lucæ, & similes, quamuis aliquarum regiminis forma immutata sit ex Aristocratico, vel Democratico, aut Oligarchico in Monarchicum; Verùm si benè considerentur historiæ, censenda non erit inutilis digressio, quoniam, vt præsertim aduertitur in Feudali Sede (H) Sub diuersis temporibus, iuxta notas Italię calamitates, & reuolutiones, pręsertim verò de tempore absentiæ Sedis Apostolicæ ab ea, quando spatio annorum circiter 70. à Clemente V. vsque ad Gregorium XI. residentiam habuit in Ciuitate Auenionensi, & partim de tempore teterrimi, & longæui schismatis annorum circiter 44. ab Vrbano VI. ad Martinum V. ac etiam posteà, ob alia accidentia, pleręque Ciuitates libertatem sibi vindicando, se constituerunt in statu Reipublicæ, à quo postea transierunt ad proprios tyrannos respectiuè, ideòque cum locis intra earum districtum existentibus, vel aliàs conquisitis, tamquam Dominæ cum Imperio, & iure Principatus se gesserunt, ac propterea licèt id postmodum cessauerit, atque ad pristinam Sedis Apostolicæ obedientiam, ac subiectionem redierint, adhuc inspiciendum est pro lata, vel respectiuè stricta huiusmodi legum interpretatione, alijsque effectibus, de quo tempore conditæ sint, ob magnam differentiam, quæ dignoscitur inter leges conditas à Domino, & Principe habente, vel exercente potestatem legis condendæ, & leges conditas à Ciuitate subdita (I) Atque ad id reflectendum venit pro congrua intelligentia.

Retenta item dicta opinione magis recepta, vt ius commune, non autem particulare Ciuitatis domi-
9 nantis attendi debeat, quamuis Doctores, vno alterum de more transcribente, se restringant ad illud ius commune Romanorum, quod Ciuile dicitur, iuxta compilationem Iustiniani; Attamen in hoc Pontificio Principatu id continere videtur errorem, quoniam, vt aduertitur in Iudiciorum Sede (L) Ius commune istius Principatus est Ius Canonicum, in cuius defectum,

C 2 & quan-

G. *Vt aduertunt Peregrin. cons.* 63. *num.* 5. *& seqq. lib.* 1. *& decis.* 1. *Patauin. Surd. cons.* 560. *num.* 5. *&* 6. *Thesaur. iun. lib.* 2. *quæst.* 49. *in fin. & alij.*

H. *Disc.* 3. *de feud. & alibi.*

I. *Eodem disc.* 35. *de iudic. ex num.* 20.

L. *Dicto disc.* 35. *de iudic. num.* 20. *& alibi pluries.*

Digitized by Google

& quando ipſum non diſponit, ſubintrat præfatum ius ciuile, quod tamen in hac materia ſucceſſionis pro frequentiori contingentia, etiam in hoc Principatu attendendum venit, eo quia ius canonicum in hac materia nil diſponere videtur, ſed quando in iſta, vel in altera materia diſponeret, tunc iſtud dicendum eſt ius commune, quod ad rem noſtram conſideratione dignum eſt pro deciſione quæſtionis, de qua infra in §. XIII. ſuper computatione graduum, an iuxta vnius, vel alterius iuris diſpoſitionem facienda ſit.

Poſito item, quod Oppida, Caſtra, & Loca diſtrictus, ceſſante proprio, ac particulari ſtatuto, viuant cum ſtatutis, & legibus Ciuitatis dominantis, altera diſputari ſolet quæſtio, quid dicendum ſit,
10 ſi aliqua ex huiuſmodi Caſtris, vel Locis concedantur alicui in feudum, vel Baroniam cum iuriſdictione, & imperio, an exinde ſequi dicatur talis diſmembratio, vt dictis ſtatutis, & legibus Ciuitatis dominantis ſubiacere non debeant, ideòque potiùs regulanda ſint cum diſpoſitione iuris communis, & ſuper quo puncto ſufficit ſe referre ad ea, quę habentur in Theatro (M) dum nimia digreſſio eſſet iſtam quęſtionem formiter hìc examinare, potiſſimè quia neque otium concedit, & conferunt in idem ea, quæ habentur in eodem Theatro (N) ſuper quæſtione an Caſtra, & Loca ita erecta in feudum, & diſmembrata, deſinant eſſe de territorio Ciuitatis dominantis, ad effectum collectarum, aliorumque onerum, quod etiam diſputatum fuit in *Anconitana Caſtri Ferretti* in Congregatione particulari deputata, ac etiam in Congregatione Auenionen. in *Auenionen. feudi*, *ſeu collectarum*, ſuper qua Deo annuente habebitur votum in Diuerſorio:

His itaque prænotatis, atque deſcendendo ad pręmiſſam diſtinctionem iſtius Principatus, ad effectum dignoſcendi vbi nam huiuſmodi ſtatuta fœminarum, & cognatorum excluſiua vigeant, & quomodo inter ſe differant; Illud quoq;
11 prænotandum venit, quod antiqui Doctores, cum quibus moderniores abſque alio diſcurſu in ſola verbali auctoritate procedunt, vt diſtinguerent ditionem temporalem Eccleſiæ ab alijs ditionibus Principum ſecularium, illos terminos adhibere conſueuerunt, Terrarum Eccleſiæ, & Terrarum Imperii; Cumque de terris Eccleſiæ aliquæ in magna parte eſſent infeudatæ in feudum maius, veræ dignitatis cum regalibus, ac iure Principatus, adeòut de facto diuerſos Principatus conſtituant, ſe prætendentes Principes merè temporales, non autem eccleſiaſticos, vt ſunt Regnum Siciliæ, ſeu Neapolis, & Ducatus Parmæ, & Placentiæ, ac prius ante deuolutionem erant Ducatus Ferrariæ, & Ducatus Vrbini, in quibus occaſione præſertim *tex. in cap. cum eſſes de teſtam.* nimium diſputant Doctores, an ius canonicum etiam in profanis attendi debeat,

M. *In d.diſc.39.de alienation. & contract.prohibit.*
N. *Diſc.190. de regal.*

Digitized by Google

beat, illudque iuri ciuili prævalere; exinde nonnulli putarunt, ac putant, quod ista loca sic infeudata veniant sub nomine, seu vocabulo Status Ecclesiastici mediati, ad differentiam illius Status, qui immediatè regitur per Papam, quodque propterea cum in constitutionibus, alijsque prouisionibus Pontificijs super regimine temporali Status Ecclesiastici dici soleat, ita disponi in vniuerso statu, tàm immediato, quàm mediato, vt etiam in hac nostra Constitutione habetur, de præfato statu mediato quoque æedem constitutiones, & prouisiones intelligi debeam esse. Verùm id continere videtur æquiuocum, quoniam licet dicta feuda maiora, directi dominij, & feudalitatis ratione dicantur etiam de terris Ecclesiæ, ad differentiam terrarum Imperij, & ne de istis dici valeant; attamen pro loquendi vsu in huiusmodi prouisionibus, quæ Principatus, & populorum regimen, & administrationem concernunt, sub nomine Status Ecclesiastici venit solùm illa ditio inferius describenda, quæ est sub omnimodo gubernio, imperio, & iurisdictione Papæ, vt occasione agendi de Bulla Baronum aduertitur in Theatro (O) Illa verò verba *Status tàm immediati, quàm mediati* adijci solent respectu illorum Oppidorum, Castrorum, & Locorum, quæ iure minoris feudi proprij, vel improprij possidentur per Barones, & Domicellos, quorum dominium est tantùm vtile, magisque subordinatum alto, & directo dominio, quod pleno iure est penès Papam, adeòut quandam perpetuorum Gubernatorum figuram potius quam feudatariorum facere vel personam gerere dicantur ac propterea talia loca dici non possunt dismembrata à principatu, & constituere diuersam, & separatam ditionem, & sic est quædam mediatio impropria, cuius tamen mentio fieri solet ad dirimendam omnem quæstionem, quæ fortè antiquioribus temporibus vigere solebat, quando huiusmodi Barones aliquam de facto sibi assumere solebant maiorem licentiam, & de quibus distinctionibus habetur quoque actum in superiùs enunciato Opusculo Italici idiomatis, cui titulus est *il Principe pratico cap.* 47.

Distinguendo itaque illum Statum Ecclesiasticum Italiæ, de quo, vt supra nostra Constitutio loquitur, iuxta præsentem gubernij formam, neglectis illis antiquioribus varijs diuisionibus, quas historię docent, atq; procedendo cum ordine, vel scala Consultæ, absque eo quod alicui præiudicetur, illum constituunt
12 Vrbs Roma cum eius districtu; Quatuor Cardinalitiæ Legationes, Ciuitatis nempè, & Comitatus Bononię, Status Ferrarię, Status Vrbini, & Prouincię AEmilię, seu Romandiolæ; Et Gubernia, quorum aliqua Præsidatus, vel Præfecturę nomen habent, & quandoq; legationis nempè Prouinciæ Marchiæ, vulgò Maceratæ, Prouinciæ Vmbriæ, vulgò Perusij, Prouinciæ Patrimonij, vulgò Viterbij; Prouinciæ Campaniæ, & Maritimæ, vulgò Frusinoni; Et Ciuitatum Anconæ,

O. *Sub tit. de feud. disc. 74. & seq. ac etiam alibi insinuatur.*

Digitized by Google

næ, Firmi, Spoleti, Camerini, Asculi, Montis-Alti, Vrbis-veteris, AEsij, Nursię, Beneuenti, Fani, Ciuitatis Castelli, Fabriani, Sabinę, Sancti Seuerini, Reatis, & aliquorum locorum independentium, quare de illis distinctè agendo.

De Vrbe Roma cum eius Districtu.

ANtiquis Romanorum legibus, ac sacris, & profanis Scriptoribus Romam appellantibus Patriam
13 omnium communem, totiusque Orbis caput, Metropolim, Dominam, & Magistram; Aliqui moderni, ad temporum, & rerum diuersitatem non reflectentes, præsertim verò Pragmatici Iuristæ cum consueta leguleica simplicitate, & cum sola auctoritatum littera procedentes, ad præsens quoque eidem Ciuitati præfata attributa congruere credunt, præsertim verò præfatis legibus innixi, vt communis patria sit, opinantur quod per-
14 sonaliter in ea apprehensi de eius foro efficiantur, illumque declinare non valeant, quamuis nulla huius fori competentiæ accedat ratio, originis, vel domicilii, siue contractus, aut delicti, vel rei sitæ. Clarum autem errorem id continet, quoniam post dissolutum antiquum Romanum Imperium, adeòque magnam rerum Mundi sequutam immutationem, omnia hæc attributa in sæculari, seu profana Roma euanuerunt, ac perierunt, illis respectiuè adhuc durantibus in Roma sacra, potius tamen formali, quàm materiali, tamquam loco residentiæ Summi Pontificis, eiusque Curiæ, quæ Romana dicitur, non ratione ipsius materialis Ciuitatis, sed ratione Summi Pontificis, cuius residentiæ loco, vbicumque sit, ista metropolitica qualitas congruit, vt de his latiùs *in Relatione Romanæ Curiæ disc.* 1. & 2. ac etiam occasione enunciati articuli, an apprehensio in Curia inducat, nec ne fori competentiam, alibi habetur (P) Ad rem verò nostram, agitur
15 solùm de hac particulari Ciuitate in profanis, considerata tamquam vna ex Ciuitatibus, & Locis huius Principatus, cuius neque veram habet metropoliticam qualitatem, quæ impropriè solùm, & de facto in ea concurrere videtur, ratione residentiæ Principis, eiusque Curiæ, & Tribunalium, eodem modo, quo contingit in Ciuitate Neapolis respectu illius Regni, aliisque similibus, vt in plerisque locis aduertitur, latiùs verò, & clariùs in enunciato opusculo *de Principe practico cap.* 5. & 48. Vnde propterea dicitur solùm Ciuitas dominans respectu Oppidorum, Ciuitatum, Castrorum, & Locorum existentium intrà eius districtum, cum illa pariter dominatione impropria, quæ consideratur in aliis Ciuitatibus subditis, ex sola ratione comitatus, vel districtus, non autem in dominatione vera, & propria pleni dominij, & imperij, iuxta distinctionem, de qua suprà; ac propterea eius statuta municipalis iure censenda

P. *sub tit. de iurisdiction. disc.* 89. & *sub tit. de iudic. disc.* 13. *num.* 50.

16 ſenda ſunt, ad inſtar ſtatutorum aliarum Ciuitatum ſubditarum, in quarum territorio, ſeu diſtrictu Oppida, Caſtra, & loca exiſtant, vt in eis eadem ſtatuta ſeruanda ſint, eodem modo, quo in Ciuitate, quatenus tamen propria, & particularia ipſius loci ſtatuta non adſint, vel extantia non diſponant de caſu controuerſo, minuſque relatio ad ius commune habeatur, vt ſuprà.

Quamuis enim hæc ſtatuta Vrbis, immutata eorum antiqua forma ſub Gregorio XIII. ad illam, quam de præſenti habemus, com-
17 mentata per *Fenzon. & Galganet.* redacta ſint de eiuſdem Pontificis mandato, à quo etiam approbata, & confirmata fuerunt; non per hoc tamen leges Summi Pontificis, vel ſupremi Principis dicendæ ſunt, ſed leges particulares, ac municipales ipſius Ciuitatis, eiuſque diſtrictus, cum Pontificia approbatio, & confirmatio earum naturam non immutante, ſed ſolùm operetur validitatem ob iuris communis regulam, fortiùs verò in hoc Principatu, ob AEgidianam conſtitutionem, vt ſubditæ Ciuitates, & Loca, leges, & ſtatuta ſine Principis licentia, & approbatione condere non poſſint, vt etiam habetur infra in §.VII. Quinimmò hæc approbatio, iuxtà ſenſum moderniorum in praxi magis receptum, facta cenſetur per Papam vti Princi-
18 pem temporalem, non autem vti Papam, vel vti Epiſcopum, vt proptereà non comprehendant Eccleſias, & perſonas, ac res eccleſiaſticas, niſi vbi expreſsè dicatur, vel per verba adeò generalia, & effrenata, vt eadem voluntas comprehendendi dignoſcatur, ex ijs, quę habentur alibi deducta (Q)

Qualis autem ſit Vrbis diſtrictus, tam ad effectum operationis ſtatu-
19 torum, quàm etiam illius cumulatiuæ iuriſdictionis, quam etiam in prima inſtantia intrà illum habent Senator Vrbis, & Curia Capitolij, nec non Gubernator Vrbis, & Auditor Cameræ, ſiue ad effectum exemptionum, & priuilegiorum Ciuium Romanorum à collectis, alijſque oneribus, vel ad effectum iuris paſcendi cum ſimilibus, de quibus in ſuis ſedibus agitur (R) Loquendo ſolum de diſtrictu temporali vt ſuprà, non autem de diſtrictu ſpirituali Epiſcopatus particularis Vrbis, vel eius Prouincia, de quo alibi agitur. (S) Antiquitus, & prius quàm ſub enunciato Gregorio XIII. ſe-

que-

Q. *Diſc.35.de iudic.& de dot.diſc.22. & 143. & alibi ſæpius.*

R. *Sub tit. de regal. diſ. 72. & 94. tit. de iuriſdict.diſc.53. tit. de ſeruitut. diſc.35.in relat.Curiæ, agendo de dictis Tribunalibus diſc.34. 36.& ſeqq.& alibi.*

S. *Diſc.1. de præemin. diſc.145. de benefic. in ſupplem. ac etiam in relat. Curiæ diſc. 13. agendo de Vicario Vrbis.*

Digitized by Google

querentur Statutorum Vrbis reformationes in ea forma, quæ hodiè habetur, id videbatur nimiùm incertum, adeò, vt frequentes eſſent controuerſiæ ſuper aliquorum locorum comprehenſione in hoc diſtrictu, vt præſertim de Tiburtina Ciuitate ſequebatur, quoniam ille certum, ac determinatum non habebat ambitum, ſed ſolum de diſtrictu Vrbis dicebantur illa loca, in quibus verificabantur requiſita ſalis, & focatici (T) Hodie verò ad huiuſmodi dubietates, & frequentes controuerſias dirimendas, iuxta dictas nouas reformationes, ſtatutum eſt, vt ſublata dicta differentia ſalis, & focatici, diſtrictus complectatur ambitum, ſeu circuitum quadraginta milliarium circumcirca ipſam Vrbem, ex territorio tamen Status Eccleſiaſtici, vt in locis citatis aduertitur.

In hoc itaque propoſito inteſtatæ ſucceſſionis, & excluſionis fæminarum, & cognatorum propter maſculos agnatos, in Vrbe habentur duo Statuta, nempe iuxta modernas reformationes, *cap.* 145. & 146. In quorum primo diſponitur quod ſi quis inteſtatus deceſſerit ſuperſtitibus filijs maſculis, ſiue nepotibus maſculis ex eiuſdem filijs maſculis prædefunctis, filiæ, vel neptes fæminæ, ſi iam ſunt dotatæ, nil petere valeant, ſed contentæ ſint ſuis dotibus; ſi verò non fuerint dotatæ, teneantur maſculi eas dotare de paragio; ſin minùs ſuccedant cum maſculis, prout iura diſponunt; ipſęque filiæ fæminæ, nec matres, nec auię in concurſu dictorum maſculorum ſuccedant, atque de hoc ſtatuto in aliquibus locis agitur (V)

20 In altero autem capitulo 146. agitur de ſucceſſione collateralium, quod ſcilicet fratri ſine filijs decedenti ſuperſtites fratres maſculi, tàm vtrimque, quàm ex latere paterno tantùm coniuncti, vel eorum prędefunctorum filij maſculi ſuccedant, excluſa matre, præterquàm à legitima, & excluſis ſororibus, & amitis etiam vtrinque coniunctis cum eadem obligatione illas dotandi, quatenus non ſint dotatæ, reſeruata diſpoſitione iuris communis in ſucceſſione matris, & de hoc etiam ſtatuto agitur in locis ſupracitatis; eiuſque particula regiſtratur in fine Operis, eritque in ordine lá 181.

Prout etiam in excluſionem fæminarum, fauore maſculorum, in caſu teſtamentarię ſucceſſionis adeſt

21 ſtatutum cap. 141. per quod filiæ fæminæ dotatæ, vel dote eis deſtinata, acquieſcere debent iudicio patris diſponentis fauore collateralium de agnatione; de hoc autem ſtatuto agitur infra in §.XIX. vbi de ſucceſſionibus teſtamentarijs, ibiq; circa dotem fœminarum expenditur differentia, quæ dignoſcitur inter hoc ſtatutum 141. & dictum ſtatutum 145. circa punctum, an dos ſuccedat, nec ne loco legitimę,

T. *d. diſc. 72. num. 9. de regal. & in Relatione Curię diſc. 37. num. 19. agendo de Senatore, & de Foro Capitolino.*

V. *Diſc. 20. de ſucceſſione ab inteſt. diſc. 2. & ſeqq. de ligitim. eiuſque particula eſt in fine operis impreſſa in ordine la.* 180.

Digitized by Google

timę; & de hoc agitur in Sede Legitimæ (X) atque in eodem §.XIX. insinuantur alia statuta 143.& 144. circa filios illegitimos, in quo succedant, & quantum eis relinqui possit, de quibus statutis agitur in Sede Testamentorum. (Y)

Sub dicto autem moderno circumdario quadraginta milliarium circum circa, iuxtà nouas reformationes constituente districtum temporalem Vrbis, multæ continentur Ciuitates, Oppida, Castra, & Loca inferiùs recensenda, cum distinctione, quænam sint baronalia, & quæ non, dum in baronalibus adijcitur littera B. ipsarumq; aliqua sunt sub diuersis Prouincijs, & Gubernijs, nempè sub illa Patrimonij, seu Viterbij, & sub altera Campaniæ, & Maritimæ respectiuè, atque intra ipsummet districtum adest Gubernium Sabinæ, quod quodammodo efformare videtur quamdam paruam Prouinciam, ob multitudinem locorum sub illo cadentium, seu veriùs constituere videtur vnam Ciuitatem sparsam, ac diuisam in quamplures pagos, seu villas, iuxtà speciem illarum Ciuitatum, & Locorum, quæ sunt in Regno Neapolitano, præsertim in Prouincia Principatus Citrà (Z) inter quas est Ciuitas Cauarum propè Salernum ita diuisa in fortè maiorem numerum Pagorum, & Castrorum, ibi vulgò casalium, quàm sit ista Prouincia Sabinæ; id autem non tollit istam qualitatem districtualem Vrbis, quoniam stant simul, vt hæc loca sint sub proprio, & particulari Gubernio, etiam Prælatitio, vt sunt enunciatum Gubernium Sabinæ, & alterum Tiburtinæ Ciuitatis, vel sub Gubernio dictarum Prouinciarum, vel sint sub proprijs Baronibus, & Domicellis; & tamen sint etiam de districtu ad effectum comprehensionis sub statutis, ac etiam ad alium effectum supra enunciatum concursus cumulatiui, tàm Fori Capitolini, quàm Gubernatoris Vrbis, & Auditoris Cameræ cum proprijs Gubernatoribus, vel Baronibus, ad instar illius cumulatiui concursus, quem etiam in prima instantia habet Vicarius Vrbis cum sex Episcopis Cardinalibus in Diœcesibus, & locis existentibus de districtu spirituali.

Ciuitates autem, Oppida, Castra, & Loca intra istud circundarium existentia, non inutiliter describuntur ad plures effectus, ad quos id scire proficuum esse poterit, præsertim verò ad rem nostram, ad distinguendum vbi nam in materia, de qua agitur, adsint statuta propria, & particularia, cum quibus procedendum sit, vt vbi desint, cum Statutis Vrbis procedi debeat; illaque ordine alpha-

X. *disc.* 155. *de dot. n.* 16. *&* *quando dos succedat loco legitimæ, disc.* 1. *&*. 5. *de legitim:*
Y. *disc.* 52. *de testament.*
Z. *Vt aduertitur in Acernen. sub tit. de iurisdict. disc.* 24.

Digitized by Google

bętico dispoſita ſunt ad tollendam omnem dubitationem circa eorum nominationem per prius, & poſterius; Sunt autem.

CIVITATES.

ALbanen. B.
Anagnina.
Aquipendij, quæ habet ſtatutum fœminarum excluſiuum, prout ex particula in calce operis impreſſa particula 10.
Bracchianum B. habet conſimile ſtatutum, vt ex particula 28.
Ciuitatis Caſtellanæ.
Corana habet ſtatutum, vt ex particula 62.
Hortana, quæ idem habet ſtatutum impreſſum infra in particula 82. & de quo meminit Rota *in Hortana reintegrationis 2. Decembris* 1680. *coram Rondinino*.
Hoſtienſis diruta.
Nepeſina.
Portuenſis diruta.
Præneſtina B.
Sabinen diruta.
Signina B.
Sutrína, quæ habet ſtatutum fęminarum excluſiuum, provt ex particulis 163. in calçe, & de quo agit *Gabr.conſ.*4.*lib.*2.
Tyburtina habet pariter ſtatutum, vt in particula 169. de quo diſſerit *Bich.deciſ.*88.*num.*1.*&* 2.
Tuſculana.
Veliterna habet ſtatutum, vt infrà particula 172. quod examinat *Rot. poſt Michalor. de fratr. deciſ.*18. *num.*4.
Reatina eſt in quæſtione, atque probabilior reputatur negatiua.

Oppida verò, & Loca digna conſideratione, neglectis paruis caſtris, & pagis, ſunt.

Affilis.
S. Angeli B.
Anguillaria B. vbi viget ſimile ſtatutum impreſſum in fine, particula 6. & de quo meminit *Spad. conſ.*318. *tom.*3.
Anticuli B.
Arcis Antiquę B.
Arcis Cantorani.
Arcis Cauarum B.
Arcis Gandulphorum.
Arcis Iuuenis.
Arcis Maximorum B. vbi per ſtatutum excluduntur fœminæ, prout in eius particula in ordine la. 11.
Arcis Mediæ.
Arcis Papæ B.
Arcis Prioris.
Arcis Sinibaldę B.
Arcis S.Stephani.
Arcis Victianæ.
Ardea B.
Aricia B.
Arſoli B.
Aſcræa B.
Aſpera.
Auſta.
Balnearia, vbi adeſt conſimile ſtatutum, prout ex particula 20.
Barbaranum.
Baſcianum B.
Baſſanum Sutrinum B.
Baſſanum Hortanum.
Baſſanellum B. habet ſtatutum fœminarum excluſiuum, vt in particula 21.
Belmontis B.
Bleda.
Bocchignianum.
Bomartis B.

Bur-

Digitized by Google

Burgettum.
Calcatæ B.
Calui, seù Carbi.
Cameratæ.
Campanianum B. habet statutum, de quo in particula 35. & de quo agit *Rot. decis.267. p.16. & decis 94.p.17.*
Canepina.
Canis mortui B.
Cantalupum B.
Cantorani.
Capranica habet statutum, vt in particula 38.
Capranica Prænestiñ.B.
Caprarola.
Carbognianum B. vbi per statutum disponitur de fœminarum exclusione in particula 39.
Carpinetum B.idem habet statutum, vt in particula 40.
Castri Iuliani B.
Castri Madamæ B.
Castri noui.
Castri noui in Sabina.
Castri S.Eliæ.
Castri S.Petri.
Castri veteris B.
Catinum B.
Cauarum.
Ceræ B.
Cerchiara.
Cerreti.
Ceruarta.
Cerueteris B.habet statutum fœminarum exclusiuum, vt in particula 51.
Cæsanum B.
Ciciglianum B.
Cicignianum.
Cincianum B.
Cisterna B.
Ciuitas Lauinia B.
Ciuitas Vetula, vbi eadem viget Statutaria dispositio, de qua in particula 59.
Ciuitella Canis mortui B.
Ciuitella Cæsia B.
Ciuitella Sublacen.
Collis Ferri.
Collis Pardi B.
Collis paruuli B.
Collis veteris.
Columna B.
Confinij.
Contilianum.
Corchianum.
Cotanellum.
Cretonis B.
S. Eliæ Reatis.
Fabrica B.
Fara.
Farsa.
Felicianum B.
Filectinum.
Flauianum, vulgò Fianum B.
Flauianellum, seù Fianellum B.
Folia B.
Foranum B.
Formellum B. habet Statutum fœminarum exclusiuum, vt in particula 72.
Fraxum B.
Gabinianum B.
Galleria B.
Gallesium B.
Gallicanum B.
Genazanum B.
Genestra B.
Genne.
Gerani.
Gorga B.
Graffignianum B.
S.Gregorij B.
Guarceni.
Insula
S. Ioannis Reatis.
Iouium B.
Iulianelli B.
Licentia B. vbi per statutum de fœminarum exclusione disponitur,

Digitized by Google

vt in particula 86.
Lipignianum.
Longonium.
Lugnanum B. vbi pariter fœminæ excluduntur per statutum, cuius particula est la 87.
Lugnula.
Malianum.
Malianum Reatis
Maranum.
Marenum B.
S. Martini B.
Mazzanum B.
Mentana B.
Molaria B.
Monpęum B.
Monteranum B.
Montis Asulæ.
Montis Boni.
Monticellorum B. cuius Statuti fęminarum exclusiui adest infrà impressa particula in ordine la 99.
Montis Compatrum B.
Montis Flauii B.
Montis Fortini B.
Montis Lanici.
Montis Libretti B.
Montis Portij B.
Montis Rosoli.
Montis Rotundi B.
Montis S.Ioannis.
Montis S. Mariæ.
Montis S. Pauli.
Montis Virgilii B.
Montopolum.
Montorium Sabinen. B.
Montorium Petesię B.
Moriconis B. habet statutum vt in particula 119.
Morlupum B. habet pariter statutum, de quo in particula 120.
Morolum B.
Nazanum B.
Nerula B.
Nemi B.
Norma B.
Neptunum.
Olibanum B.
S. Orestis, vbi reperitur statutum fœminarum exclusiuum, prout in particula 148.
Oriolum B.
Ornanum.
Palumbaria B. vbi viget idem statutum, de quo in particula 127.
Palianum B.
Pantanum B.
S. Pauli.
Penna B.
Petesia B.
Pilii B.
Piscianum B.
Podium Catinum.
Podium Fidonis.
Podium Maianum B.
Podium de Mortitis.
Podium Natiuum B. habet statutum vt in particula 133.
Podium Perusinum.
Podium S.Laurentii.
Podium Victianum.
Poli B.
Ponticellum B.
Pontiæ Gennarum
Ponzanum.
Porciglianum B.
Pozzalia B.
Pratica B.
Procenum B.
Rianum B.
Rignanum B.
Riuifrigidi B.
Rocchettarum
Roianum B.
Roncilionis.
Roratæ.
Rota B.
Salizanum.
S.Saluatoris maioris.

Sam-

Digitized by Google

Sambuci B.
Saracinescum.
Saxum B.
Scrofanum B. habet statutum fœminarum exclusiuum, de quo agitur *disc.3.de successiion.*& eius particula est impressa infrà particula 153.
Sermoneta B.
Seronis B.
Sezia est in quæstione an sit intra districtum.
Silicis B.
S. Siluestri.
Sopinum B.
Stabia B.
Stimiglianum.
Stipis B.
Sublaci.
Surianum B. vbi fœminæ non succedunt extantibus masculis, pro vt ex particula statuti in ordinatione la 159.
Tarranum.
Toffia.
Trebis.
Triuignianum B. habet statutum consimile, de quo in particula 166.
Tulpha habet pariter statutum, vt in particula 168.
Turris B.
Turrita B.
Vaconis B.
Valentanum.
Valeranum.
Vallis-frigidæ B.
Vallis Montanæ B.
Vallis Petrę, vbi idem per statutum disponitur, vt in particula 170.
Vetralla habet statutum, per quod fœminæ non succedunt extantibus masculis, vt in particula 173.
Vianum B. idem habet statutum, de quo in particula 174.
Vicouarium B.
Vicum.
Vignanellum B. vbi adest dispositio statutaria pro excludendis fęminis, vt in particula 175.
S. Viti.
S. Viti Prænestin. B.
Vtricolum.
Vulsinium habet statutum fœminarum exclusiuum, de quo agit *Gabr.cons.*14.*lib.*2.& cuius particula est infra la 184.
Zagarola B.

Ista verò enumeratio non excludit alia loca non descripta, minusque excludit statuta particularia, quæ in locis descriptis fortè adsunt, quorum notitia non sit habita.

De Legatione Bononiæ.

ISTA Ciuitas conspicua, quæ magistra, & mater studiorum appellari consueuit, de legali facultate
23 nimiùm benemerita; (vndè in legibus per Diuum Thomam vnicè recensetur inter quatuor illorum temporum celebres Vniuersitates, nempè Parisium in Theologia, Aurelianum in Artibus, Salernum in Medicina, & Bononia in Legibus,) habet in subiecta materia statuta fœminarum exclusiua propter agnatos masculos descendentes, & respectiuè transuersales, (AA) eorumque particulæ sunt impresſæ in calce Operis, particula 27. Cumque regatur per vnum Cardi-

AA. *De quibus agitur in tit. de succession. disc.* 5. 13. & 22.

Cardinalem Legatum, ſub eius Legatione continentur Oppida, & Loca infraſcripta.

S.Agatha, vbi viget Statutum fęminarū excluſiuum, vt in particula 142.
Balnea Porrettæ B.
Budrium.
Caſtri Bologneſij.
Caſtri Franchi.
Caſtri Ghelfij B.
Caſtri Samperij.
Caſtillionis B.
Creuacorij.
S. Georgii.
S. Ioannis in Perſiceto.
Medicina.
Pianum B.
Podiettum Maſſumatici.
Podium Benaticum B.
Silua B.

Extant quamplurimæ aliæ Communitates, & Pagi, qui conſultò omittuntur.

De Legatione Ferrariæ.

ILluſtris hæc Ciuitas cum annexis illum Statum conſtituentibus per
24 plura ſæcula fuit de illo Statu magis mediato, de quo facta eſt mentio ſuprà *num.* 11. vtpotè in feudum, ſeu vicariatum, cum regalibus, & Iure Principatus poſſeſſa per Illuſtrem familiam Ateſtinorum, ſiue Eſtenſium, cum dignitate priùs Marchionali, poſtmodum, ex conceſsione Pauli 2. Ducali, eaque deuoluta fuit, & reſtituta priori eius corpori, vndè propterea effecta eſt de Statu immediato per mortem ſine prole Ducis Alphonſi II. ſub Clemente VIII. præuia concordia cum Duce Mutinæ, & Rhegii Cæſare Eſtenſe, præfati Alphonſi hærede, inita in Ciuitate Fauentiæ, ideòque vulgò concordia Fauentina dicitur, ſæpius enunciata in Theatro (BB) Iſta verò occaſione Clemens VIII. multa huic Ciuitati conceſſit priuilegia (CC), atque regitur per Cardinalem Legatum, qui quamdam figuram antiqui Ducis facere videtur, & continuat cum eius Statutis, inter quæ eſt iſtud fœminarum excluſiuum, quod eſt impreſſum infrà particula 70. & de quo aliqui agunt. (DD)

Habebat priùs ſub eius diſtrictu qualificatum Oppidum Carpii, poſtea diſmembratum, adhuc tamen quæſtio eſt, an adhuc ibi eius Statuta ſeruari debeant (EE). Sub hodierno autem Statu, ſeu Legatione, relinquendo locum veritati, an, & quæ ſint de diſtrictu, & ſubiecta Ciuitati dominanti, comprehenduntur ſequentia loca conſide-

BB. *Præſertim diſc. 2. de feud. diſc. 39. de alienation. & contract. probibit. & alibi.*

CC. *Enunciat. diſc. 80. de regal. diſc. 80. de iuriſd. diſc. 39. de præeminent. & alibi.*

DD. *Bonden. colluctat. legal. 28. n. 64. Coccin. deciſ. 2141. n. 12.*

EE. *Ex deductis diſc. 39. de alienat. & contract. probibit.*

Digitized by Google

siderabilia, neglectis paruis villis, & pagis,

Argenta, quæ habet Statutum fœminarum exclusiuum impressum in fine Operis particula 12.

Arianum.

Bagnacaballum, vbi fœminæ sunt per Statutum exclusæ, stantibus masculis, de quo loquitur *Cephal. cons.* 22. *num.* 23. *lib.* 1. *Riminald. iun. cons.* 749. *Gabr. cons.* 7. *lib.* 2. & est in particula 19.

Centum habet consimile Statutum, de quo meminit *Riminald. iun. cons.* 604. *num.* 3. & est impressum in particula 49.

Codegonum.

Comaclum.

Cotignola habet Statutum fœminarum exclusiuum, vt in particula 65.

Crespinum.

Fossignanum B. vbi pariter fęminæ excluduntur per Statutum, vt in particula 76.

Lugum, vbi viget dispositio Statutaria pro fœminarum exclusione, de qua agit *Menoc. cons.* 168. & adest particula 89.

Massa Lombarda habet Statutum, cuius particula est la 92.

Melaria.

Plebs Centi habet Statutum, vt in particula 132.

Trecenta.

De Legatione Status Vrbini.

QVamuis à Ciuitate Vrbini ille Dux, eiusque Status, antè quàm sequeretur deuolutio
25 per mortem vltimi masculi inuestiti, iuxta seriem, de qua in Theatro (FF) denominationem acciperet, atque de facto ob Ducum, eiusque Tribunalium, & Consiliorum residentiam, figuram faceret Metropolis, potissimè ob sequutam hoc intuitu erectionem illius Cathedralis in Metropolitanam sub Pio IV. cum assignatione in suffraganeas illarum Ecclesiarum Cathedralium, quæ sub eiusdem Ducis ditione essent. (GG) Non per hoc tamen vera Metropolis erat, adeòvt dicenda esset Ciuitas dominatrix aliarum Ciuitatum, Oppidorum, & Locorum, ex quibus ille Status constat; solùmque dicta qualitas Dominantis verificari fortè videtur in illis Oppidis, Castris, & Locis, quæ antequàm sequeretur in eadem persona vnio plurium dominiorum, & successiuè erectio in Ducatum, erant de pertinentiis dominii Vrbini, siuè Feltrensis, dum dominia, seù Principatus Ciuitatum, Pisauri, Eugubii, Callii, & Senogalliæ, & Vicariatus Montis Auii, Sancti Laurentii, & Montis Follii obuenerunt ex diuersis titulis, adeòvt fuerit quædam vnio accidentalis plurium Principatuum, & dominiorum in eadem persona, seù linea, quolibet

FF. *Disc.* 1. *de feud.*

GG. *Iuxta seriem, de qua disc.* 1. *de præeminent.*

Digitized by Google

libet ipsorum propriam retinente naturam, iuxtà illam plurium dominiorum vnionem in eadem persona, de qua agitur in Theatro. (HH) Et quamuis Paulus III. de anno 1548. ex his omnibus efformauerit Ducatum Vrbini, insignito de ista Dignitate Guidobaldo de Ruuere eius nepote, adhuc tamen declaratum fuit, vt non exinde vera vnio, & incorporatio facta censeretur, sed quodlibet dominium adhuc propriam retineret naturam, iura, & præeminentias; (II) ideòq; varia sunt singularum Ciuitatum, & Locorum Statuta afficientia solùm illa Castra, Oppida, & Loca, quæ respectiuè sint de cuiuslibet Ciuitatis districtu, seù comitatu, & pertinentiis. Verùm ista materia successionum cum exclusione fœminarum regulatur generaliter in toto Statu, potiùs ex Decretis generalibus factis per Duces, quæ propterea Decreta Ducalia etiam hodiè appellantur, adhuc vigentia, queque sunt impressa in fine, particula 179. dum sequuta deuolutione sub Vrbano VIII. ita prudenter statutum, ac prouisum fuit, vt ille Status cum antiquis eius legibus, decretis, & stylis regeretur sub Cardinali Legato, tamquam subrogato in locum Ducis, cuius figuram, & partes faceret, (LL) licet fortè quælibet Ciuitas, aut Locus habeat etiam propria Statuta conformia huic Decreto Ducali, de quo agitur *disc*: 52. *de success. in supplement.* à quo discordare non solent, adeòvt illud soleat principaliter attendi.

Constat itaque iste Status ex Ciuitatibus, Vrbini, Pisauri, Eugubij, Senogalliæ, Forosempronij, Callij, Vrbaniæ, S. Angeli in Vado, & Feretrana, & ex multis Oppidis, & Castris considerabilibus, neglectis aliquibus paruis villis, vel pagis; Quia verò, vt præmissum est, diuersa sunt dominia ex diuersis titulis, & cum diuersis iuribus obuenientia, vt præsertim de titulo Principatus Pisauri liquet ex *disc*. 3. *de feud*. & sic de aliis; idcircò Oppida, Castra, & Loca describuntur distinctè sub quolibet Principatu, vel dominio, de cuius pertinentiis erant antè dictam vnionem.

De pertinentijs itaque Dominij Vrbini sunt.

Aqualania.
Auditorium.
Caballinum.
Collordulum.
Farneta.
Fermignanum.
Gaifa.
Insula Vrbini.

Mons

HH. *De feud. disc.* 83. *ex num.* 10. *in titul. de præeminent. disc.* 29. *de iurisd. disc.* 90. *& in opusculo de Principe cap.* 8. *& alibi.*

II. *Vt aduertitur eodem disc.* 1. *de feud.*

LL. *Vt aduertitur disc.* 93. *de feud. disc.* 2. *de donation. & alibi sæpius.*

Digitized by Google

Mons Guiduccius.
Paginum.
Petrianum.
Præmicilia.
Ripa Maſſana.
Sanctus Donatus.
Tabuletum.
Talacchium.
Via plana.

De Pertinentijs Piſauri, vbi viget Statutum proprium fœminarum excluſiuum datum in particula 130. *de quo agit* Honded.conſ.11.vol.1.

Candelaria.
Caſtrum Medium.
Caſtrum Nouum.
Farnetum.
Florentiola.
Gabicia.
Geneſtretum.
Gradaria.
Granarolia.
Mons Baroccius.
Mons Cicardus.
Mons de Vetulis.
Mons Gaudius.
Mons Lurus.
Mons S. Mariæ.
Nouilaria.
Tumba.

De pertinentijs Eugubij, vbi pariter adeſt Statutum fœminarum excluſiuum, de quo agit Rot. poſt Paitell. expedition. deciſ. 5. & deciſ.10. *& etiam fit mentio* diſc.13. de Dot. *eiuſque particula eſt la* 66.

Baccarerca B.
Biſcina B.
Branca.
Camporegianum.
Cantianum.
Careſtum.
Carpianum.
Caſtilionis B.
Colcelle.
Colpalumbum.
Colugnula.
Coſtacciarum.
Dana.
Frontonis B.
Galgata.
Geomeſium.
Inſula Foſſaria.
Mons Breuis.
Mons Louerconus, & S. Benedicti.
Paſcelupum.
Petroa.
Schegia.
Scriptum.
Serra Brunamontis.
Serra Partuccij.
Serra S. Abundij.
Siole.
Tebinum.
Turris de Calceolarijs.
Turris Vlmi.
Vallis Fabrica.
Vallingenium.

De pertinentijs Senogalliæ, vbi viget Statutum fœminarum excluſiuum, de quo meminere Corn. conſ.91. num.1. lib.3. Giouagnon.conſ.70. lib. 1. & ego met de fideicomm. diſc.144.*cuius particula eſt la* 155

Roncitellum.
Scapetianum.

De pertinentijs Foriſempronij, de cuius Statuto meminit Bichius deciſ.413 num. 20. Rot. poſt Paitell.expedit. deciſ. 17. num. 17. *& eius particula eſt in calce in ordine la* 75.

Bellaguardia.

Cartoccetum.
Caſerpeſium.
Caſtrumgagliardum.
Mons Altus.
Mons Felcinus.
Mons Montanarius.
S. Blaſius.
S. Geruaſius.
S. Hyppolitus.
Turricella.

De pertinentijs Callij, vbi pariter per Statutum particulare excluduntur à ſucceſſione fœmina propter maſculos, vt in particula 32. quod perpendit Rot. coram Dunoz. ſen. deciſ. 137. *ſunt.*

Carda.
Fenilium.

De pertinentijs Vrbaniæ, olim Caſtri Durantis, ſeu Maſſæ Trabariæ.

Barche.
Belfortis.
Caſtrum Plebis.
Caſtrum Vetus.
Cereſium.
Deſe.
Figianum.
Fractæ.
Frontinum.
Lamolum.
Lunanum.
Mercatellum.
Mondauium.
Mondulphum.
Mons Alfolius.
Mons Bellus.
Mons Fattonius.
Mons Maior.
Mons Maius.
Mons Molus.
Mons Radus.
Mons Siccus.
Mons Vetus.
Orcianum.
Parchiulium.
Pelium.
Pergula.
Petra Acuta.
Piaggie.
Podium.
Reforzatum.
Ripæ.
Rupolium.
Sanctus Andreas.
Sanctus Conſtantius.
Sanctus Georgius.
Sanctus Laurentius in Campo.
Sanctus Martinus.
Sanctus Vitus.
Secchianum.
Tauſanum.
Tumba.
Turriola.
Vffolianum.
Viglianum.
Villa Montis.

De pertinentijs Ciuitatis Feretranæ.

Caboletum.
Caſtrum Ilicis.
Macerata.
Macianum.
Maiolum.
Mons Buagine.
Mons Cerignonus.
Mons Copiolus.
Mons Gellius.
Mons Grimanus.
Mons Itaſſius.
Mons Licianus.
Mons Sanctę Marię.
Pinna.
Petrarubbia.
Ripalta.
Rontagnanum.

S. Aga-

Digitized by Google

S. Agatha.
S. Donatus.
S. Leo.
Sartianum.
Sauignanum Righi.
Saxum.
Saxum Corbarium.
Sonatellum.
Suania.
Turricella.
Vallis S. Anastasij.

De pertinentijs demum Vicariatus Montis Auij sunt in præsenti.

Caualaria.
Ceresia.
Mons Maior.
Podium.
Sanctus Georgius.

De Legatione Prouinciȩ Aemiliæ, seu Romandiolæ.

COmplectitur sub se ista Legatio sequentes Ciuitates, quæ Omnes habent hæc statuta propria
26 fauore agnationis, omnesque constituunt propriam Vniuersitatem cum suo districtu, vel comitatu, in quo sunt castra, & villæ, adeòvt vna non habeat dependentiam ab altera, procedendo cum consueto ordine alphabetico, & sunt.

Ariminum, quod habet statutum fȩminarum exclusiuum, vt infra in particula 13. sub cuius iurisdictione, & statuto degunt.
Catolica.
Curianum.
Mons Gridulphus,
Sanctus Ioannes in Marignano

Britinorium, vbi licet non adsit statutum fœminarum exclusiuum, extat nihilominus Breue Gregorij XIII. per quod ipsæ à successione repelluntur in fauorem agnationis, quod est in calce particula 30.

Ceruia habens statutum, vt in particula 52.

Cæsena habens statutum, vt in particula 53. de quo loquitur *Theodos. de Rub. 2. tom. singular. pag. 611. nec non Seraphin. decis. 959. n. 5. Duran. decis. 126. num. 15. cui subsunt.*
Buora.
Cæsenaticum.

Fauentia, in qua viget Statutum fœminarum exclusiuum, provt in particula 69. de quo meminit *Theodos. de Rub. tom. 2. singular. discurs. 3. de Succession. num. 22. pag. 612. Rota post Fenzon. decis. 107. & in Recent. decis. 59. p. 1.* & sub sua iurisdictione sunt.
Granarolum.
Oriolum.
Bussi.

Forumliuij, vbi adest consimilis statutaria dispositio, vt in particula 73. de qua agit *Menoch. cons. 187.* eique subiacent.
Arx Elmicia.
Fiumana.
Redappia.

Forum Pompilij habens simile statutum, vt in particula 74.

Imola, vbi per statutum disponitur fœminarum exclusio, sicuti in particula 83. de quo loquitur *Rot. decis. 43. p. 7. & decis. 360. num. 22. p. 17. & in disc. 3. de succession. num. 23.* eique submissa reperiuntur.

Digitized by Google

Balnearia.
Casola.
Mordanum.
Riolum.

Rauenna, vbi à statuto excluduntur fœminæ propter masculos, vt infrà in particula 136. de quo agit *Theodos. de Rub. tom. 2. singular. pag. 619. Rot. decis. 548. p. 1. Recent. & decis. 644. p. 2. Ottbobon. decis. 149. & post Michalor. de fratr. decis. 51. n. 5.* sub se autem habet.

Primarium.
Sanctum Albertum.

Sarsina B. cuius statutum fœminas à successione propter masculos repellit, sicuti in particula 151.

Vlterius adsunt in Legatione Romandiolæ infrascripta Oppida, & Castra.

Brisighella, quæ habet statutum exclusiuum, prout in particula 29. de quo loquitur *Rot. decis. 428. num. 4. p. 14.*

Burgum.

Castrum Nouum.

Castrum Riui, vbi viget consimile statutum, prout in particula 47.

Ciuitella.

Corianum.

Dolia B.

Gambettola.

Gattæum.

Gragiolum, vbi pariter adest statutum, vt in particula 78.

Liuaria.

Lonzanum.

Meldula B. habens pariter statutum exclusiuum, vt in particula 93.

Mercatum Saracenum B. vbi similis adest dispositio statutaria, de qua in particula 94.

Miauola, & Ciola B.

Mondainum vbi per statutum fœminæ à successionibus arcentur ob masculos, vti in particula 97.

Mons Floris idem habens statutum, de quo in particula 107.

Mons Scudulus, vbi idem reperitur per statutum determinatum, vt in particula 116.

Montianum B.

Planum Mileti.

Roncofreddum B. vbi fœminarum exclusio pariter per statutum cauetur, vt in particula 141.

Rouersanum.

Saludecium.

Sanctus Ioannes in Galilea.

Sanctus Archangelus, vbi masculis per fœminarum exclusionem, à statuto prouidetur, vt videre est in particula 144.

Sanctus Martinus in Conuentu.

Sanctus Maurus.

Sauignanum.

Scorticata.

Soglianum.

Solarolum.

Surriuolum B.

Tornanum.

Tussignanum B.

Verucchium.

De Gubernio Marchiæ, vulgò Maceratę.

CElebrem quidem indifferenter Marchiæ Anconitanæ Prouin-
28 ciam reddunt frugum, præsertim tritici copia, Alma Domus Lauretana, & portus Anconitanus; in forensibus verò non minùs celebrem illam reddunt AEgidianæ Constitutiones, quæ vulgò Constitutiones Marchię appellantur; id autem

autem prouenit non ex eo, quod Cardinalis AEgidius sub Innocentio VI. illarum auctor, fuerit solùm istius Prouinciæ Legatus, vt aliqui malè opinantur, quoniam fuit Legatus à latere in vniuersa Italia; sed quia dictę Constitutiones publicam lucem primò post annos centum, & vltrà receperunt in AEsina Ciuitate, deindèque ad alios annos centum, & vltrà innouatæ, atq; in parte immutatæ fuerunt per Cardinalem Pium de Carpo nuncupatum, qui Marchiæ tantùm fuit Legatus sub Paulo III. vt latiùs in particulari discursu super AEgidiana Constitutione circa appellationes in possessorio habetur, idcircò ista prodijt nuncupatio.

Latiùs verò ista Prouincia se extendit, quàm hoc Gubernium, de quo agitur, dum intra eamdem quàmplura sunt Gubernia in capite, siuè independentia, vt sunt illa Firmi, Anconæ, Asculi, Camerini, Montis alti, AEsij, Fabriani, & Fani, & alia; ideòque istud nomen accipit à Prouincia, ratione maioris partis, quæ sub illo cadit, atq; vulgò dicitur Maceratæ, ex causa residentiæ in hac Ciuitate, in qua etiam Sixtus V. Rotam, ad instar Rotæ Romanæ, erexit, cuius decisiones habentur apud *Gratianum*, *& Thomatum*; non autem quod dicta Ciuitas aliquod ius Metropoliticum habeat, adeòvt ad effectum statutorum, de quò agitur, dici valeat dominans, nisi fortè respectu aliquorum non considerabilium locorum in eius territorio, vel districtu existentium. Complectitur autem istud Gubernium Ciuitates Auximi, Maceratæ, Recineti, & Tolentini; quamuis enim intra eius circumdarium adsit etiam Ciuitas Lauretana, nihilominus illa est sub Gubernio Protectoris Almæ Domus, qui Gubernatorem ibi deputat. In dictis autem Ciuitatibus singillatim adest statutum fœminarum exclusiuum ob conseruationem agnationis, vt de statuto Auximi videre est infrà in particula 18. de Statuto Maceratæ in particula 90. de statuto Recineti, de quo etiam loquitur *Buratt. dec.* 838. *sub n.* 1. in particula 138. & de statuto Tolentini in particula 164. Oppida verò, & loca considerabilia sunt.

Amandola, quę pariter habet statutum impressum infrà in particula 3. de quo agitur *disc.* 17. *de successión.*

Apirum, vbi consimile viget statutum, de quo in particula 7.

Appignanum, cuius statuti exclusiui particula est infrà la 8.

Belfortis, vbi idem viget statutum, prout in particula 23.

Caldarola, vbi similiter per statutum fœminę à successionibus arceantur propter masculos, vt in particula 31.

Castrum Fidardum, vbi pariter idem reperitur statutum, vt in particula 44. de quo loquitur *Buratt. decis.* 310. *sub num.* 1.

Cingolum, cuius statutum agnationi fauet per fœminarum exclusionem, vt in particula 54. de quo meminit *Rot. decis.* 180. *p.* 4. *tom.* 2.

Ciuitas Noua, quæ idem habet statutum, vt in particula 56. & de eo agit *Thomat. decis.* 204. *n.* 3. *Coccin. decis.* 111. *& in disc.* 143. *&* 144. *de fideicom.*

Corinaldum, quod habet statutum, prout in particula 63. & de eo loqui-

quitur *Rot. decis.* 171. *& decis.* 301. *p.* 16. *& de success. disc.* 23.

Mathelica.

Montechij, vbi adest statutum fœminarum exclusiuum, provt in particula 98.

Montis Bodij, vbi consimile reperitur statutum, prout in partic. 100.

Montis Cassiani, vbi fœminæ à successione remouentur à statuto extantibus Masculis, vt in particula 101.

Montis Causarij B.

Montis Fani, in quo statutum exclusiuum reperitur, provt in particula 105.

Montis Filatrani, vbi pariter viget huiusmodi statutum, vt in particula 106. de quo loquitur *Theodos. de Rub. tom. 2. singular. pag.* 615. *Rot. in Recent. decis.* 417. *p.* 1. *& decis.* 165. *sub n.* 47. *versic. nec subsistit. p.* 7.

Montis Georgij, vbi locum habet consimile statutum, provt in particula 108. & de eo agit *Thomat. decis.* 152.

Montis Granarij idem habentis statutum, vt in particula 109.

Montis Leponis.

Montis Marciani.

Montis Milonis, vbi per statutum fœminarum exclusio disponitur, vt in particula 111.

Montis Noui, vbi idem per ius municipale statuitur, vt in particula 112.

Montis Sancti, in quo feminarum exclusio similiter per statutum sancitur, provt in particula 113.

Montis S. Martini, vbi pariter statutum exclusiuum existit, vt in particula 114.

Montis S. Petri habet statutum, vt in particula 115.

Montis Vlmi, in quo eadem statutaria dispositio adinuenitur, vt in particula 117.

Murri de Valle, vbi etiam id per statutum determinatur, vt in particula 122.

Pinna, quæ pariter habet statutum fœminarum exclusiuum, de quo in particula 129.

Rocca Contrata simile habet statutum, provt in particula 139.

Sancti Ginesij, vbi statutum adest exclusiuum, vt in particula 146.

Sancti Iusti, vbi simile viget statutum, vt in particula 147.

Sancti Lupidij, seù Elpidij, vbi pariter id per statutum decernitur, vt in particula 145.

Sarnanum habet statutum, vt in particula 150.

Serræ Comitum, vbi etiam reperitur statutum fœminarum exclusiuum propter masculos, vt in particula 156. de quo agit *Honded. cons.* 10. *lib.* 1.

Serræ Sancti Quirici, vbi consimile statutum in vsu est, vt in particula 157.

Staffoli.

Vrbisalia, in qua etiam statutum existit, quo fœminis successiones vetantur propter masculos, vt in particula 182.

De Gubernio Vmbriæ, vulgò Perusij.

QVamuis istud dicatur Gubernium Vmbriæ, quæ est valdè considerabilis Prouincia, for-
28 mam habens aliquando Legationis, non tamen illud vniuersam complectitur Prouinciam, dum quàm-

quàmplura adſunt Gubernia non ſubordinata huic Gubernatori, ſed immediatè Congregationi Conſultæ, vt exempli gratia ſunt Gubernium Spoleti, Præfectura Nurſiæ, & Gubernium Ciuitatis Caſtelli.

In duplici autem ſpecie conſideranda venit Ciuitas Peruſina, vna ſcilicet Metropolitica impropria, tamquam reſidentiali Gubernatoris, & Rotæ; vndè propterea denominationem vulgò tribuit Gubernio; & altera propria, & particulari, illam conſiderando tanquam vnam ex Ciuitatibus Prouinciæ, vel Præfecturæ; atque in hac poſteriori ſpecie dicitur Ciuitas dominans reſpectu Caſtrorum, & Locorum exiſtentium in eius territorio, & diſtrictu, eo modo, quo aliæ ſunt Ciuitates, non autem in priori ſpecie, quia nullam habet ſuper aliis dominationem.

In prima itaq; ſpecie lata continet iſtud Gubernium plures Ciuitates, quarum ſingulæ proprios habent Gubernatores, etiam Prælatos, cum aliqua ſubordinatione, vt exempli gratia eſt Tudertum, & quandoque Fulgineum, atque habet proprium diſtrictum, in quo exiſtunt Caſtra, & Loca, quorum reſpectu dicitur Ciuitas dominans. Ciuitates verò ſunt, eodem retento ordine alphabætico, & omnes habent Statutum.

Ameria, cuius particula eſt la quarta, & de eo loquitur *Pen. deciſ. 349. num. 1.*

Aſſiſium, cuius particula eſt la 17. & de eo agunt *Bald. conſ. 111. lib. 2. Cirocc. diſc. 41. Honded. conſ. 11. vol. 1. Rot. deciſ. 484. num. 1. part. 4. tom. 1.*

Fulgineum, cuius particula eſt la 77. & de eo agunt *Catan. conſ. 19. Cirocc. diſcept. prima, & 34. Put. deciſ. 3. 38. & 127. lib. 3. & in diſc. 19. de legitim. & detract. & diſc. 51. de ſucceſſion. in ſupplement.*

Nuceria, cuius particula eſt la 124. & de eo loquitur *Cirocc. diſcept. 40.*

Peruſium, cuius particula eſt la 128. de quo habetur in *diſc. 1. & 2. de ſucceſſ.*

Tudertum, cuius particula eſt la 167. & de eo meminere *Bald. conſ. 4. lib. 2. & conſ. 57. lib. 4. Angel. conſ. 119. Seraph. deciſ. 385. Rot. deciſ. 256. n. 2. part. 11. & in diſc. 6. & 7. de ſucceſſion.*

Oppida verò, & Loca conſiderabilia, quæ habent proprium Statutum cum eodem ordine alphabetico ſunt.

Arquata, cuius particula eſt la 14.

Baſtia, cuius Statuti particula eſt la 22.

Bictonium cuius Statutum recenſetur in particula 25.

Cannaria habet Statutum, vt in particula 37.

Caſtilionis Lacus, vbi viget idem Statutum, vt in particula 41.

Cerretum, cuius particula eſt la 50.

Citerna, cuius particula eſt la 55. & de eo loquitur *Ludouiſ. deciſ. 255. & deciſ. 279.*

Ciuitas Plebis habet Statutum, prout in particula 58.

Colleſtattum, cuius Statuti particula eſt la 61.

Gualdum, cuius particula eſt la 80. & de eo loquitur *Theodoſ. de Rub. tom. 2. ſingular. pag. 612. Rot. deciſ. 51. part. prima, &*

de-

deciſ. 18. *part.* 4. *tom.* 1. *recent.* & *in diſc.* 18. *n.* 1. *de ſucceſs.*

Hiſpellum, cuius particula eſt la 81. & de eo agit *Honded. conſ.* 4. *vol.* 1. *Theodoſ. de Rub. vbi ſupra pag.* 614. *Cirocc. diſcep.* 36. *num.* 2.

Maſſa cuius, Statuti particula eſt la 91.

Meuania cuius particula eſt la 96.

Mons Caſtellus habet Statutum, vt in particula 102.

Mons Falcus, cuius Statuti particula eſt la 103.

Saxoferratum habet Statutum, de quo in particula 152.

Trebium, cuius particula eſt la 165. & de eo agunt *Theodoſ. de Rub. loc. cit. pag.* 621. *Ciroc. diſcep.* 33. *ſub numer.* 1. *Rot. deciſ.* 463. *part.* 1. *recent. Manzaned. deciſ.* 365. *num.* 1. & *ſeqq.*

Valtopina, cuius Statuti particula eſt la 171.

Viſſium cuius particula eſt la 177.

De Gubernio Patrimonij, vulgò Viterbij, & Statuum Valentani, & Roncilionis, vulgò Caſtri.

DVas locorum ſpecies iſtud Gubernium ſub ſe continet, vnam
29 antiquam, quæ Patrimonij dicitur, vulgò Viterbij, ex eadem in præcedentibus enunciata ratione reſidentiæ, non autem, quod eſſet Ciuitas dominans, & metropolitica; & alteram moderno tempore additam Status Caſtri diuiſi in duos Status, Roncilionis, & Valentani, qui prius iure feudi poſſidebatur per Ducem Parmæ, & Placentiæ ex inueſtitura Pauli III. nunc verò ex concordia ſub Alexandro VII. incorporatus, & effectus de Statu immediato, ex ijs, quæ habentur *diſc.* 80. *de regalib.*

Prima ſpecies complectitur Ciuitates.

Aquipendij, cuius Statuti particula eſt la 10.

Balneoregieñ.

Ciuitatis Caſtellanæ.

Corneti, cuius Statuti particula eſt la 64.

Hortæ, cuius Statuti particula eſt infra la 82. & de eo loquitur Rota in vna *Hortana reintegrationis* 2. *Decembris* 1680. *coram Rondinino*.

Montis Faliſci, cuius Statuti particula eſt la 104. & de eo loquitur *Soccin. ſen. conſ.* 36. *ſub num.* 2. *lib.* 1. *Coccin. deciſ.* 958. *num.* 4. & 10. & *deciſ.* 1451. *num.* 2.

Nepis.

Sutrij, cuius Statuti particula eſt la 163.

Tuſcanellæ.

Viterbij, vbi viget Statutum excluſiuum fœminarum, vt in particula 178. de quo meminit *Rot. deciſ.* 144. *n.* 9. & *deciſ.* 290. *n.* 6. *part.* 8. & *agitur diſc.* 16. *de ſucceſſion.* & *diſc.* 43. *n.* 9. *eod. titul. in ſupplement.*

Oppida verò, & Loca conſiderabilia ſunt.

Aluianum.

Balnearia, cuius Statuti particula eſt la 20.

Baſſanum.

Bleda

Byſentium.

Celle-

Cellenum, cuius ſtatutum eſt in calce impreſſum in particula 48.

Latera habet ſtatutum, vt in particula 85.

Lugnanum habet ſtatutum in particula 88.

Mugnanum habet ſimiliter ſtatutum, de quo in particula 121.

Sanctus Laurentius.

Triuigianum, cuius ſtatuti particula eſt infra la 166.

Vetralla, cuius ſtatutum habetur infra in particula 173.

Vulſinium habet ſtatutum, vt in particula 184.

De ſecunda verò ſpecie, ideſt de Statu Valentani ſunt.

Caninum.
Caput Montis.
Celleris.
Gradolarum.
Gryptarum.
Iſchia.
Marta.
Mons-altus.
Teſſenanum.
Valentanum.

Et de eadem ſecunda ſpecie, nempè de Statu Roncilionis ſunt.

Canepina.
Caprarola.
Caſtrum S.Eliç.
Caſtilionum Tyberinæ.
Corchianum.
Fabrica.
Inſula.
Roncilionis.
Valleranum.

Omnia iſta Loca ſecundç ſpeciei gubernantur cum ſtatuto Caſtri, quod ſimiliter fauet agnationi excludendo fœminas à ſucceſſione, vt in particula 43. de quo loquitur *Marian. Soccin. conſ. 36. lib. 1. & in diſc. 41. num. 37. & diſc. 71. de Succeſſion.*

De Gubernio Maritimæ, & Campaniæ, vulgò Fruſinoni.

NOtabilis pars locorum iſtius Gubernij eſt intrà diſtrictum Vrbis, non tamen illa deſinunt eſſe ſub iſto Gubernio, cum ſolum id operetur concurſum præuentiuum, vt ſuprà, ac etiam in magna parte loca ſunt Baronalia, neque dignoſcitur aliqua Ciuitas Metropolis, vel dominans, vt in alijs Prouincijs, vel Gubernijs contingit.

Sub Gubernio autem Campaniæ ſunt Ciuitates.

Alatrina.
Anagnina.
Ferentina.
Signina B.
Verulana.

Oppida, & loca conſiderabilia ſunt.

Baucum.
Ceperanum.
Filettinum.
Fruſinonum, locus Reſidentię Gubernatoris, & Tribunalis.
Fumonum.
Guercinum.
Pons-coruus.
Sonninum B.
Turrice.

Sub Maritima verò ſunt.

Pipernum.

F Ser-

Digitized by Google

Sermoneta B.
Setia.
Terracina.

De Gubernio Anconæ.

QVamuis iuxtà latinam eloquutionem Aeſina Ciuitas nomen tribuere videatur Prouinciæ
31 Marchiæ, dum illi populi Aeſini dicuntur; attamen vulgò iſta nobilis Anconitana Ciuitas potiùs illi nomen tribuit, quoniam ad differentiam Marchię Triuiſanę, aliarumque Regionum, conſimilem nuncupationem habentium, dicitur Marchia Anconitana, valdèque celeber eſt eius portus, cuius ratione dici poteſt benemerita de legali facultate in materia mercantili aſſecurationum, & decoctionum, ex ijs, quæ in hac Ciuitate, & ſuper eius negotijs ſcripſit *Stracca*.

Iſtudque Gubernium continet ſub ſe antiquam Ciuitatem Humanam, penè dirutam, adeò vt parui Caſtri figuram faciat, & Oppida, ac reſpectiuè Caſtra Siroli, Podij, Maſſignani, Camerani, Varani, Montis S. Viti, Cameratæ, Falconariæ, Offaniæ, Puluerisij, Arguliani, Galignani, Paterni, Montis Securi, & Caſtri AEmilij, quæ omnia ſunt de diſtrictu, vel comitatu Ciuitatis, cum cuius ſtatuto viuunt, & de illo habetur *diſc.* 10. *de ſucceſſion. & deciſ.*25.*num.*2.*poſt Paitell. expedition.* eiuſque particula eſt infra la 5. Adeſt etiam intra eundem diſtrictum Caſtrum Ferretti, quod obtinetur in feudum proprium, vel improprium per Anconitanam nobilem familiam de Ferrettis, deſuper tamen viget controuerſia, quæ pendet indeciſa inter dictam familiam, & Gubernatorem, ac Magiſtratum Ciuitatis, tàm ſuper iuriſdictione, quàm ſuper iure colleciandi, alijſque oneribus, prætendente Ciuitate, quod ſit de eius membris, & pertinentijs; è conuersò autem dicta familia prætendente contrarium, ſuper quo nil aſſeritur, ſed relinquitur locus veritati.

De Gubernio Firmi.

VLtrà prærogatiuam in hac Marchiæ Prouincia ſingularem,
32 qua iſta Ciuitas in ſpiritualibus gaudet, iuris Metropolitici per Sixtum V. eius ciuem, vel comitatenſem ſibi conceſſi, cum priùs eſſet Cathedralis exempta, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, illi aſſignando ſuffraganeas Eccleſias Maceratẽ, & Toletiñ vnitas, Montis Alti, & Sancti Seuerini; gaudet in temporalibus, ex antiquo iure per Hiſtoricos recenſito, titulo Principatus complectentis quadraginta octo Oppida, & Caſtra reſpectiuè, quorum omnium dominatrix eſt; Vndè propterea propria, & particularia ſtatuta non habentia reguntur cum illo Ciuitatis Dominantis, de quo ad rem noſtram *Rot.deciſ.*461.*num.*2.*p.*2.*recent.& coram Caualer.deciſ.*296.*num.*5. eiuſque particula eſt infra in ordine la 71. cumque exceptis Cardinalitijs Legationibus, de quibus ſuprà, reliqua omnia Gubernia, etiam primaria, vt recenſentur illa Marchiæ, & Vmbriæ, & ſi-

& similia subiaceant Congregationi Consultationum Status Ecclesiastici, quæ Consulta vulgò appellatur; illi tamen ex quadam obseruantia subiacere non consueuit istud Gubernium, vt potè residere solitum penès illum Cardinalem, qui Nepos dici solet, iuxtà insinuata *disc.6. num.12. in Relation. Cur.* vel alium Pontificis coniunctum habentem titulum Gubernatoris, quamuis in Curia residentem, iure potiùs cuiusdam superintendentiæ, & gubernij habitualis, actuali existente penès Prælatum, qui ad instar aliorum gubernatorum in loco residet, titulum Vice Gubernatoris propterea habentem, à quo ad Gubernatorem recursus haberi solent. In hoc autem Pontificatu D. N. Innocentij XI. in quo huiusmodi Nepotum, & Coniunctorum officia, munia, emolumenta, & prærogatiuæ in desuetudinem abierunt, ipsa Ciuitate supplicante, & ne huic prærogatiuæ præiudicaretur, illud Gubernium habituale, vel superintendentiale, quod esse consueuit penès Cardinalem Nepotem, vel alium coniunctum, residet penès Congregationem Deputatam aliquorum Prælarum, sub presidentia, seu prefectura Cardinalis Secretarij Status, Primi Ministri; ideòque ista Congregatio dici potest quedam parua Consulta, dum adamussim gerit eius partes, atque facit in isto particulari Gubernio id, quod generaliter Consulta facit in omnibus alijs.

Non extrà propositum tamen, neque vagatoriè, sed ad rem hæc insinuantur pro statutorum istius Ciuitatis interpretatione, quoniam si condita, & ordinata fuerunt de tempore, quo iuxtà historias, se gubernabat, sub proprio Principe, vel ad formam Reipublicæ, cum imperio, & regalibus, ac iure Principatus, recognoscendo solum quoddam altum dominium, ac superioritatem Sedis Apostolicæ, vt contingit in illo Statu, qui magis remotè mediatus dicitur, & provt iuxtà illorum temporum contigentias pleræque aliæ Status Ecclesiastici Ciuitates se regebant, & tunc statutum regulandum non est ad formam iuris municipalis conditi per Ciuitatem subditam, & omninò subordinatam, sed potiùs tanquam ius commune, ideòque fauorabile, non autem odiosum, secus autem e contra; iuxtà distinctionem pluries insinuatam, & repetitam, semper tamen opportunè.

Oppida verò, & Loca istius Principatus sunt.

Altera.
Altidona.
Aquauiua.
Belmontis.
Campi Felonis.
Carassaum.
Cerretum.
Collina.
Falleronis.
Francauilla.
Grypta ad Mare.
Grypta Azzolina.
Gualdum.
Lorum.
Maglianum.
Maranum.
Massa.
Massignanum.
Moglianum.

Morilianum.
Montis Aponis.
Montis Falconis.
Montis Giberti.
Montis Leonis.
Montis Ottonis.
Montis Ranaldi.
Montis S. Petri in Morico.
Montis Vidonis Cambatij.
Montis Vidonis Corradi.
Morescum.
Ortetianum.
Pedasum.
Pedrona.
Petriolum.
Petritolium.
Portus Firmi.
Pousanum.
Rapagnanum.
S.Andreas.
S.Angelus.
S.Benedictus.
S.Elpidius in Morico.
Seruilianum.
Smerillum.
Trochianum.
Turris Palmæ.
Turris S.Patritij.

De Gubernio Spoleti.

Longobardorum dominatio in Italia celebrem reddit istam Ci-
33 uitatem, à qua vber, & delitiosa Vallis Vmbriæ denominationem desumpsit. Cum enim illorum Imperium diuisum esset in quamplures Ducatus, inter quos fuit etiam Romanus, vnde prodijt Ducati vocabulum in illa moneta aurea, quæ alias scutorum largorum solis dicebatur, Ducatus Spoletinus erat ex maioribus, & potentioribus, adeovt ista Ciuitas, ob Ducis residentiam, Metropolis totius illius Principatus figuram de facto gereret. Hodiè verò sub dominio Ecclesiæ Romanæ, vel Sedis Apostolicę regitur per proprium Gubernatorem Prælatum independentem à Præside Prouinciæ Vmbrię, in qua sita est. Habet ista Ciuitas proprium statutum exclusiuum fœminarum, & cognatorum, vt infrà in particula 161. de quo agit *Rot. in Rec. decis.9. p.6. & decis.20. & decis.115. & decis.275. num.2. p.8.* eiusque Gubernium complectitur loca infrascripta.

Aceram.
Aglianum, quod habet proprium statutum, vt in particula 2.
Apugninum, vbi simile statutum viget, vt in particula 9.
Aretium, & Palatium.
Arronem, vbi adest idem statutum, de quo in particula 15.
Bonacquistum, quod pariter habet statutum, vt in particula 26.
Cammorum, cuius statuti particula est infra la 34.
Campellum, vbi reperitur consimile statutum, provt in particula 36.
Castrum Lacus, quod habet statutum, vt in particula 45.
Castrum Ritaldum, quod pariter habet statutum proprium, vt in particula 46.
Castrum Sancti Felicis.
Casum.
Cerquetum.
Ceselium.
Ciuitellam.
Collem Marchesij, vbi similiter statutum viget, de quo in particula 60.
Gauellium.
Gianum.

Gle-

Digitized by Google

Glebam.
Gryptas, vbi idem statutum reperitur in particula 79.
Messenarum, cuius statutum est infra in particula 95.
Montecchium.
Montem Francum.
Montem Sanctum.
Montem Sancti Viti.
Morcicchiam, & Morianum, vbi proprium adest statutum, vt in particula 118.
Orzanum, quod pariter habet statutum, vt in particula 126.
Paternum, & Meggianum.
Pissignanum, vbi consimile viget statutum, de quo in particula 131.
Pontem, vbi fœminæ à statuto excluduntur, vt in particula 134.
Postignanum, vbi idem statutum seruatur, vt in particula 135.
Rocchettam, cuius statuti particula est infra la 140.
Sanctam Anatoliam.
Sanctum Ioannem.
Schiagginum.
Sillanum, vbi idem per statutum cauetur, vt in particula 158.
Spinam, cuius statuti particula est infrà la 160.
Tertij Sancti Seueri.
Vallis.
Vallis Pennacchiæ.
Villæ Paganicæ, vbi idem statutum viget, vt in particula 176.

De Gubernio Camerini.

IAM diu fuit ista Ciuitas cum annexis, constituentibus eius Satum, de mediata Ecclesiæ ditione, vt potè iure feudi, vel Vicariatus sub immediato regimine familiæ de Varanis, qua defecta, ita vt factus esset locus deuolutioni sub Paulo III. hic de illa inuestiuit Petrum Aloysium Farnesium, cuius dominatio breuem habuit durationem, ob celebrem permutationem sub eodem Pontifice sequutam, cum presupposito euidentis vtilitatis Sedis, & Cameræ Apostolicæ, cum Ciuitatibus, & Ducatibus Parmę, & Placentiæ; quod attento illorum temporum statu, ac locorum situatione non est ab aliqua probabilitate alienum, quamuis attento pręsenti statu nimium improbabile videatur; ac propterea à dicto tempore est de statu immediato; sed quamuis in Prouincia Vmbriæ sita sit, non tamen eiusdem Prouincię Gubernatori, vel Præsidi subest, nullamque eius Gubernator habet dependentiam, vel subordinationem. Habet hæc Ciuitas suum statutum, à quo fœminæ excluduntur, vt in particula 33. & de quo agunt *Corn.consil.323.num.8. lib.3.Thomat.decis.187.ex num.1. Rot.decis.176.num.15.p.16.& in disc.91.de dot.* & in eius districtu, vel territorio sunt quàmplura Castra, & Loca parum considerabilia, quæ proprium, & particulare statutum non habent, sed viuunt cum illo Ciuitatis. Sub Gubernio tamen, vtpotè de enunciato Varanorum dominio, vel statu, sunt Oppidum S. Anatoliæ, & Castrum Sefrij, quorum singula ad rem nostram habent proprium, & particulare statutum, cum quo viuitur, non autem cum illo Ciuitatis, vt de primo in particula 143. de secundo in particula 154.

De

De Gubernio Asculi.

SIta est hæc qualificata quidem Ciuitas in extremitatibus Pro-
35 uinciæ Marchię, vt potè confinans cum prouincia Aprutina Regni Neapolitani, & de eius plurium graduum, vel specierum nobilibus habetur actum *in tit. de præeminent. disc. 48. in supplem.* atque si aliquibus Historicis credendum est, & prę sertim eius conciuij particularis historiæ huius Ciuitatis non ineleganti latina lingua Scriptori, post dissolutum Romanum Imperium, per quàmplura sæcula se rexit ad formam Reipublicæ, quadam sibi vindicata libertate, sub regimine Episcopi, qui Principis, vel Capitis Reipublicæ figuram gerebat, vsquequò per Innocentium IV. de Prouincia Marchiæ inuestiti fuerunt Comites Atestini, & sic ista Ciuitas, vt potè de præfatæ Prouinciæ pertinentijs sub illa comprehensa fuit inuestitura, qua finita reincidit cum eadem Prouincia in regimen immediatum Sedis Apostolicæ, sub quo perseuerat, sub proprio tamen Gubernatore independente à Gubernatore Marchiæ, seu Maceratæ, vt sunt pleræque aliæ Ciuitates, & Oppida eiusdem Prouinciæ, vt de illa agendo aduertitur supra *num.* 27. Continet autem istud Gubernium quàmplura Castra, quæ omnia intra eius territorium, vel districtum existunt, atque cum eius statutis viuunt, locales verò Gubernatores, & Officiales deputantur à Magistratu Ciuitatis, cum distinctione graduum, de qua *d. disc.* 48. *de præeminent.* illaque magis considerabilia, neglectis alijs nimium paruis, sunt Appignanum, Aquæ-Sanctę, Communantiæ, Montisprandoni, Montis S. Pauli, Spinetoli, & Venerottæ, & alia minora vsque ad numerum in totum 31. Adsunt etiam in partibus magis proximis dictę Prouinciæ Aprutinæ duo alia Castra, vel Oppida, in quibus Magistratus Ciuitatis nullum habet ius, nec ipse Gubernator solet se ingerere, quorum vnum, quod Ancharanum nuncupatur, est sub dominio, & iurisdictione, etiam in temporalibus, Episcopi; & alterum, quod dicitur Maldignani, sub dominio, & iurisdictione, etiam in temporalibus, Capituli Cathedralis; Ambo verò, & præsertim Episcopus prætendunt dicta loca possidere quodam iure Principatus independentis, vt potè obuenientia ex Imperialibus concessionibus, & confirmationibus respectiuè Caroli Magni, Pipini eius filij, & quàmplurium successorum in Imperio, quæ habentur registratæ apud præfatum Historicum Asculanum, ac etiam apud *Vghellium tom.* 1. *Italiæ Sacræ* agendo de Ecclesia Asculana; Ideòque licet obseruantia daret, quod concederetur illis subditis in temporalibus recursus ad Congregationem Consultæ, negabat tamen Episcopus posse appellari, vel recursus haberi ad alia Tribunalia Vrbis, & præsertim ad illud Auditoris Cameræ; quare desuper per Sanctissimum Dominum Nostrum Innocentium XI. deputata particulari Congregatione Cardinalium, & Prælatorum, atque inter istos, me tunc Prælato interueniente, dicebam,

cebam,

Digitized by Google

cebam, istam prętensionem omninò vanam censendam esse; tùm quia vbi etiam verum esset hoc præsuppositum, adhuc loca effecta erant de alto dominio Ecclesiæ Vniuersalis, & Sedis Apostolicæ, iuxtà deducta *disc.60.de feud.* vndè propterea maiorem iurisdictionem haberet Auditor Cameræ, qui est Iudex appellationum, & recursuum ab Episcopis, etiam in causis Ecclesiasticis, & spiritualibus, exceptis beneficialibus, quàm haberet Consulta, ad quam datur solùm recursus à Gubernatoribus in temporalibus Status Ecclesiastici; tùm etiam, quia cum sint in confinio Status Ecclesiastici immediati, & dicti Regni Neapolitani, quod est etiam de Statu Ecclesiastico mediato, vt aduertitur supra *num.* 11. non videtur quale ius desuper haberent Imperatores; Ostendendo quoque minus probantem dictorum Imperialium diplomatum fidem, dum illud pręsertim Caroli Magni habet datam anni 878. & tamen ipse creatus Imperator de anno 800. & obijt de anno 813. siue 814. quem errorem agnoscit Vghellius, eumque corrigere satagit, sed absque subsistentia, vt latius in quodam meo Voto, seu Discursu desuper edito, ideoque sine dubio ista Oppida, vel Castra dicenda sunt de Statu Ecclesiastico, licet non de isto Gubernio, atque in mappis existentibus in Palatio Vaticano sunt descripta. Habet autem ista Ciuitas suum particulare statutum, per quod fœminæ à successionibus repelluntur in fauorem masculorum, de quo agit *Dunozet. iun.decis.929.num.8.* eiusque particula est infra la 16.

De Gubernio, seù Præsidatu Montis-alti Marchiæ.

COntinet sub se Ciuitates Montis Alti, quæ est residentialis,
36 & Ripæ Transonæ, atque infrascripta Oppida, & loca considerabilia.

Castignanum.
Cosignanum.
Force.
Montis Elpati.
Montis Floris.
Montis Fortini.
Montis Galli.
Montis Monaci.
Montis Nouembris.
Montis Rubliani.
Offidam.
Petrignonis.
Porchiam.
Rotellam.
Sanctæ Victoriæ.

De Gubernio Vrbis-veteris.

HAbet ista Ciuitas statutum fœminarum exclusiuum, de quo
37 loquuntur *Corn. cons. 246. lib. 2. Rot.post Michalor.de fratr.decis.16. & coram Duran. decis. 36. & coram Bich. decis.350. num. 31. & in Rec.decis.523.num.1.p.4.tom.3.* eiusque particula est impressa infra in ordine la 183. Oppida verò, & Loca magis considerabilia, quæ sunt in districtu, seu comitatu dictæ Ciuitatis, atque sub eiusdem statuto degunt, sunt.

Abbatia.
Allerona.
Aluianum.

Bena-

Digitized by Google

Benanum.
Bottum.
Carnaiola B.
Caſterubellum B.
Caſtilionis Tyberinæ habet ſtatutum, vt in particula 42.
Caſtrum Floris B.
Caſtrum Georgij B.
Caſtrum Viſcardum B.
Ciuitella Agliani.
Ciuitella Comitum B.
Collis longus.
Corbaria B.
Fabrum B.
Ficulle.
Hoſpitalettum.
Lubrianum.
Mealla B.
Meana B.
Montis Gabionis.
Montis Iouis B.
Montis Leonis.
Montis Rubialei B.
Montis Sancti Petri B.
Palatium Bouarinum.
Parranum B.
Poranum.
Pornellum B.
Produm B.
Ripalta B.
Ripaluella.
Rota caſtellum.
Sala B.
Salcis B.
Sanctus Venantius.
Sanctus Vitus.
Sermugnanum.
Suranum.
Titignanum B.
Triuignanum.
Turris Alfinæ.
Turris Famæ B.
Turris SS.Seueri, & Martirij B.
Vicenum B.

De Gubernio Æſij.

VT dictum eſt ſupra *num.* 27. agendo de Gubernio Marchiæ, vulgò Maceratæ, latina eloquutio-
38 ne attenta, iſta Ciuitas tradere videtur nomen Prouinciæ, cuius incolæ AEſini populi appellantur, quod vndè proueniat meæ occupationes inquirere non permittunt; Probabile verò eſt, quod antiquioribus temporibus iſta eſſet Ciuitas reſidentialis Præſidis Prouinciæ, quod deſumo ex eo, quod cum Cardinalis AEgidius Apoſtolicæ Sedis Legatus in vniuerſa Italica Ditione ſub Innocentio VI. ſex compilaſſet libros Conſtitutionum, quę AEgidianæ appellantur, illæ poſt annos centum, & vltrà prima vice impreſſæ, & publicatæ fuerunt in hac Ciuitate, vt patet ex earum antiquo volumine, quod tamen rarum eſt, cum præ manibus volitet ſecunda impreſſio ſequuta ſub Cardinali Pio, ſeu Carpenſi in Pontificatu Pauli III. cum earumdem Conſtitutionum reformatione, & additione reſpectiuè, vt latius, magiſque diſtinctè in diſcurſu de Conſtitutione AEgidiana ſuper appellatione in poſſeſſorio.

Quamuis autem iſta Ciuitas exiſtat penè in centro dictæ Prouinciæ, attamen à proprio regitur Gubernatore, independenter ab illo Prouinciç, illaque in eius diſtrictu, vel territorio habet decem, & octo Caſtra, quę viuunt cum ſtatuto Ciuitatis, quod nimiùm obſcurum, malèque conceptum videtur, ideòque litium productiuum, vt videre eſt in eius particula impreſſa in

Digitized by Google

in calce in ordine la 1. de quo vlterius agunt *Rimin. Iun. conſ. 759. in princ. & n. 85. Gabr. conſ. 7. lib. 2.* proindèque nimium commendabilis eſſet aliqua eius declaratio, vel extenſio, ab illa Communiate facienda, cum approbatione Pontificia, vt in plerisque alijs opportunum eſſet, & laudabile.

De Gubernio, ſeu Præfectura Nurſiæ.

39 QVamuis legaliter, iuxtà conſuetudinem Italiæ, & ſtylum Datariæ, & Cancellariæ Apoſtolicæ huic loco nomen, ſeu vocabulum Oppidi conueniat, eò quia non eſt inſignitum prærogatiua Eccleſiæ Cathedralis, vtpotè de Diœceſi Spoletana, adhuc tamen de facto gaudet honorifica nuncupatione Ciuitatis, vt in pleriſque alijs locis verificatur, ex inſinuatis *in Sypontina Cathedralitatis diſc. 2. de præeminent.* & meritò ob populi numerum, & qualitatem, aliaſque circumſtantias, illam præſertim, quod quàmplurium Caſtrorum, & Villarum in eius territorio, vel diſtrictu exiſtentium dominationem hanc ſtatutariam, aliaſque territoriales prærogatiuas habet, eiuſque mentio habetur *diſc. 110. de regal.* occaſione agendi de quadam prærogatiua fortè ſingulari, qua potitur circa pretium ſalis, magnumque ſortitur ſplendorem ex eo quòd ſit patria S. Benedicti, vt inſinuatur *diſc. 30. de preeminent.* ac fertur quoque eſſe patriam Veſpaſiani Imperatoris, quod tamen eſt in quæſtione cum Reatina Ciuitate, vel aliquo eius Caſtro. Quamuis verò ſit in Prouincia Vmbriç, non tamen eius Gubernatori ſubiacet, ſed habet proprium independentem Gubernatorem Prçlatum, qui Præfecti nuncupationem habet; iſtaque Præfectura ſub ſe complectitur Oppida Montis Leonis, Arquatæ, & Cerreti, quorum ſingula habent proprium, & particulare ſtatutum, vt de illo Arquatæ in particula 14. de illo Cerreti in particula 50. de illo Montis Leonis in particula 110. iſta tamen Oppida non ſunt de diſtrictu Nurſiæ, vti ſunt quàmplura alia Caſtra, & Villæ, quç viuunt cum ſtatuto loci dominantis, cuius particula in ea parte, in qua fœminæ excluduntur, eſt infra la 125. & de eo loquitur *Honded. conſ. 12. lib. 1. Rot. deciſ. 68. num. 8. part. 6. Peutinger. deciſ. 65.*

De Gubernio Beneuentano.

ISta Ciuitas eſt extrà circumdarium Status Eccleſiaſtici immediati,
40 cum ſit in Regno Neapolis in Prouincia Principatus vltrà, vndique à dicti Regni, & reſpectiuè Prouinciç territorio circumdata, ſed ex antiquis conuentionibus non eſt comprehenſa in dicti Regni inueſtitura, ideòq; eſt de omnimodo dominio, regimine, & Statu immediato Eccleſiaſtico, habetq; idem ſtatutum, cuius particula eſt in calce la 24. & de quo fit mentio infrà §. XIX. agendo de teſtamentaria ſucceſſione; ſed non complectitur alia loca, ideòque dominans dici non poteſt, cum eius dominium, & gubernium reſpectiuè reſtrictum ſit ad ſolam Ciuitatem, eiuſque terri-

 torium,

torium, in quo alia non sunt Oppida, seu loca habitata.

De Gubernio Fani.

CElebre in Curia effectum est istius Ciuitatis statutum ob ca-
41 sum adeò acriter in Rota disputatum, de quo *disc.*15.*de succession.* istudque Gubernium, vltrà Ciuitatem, continet sub se quàmplura loca, quæ omnia viuunt cum statuto eiusdem Ciuitatis; quod datur in calce in particula 68.

De Gubernio Ciuitatis Castelli, aliàs Tipherni.

COntinet istud Gubernium ipsam Ciuitatem, quę habet sta-
42 tutum, de quo fit mentio per *Bald. cons.*12. *& cons.* 258. *lib.*3. *Coccin.decis.*958. *num.*4. *&* 10. *& decis.*1451. *num.*2. *& disc.*9. *n.*12. *de emphit.* & datur in particula 56. & duo Oppida Citernæ, & Petrælongę, vltrà villas, & loca non considerabilia; ex dictis autem Oppidis posterius Petręlongæ regitur cum statuto Ciuitatis; alterum verò Citernæ habet statutum proprium, de quo loquitur *Ludouis. decis.*279. *& prius decis.*255. & eius particula est infrà la 55.

De Gubernio Fabriani.

QVamuis iste locus Episcopali dignitate, & per consequens iuxtà Italię mores, Ciuitatis
43 titulo, & prærogatiua non sit decoratus; nihilominus attentis Populi numero, diuitijs, industrijs, præsertim in arte lanæ, in quibus tamen ab aliquo tempore citrà ex vniuersalibus totius Italiæ, præsertim verò istius Principatus calamitatibus notabiliter defecit, ac etiam pręrogatiua iurisdictionali, quam habet in quàmpluribus Castris, & Locis sibi subditis, vt infrà, multas Prouinciæ Marchiæ Anconitanæ, in qua situs est, superat Ciuitates, proprium habentes Episcopum; Non subiacet autem eiusdem Prouinciæ Præsidi, vel Gubernatori, sed habet proprium Gubernatorem Prælatum immediatè subordinatum Consultæ, ex ea ratione, quæ plerisque alijs Ciuitatibus, & Locis eiusdem Prouinciæ, ac alterius Vmbriæ, eamdem prærogatiuam habentibus, communis videtur, quod scilicet iuxtà enunciata *in disc.*3.*de feud. in princ.* & alibi ob notorios Italiæ motus quàmplures Ciuitates, & loca, præsertim de tempore, quo Sedes Apostolica ab hac Prouincia abfuit, deindèque durante vltimo schismate, sibi vindicarunt libertatem, ad formam Rerumpublicarum se gubernando, vel à Tyrannis occupata fuerunt; vndè propterea Sedes Apostolica vt ad pristinum dominium, pristinamq; obedientiam reduceret, cum huiusmodi prærogatiuis allicere prudenter curauit, propter abominatam subordinationem alteri eiusdem Prouinciæ Ciuitati, in qua Præses, vel Gubernator præsideat, cum qua prius æmulationes, & bella habuerint. De potentia præsertim, & iurisdictione istius Oppidi, quod bellum cum finitimis locis habere solebat, liquet ex ijs, quæ haben-

Digitized by Google

habentur *sub tit. de feud disc.* 49. *&* *disc.* 135. vbi de concordia inita cum Comitibus de Genga super quatuor Castris, vel Villis, in quibus ista Communitas quoddam dominium, vel superioritatem habere prætendit, vt absque controuersia in plerisque rebus habet in quatuordecim alijs Castris, seù locis existentibus in eius districtu, vel comitatu, & per consequens cadentibus sub eius gubernio, in quibus omnibus idem seruatur statutum fœminarum exclusiuum, quod in eodem Oppido Dominanti viget, cuius particula est infrà la 67. & de quo loquitur *Rota decis.* 177. *num.* 3. *part.* 4. *tom.* 2. cum præfata Castra, seu Loca subdita proprium, & particulare statutum non habeant.

De Gubernio Sabinæ.

44 Agendo suprà de districtu Vrbis dictum est, quòd penè omnia Loca huic Gubernio subiecta, sunt infrà districtum, quodque licet nuncupationem habeat Prouinciæ, attamen dici meretur potius vnica Ciuitas diuisa in Pagos, eo modo, quo in Regno Neapolitano sunt Ciuitas Cauarum, aliaque similia Loca, ex insinuatis *disc.* 24. *de iurisdiction.* & alibi: Continet autem sequentia Loca.

Aspera.
Calui, seu Carbi.
Cicignianum.
Collaltum B.
Confinij.
Cottanellum.
Labrum.
Lugnula.
Montis Asulæ.
Montis Boni.
Montis Leonis.
Montis S. Ioannis.
Pedelucum.
Petesia B.
Sancti Pauli.
Scandrilia.
Stimiglianum.
Stronconium, de cuius statuto fœminarũ exclusiuo loquitur *Corn. cons.* 127. *lib.* 1. & datur in particula 162.
Taranum.
Vtricolum.

De Gubernio Sancti Seuerini.

45 Pontifex Sixtus V. Picænus propriæ Prouinciæ amantissimus quàmpluribus illam decorauit priuilegijs, præsertim verò erecta in Metropoliticam Ecclesia Firmana, vt est insinuatum supra *n.* 32. agendo de Gubernio Firmi, in quàmplurimis Oppidis sub diuersis Diœcesibus existentibus, illa ab eis dismembrando, erexit Ecclesias Cathedrales, ipsaque Oppida in Ciuitates, nempè Laureti, Montis-Alti, Tolentini, & Sancti Seuerini, de quo agitur, Diœcesis Camerinen. habetq; proprium Gubernatorem Prælatum independentem, adeòut non subiaceat Gubernatori Prouinciæ, atque istud Gubernium complectitur quàmplura Castra, & Loca in Ciuitatis districtu existentia, quæ pro Diœcesi præfatus Pontifex assignauit, illaque proprijs, & particularibus carent statutis, sed viuunt cum illo, quod extat in ipsa

Ciuitate dominante, vt in particula 149. & de quo fit mentio per *Bart. cons.* 138. *lib.* 1. *Bald. cons.*44.*lib.*4.*Rot.decis.*373.*part.*1 *Recent.*

De Gubernio Ciuitatis Reatis.

SVb Iudice adhuc lis esse videtur, an ista Ciuitas compræhendatur
40 sub moderno districtu Vrbis, consistente in circumdario quadraginta milliarium, illæsa tamen veritate, magis communis videtur opinio, à quadam mensura comprobata, pro non comprehensione; Quomodo autem ista mensura fieri debeat, conferre videntur ea, quæ habentur deducta sub *tit. de Regular. disc.*31. ad effectum regulandi distantiam de loco ad locum; Quidquid autem sit de hoc puncto, ad effectum, de quo agitur, nil referre videtur, dum eadem Ciuitas habet proprium, & particulare statutum, cuius particula est la 137. & de quo habetur actum *in tit. de successiōn. disc.* 12. & *in decis.*248.327.& 336.*coram Celso* ideòque cum illo procedendum est. Habet autem ista Ciuitas quàmplura Castra, & Loca in eius territorio, vel districtu, quorum tamen particularem mentionem facere opportunum non videtur; tùm quia parum considerabilia sunt; tum etiam quia propria, & particularia non habent statuta, ideòque omnia pariformiter viuunt, & regulantur cum Statuto Ciuitatis dominantis; quamuis circa modum collectandi difformiter viuant, & regulentur, adeòut inter ipsam Ciuitatem, & Castra discordiæ, & lites esse soleant, vt patet ex *disc.* 136. *de regal.*

De alijs Gubernijs minoribus non subordinatis.

INcertum est qua ratione, (cuius resistentia potius dignosci videtur,)
47 aliqua inferiora Gubernia non Prçlatitia, sint à Legatis, vel respectiuè Præsidibus Prouinciarum independentia, atque adinstar maiorum, & Prælatitiorum immediatè subiecta Consultæ. De duplici verò specie illa sunt, quoniam aliqua sunt intrà Vrbis districtum, vt exempli gratia sunt illa Ciuitatis Castellanæ, Sutrij, Nepis, Farfæ, & similia, de altera verò specie sunt Ciuitates, Amerina, Ciuitatis Plebis, Interamnæ, & Narniæ; Redacta igitur ad ordinem Alphabçticum, vnà cum Oppidis sunt infrascripta.

Ameria, vbi adest statutum fœminarum exclusiuum, vt in particula 4.

Cascia.

Ciuitatis Castellanç.

Ciuitatis Plebis, vbi idem viget statutum, vt in particula 58.

Farfa.

Interamna, vbi viget eadem statutaria dispositio, vt in particula 84. & de qua agitur *disc.* 14. *de success. Put. decis.*302. *lib.* 3. & *decis.* 146. *num.* 4. & *decis.* 329. *num.*1. *p.* 10. & *decis.*37. *num.*1. *par.*11.

Labrum.

Massa, cuius statuti particula est infra la 91.

Mathe-

Digitized by Google

Mathelica.

Montis Castelli, vbi eadem viget statutaria dispositio, vt in particula 102.

Montis Marsciani.

Montis S. Ioannis.

Narnia, quæ habet statutum, vt in particula 123. & de eo loquitur *Merlin. decis.* 353. *&* *decis.* 390.

Nepesina.

Ronciglionis, vbi viuitur cum statuto Castri, de quo in particula 43.

Sancti Saluatoris Maioris.

Sutrina, vbi viget statutum, vt in particula 163.

Valentanum, vbi pariter viget statutum Castri.

Vissium.

Vtricolum.

De alijs Prouincijs, Ditionibus, Ciuitatibus, & Locis Italiæ, extrà Statum Ecclesiasticum.

PER vniuersam Italiam vigere huiusmodi statuta fœminarum, 48 & cognatorum exclusiua, fauore agnatorum masculorum, frequenter, penèq; concorditer testantur Doctores, & præsertim *Florian. Castrens. & alij relati per Tusch. lit. S. concl.* 656. *num.* 30. 31. *&* 48. Post latam enim legem à Iustiniano, in Græcia exæquantem in successionibus fœminas masculis, pleræque Italiæ Ciuitates proprias tulerunt leges repellentes fœminas à successione, quæ posteà vocatæ fuerunt statuta, vt obseruant *Knipschilt de fideicom. cap.* 8. *num.* 205. *Paganin. Gaudent. de leg. quæ fœmin. à succession. repell. cap.* 8.

Procedendo itaque cum eodem ordine alphabetico, de quo supra; inter Prouincias, Ciuitates, & Loca Italiæ extrà Statum Ecclesiasticum, viuentia cum statutis particularibus, ad agnationis fauorem prospicientibus, mediante fœminarum exclusione, inter alia adsunt, & reperiuntur.

Albingana; de cuius statuto meminit *Cephal. cons.* 147. *n.* 9. *lib.* 3.

Alexandria; cuius statutum ad rem ponderant *Crauett. cons.* 743. *num.* 6. *Menoch. cons.* 317.

Aretium; de quo actum habetur penès *Roman. cons.* 4. *Bald. cons.* 47. *lib.* 5. *Dec. cons.* 52. 617. *&* 693. *& disc.* 50. *de succession. in supplem.* eiusque statuti particula est impressa in calce Operis inter particulas statutorum vigentium in Prouincijs, & Ciuitatibus extrà Statum Ecclesiæ, & est in ordine la 1.

Astensis; cuius statutum perpendunt *Bald. cons.* 327. *lib.* 5. *Natt. cons.* 74. *num.* 1. *Bellon: iun. cons.* 38. *num.* 2. *Thesaur. decis.* 63.

Barensis, cuius consuetudo fœminarum exclusiua viget penè in tota illa Prouincia, & est impressa inter dictas particulas in ordine la 2.

Bergomum; de cuius statuto loquuntur *Cephal. cons.* 547. *Menoch. cons.* 280. *num.* 1. *Duran. decis.* 31. *& in Theatr. disc.* 19. *num.* 2. *de succession.*

Brixia, de quo agunt *Ruin. cons.* 27. *lib.* 1. *Menoch. dict. cons.* 280. *num.* 5. *Fulgos. cons.* 84. *& d. disc.* 19. *num.* 2. *de succession.*

Cane-

Canetum; de quo mentionem facit *Cyriac. contr. 71. num. 23.*

Casalensis; cuius statutum refert *Cyriac. contr. 565. num. 1. & 4. & antea contr. 386. in princ.*

Castillionis à Stiuerijs; quod considerat idem *Cyriac. Contr. 504. num. 81.*

Castri Goffredi; de quo rem habet pariter *Cyriac. contr. 588. n. 1.*

Collensis; super cuius statuto extat *decis. Buratt. 188.*

Corrigiæ; quod examinat *Ciarlin. contr. 246. num. 1. & seqq.*

Cortona; de quo *Bald. cons. 2. 9. & 10. lib. 4. Giouagnon. cons. 13. & cons. 14. lib. 2. Menoch. cons. 95. num. 59.*

Cossanum; de quo memorat *Surd. decis. 535. num. 13.*

Cottanensis; cuius statutum tradit *Bald. cons. 205. lib. 4.*

Cremona; de quo differit *Caren. resol. 23. Surd. cons. 343. sub num. 19. versic. secundo moueor.*

Cumarum; quod innuit *Signorol. cons. 153. circa princ.*

Feltrum; cuius statutum recenset *Cuman. cons. 90.*

Florentia; de cuius statuto pertractant *Castrens. cons. 304. num. 4. lib. 1. Lap. alleg. 101. Bartholom. Soccin. cons. 114. lib. 4. Giouagnon. cons. 2. lib. 1. & in Theatr. disc. 8. & 9. de succession.* eiusque particula est in ordine la 3.

Ianua; super cuius statuto interpretationem faciunt *Caren. resol. 172. Rot. decis. 89. num. 6. part. 5 & in Theatr. disc. 4. de success. sion. & disc. 28. de legitim.* cuius particula est infra la 4.

Insula; de quo *Surd. cons. 343.*

Lonzinum; quod memoratum reperitur à *Signolor. cons. 233. sub. num. 1.*

Luca; de cuius statuto peragunt *Angel. cons. 221. Imol. cons. 114. num. 4. Zucchar. decis. Lucens. 9. num. 1. Palma sen. consil. 90. numer. 11. & 12. Altograd. cons. 64. per per tot. lib. 1. Manz. cons. 14. num. 7. lib. 1. & consil. 106. lib. 2. & in disc. 10. de legitim.* eiusque particula est la 5.

Mantua; super quo plura colligunt *Bartholom. Soccin. cons. 153. n. 24. lib. 2. Bald. cons. 452. & 453 lib. 1. & cons. 456. lib. 3. Angel. cons. 359. Zabarell. cons. 22. Cyriac. contr. 654. n. 3. Surd. decis. 9. & decis. 138. in Theatro disc. 11. de feud.* & datur in particula 6.

Massa; super cuius statuto scripsit *Dec. cons. 563.*

Mediolanum; de quo *Signorol. cons. 2. & cons. 66. in princ. latèq. Carpan. ad eadem statuta Mediolan.* & est impressum particula 7.

Mirandola; super quo consuluit *Cephal. cons. 509.*

Montis Ferrati; cuius statutum tangit *Surd. cons. 100. & cons. 475. num. 11.*

Montis Politiani; de quo *Paris. cons. 47. lib. 3. Riminald. iun. cons. 249.*

Montis Sanctæ Mariç; de quo fit mentio per *Bald. cons. 131. & cons. 132. lib. 2. Dec. cons. 71.*

Mutina; super cuius statuto plura congerunt *Alex. cons. 69. lib. 1. Menoch. cons. 240. Rimin. iun. cons. 694. num. 24. Rot. decis. 364. num. 18. p. 5.*

Neapolis. Dupliciter istud vocabulum considerandum est. Primo nempè particulariter, tanquam denotans ipsam Ciuitatem cum

eius

eius Suburbijs, & Castris, quæ ibi Casalia dicuntur, & Secundò generaliter, vt potè pro communi loquendi vsu denotans totum Regnum Siciliæ citrà, quod post diuisionem ab alia Sicilia vltrà Pharum priùs dici consueuit Apuliæ, à moderno verò tempore dici consueuit Neapolitanum, ob residentiam, quam Reges cum eorum Consilijs, & Tribunalibus habere consueuerunt in ista Ciuitate, quæ propterea de facto, non autem de iure, Metropolis figuram facit;

Attenta prima significatione particulari, habet proprias consuetudines in scripturam redactas, inter quas habetur ista super fœminarum exclusionem, vt in particula 8. sed istæ consuetudines non egrediuntur ipsam Ciuitatem, eiusque particulare territorium, & de his particulariter in Theatro *de legit. disc. 2. & seq. & de dot. disc. 103. & alibi* Attenta verò altera significatione generali complexiua totius Regni, adest Constitutio, quæ incipit *In aliquibus*, & Doctores passim, & frequenter tractant, vt infrà verbo *Sicilia*.

Niciensis; cuius statutum exornatur à *Bellon. iun. cons. 74.*

Nouaria; de quo *Dec. cons. 107. Rot. decis. 223. num. 14. p. 5.*

Onelia; quod perpenditur à *Natt. cons. 266.*

Padua, de cuius statuto meminerunt *Petr. de Ancharan. cons. 26. Paris. cons. 100. n. 3. vers. solum lib. 2. Cephal. cons. 501. num. 53.*

Papiensis; de quo agunt *Curt. iun. cons. 5. Merend. lib. 18. controu. 1 tom. 3.* & est in particula 9.

Parma; cuius statutum ponderatur à *Bald. cons. 295. lib. 2. Dec. cons. 261. lib. 2. Put. decis. 341. Seraph. decis. 822. & in Theatr. disc. 21. de successione.*

Pisæ; de quo *Menoch. cons. 235. Barth. Soccin. cons. 122. num. 1. lib. 3.* & est in particula 10.

Pistorium; quod examinat *Bartholom. Soccin. cons. 280. lib. 2.*

Plumbinum; de quo in *Theatr. disc. 11. de successione.*

Pontremolum; super quo scripserunt *Manz. cons. 276. lib. 3. consult. 397. 398. & 399. lib. 5. & Palma iun. alleg. 89. lib. 1.*

Rhegium; cuius statutum recensent *Angel. Aretin. cons. 80. Rimin. iun. cons. 269. num. 48. Menoch. cons. 1170. Ciarlin. contr. 45. in princ. Cyriac. contr. 405. num. 28. Rot. decis. 527. num. 7. & seqq. part. 14. recent.*

Sancti Saluatoris; de quo *Menoch. cons. 293. num. 5.*

Sanglianum; de quo *Bald. cons. 171. lib. 2. & cons. 371. & cons. 372. lib. 5.*

Sarthianum; de cuius statuto mentio habetur penès *Bald. cons. 467. lib. 2.*

Saxolum, cuius statutum interpretatur *Rimin. iun. cons. 608.*

Secusia; de quo differit *Thesaur. quæst. forens. 42. num. 10. lib. 1.*

Senarum; super cuius statuto scripserunt *Roman. cons. 399. Castrens. cons. 175. 422. & 442. lib. 1. & cons. 83. lib. 2. Dec. cons. 332. Corn. cons. 61. lib. 4. Put. decis. 139. lib. 2.* & habetur impressum particula 11.

Siciliæ Regnum vltrà Pharum habet Constitutionem, quæ incipit *In aliquibus*, quę est impressa

in

Google

in calce particula 12. superius enunciatam sub verbo *Neapolis*, quia huic etiam Regno Siciliæ citrà Pharum est communis, vt potè edita de tempore, quo vnicum erat Regnum, & de ista Constitutione frequentissimè agunt Doctores vtriusque Regni, & de ea pluries fit mentio in *Theatro*, præsertim *sub tit. de dot. disc.* 105. *&* *disc.* 113. occasione agendi an dos succedat loco legitimæ; & alibi.

Sinodria; de cuius statuto *Oldrad. cons.* 135.

Taurinum; de quo memorat *Thesaur. iun. quæst.* 69. *lib.* 2. *&* *decis.* 62. *&* *decis.* 263.

Tridinum; de quo *Nat. cons.* 581.

Treuisium; de cuius statuto loquitur *Cuman. cons.* 125. *Bald. cons.* 183. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 293. *num.* 5.

Verona; de quo *Fulgos. cons.* 62.

Vicentia; super quo consuluerunt *Cuman. cons.* 35. *Paris. cons.* 36. *num.* 27. *&* *seqq. lib.* 2. *Cephal. cons.* 578.

Vignalis; de quo *Bald. cons.* 94. *lib.* 3.

Vitelliana; de quo *Cyriac. cont.* 476. *num.* 1.

De alijs Prouincijs, & Populis extra Italiam.

NEc in Italia solùm huiusmodi statuta fœminarum exclusiua
49 introducta reperiuntur, sed etiam extrà Italiam pleriq; Populi, & Prouinciæ ijsdem vsi sunt, & vtuntur, adeò vt vniuersi ferè Orbis ciuilis, præsertim nostræ communicationis, mos generalis dici possit ille repellendi à successionibus fœminas existentibus masculis, vt testatur *Origen. homil.* 22. *cap.* 27. *lib. Numer.* ibi: *Hæc secundum Historiam. Quid vigoris habeant omnibus palam est, qui sciunt leges istas non solum apud filios Israel custodiri, sed apud omnes homines, qui tamen legibus viuunt.*

Africa, etenim habet huiusmodi consuetudines, & statuta fœminarum exclusiua, teste *Io: Bodino de Republ. lib.* 5. *cap.* 2.

Alemanni Veteres idem obseruarunt mediante antiqua ipsorum lege promulgata tempore Clotarij Regis sub *capit. duar. foror.* ad tradita per *Rolbag. certam. masculo-fœmin. de leg. salic. in prælud. n.* 31. *Tholosan. Syntagm. iur. lib.* 45. *cap.* 4. *num.* 4.

Angli, Scoti, & Dani consimiles leges habent, vt obseruat idem *Rolbag. in certam. masculo-fœmin. de leg. salic. n.* 44. *&* *seqq. &* *in prælud. num.* 35.

Armeni cum huiusmodi constitutionibus fœminarum exclusiuis vsque ad tempora Iustiniani regulabantur, vt ipsemet Iustinianus testatur *Nouell.* 21. *Tholosan. vbi supra num.* 3. *Gaudent. Paganin. de leg. quæ fœmin. a success. repell. cap.* 6.

Asia pariter similes leges seruat, ad notata per *Bodin. de Republ. d. lib.* 5. *cap.* 2.

Auernia itidem morem excludendi fœminas colit *Cassan. ad consuet. Burgund. rubr.* 7. §. 12. *in princ.*

Baioarij fœminas à successionibus excludebant, vt profitetur *Tholosan. vbi supra num.* 4.

Bur-

Digitized by Google

Burgundi mulieres à ſucceſſionibus arcent *Caſſan. vbi ſupra*, *Tholoſan. loc. cit. num.* 5.

Galli habent notiſſimam legem Salicam, per Carolum Magnum renouatam in ſuis Capitularibus *tit.* 62. *des Alodes num.* 6. ibi: *de terra Salica nulla portio hæreditatis mulieri veniat, ſed ad virilem ſexum tota Terræ hæreditas perueniat*, de qua pertractant *Paganin. vbi ſupra cap.* 5. *Rolbag. loc. cit. num.* 33. *Carpzou. de pact. confraternit. Saxonico-Haſſiac. concl.* 3. *Tholoſan. vbi prox. num.* 8.

Quamuis re vera iſta lex Carolina non eſſet peculiaris illorum locorum, qui iuxtà hodiernum vſum veniunt ſub nomine Gallorum, ſed congrueret omnibus illis Prouincijs, & regionibus, quæ citrà, & vltrà Rhenum erant ſub præfati Legiſlatoris dominio. Cum enim omnes illæ Regiones eſſent ſub dominio Romanorum, poſtmodum verò Gens Franconia ſub Rege, vel Duce Pharamundo illarum partem occupaſſet, circa initia Quinti ſæculi, & acquiſitionum progreſſus continuaſſent eius ſucceſſores Reges, nuncupati de Prima ſtirpe, à quibus condita fuit dicta lex, quæ Salica nuncupatur, denominationem ſumendo à quibuſdam populis Salicis, apud quos ordinata fuit. Hinc in eiſdem Prouincijs, vel Regionibus orta eſt legum, & modi viuendi diuerſitas, quæ aliquas pariebat confuſiones, quoniam aliqui populi viuebant cum hac noua lege, & aliqui continuabant cum antiquis legibus Romanorum, quæ tunc non erant, iuxtà ſubſequutam compilationem Iuſtiniani in Codice, & Nouellis, vel Authenticis, dum iſtius Imperium fuit ad ſœculum circiter, poſtquam ibi Romani Imperij dominatio ceſſauerat, ſed erat iuxtà id, quod continetur in Pandectis, & in aliquibus fragmeentis Codicis Theodoſiani; atque ex tunc originem habuit illa diſtinctio, quæ etiam hodiè viget in aliquibus ex his Regionibus, inter Ius Romanorum, ſiuè Italicum, & Ius Francorum, ſiuè Gallicum; quare ad tollendas confuſiones, quas propterea praxis docebat, præfatus Carolus Pipini filius, qui fuit Rex de ſecunda ſtirpe Caroli Martelli, poſt iam extinctam primam Pharamundi, ſiuè Clodouei, leges edidit ſub nomine Capitularium, vt hiſtorici fortè melius, quàm Iuriſtæ obſeruant.

Germani ſimiliter illuſtres familias cum huiuſmodi pactis, & conſuetudinibus, etiam Imperiali approbatione roboratis, in ſucceſſionibus regulant, vt videre eſt in *integr. tract. Nicolai Beotij de pact. famil. illuſtr. & Philip. Knipſchild. de fideicom. famil. nobil. cap.* 8. *num.* 206.

Longobardi, ſiuè alij feudorum introductores idem, ſtatuerunt in feudis, vt in *lib.* 1. *feudor. tit.* 8. *de ſucceſſ. feudor.* In alijs autem bonis, quòd filiæ habere non poſſent niſi tertiam partem, ſanciuit Luitprandus in *leg. Longobard. lib.* 2. *tit.* 20. *l.* 2. quam refert *Tholoſan. d. lib.* 45. *cap.* 4. *num.* 2. & *latè Albert. Brun. ad ſtatut.*

Digitized by Google

quod stant.mascul. art.2.num.4. & 5.

Niuernensis Comitatus easdem leges super fœminarum exclusione obseruat, *Chassan. ad consuet.Burgund.d.rubr.7. §.12. in princ. Tholosan. vbi proximè num.5.*

Parisijs, & in alijs Galliæ Vrbibus similes consuetudines, & statuta particularia vigere testatur *Gulielm.de Bened.in cap.Raynutius verb. duas habens num.126. de testament.*

Ripuarij fœminas propter masculos excludebant, vt in *tit. 56. §.3.pag.460. apud Lindembrog. in Codic.l.l. antiquar.* ibi *Quousque virilis sexus extiterit, fœmina in hæreditatem Auiaticam non succedat* & notant *Rolbag. vbi supra n.32. Paganin. d. tract.cap.6.*

Saxones in proprijs legibus idem registrarunt; vt in *cap. 38.* ibi: *Pater, aut mater defuncti filijs, non filię hęreditatem relinquant,* ad relata per *Paganin: vbi suprà cap.6. Rolbag. vbi supra in præl ud: num. 32: Lindembrog. in Cod. l. l. antiq. tit. 56. §. 3. pag. 460. Tholosan. mox citatus n.7.*

Trigurini demum idem à suis populis obseruandum determinarunt, vt refert *Lindembrog. in Cod. l. l. antiq. tit. 6. §. 1. pag. 473.*

Ex quibus, & alijs, quæ per minus occupatum de facili poterunt in maiori copia perquiri, liquet ad euidentiam, quod iste sit mos vniuersalis, non solum Italicæ regionis, sed cæterorum Populorum, qui cum legibus viuunt; quodque malè illi primi Interpretes, qui fuerunt in enunciato duodecimo sęculo, in quo sequuta fuit præmissa casualis legum ciuilium inuentio, receperunt dictum Ius nouissimum conditum in Græcia, Romanorum, & Italorum, aliarumque gentium legibus, & moribus contrarium, vt suprà.

§. III.

§. III.

TEXTVS CONSTITVTIONIS:

Compertum verò ſit, quòd non nullæ Doctorum, & Tribunalium interpretationes, ac limitationes, vel reſtrictiones præmiſſum finem à populis, iuxtà eorum, ac regionis antiquos, & continuatos mores, impediunt, præfataſque leges, ac prouiſiones penè inanes reddunt, ſiuè frequentes producunt lites, perturbationes, incommoda, & diſpendia, adeòut quandoque expediat potiùs non deferri, nec aperiri ſucceſſionis beneficium, quod ità in maleficium, proprjique aſſis iacturam conuertitur.

ARGVMENTVM.

Quales eſſent antiqui, & medij mores Romanorum, & Italorum in hac ſucceſſionum materia, & de varietatè legum eorumdem Romanorum, ſeu ciuilium in eadem materia, & de hiſtoria legali,

SVMMARIVM.

1 *In Italia ſunt communia hæc ſtatuta.*
2 *De probatione, quòd antiqui mores Romanorum, & Italorum eſſent conformes his ſtatutis.*
3 *De Sacra Scriptura idem diſponente, & de moribus Hebræorum.*
4 *De legibus duodecim Tabularum, quas Romani à Græcis habuerunt, & quando.*
5 *De lege Voconia innouante leges duodecim tabularum, fauore agnationis.*
6 *De nouiſſimo iure Iuſtiniani, dictæ legis Voconiæ innouatiuo.*
7 *De eadem lege Voconia.*
8 *Cum quibus auctoritatibus in prædictis Romanorum legibus diſtinguendis procedendum ſit.*
9 *De ſucceſſione adoptiuorum.*
10 *De ſucceſſione patris, & matris, aliorumque aſcendentium.*
11 *De hiſtoria legali.*
12 *De legibus Longobardorum.*
13 *De introductione, & vſu feudorum, eorumque ſucceſſione.*
14 *De inuentione, & receptione legum ciuilium.*
15 *De ordinatione ſtatutorum, & quare.*
16 *Ex qua auctoritate leges ciuiles attendantur.*
17 *De præſuppoſito, ſeu de ratione, ob quam ſtatutis multæ reſtrictiones datę fuerunt.*
18 *De vtraque copulatiua ſubiectione neceſſaria perſonarum, & bonorum, & de bonorum ſituatione.*

Digitized by Google

§. III.

X insinuatis cum aliqua, non tamen vitiosa, nec inutili, sed proficua, & misteriosa, fortèque necessaria prolixitate in §. præcedenti, liquet quòd
1 per vniuersam Italiam, magis verò in hoc Principatu penè communia, & vniuersalia sunt huiusmodi statuta, tendentia ad finem conseruationis bonorum in agnationibus; vndè propterea verificatur id, quod in nostra Constitutione dicitur, tales esse regionis, & populorum mores, quibus proindè contrariantur illæ restrictiones, ac limitationes, per quas, cessantibus statutis, reuersio fiat ad ius commune, quod potiùs dictis moribus aduersatur.

Ad probandum verò id, quod in eadem Constitutione dicitur, quod præfati mores sunt antiqui, connaturales, & continuati; in discursu eiusdem Congregationis præparatorio, ad remouendas difficultates in contrarium fortiter excitatas, vt in præfatione animaduertitur, rem altiùs examinando, aduertebam, quòd quidquid fit de magis antiquis nostræ Italiæ, & præsertim
2 istarum regionum legibus, & moribus, antequàm Romanus Populus esset in rerum natura, cum desuper nullas habeamus historias, & traditiones, vndè propterea res est in ambiguo: tamen in ea potiùs eisdem moribus, agnationi fauorabilibus, verisimilitudo assistere videtur, ob illam omnium antiquio-
3 rem in dictis temporibus iam extantem historiam Sacræ paginæ veteris Testamenti *Numer. cap.* 3. 27. *&* 36. ex qua liquet de eisdem Iudaici populi moribus pro conseruatione bonorum in agnationibus, & famlijs. (A) Quod etiam in eisdem antiquis temporibus, alijs quoque populis, & nationibus esse commune magna docet verisimilitudo, ex quodam naturali instinctu, quo ad id homines vbique impelli videntur, vt in §. antecedenti etiam animaduersum est.

Vbi verò more Iuristarum ad solas Romanorum leges, & mores nos restringere deberemus, quasi quod

A. *Vt aduertunt Richter. in authentic. in success. C. de suis, & legit. n.* 110. *in fin. & seqq. Io: Selden. de success. ad l. l. Hebræorum cap.* 23. *Menoch. de Republ. Hebræorum lib.* 5. *cap.* 9. *num.* 3.

Digitized by Google

quod ob dominationem, quam isti in toto penè Orbe habuerunt, & ob leges, quas eidem Orbi tradiderunt, ab eis in successiuis, ac hodiernis temporibus norma capienda sit, ponderabam, quod
4 licet in primis istius nascentis Reipublicę temporibus, quando Romanus populus, adhuc sub Regum dominatione, exiguus, barbarus, & litterarum ignarus erat, leges obtinere curauerit à Græcis, tunc in re litteraria florentibus, fortèque ab illis, qui in ipsamet Italia erant in illa Calabriæ parte, quę propterea Magnæ Græciæ nomen sortita fuit; exindèque iuxtà historias, vel fabellas, quas nostri maiores, non absque varietate, & simplicitate narrant, prodierint leges duodecim tabularum, per quas, vel iuxtà ipsorum Gręcorum tunc vigentes mores, vel ex eiusdem Romani Populi tunc barbari simplicitate, quamuis in aliquibus adhuc deterior per eos facta esset conditio fœminarum, & cognatorum, in plerisque tamen effecta fuit æqualis. Nihilominus expulsis posteà Regibus, quorum dominatio, antiqua barbarie adhuc fortè perseuerante, à Romulo conditore vsque ad Tarquinium Superbum, spatio annorum 240. circiter durauit, atque populo libertatem vindicante, & in Reipublicæ statu constituto, cum exinde nimiùm in armis, & litteris creuisset, ac profecisset, sub Voconio
5 Plebis Tribuno, consulente, ac perorante Marco Catone Censorio ad annos circiter 140. iuxtà vnam sententiam, & 200. circiter, iuxtà alteram, agnoscendo quàm Reipublicæ, & populo proficuum, & opportunum esset, bona in masculis de familia, & agnatione conseruari, exclusis fœminis, & cognatis, prodijt Plebiscitum, cui legis Voconiæ nomen attributum est, per quod, correcta præfata lege duodecim tabularum, exclusio fœminarum, & cognatorum, fauore masculorum, & agnationis, statuta fuit, atque cum hac lege continuatum fuit vsquequò per spatium quinque circiter sæculorum in ipsa Vrbe Roma, & in Italia Romanum Imperium sedem habuit. Postquàm verò Constantinus Primus, qui Magnus nuncupatur, eamdem sedem transtulit in Thraciam, seu Græciam, eamque fixit in Bizantina, seu Constantinopolitana Ciuitate, aliàs noua Roma nuncupata, adhuc spatio aliorum duorum circiter sæculorum, quibusdam modicis exceptis alterationibus, cum eisdem legibus, eisdemque moribus continuatum fuit vsque ad Imperium Iustiniani, sequutum circa initia sexti sæculi, de anno scilicet 510.
6 deindèque ad quindecim, vel viginti circiter Imperij annos doctus quidem, & ingenio eminens, callidissimus autem aulicus Tribonianus, vt dominatrici Theodoræ adularetur, res notabiliter alterare cœpit ad fauorem fœminarum, & cognatorum, cum magna sanè varietate, provt de illo Historici dicere solent, quòd modò leges figebat, modò verò refigebat; vndè proptereà iniquissimi atributum, ex communi eorudmem Historicorum testimonio, reportauit, vt patet ex Institutionibus, & ex aliquibus constitutionibus regiſtratis in secundo, seu vltimo Còdice Iustiniano, quem ob primi amissionem habemus;

Ac

Ac demum in illo iure, quod Nouellarum, seu Authenticorum dicitur, & quod per nostros communiter nouissimum appellatur, toto leuato velo, generalis sequuta est dicti prioris iuris Romanorum correctio, & abolitio, tollendo penitus differentiam sexus, & agnationis, & cognationis, ac etiam ascendentium, & collateralium, statuendo illum succedendi ordinem, quem, attenta iuris currentis communis dispositione, in praxi receptum hodiè habemus.

Et quamuis aliqui, antiquæ eruditionis potiùs, quàm practicæ iurisprudentię professores, præfato nostro præparatorio discursui censuram facientes, magis quàm rei, ac materię veritatem inquirentes, magnam vim in eo constituerent,
7 quòd lex Voconia fœminas non generaliter, & absolutè excluderet, sed solùm ab hæreditatibus opulentioribus, censum centum millium excedentibus (B) ponderando aduersùs encomium Sexti Cecilij, apud Gellium, ad fauorem dictę legis, contrariam obiurgationem D. Augustini, qui eam iniquam dicit; ac pariter cum aliquorum antiquariorum auctoritate ponderarent, quòd etiam antè Iustinianum, immò antè dictam translationem Romani Imperij in Græciam, sub Imperatore Hadriano dicta lex Voconia, vel abolita, vel in magna parte moderata fuisset, nimium quoque elaborando in temporibus, in quibus per Iustinianum conditæ fuerint Nouellæ, siue Authentica, in quibus ius nouissimum consistere dicitur, & an viuente Theodora, vel potius post eius mortem, & an per solum ius Authenticorum, vel etiam per alias eiusdem Imperatoris constitutiones, in Codice registratas, exclusio fœminarum correctionem, vel moderationem recepisset. Aduertebam tamen istas, aliasque similes considerationes, dignas quidem esse, vt in academicis discursibus deducerentur, ad ostentandam antiquitatum eruditionem, nil autem facere ad rem nostram, dum non cum Hi-
8 storicorum, & Antiquariorum sensibus, & opinionibus, adeò inter se varijs, in practico foro pro iustitia administranda, & causis decidendis, procedendum est, sed cum illa legali serie certa, & authentica, vtpotè eorumdem temporum, in quibus illa legum ciuilium compilatio, quam habemus, sequuta est, & per eosdem compilatores, *in Institutionibus scilicet in tit. de legitima agnatorum successione*. Tunc enim in præcisi temporis veritate immorandum est, quando illud est de substantia, adeòvt ex vnius, vel alterius temporis varietate notabilis effectus, vel rerum alteratio sequatur; sed vbi talis effectus non resultat, tunc nil id refert, vt habemus in varietate, quæ in testibus in tem-

B. *Ex relatis per Alciat. in Parerg. iur. lib. 5. cap. 23. Zas. in catal. legum antiquar. tit. lex Voconia, & Leonard. Quoque in Comment. ad S. Augustin. de Ciuitat. Dei lib. 3. cap. 21.*

Digitized by Google

tempore dignoſcatur, adeòvt inutile ſtudium cenſendum ſit illud Chronologiſtarum in hoc adeò elaborantium, quando aliquis proficuus effectus exindè non ſequatur, vt in præſenti, quoniam, an in vno, vel alio anno Imperij Iuſtiniani, & an antè, vel poſt mortem Theodoræ id ſequutum ſit, nil refert, cum ſufficiat verificari ſubſtantiam, vt ſub Iuſtiniano per ius nouiſſimum id factum ſit.

Et vlterius, ſi quæ dictę legis Voconiæ moderatio ſequuta fuit antè Iuſtinianum ex aliquibus Imperialibus conſtitutionibus in Codice regiſtratis, id pariter contigit poſt dictam tranſlationem Imperij in Græciam, ideòque iuxtà Græcorum potiùs, quàm Italorum mores ſequutum fuit, dum illæ leges, quæ, Imperio adhuc in Vrbe Sedem habente, latæ fuerunt, conſiſtunt, in reſponſis Iuriſconſultorum regiſtratis inter Pandectas *ſub eod tit. de legitima agnatorum ſucceſſione*, in quibus agnatorum ſolùm eſt ius inteſtatę ſucceſſionis, cum ea differentia inter illa, & noſtra tempora, quòd non ſolum agnati per naturam, & per veritatem, ſed etiam per arrogationem, vel adoptionem ad ſucceſſionem
9 admittebantur, ex ijs, quæ de ſucceſſione adoptiuorum habentur in ſua Sede (C) Ac etiam quia moderationes dictæ antiquæ legis Voconiæ, ad fauorem fœminarum, reſpiciunt ſolùm filias, vel ad ſummum ſorores, nullatenus autem reliquos cognatos, multò verò mi-
10 nùs matrem, & aſcendentes per latus maternum, immò neque patrem, vel auum paternum, quoniam in iſtis non dabatur ius ſucceſſorium, ſed potiùs vindicatio bonorum iure peculij, dum introductio peculiorum, atque admiſſio patris, aliorumque aſcendentium, cum matre, alijſque lateris materni aſcendentibus, & cum fratribus, eorumque filijs, & cum diſtinctione inter vtrinque coniunctos, & illos, qui ex vno tantùm latere coniuncti eſſent, ſequuta ſunt ſub dicto Iuſtiniano, & ex eius legibus, ſiue nouæ, ſiue nouiſſimæ dicendæ ſint (D) Ideòque firmum remanet, quod antiqui Romanorum, & Italorum mores eſſent conformes illis modernis, quos ſtatuta docent, dum immutatio ordinis ſucceſſorij agnatitij in Græcia, non autem in Italia ſequuta eſt.

Et quod magis conſiderandum venit, pręfata Græcorum immutatio nullam induxit in Italis antiquorum morum, & legum immutationem, quoniam, vt habe-
11 tur in hiſtoria legali, frequenter quidem, ſed ſemper vtiliter, & opportunè repetita (E) De tempore, quo ſub prædicto Imperatore Iuſtiniano præfatæ leges conditę, & reſpectiuè compilatæ fuerunt, circa dicta initia ſexti ſæculi, Imperialis poteſtas, & dominatio in Vrbe, & in Italia iam penè annihilata erat, ob

C. *Diſc. 53. de ſucceſſion. in ſupplement.*

D. *Vt aduertitur præſertim diſc. 15 de ſucceſſion. ab inteſt. & alibi*;

E. *diſc. 1. de ſeruit. & in eius annotationibus diſc. 161. de regal. in ſuppl. diſc. 1. de ſucceſſ. ad inteſt. & alibi.*

Digitized by Google

ob intermedias incursiones, & dominationes Gothorum, Vandalorum, Herulorum, aliarumque nationum, sub quarum imperio qualis fuerit successionum ordo, incertum est, dum earum leges non habemus; probabilis tamen est continuatio antiquarum legum, & morum, ob eamdem subsequutam diuturnam continuationem sub Longobardis, vt infrà; ex regula, quod positis extremis media præsumuntur, & ex altera regula, quòd innouatio in dubio non præsumitur, nisi probetur. Et quamuis sub eodem Iustiniano, qui quoad eius mores, & virtutes non multùm à scriptoribus commendatur, ab eisdem verò fortunatissimus reputatur in eo, quod habuerit eximios viros in armis, & litteris, eius ministerio addictos. In armis nempè, quia eis mediantibus Gothorum, tunc in Italia dominantium, vel totalis, vel notabilis expulsio facta fuerit, Roma præsertim recuperata, mediante opera eius Illustrium Ducum Bellisarij, & Narsetis, adeòvt Imperialis potestas iam deperdita, in aliqua parte restituta fuerit: Et in litteris, quia cum eius insignium Iurisconsultorum Triboniani, Theohpili, & Dorothei opera sequuta sit reformatio, & editio corporis Iuris Ciuilis, quod eius nomini adeò singularem peperit celebritatem. Nihilominus cum tàm dictæ compilationes legum, quàm isti felices bellorum euentus, potius circa finem, quàm circa initia Imperij contigerint, incertum est, an præfatæ leges iuxtà illam complationem, & editionem, præsertim verò dictæ Nouellę Constitutiones, sub Authenticorum vocabulo explicatæ, continentes illud ius nouissimum, per quod omnimoda antiqui successorij ordinis immutatio facta fuit, in Italiam venerint, ibique receptæ, & practicatæ fuerint, dum nullum desuper habemus concludens testimonium, atque probabilior est negatiua; vel quod si venerunt, & publicatæ fuerunt, non tamen receptæ, & practicatæ, ob nimium breuem dicti restituti, seu recuperati Imperij durationem, dum sequuta morte Iustiniani, sub Iustino eius filio, opera eiusdem Narsetis, ob muliebrem imprudentiam indignati, ista Prouincia occupata fuit per Longobardos, qui
12 eius longam plurium sæculorum habuerunt dominationem, enarratam per *Carol. Sigon. de Regno Italiæ*, aliosque Historicos; istique leges condiderunt, quæ adhuc habentur impressæ, & registratæ in corpore dicti iuris ciuilis, post volumen Authenticorum, & Institutionum, & quarum aliquæ reliquiæ adhuc vigent in quibusdam Prouincijs Regni Neapolitani (F) adeò

F. *Vt patet ex commentarijs Maxillæ ad consuetudines Barenses, & ex deductis per modernum earumdem legum defensorem Anichin. de præuention. atque aliquid de illis insinuatur sub tit. de dot. disc. 105. & eodem disc. 1. de Seruit.*

Digitized by Google

adeòvt à duobus sęculis citrà istud esset ius cōmune in Regno Neapolis(G)Prędictarum verò legum ciuilium, seu Romanorum nulla habebatur notitia, atque spatio plurium sęculorum perierat memoria, dum solùm per manus eruditorum; quorum nimium rarus erat vsus, circumferri solebant quædam fragmenta, quæ habentur collecta per *Gratian. in Decreto*; Dictisque Longobardorum legibus attentis, idem fuit successionis ordo in agnatis masculis, pro conseruatione bonorum in familijs, exclusis fœminis, & cognatis; ideòque in antiquis moribus Romanorum continuatum fuit. Cumque, siuè sub eisdem Longobardis, iuxtà vnam opi-
13 nionem, siuè iuxtà alteram sub Germanis, vel Franchis, occasione aduentus in Italiam Pipini, & Caroli Magni, aliorumque eius successorum in moderno Imperio Occidentis, introductus esset vsus feudorùm, quorùm proinde duas naturas, vel species habemus, vnam, quæ dicitur Iuris Longobardorum; & alteram, quæ dicitur Iuris Francorum (H) Adhuc idem inductus fuit ordo successorius in masculis agnatis exclusis fœminis, & cognatis, vt *eod.tit.de feud.* frequenter aduertitur; & sic de continuatione huiusmodi antiquorum morum vsque ad sæculum duodecimum, in quo dictarum legum ciuilium casualis inuentio sequuta fuit, iuxtà dictam historiam, nullatenus videtur posse dubitari.

Postquàm itaque, sequuta dicta casuali inuentione, cœperunt in eodem duodecimo, magis verò
14 in decimotertio sæculo dictę leges, tamquàm elegantes, rationabiles, benèque ordinatæ recipi per populos magis, quàm dictæ leges Longobardorum inelegantes, malè ordinatæ, & in magna parte barbaræ, & irrationabiles, adeòvt habita notitia de melioribus, asininæ appellari, & reputari cæperint; Compertum verò sit, quod antiquæ, & veræ leges Romanorùm contentæ in Pandectis, quæ deromptæ fuerunt ex Romanorum Iurisconsultorum responsis, essent quidem in hac materia successionis adaptatæ ipsorum antiquatis, atque vt suprà connaturalibus, & continuatis moribus: eis autem non congruerent, sed potiùs aduersæ essent modernæ leges Græcorum potiùs, quàm Romanorum; Hinc ijdem populi paulatim, vnis aliorum vestigia, & exempla inse-
15 quentibus, solliciti fuerunt sibi condere istas particulares, & statutarias leges, quę reuerà, attenta dicta serie, non continent immutationem, & correctionem antiqui iuris communis iam vigentis, recepti, & obligatorij, vt leguleicum vulgus ineptè putat, sed vt locis mox citatis aduertitur(I)potiùs continet declarationem voluntatis non acceptandi in hac parte dictas leges, nouissimas sed continuandi cum legibus, & moribus tandiù vsu receptis; dum dictę leges ciuiles non ex Iustiniani legislatoris, sed ex voluntaria populorum receptione, & vsu,

I

G. *d.disc.* 1 *de seruit.*
H. *Sub tit.de feudis disc.*8. *& seq.*
I. *d.disc.*1. *de seruitut. & disc.*1 *de successiion.ab intestat.*

& vsu, & ex Principum permis-
16 sione legum vim habent, in hoc verò Principatu fortè singulariter dictam vim habent ex dispositione expressa iuris Pontificij *in cap. 1. de nou.oper. nunciat.* vt in casibus, in quibus Canones non disponunt, attendi debeant; Ideqòue ex his liquidò constat, benè, ac fundatè in nostra Constitutione dici, quod Doctorum, & Tribunalium restrictiones, vel interpretationes, & limitationes, per quas, cessante statutaria dispositione, reuersio fit ad præfatum nouissimum ius Græcorum, aduersantur populorum antiquis, & naturalibus moribus.

Interpretationes autem, seu restrictiones, & limitationes in eadem Constitutione enunciatæ, atq; per eam de medio sublatæ, multæ sunt ex eodem principio, seu præ-
17 supposito manantes, quòd immutatio dispositionis iuris communis proueniat à sola potestate, vel iurisdictione statuentium; isto namq; retento præsupposito infertur necessariam esse copulatiuè vtramque subiectionem dictæ iurisdictioni, & potestati statuentium, tàm personarum, inter quas est contentio successionis, quàm etiam bonorum, in quibus est succedendum;
18 idque adeò rigorosè præcipitur, vt negetur vnio, seù combinatio statutorum diuersorum locorum, quæ concordent, idemque disponant, statuti scilicet personarum, & alterius bonorum, ac propterea quamuis omnes personę contendentes sint eiusdem loci, & statuentium iurisdictioni, ac potestati subiaceant, non tamen statutaria dispositio attenditur, & operatur in bonis sitis extrà eius territorium, vltra quod iurisdictio non extenditur; ex indèq; resultant magnæ, & inuolutæ quęstiones super qualitate bonorum, de quorum successione agitur, ad dignoscendum eorum situationem, & quę nam loco circūscribantur, atq; in eis cadat situatio, & quæ loco non circumscribantur, sed sequantur personam, quod præsertim disputari contingit in illis bonis, quę tertiam constituunt speciem, quia neque vera mobilia, neque vera stabilia sunt, vt ex.gr. sunt census consignatiui ad formam Bullę Pij V. super fundis stabilibus, & fructiferis, ac etiam sunt iura, quæ habentur cum Principe, vel Republica, quę in Vrbe loca montium dicuntur, alibi verò fiscalia, vel redditus super arrendamentis, aut iura cum Rege, cum similibus vocabulis in idem tendentibus; nec non eadem quæstio cadere solet in iuribus, & actionibus, an regulentur à natura bonorum, ad quę competunt, cum similibus. Quinimmò data etiam situatione in loco per veritatem, & proprietatem, vt in veris stabilibus, ac rebus soli contingit, adhuc intrat dubitatio respectu illorum bono-
19 rum, quæ sint de directo dominio Ecclesiarum, vel personarum Ecclesiasticarum, dictę iurisdictioni, & potestati statuentium non subiectarum, possideantur tamen per sęculares, inter quos contentio sit super solo dominio vtili, vel subalterno iure feudi, vel emphyteusis, seu liuelli, vel perpetuę locationis, absque eo, quod Ecclesia sit in causa, vel quod aliquod patiatur præiudicium, dum occasione agendi de Aegidiana firmatum est, vt

Digitized by Google

etiam ista bona habeant exemptionem à legibus laicalibus (L)

Et quoad personas, non solùm requiritur subiectio in personis con-
20 tendentibus de successione, vnde propterea fœminæ, vel cognati aliàs exclusi admitti debeant, si sint clerici, vel religiosi, aut moniales; sed etiam attendi debeat persona defuncti, de cuius successione agitur, quod si esset clericus, vel alias persona ecclesiastica, quamuis illi, qui supersunt, atque de successione contendunt sint sæculares, & subditi statuto, adhuc tamen istud intrare non debeat ratione exemptionis defuncti. Quare dicebam, quod si exemptio à iurisdictione, & potestate statuentium indefinite attendenda est, idem dici deberet vbi defunctus, vel succedentes essent laici, seù accidentaliter exempti à iurisdictione, & potestate illius Communitatis, vel Domini loci statuentis, puta quia sint familiares Episcoporum, vel Cardinalium, aut Ministri, familiares, & patentati Sancti Officii, vel Fabricæ Santi Petri, & similes, aut quod essent milites exemptione fori gaudentes, cum similibus exemptionibus.

Et vlterius, his etiam omnibus exemptionibus cessantibus, adeòvt verificaretur absque controuersia personarum, & bonorum subiectio, & comprehensio, quod nimiùm rarum, & difficile est ad praxim reduci, adhuc tamen alia datur re-
21 strictio, ratione mixturæ personę non exclusæ in medio existentis, qualis vt plurimum est mater; tunc enim ista persona inducit casum mixtum, & per consequens cessare facit statutariam dispositionem, vt propterea reuersio fiat ad ius commune, non solum in gratiam personæ non exclusę in medio existentis, quæ mixturam facit, sed etiam si ista persona non possit, vel nolit succedere, adeòvt personis exclusis locus fiat. Ac etiam vt statuta disponentia de successionibus mori-
22 entium ab intestato non procedant in successionibus intestabilium, & an fœminarum, & cognatorum excussio sit simplex, & perpetua, vel potiùs temporanea, & causatiua, donec extant masculi agnati, quibus deficientibus detur personis exclusis reintegratio, cum similibus restrictionibus, seù verius superstitionibus, inter quas illa est, vt eadem statuta ad litteram, & in casibus, in quibus expresè disponunt, attendi debeant, prohibita quacumque extensione, quamuis rationis identitas, vel maioritas vrgeat, & quamuis aliquod absurdum dignoscatur, vt præsertim contingit in casu, in quo maioris remaneat potentiæ causatum, quàm causa, cum similibus (M) vndè liquet rectè verificari id, quod in textu dicitur, quod ità penè inanes remanent huiusmodi le-
23 ges. Ac etiam verificatur id, quod ibidem dicitur, vt frequentes

 pro-

L. *De iudicijs disc. 37. & alibi, & in specie ad effectum huiusmodi statutorum decis. 136. & decis. 274. coram Bich. & decis. 170. coram Ottbobon. & decis. 89. part. 10. Rec.*

M. *De prædictis, & alijs restrictionibus toto tit. de success. ab intest. in Theatro.*

Digitized by Google

producant lites, perturbationes, & incommoda, adeòvt successionis beneficium in maleficum potiùs, proprijque assis iacturam, & dispersionem conuertatur, dum eædem restrictiones, ac interpretationes non sunt pacificæ, sed inter Doctores controuersæ, varijs varia de more sentientibus, ijsdemque Tribunalibus modò vni, modò alteri adhærentibus opinioni, quod ansam, & fomentum tribuit litibus, acerrimè, & obstinatè sustinendis, cum domorum, & familiarum exterminio, vt frequenter sum expertus.

Neque in his desinunt quæstiones, dum posita etiam pacifica operatione statutorum in iure succe-
24 dendi, adhuc tamen aliæ supersunt inuolutæ quæstiones, circa dotem, quæ per eadem statuta fœminis exclusis attribuitur, & reseruatur, an scilicet illa succedat, nec ne loco legitimæ, tàm circa quantitatem legitimę proportionatam, quàm circa priuilegia transmissionis, & fructuum, & alia, & an vnica dos sufficiat pro exclusione ab omnibus successionibus, quas deferri contingat, vel potiùs tot esse debeant dotes, quot sunt successiones, & hæreditates. Ac etiam an fœminæ exclusæ, & dotatæ faciant numerum, & partem, & ad cuius fauorem, & vndè illarum dos detrahi debeat, cum similibus.

Super his autem, alijsque similibus quæstionibus voluminosus tractatus de facili compilari posset,
25 illas distinctè, ac singillatim disputando ad partes, inanis verò iste labor censendus esset reprehensione dignus in his adnotationibus, dum per nostram Constitutionem, si non in totum, saltem in magna parte abolitæ fuerunt, atque tunc opportuna esset earum formalis disputatio, quando, vt aliqui iustitiæ zelatores optabant, Constitutio processisset per viam declarationis, vnam potiùs, quàm alteram canonizando opinionem super dictarum restrictionum, & interpretationum improbabilitate; sed quoniam visum non est ex prudentialibus, iustisque motiuis per hanc viam ambulare, vt aduertitur infrà in §.VII. idcircò tale opus, tanquam superfluum, atque viro nimiùm occupato incongruum negligitur; qui verò cupit super dictis quæstionibus in earum notabili parte sibi satisfacere, videre poterit in Theatro (N) in locis, in quibus ex professo de his agitur, in alijs verò sparsim, & incidenter, atque ita melius dignoscet, quantum ista Constitutio proficua, & opportuna, immò necessaria fuerit.

§. IV.

N. *In titulis de success. ab intestat. de legitim. & de dote.*

§. IV.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Vndè propterea ijdem populi præfati nostri Status Ecclesiastici, tàm immediati, quàm mediati Italiæ apud Nos eorum voluntatem, ac desiderium explicantes, preces porrexerunt, vt desuper opportunè prouidere dignaremur, præfatorumque statutorum, ac legum, seù prouisionum, generalem, ac indefinitam obseruantiam, pròvt iacent, & disponunt, demandaremus, quibuscumque Doctorum, & Tribunalium reiectis interpretationibus, adeòvt vniuersalis, ac vniformis in quolibet loco sit ordo succedendi, ad propriorum respectiuè statutorum, & legum normam, seù præscriptum.

ARGVMENTVM.

An, & quando consensus populorum in legibus sit necessarius, & exquiri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Qualis sit Status Ecclesiasticus, de quo Constitutio loquitur.*
2 *De consensu populorum, & an laudabile sit illum requisitum esse, & ad quem effectum.*
3 *Principi non informato est replicandum.*
4 *Cuius populi sensus exquiri debeat.*
5 *De inimicitia inter Curiam, & Principatum.*
6 *Qualis Princeps commendatione sit dignus.*
7 *De odio virtuoso, & commendabili, & de amore vitioso, & damnabili:*

§. IV.

VALES sint enunciati Populi Status Ecclesiastici Italiç, tàm immediati, quàm mediati, & de quà mediatione loqui, atque disponere soleant Apostolicæ Con-
1 stitutiones, aliæque prouisiones; iam

iam dictum est supra in §.*I.* & *II.* in quorum posteriori idem Status distinctè describitur: pro immediatis intelligendo de locis nulli Baronali, vel Domicellariæ iurisdictioni, & potestati subiectis, atque sub Papæ, eiusque Gubernatorum, & Officialium immediato regimine existentibus; de mediatis verò in illis, qui sunt sub regimine Baronum, & Domicellorum, habentium solùm qualitatem, & iurisdictionem baronalem sub omnimoda superioritate, atque cum libero subditorum recursu ad ipsum Papam, eiusque Officiales, & Tribunalia per viam appellationis, vel recursus, & querelæ, non autem de illa mediatione magis remota, quæ verificatur in feudis maioribus veræ dignitatis cum Regalibus, & iure Principatus, in quibus, excepto alto, seu altissimo dominio, exceptisque alijs iuribus concernentibus feudalitatem, in reliquis omnimoda iurisdictio, & administratio est penes feudatarium in figura supremi Principis.

2 Quamuis autem aliqui non laudauerint istam diligentiam exquirendi consensum, & voluntatem populorum subditorum, eò quia ille populorum consensus, qui per ius ciuile desideratur in legibus condendis, tanquam vnum ex requisitis necessarijs, vt lex valida, perfecta, & obligatoria sit (A) non requiratur in legibus Papalibus eò, quia Papa non recognoscit potestatem à Populo, sicuti recognoscunt alii Principes sęculares, sed immediatè à Deo, vndè propterea aduersus eius leges allegari non potest non vsus, vel vsus contrarius, qui in aliis legibus allegari potest (B) Nihilominus dicebam, quòd ista obiectio, vel dubitatio non applicatur, quoniam requisitus non fuit per ipsum Principem sensus, vel voluntas populorum, tamquam consensus, qui necessarius reputaretur ad validitatem, & perfectionem legis, quasi quod sine ipso lex condi non potuerit, nec debuerit, dum in hoc etiam quoad alios Principes deferendum est stylo, vel consuetudini, sed (vt in præfatione aduertitur) ista fuit mea diligentia, & opportuna cautela ad perscrutandum populorum sensum, & desiderium ipsi Principi insinuandum, illumque de eo informandum, vt consultiùs, & maturiùs determinaret, an expediret huiusmodi legem condere, nec ne. Siquidem licèt, penè in omnibus Principatibus, ex consuetudine, in legibus condendis, alijsque prouisionibus faciendis (vt praxis docet) consensus populorum non reputetur necessarius ad earum perfectionem, & validitatem, sed eò ipso quòd publicantur, obligant, vt præsertim docet inconcussa pra-

A. *Disc.35.de Iudic.& alibi occasione agendi de Legibus.*
B. *Dict.disc. 35.de Iudic. & disc.1. de Censibus & alibi.*

praxis istius Principatus, etiam in temporalibus; Tamen valdè laudabile, ac prudens consilium est, vt Princeps quando vult condere aliquam legem, quæ concernat interesse, & commodum, vel incommodum populorum, curet se informare de eorumdem populorum sensibus magis communibus, ne aliàs procedendo non informatus, atque agnoscendo posteà legis impracticabilitatem, vel inconuenientia, cogatur eam reuocare, dum sæpius Princeps non informatus facere solet ea, quæ non merentur exequutionem, sed potiùs retractatio-
3 nem, ideòque, vbi sit absens à loco exequutionis, licitum est eius Magistratibus, & Officialibus denegare exequutionem, ad effectum illud informandi, pluries etiam replicando (D)

In hoc autem sensu exquirendo præbendæ non sunt aures populo,
4 tàm alto, quàm infimo, vel medio Metropoliticæ, vel residentialis Ciuitatis Principis, eiusque Curiæ, quoniam vt pluries insinuatur in dicto opusculo *de Principe*, ac etiam in particulari discursu eiusdem Italici idiomatis edito super inimicitia inter Curiam, & Principatum, in quo cum multis argumentis, & practicis exemplis concludenter, & ad euidentiam probatur aperta inimici-
5 tia, magnaque contrarietas, quæ dignoscitur inter Curiam, & Principatum, dum Curia principaliter cupit, quærit, & commendat propria, & priuata commoda, publicasque lætitias, & delectationes, quæ omnia tendunt in damnum, & perniciem Principatus, eiusque populorum; ideòque vt plurimùm, fortèque semper, & absque limitatione, qui Curiæ placere vult,
6 Principatui displicebit, illumque malè gubernabit, & èconuersò qui placet Principatui, eiusque, & populorum publicas vtilitates, & commoda curat, cum recta, & rigorosa iustitiæ administratione, pro publica quiete, & tranquillitate obtinenda, & cum diligenti, & charitatiua œconomia publicorum reddituum, ac resecatione, vel suppressione damnabilium exemptionum, & priuilegiorum, vt ita minora sint onera, vtique parum gratus erit Curiæ; iuxtà id, quod in spiritualibus passim habemus, quod qui placere vult Deo placere non potest hominibus, & è conuersò; sed isto casu, & ob istam causam rectè verificatur assumptum in quodam alio meo discursu super odio virtuoso, & amore vitioso plenè, & conuincenter com-
7 probatum, quòd frequenter odium censendum elt commendabile, & virtuosum, amor verò vitiosus, & damnabilis, istaque fuit præfatæ diligentiæ ratio, vt ità scilicet Princeps de Populorum voluntate, & moribus circa succedendi ordinem certus redderetur.

D. *Sub tit. de Regal. disc.* 148. *num.* 3.

§. V.

Digitized by Google

§. V.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Hinc Nos præmissorum populorum, qui Nobis, & Apostolicæ Sedi etiam in temporalibus, tàm immediatè, quàm mediatè crediti sunt, commodo, vtilitati, quieti, & tranquillitati, quantùm fieri potest, consulere cupientes, eorumquè votis, & supplicationibus annuere volentes.

ARGVMENTVM.

Quomodo, & quando Princeps exaudire debeat preces subditorum, & an debeat esse facilis, vel difficilis ad gratias.

SVMMARIVM.

1 *In quo sint partes boni, & veri Principis.*
2 *In quibus rebus Princeps audire debeat preces, & vota populorum, eisque annuere.*
3 *Quando benignitas, & concessio gratiarum sit commendabilis, vel è conuersò damnabilis.*
4 *Damnantur gratiæ de delictis, & quare.*
5 *Quare non sufficiat remissio partis offensæ.*
6 *Quando causa dicatur finalis & quando impulsiua, & d effectibus.*
7 *In legibus vniuersalibus non intrat distinctio causæ assignatæ, an sit finalis, vel impulsiua.*

§. V.

BONI, & veri Principis partes explere ostendit noster Pontifex, exaudiendo preces, & vota populorum sibi commissorum, eorumque commodo, vtilitati,
1 quieti, & tranquillitati consulendo, dum, vt superiùs insinuatur in §. I. boni Principis partes, & munus non consistunt in exigendo à populis subditis honores, obedientiam, obsequia, seruitia, tributa, & onera, nil autem, vel parum cogitando ad eorumdem subditorum commoda, vtilitates, quietem, & felicitatem, sed principaliter vacando proprijs commodis, proprijsque delectationibus, & sensualitatibus, cum istæ sint partes Tyranni; consistunt dum in eo vt more beneuoli, prouidi, ac diligentis patris familias, principaliter curet id, quod noster zelantissimus Pontifex cupere, & curare profitetur, subditorum commoda, & vtilitates proprijs anteponendo.

Non tamen generaliter, ac in-
2 differenter omnibus subditorum votis, & precibus promptæ, & apertæ debent esse aures Principis, promptaq; voluntas in concedendo quidquid petitur, sed id sequi debet

bet in ijs, quæ iusta, ęqua, & rationabilia sunt, atque principaliter publicam concernunt vtilitatem, quę, non curato quandoque priuato prçiudicio, præualere debet, vel in ijs, quę concernunt quidem vtilitatem priuatam, sed absque vllo præiudicio tertij, vel Reipublicæ, seù publicæ vtilitatis, rectæque administrationis iustitiæ; non autem vbi vnum, vel alterum dignoscitur prçiudicium, tunc etenim illa, quam ignarum, & stultum vulgus dicit, & commendat, benignitas, & gratia, malignitas potiùs, iniquitas;
3 & iniustitia dicenda est; cum in concursu iustitiæ, & æquitatis, vel gratiæ, prior semper attendi, & præualere debeat; atque tunc benignitas, & gratiosa natura in Principe desideranda est, & commendari meretur, quando versatur in merè gratiosis, absque præiudicio tertij, sub cuius nomine venit non solùm alter priuatus, qui de damno, & rei, vel iuris sui iactura contendat, sed etiam quando nullo priuato in causa existente, præiudicium sit publicum, & publicæ quietis, vt verificatur in
4 gratijs, quæ fiunt de delictis, etiam vbi accedat remissio, vel consensus partis offensæ, quæ ità proprio iuri, ac præiudicio renunciet; quoniam adhuc superest altera pars offensa longè maior, & nobilior, qualis est Respublica, siue publica iustitia, quæ inuindicata remanet, neque istius offensę remissio admittenda est, nisi quando aliqua adsit causa, quæ æquè publicam vtilitatem, vel necessitatem concernat, vt ità publicum cum publico compensetur, atque aliàs Princeps malè eius partes explere dicitur (A). Et quidem in hoc dignoscitur error popularis superficialium, qui solam difficultatem in aggratiando delinquentes constituunt in præiudicio partis offensæ, & in defectu pacis, & remissionis, quasi quod, ista concurrente, nulli fiat iniuria, nullumque resultet præiudicium, ideòque locus esse debeat benignitati Principis, cui deneganti attribuitur titulus seueri, & gratiarum inimici, non reflectendo, quod adhuc remissa per partem iniuria, & offensa pri-
5 uata, remanet maior injuria, & offensa iustitię, & Reipublicæ pro publica quiete; Quinimmò ista ratio publicæ vindictæ non solùm vrget contra solam personam delinquentis pro vindicta, & punitione perpetrati criminis, & sic pro solo

K actu

A. *Aduertitur in sæpius citato opusculo de Principe cap.* 17. 21. *&* *seq. ac etiam in Theatro in tit. de regal. disc.* 148. *&* 177. *& in alijs vbi agitur de potestate Principis tollendi ius tertij, distinguendo plures casus, ac etiam disc.* 273. *de fideicommiss. in supplement. occasione agendi de derogationibus fideicommissorum quando sint concedendæ, nec ne.*

Digitized by Google

actu de præterito, sed magis pro futuro, & etiam respectu aliorum, qui cum seuera punitione delinquentis terreantur, & arceantur à delinquendo, & è conuersò ne cum gratijs, & indulgentijs alij, qui malam animam, malumque genium sortiti sunt, sub spe obtinendi similes indulgentias inuitentur, atque faciles reddantur ad delinquendum, ad quod aduertendum est.

Misteriosè autem cumulantur plures causæ impellentes legislatorem ad hanc legem proferendam, vna scilicet precum à populis porrectarum, & altera, vt subditorum commodo, vtilitati, tranquillitati,
6 & quieti consulatur, ne aliàs legislatore ad vnam causam tantùm se restringente, insurgere valeant solitę Iuristarum subtilitates, & superstitiones litium productiuæ, quòd quando vnica assignatur causa, illa dicenda sit finalis, & omnimoda, vt propterea in aliquo casu, ob eius circumstantias, illa cessante, cessare debeat lex, vel dispositio, cuius contrarium sequitur, quando plures assignantur causæ, vel rationes, quoniam iuxtà distinctionem frequenter in foro decantari solitam, & receptam, ex pluries insinuatis *sub tit. de renunciation.* & alibi, in hoc distinguitur causa finalis ab impulsiua, quòd finalis dicitur quando est vnica, impulsiua verò quando est multiplex, adeòvt vna cessante, non per hoc dispositio cesset, vt prætendi potest, quando est vnica, & per consequens finalis. Vltrà quod huiusmodi inspectio cadere potiùs videtur in particularibus dispositionibus, & prouisionibus percutientibus ius, & interesse
7 priuatorum; secus autem quando agitur de legibus vniuersalibus, in quibus non de facili admittitur illarum cessatio ob cessantem rationem, iuxtà ea, quæ agendo de testamentis cœcorum deducuntur *sub tit. de testament. disc.* 18. & alibi. Id autem in hac lege, de qua agimus, disputationem non admittit, cum intentio legislatoris fuerit generaliter, & indefinitè ità statuere, absque restrictione ad aliquam causam, & rationem, quæ ex quodam stylo, atque ad legem exornandam potiùs assignari videtur, iuxtà ea, quę agendo de aliquibus clausulis habentur *in* §. *sequenti*.

§. VI.

Digitized by Google

§. VI.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Motu proprio, ex certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnium, & ſingulorum ſtatutorum, decretorum, legum, conſtitutionum, & prouiſionum huiuſmodi in dicta noſtra Vrbe, & vniuerſo noſtro, & Sedis Apoſtolicę Statu Eccleſiaſtico immediato, & mediato exiſtentium, tenores pro expreſſis habentes, perinde ac ſi de illis expreſſa, ſpecialis, & indiuidua mentio facta eſſet.

ARGVMENTVM.

De clauſulis *Motu proprio, ex certa ſcientia, de plenitudine poteſtatis, & quorum tenores &c.* earumque operatione.

SVMMARIVM.

1 *De Clauſula* Motu proprio, *eiuſque operatione.*
2 *De clauſula* ex certa ſcientia.
3 *De clauſula* de plenitudine poteſtatis.
4 *De clauſula* quorum tenores.
5 *Quod virtus, & operatio iſtarum clauſularum procedat in gratijs priuatis, non autem in legibus, & quare.*
6 *Quod non ſit recedendum à ſtylo, & quare.*
7 *De eiſdem clauſulis, de quibus ſuprà, & quando earum operatio intret, nec ne.*

§. VI.

VLTAE virtutes, & operationes per forenſes tribui ſolent clauſulis in iſto §. contentis; illas enim ſingulariter expendendo: Quatenus pertinet ad clau-
1 ſulam *motu proprio*, illam præſertim facit nimiùm proficuam, & conſiderabilem operationem, quòd eximit ab obligatione iuſtificandi narrata, idque non ſolùm influit in magis promptam, & faciliorem exequutionem gratiæ, vel prouiſionis, ſed etiam quod ità eidem prouiſioni obijci non poteſt defectus ſubreptionis, vel obreptionis, cadente quæſtione an tollat defectum intentionis, ex ijs, quæ ad ſatie-

tietatem super ista clausula colligunt scribentes (A)

Super alia clausula *ex certa scientia* pariter ijdem scribentes nimium
2 se diffundunt (B) Et de alia clausula *De plenitudine potestatis* agit
3 idem (C) vbi per numeros 33. multa super eius operationibus adnotat, vt etiam facit alter collector
4 (D) Prout etiam super clausula *Quorum tenores* multa recenset idem (E)

Ad rem verò nostram, dicendum videtur istas clausulas esse superfluas, illasque adiectas fuisse potiùs vt stylo satisfieret; Earum etenim virtus, & operatio attendi, vel de illa disputari solet in gratijs, vel prouisionibus, alijsque dispositio-
5 nibus particularibus, in quibus dignoscatur priuatum interesse, ac præiudicium vnius, vel plurium interessatorum se opponentium, & allegantium defectum potestatis, & ad quem effectum adijci solet dicta clausula *de plenitudine potestatis*, per quam actus, qui sustineri non potest ex potestate simplici, & ordinaria, sustineatur ex plena, & absoluta, quam aliqui Iuristæ, frequentiùs vero Morales generaliter, ac indefinitè damnant, non reflectentes ad distinctiones desuper adhibendas (F) Vel quia interessati allegarent defectum voluntatis, ratione ignorantiæ illorum iurium, quibus derogatur; aut quod dicatur Princeps circumuentus cum alterata expressione eorum, quæ narrantur tanquam causa finalis, vel impulsiua; siue ob taciturnitatem eorum, quæ si expressa fuissent, Principem retraxissent, iuxtà ea, quæ frequenter sub diuersis materijs insinuantur, occasione agendi de nullitate gratiarum, aliarumque prouisionum ex defectu obreptionis,

---

A. *Theodos. de Rubeis tom. 2. singular circa clausulas ex Rota Romana clausul. 481. vbi per numeros 106. in hoc se diffundit, atque num. 98. refert Rebuffum referentem 47. effectus huius clausulæ, & Barbos. clausul. 79. & sparsim aduertitur in Theatro.*

B. *Rubeus vbi supra claus. 33. & latiùs claus. 391. per num. 97. multosque colligit effectus, vt etiam colligit Barbos. claus. 59.*

C. *Rubeus claus. 274.*

D. *Barbos. claus. 41. & aliquid de illa insinuatur disc. 148. & 177. de regal. occasione agendi de potestate Principis tollendi ius tertij.*

E. *Rubeus claus. 77. & claus. 658. per plures numeros, vt etiam facit Barbos. claus. 127. apud quos videri possunt concordantes.*

F. *De quibus d. disc. 148. & 177. de regal. & in alijs eod. tit. & in opusculo de Principe cap. 22. & seqq.*

Digitized by Google

nis, vel ſubreptionis, aut defectus intentionis, vel non iuſtificationis narratorum, ad quos effectus adijci ſolent, & proficuæ ſunt dictæ clauſulæ *Motu proprio*, *ex certa ſcientia*, *de plenitudine poteſtatis*, *&* *quorum tenores &c.*

Hæc autem omnia incongrua videntur in legibus vniuerſalibus, quæ pro bono publico, & regimine totius Principatus proferuntur, quoniam non cogitatur ad ius, vel intereſſe aliquorum particularium, minùſque intrat præſumptio, vel ſuſpicio circumuentionis, & machinationis illorum, qui pro intereſſe priuato gratiam, & prouiſionem obtinent, neque intrat defectus ignorantiæ illorum iurium, quæ immutantur, vel quibus derogatur, cum ſimilibus obiectis fieri ſolitis; & in quibus error clarus eſt procedere cum propoſitionibus generalibus, vel cum littera authoritatum, cum reuerà dicendæ ſint quęſtiones voluntatis, cuius ſubſtantia ex facti circumſtantijs deſumi, & attendi debet, vt ſæpius in Theatro. Cum enim huiuſmodi leges vniuerſales ordinari ſoleant, præuio maturo ſapientum, & peritorum Miniſtrorum conſilio, non præſumitur, nec admittitur iſta ignorantia, quod præſertim in lege, de qua agitur, citrà omnem dubitationem verificatur, ſtante facti ſerie enunciata in præfatione. Sed quoniam iſte eſt ſtylus, idcircò
6 error fuiſſet dictas clauſulas omittere, tùm ex regula, quod recedendum non eſt à ſolitis ſtylis, quando non vrgeat cauſa, quæ ratione mali, quod producunt, ſuadeat moderationem; Tùm etiam quia ſtylus Datariæ, vel Cancellariæ dicitur organum, & regulator voluntatis Papæ, vt pariter in diuerſis materijs frequenter inſinuatur, & præſertim in materia beneficiali; vndè propterea, quando ſolitus non adhibetur ſtylus, tractu temporis id parere poteſt motiuum dubitandi de veritate actus.

Cæterum quoad præmiſſas operationes huiuſmodi clauſularum in gratiis, & prouiſionibus particularibus, adhuc tamen, vt ſuperiùs inſinuatum eſt, in hoc dignoſci videtur clarus error Pragmaticorum procedendi firmiter cum generalita-
7 tibus, quę deſuper habentur, quaſi quod vbi tales clauſulæ adſunt, nullatenus actus impugnari valeat; ſi quidem virtus, & operatio illarum inducit quidem præſumptionem iuris ad fauorem eius, qui gratiam obtinet, vt releuetur ab illo onere iuſtificandi, quod intrat in gratijs ad ſupplicationem, donec oppoſitor per eas probationes, vel fortiores pręſumptiones, doceat de ſupradictis defectibus, adeòvt contraria probatione, vel fortiori præſumptione eliſa, remaneat dicta præſumptio iuris tantùm, quam dictæ clauſulæ inducunt; Ideòq; vt pluries aduertitur ſub diuerſis materiis, & præſertim *ſub tit. de Penſion.* iſte punctus ſubreptionis, vel obreptionis, aut defectus intentionis non eſt iuris, neque capax regulæ generalis cuicumque caſui applicabilis, vt ſuperficiales malè opinantur, ſed eſt potiùs facti, ex iſtius qualitate, & circumſtantijs decidendus; proindèque dicitur materia repoſita in Iudicis arbitrio; potiſſimè verò in hoc Principatu, in quo iſtæ clauſulæ paſſim adijci

ſolent

Digitized by Google

solent de stylo, & ex quodam formulario Notariorum, aliorumque Ministrorum, vt præsertim contingit in chirographis, dum etiam in gratijs ad supplicationem passim adijci solebant, & præsertim illa *Motu proprio*, antequàm ego ad istum errorem aduerterem, illumque reformarem.

§. VII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Hac nostra perpetuò valitura Constitutione mandamus, decernimus, & statuimus, vt in successionibus in posterum, & post præsentium publicationem aperiendis, & deferendis, illa statuta, decreta, leges, constitutiones, & ordinationes, quę in præfatis nostris Vrbe, & Statu Ecclesiastico expressam, in forma specifica, vel etiam in sola formà communi Apostolicam habeant confirmationem, & approbationem, siuè illam habeant tacitam, & præsumptam, quæ ex iuris dispositione, ob longissimi temporis obseruantiam inducitur, generaliter, & indefinitè, pròvt iacent, ac disponunt, ad fauorem masculorum de agnatione, in vniuerso asse attendi, & seruari debeant.

ARGVMENTVM.

Quare Constitutio disponat super successionibus in posterum tantùm aperiendis, & de differentia in legibus quando fiunt per viam nouę prouisionis, & quando per viam declarationis. Et quare Constitutio restringatur ad illa, quæ habeant confirmationem Apostolicam, & de istius varijs speciebus.

SVMMARIVM.

1 *De clausula* perpetuò valitura, *quod sit superflua.*
2 *Regulæ Cancellariæ expirant per mortem Papæ.*
3 *Quæ reseruationes attendantur Sede Papali vacante.*
4 *De partibus, quæ continentur in hoc* §.
5 *De differentia inter verbum* statuere, & decernere, *& verbum* declarare.
6 *Quare processum non sit per viam declarationis.*
7 *De ratione, ob quam sustinetur præscriptio.*
8 *Sensus Auctoris circa casus præteritos.*
9 *Leges reuocatæ, vel illæ aliorum* loco-

Digitized by Google

locorum quomodo attendantur.
10 *Quare Conſtitutio reſtringatur ad ſtatuta habentia confirmationem Apoſtolicam.*
11 *Per ſubditos fieri non poſſunt ſtatuta contra ius, abſque licentia, & approbatione Principis.*
12 *Quæ ſit confirmatio tacita, vel præſumpta.*
13 *Quare in hac materia ſufficiat confirmatio in forma communi, vel præſumpta.*
14 *Quid operetur generalitas contenta in fine præſentis §.*
15 *Quòd iſta lex admittat extenſionem.*
16 *Non eſt lex odioſa, & correctoria, & quare.*

§. VII.

IDEM ſuperfluitatis vitium, ratione tamen ſtyli, excuſabile, dignoſcitur in iſtius §. initio in illa clauſula *perpetuò valitura*, quoniam dubietas, an diſpoſitio
1 ſit perpetuò valitura, etiam poſt mortem diſponentis, vel poſt expiratum eius munus, intrat in ijs, quæ ad præſentem, ac temporaneam prouiſionem referri poſſunt, vt ſunt edicta, & bannimenta (A) Vel vbi habeat quidem prouiſio ſpeciem, ſeu figuram legis, ſed cum reſtrictione ad arbitrium, vel cum alijs verbis perſonalitatem denotantibus, vt exempli gratia contingit in Regulis Cancellariæ, publcari ſolitis per quemlibet Pontificem, quoniam per eius mortem ceſſant, ideòque Sede Papali vacante locum non habent illæ reſeruationes, quæ non ſint clauſæ in corpore iuris, ſed ab eis manant,
3 iuxtà deducta in ſua ſede (B) Secus autem vbi proceditur per viam legis vniuerſalis concernentis bonum regimen, bonamque adminiſtrationem, & vtilitatem populorum cum tractu ſucceſſiuo, quoniam iſta eſt natura legis, vt ſit perpetua, donec ab habente poteſtatem reuocetur, vel à conſuetudine legitimè præſcripta aboleatur.

Hoc autem ita obiter potiùs prænotato, in hoc §. quatuor continentur adnotatione digna; Primò ad-
4 hibentur illa verba *mandamus*, *decernimus*, & *ſtatuimus*: Secundò diſponitur ſuper ſucceſſionibus inpoſterum aperiendis, & deferendis: Tertiò mandatur ſolùm obſeruantia illorum ſtatutorum, quæ expreſſam, vel tacitam, & præſumptam habeant Apoſtolicam confirmationem, & Quartò vt generaliter, & indefinitè eadem ſtatuta, pròvt diſponunt, in vniuerſo aſſe attendi, ac ſeruari debeant; Quare iſtas partes diſtinctè expendendo.

Quatenus pertinet ad primam partem ſuper illis verbis *mandamus*, *decernimus*, & *ſtatuimus*, miſteriosè adhibita ſunt, vt potè denotantia nouam diſpoſitionem, no-

A. *Ex deductis per Farinac. in fragment. verbo bannimenta, & aliquid inſinuatur in ſæpius citato diſc. 35. de iudic.*

B. *Sub tit. de benefic. diſc. 4. 16. & 31.*

Digitized by Google

nouamque legem, effugiendo adhibere verbum *declaramus*, vel aliud æquipollens, ad effectum, vt lex iuxtà eius regularem naturam, respiceret solùm futura, non autem præterita, cuius contrarium esset, quando adhibitum fuisset verbum *declaramus*, quoniam tunc respicit etiam præterita, & habet oculos retrò, iuxtà vulgarem, & receptam distinctionem (C) Idque ad
6 effectum occurrendi magnis litium iam sopitarum excitationibus, ne aliàs sequatur oppositum eius, quod volitum, & desideratum est occurendi litibus, earumque occasionem resecandi; Vndè propterea ad id certiùs, & vberiùs assequendum adiecta est dicta secunda pars clarior, quòd scilicet Constitutio edita censeatur super successionibus inposterum aperiendis, & deferendis, dum ita cessat omnis ratio dubitandi, ne lex trahatur ad præterita. Quamuis enim pro meo sensu illæ opiniones, cum quibus hùc vsque in Curia processum fuit circa distinctionem inter bona existentia intrà, & extrà territorium, & circa subiectionem copulatiuam, personarum, & bonorum, vt propterea statuta non afficerent exemptos, habita quoque ratione exemptionis personæ defuncti, non placerent, atque minus probabiles viderentur, ex deductis in sępiùs *citata sede successionum ab intestato*; vndè propterea non irrationabile fuisset procedere per viam declarationis, potissimè ob subsequutam declarationem voluntatis, & sensuum populorum, vt supra; Nihilominus quia magnam id parere potuisset in Republica perturbationem, ac status rerum confusionem, hinc magis rationabile, magisque opportunum visum est per hanc viam procedere, ad instar eorum, quæ habentur in materia præscriptionis, quòd scilicet quamuis nonnulli credant (& non immeritò) istud esse iniquum, & irrationabile præsidium, damna-
7 tione potiùs dignum, dum non dominum facit dominum ex sola eius iniusta possessione, priuando dominum rei suæ dominio ob iniuriam, quam passus est in illius occupatione, & spolio; Attamen in magis communi, magisque recepto sensu, illa laudatur potiùs, & recipitur ob potentius motiuum publicæ quietis, & ne diù rerum dominia sint in incerto, vt à me probatur in quodam accademico discursu Italici idiomatis super isto præscriptionis problemate.

Fateor tamen, quòd si essem Iudex, religiosè quidem seruarem id, quod hùcusque iudicatum fuit,
8 atque exequutioni iam demandatum est, adeòvt aliàs esset excitare lites iam sopitas, ob dictam rationem, ad quam noster Legislator prudenter, & piè respexit; Sed respectu successionum apertarum, & delatarnm antè præsentem Constitutionem, super quibus tamen lites adhùc penderent indecisæ, adeòvt non adesset res iudicata, ista Constitutio nimiùm me moueret ad sequendam potiùs illam opinionem, quam noua lex meliorem esse implicitè declarauit, attendendo istam legem, non tamquam auctoritatem neces-

C. *De qua d. disc. 35. de iudic. n. 87. & alibi pluries*;

Digitized by Google

necessariam, & obligatoriam, sed tanquam doctrinam, vel auctoritatem magistralem, eo modo, quo etiam
9 leges reuocatæ, vel aliàs immutatæ attenduntur, siue leges aliarum regionum, vel Principatuum, magis verò adiacentium. (D) Ad quod fortiùs me impelleret superuenta declaratio animi populorum, cum in hac materia, vt aduertitur infra §.*XI*.& alibi, operatio proueniat potiùs à voluntate decedentium, de quorum bonis, & successione agitur, quàm ab ipsa lege communi, vel statutaria, quæ solùm inducit præsumptionem à communi vsu regulatam, & desumptam talis voluntatis, quæ ob insperatam, vel improuisam mortem explicari non potuit, ità illam explicando, vel supplendo; Ista verò communis populorum voluntas non est quid nouum, quod nunc superueniat, ideòque non capiat nisi futura, & non trahatur ad præterita, vt in noua lege sequitur, sed iam à sæculis inerat, adeòvt contra eam scripsisse Doctores, & Tribunalia iudicasse videantur; Vndè propterea etiam iam iudicatum, & exequutum, de stricta censura, retractationem mereretur; sed quoniam ità per Doctores, & Tribunalia magis communiter erat receptum, & practicatum, idcircò videtur, quòd actus, qui in quodam bonę fidei statu sequuti, & consumati sunt, dominij translationem benè operati fuerint, vt retractationi locus esse non debeat, magis verò ob superiùs enunciatum motiuum publicæ quietis desideratæ, & ne aliàs magna rerum reuolutio, & Reipublicæ perturbatio sequatur, vt suprà.

Circa tertiam partem huius §. scilicet super restrictione ad statuta, quæ habeant Apostolicam appro-
10 bationem, & confirmationem, id non percutit potestatem Pontificiam, & Spiritualem pro comprehensione Ecclesiarum, ac personarum, & rerum ecclesiasticarum, adeòvt si non adesset illa expressio, quæ de eis inferiùs habetur, ipsorum laicalium statutorum natura non immutaretur, neque maiorem vim; & operationem reciperet, iuxtà regularem naturam confirmationis, quæ validat actum, eique robur tribuit, intrà tamen eius sphæram, & naturam, quam non alterat, nec ampliat, (E) sed ista restrictio alium non habet finem, vel rationem, nisi approbandi solùm statuta, quæ cum licentia, & auctoritate, vel approbatione Supremi Principis condita sint, & sine qua in ijs, quæ sunt contra ius, per subditas Ciuitates, vel subditos Domicellos fieri non possunt, etiam attentis terminis iuris communis, ma-
11 gis verò in hoc Principatu, ex Constitutione Aegidiana (F)

Quia verò inter Doctores quæri

L solet,

D. *Vt aduertitur eodem pluries enunciato disc.35.de iudic. num.48.*

E. *vt aduertitur disc.22. & 143. de dot. & pluries in tit. de success. disc. 5. & seqq. & habetur quotidianum in materia Aegidianę, & alibi.*

F. *apud Burat. decis.6. cum alijs eod. disc.35. de iudic. num. 61.*

Digitized by Google

solet, an huiusmodi statutis, de quibus agitur, alterantibus ordinem successionis à nouissimo iure communi inductum, necessaria sit confirmatio in forma specifica, vel sufficiat illa in forma communi, cuius naturam, & qualitatem habet illa cōfirmatio tacita, vel præsumpta, quæ, non constito de expressa, inducitur ex obseruantia
12 longissimi temporis annorum 30. (G) Quamuis magis communiter receptum sit per Doctores, & firmatum per Rotam, vt in hac specie statutorum sufficicat sola confirmatio in forma communi, etiam
13 tacita, vel præsumpta, ex illa probabili quidem ratione, quòd hæc statuta dicenda non sunt odiosa odio irrationabili, neque omninò iuri communi contraria, dum solùm sublato iure nouissimo, restituunt dispositionem iuris antiqui, vel noui, vt locis citatis pluries aduertitur, & in *d. tit. de success.* vbi est magis propria sedes materiæ; Prudenter tamen ad dirimendas lites, tollendamque omnem dubitandi occasionem id explicatum fuit, absque eo quod obijci possit vitium superfluitatis, quod adesse non dicitur, quando maior declaratio, vel clarior expressio aliquem proficuum effectum operari potest.

Demum quoad vltimam partem, in qua generaliter, & indefinitè disponitur, vt statuta, provt iacent, & disponunt (non curatis restrictionibus, ac diuersis interpretationibus) attendi debeant, nimiùm proficua, & operatiua cen-
14 senda est hæc generalis dispositio, quoniam licèt in §. §. *seqq.* quàmplures restrictiones, & limitationes recenseantur, attamen quia non omnes exprimi potuerunt, quas Doctorum subtilitas hactenus excogitauit, vel imposterum excogitare poterit, idcircò hæc generalitas deseruire debebit pro eadem determinatione casuum omissorum, & non expressorum, ad quos ex rationis identitate ex-
15 tensio sine dubio facienda erit, dum non agitur de lege municipali condita per inferiorem, in qua stricta, & rigorosa sit interpretatio, atque prohibita est extensio, etiam ex rationis identitate, immò maioritate, ex deductis in eadem Sede Successionum ab intestato, & alibi, sed agitur de lege vniuersali condita per supremum Principem, cui vt superiùs pluries insinuatum est, magis congruit nomen, vel attributum iuris communis, quàm congruat illi iuri communi ciuili edito, & compilato per Iustinianum, & per consequens admittenda est eius extensio, vel inductio etiam per argumenta, & illationes, eo modo, quo sequitur in iure communi, quod ita distinguitur à municipali. Potissimè verò, & clariùs dum idem legislator infrà in §. *XIII.* prudenter, ad huiusmodi dubitationes dirimendas, decernere, & declarare voluit, vt in casibus dubijs, declaratio, vel interpretatio agnationibus fauorabilis ad statutorum normam, fieri deberet; Ac etiam attenta subiecta mate-

G. *ex deductis eod. disc.* 35. *de iudic. d. num.*61. *&* *d. disc.* 143. *de dot. & alibi.*

Digitized by Google

materia, quoniam, vt præmissum est, non agitur de odiosa, & irrationabili correctione illius iuris, quod aliàs esset antiquum, vnicum, & regionis, ac populorum moribus, & vtilitati adaptatum, sed potiùs res est in oppositum, quoniam regionis, & populorum moribus, ac votis adaptatum magis est antiquum ius Romanorum, fœminarum, & cognatorum exclusiuum, pro nimiùm rationabili, & honesto fine conseruandi bona in agnationibus, & familijs, quarum decor, & nobilitas cum bonis, ac diuitijs acquiruntur, & conseruantur, ità dictum proprium, & connaturale ius restituendo, atque tollendo ius posterius, quod Græcorum potiùs, quàm Romanorum, & Italorum dicendum est, quinimmò istorum moribus, &
16 votis potiùs oppositum; ideòque lex fauorabilis magis censenda est, potissimè quia reuera tollit potiùs subtiles, & superstitiosas Doctorum opiniones, etiam controuersas, quo casu dici non potest, nec debet lex correctoria, & exorbitans, vtpotè canonizans solùm vnam ex controuersis opinionibus (H)

H. *iuxtà celebrem decis. 240. Put. lib. 3 Serafin. decis. 645. num. 1. Caualer. decis. 497. cum concordantibus per adden. ad decis. 20. par. 3. Rec. litt. F. Rouit. pragma. 1. de assassin. num. 36*

§. VIII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Quacumque sublata consideratione, vel differentia bonorum, eorumque situationis, intrà, vel extrà territorium, vbicumque existant.

ARGVMENTVM.

De non comprehensione sub statuto bonorum existentium extrà territorium, & quænam sint.

SVMMARIVM.

1 *Quare descenditur ad hanc speciem restrictionis.*

2 *De quæstione, an statuta loquentia de successione decedentium ad intestato locum habeant in successione intestabilium.*

3 *De alia quæstione, vt mater exclusa per collaterales, excludat patrem, vel auum paternum.*

4 *De restrictione in bonis extrà territorium.*

5 *Quæ sit ratio, vel operatio istorum statutorum.*

6 *De distinctione inter bona existentia in diuersis Principatibus,*

bus, & existentia in diuersis locis eiusdem Principatus.

7 *De diuersitate hæreditatum, & patrimoniorum in milite, in feudatario, & in clerico.*

8 *Quænam sint bona, quæ circumscribuntur loco, & esse dicuntur in territorio, vel extrà.*

9 *Quid de censibus consignatiuis.*

10 *Quid de locis montium, alijsque similibus iuribus.*

11 *Quid de iuribus, & actionibus, & nominibus debitorum.*

13 *Quid de bonis mobilibus, vel se mouentibus.*

§: VIII.

OSSET quidem, absque necessitate descendendi ad specificationem aliquarum magis frequentium restrictionum, & interpretationum huiusmodi statutorum, sufficere illa generalis dispositio, quæ continetur in fine præcedentis §. per quam generali-
1 ter, & indefinitè mandatur, vt attendi debeant statuta, prout disponunt, adeòvt vnus, & idem sit ordo succedendi. Verùm quia Iuristarum subtilitas adeò creuit, atq; in dies magis crescit, vt etiam superabbundantes, ac superfluę specificationes non sufficiant, multòque propterea minùs sufficiant generalitates, idcircò prudenter ad aliquas descenditur specificationes, non quidem taxatiuè, vt illæ tantùm restrictiones, aut limitationes reprobatæ, & correctæ censeantur, de quibus expresse agitur, sed solùm demonstratiuè, exprimendo magis frequentes, & super quibus maiores esse consueuerunt controuersiæ, ità tamen, vt etiam aliæ, quamuis ad speciem non deductę, sub eadem cadant dispositione, ex rationis iden-
2 titate, siue pro eodem fine assequendo, & sic (ex. gr.) illa quæstio, an huiusmodi statuta disponentia de successione decedentium ab intestato procedant in successione intestabilium, & de qua agitur in eadem sede Successionum ab intestato, & quę repetitur infrà in §. *XIII.* quoniam, si ista etiam Constitutione seclusa, in puncto iuris communis probabilior est pars affirmatiua, multò magis, & extrà dubitationem tenenda est, attenta præsenti Constitutione, & fortiùs, vt in §. præcedenti aduertitur, attenta declaratione sensuum, & voluntatis populorum, quę principalem operationem in hac materia facere videtur; Et sic successiuè in alijs quæstionibus, vel restrictionibus, ad quarum omnium specificationem impossibile erat deuenire absque magna confusione, & præsertim circa illam nimiùm quidem exorbitantem, & irrationabilem, de qua in eadem sede Successionum, vt potentius esse debeat causatum, quàm causa, quodque statuto excludente matrem, vel sorores ob agnatos transuersales, quamuis remotos, & vltrà primum gradum, debeant tamen per matrem, vel sorores excludi pater, vel auus paternus, quo nil pro meo sensu absurdius, vt latiùs in sua sede, vbi videri poterunt fundamenta, cum similibus non specificatis restrictionibus, in quibus cum eadem regula ge-

Digitized by Google

la generali comprehensiua, vel extensiua procedendum videtur.

Omnium verò frequentior est restrictio specificata in præsenti §. super distinctione bonorum intrà, vel extrà territorium statuentis, quasi quòd totam vim, & opera-
4 tionem tribuendo iurisdictioni, & potestati statuentis, non debeat ista vltrà eius territorium attendi, & operari, iuxtà quamdam traditionem *Bartoli*, quam magis communiter sequi visum est (A) Hoc enim assumptum, pro meo sensu, minus probabile censendum est ex improbabilitate fundamenti, vel præsuppositi, vt id proueniat à potestate, & iurisdictione statuentis,
5 cum veriùs proueniat magis à verisimili, & prçsumpta voluntate decedentium, vt sçpius insinuatum est, & magis ex proposito agitur infrà in §. XI.

Et quidem quando hæc distinctio bonorum attenderetur in Prin-
6 cipatibus diuersis, in quorum singulis diuersæ essent leges, & ordines succedendi, tunc res esset fortè tolerabilis, atque non adeò à ratione, & à quodam communi vsu aliena, ex rationibus consideratis in eadem sede Successionum, & alibi, quòd scilicet illud iuris ciuilis assumptum, quòd paganus non possit habere plures, & diuersos hæredes, sed vnica debeat esse eius hçreditas, & vnicum patrimonium paganicum, quod sub Imperio Romanorum vbique in toto Orbe terrarum procedebat, hodiè procedit solùm in quolibet respectiuè Principatu, quoniam quilibet Principatus intrà suos limites habetur pro Imperio, & quilibet Princeps tantam habet potestatem, quantam (vt Iuristæ dicunt) Romanus Imperator habebat in toto Mundo, adeòvt vna, & eadem persona materialis constituere dicatur plures diuersas personas formales in diuersis Principatibus, iuxtà illas diuersitates, quæ considerantur in sede Iurisdictionali, & alibi; Sed in vna, eademque ditione, immò in vna, eademque Prouincia, vel vno, eodemque Gubernio ex pluribus eiusdem ditionis, atque inter Ciuitates, vel Oppida adiacentia dare vnius, eiusdemque hæreditatis tot varias formas, & species successionis, id tàm ex dispositione iuris, quàm in sensu naturali, & communi vsu, monstruosum, ac prorsus improbabile videtur.

Et quamuis in vna, eademque persona, etiam respectu bonorum in vno, eodemque indiuiduo loco
7 existentium, detur ista diuersita, hæreditatum, & successionum; vt contingit in milite, in quo datur duplex patrimonium, paganicum scilicet, & militare, cum duplici diuerso hærede, & duplici hæreditate, adeòvt inter vnum patrimonium, & alterum, siue vnam, vel alteram hæreditatem detur concursus actionis, & passionis, quia fingitur duplex homo, quod hodie practicatur in illis, qui sunt veri milites primi ordi-

A. *Iuxtà latè deducta in celebri Narnien. coram Merlin. inter suas decis. 352. & 526. cum alijs, de quibus disc. 4. de success.*

Digitized by Google

ordinis, nempè in feudatarijs, in quibus datur duplex patrimonium, vnum feudale, & alterum allodiale, quod Regnicolæ dicunt Burgenſaticum (B) Quod etiam à ſimili receptum eſt in clericis habentibus pariter duplex patrimonium, duplicemque hæreditatem, vnam profanam, conſiſtentem in bonis obuenientibus ex ſucceſſione maiorum, vel quæſitis aliàs, quàm intuitu eccleſiæ, & clericatus; alteram verò eccleſiaſticam, conſiſtentem in bonis quæſitis occaſione eccleſię, vel clericatus. Attamen id rectè procedit, quia quælibet hęreditas conſtituit veram vniuerſitatem, ſiue ius vniuerſale, per quod poſſeſſor fingitur duplex, & diuerſus homo; ſed exorbitantia eſt in diuerſitate, & multiplicitate hęreditatum, & hæredum in eodem patrimonio allodiali eiuſdem naturæ, & qualitatis, & in eodem Principatu, quod vtique exorbitans videtur.

Super qualitate verò bonorum,
8 quæ dicantur eſſe intrà, vel extrà territorium, ideòque loco circumſcribantur, & quæ non, adeòvt perſonam ſequantur, eiuſque iure cenſenda ſint, non modica inter ſcribentes dignoſcitur controuerſia; Concluſiuè autem pro ſtylo, neglectis inutilibus quæſtionibus, quę ſcholaſticis, vel tyronibus potiùs conueniunt, certum eſt, quòd bona verè ſtabilia, & quæ ſoli ſunt, circumſcribuntur loco, atque dicuntur eſſe in illo loco, in quo ſita ſunt, qualia ſunt prædia ruſtica, & vrbana, vtpotè ſolo affixa, & non amouibilia, neque aſportabilia de loco ad locum.

In cenſibus verò quæſtio eſt, in
9 illis nempè, qui ad præſcriptum Apoſtolicarum Conſtitutionum, & præſertim Bullæ Beati Pij V. cum qua proceditur, mediante pecunia impoſiti ſunt ſuper certis bonis ſtabilibus fructiferis, & capacibus, quique conſignatiui dicuntur; non autem in reſeruatiuis, qui ſine dubio circumſcribuntur eodem loco, cuius ſunt bona cenſita, quorum ratione cenſus ſoluitur, dum hic eſt quædam portio dominicalis fructuum rei, & quædam pars prioris dominij; In dictis itaque cenſibus conſignatiuis quæſtio eſt, aliquibus volentibus, vt tanquam iura, & actiones ſequantur perſonam creditoris; alijs volentibus, vt cenſeantur eſſe de loco deſtinatæ ſolutionis; & alijs volentibus, vt circumſcribantur eodem loco, in quo ſiti ſunt fundi cenſiti; iſtaque vltima opinio probabilior, magiſque recepta videtur (C) Intelligendo de cenſibus creatis ad formam dictæ Conſtitutionis B. Pij V. ſuper fundo ſtabili, certis finibus deſignato, fructifero, & capaci, non autem de illis cenſibus, qui ſine huiuſmodi requiſitis perſonales dicuntur (D) quoniam tunc ſub nominibus debitorum, vel iuribus, & actionibus recenſendi videntur.

Quo-

B. *ex ijs, quæ habentur pluries in ſua Sede ſub tit. de feud. diſc. 20. cum ſeqq. & in alijs.*

C. *ex relatis diſc. 92. de regal. num. 7. & diſc. 41. de ſucceſſion. num. 214. & alibi;*

D. *iuxta deducta diſc. 32. de cenſibus in ſupplemento.*

Digitized by Google

Quoad annuos redditus mediante pecunia, pariter ad inſtar cenſuum conſignatiuorum acquiſitos cum
10 Principe, vel cum Republica ſuper publicis redditibus gabellarum, collectarum, & contributionum, vel iurium regalium, & qui in Vrbe, & Statu Eccleſiaſtico dicuntur Loca montium, vt etiam dicuntur in aliquibus alijs Italiæ Ciuitatibus, & Principatibus; alicubi verò dicuntur redditus ſuper fiſcalibus, vel ſuper arrendamentis, aut iura cum Rege &c. Aliquorum opinio eſt (non ſine probabili fundamento) vt ad inſtar cenſuum, exiſtimari debeant illorum locorum, in quibus ſunt iura publica deſuper aſſignata; magis verò receptum eſt cenſeri, & circumſcribi loco Ciuitatis Metropolis, ſeu Reſidentialis Principis, vel alterius æquipollentis, in qua huiuſmodi reddituum venditiones ſequuntur, ac ſolutiones ſtatutis temporibus fiunt; ideòque in Vrbe loca montium, quamuis erecta ſuper iuribus, & redditibus Cameræ, ſparſis per vniuerſum Statum Eccleſiaſticum, dicuntur bona exiſtentia in Vrbe(E)

Nomina verò debitorum, aliaq; iura, & rationes non circumſcribuntur loco, ſed ſequuntur perſonam, vt eiſdem mox citatis locis
11 deducitur. Et licet regula ſit, quòd iura, & actiones regulantur à qualitate bonorum, ad quæ competunt; vndè propterea habetur, quod actiones in, vel ſuper feudo reputantur feudales, & veniunt in patrimonio feudali cum ſimilibus; Nihilominus id rectè procedit in iuribus, & actionibus verè realibus percutientibus ſubſtantiam bonorum, eorumque dominium, vel quaſi, aut veram ſeruitutem realem; ſecus autem vbi competat quidem actio ad ipſa bona, ſed iure obligationis, & hypothecæ, cum tunc dicatur actio principaliter perſonalis, acceſſoriè autem, & conſequutiuè, rei perſequutoria; Huiuſmodi autem quæſtiones ſuſtulit quoque noſtra Conſtitutio, vt infra in §. XVI.

Quò autem ad bona mobilia di-
12 ſtinguendum eſt inter illa, quæ de ſui natura deſtinata ſunt, vt in aliquo loco permaneant, nec ſequuntur perſonam domini, & poſſeſſoris, vt ſunt mobilia lapidea, ænea, lignea, ac etiam mobilia groſſa lanæ, lini, vel ſerici tamquam ſupellectilia domus, in qua fixè habitetur; & illa, quæ perſonam potiùs ſequuntur, vt ſunt gemmæ, aurum, argentum & ſimilia; In prima enim ſpecie pro circumſcriptione loci reſpondendum eſt, non autem in ſecundo. Cum qua diſtinctione procedendum pariter eſt in ſe mouentibus; vel enim manent in fundo, tamquam ipſius inſtrumenta fixa, & ordinaria, ibique perpetuò deſtinata ſunt ad culturam, vt ſunt boues aratorij, ſeu oues pro ſtercoratione, ſiue perceptione fructuum, herbæ, & paſcuorum, qui percipi non ſoleant niſi mediantibus animali-

---

E. *iuxtà deciſiones, & auctoritates relatas d. diſc. 41. de ſucceſſion. numer. 214. & in Tract. de locis montium poſt tract. de officijs.*

Digitized by Google

malibus proprijs ibi depascentibus, adeòvt videantur dos fixa, & ordinaria fundi instructi, & hoc casu dicendum est circumscribi loco, quia existimantur pars, & instrumenta fundi; vel retinentur in fundo accidentaliter, & ad tempus, scilicet pro pascendis herbis, vel glandibus, ad effectum deindè vendendi tamquam mercem, vel alibi transportandi, & tunc nullatenus videtur circumscribi in loco, in quo manent. (F)

F. *Ad tradita disc.19. de success.*

§. IX.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Et siuè sint libera, & allodialia, seu feudalia, vel emphyteotica, seu liuellaria, etiam de directo dominio Ecclesiarum, Monasteriorum, & piorum locorum, seu personarum Ecclesiasticarum, vbi lex inuestituræ non obstet, quæ salua remaneat.

ARGVMENTVM.

De antiqua exceptuatione à statuto bonorum existentium in territorio statuentis, quæ sint de directo dominio ecclesiarum, vel personarum ecclesiasticarum, quamuis à laicis possideantur, per Constitutionem sublata.

SVMMARIVM.

1 *De exemptione, de qua in argumento.*
2 *Quare ista expressio facta est.*
3 *Dispositio statutaria non intrat vbi sit incontrarium voluntas disponentis, vel concedentis.*

§. IX.

LONGE maiorem exorbitantiam producebat, vel producere poterat restrictio contenta in hoc §. respectu bonorum existentium in vno, eodemque territorio,
1 eò quia ratione feudi, vel emphiteusis, aut liuelli, siue perpetuæ locationis, aut aliàs essent de directo dominio ecclesiarum, vel personarum ecclesiasticarum, siuè aliàs exemptarum à potestate, & iurisdictione statuentium; Retento siquidem iam enunciato principio, vel præsupposito, à quo penè omnes manant restrictiones, quòd hic statutarius ordo succedendi, præter, vel contra ordinem nouissimi iuris communis, proueniat à iurisdi-

Digitized by Google

iurisdictione, & potestate statuentium, cuius sit effectus, exindè prouenit, quòd sicuti statutis huiusmodi non subiacent bona existentia extrà territorium, vtpotè extrà dictam iurisdictionem, & potestatem, minusque subiacent ecclesiæ, & personæ ecclesiasticę pariter exemptæ, ex regula quòd paria sunt forum sortiri, & legibus ligari, vt in §. sequenti; ita quoque subiacere non debeant ecclesiarum, & personarum ecclesiasticarũ bona, quę personam sequuntur, eademq; gaudent exemptione, idque sine dubio procedit in bonis, quæ in pleno, directo, & vtili dominio verè, & de facto possidentur ab ecclesijs, vel personis ecclesiasticis ad eorum fruitionem, & vtilitatem plenam. Difficultas verò cadit in illis bonis, quæ sunt quidem de directo dominio ecclesiarum, vel personarum ecclesiasticarum, sed in dominio vtili, vel subalterno, iure feudi, vel emphiteusis, aut liuelli, siue perpetuæ locationis possideantur per laicum statuto subiectum, de cuius successione agitur, atque contentio successionis etiam sit inter laicos, eaque sita sint intrà territorium statuentis, adeòvt nisi adesset dictum dominium directum ecclesiasticum, intraret sine dubio vtraque subiectio personæ, & bonorum. Istoque casu, quamuis pro meo sensu probabilius esse videatur, vt exemptio non intret, quoties Ecclesia, vel persona ecclesiastica non sit in causa, suaque non intersit successionem vni, vel alteri deferri, adeò vt sola quæstio sit inter laicos contendentes de vtili, vel subalterno dominio, cum aliàs deberet quoq; intrare exemptio à gabellis, & collectis, alijsque oneribus laicalibus, cuius contrarium notoria praxis vniuersalis docet. Nihilominus quia Rota à moderno tempore, sequendo opinionem aliquorum nimis zelare volentium immunitatem ecclesiasticam, eamque vltrà suos limites extendere, firmauit occasione Constitutionis Aegidianę in materia appellationis, vt istud solum dominium directum ecclesiasticum sufficiat pro exemptione à lege laicali, quamuis agatur inter laicos contendentes de solo dominio vtili, & præsertim in quadam decisione quę apud practicos forenses in Curia reputatur magistralis, (A) cum qua postea in alijs processum est, ex deductis *disc.* 37. *de iudic.n.*61.& repetitur etiam *disc.*44. *eod. tit.n.*85.vbi quoque insinuatur illa affectatissima quidem, atq; omninò improbabilis extensio dominij mediati alicuius personę ecclesiasticæ, quæ iam perierit, & annihilata sit, vndè propterea ibidem ioci gratia aduertitur, irridendo huiusmodi leguleicas simplicitates, quod ità omnia bona huius mundi hac exemptione gaudere deberent, vtpotè post diluuium de dominio Noè, qui ratione sacrificij, quod egrediendo ab arca fecit, sacerdos dicitur, vel quod adhuc duraret

M exem-

A. *in Romana de Scappuccis ad S.Augustinum coram Coccino inter suas decis.* 574.

exemptio in bonis possessis per Aaron & Melchisedech, aliosque antiquos Pontifices, & Sacerdotes, & in terminis huiusmodi statutorum idem firmatur *decis.94. & decis.237.p.12.rec.* cuius contrarium verius esse à me aduertitur in *annotation.ad disc.11. de feud. in supple-*
2 *ment.* Hinc prudenter id expressum fuit ad istam quoque frigiditatem remouendam; Quamuis enim illa cessare sine dubio deberet per contenta in §. *seq.* dum tollitur exemptio personarum, quibus accessoria est, & consequutiua exemptio bonorum, adhuc tamen experientia docente, quod prouisio in casu magis dubitabili in hoc proposito attendi non solet pro casu minus dubitabili, vt præsertim dignoscitur in casu, de quo in aliàs citato *disc.* 15. *de succession.* & in alijs similibus, quasi quod in sola littera, solisque casibus expressis legis dispositio attendenda sit; Idcircò opportunum fuit id exprimere, ità magis abundando, vt omnes litium occasiones tollerentur, quo fine retento superfluitatis vitium non intrat.

Meritò autem excipitur contra-
3 ria lex inuestituræ, quoniam, vt aduertitur infrà in §. *XIX.* statutaria dispositio attendenda est in casu voluntatis dubiæ, & incertę decedentium, vel prædecessorum, qui eos obligare potuerunt, atque in bonis, de quibus agitur, certam legem, vel succedendi ordinem adijcere, ità ambiguam, & incertam voluntatem præsumendo ex sola præsumptione iuris, quæ vtique cessat, vbi contraria habetur probatio, vt eodem §. *XIX.* latiùs aduertitur.

---

§. X.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Sublata quoque omni, & quacumque differentia, vel consideratione subiectionis, & respectiuè exemptionis personarum, tàm decedentium, quàm succedentium, vel excludentium, & exclusarum, cuiuscumque sint status, gradus, & conditionis, & quamuis agatur de Clericis, vel Regularibus vtriusque sexus, aut de Ecclesijs, & Monasterijs, alijsque personis, & locis Ecclesiasticis, vel aliàs quomodolibet exemptis, & priuilegiatis, quantumuis expressa, & speciali nota dignis.

ARGVMENTVM.

De exemptione personarum ecclesiasticarum à statuto, an illa procederet solùm respectu personarum exclusarum, vel etiam respectu defuncti, de cuius successione agitur, &

Digitized by Google

& an personæ Ecclesiasticę exemptę gauderent beneficio statuti ad eorum fauorem, in exclusionem aliorum, & quæ sint personæ ecclesiasticæ priùs exemptæ.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio bonorum est accessoria, & consequutiua ad illam personæ.*

2 *De exceptione statuti quando defunctus est ecclesiasticus, licèt successores sint sæculares, quæ improbatur.*

3 *An statutum loquens de successione morientis ab intestato procedat in successione intestabilis.*

4 *An Clerici, & alij exempti gaudeant beneficio statuti, alios excludendo.*

5 *De Personis Ecclesiasticis vt non patiantur exclusionem statuti.*

6 *Omnes illi, qui non subiacent foro legislatoris, non subiacent eius legibus.*

7 *De ratione, ob quam in Statu Ecclesiastico adest magna copia bonorum de dominio Ecclesiarum penes laicos.*

8 *Quæ sint personæ ecclesiasticæ exemptæ à foro, & à legibus laicalibus.*

9 *De ratione, ob quam opportunum fuit tollere differentiam exemptorum.*

§. X.

PRAEPOSTERVS quidem, de stricta censura, dici meretur ordo tentus in tollendo exemptiones priùs bonorum, & posteà personarum, quoniam, vt
1 dictum est in §. præcedenti, exemptio, siue immunitas ecclesiasticorum, aliorumque exemptorum, primariò, & principaliter competit personis, quarum ratione accessoriè, & consequutiuè competit bonis, ideòque de illis priùs agi debebat; sed casui referendum est, quia fortè ob magis frequentes controuersias cadentes in bonis extrà territorium, vel aliàs exemptis id priùs in mentem venit, potissimè quia ad negotiorum substantiam, non autem ad huiusmodi formalitates reflectendum est, cum illæ congruant potiùs scholasticis ità exercentibus ingenia tyronum.

Tres autem species personarum exemptarum in textu considerantur, vna scilicet decedentium, altera excludentium, & altera exclusarum; ideòque de illis distinctè agendo: Quatenus pertinet ad primam speciem decedentium, quamuis Rota (A) sequendo opinio-
2 nem *Imolæ* firmauerit contra ma-

M 2 gis

A. *In Rauennaten. coram Card. Otthobono inter suas decis. 149. cum qua processit in alijs casibus relatis disc. 6 & 47. de Successíon. ab intest. & disc. 25. de testam.*

gis communem sensum Doctorum in eadem decisione relatorum, quòd statuta laicalia locum habere non debeant in successione clerici defuncti, quamuis verificaretur vtraque subiectio personarum contendentium de successione, & bonorum existentium in territorio, ex fundamento præsumptæ voluntatis defuncti, quòd scilicet, cum ipse non subiaceret statuto, sed viueret iuxtà dispositionem iuris communis, huic potiùs voluntatem accommodasse censendum sit. Attamen etiam ex tunc & antequàm per diligentias postmodum adhibitas haberetur illa certificatio, voluntatis quæ nunc habetur, vt infrà, nunquam potui huic opinioni, vtpotè pro meo iudicio nimiùm improbabili, animum, vel intellectum adaptare, quod etiam in plerisque nostræ tempestatis doctis, & primarijs viris sequutum est, & præsertim in Auctore* aliquarum decisionum super eodem puncto editarum (B) Primò nempè, quoniam per mortem prioris possessoris, qualitas clericalis, quæ exemptionem inducebat, iam euanuit per annihilationem personæ, vndè proptereà Theologi disputare solent quæstionem idealem, an clericus resuscitatus retineat ordines, & characterem, ipsaque bona effecta sint diuersi iuris, & sub diuerso dominio saltem habituali; & sic nullatenus intrare potest illa exemptio realis, quæ competit in bonis ecclesiasticorum viuentium, cum illa (vt præmissum est) sit accessoria, & consequutiua personæ, atque aliàs etiam post mortem possessoris exempti perseuerare deberent in laicis successoribus, in exemptione à collectis, alijsque oneribus, cuius contrarium recepta praxis vniuersalis docet.

Præterea si vera esset dicta ratio præsumptæ voluntatis morientis, quæ attendi deberet, tunc conuinceretur ad euidentiam ex auctoritate, & sensu eiusdem Tribunalis erronea illa opinio, quæ hucusque tenta fuit super non comprehensione clericorum, & ecclesiasticorum sub statutis in successione sæcularium decedentium, vt reuerà etiam antè præsentem Constitutionem minùs probabilis censenda videbatur (C) Quoniam sicuti dicitur, quod præsumendum est clericum decedentem voluisse regulare eius successionem iuxtà propriam legem, cui subiacebat, non curata diuersa qualitate succedentium viuentium sub diuersa lege; ità èconuersò dicendum venit, quod præsumendum est laicum decedentem regulare voluisse eius successionem iuxtà propriam legem, cui ipse, eiusque bona subiacebant, non curata diuersa qualitate succedentium, cum eadem ratio intret; ideòque non videtur quomodo istæ duæ opiniones simul, & semel teneri possint.

Et demum quia reuerà nullam habet de facto subsistentiam dicta ratio, vel præsumptio, quod clerici decedentes diuersam habeant voluntatem à statutaria dispositione inducta fauore agnationis, quoniam, vt pluries animaduersum

B. *In Vrbinaten.cor.bo.me. Card.Taia de qua d.disc.6. de Successión.n.12.*

C. *ex latè deductis eod.tit.de successión. disc.5. & alibi.*

Digitized by Google

sum est superiùs; id verè non prouenit à sola potestate statuentium, quia sic eis statuere placuerit, sed prouenit à connaturalibus regionis, & populorum antiquis, medijs, & recentibus moribus, qui propterea in hominibus ab ipsamet infantia, & eò ipso quod sunt capaces traditionum, & morum maiorum, in eis imprimuntur, eodem modo, quo, vt notum est, alij patrij mores penè indelebiliter imprimi solent, contrahendo amorem erga nobilitatem, & decorem propriæ familię, ideòque superueniens qualitas accidentalis clericatus non tollit, neque immutat intellectum & iura naturalia, dum clerici, etiam Regulares, multo verò magis, & absque dubio sæculares retinent familiam, & agnationem; aliaque iura naturalia (D) atque comprobat notorius vsus communis, quòd clerici, præsertim sæculares, non solùm æqualiter, sed fortè magis quàm laici diligunt agnatos, & student, quò magis fieri potest, agnationem nobilitare, & conseruare; Et vtinam id verum non esset, vt præsertim conijci potest ex plurimis fideicommissis, & primogenijs, quæ per clericos, etiam constitutos in primarijs dignitatibus ecclesiasticis ordinata fuerunt, & de quorum aliquibus habetur in sede Fideicommissaria (E)

Omnisque difficultas in hoc Principatu nunc cessat, dictaque ratio penitus eneruata remanet, quoniam occasione adhibendi diligentias enarratas in præfatione, & alibi, pro habenda notitia voluntatis, & desiderij populorum, curaui idem sequi circà voluntatem, & desiderium clericorum sæcularium; quorum respectu solùm id exquirere congruum erat, dum in eis tantùm, non autem in regularibus, verificatur successio passiua in bonis patrimonialibus, vel alijs de quibus testari, & disponere possunt; in regularibus enim verificatur solùm successio actiua, nullatenus autem verificari potest passiua, ideòque non mirum si Morales, qui sunt vt plurimùm religiosi, tenuerunt, ac tenent in ista materia exorbitantes opiniones. Perquisito siquidem sensu Capitulorum Cathedralium, & aliquarum insignium, & qualificatarum Collegiatarum (cum in alijs singulariter esset impracticabile) pro maiori, satisque notabili parte, aliquibus paucis exceptis, vt potè non callentibus id, de quo interrogabantur, eadem voluntas declarata fuit illi sæcularium conformis, ideòque cessat omnis ratio dubitandi. Prout magis cessabat in casu, de quo *disc.* 35. *de testament.* enunciato etiam *d. disc.* 6. *de successïon.* quòd clericus decedens testamentum fecerat iuxtà formam textus *in cap. cum esses*, se conformando cum statutaria dispositione, vndè proptereà quando etiam locum habere deberet ille nimius quidem rigor, qui adhibitus fuit circa fidem testium pro eneruando testamento, negari tamen non posse aduertebam quin

D. *Ex deductis disc.* 62. *& seqq. de fideic. & alibi.*

E. *In d. tit. de fideic. præsertim d. disc.* 63 *&* 106. *& in alijs.*

quin ijdem testes superabundarent, ad probationem dictæ voluntatis, & ad faciendum cessare præfatam diuersam præsumptionem, vt proptereà agnati vocati in testamento, saltem ex statuto, intestatam successionem in exclusionem cognatorum obtinere deberent, & tamen id curatum non fuit, quod magnam mihi intulit admirationem, quæ adhuc durat.

Attenta item persona decedentis, alia excitata fuit quæstio, per Constitutionem cum eius generali dis-
3 positione in hoc §.decisa, An scilicet statuta loquentia de successionibus decedentium ab intestato locum habeant in intestabilibus, *vt patet ex relatis eod. tit. de succession. disc. 7. num. 3. & 5.* vbi pro meo sensu verior dicitur esse opinio affirmatiua, vt capiat etiam successionem intestabilis; adhuc tamen congruum fuit cum dicta generali dispositione quęstionem hanc quoq; dirimere.

Quò verò ad alteram speciem
4 personarum exemptarum excludentium, vt qualitas exemptiua non impediat exempto agnato successionem delatam à statuto, cuius beneficio potiri debeat, habetur actum *disc. 49. & 50. de succession. in supplement.* vbi concordantes, & præsertim *decis.* 438. *part.* 4. *recent. tom.* 2. vbi iste punctus deciditur, & cum qua decisione aliæ recentiores transeunt quoniam in hoc Principatu, vtpotè Ecclesiastico, de facili eius Tribunalia sequuntur opinionem aliquorum Canonistarum, magis autem Moralium, quam tamen Tribunalia aliorum Principatuum non de facili sequuntur, super claudicatione scilicet, quæ in ecclesiasticis dignoscitur, vt in odiosis, & præiudicialibus non subiaceant statutis, & legibus laicalibus, à quibus exempti sunt, possint autem in fauorabilibus eis vti, tamquam in ratione priuilegij, vt de hac claudicatione aliquid insinuatur in sæpius citato *disc. 21. & 143. de dote*, & alibi, quod apud sæculares non bonos producere solet effectus, quoniam vt ipsi dicunt, iustitiæ, & æquitatis naturalis ratio huiusmodi claudicationem abhorret, atque laudat regulam *quod quisque iuris &c.* siue alteram, *vt eum sequantur commoda, quem sequuntur incommoda, & è contra*; ideòque nec iustum, nec æquum sit, vt debeat quis potiri beneficio, & fauoribus huiusmodi statutorum, non debeat tamen eis subiacere in odiosis, vt latiùs *d. disc. 50. de succession. num. final.* quod etiam occasione retractus insinuatur sub *tit. de seruitut. disc. 71. allegato in d. disc.* 50. *de succession.* agendo de puncto An clerici subiaceant retractui concesso per legem laicalem, & quatenus non, an ille eis competat, cum similibus; Et quam æqualitatem in exclusionem dictæ claudicationis agnouerunt etiam in aliquibus casibus istius Principatus Tribunalia, præsertim circa Constitutionem Aegidianam super appellatione in possessorio, ex deductis *disc. 37. de iudic.* vbi de illius materia, & latiùs in discursu, vel opusculo super eadem Aegidiana inter varia vota. Quidquid autem in subiecta materia sit de huiusmodi claudicatione, prudenter, nimiùmque laudabiliter nostra lex huiusmodi dubitationem sustulit, tùm vt ità cesset præfata scan-

Digitized by Google

ſcandali occaſio apud ſæculares ſuper huiuſmodi claudicationis vſu & praxi; tùm etiam quia exceptis regularibus, & præſertim illis fœminini ſexus, eiſdem eccleſiaſticis magis intereſt iſtam differentiam ſublatam eſſe, dum ita clerici, alijque eccleſiaſtici agnati, citrà omne dubium, huiuſmodi ſtatutorum beneficio vti poſſunt, excludendo fœminas, & cognatos, adeòvt in hac parte ſit longè maius beneficium, quàm prçiudicium, quod eccleſiaſticis ex iſta Conſtitutione reſultat.

Circà verò tertiam partem præſentis §. ſuper deletione differentię inter exemptos, & non exemptos, vel eccleſiaſticos, & ſeculares in perſonis ſuccedere debentibus, ex eo quod pro frequentiori contin-
5 gentia non deberent excluſionem pati fœminæ, quæ eſſent moniales, & profeſſæ, iuxtà quæſtionem, de qua in ſępius citato *diſc.* 5. *de ſucceſſion.* & alibi, vel quod cognati maſculi eſſent clerici, ſiue religioſi; Quamuis in punčto iuris reuerà probabilior eſſet opinio, vt iſta exemptio ſuffragari non deberet, eò quia attendenda potiùs veniat qualitas naturalis, ab inſtanti natiuitatis inſita, quando antè ſuperuentam accidentalem qualitatem exemptiuam, perſonæ erant huiuſmodi legibus ſubiectæ, vt cum rationibus, & auctoritatibus ad ſatietatem probatur *eodem diſc.* 5. *de ſucceſſion.* ac etiam in §. *ſequenti* occaſione probandi, quòd id non eſſet eccleſiaſticę immunitati prçiudiciale, neque eius termini intrent, ex pluries repetita ratione, quòd iſte non eſt effectus iuriſdictionis, & poteſtatis ſtatuentium, quæ cum eccleſiaſticis directè exerceatur, ſed eſt effectus indirectus, qui reſultat ex illa decedentium voluntatis præſumptione, quam huiuſmodi leges inducunt; Nihilominus quia iſtius Principatus Tribunalia recepiſſe videntur aliam opinionem, quam ſubſtinere volebant, idcircò prudens, & laudabile conſilium fuit ad tot lites dirimendas ità prouidere.

Stante autem dicto præſuppoſito, cum quo proceditur, & de quo pluries in Theatro, præſertim *diſc.* 112. *tit. de Iuriſd. in ſupplement.* quod paria ſint forum ſortiri,
6 & legibus ligari, & per conſequens vt omnes, qui exempti ſunt à foro laicali, huiuſmodi ſtatutis non ſubiaceant, omninò neceſſaria fuit hęc prouiſio, ſine qua penè inutilia, & nunquam operatiua hæc ſtatuta remanere videbantur, potiſſimè ob dictam aliam ſpeciem exemptionis bonorum; Vndè propterea vnus ex congregatis benè dicebat, quod meliùs fuiſſet illa generaliter, & in totum abolere, dum alium ità effectum non operabantur, niſi promouendi magnas, & continuas lites abſque fructu, tùm ob magnam copiam bonorum de directo dominio eccleſiarum penes laicos, in hoc Principatu magis, quàm alibi exiſtentium ſub titulo em-
7 phyteuſis, aut liuelli, ob rationem pluries aſſignatam *ſub tit. de emphyteuſ. præſertim diſc.* 5. *& ſeq.* quod ſcilicet ob inteſtina bella, & factiones in his regionibus retroactis ſæculis vigentes inter Guelfos, & Gibellinos, aliaque ſimilia accidentia, ſæculares ad euitandas proſcriptiones donabant eorum bona eccleſijs, quæ deinde ab eis ſub modica reſponſione recipiebant

in

Digitized by Google

in emphyteuſim, vel cum alio ſimili titulo; Tùm etiam ob magnam copiam perſonarum exemptarum à foro ſæculari, qui quodammodo reſtringi videtur ad plebeos, & pauperes artifices, vel ruſticos, ſuper quorum ſucceſſionibus, nihil, vel modicum importantibus, non cadunt quæſtiones, cadentes ſolùm in ſucceſſionibus nobilium, vel ciuilium, & diuitum, qui penè omnes fori laicalis exemptione ex tot, tantiſque diuerſis titulis, & prætextibus potiri videntur. Siquidem vltrà veros Religioſos profeſſos vtriuſque ſexus in adeò copioſo, & excedenti numero, & clericos ſæculares in ſacris, vel in minoribus, habentibus requiſita Concilij Tridentini, qui pariter ſunt in magno, & effręnato numero; quoad regulares, etiam nouitij, quamuis non ſint veri religioſi, attamen ad hunc effectũ exemptionis pro talibus habentur (F) Et quoad clericos ſęculares in minoribus, quamuis non habeant requiſita Concilij, adeòut non incedant in habitu, & tonſura, neque inſeruiant in diuinis, ſed in omnibus ſæculariter viuant; adhuc tamen proceditur cum opinione, quod etiamſi non gaudeant priuilegio fori, adhuc gaudere debeant alijs priuilegijs clericalibus, & præſertim iſto exemptionis, vel non compræhenſionis ſub legibus, & ſtatutis laicalibus, ex ijs, quę generaliter habentur *d. diſc.* 112. *de iuriſdict.* & in his terminis ſpecialibus ſtatutorum, de quibus agitur, habetur *diſc.* 6. *de ſucceſſion.* vbi recenſentur deciſiones Rotæ id firmantes. Atque hoc ſtante penè omnes perſonæ nobiles, vel ciuiles intrant ſub hoc genere ob affectationem clericatus, præſertim pro capacitate obtinendi penſiones reſeruandas, vel transferendas.

Et vlteriùs, vltrà clericos ſæculares, & regulares, etiam ex illis, qui ſunt merè ſæculares, maior pars eadem exemptione potiri videtur; Si quidem profeſſores illarum militiarum, quæ à Sede Apoſtolica approbatę ſunt, verè autem non ſunt Religiones, in hoc Principatu habentur, & reputantur tanquam perſonæ eccleſiaſticæ, quamuis contrarium praxis docet in alijs Principatibus, ex plenè deductis *diſc.* 92. *de iuriſdictione* occaſione agendi de Militibus S. Stephani, de quibus, & ſimilibus etiam agitur *ſub tit. de iurepatronat. diſc.* 20. *&* *ſub tit. de regular. diſc.* 1. *n.* 121. *&* *ſub tit. de fideicom. diſc.* 8. *& alibi*. Nec non adſunt in magno numero miniſtri, & familiares, vel patentati Cardinalium & Epiſcoporum, aliorumque Prælatorum, ac Sancti Officij, Fabricæ Sancti Petri, Almæ Domus Lauretanę, Collectorum, & ſubcollectorum ſpoliorum, nec non procuratores, & miniſtri tot collegiorum, monaſteriorum, & conuentuum, quinimmò ſocij partiarij, & coloni, ſiue famuli laboratores prædiorum eccleſiarum, & monaſteriorum, piorumque locorum, immò particularium clericorum, qui omnes prætendunt iſta exemptione gaudere; adeòvt

---

F. *Ex deductis diſc.* 1. *de regular. num.* 120. *& diſc.* 2. *Miſcellan. eccleſiaſt. num.* 24. *& alibi*.

Digitized by Google

adeò vt vel ità huiuſmodi ſtatuta omninò inutilia, & inania remanebant, ſpectatis perſonis, tàm decedentium, quàm excludentium, ſiuè excluſorum, vel attenta qualitate bonorum, huiuſmodi prætenſæ exemptiones, quamuis non omninò firmæ, & certæ, ſed incertæ, & diſputabiles, magnas, & continuas producebant lites; Ideoq; vnum de duobus per neceſſe decernere, & prouidere oportebat, vel ſcilicet, vt præmiſſum eſt, huiuſmodi ſtatuta generaliter abolere, vel ſub illis omnes comprehendere; Ex his autem duabus vijs vtique melior, & vtilior, magiſque commendabilis cenſenda eſt iſta, quam
9 prudentiſſimus, & zelantiſsimus noſter Legislator elegit, tum ob maius Reipublicæ beneficium, vt bona in familijs, & agnationibus conſeruentur, tum etiam quia, vt pluries inſinuatum eſt, id magis congruit, & adaptatum eſt moribus regionum, & populorum, ac voluntati decedentium.

§. XI.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Dum non ex ipſorum ſtatutorum, vel ſtatuentium aliqua iuriſdictione, vel poteſtate, ſed ex noſtra dumtaxat Apoſtolica auctoritate hunc ſuccedendi ordinem in dicto noſtro Statu immediato, & mediato Italiæ, ex iuſtis cauſis animum noſtrum dignè mouentibus, ſeruari volumus, ac ſtatuimus, attenta ſolùm, ac generaliter naturali qualitate agnationis, & ſexus pro dicto fine aſſequendo.

ARGVMENTVM.

An per iſtam Conſtitutionem dirimentem exemptiones perſonarum, & rerum eccleſiaſticarum aliquod reſultet præiudicium eccleſiaſticæ immunitati, & de ratione vera, cui innixa ſint iſta ſtatuta.

SVMMARIVM.

1 *De ratione, ob quam ſtatuatur vt Apoſtolicæ auctoritati, non*

N *autem*

autem illi statuentium comprehensio ecclesiasticorum referatur.

2 *Respondetur ad obiectum mali exempli.*

3 *Quare in hac materia nullum dignoscatur eccesiasticæ immunitatis præiudicium.*

4 *Quòd successio sit beneficium legis ciuilis, quę certas conditiones, & qualitates adijcere potest.*

5 *Leges sæculares non obligant ecclesiasticos, & quando id procedat.*

6 *An ratio iustitiæ, & æquitatis naturalis, vel publici boni illos obliget.*

7 *Quæ species legis illos obliget, & quomodo.*

8 *Quomodo lex sæcularis disponat de iuramento, eiusque vim tollat.*

9 *Quid super matrimonio.*

10 *De exclusione clericorum, & religiosorum in successionibus, & fideicommissis, alijsque dispositionibus.*

11 *De exclusione illegitimorum à successionibus.*

12 *De inhabilitatione clericorum in successione feudorum.*

13 *De applicatione ad casum super restrictione successionis ad solos agnatos.*

14 *Quod vera ratio huiusmodi statutorum fundetur in præsumpta voluntate decedentium.*

15 *Intestata successio dicitur testamentum legis.*

16 *De testamentis, quæ per vnos fiant nomine aliorum.*

17 *Quod præsumptio, de qua numero 14. sit adminiculata.*

18 *Quando confessio vnius præiudicet alteri.*

19 *De adminiculis comprobantibus præsumptionem legis.*

20 *De rationibus legis Voconię super exclusione fœminarum.*

21 *Reprobantur rationes contrariæ, quæ feminis assistunt.*

22 *Quare congruat vt religiosi excludantur.*

23 *Quod eligi debeat maius bonum, vel minus malum.*

24 *Vt attendi debeat qualitas naturalis, non curata accidentali.*

§. XI.

QVONIAM nonnulli, fortè nimiùm zelatores motiuarunt, dispositionem, de qua in §§. antecedentibus, super comprehensione ecclesiarum, & persona-
1 rum, ac rerum ecclesiasticarum sub huiusmodi statutis, esse prçiudicialem ecclesiasticæ immunitati, aperiendo aditum sæcularibus potestatibus idem in eorum ditionibus faciendi, idcircò iudicatum fuit opportunum, ad quamdam superabundantiam, omnemque dubitandi occasionem dirimendam, in hoc §. declarare, quòd non statuentium, vel statutorum potestati id referendum sit, sed Apostolicæ, & Pontificiæ dumtaxat auctoritati, qua concurrente omnis ecclesiasticæ immunitatis, & libertatis læsio cessat, quoniam ob vtriusque gladij spiritualis, & temporalis coniunctionem in isto Principe concurrentem, multa ei conceduntur, quæ

Digitized by Google

quæ alijs Principibus, vnum tantùm gladium temporalem habentibus, denegantur, vt aduertitur supra in §. *I.* vbi respondetur ad obiectum mali exempli, quoniam duo
2 copulatiuè concurrere debent in lege condenda, ad hoc vt afficiat, iusta scilicet causa, à qua regulari debet voluntas, & potestas, istudque posterius extremum in alijs cessat respectu ecclesiarum, ac personarum, & rerum ecclesiasticarum, atque, vbi iusta causa id exigit, recurri debet ad Summum Pontificem, qui, cognita iustitia causæ, non solet denegare; ideòque si in alijs ditionibus dignoscerentur eadem superiùs enunciata inconuenentia, quæ in ista dignoscuntur, vtique supplicantibus Principibus, vel populis, commendabile pro meo sensu nimiùm esset, idem, cum eadem tamen Apostolica auctoritate non deneganda, decernere, vt etiam Gregorius XIII. decreuit ad supplicationem Perusinæ Ciuitatis, ex insinuatis *disc.* 5. *de success.* ac etiam aduertitur in quodam voto, seù discursu, inter varia vota agendo de subiectione ecclesiasticorum publicis oneribus ex potestate Pontificia.

Cæterùm vbi etiam ità prouisum non esset, adhuc tamen ecclesiasticæ immunitatis termini à subiecta ma-
3 teria extranei videntur, quoniam Sacri Canones, vel Concilia, seu Constitutiones Apostolicæ nil fauore clericorum, & personarum ecclesiasticarum in ista materia intestarum successionum statuerunt, adeòvt dici valeat, quod clericatus, vel alia ecclesiastica qualitas secum ferat aliquod ius, vel priuilegium, quod ab huiusmodi statutis tollatur, sed illa tota regulatur à legibus ciuilibus sæcularibus, quibus visum est talem succedendi ordinem statuere, illum etiam, vt dictum est supra in §. *III.* pluries variando; ideòque dum ius antiquum, vel nouum, antequàm superueniret ius nouissimum Authenticorum, vocabat solos agnatos legitimos in exclusionem cognatorum, si ità esset, non potuisset Iustinianus in præiudicium agnatorum, qui essent clerici, vel religiosi dictum succedendi ordinem immutare, illosque per matrem, aliosque proximiores cognatos excludere, cum ipse esset Princeps sæcularis, nullam cum Ecclesiasticis habens iurisdictionem, & potestatem. Prout etiam leges feudales non potuissent, inuitando solùm sęculares ad successionem feudorum, excludere clericos, vel religiosos; Aut non deberent ex eisdem legibus ciuilibus, quæ sunt leges sæculares, excludi à successione illi spurij, vel illegitimi, qui essent clerici, vel religiosi eis non subiecti, cum similibus.

Veritas itaque est, quod ius,
4 vel ordo succedendi est quoddam beneficium introductum a lege positiua sæculari, dum lex ecclesiastica, seù canonica in hoc se non intromisit, ideòque ipsamet lex positiua, quæ introduxit hoc beneficium intrà certos gradus, illudque poterat non introducere, sed morientium successiones generaliter deferre fisco, vt in aliquibus Principatibus, & præsertim in illo Turcarum pręsupponitur practicari, potuit, ac potest in eodem beneficio, quod posset in totum tollere, adijcere certas conditiones, & qualitates, sine quibus illud obtineri non possit, ac propterea non est directè

disponere cum non subditis, exercendo cum eis directè potestatem, & iurisdictionem, sed est quoddam disponere per indirectum, exigendo certam qualitatem, sine qua tale beneficium obtineri non possit.

Siquidem pro eruenda veritate ad æquiuoca tollenda, tres legum, vel dispositionum species consi-
5 derandæ veniunt, vna est merè
directa in sola ratione potestatiua, & iurisdictionali, quia nempè lex directè disponat de personis, vel rebus clericorum, & ecclesiarum, siue aliquod onus eis imponat, aut eis tollat id, quod iam obtinent, & tunc intrat defectus potestatis, & iurisdictionis, & per consequens, iuxtà veriorem Canonistarum opinionem, apud Catholicos magis tenendam, quælibet lex, vel prouisio inefficax censenda est, quamvis iustam habeat causam, vel rationem, etiam ipsi naturali iustitiæ, vel æquitati innixam, atque publicum concernat
6 bonum, quoniam iusta causa, vel
ratio naturalis iustitiæ, & æquitatis, siuè boni publici, obligabit quidem ecclesiasticos, qui magis iustitiæ, & æquitatis cultores esse debent, in ea vi, quæ dicitur directiua, idest ex ipsa iustitia, vel æquitate naturali, ad quam seruandam lex deseruiat tanquam stimulus, vel incitamentum eorumdem, siuè Prælatorum, & Superiorum ecclesiasticorum ad idem statuendum, & præcipiendum, non autem tamquam lex edita à potestate sæculari, & cum vi coactiua.

Altera est species illius legis, vel prouisionis, quæ directè non disponat cum clericis, & personis ecclesiasticis in præfata ratione potestatiua, & iurisdictionali, sed indirectè, & per consequentiam, ità tamen quod nullum habeat bonum, & commendabilem finem, vel iustam causam, vndè propterea dici potiùs mereatur lata in odium clericatus, vel status Religiosi, siuè ad fraudandam prohibitionem exercendi cum istis iurisdictionem, & potestatem, ità sub aliquo pallio eam velando, & tunc pariter dicendum est idem, quod in specie præcedenti, idque dignoscitur ex discretiua sequentis speciei.

Tertia demum est species illius legis, vel prouisionis, quæ in-
7 directè feriat personas, vel res,
aut causas ecclesiasticas, & respectiuè spirituales, accessoriè, & per quamdam consequentiam; directè autem, & principaliter feriat personas propriorum subditorum, siuè præsupponat aliquod factum, vel aliquam circumstantiam in actu spirituali; atque non sit per viam coactionis explicitæ, vel implicitæ, quæ sequatur cùm pœnali priuatione iuris proprij, & quæsiti, sed per viam inuitationis ad lucrum, & commodum acquirendum, & per viam conditionis, vel qualitatis, sine qua illud commodum, vel beneficium, quod ab ipso legislatore, tanquam lege animata, siue à disponente proueniat, obtineri non possit, adeovt nullus actus iurisdictionis, & potestatis cum personis, vel rebus ecclesiasticis exerceri dicatur, & tunc talis lex, vel dispositio valet, atque attendenda est, non tamquam lex obligatoria, sed tamquam adiectio conditionis, & qualitatis necessariæ ad illud commodum

Digitized by Google

dum, vel beneficium obtinendum, & tamquam vestis nuptialis, sine qua paterfamilias domi suæ, & in eius conuiuio non vult admittere conuiuas, iuxtà euangelicam parabolam. Siue tamquam probatio ex legis præsumptione inducta illius facti, quo posito, ex ipsomet iure naturali, vel ecclesiastico ille actus corruit, siue aliud resultat præiudicium. Istaque videtur vera, & genuina distinctio, qua mediante, quando veritati, & iustitiæ incumbendum sit, non autem factionario stylo, sustineri valet illa pars, quæ propriæ assistat potestati, vel hyerarchiæ, omnia cōciliantur & de qua distinctione latiùs habetur in theatro actum. (A)

Vt puta (exemplificando dictam theoricam) certum est, quòd
8 iuramentum est res merè spiritualis, super qua laicalis potestas directè disponere non potest, neque eius vim tollere, illud declarando inefficax, & non obligatorium, siue absoluendo iurantem ab illius obseruantia; Et tamen receptum est, vt super illo disponere valeat indirectè, præsumendo scilicet in actu inito sine forma per ipsam præscripta quamdam malam qualitatem, siue quoddam vitium naturale, quo posito ipsum iuramentum corruit per consequentiam ex diuini, vel ecclesiastici iuris dispositione, vndè resultat illa infectio, vel inefficacia, quæ expressè, & directè ordinari non potest, putà declarando illum actum vi, dolo, vel metu extortum, dum operatio legis versatur circa factum profanum, inducendo scilicet illam præsumptam probationem facti circa vitium naturale, ex quo de consequenti resultat infectio rei spiritualis; Ita tamen quòd ista dicenda sit probatio pręsumpta ex præsumptione iuris tantùm, quæ, non docto de contrario, sufficiat, possit autem elidi per contrariam probationem veritatis, & sinceritatis actus, & per consequens exclusiuam dicti vitij; vndè propterea si lex laicalis disponeret, quòd censenda esset pręsumptio iuris, & de iure, prohibendo, vel inefficacem declarando contrariam probationem, tunc intraret infectio, quoniam ita esset fraudulenter, & per indirectum disponere super ipso iuramento. Idemq; vbi eadem lex, non seruata forma per ipsam præscripta, adimeret fidem Notario, siue adimeret fidem scripturæ, aut aliàs disponeret super facto, ex quo de consequenti resultat cessatio iuramenti ex eius natura.

Ità pariter matrimonium est res spiritualis, super qua potestas lai-
9 calis se ingerere non potest, neque eius libertatem impedire, ex dispositione iuris canonici, clariùs verò ex dispositione Concilij Tridentini; vndè propterea si contrahenti matrimonium contrà eius prohibitionem, vel non seruata conditione adiecta (quod etiam in priuatis disponentibus procedit) adij-

A. *in tit. de dot. disc.* 12. 143. *&* 144. *disc.* 73. *&* 84. *de testament. disc.* 44. *de fideicom. disc.* 14. *de matr. disc.* 8. *de alienation. & contract. probibit. disc.* 20. *de feud. & in alijs.*

Digitized by Google

adijciatur pœna, qualis esse dicitur, vbi controueniens priuatur bonis, vel iuribus suis, vel alias molestias in persona, siue in bonis patiatur; & tunc lex, vel dispositio inefficax est, & inualida, vtpotè in materia, in qua disponens potestatem non habet, neque se ingerere potest; sed si concedatur beneficium, quod concedens potest non concedere sub certa conditione, vel qualitate adiecta matrimonio contrahendo, adeòvt sine illius conditionis implemento, vel qualitatis verificatione illud lucrum, seù beneficium obtineri, vel retineri non possit, & tunc talis dispositio valida est, quoties tales non habeat inhonestas, vel parùm rationabiles restrictiones, & circumstantias, quòd inducant quamdam præcisam coactionem, adeòvt inesse dicatur fraus, & palliatum exercitium laicalis potestatis in re spirituali, cum similibus exemplis, de quibus in mox citatis locis.

Atque descendendo magis proximè ad nostram materiam succes-
10 sionis, si lex, vel priuatus disponens ab hæreditate, & successione directa, seù fideicommissaria, aut à subsidio dotali, aliouè beneficio excludat clericos, vel religiosos, seu moniales, absque aliquo iusto fine, adeòvt dici valeat exclusio, & inhabilitatio in odium status clericalis, vel religiosi, aut cælibis, vtique dispositio inualida est, atque reiecta conditione, quæ habenda erit pro non scripta, eadem dispositio suum effectum sortiri debet, ad instar eorum, quæ apud antiquos Romanos habebantur in oppositum eius, quod habetur apud nos super prohibita viduitate. (B) Sed si excludantur, vel inhabilitentur clerici, vel religiosi ex honesto, & probabili fine per disponentem desiderato, vt bona deueniant ad sæculares, qui matrimonium contrahere possint, vel debeant, atque Rempublicam hominibus replere, & familiam propagare, & conseruare; tunc dispositio valida est, dictusque bonus finis in dubio præsumitur, non constito de contrario, in exclusionem delicti, quod inesse diceretur, quando in odium status clericalis, vel religiosi ità disponeretur, vt locis suprà citatis latiùs habetur.

Exindèque manat validitas legis laicalis vocantis ad successio-
11 nem intestatam, & respectiuè etiam testatam solùm legitimos; inhabilitando spurios, & illegitimos, quibus clericatus, vel alia exemptiua qualitas non prodest, quoniam, vt superiùs dictum est, cum successio in bonis defuncti sit beneficium legis laicalis, quę potest illud tollere, accipiendum est cum illa qualitate, & conditione, quam ipsa lex adijcere voluit. Istaque est ratio, ob quam sustinetur, iuxtà veriorem, magisque in praxi receptam opinionem, inhabilitatio
12 clericorum, & religiosorum ad suc-

B. *ex plenè collectis per Altograd. cons. 77. lib. 2. edito in eodem casu, de quo d. disc. 44. de fideicom.*

Digitized by Google

succedendum in feudis, vel illa iam obtenta retinendum, (C) quòd scilicet infeudans ex legis præsumptione laicalem qualitatem pro eo beneficio obtinendo desiderauerit, & adijcere voluerit, cum plerisque similibus, quæ deduci, & considerari possunt.

Applicando autem ad rem nostram, atque agendo solùm in præsenti §. de successione intestata, cum de testamentaria, & de potestate legis sæcularis restringendi facultatem testandi, ac disponendi de bonis suis, agatur infra in §. XIX. Non improbabiliter fortè dici posset, quod cum ius succedendi in bonis ab intestato decedentis sit legis ciuilis sæcularis
13 beneficium, quod ab ipsa poterat non concedi, vel posset auferri, siue immutari, dum ab ea prouenit restrictio ad certum gradum, nempè decimum, ideòque posset restringi, vel ampliari; Hinc sequitur quod quemadmodum ipsa potuit prius inhabilitare genus cognatitium, restringendo idem beneficium ad genus agnatitium, deindeque restituendo cognatitium, ac etiam inhabilitare genus illegitimorum, aliorumque inhabilitatorum: ita non videtur quid prohibeat certas adijcere qualitates, sine quibus idem beneficium obtineri non possit, potissimè vbi qualitas, quæ adijcitur, honestum, ac rationabilem habeat finem, vt scilicet bona conseruentur in agnationibus, & familijs, atque ita Respublica hominibus repleatur, & fiat maioris existimationis, & potentiæ, quæ in copia, & diuitijs populorum verè consistit, non autem in thesauris reconditis in arcis, quoniam istę sunt diuitiæ mortuæ consumptioni subiectæ, illæ autem sunt viuæ, & renascentes, ideòque consumptioni, & dissipationi adeò non subiectę.

Verùm quidquid sit de ista ratione, solùm, & de per se considerata, super qua locus relinquitur veritati, nil desuper firmando; in casu tamen, & ad effectum, de quibus agitur, alia vrget ratio potentior, per quam omne dubium super ecclesiasticæ immunitatis præiudicio cessat: præsumptę
14 scilicet, vel subintellectæ decedentium voluntatis, vt cum hoc ordine eorum successio deferri debeat, quando eis non concedatur expressam suæ voluntatis declarationem facere. Quemadmodum enim si decedens condit testamentum, atq; in eius vltima voluntate iam probata vocat solùm agnatos masculos, vel solùm sæculares, excludendo, & inhabilitando clericos, & religiosos, ac moniales, dici non potest aliquod ecclesiasticæ immunitatis præiudicium adesse. (D) Ità quando ista voluntas non habeatur explicata, vel sufficienter
15 probata, potest lex illam supplere vel præsumere, dum intestata successio dicitur testamentum legis, quæ

C. *Ex deductis disc. 16. 17. & 54. de feudis.*

D. *Ex deductis dict. disc. 63. & seqq. de fideicom. & in alijs locis supra citatis.*

Digitized by Google

quę illud facit pro decedente inteſtato, vel inteſtabili (E) Sicuti
16 habemus in iure, quòd pro pupillo inteſtabili pater, vel auus paternus teſtatur cum illa ſubſtitutione, quæ pupillaris dicitur, vel pro amente, ſeu furioſo teſtantur ili coniuncti, quibus lex hanc dedit facultatem, cum illa ſubſtitutione, quæ dicitur exemplaris; ac etiam in aliquibus diœceſibus Epiſcopus teſtatur ad pias cauſas pro decedentibus ab inteſtato, ita iſtorum veriſimilem voluntatem explicando, vel ſupplendo ex deductis *diſc. 24. de teſtament.* cum ſimilibus.

Idque citrà omnem dubitationem procedit, ac recipiendum eſt,
17 quoniam non eſt præſumptio, vel ſuppletio, quæ proueniat à ſola poteſtate, & operatione legis, cui ità ſtatuere placuerit, abſque probabili fundamento veritatis, ſed eſt præſumptio nimiùm adminiculata; vndè quemadmodum habemus, quòd confeſſio, vel alia
18 diſpoſitio alieno nomine facta, per Prælatum, vel Rectorem, ſiue tutorem, aut procuratorem, aliumue adminiſtratorem, non habentem liberam poteſtatem diſponendi de bonis, vel iuribus illius, cui præiudicatur, adhuc adminiculata attenditur, & probat (F) ità multò magis dicendum eſt, quòd quando veritatis adminicula concurrunt, deferri debeat declarationi, vel diſpoſitioni Communitatis ſtatuentis, ità explicantis, vel ſupplentis voluntatem, iuxtà mores proprij populi, quorum benè conſcia eſt, optimèque informata; Iſtique videntur veri, ac proprij iſtius materiæ termini, non autem illi, qui per ſuperficiales pragmaticos adhiberi ſolent, totum referendo poteſtati, & iuriſdictioni ſtatuentium.

Adminicula verò ſunt plura, quę vnitim conſiderata, cum ſolita vulgari regula, *vt ſingula, quę non proſunt vnita iuuent*, ponunt rem in claris. Primò nempè ob anti-
19 quas leges, & mores Romanorum, de quibus ſupra in §. III. Secundò ob eoſdem mores continuatos ſub longa dominatione Longobardorum, abſque eo quod de intermedia interruptione conſtet, vt ibidem aduertitur: Tertiò ob poſt ſequutam introductionem feudorum, cum eodem ordine ſucceſſionis reſtrictæ ad agnatos maſculos, fœminis regulariter excluſis, vt pluries in ſua ſede ſub *tit. de Feudis*: Quartò fortiter ob communem, penèque vniuerſalem vſum iſtorum ſtatutorum ex inſinuatis ſupra §. II. ita occurrendo errori introducto in hac regione contra populorum ſenſus, & mores per Iuriſtarum illorum temporum ſimplicitatem, recipiendo pro lege correctoria, & obligatoria ius nouiſſimum Authenticorum, quod Gręcorum potiùs, quàm Italorum mori-

E. *Bal. conſil. 205. num. 1. lib. 4. Rot. apud Celſ. deciſ. 248. num. 1. cum alijs diſc. 1. num. 8. diſc. 3. num. 21. & diſc. 22. num. 5. de ſucceſſion. & alibi.*

F. *Ex deductis agendo de confeſſione diſc. 23. num. 29. de iudicijs, ac etiam ſub tit. de tutor. & adminiſtrator. & alibi.*

Digitized by Google

moribus congruebat: Quintò fortiſſimè ob actualem adeò communem, & frequentem praxim, quam habemus in ordinationibus fideicommiſſorum, ac primogeniorum, & maioratuum, quoniam, vt liquet ex multis caſibus recenſitis in *tit. de fideicom. præſertim diſc.* 24. *cum pluribus ſeqq.* conſuetudo eſt præferendi agnatos, quamuis remotos tranſuerſales fœminis, & cognatis per eas, & quamuis eſſent deſcendentes, & de proprio ſanguine, quinimmò etiam extraneos fictè agnationem renouaturos, vt *diſc.* 30. *& ſeqq. eod. tit. de fideicom.* Sextò ob alteram conſuetudinem, quæ tendit in idem, de qua in ſua ſede ſub *tit. de renunciation.* quod parentes, & fratres ſolliciti eſſe ſolent de renunciationibus faciendis per filias, vel per ſorores, vt bona in agnationibus conſeruentur: Et ſeptimò clariùs, adeòut non adminiculum, ſed aperta probatio dici mereatur in hoc Principatu, ob ſupradictam penè vniuerſalem declarationem animi factam per populos, ac etiam pro maiori parte per cleros, vt ſuprà.

Vrgent quoque binæ rationes per DD. conſiderari ſolitæ pro iu-
20 ſtificatione legis Voconiæ, & per conſequens iſtius conſuetudinis Italiæ, & ſtatutorum, de quibus agitur. Vna ſcilicet, quod ità conſeruantur familiarum nobilitas, decus, & ſplendor, ac memoria defunctorum, quod naturaliter homines nimiùm ambiunt; vndè propterea cum adeò exacto ſtudio, & diligentia ordinantur perpetua fideicommiſſa, maioratus, & primogenia, atque ſolliciti ſunt viri prudentes de ampliſſimis renunciationibus mulierum, vt etiam ſuperiùs aduertitur.

Et altera magis viua, magiſque congrua, & conuincens eſt ratio, quæ concernit non ſolùm iuſtitiam, & æquitatem priuatam concurrentium ad ſucceſſionem, ſed etiam publicam vtilitatem, benèque regulatum regimen Principatus, vel Reipublicæ; quòd ſcilicet vt plurimùm maior eſſe ſolet numerus fœminarum, vt potè non ſubiectarum excidijs, alijſque caſibus mortis violentæ, vel etiam naturalis immaturæ, quibus ſubiacent viri non autem mulieres in bellis publicis, ac priuatis, & inteſtinis, ac reſpectiuè ob labores, & magna incommoda campeſtria in exercitio agriculturæ, nec non frequentiùs ſubiacent caſibus mortis per manus iuſtitiæ ob delicta; E conuersò autem viri non autem mulieres ſunt, qui præſtant ſeruitia perſonalia, & realia Principi, & Reipublicæ, aliaque ſupportant onera, & magna incommoda; ideòque certum eſt, quod Reipublicæ intereſt, vt penes iſtos reſideant bona, cum quibus commodiùs dicta onera, & ſeruitia præſtari valeant, omniſque iuſtitiæ, & æquitatis ratio exigit, vt maius habeant commodum illi, qui ſentiunt maius incommodum, non autem vt maius commodum habeant mulieres, quę nullo incommodo ſubiacent, earumque longè melior ſit conditio, vt clarè ad ſenſum.

Exindèque ad euidentiam con-
21 uincuntur parum ſolidæ binæ rationes per dictum Ius nouiſſimum Iuſtiniani ad fœminarum fauorem aſſignatæ: vna ſcilicet, quòd ita exigat æquitas, dum iſta manifeſtè reſiſtit, vt ſuprà: & altera, quòd

ità eſſet quodammodo accuſare naturam, quod fœminam generaſſet, quoniam iſtam, vtpotè deſtinatam procreationi liberorum lex melius prouidit, quàm virum cum dote, ideòque mulieres eſſe debent ſua ſorte, & portione contentæ; E conuersò autem ita eſſet redarguere, non ſolùm antiquos ſapientiſſimos Romanos, qui fundarunt illud magnum Imperium, quod ſtulti Græci, auctores dictæ nouiſſimæ legis deſtruxerunt, ſed etiam ipſummet Deum, quod ita per legem ab ipſo conditam ſtatuerit; vndè meritò inſulſas, & pueriles iſtas rationes plerique Scriptores appellant. (G) Immò ipſemet Iuſtinianus, licet nolens, fatetur hanc veritatem, quod lex duodecim tabularum quamdam contineret antiquam ſimplicitatem. (H)

Ac etiam, reſpectu præſertim re-
22 ligioſorum vtriuſque ſexus, nimiùm vrget conſideratio, de qua *diſc. 63. & ſeq. de fideicom.* & alibi, quòd ſcilicet attenta potiſſimè opinione Canoniſtarum, cum qua in hoc Principatu proceditur, quando ſucceſſio defertur religioſo profeſſo vnius, vel alterius ſexus, illam capit directè, & immediatè iure proprio monaſterium, quod eſt penitus extraneum, eiuſdemque ſucceſſionis commodum non tendit in perſonam coniuncti, & de ſanguine, quæ ita eodem modo continuat in victu, & veſtitu, & alijs, quod ſi aliqua commoditas creſcit, illa communis, & æqualis eſt omnibus alijs religioſis, vel monialibus penitus extraneis, & quandoque de familijs, vel generibus maleuolis, aut parum gratis; ideòque non de facili in mentem cadere poteſt, vt in id decedentis voluntas trahatur; Conſiderando potiſſimè illud magnum abſurdum, quod exindè ſequitur, vt fœminæ in ſæculo nuptæ, quæ filios, & vlteriores deſcendentes procreauerint, nimiùm à decedente dilectæ, & quæ Reipublicæ proficuæ ſunt, atque de facto reputantur de ſanguine, & de parentela, debeant excludi, vtpotè ſubiectæ ſtatuto; & tamen debeant ſuccedere moniales, quæ reputantur in ſæculo mortuæ, & non amplius de ſanguine, & parentela, & quod magis eſt, ad commodum extraneorum, vt ſuprà.

Verum quidem eſt, quod iſta conſideratio abſurdorum productiua in religioſis profeſſis poteſt retorqueri quoad religioſos maſculos agnatos, quibus ſtatutum prodeſſet in excluſionem fœminarum, & cognatorum in ſæculo exiſtentium, potiſſimè ob noſtræ Conſtitutionis diſpoſitionem in præſenti §. in fine, vt ſola qualitas naturalis attendi debeat, quæ in religioſis profeſſis, capacibus in communi, adhuc durare dicitur, ideòque, non reſiſtente diſponentis voluntate, illi ſuccedunt etiam in fideicommiſſis merè agna-

G. *Ricter. in d. authent. de ſucceſſion. C. de ſuis & legitim. num. 111. Barouig. in §. item vetuſtas nu. 1. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſtat. deferunt.*

H. *§. cæterùm verſ. & hæc quidem Inſtit. de legit. agnator. ſucceſſ.*

Digitized by Google

agnatitijs, (I) dum ita verificatur prȩfatum absurdum, vt monasterium extraneum ad commodum ignotorum,& quandoq; infensorum excludat illos de sanguine in sæculo existentes. Verùm iste casus magis rarus est, illumque tolerare congruit ad effugiendam claudicationem, ac etiam ne aliàs dici posset, quod lex prodierit in odium religiosorum, vt aliqui de ignaro vulgo, non callentes quid dispositio determinet, eius publicationis initio obloquuti sunt. Impossibile namque est in hoc mundo omnibus consulere inconuenientibus, atque talem eligere adeò bonam,& perfectam viam, quȩ aliquod malum, vel imperfectionem aliquam non habeat, sed vt in omnibus alijs Mundi rebus, & negocijs contingit, procedendum est cum præponderantia, eligendo sci-
23 licet illam viam, quæ maius bonum, siue minus malum contineat, ita cum huius §. determinatione, vt sola qualitas naturalis attendi de-
24 beat, non curata accidentali, quæ superueniat, omnem litium occasionem dirimendo. Quamuis enim, hoc non obstante, attendenda quoque veniat qualitas accidentalis professionis in Religione incapaci, etiam in communi, attamen id prouenit, quia tunc persona reputatur verè mortua, etiam in testamentarijs, directis, vel obliquis successionibus; ideòque iste casus non facit ad rem.

I. *ex deductis disc. 63. & seqq. de fideicom:*

---

§. XII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Nullaque etiam ratione habita mixturȩ personarum non exclusarum in medio existentium, aliauè qualitate, ob quam huiusmodi statutorum, & legum cessatio, & reuersio ad ius commune prȩtendi valeat, adeòut vnicum, vniforme, ac vniuersale sit ius, & ordo successionis ad ipsorum respectiuè statutorum præscriptum, ex præfato agnationis fauore.

ARGVMENTVM.

De casu mixto, quando scilicet adsint in medio personæ non exclusæ, an faciant cessare statutum, etiam quoad exclusas.

SVMMARIVM.

1 *Qualis sit casus mixtus, de quo in hoc §. agitur, & quod mixtura faciat cessare statutum.*

 2 Etiam

2 *Etiam si persona, quæ est in medio nolit, vel non possit succedere.*
3 *Distinguuntur plures casus.*
4 *Quando persona non nominata est proximior, & de iure vincit omnes, ac successionem agnoscit, cessat statutum.*
5 *De motiuis, & considerationibus in contrarium.*
6 *De differentia inter leges conditas à non recognoscente superiorem, & conditas a subdito.*
7 *Quando personæ non nominatæ habeantur pro neglectis, & exclusis.*
8 *Eadem est ratio totius quoad totum, & partis quoad partem.*
9 *De casu, de quo num. 2. quando persona existens in medio nolit, vel non possit succedere.*
10 *De considerationibus habendis super intelligentia statutorum.*

§. XII.

VANDO inter superstites, qui legitimos successores ab intestato morientis se prætendunt, atque attenta iuris communis dispositione ad
1 successionem aspirant, dignoscitur mixtura, quia nempè adsint personæ, de quibus statutum loquitur, ac disponit in vtraque parte exclusiua, actiua, & passiua, vt ex: gr: pro frequentiori contingentia accidit in filijs, alijsque descendentibus masculis, & fœminis, vel in fratribus, & sororibus &c. adsit verò alia persona, de qua statutum non loquitur, nec disponit, vt sæpè contingit in matre, vel in patre, alijsque ascendentibus in medio existentibus; vel è conuersò disponente statuto de exclusione matris, vel alterius ascendentis, adsit aliquis collateralis, de quo illud non loquatur, cum similibus, adeòut non agatur de illo casu simplici, de quo statutum disponit, & loquitur, sed dici mereatur casus mixtus; Et tunc apud fori professores hodiè videtur firmum, ac receptum, vt non intret dispositio statutaria, sed, ea cessante, fiat reuersio ad illam iuris communis, non solùm quoad personas non exclusas, de quibus statutum non loquitur, sed etiam quoad exclusas, tamquam ex cessante statutaria dispositione, perinde ac si ista in rerum natura non adesset; Adeòque in hoc se extendunt DD. vt velint id procedere, quamuis illa persona, quæ facit
2 mixturam, vtpotè à statuto non nominata, nolit, vel non possit succedere, ita vt quoad effectum successionis ad eius commodum, habeatur ac si non adesset, vndè propterea egomet in casus contingentia, quamuis contrà proprium sensum, propriumque genium in iudicando, vel consulendo pro veritate istam conclusionem sequutus fui, in casu tamen, quo mater, quæ in medio erat, poterat, & volebat succedere, prout iam successionem agnouerat (A). Ex tunc autem

A. *vt patet èx deductis disc. 3. de succession. ab intestat. nu. 5. cum seqq. vbi habentur auctoritates istam dispositionem firmantes, ac etiam disc. 16. & 47. eod. tit.*

Digitized by Google

autem, vt ibidem patet, præſertim circa ampliationem, quando perſona exiſtens in medio non poteſt, vel non vult ſuccedere, ſiue habet ius ſucceſſionis in parte, difficultatem habebam, dictaque ampliatio dura, & exorbitans mihi viſa eſt, ac probabili rationis fundamento deſtituta, vndè propterea optaui occaſionem diſputandi formitèr, & ex profeſsò hunc punctum, ſed caſus illam non præbuit de tempore, quo in munere aduocationis iſta erat mea ſphæra, & principalis occupatio; nunc verò vtpotè in diuerſa ſphæra, diuerſaque occupatione, quæ otium nimiùm parcè pręþet, tali deſiderio ſatisfacere non conceditur, ideòque opus poſteris relinquitur. Ad eorum tamen ingeniorum excitationem inſinuatur diſtinctio diuerſorum caſuum, qua mediante ad veritatis notitiam deueniri meliùs, ac faciliùs valeat.

Plures itaque caſus in hoc propoſito diſtinguendi, & conſiderandi
3 videntur, quorum primus eſt, quando ex: gr: Mater, vel alia perſona, quæ in medio exiſtit à ſtatuto non conſiderata, omnium proximior eſt; adeòut de iure non admittat aliorum concurſum, ſed ipſi integra ſucceſſio debita ſit, illamque agnoſcere velit, & de facto agnoſcat, qualis erat caſus, de quo *d. diſc.* 3. *de ſucceſſion.* Alter eſt caſus conuerſus, quando mater, vel alia perſona ſuperſtes, à ſtatuto non conſiderata, nullum habet ius ſucceſſionis, nec in toto, nec in parte, adeòut quæſtio, & concurſus eſſet solùm inter illos, de quibus ſtatutum loquitur, vel quia ſit remotior, vel quia licèt proximior, ab eodem iure communi, ſiue etiam ex alio iure particulari ſit excluſa, puta quia reperiatur profeſſa in Religione incapaci, etiam in communi, quod facit perſonam mortuam, & non exiſtentem in rerum natura; vel quia, vt in matre contingere ſolet, excluſa ſit à ſucceſſione filij ob tranſitum ad ſecunda vota, non curata prouiſione de tutore, iuxtà deducta *diſc. 29. eod. tit. de ſucceſſion.* cum ſimilibus caſibus, qui contingere poſſunt. Tertius eſt caſus, quando matri, vel alteri perſonæ in medio exiſtenti, à ſtatuto non contemplatæ, ideòque facienti mixturam, debita non eſt ſucceſſio in totum, ſed in parte, adeòvt æqualem concurſum habeat cum alijs excludentibus, & excluſis reſpectiuè, de quibus ſtatutum diſponit; vt contingit quando ſuperſunt mater, ac fratres, & ſorores vtrinque coniuncti, ipſa verò mater, vel alia perſona non contemplata poteſt, & vult ſuccedere, ſuamque agnoſcit portionem. Et quartus demum eſt, quando eadem perſona non contemplata, quę mixturam facit æqualiter, vel inæqualiter, concurrit cum excludentibus, & excluſis, vt ſuprà, ſed non vult, vel non poteſt ſuccedere, adeòvt, ſpectato effectu, talis perſona habeatur pro non extante, an faciat ceſſare ſtatutum, vt propterea perſona excluſa admittatur.

In primo caſu, in quo perſona non contemplata in medio exiſtens, quæ mixturam cauſat, eſt omnium proximior, adeòvt de iure communi omnes vincat in ſucceſſione, quam agnoſcat, ideòque ſequatur effectus ad eius fauorem; & tunc probabili-
4 ter pro iſta perſona proximiori non excluſa reſpondendum videtur, quoniam dicendus eſt potiùs caſus omiſ-

Digitized by Google

omiſſus, quàm mixtus, dum ma-
ter, vel alia perſona proximior non
excluſa dicere poteſt ſibi non ob-
ſtare ſtatutum, quod eius reſpectu
habendum eſt pro non extante,
iuxtà auctoritates in Theatro re-
cenſitas (B) vndè propterea in
praxi nimiùm difficile eſſet ab iſta
propoſitione recedere. Adhuc ta-
men ratiocinando, vt decet, ad-
uertendum, ſeù reflectendum vi-
detur ad tempus, in quo ſtatutum
conditum eſt, ac etiam ad perſo-
5 nam ſtatuentis. Si enim agitur de
ſtatuto condito per Ciuitatem, ſeu
Communitatem ſubditam de tem-
pore moderno, & poſtquàm ille
ſucceſſionis ordo, quem hodiè,
ex ſæpiùs inſinuato iure nouiſſimo
Authenticorum habemus, iam in-
troductus, ac receptus erat, adeò
vt præſupponendus veniat notus
ſtatuentibus; & tunc id rectè pro-
cedat, cùm ità videatur noluiſſe
ſtatuentes tollere ius, quod iam
competebat illi proximiori perſo-
næ, quam ſub ſilentio relinquere
voluerunt; ac etiam quia intrare
poteſt defectus poteſtatis, à qua
voluntas regulanda eſt; nec non
iſto caſu dicitur illa lex municipa-
lis inferior, quæ regulariter odioſa
eſt, atque ſtrictè interpretanda,
vt quò minùs fieri poteſt ius com-
mune corrigat.

Sed ſi ſit lex, localis quidem, com-
paratiuè ad reliquum Orbem terrarũ,
mereatur verò in ea Ditione, ſeù
Ciuitate dici communis, magiſque
fauorabilis, ac maioris prærога-
tiuæ, quàm ſit ipſum ius commune
Romanorum, iuxtà diſtinctionem,
de qua ſupra §. II. quia nempè,
ſaltem attento eo tempore, con-
dita ſit per Ciuitatem, vel Domi-
num non recognoſcentem ſuperio-
rem, atque habentem iura Princi-
patus, & condendi leges, quamuis
poſteà effecta ſit Ciuitas ſubdita,
factaque ſit lex de tempore, quo
vel iuxtà legalem hiſtoriam recen-
ſitam in §. III. legum ciuilium
inuentio adhuc non eſſet ſequuta,
vel ſi ſequuta, adhuc tamen in ea
regione ſequuta non eſſet accepta-
tio, & vſus communis, adeòut
cognitum, vel firmum non eſſet
illud ius ſucceſſorium matris, alio-
rumq; parentum in concurſu agna-
torum, quod hodiè habetur, ideòq;
non facere mentionem matris, ſiue
illorum aſcendentium, & cognato-
rum, de quibus localis lex non lo-
quitur, non prouenerit ex eo, quod
in animo legiſlatoris non fuerit il-
lis præiudicare, ſuumque ius tol-
lere, ſed potiùs prouenerit ex præ-
ſuppoſito illius excluſionis, quam
iuxtà enunciatos antiquos mores,
& leges Romanorum, & regionis
iam patiebantur, adeòut in con-
curſu agnatorum ius non haberent;
& tunc ſecus dicendum ſit, inue-
ſtigando ſtatuentium voluntatem,
ac ſubſtantiam veritatis, non au-
tem Interpretum, vel Conſulen-
tium ſubtilitates, frequentiùs verò
leguleicas ſimplicitates, ex eo de-
riuantes, quòd vt plurimùm huius
facultatis Profeſſores opinantur,
quòd à tempore Iuſtiniani vſque
ad præſens continuatus fuerit ſem-
per

B. *d.diſc.3.num.16. & ſeqq. ac etiam d.diſc.16.num. 19.& ſeqq. & d. diſc.47. in ſupplement.*

Digitized by Google

per ille ſuccedendi ordo, quem nunc habemus, quodque retroactis ſæculis vigeret præfatum Ius nouiſſimum editum in Græcia, eodem modo, quo ab aliquibus ſæculis citrà nunc viget, ac receptum eſt, atque ex iſta credulitate, tanquam à fonte, manant omnia Pragmaticorum æquiuoca, & ſimplicitates.

Conſiderando quoque notabilem differentiam, quæ dignoſcitur
6 inter leges Principis, vel Ciuitatis non recognoſcentis ſuperiorem, & habentem iura Imperij, & leges Communitatum ſubditarum, & de qua differentia habetur actum ſupra §. II. quoniam iſta poſterior ſpecies propriè dicitur ius municipale iuri communi contrarium, quod ſtrictam, & rigoroſam recipit interpretationem, ideòque non incongruit rigoroſa ratio conſiderata *d. diſc.* 16. *de ſucceſſ. num.* 21. vt ſufficiat caſum reddi mixtum ad faciendum ceſſare ſtatutum, quod diſponit de caſu ſimplici, ſecus autem vbi agitur de prima ſpecie illius legis, quæ dici meretur verè communis, ac principalis, & propria, adeòut illa lex ciuilis, quam communem dicimus, ſit pediſſequa, & ſubſidiaria, quatenus prima deficiat, quoniam tunc ceſſant omnes illæ propoſitiones, quæ in lege inferiori, & municipali habentur, & cum quarum præſuppoſito procedunt omnes auctoritates, & deciſiones, quæ deſuper circumferuntur, atque in hoc dignoſci videtur error ſuperficialium Pragmaticorum procedentium cum generalitatibus percutientibus ſtatuta, ſub quorum nomine veniunt ſolùm leges municipales conditæ per ſubditos, non autem leges conditæ per illum, qui eſt ibi Imperator, cum iſtæ in illa ditione primariò ſint communes, ad hanc diſtinctionem non reflectendo.

Quemadmodum enim iure antiquo, vel medio Romanorum, quod in Pandectis habetur, præſcri-
7 bente ſucceſſionis ordinem ad fauorem agnatorum, neglecta matre, alijſque aſcendentibus, vel cognatis collateralibus, immò neglecto patre, vel auo paterno, in quibus non dabatur ius ſucceſſorium, ſed ſolum ius vindicationis iure peculij, ob incapacitatem, quæ in filio, vel nepote dignoſcebatur poſſidendi aliquid iure proprio; non per hoc mater, alijque aſcendentes, vel collaterales cognatitij generis dicere poterant, quod ob mentionem expreſſam de eis non factam ſuper excluſione, eſſet caſus omiſſus, ideòque lex eis obſtare non deberet; quoniam præſcribente lege illum ſuccedendi ordinem, & reſtringente ius ſucceſſorium ad certum genus perſonarum, reliqui cenſentur implicitè excluſi, vt etiam habemus in legibus, vel conſuetudinibus feudalibus vocantibus ad ſucceſſionem ſolos agnatos, atque non curantibus matrem, alioſque aſcendentes, qui propterea nullum ius in tali ſucceſſione habent: ita pariter dicendum eſt in huiuſmodi legibus, quæ magis propriè, magiſque principaliter ius commune, & fauorabile in eo loco efformant, quoniam ordo per illas determinatus attendi debet, atque omnes, qui per eas non vocantur, pro excluſis cenſendi ſunt, dum, vt præmiſſum eſt, ſucceſſio prouenit ex prouidentia, & beneficio legis, quæ

Digitized by Google

quæ potest pro libito assequutionem huius beneficij, ad certas personas per eam expressas restringere, ità implicitè alias excludendo, absq; necessitate faciendi de eis mentionem aliquam. Atq;ad hęc posteritas, vt potè non assueta currenti stylo procedendi more cœcorum cum auctoritatibus, & decisionibus in sola littera, & generalitate, rogatur aduertere, benèque reflectere, quoniam faciliùs veritatem agnoscet.

Idem quod de hoc primo casu dicitur, siuè attendatur pars doctri-
8 nalis, siuè ratiocinatiua, vt suprà, cum sua proportione procedit, ac dicendum videtur in tertio casu, in quo mater, vel altera persona à iure vocata habet solum ius succedendi in parte, quam tamen vult, & agnoscit, adeòut exemptio à statutaria dispositione suum effectum ad eius fauorem producat, cum eadem sit ratio totius quoad totum, ac partis quoad partem.

In alijs verò duobus casibus, in quibus persona à statuto non con-
9 templata, nec nominata, ideòque ab eius dispositione exempta ex voluntate, vel ex impotentia nullum successionis commodum reportet, adeòut solùm deseruiat pro inducenda mixtura, per quam tollatur de medio dispositio statutaria, vt fiat locus alijs exclusis, absq; aliqua propria vtilitate, ita (vt dici solet) faciendo partes illius piscis, qui delfinus dicitur, vt sine proprio commodo alijs piscibus damnum inferat; Quamuis attentis auctoritatibus, & præsertim Rotæ Romanæ decisionibus (C) videatur, quod eadem mixtura eumdem operetur effectum; Attamen quidquid more Aduocati, potiùs cum aliqua affectione erga emeritum, & dilectum clientem motiuetur *d. disc.* 16. *num.* 21. vbi tamen habetur protestatio, quòd maturum iudicium desuper efformari non ptuerit; adhuc verius videtur id, quod insinuatur *d. disc.* 3. *ex num.* 20. *ad fin. & d. dis.* 45. vt ista potiùs censeri mereatur quædam legalis metaphysica, vel superstitiosus rigor probabili ratione destitutus. Non tamen opus est nunc id formiter comprobare, ideòque sufficit relatio ad motiuata locis citatis, dum per nostram Constitutionem huiusmodi exorbitantes, & irrationabiles superstitiones iam sublatæ sunt, expresſè decernendo, vt statuta, prout disponunt, nulla ratione habita istius mixturæ, attendi debeant, adeòut vnus, & idem sit succedendi ordo vniformis, & vniuersalis, spectato fine, siue effectu, non autem formalitate verborum, quæ potiùs Grammaticis, quàm Iurisprudentiæ professoribus, & Iudicibus congruit, vt generaliter in omnibus humanis dispositionibus tàm viuentium, quàm morientium habemus in iure, ex pluries deductis in Theatro. Considerando potissimè id, quod *d. disc.* 3. *de success. & alibi* sæpissimè aduertitur, quòd
10 scilicet huiusmodi statuta ordinata fuerunt

C. *Decis.* 49. *part.* 1. *recent. & decis.* 43. *par.* 7. *cum alijs deductis d. disc.* 3. *ex num.* 16. *ad fin. & disc.* 16. *ex num.* 19. *ad fin. & disc.* 46. *eod. tit. de success. in suplement.*

Digitized by Google

fuerunt in illis ſæculis, & temporibus, in quibus lingua latina erat nimiùm corrupta, atque barbaries regnabat, neque habebatur notitia illarum ſubtilitatum, & propoſitionum, quæ poſtmodùm ſuperuenerunt, etiam in magnis, multò verò minùs in mediocribus Ciuitatibus, longèque minùs in paruis Oppidis, & locis, vndè propterea ſtatuta concepta fuerunt rudi modo, & cum quadam ſimplicitate idiotarum, & per conſequens attendi debet ſubſtantia voluntatis, ſiuè finis, & effectus volitus, & conſideratus, non autem immorandum eſt in grammaticalibus ſignificationibus verborum, vel in ſuperſtitionibus Iuriſtarum, & præſertim ſcholaſticorum, quales antiquiori tempore erant Conſulentes.

---

§. XIII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Quòdque in quolibet caſu dubio, & quomodolibet diſputabili, fauore maſculorum de agnatione, in excluſionem fœminarum, & cognatorum, tàm aſcendentium, etiam matris, quàm deſcendentium, & collateralium, huiuſmodi legum, & ſtatutorum interpretatio facienda ſit,

ARGVMENTVM.

De diuerſis dubijs, & quæſtionibus in iſta materia cadentibus, quæ compendioſè inſinuantur, ad effectum oſtendendi cur iſta prouiſio facta ſit. Et quænam ſit prærogatiua particularis matris.

SVMMARIVM.

1 *Quare in hoc §. fiat mentio matris.*

2 *An valeant ſtatuta excludentia matrem.*

3 *Quod antiquitus mater ius in ſucceſſione non haberet.*

4 *Magis tenemur ergà parentes, quàm ergà liberos.*

5 *De erroribus Iuriſtarum circa tutelam.*

6 *De alijs erroribus circa onus dotationis, & alimentorum.*

7 *Quare fuit opus prouidere in caſibus dubijs, & diſputabilibus.*

8 *Quod quandoque neque iſta cautela ſufficiat.*

9 *Quare, & quomodo inſinuentur aliquæ quæſtiones.*

10 *De confirmatione ſtatutorum an, & quando ſit neceſſaria,*

11 *De exemptione bonorum exiſtentium extrà territorium, & quæ bona circumſcribantur loco.*

12 *De exemptione bonorum exiſten-*

 tium

41 *Cum*

41 *Cum qua regula in hac materia procedi debeat.*

§. XIII.

SCENDENTIVM vocabulum genericũ, complectitur abſque dubio de ſui natura matrem, adhuc tamen prouidè iſtius, citrà ſuperfluitatis vitium, facta
1 eſt mentio ſpecialis, ad occurrendum conſuetis Iuriſtarum ſuperſtitionibus, dum eorum aliqui adeò fauorabilem reputant matris cauſam, vtpotè antè partum oneroſam, in partu doloroſam, & poſt partum laborioſam, vt putent non poſſe per ſtatutum illam à luctuoſa
2 filij ſucceſſione excludi, poteſtatem negantes, quaſi quòd nimiùm exorbitans, & irrationabilis eſſet lex naturali iuri quodammodo contraria (A) Id autem continere videtur clarum æquiuocum, quoniam iſta ſucceſſionis materia, vt pluries inſinuatum eſt, tota prouenit ex poſitiuæ, ſeu ciuilis legis beneficio, quæ in totum tale beneficium tollere poteſt, ſiue pro eius libito vnis concedere, & alijs denegare; atque de facto apud Romanos, vt liquet ex antiquo, vel medio iure Pandectarum, penè nullum, vel lon-
3 gè inferius erat ius matris, & aſcendentium, vel coniunctorum per eius latus, quàm eſſet patris, & aſcendentium per latus paternum, imò & collateraliũ agnatorum; idemq; recentiori tempore introductum eſt per Ius Feudorum; Ac etiam hodiè quando adſunt liberi, non curantur pater, & mater, alijque parentes, & tamen quando iuxtà regulas imaginarij iuris naturæ procedendum eſſet, res deberet eſſe in oppoſitum, quoniam ergà liberos nullam habemus poſitiuam obliga-
4 tionem, quia nullum ab eis recepimus beneficium, vt è conuersò habemus ergà parentes, & præſertim ergà matrem in tribus ſtatibus ſuprà recenſitis; vndè propterea apud Morales magis communiter ad patris, & matris fauorem deciditur illa idealis, & nunquam practicari ſolita quæſtio, quam ſolent Magiſtri examinare in Inſtitutionibus ad tyronum ingenia exercenda, quòd ſcilicet ſi quis habeat patrem, & matrem, & liberos æquè pauperes, ipſe autem non omnes, ſed aliquos tantùm alere poſſit, teneatur potiùs ergà parentes, quàm erga liberos, ratione gratitudinis, & obligationis antidoralis, & tamen in hoc iure ſucceſſorio res eſt in oppoſitum, ideòque huiuſmodi dubitationes parum probabiles dici merentur; Adhuc tamen opportunum fuit id exprimere, quoniam frequens praxis docet, quod apud aliquos, pro ingeniorum varietate, plus valent fabulæ, quàm probatiſſimæ hiſtoriç, & veritates.

Et quidem in hoc propoſito matris, aliorumque aſcendentium, vel coniunctorum per eius latus, multi dignoſcuntur apud aliquos ex noſtris errores, quorum aliqui re-

P 2 cen-

A *Bald. conſ.* 58. *ſiuè* 83. *num.* 6. *lib.* 5. *quem refert Tuſch. littera S. concl.* 672. *num.* 25. *&* 26. *& habetur diſc.* 7. *de ſucceſſion. num.* 2. *&* 4.

Digitized by Google

censentur in *Conflictu legis, & rationis*. Siquidem ius antiquum, 5 immò etiam nouum, excludebat omnes fœminas, etiam matrem à tutela, vel cura; superuenit autem ius nouissimum Iustiniani, fœminis adeò fauorabile, in gratiam (vt aliqui volunt) Theodoræ Augustæ Dominatricis, per quod mater, & auia solùm habilitantur, atque remoto obstaculo, capaces tutelæ, & curæ redduntur, & tamen nostri, regulando tutelam ab ordine successionis, tutelàm matri deferunt supra omnes ascendentes, & collaterales agnatos, immò supra ascendentes paterni lateris, qui pupillum non habeant in potestate, quorum conditio potior erat, ideòque maioris potentiæ reputant ius matris, adeòvt Summo Pontifice deferente quorundam pupillorum tutelam valdè qualificato patruo, tunc Prælato, ad Cardinalatum postmodum euecto, à quo pupilli magna consequi, & sperare poterant beneficia, exclusa matre non multùm regimini apta (B) Aliquibus visa est ista gratia nimiùm exorbitans, & iniuriosa, atque iuris naturalis quodammodo violatiua, quod est improbabile, vt loco citato aduertitur.

Eadem, fortèque maior simplicitas, vel ineptia manans ex consueto fonte non reflectendi ad historiam legalem, ac temporum, & iurium distinctionem, dignoscitur 6 circa ordinem, vel onus alendi, & dotandi filios, & descendentes, quoniam cum per ius Digestorum (C) statuatur alimentorum ordo, vel obligatio, vt scilicet prior obligatio debeat esse patris, & successiuè aui paterni, aliorumque ascendentium eiusdem lateris, in quorum omnium defectum subsidiaria intret obligatio matris, & successiuè aui materni, aliorumque ascendentium eiusdem lateris, in quorum defectum intret alia subsidiaria obligatio aliquorum collateralium, exindè nostri desumunt ordinem dotationis fœminarum, ob argumentum, quod receptum est procedere ab alimentis ad dotem; ideòque dicunt primò obligatum esse patrem, & successiuè auum paternum, aliosque eiusdem lateris ascendentes, in quorum omnium defectum obligatam dicunt matrem, & successiuè ascendentes materni lateris, adeò tenaciter hunc ordinem tenentes, vt putent illum etiam transire ad successores, & bona iam defunctorum ascendentium paterni lateris, adeòvt istis fideicommissum in eorum bonis ordinantibus cum stricta, & rigorosa alienationis prohibitione, si puellæ descendentes habeant matrem, vel alios ascendentes eiusdem lateris diuites, adhuc tamen ex subsidiario remedio *Authenticæ Res, quæ* dotem ex bonis fideicommissarijs consequi debeant, quod etiam ad dotes restituendas per descendentes ampliatum est (D) Et tamen id continet manifestam irratio-

B. *Iuxta casum recensitum disc. 21. de tutor. & curator. in supplement.*

C. *In l. si quis à liberis ff. de liber. agnos.*

D. *Ex pluries deductis in sua sede sub tit. de dot. præsertim disc. 142. & 145.*

Digitized by Google

tionabilitatem, atque veriùs dici meretur contrarium iuri naturæ, quod docet, vt eum sequi debeant incommoda, quem sequuntur commoda, ad vulgarem regulam *secundum naturam &c.* quoniam decedentibus puellis, alijsque liberis dotandis, vel alendis, equaliter eis succedunt pater, mater, & fratres vtrinq; coniuncti, excludentes vlteriores ascendentes, inter quos attenditur solus ordo sanguinis, & proximitas, non curato latere, an magis paternum, quàm maternum sit; Ergo cum hoc ordine, cum quo etiam regulant tutelam, regulari deberet obligatio alendi, & dotandi, ob dictam naturalem regulã, vt illum sequantur commoda, quem sequuntur incommoda; idque prouenit à præfato errore non distinguendi leges, & tempora. Ideò enim in iure Digestorum (E) pręfatus ordo rationabiliter statuitur, quoniam, illo iure attento, totum commodum erat patris, aliorumque ascendentium paterni lateris, quorum prior erat successionis causa, neglecta matre, alijsque eiusdem lateris ascendentibus; Quinimmò neq; iure successorio, sed iure proprio, & peculij pater vel auus omnia vindicabant, ideòq; non mirùm, si è conuersò ipsorum prius esse debeat alimentorum, & dotis onus, & incommodum. Cùm autem per ius nouissimum id immutatum sit cum introductione peculiorum, qua introductione mediante, etiam filij familias effecti fuerunt capaces dominij, & successionis passiuæ, ad quam æqualiter concurrunt vtriusque lateris parentes, iuxtà proximitatem, adeòvt mater vincat auum paternum, non obstante prærogatiua patriæ potestatis (F) Hinc non videtur, quæ ratio vnquam suadere valeat, cur in onerosis, & odiosis procedi debeat cum ordine iuris antiqui iam correcti, & innouati per ius nouissimum, non autem in fauoralibus, vndè propterea cessare dicitur eius ratio, vel præsuppositum, cum similibus irrationabilitatibus, ita hæc citrà superfluæ euagationis vitium insinuando, ad ostendendum quare matris specialem, & expressam mentionem facere opportunum iudicatum fuerit, ac etiam, vt posteritas (si fieri potest) ità edoceatur, & moneatur ad reflectendum ad huiusmodi legum, & temporum distinctiones, pro regulatione omnium materiarum, præsertim verò istius.

Aggrediendo autem principalem huius §. dispositionem, vt scilicet in quolibet casu dubio, & quomodolibet disputabili, fauore masculorum de agnatione, in exclusionem fœminarum, & cognatorum tàm ascendentium, quàm descendentium, & collateralium, huiusmodi statutorum interpretatio facienda sit, nedum opportu-
7 num, & vtile, sed immò necessarium fuit ità prouidere, cum experientia doceat, non dari legem, vel dispositionem ità clarè conceptam, quin Iuristarum subtilitas, dubia, & quæstiones excitet, in quibus cum frequenter insinuata propositione,

E. *In d. l. si quis à liberis ff. de liber. agnoscend.*

F. *Ex deductis in sæpius citat. disc.* 15. *de succession. & alibi.*

tione, vt in dubio contrà ſtatuta, vtpotè correctoria, & exorbitantia, interpretatio fieri debeat, vt quo magis fieri poteſt reuerſio habeatur ad ius commune, ità contrà mentem populorum ſtatuta eluſoria remanent, ac propterea huic malo ità prouidere prudenter, & ſtudioſè viſum eſt. Quinimmò faxit Deus, vt id ſufficiat, motiuum timendi
8 præbente experientia in pleriſque caſibus, & præſertim in illo, de quo *diſc.93.de fideicomm.* quoniam cum teſtator Iuris Profeſſor cum ſummo ſtudio ordinaſſet perpetuum ſucceſſiuum fideicommiſſum in vniuerſa eius deſcendentia, rectèquè ſciens Iuriſtarum ſubtilitates, & cauillationes, vt quamlibet diſpoſitionem quantumuis claram reddere ſatagant dubiam, iſtam adiecerit cautelam, vt contingente dubio ſuper fideicommiſſi duratione, vel expiratione, tunc pro duratione ſemper fieri deberet interpretatio; Adhuc tamen in caſu, in quo, etiam ſine dicta cautela, pro fideicommiſſi exiſtentia, & duratione probabilius fortè reſponderi debuiſſet, talis cautela ſufficiens non fuit, adeòvt vocatis ad fideicommiſſum cum extraneo hærede vltimi grauati de vno genere, ſuffocatam, ac vilem concordiam amplecti coacti fuerint; Vndè propterea in Conſtitutione opportunum iudicatum fuit poſt verbum *Dubio* adijcere quoque illa verba, *Et quomodolibet diſputabili*, & vtinam ſufficiat.

Decreueram in iſto §. pro oſtendenda dubietate in ſubiecta materia
9 cadere ſolita, me habere generaliter remiſſiuè ad deducta in Theatro (G) vt iam initio inſinuaui; Verùm ex amicorum rationabili impulſu mutaui ſententiam, ideòque pariter remiſſiuè inſinuantur illæ quęſtiones, quę frequentiùs in materia cadere ſolent, cum impoſſibile ſit reaſſumere, & recenſere omnes minùs frequentes; Intelligendo de illis, quę percutiunt inteſtatam ſucceſſionem ſtatutariam, quoniam illæ quæſtiones, quæ cadunt in ſucceſſione teſtata, & quando cum ſtatuto coniungitur teſtamentum, vel alia diſpoſitio defuncti, inſinuantur infrà in §.XIX. Recenſentur autem quæſtiones ad effectum dignoſcendi neceſſitatem huius prouiſionis, quòdque aliàs, (vt præmiſſum eſt) inania remanent, & ſinè effectu hæc ſtatuta; Adhibetur tamen ſtylus remiſſiuus, quoniam aliàs eſſet faſtidioſa, & impracticabilis euagatio, quando ſingulæ formiter diſputari deberent, ideoque curioſus in locis quæ citantur poterit eius deſiderio, vel opportunitati, iuxtà caſuum contingentias, ſatisfacere.

Prima igitur quæſtio eſt per acta
10 ſuperiùs in §.*VII.* ſuper ſtatutorum validitate, & quęnam Papæ, vel alteriùs reſpectiuè Principis auctoritas, & confirmatio neceſſaria ſit, expendendo diuerſas confirmationum ſpecies, vt in eodem §. *VII.* habetur, vbi videndum eſt.

Secunda quæſtio eſt peracta in §.*VIII.* ſuper exiſtentia, vel ſituatione bonorum, an ſint in territorio
11 ſtatuentis, vel extrà, vt ſtatutum non

G. *In ſæpius cit. tit. de ſucceſſion. ab inteſtat. & in altero de legitim. & in altero de dot. & obiter in pleriſque alijs,*

Digitized by Google

non attendatur, neque suam faciat operationẽ, nisi in bonis extantibus in territorio, extrà quod statuentis potestas, & iurisdictio non extenditur, atq; ex illa plures aliæ prodeunt quęstiones super ipsorum bonorum natùra, & qualitate, an scilicet, & quæ loco circumscribantur, siue cuius loci esse censeantur; quod quidem dubium non cadit in ijs bonis, in quibus verificatur situatio, & existentia materialis, & naturalis, vt sunt bona verè stabilia, quæ soli dicuntur, consistentia in prædijs rusticis, & vrbanis, sed in illis, quæ tertiam speciem constituunt, atque fictè, & ex legis positiuæ dispositione, non autem verè, & per naturam inter stabilia recensentur ad certos effectus, qualia sunt loca montium, & census reseruatiui, ac etiam consignatiui creati super fundis verè stabilibus; quinimmò, & in ipsismet bonis mobilibus, vel se mouentibus, quæ regulariter, & de eorum natura non circumscribuntur loco, sed personam sequuntur, adhuc intrat dubitatio, an ad instar stabilium loco circumscribantur, quando scilicet ipsis bonis verè stabilibus, & fundis inhærent, & addicta sunt, tanquam ipsorum fundorum instrumenta; Provt etiam in iuribus, & actionibus, quæ pariter, iuxtà regularem naturam, inhærent personæ, & non circumscribuntur loco, res dubio non vacat, ratione qualitatis bonorum, ad quæ ipsa iura, & actiones competant, adeovt vna quæstio, an statutum attendi debeat, nec ne in bonis extrà territorium, quàmplures alias quæstiones, multaque dubia producat.

Tertia quæstio est in bonis existentibus in eodem territorio statuentis, peracta in §. *IX*. quæ tamen
12 ob accidentalem qualitatem eiusdem statuentis potestati, & iurisdictioni non subiaceant, quia nempè sint de dominio directo ecclesiarum, & piorum locorum, siue personarum ecclesiasticarum, quamuis absque aliquo ecclesiæ, vel personæ ecclesiasticæ interesse, vel præiudicio, contentio sit inter laicos super dominio vtili, vel subalterno; atque ista quęstio alias quæstiones, aliaque dubia quoque producit, præsertim, vbi agatur de bonis patrimonialibus, & quæ ex maiorum successione, vel ex propria industria, & acquisitione possidentur in dominio directo, vel etiam vtili, & subalterno per clericos, aliasque personas ecclesiasticas, non tamen intuitu, & occasione, clericatus, vel ecclesiæ. Ac etiam circa illa bona, in quibus prętenditur directum dominium ecclesiarum, vel personarum ecclesiasticarum, quia ipsis reddititia sint, alia intrat inuoluta quæstio frequenter peracta sub *tit. de emphyteusi*, an per solam præstationem annuę responsionis, aliamue recognitionem constare dicatur, nec ne de directo dominio, idque pendet à qualitate tituli, ex quo possessores laici illa possideant, an scilicet sit ex titulo emphyteusis, vel perpetuæ locationis, vt tunc constare dicatur de dominio, secus autem si præstatio soluatur ex titulo census, aut tributi, ratione protectionis, seù iurispatronatus, & simili, dum non omnis recognitio, vel præstationis solutio directum dominium præsupponit, & probat, ex ijs, quæ habentur in dicta sua sede *sub tit. de emphyt.*

Quar-

Quarta eſt queſtio circa qualitatem perſonarum, quæ à ſtatuentium iuriſdictione, & poteſtate pre-
13 tendantur exemptæ, & per conſequens non comprehenſæ ſub ſtatuto, eodem modo, quo de bonis extrà territorium, vel eccleſiaſticis eſt ſuperius inſinuatum, dum magis communiter eſt receptum, vtramq; ſubiectionem perſonarum, & bonorum copulatiuè requiri, adeòvt vna ſine altera non ſufficiat, & de iſta agitur ſupra in §. *X*. Ex quo patet, quod illa triplicem habet inſpectionem: vnam ſcilicet circà perſonam decedentis, de cuius agitur ſucceſſione, quòd ſi exempta ſit, ſtatutum non intret, quamuis perſonæ contendentes de ſucceſſione illi ſubiaceant, ac etiam ſubiaceant bona: Altera ſuper perſonis ſuccedentium, an ſtatutaria excluſio eis obſtet, ſi ſtatuentium iuriſdictioni, & poteſtati non ſubiaceant, & ſic in parte excluſiua: Et tertia eſt in parte actiua, an ſcilicet perſonæ ſtatuto non ſubiectæ gaudere debeant eiuſdem ſtatuti beneficio ſuper excluſione illorum, qui ei ſubiacent.

In ſecunda verò inſpectione excluſionis paſſiuæ quædam contradi-
14 ctio apud ſcribentes, & in Tribunalium deciſionibus dignoſci videtur; quoniam ſi excludentes ſubiacent ſtatuto, excluſi autem illi non ſubiacent ratione exemptionis, quæ oritur ab immunitate eccleſiaſtica, quia nempè ſint clerici, vel religioſi, aut aliàs gaudeant exemptione à foro laicali, non debeant excludi, neque quoad eos attendatur ſtatutum, vt eodem §. *X*. Et tamen ſi excludentes ſunt ciues, & ſubditi, excluſi autem ſunt forenſes, magis receptum eſt, vt ſtatutum intret (H) non curata non ſubiectione excluſorum tamquam forenſium, quod eſt contrarium firmatis in caſu præcedenti, quoniam ſi iſte eſſet effectus poteſtatis, & iuriſdictionis ſtatuentium, non attendendus, niſi cum ſubditis, & cum copulatiua ſubiectione perſonarum, ac bonorum, vtique ità deberet ceſſare operatio in vna, ac in altera ſpecie exemptionis, cum dignoſci non videatur probabilis differentiæ ratio, iſtaque dicenda eſt quinta quæſtio.

Super dicta verò exemptione
15 perſonarum eccleſiaſticarum aliæ plures cadunt dubitationes eodem §. *X*. inſinuatæ, quando ſcilicet iſta qualitas adeſſe dicatur, & an verificetur in profeſſoribus aliquarum militiarum, atque in familiaribus, & miniſtris Cardinalium, Epiſcoporum, Sancti Officij, Fabricæ Sancti Petri, Almæ Domus Lauretanæ, alijſque ſimilibus, & in colonis, laboratoribus, & ſeruientibus eccleſiarum, & monaſteriorum, & piorum locorum, & perſonarum eccleſiaſticarum, ſiue in nouitijs, qui habitum ſuſceperunt in aliqua Religione, cum ſimilibus, iſtaque eſt Sexta quæſtio, quæ multas alias ſub ſe complectitur.

Septima eſt quæſtio ſuper combina-

H. *Ex firmatis per Rot. deciſ.364. & deciſ.582.part.5.recent.cum alijs in ſæpius cit. tit.de ſucceſſion. diſc. 5. num.7.diſc.19. num.3. & diſc.23. num. 5.*

16 binatione statutorum, personarum, & bonorum respectiuè, quia nempè idem, vel conforme vigeat statutum in loco subiectionis personarum, & in loco situationis bonorum, an hæc statuta, in quorum singulis vtraque copulatiua subiectio non verificatur, vniri, seu combinari debeant, vt propterea in eiusdem defuncti successione attendantur; atque apud DD. magis recepta est opinio negatiua; nostra verò Constitutio canonizauit affirmatiuam, decernendo, vt vnioni, seu combinationi locus esse debeat, vt in §. sequenti.

Octaua est fortè præ omnibus magis inuoluta, vtpotè quam plu-
17 rium diuersorum dubiorum productiua, iuxtà diuersam statutorum dispositionem, & casuum diuersas circumstantias, quæ procedit à mixtura ob existentiam personarum in medio à statuto non contemplatarum, & de qua agitur in §. præcedenti; penèque impossibile est recensere omnia dubia, quę ratione istius mixturæ in casibus particularibus disputantur per Doctores, vndè propterea pro aliquali notitia recurrendum est ad ea, quæ insinuantur eodem §. præcedenti, & in ibi allegatis *disc. 3. & 16. & 45. de succession.* ac etiam cum admirabili quidem labore, & diligentia multos casus colligit, & refert sub ista mixtura cadentes *Tusch. litt. S. conclus. 656. cum multis seqq.* præsertim verò ad rem *conclus. 675.* vnde ex ista potissimùm quæstione, eiusq; dependentijs ex eadem ratione mixturæ liquet frequentissima, nimiùmque de facili contingibilia esse dubia, ob quæ sequebatur pluries repetitum inconueniens, quòd huiusmodi statuta perniciosa essent, magnarumque litium productiua, adeòut quando ista prouisio sequuta non esset, magis expedijsset illa in totum abolere; ita ex Iuristarum irrationabilibus superstitionibus resultante effectu de directo contrario illi nimiùm laudabili fini, ob quem ipsa ordinata fuerunt.

Nona est quæstio insinuata in §. VIII. & de qua *disc. 7. de success. sion. num. 5. & seqq.* an statuta lo-
18 quentia de successione decedentium ab intestato locum habeant in successione intestabilium, super qua dignoscitur modernorum collectorum improbus labor, hinc inde copiosas retexendo litanias auctoritatum pro vtraque sententia, nimiùmquè certando, quænam opinio maiorem habeat numerum, seù calculum, quasi quod numerus vincere debeat.

Decima est insinuata initio huius §. super aliquorum opinione, quæ
19 planam meretur reprobationem, super defectu potestatis statuentiū excludendi matrem à luctuosa filij successione, vt propterea huiusmodi statuta tanquam iniqua, & iuri naturali contraria, non mereantur attendi.

Vndecima est quæstio super ex-
20 clusionis qualitate, an sit pura, simplex, & perpetua, adeoùt, cessatis etiam personis excludentibus, nullus detur exclusis regressus, nullaque reintegratio, vel potiùs è conuerso illa sit causatiua, & temporalis, donec extant agnati excludentes, adeoùt, eis defectis, detur reintegratio ad propriam portionem, aliàs de iure communi competentem, à qua per illos exclusi fuerunt, & de qua agitur *disc. 52. n. 2. de successión. in suplemen.* & alibi.

Digitized by Google

Duodecima est quæstio super cessatione exclusionis fœminarum
21 ob non sequutam dotationem intrà certam ætatem, siue intrà certum tempus, adeòvt ad successionis ius ratione moræ masculorum excludentium reintegratę censeantur, atque, vt alicubi pro loquendi vsu, dici solet, masculientur, idest quòd pro masculis haberi debeant, atq; de hoc agitur *disc. 2. & disc. 21. de Succession.* vbi referuntur concordantes, & agitur de puncto, an requiratur vera mora positiua, & regularis, aduersùs quam admittantur excusationes, vel potiùs sufficiat mora irregularis, aut quod procedendum sit cum terminis non adimpletæ in tempore illius conditionis, sub qua hoc beneficium delatum est masculis vt ibi.

Decimatertia est quæstio, an sta-
22 tuto excludente matrem, & sorores, aliosque proximiores coniunctos per cognationem ob agnatos masculos, in remotis etiam gradibus existentes, vt præsertim contingit in statuto Florentino, quod in hoc omnium latiùs patet, illud intelligendum sit de omnibus agnatis indefinitè vtriusque lineæ superioris, & inferioris, vel potius de illis lineæ inferioris tantùm, non autem de illis lineæ superioris; atque de hoc agitur *disc. 8. de succession.* vbi de differentia inter istas lineas, vel inter patruum, & nepotem ex fratre.

Decima quarta est quæstio, an
23 sub nomine agnatorum excludentium cognatos, veniant fœminæ agnatę, & de hoc agitur *Disc. 10. eodem tit. de successsion.* & infra §. *XIX.*

Decima quinta est quęstio, an statuto simpliciter excludente fęminas
24 propter masculos, intrà certos gradus, nulla facta agnatitię, vel cognatitię qualitatis mentione, sub hoc masculorum genere veniant masculi ex fœminis, adeòvt solus sexus, non curata agnatitia qualitate, attendi debeat, atque de hoc agitur *disc. 12. eod. tit. de succession.* & à simili in fideicommissarijs successionibus de eadem quæstionæ agitur *disc. 11. 28. & cum seqq. de fideicomm.*

Decima sexta est quæstio, an posita exclusione matris, adhuc tamen
25 legitima sit ei debita, quoties istius expressa mentio facta non sit, & de hoc agitur *disc. 45. de success. in supplement. & disc. 10. de legitim.* quæ tamen quæstio certam non recipit regulam, vel decisionem, sed ista pendet à singulorum statutorum tenore.

Decima septima est quæstio, an
26 admitti debeat in huiusmodi statutis extensio, vel argumentum à paritate, vel à maioritate rationis, & præsertim vt potentior esse debeat causa, quàm causatum, ideòq; excludente statuto matrem, aliosque cognatos per agnatos transuersales etiam remotos, debeant mater, & cognati excludi per patrem, vel auum paternum, & de hoc agitur in pluries *cit. disc. 15. de succession.*

Decima octaua est quæstio, an exclusis fęminis, vel cognatis propter masculos, vel propter agna-
27 tos, id intelligendum veniat cum præsupposito æqualitatis gradus, non autem vt remotiores vincant proximiores, vel potiùs, vt sola qualitas attendatur, non curata proximitate, adeòvt etiam remotiores agnati excludant proximiores fœminas, vel cognatos, & de hoc

hoc agitur *disc.* 3. *de succession.* vbi
statuitur regula, vt id intelligatur
data gradus æqualitate, nisi facti
circumstantiæ aliter suadeant.

Decimanona est quæstio, an
exclusis fęminis, quas dotari sta-
28 tutum disponat, istud onus dota-
tionis intelligatur in qualibet suc-
cessione, vel potiùs vnica dos pro
omnibus successionibus sufficiat,
& de hoc agitur *disc.* 3. 14. 15. &
17. *de success.*

Vigesima quæstio est, an illa
29 dos, quam statutum præcipit fę-
minis exclusis per masculos exclu-
dentes dari debere, succedat, nec
nè loco legitimæ, adeòvt fęmina
reputetur extranea, vt contingit
quando dos non succedit loco legi-
timæ, vel è conuersò adhuc rema-
neat sua, quando succedit, de hoc
autem agitur in plerisque locis, &
præsertim magis ex professo *disc.* 13
de dote vbi patet, quod Doctores
istius quęstionis decisionem desu-
mere videntur ex quibusdam ver-
borum formulis, & grammatica-
libus regulis, & significationibus,
aut ex eloquutionis ordine, quod
tamen, vt ibidem, & alibi aduer-
titur, nunquam mihi arrisit, nec
arridet, quoniam cum (vt pluries
insinuatum est) huiusmodi statuta
frequentiùs ordinata sint in sæculis,
& temporibus barbaris, quando
latina eloquutio nimiùm corrupta
erat, atque litteræ, præsertim in
legali facultate, exceptis famosis
Vniuersitatibus, non adeò creue-
rant, etiam in magnis, & qualifica-
tis Ciuitatibus, fortiùs verò in
paruis, vel mediocribus locis, vn-
dè liquet, quòd concepta sunt vt
pluriùm ineleganti, immò rudi, &
grossolano stylo; idcircò erroneum
est cum formalitatibus Grammati-
corum, vel cum sophismis, & sub-
tilitatibus Iuristarum in hoc proce-
dere, cum potiùs procedi debeat
cum vero, & recepto pluries insi-
nuato axiomate, quòd in omnibus
viuentium, & morientium acti-
bus, & dispositionibus immoran-
dum non est in littera, & in forma-
litate verborum, sed in spiritu, &
in substantia veritatis, attento fine,
vel effectu per disponentes deside-
rato.

Vbi enim dos succedit loco le-
30 gitimæ, tunc masculis agnatis à
statuto prædilectis, & contempla-
tis multi resultant effectus præiudi-
ciales, à statuentibus verisimiliter
noliti; Primò nempè circa dotis
taxam, vel quantitatem, quoniam
esse debet ad mensuram legitimæ,
qua minor esse non potest, benè
tamen maior, vsque ad virilem,
quando legitima non sufficiat ad
dotem congruam, quæ de para-
gio dicitur; dum è conuersò quan-
do non succedit, sufficit, quod sit
dos congrua, licet infrà dictam
mensuram, ex deductis *disc.* 144.
de dot. & alibi pluries, quamuis
istud præiudicium considerabile
sit respectu illarum fęminarum,
quę ingrediuntur monasterium, in
quo in personis nobilibus dos lon-
gè minor esse solet, quoniam re-
spectu illarum nobilium puellarum,
quę in sæculo nubunt, ob Italiæ
abusum in excessiuis dotibus, vel
nulli, vel nimiùm rari sunt casus,
in quibus dos legitimam non adæ-
quet.

Alter effectus præiudicialis est
circa ipsius dotationis substantiam,
quoniam quando dos non succedit
loco legitimæ, fęminæ non habent

Digitized by Google

ius, vel actionem ad consequutionem dotis, nisi adimpleta conditione matrimonij carnalis, vel spiritualis, sine quo dos non datur, solùmque conceditur actio ad illam constituendam, & quandoque, iuxtà facti circunstantias, ad illam deponendam, vel aliàs assignandam, vt prompta, & explicita sit, ex deductis *eod. disc.* 144. *&* 145. *& in alijs eod. tit. de dot.* vndè proptereà si non nubit nil petere potest, vt ibidem, *& disc.* 5. *eod. tit.* Secus verò vbi succedit loco legimæ, quoniam tunc facto casu mortis parentis illam petere potest, quamuis nolit, vel differat nubere.

Tertius est effectus consequutiuus circa fructuum cursum, quoniam in dote succedente loco legitimæ debentur fructus eodem modo, quo de legitima, quoties ex regionis more alimenta illorum loco non succedant, vt est in Regno Neapolitano, vbi verò non succedit, nullus datur cursus fructuum, nisi post matrimonium, ad terminos *tex. in cap. salubriter de vsur. de quibus disc.* 161. *de dot.* & in alijs eodem titulo frequenter, solùmque adest subsidiaria obligatio alimentorum.

Et quartus, neglectis alijs minoribus effectibus, qui considerari possunt, est ille omnium magis pręiudicialis effectus transmissionis dotis ad intestatos fœminæ successores, quamuis materni lateris, vel etiam ad extraneos ex dispositione per vltimam voluntatem, vel inter viuos, quamuis nulla dote constituta, vel effectuata, fœmina innupta decedat, quando loco legitimæ succedit, eiusque naturam, & priuilegia sortitur; id etenim clarè aduersari videtur voluntati statuentium, ac etiam voluntati decedentium, regulandæ, vt præmissum est, ex communibus regionis moribus, quales esse videntur, vt fœminę prouisæ esse debeant de congrua dote, spectato fine, vel effectu, ob quem dos introducta est, vt scilicet ita honestè viuere valeant, neq; aliàs se prostituere cogantur, egrediendo de domo cum dote, quando carnaliter, vel spiritualiter nubunt, interim verò, dum domi viuunt innuptę, prouisę sint de victu; istaq; videtur substantia rei, ac verisimilis volontas tàm statuentium, quàm decedentium, ad quam reflectendum est, non autem ad verborum formulas, & grammaticales eorum significationes; Sed quoniam frequenter contingit vt dubium sit, & disputabile, an hæc successio dotis loco legitimæ intret, nec nè, idcircò prouida nimiùm fuit nostra Constitutio, vt in tot alijs quæstionibus, quòd in dubio ille intellectus capi debeat, per quem agnationibus magis consultum sit, magisque impleatur ille finis, vel effectus, ob quem huiusmodi statuta ordinata fuerunt.

Vigesima prima quæstio est su-
31 per modo detrahendi ab hæreditate, vel à successione dotem fœminis exclusis dandam, an scilicet detrahi debeat ex toto asse, tanquam æs alienum, adeòvt ex eo, quod remanet, masculi detrahant suam legitimam, vel potiùs dos detrahenda sit ex ipsa legitima, aut quòd detracta integra legitima per masculos, dos detrahi debeat ex reliquo besse, vel semisse respe-

ctiuè

Digitized by Google

ctiuè, de quo agitur *disc.7.de legitim.& disc.91.num.9.de dot.*

Vigesima secunda est nimiùm controuersa quæstio, in qua Do-
32 ctores adeò se inuoluunt, an fœminæ per statutum exclusæ faciant numerum ad effectum detractionis legitimæ, & an faciant partem, & ad cuius fauorem, & quando in libito masculorum excludentium repositum sit illas computare, & habere pro extantibus, vel è conuersò non computare, & habere pro extraneis, & quid vbi inter ipsos masculos excludentes discordia desuper dignoscatur, quia nempè aliqui velint computare, aliqui verò non, potissimè vbi contingat quòd tàm masculi excludentes, quàm respectiuè fœminæ exclusæ sint ex diuersis matrimonijs, atque de hoc agitur sub *tit. de legitim.disc.1 cum pluribus seqq. & disc.6.& alibi.*

Vigesima tertia est quæstio po-
33 testatis statuentium circa eamdem fœminarum legitimam, an ista filijs, alijsque descendentibus per statutum exclusis in totum tolli possit; Aliquibus simpliciter affirmantibns; Alijs simpliciter, & absolutè negantibus, quasi quod respectu filiorum, & descendentium debita sit de iure naturæ, cui lex positiua derogare non valeat, differentiam constituendo inter legitimam descendentium, & illam ascendentium. Et alijs mediam tenentibus viam, vt scilicet possit minui, non autem tolli in totum, quæ omnia aliquam leguleicam simplicitatem reuerà continere videntur, quoniam non dignoscitur quale sit istud ius naturæ indispensabile, quod liberis, etiam aliundè prouisis, seù victum ex labore, & industria sibi comparare valentibus, ex lege naturæ debita sit legitima, & in qua quota, vel modo, dum lex, vel instinctus naturæ obligare solùm videtur matrem ad educationem, & alimoniam, vsquequò possit partus ex se viuere, atque nisi sequuta esset, iuxtà iam enunciatam historiam legalem, casualis inuentio, & receptio iam oblitarum legum ciuilium, vtique non adessent in rerum natura isti termini, & per consequens non videtur vndè istud ius naturæ desumatur, atque de hoc agitur *eodem tit. de legitim. disc.* 10. & alibi.

Vigesima quarta est quæstio, an
34 ille statutarius ordo, qui determinatus est in liberis decedentium ab intestato hæreditatibus, & successionibus, locum habeat, atque attendi debeat in eorumdem decedentium successionibus necessarijs, quarum ordinem defuncti, etiam si testati essent, alterare non potuissent, putà in successione in feudo, vel in emphyteusi, aut in fideicommisso, vel debita ex statuto, vt frequenter contingit in illis statutis, quæ dotem deferunt filijs, iuxtà deducta *disc.*102. *& seqq. de dot. & disc.* 114.*de fideicomm.* & de hoc agitur *disc.* 17. *num.* 3. *de Emphyteus.* & alibi.

Vigesima quinta est quæstio,
35 an huiusmodi statuta fœminarum exclusiua fauore agnationis, locum habeant in illis bonis, quæ obueniunt à matre, alijsque coniunctis materni lateris, & de hoc agitur *disc.* 11. *&* 12. *de succession.* & alibi.

Vigesima sexta est, an inter fra-

36 fratres, vel fratrum filios, & respectiuè sorores, earumque filios in hac statutaria successione attendi debeat illa differentia, quæ in successione, ad terminos nouissimi iuris communis inducta est, ac dignoscitur inter vtrinque coniunctos, & illos, qui ex vno tantùm latere coniuncti sunt, & sic an duplicitas vinculi prævaleat, & vincat eos, in quibus vnum tantùm adest vinculum, & de hoc agitur *disc.* 18. *de success.* & alibi,

Vigesima septima quæstio est, 37 in qua pariter non parùm nostri cum consuetis frigiditatibus, & ineptijs se inuoluunt, & de qua agitur *disc.* 17. *eodem tit. de successión.* & alibi circa computationem illorum graduum, de quibus huiusmodi statuta loquuntur, & disponunt, an scilicet illa fieri debeat iuxtà computationem iuris ciuilis, per quam quælibet persona facit gradum, adeòvt frater dicatur fratri coniunctus in secundo gradu, & consequenter consobrinus in quarto, vel potiùs fieri debeat iuxta computationem iuris canonici, iuxtà quam fit diminutio in dimidio, quòd scilicet duo gradus de iure ciuili faciunt vnum gradum de iure canonico, ideòque fratres dicuntur inter se coniuncti in primo gradu, consobrini autem in secundo, & sic successiuè; Atque licèt primo aspectu probabilior videatur opinio volentium attendi debere computationem iuris ciuilis, ex illa sæpius insinuata ratione, quòd ista materia successionis ab intestato tota pendet, & regulatur à iure ciuili, cuius beneficium dicitur, dum in ea nil disposuit ius canonicum, quod solùm facit graduum computationem, ad effectum prohibitionis matrimonij inter personas coniunctas intrà quartum gradum, qui est idem, ac octauus de iure ciuili, & sic extrà subiectam materiam, atque ad diuersum effectum. Nihilominus contraria opinio, pro computatione iuxtà ordinem iuris canonici, verior, ac probabilior censenda videtur, ex eodem pluries insinuato principio (opportunè tamen, ac vtiliter repetendo) quòd spectandum est tempus, vel principium, in quo huiusmodi statuta ordinata fuerunt, reflectendo ad pluries inculcatam historiam legalem, quando scilicet in hac regione nulla habebatur, vel satis modica notitia iuris ciuilis, quod iam in obliuionem abierat; è conuersò autem à pluribus sæculis iam vigebat ius canonicum, quod in hoc Principatu, vt sæpiùs insinuatum est, non est solùm ecclesiasticum pro rebus ad forum externum, ecclesiasticum, & spiritualem pertinentibus, vt in alijs Principatibus, qui in temporalibus viuunt, atque reguntur cum legibus proprij Principis, contingit, sed est etiam primarium ius commune & ciuile in temporalibus, vtpotè lex proprij Principis, ideòque cum eius terminis pro communi vsu viuebatur; ac propterea dicendum est, quod iuxtà communem vsum loquendi statuentes intelligere voluerint, ac loquuti sint, ex regula, quòd ambiguę dispositiones, vnum, vel alterum intellectum recipientes, ab vsu loquendi magnam interpretationem recipere debent, ex deductis *disc.* 21. *n.* 4. & *disc.* 37. *num.* 9. *de* regu-

regular. & alibi passim. Potissimè autem, & certiùs, quando fratrum, & sororum fit mentio, deindè verò ampliatiuè fit transitus ad alios coniunctos cum expressione secundi gradus, cum tunc res videatur clara, quoniam ipsi fratres, vel sorores, qui discretiuè positi sunt sub hoc secundo gradu, iuxtà computationem iuris ciuilis venirent, quod claram redoleret implicantiam; ideòque pariter non cum cortice, & formalitate verborum, vel cum legalibus rigoribus, & subtilitatibus procedendum est, sed attenta substantia verisimilis voluntatis statuentium, ex singulorum casuum qualitate, & circumstantijs desumendæ, & præsertim ex præfato communi vsu loquendi, & ex sequuta obseruantia, quæ dicitur optima interpres.

Vigesima octaua quæstio est, an
38 huiusmodi statuta, tàm actiuè, quàm passiuè, respectu scilicet excludentium, & exclusorum procedant in naturalibus tantùm, vel in eisdem legitimatis per rescriptum, & de hoc agitur *disc.* 10. *de succession.*

Vigesima nona quæstio est, an
39 statutum deferens successionem patri in exclusione sororum suffragetur patri binubo, & de hoc agitur *disc.* 24. *de succession.*

Trigesima cadit quæstio super verificatione ciuilitatis, vel subie-
40 ctionis statuto, quæ ciuilitas requiratur, vt eius beneficium obtineatur, vt etiam agitur infrà in §. *XVII.* & de hoc agitur *disc.* 19. *&* 20. *de succession.* Atque his addi potest noua quæstio, nostra ætate excitata, circa adoptiuos, an pro veris agnatis, & coniunctis in successione habendi sint, super quo videri poterunt ea, quæ habentur in supplemento *disc.* 53. *eod. tit. de succession. ab intestat.*

Istæ videntur quæstiones in hac materia intestatæ successionis statutariæ magis frequenter in praxi contingere solitæ, vltrà penè innumeras alias minùs frequentes, quas minùs occupatus de facili perquirere poterit, aliasque percutientes diuersam speciem successionis testamentariæ; de qua infra §. *XIX.* vndè propterea ex eis dignosci facilè poterit, quàm necessaria fuerit ista prouisio, vt in casibus dubijs pro statutorum obseruantia responderi debeat, dum aliàs procedendo cum propositione opposita quam moderni sequi videntur, omninò inania remanere dignoscuntur. Et quidem in hoc superficiales legulei nimiùm decipi conuincuntur, procedendo cum duobus assumptis, à
41 quorum præsupposito manare videntur omnes restrictiones; Primò scilicet, vt hic successionis ordo proueniat à potestate, & iurisdictione statuentis, cuius sit effectus; cum tamen contrarium omninò verius dicendum sit, vt potiùs proueniat à sic inducta, vel præsumpta voluntate decedentium; Et secundò quòd huiusmodi statuta sint exorbitantia, & odiosa, tamquam iuris correctoria; quoniam pariter omninò veriùs est contrarium, vt censenda sint fauorabilia, prout, frequenter quidem, sed semper opportunè, insinuatur.

§. XIV.

Digitized by Google

§. XIV.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Vbi verò contingat non verificari ſtatutorum, perſonarum, & bonorum vnionem, ſimilitudinem, & combinationem, quam attendi, ac ſeruari debere decernimus, vel quod non adſint ſtatuta perſonarum; ſiue illa extantia, ob enunciatas Doctorum, & Tribunalium interpretationes, & reſtrictiones, aut aliàs quomodolibet ſuum non ſortiantur effectum.

ARGVMENTVM.

De combinatione ſtatutorrm vtriuſq; loci perſonarum, & bonorum, an locum habere debeat, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Quod denegare combinationem ſit aſperum, & irrationabile.*

2 *De ratione dubitandi quando ſtatutum viget in vno loco, & non in altero.*

3 *De ratione, cui innititur opinio negantium combinationem.*

4 *Cui rationi tribuenda ſit operatio ſtatutorum.*

5 *De combinatione quomodo attendi debeat.*

6 *De Statuto de duabus conformibus.*

7 *Parificantur non exiſtentia, vel exiſtentia ſine effectu.*

8 *Quando repetitio non ſit vitioſa.*

9 *Statutum perſonarum magis attendendum.*

10 *Cum qua regula procedendum ſit in caſibus non expreſſis, & non conſideratis.*

§. XIV.

NTER aſperitates, ac indiſcretos, & irrationabiles rigores, qui apud Pragmaticos in iſta materia dignoſcuntur, videtur nimiùm conſide-
1 randus iſte denegandi vnionem, ſeu combinationem ſtatutorum deferentium inteſtatas ſucceſſiones agnatis maſculis, cum excluſione fœminarum, & cognatorum, quando vigeant pariformiter in vtroque loco perſonarum, & bonorum, adeòvt in omnibus verificetur vtrumque extremum, cum tunc nulla probabilis ratio dignoſci videatur, cur ſtatutaria diſpoſitio effectum ſortiri non debeat; Quandò enim huiuſmodi ſtatutum viget
2 ſolùm in loco bonorum, non autem

autem in illo personarum, in quo seruetur ordo iuris communis, tunc intrare potest consideratio, quod personæ, tamquam principales, trahunt bona tamquam accessoria, quòdque verisimilis voluntas assistat illi iuri, cum quo personæ viuunt, vt supra in §. *IX*. de clericis, alijsque ecclesiasticis decedentibus habetur, licèt neque in illis verè ista voluntas præsumenda sit, vt ibi; Et quando è conuersò statutum viget in loco personarum, non autem bonorum, tunc intrare potest ratio assignata in nostra Constitutione infrà in §. *XVII*. & *XVIII*. quòd scilicet illi, qui in diuerso loco acquirunt, & retinent bona, censentur habuisse in animo vt illa bona regulentur iuxtà leges, & mores loci, in quo sita sunt. Sed quando in vtroque loco conformis est lex, atque conformes sunt mores, tunc non videtur subesse congrua ratio, cur ab huiusmodi legibus, & moribus recedendum sit, adeòvt verè ista dici mereatur legalis superstitio, omni probabili ratione destituta.

Et quamuis tenentes opinionem negantem istam combinationem in eo se fundent, quòd cum ambo
3 statuta sint in suo genere imperfecta, & inefficacia ob deficientem in vtroque necessariam subiectionem copulatiuam personarum, & bonorum, vndè propterea intret regula, in suis casibus de iure vera, quòd coniunctio exigit habilitatem extremorum, ideòque non detur vbi ambo sunt imperfecta, ac habenda pro non extantibus, ex ijs, quę plenè super hoc puncto comprobando habentur, præsertim in famosis decisionibus (A) quę apud Pragmaticos magistrales reputantur, & cum quibus in alijs proceditur, ex insinuatis *disc*.4. *de success*. & alibi; Nihilominus regula quidem est vera, sed fallacia est in applicatione, ratione pluries enunciati falsi præsuppositi, vt hic succedendi ordo
4 totus proueniat à sola potestate statuentium, ex quo præsupposito manat requisitum vtriusque subiectionis, dum pro meo iudicio omninò verius videtur, vt operatio tribuenda sit verisimili decedentium voluntati, ità præsumptæ, vel explicatæ per statuentes, tanquam rectè conscios morum, & intentionis populorum inibi viuentium, vt frequenter aduertitur, præsertim latiùs in §. *XI*. Atque, vt præmissum est, eatenus intrat probabilis ratio dubitandi, quando huiusmodi statutum vigeat in vno loco, & non in altero, quatenus intrare valeat ratio voluntatis, vt suprà. Verùm omnem sustulit dubitationem nostra Constitutio, per quam talem vnionem, & combinationem attendi, ac seruari debere decernitur, ad dirimendam omnem litium, & controuersiarum occasionem, qualis fuit præcipuus eiusdem Constitutionis finis.

Vnio autem, siuè combinatio,
5 quam Constitutio attendi mandat, non solùm procedit, quando vtriusque statuti dispositio est in omnibus conformis, sed etiam quan do statuta sunt quidē in aliquibus conformia, sed in aliquibus difformia,

 quia

A. *Narnien. coram Merlino inter suas decis*.353. 390. & 429.

quia nempè vnum se extendat vltrà plures gradus, quàm alterum, siue quòd vnum excludat aliquas personas, quas alterum non excludit; Adhùc tamen attendi debeat in illis partibus, in quibus concordent, & sint conformia, procedendo cum sæpius enunciata propositione, quę debet esse totius materiæ regulatrix, vt scilicet non cortex, & formalitas verborum, sed substantia veritatis, aut finis, vel effectus à statuentibus consideratus attendi debeat; Adinstar eorum, quæ habentur in iure communi, ac etiam in statutis de duabus, vel pluribus
6 conformibus sententijs exequendis, & non admittentibus vlteriorem appellationem; quoniam adhuc iuris communis, vel municipalis dispositio attendi debet, & locum habere in illis partibus, in quibus sunt conformes, quamuis in alijs discordent, & sint difformes, ex deductis *disc.37.de iudic.*cum similibus.

Provt non solùm considerandus est casus existentiæ statuti in vno loco, & non existentiæ in altero, in quo viuatur iuxtà dispositionem iuris communis; sed etiam (vt benè in Constitutione aduertitur, ac disponitur) quando adsunt quidem in vtroque loco statuta conformia in ea parte, vel specie, super qua cadit controuersia, sed illud loci personarum per accidens habendum est pro non extante, quia nempè, per ea, quæ in antecedenti §. insinuata sunt, suum non sortiantur effectum, cum pa-
7 ria sint non extare, ac extare sine effectu, quod de facili, quinimmò penè semper est contingibile, ob tot restrictiones, & limitationes, quas Iuristarum sophismata excogitarunt; ideòque prudenter vterque casus explicatus fuit non existentię, vel existentię sine effectu, qui principaliter attendi debet, vt pluries non tamen cum vitiosa repetitione animaduersum est, quoniam si millies repeteretur, semper
8 vtile, & opportunum esset ad imprimendam hanc veritatem.

Prouisum est autem in casu non existentiæ, vel non effectuationis statuti loci personarum, vt attendi
9 debeat statutum loci bonorum, non autem in casu conuerso existentiæ statuti loci personarum, & non existentiæ statuti loci bonorum; quoniam isto casu prouisum est iam in §.*VIII.* vt statutum personarum capiat omnia bona, etiam extrà territorium existentia, vt propterea bona tanquam accessoria sequantur personam, tanquam suum principale, vt ità vnicum, ac vniforme sit ius successorium, atque non detur illa monstruosa difformitas hæredum, & patrimoniorum, quæ eodem §.*VIII.* & in alijs sequentibus considerata est, & quam tollere in animo fuit legislatoris, vt apertè se declarat in §.*VII.* ibi: *Adeò vt vnicum, vniforme, ac vniuersale sit ius, &*
10 *ordo successionis*; ideòque iste finis in alijs casibus non consideratis, neque determinatis debet spectari, talisque semper fieri debebit interpretatio, dum non versamur in statuto loci subditi regulando iuxtà naturam iuris municipalis, sed in Constitutione supremi Principis, quæ primarium, magisque fauorabile ius commune inducit, ideòque ad instar iuris communis cum fauorabili interpretatione, etiam per inductiones, & argumenta attendi debet.

§.XV.

Digitized by Google

§. XV.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Tunc ſublata, (vt præmiſſum eſt) omni differentia exemptionis, & ſubiectionis perſonarum, & bonornm reſpectiuè, generaliter, & prout iacent, attendi, ac ſeruari volumus, decernimus, & mandamus ſtatuta locorum, in quibus bona exiſtunt, ac poſſidentur.

ARGVMENTVM.

De loco exiſtentię bonorum qualis dicatur, & quare vltrà verbum *exiſtere* adijciatur verbum *poſſidere*, & qualis poſſeſſio ſufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Quare repetatur, vt ſublata ſit omnis differentia exemptionis, vel ſubiectionis.*

2 *Quando ſuperfluitatis vitium non adſit.*

3 *Quare vltrà verbum* exiſtu nt *adijciatur verbum* poſſidentur.

4 *Quòd ſufficiat poſſeſſio defuncti abſque iuſtificatione dominij.*

§: X V.

NON videbatur opus repetere, vt ſublata omni differentia exẽptionis, & ſubiectionis perſonarum, & bonorum reſpectiuè, generaliter, & provt iacent ſeruari
1 debeant ſtatuta locorum, in quibus exiſtunt, ex ratione, de qua infrà in §. *XVII*.dum iam in antecedentibus §§.*VIII*. & ſeqq. prouiſum fuerat, vt huiuſmodi differentia ſublata, indefinitè, ac generaliter ſtatuta ſeruari, atque effectum ſor-
2 tiri deberent; Sed quoniam ſuperfluitatis vitium adeſſe non dicitur in ijs, quæ gratia maioris declarationis repetuntur, ad omnem dubiorum, & quæſtionum occaſionem tollendam (A) Atque pro conſuetis Iuriſtarum ſubtilitatibus, ve l ſuperſtitionibus excitari poſſet dubium, quòd diſpoſita in dictis §§. percuterent ſtatuta perſonarum, tamquam principalia, ideòque trahenda non eſſent ad ſtatuta bonorum, quæ ſine ſtatutis perſonarum, acceſſoria potiùs eſſe dicuntur, ac minoris operationis, idcircò ad

A. *Vt apud Ottobon. deciſ.* 244. *num.* 24. *& ſæpius in Theatr. præſertim diſc.* 1. *de feud. & diſc.*47. *de credit. & alibi.*

ad hunc effectum ista declaratio non inutiliter, nec superfluè facta fuit.

Misteriosè item verbo *existunt*
3 adijcitur quoque verbum *possidentur*, ad aliud dubium tollendum, an dispositio intelligenda solùm sit de ijs bonis, quæ obtineantur per decedentem iure dominij, super cuius verificatione disputare oporteat, atque lites sustinere; ideòque ad instar eorum, quæ habentur ad materiam remedij *text. in l. fin. C. de edict. Diui Adriani tollen.* fauore venientium ex testamentaria immediata, vel mediata dispositione, vel quæ habentur in interdicto *Quorum bonorum* ad fauorem succedentium ab intestato, ex deductis *disc. 44. de iudic.* & alibi pluries, absque ne-
4 cessitate inquirendi de dominio, illudque iustificandi, sufficit quòd bona, vel iura possiderentur per decedentem de tempore mortis, siuè iure dominij, siuè ex alio iure, vel titulo, etiam illo hypothecæ, vel seruitutis; Quoniam, licèt his casibus non verificetur vera, & propria possessio, prout iuris est, sed potiùs possessio impropria, & de facto, quæ detentio, vel detentatio, seu tenuta dici solet; Nihilominus cum agatur de successione in locum, & ius defuncti, inquirendæ non sunt huiusmodi subtilitates, sed attendendum est nudum factum, idest quòd successor occupet locum defuncti, atque in illum subintret, fingendo ac si ille viueret, tamquam per subrogationem in illud ius, & factum, tale quale sit, atque ad hunc effectum Constitutio non fuit contenta disponere de existentia, sed adijcere quoque voluit casum simplicis possessionis, etiam de facto, quæ penes decedentem esset, isteque ad omnes quæstiones dirimendas fuit sensus Legislatoris.

---

§. XVI.

TEXTVS CONSTITVTIONIS

Siuè agatur de bonis stabilibus, siuè de mobilibus, censibus, locis montium, officijs vacabilibus, nominibus debitorum, iuribus, & actionibus, & alijs, quamuis de illis esse dignoscatur, quę loco non circumscribuntur, sed personam sequuntur.

ARGVMENTVM.

De eodem, de quo in §. præcedenti super existentia bonorum in loco, & quando illa in vno, vel in altero loco esse dicantur.

SVMMARIVM.

1 *Quare necessaria fuerit præsentis §. dispositio.*

2 *Quæ*

2 *Quæ sint bona, quæ loco circumscribuntur.*
3 *De mobilibus, vel semouentibus quando censeantur de prædijs. & stabilibus.*
4 *Mobilia, & semouentia, & iura, & actiones non circumscribuntur loco.*
5 *Quid de constituentibus tertiam speciem, vt sunt census, & loca montium.*
6 *In claris, & expressis non cadunt glossæ, & interpretationes, vel quæstiones.*
7 *Neque in eis intrat obseruantia interpretatiua.*
8 *Quando bona de facto existentia in vno loco censenda sint de loco diuerso.*
9 *Quare isto casu non curetur inconueniens diuersorum hæredũ.*
10 *Roma, ad hunc effectum, communis patria.*

§. XVI.

NECESSARIA erat ista declaratio, vt statutum loci attendi debeat in omnibus, & quibuscumq; bonis, quæ in eo existunt, & possidentur, siuè sint stabi-
1 lia per veritatem, siuè per fictionem, aut mobilia, & alia; quæ loco non circumscribuntur, sed personam sequuntur, illique inhęrere dicuntur, quoniam aliàs, vbi simpliciter dictum esset, id, quod in pręcedenti §. continetur, vt attendi deberet statutum loci bonorum, citrà omnem dubitationem non venirent, nisi illa bona, quæ verè loco circum-
2 scribuntur, qualia propriè, & verè sunt stabilia soli, consistentia in fundis, & prædijs rusticis, & vrbanis, solùmque venire possent illa mobilia, vel semouentia, quæ destinata sunt, vt ibi perpetuò maneant, eisdemque prædijs affixa sint, tamquam eorum instrumenta; secus autem vbi accidentaliter, & ad alium finem, vt occasione præsertim spolij Episcoporum, & beneficiatorum disputari solet in ani-
3 malibus, quæ sint in fundis, & prædijs ecclesiæ, vel beneficij, vt alia sint, quę eis sunt perpetuò addicta, tamquam instrumenta, & alia sint, quæ accidentaliter in eis existunt pro pascuis sumendis, aut pro quadam maiori stercoratione, vel maiori cultura, aliauè industria insolita (A) Ac etiam à simili disputari solet inter proprietarium, & hęredem vsufructuarij finito vsufructu, siue inter successorem in feudo, & hæredem allodialem feudatarij defuncti, inter quos frequenter disputari contingit, siuè etiam inter eumdem hæredem allodialem, & dominum directum in casu deuolutionis feudi super melioramentis, & additationibus, quando scilicet, transeant cum feudo, vel potiùs detrahi possint ac debeant (B) Sed

A. *iuxta ea, quæ habentur sub tit. de Benefic. disc. 82. n. 8. & alibi.*
B. *Ex deductis in sua sede sub tit. de Feud. disc. 2. & 27. & habetur quoque sub tit. de Legat. disc. 9. vbi de animalibus, & segetibus, ac mobilibus existentibus in fundis, & prædijs, an veniant sub legato bonorum stabilium, cum similibus.*

Digitized by Google

Sed, isto casu excepto, mobilia,
4 & semouentia, ac nomina debitorum, aliaque iura, & actiones certum est non circumscribi loco, sed inhærere personæ, illamque sequi;
5 Cadente solùm quęstione in illis rebus, quę tertiam quamdam speciem constituere videntur, atque non per veritatem, sed per legis fictionem ad quosdam effectus pro stabilibus reputari solent, qualia sunt loca montium, aliaque similia iura cum Principe, vel cum Republica, ac etiam sunt census, tàm reseruatiui, quàm consignatiui, aliæuè annuæ præstationes, ex ijs, quę habentur iam superius insinuata in §.*VIII.* Quare ad omnes huiusmodi quęstiones, & dubitationes dirimendas, prudenter ista declaratio adiecta est, quoniam licèt virtualiter illa inesset, stantibus dispositis in §.§. præcedentibus, vt sublata omni differentia bonorum, vniuersalis, ac vniformis esse deberet ordo succedendi, tamquam in vnico, eodemque patrimonio; nihilominus adhuc citrà vitium superfluitatis, prudenter, & opportunè ista declaratio adiecta fuit, ex eadem ratione insinuata in §. præcedenti, ad tollendam scilicet dubitationem, quæ excitari posset, vt antecedenter disposita (cum præsupposito, quòd ageretur de statuto personæ) non procederent in isto casu, in quo agitur de statuto loci bonorum.

Stante autem ista declaratione,
6 non videtur, quòd huic §.congruat aliqua glossa, vel adnotatio, cum ità intrare videatur nimis vulgata regula *tex. in l. ille aut ille ff. de legat.* 3. per ora Pragmaticorum frequenter volitare solita, (quandoque tamen extrà propositum, & malè) vt in facti contingentia praxis docuit in quadam decisione, (C) quòd in claris, & expressis non intrant glossæ, & interpretationes, aut quæstiones, & argumenta; vndè propterea habemus in terminis obseruantiæ, cui adeò deferri solet tamquam optimæ interpreti, interpretationum reginę, vt rectè id procedat in dubijs, & ambiguis, in quibus intrat termi-
7 nus interpretationis, non autem in claris, & expressis (D)

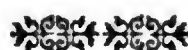
Adhuc tamen aliqua adnotatio, nedum opportuna, & à superfluitatis vitio aliena, sed etiam necessaria videtur; quoniam licet in §. præcedenti aduertatur, misteriosè post verbum *existere* adiectum esse verbum *possideri* ad denotandum sub hac dispositione venire omnia bona, quæ quomodolibet per decedentem in eo loco possideantur, vel detineantur, absque necessitate inquirendi de dominio; nihilominus non omne, quod de facto in aliquo loco possidetur, dicitur ibi possideri, atque sub genere bono-
8 rum in eo existentium venire, cum quandoque censenda sint diuersi loci, & è conuersò illa, quæ in alio loco reperiuntur, censenda sunt de loco, in quo naturaliter, & de facto non existunt; cum in hac materia totum faciat voluntas, & destinatio domini, seu possessoris, iuxtà

C. *Romana pretij officiorum coram Albergato, de qua in tract. de Offic.*

D. *Ex deductis disc. 21. de iudic. & alibi frequenter.*

Digitized by Google

iuxtà ea, quæ habentur pluries in hac materia exiſtentiæ, vel pertinentiæ bonorum vnius, vel alterius loci *ſub tit.de Legat.diſc.4.cum pluribus ſeqq.* occaſione agendi de legato mobilium, aliorumque bonorum domus, vel exiſtentium in aliquo loco, quando de illo eſſe cenſeantur, nec ne; Poſſunt enim iuxtà leges, & auctoritates ibidem deductas, fruſtrà tranſcribendas, cum ibidem videri poſſint, ſtare ſimul, quòd bona extent, & reperiantur in vno loco, & tamen quòd ob deſtinationem domini, cenſeantur alterius loci; ideòque ſola exiſtentia materialis, & de facto non ſufficit ſine deſtinatione, quæ tamen, non conſtito de contrario ex facti circumſtantijs, præſumitur in loco, vbi reperiuntur. Et quamuis ex diſpoſitis in præſenti §. & in antecedentibus dignoſcatur quoque inconueniens diuerſitatis
9 hæredum, & patrimoniorum, dum ità alij erunt hæredes, & ſucceſſores in loco perſonarum, & alij erunt in loco bonorum, quando in loco perſonarum non adeſt ſtatutum, vel ſi adeſt, non poteſt effectum ſortiri; attamen ex iuſtis, & rationabilibus quidem motiuis ab experientia inductis, ità legiſlatori viſum eſt, & placuit, ob rationem aſſignatam in §. ſequenti, ità, & taliter, quòd iſta prouiſio, & ratio reſpectiuè fuerit originaria, & potiſſima cauſa præſentis Conſtitutionis, reſpectu præſertim bono-
10 rum & iurium, quæ per exteros in Vrbe, tamquam in quadam patria communi, (qualem in propoſito expreſsè declarat *Sixtus V.Conſtitut.* 3.§.7.) acquiri, & retineri ſolent, vt ad remouendas lites, quando vel deeſt, vel effectum non ſortitur proprium, ac patrium ſtatutum, attendi debeat illud Vrbis; ideòque ſupremi Legiſlatoris ſenſibus, & voluntati deferendum eſt, etiam vbi ratio non omninò aſſiſteret, ad vulgatum *tex. in l.non omnium ff. de legibus*, quamuis id dici non valeat, cum adſit aſſiſtentia dictæ rationis, ex qua reſultat clara probatio eius, quod ſuperiùs dictum eſt, vt non ſufficiat ſola exiſtentia in loco materialis, & de facto, ſed verificari quoque debeat deſtinatio, & voluntas, in cuius præſumptione iſta diſpoſitio fundata eſt, vt in ſequenti §. declaratur.

---

§. XVII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Et quamuis, tàm decedentes, quàm excludentes, & excluſi exteri ſint, Nobis, & Sedi Apoſtolicæ in temporalibus, non ſubditi, dum etiam exteri acquirentes, ac retinentes præfata bona, & iura in prædictis Vrbe, & Statu, cenſentur (contraria voluntate expreſsè

non

non declarata) in animo habuisse huiusmodi bonorum, & iurium successionem regulari debere iuxta leges, & ordinationes locorum, in quibus existunt, ac retinentur.

ARGVMENTVM.

De exequatione forensium, & non subditorum ciuibus, & subditis, qualem rationem habeat, & an commendatione, vel reprobatione digna sit.

SVMMARIVM.

1 *De ratione dubitandi de præsenti dispositione ad fauorem exterorum.*
2 *Sufficit subiectio excludentium, non curato, quod exclusi sint exteri.*
3 *De Apostolicis Constitutionibus, & statutis contrà forenses, & an sint odiosa, vel fauorabilia.*
4 *Qualis via eligenda sit in rebus Mundi.*
5 *De motiuis, quibus innixa est præsens dispositio ad fauorem forensium.*
6 *Quòd per omnes Principes in toto Orbe Christiano vniformes leges desuper ferri deberent.*
7 *De libertate forensium in Vrbe, tamquam communi patria.*
8 *De vera ratione, cui innixa sint statuta.*

§. XVII.

ISTA pars Constitutionis maiorem, fortèque vnicam habuit contradictionem aliquorum sapientum ex illis qui desuper, iuxtà insinuata in præfatione, consulti fuerunt; non
1 laudabant enim, quòd sublata differentia subditorum, & non subditorum, huiusmodi statuta, indefinitè, ac generaliter attendi, & seruari deberent, vtpotè contra verisimilem voluntatem, & intentionem statuentium, qui in gratiam propriorum subditorum ità statuere voluerint, non autem exterorum, & non subditorum; Ac etiam quia ità dari potest inconueniens, quòd masculi agnati exteri, & subditi aliorum Principum excludere poterunt fœminas, & cognatos subditos, ità à principatu extrahendo diuitias, & bona, illaque trahendo in alias ditiones, quod videtur contra magis communem, magisque receptum sensum Doctorum, & Tribunalium, quo attento inspicitur ciuilitas, & subie-
2 ctio excludentium, non curata forensitate, vel non subiectione exclusorum (A) Considerando potissimè, quòd in hoc præsertim principatu ex eius legibus inhabilitati sunt

A. *Ex relatis in decis. 364. & 582. part. 5. recent. & disc. 5. num. 7. disc. 19. num. 3. & disc. 23. num. 5. de Successión. & alibi.*

Digitized by Google

3 sunt exteri alibi viuentes, ad possidendum in eo bona stabilia, tàm ex Apostolicis Constitutionibus Sixti V. Clementis VIII. Pauli V. Vrbani VIII. & Innocentij X. de quibus *disc.37. de praemin.* & in alijs locis, de quibus proximè infrà; Tùm etiã à plerisque localibus legibus, & statutis eamdem continentibus inhabilitationem, siuè maius grauamen, de quibus in suis sedibus (B) Vndè patet, quòd licet non desint volentes huiusmodi statuta censenda esse odiosa, & à iure exorbitantia; nihilominus probabilius est oppositum, vt rationabilia, æqua, & fauorabilia censeri debeant, naturali assistente ratione, ad vulgarem regulam *secundum naturam &c.* vt eum sequantur commoda, quem sequuntur incommoda, & è conuersò; ideòque cum ciues, & incolæ supportent onera, quibus non subiacent forenses, iustum, & æquum est, vt illi, non autem isti potiri debeant illis beneficijs, quæ in eo loco per naturam dispensantur; ac etiam ob aliam rationem publici fauoris consideratam per *Text.* latissimè in hoc proposito exornatum, cum magnis illationibus hanc materiam percutientibus per *Petr. Barbos. in l. fin. ff. solut. matrim.* vt ciuitates, & loca hominibus, & habitatoribus repleantur, dum, vt alibi superius dictum est, in hoc propriè consistunt magis æstimabiles Principis, & Reipublicæ diuitiæ, potentia, & existimatio.

Sed quoniam in Mundo non datur perfectum bonum, quod aliquam mali mixturam non habeat, cum hæc perfecta bonitas cœlesti-
4 bus, ac Diuinis reseruata sit, siuè ijs spiritualibus rebus, quæ ad cœlestem, ac beatam vitam directæ, & ordinatæ sint; vndè propterea, libram in manibus tenendo, eligenda est illa pars, quæ videatur maiorem boni præponderantiam habere, non curato illo minori malo, quod dignoscatur; quoties istud non sit intrinsecè, & naturaliter malum, & peccaminosum, quod in subiecta materia dici non potest; idcircò maturè pensatis omnibus, quæ hinc inde super hoc puncto vrgerent, visum est nostro prudentissimo, ac zelantissimo Legislatori hanc viam eligere, ex plu-
5 ribus motiuis.

Primò nempè, vt ita se ostenderet Patrem vniuersalem, quòdque apud eum, tamquam Dei Vicarium, non sit acceptio personarum; Quàmuis enim (vt initio præmissum est) in hac parte principaliter se gerat potiùs tamquam Princeps, quàm vti Pontifex, vtendo solùm Pontificali potestate pro comprehensione ecclesiasticorum, vt aduertitur in §. IX. & alibi; nihilominus huiusmodi personæ formales non sunt adeò inuicem separabiles, vt in ijs, quæ ad vnam pertinent, aliqua ratio, vel consideratio alterius non habeatur.

Secundò, vt cum eius exemplo alij Principes allicerentur ad idem statuendum, vt ità melius humana societas practicetur, atque

S subla-

B. *disc.77. & disc.83. de regal. disc.39. & 69. de alien. & contract. prohibit. disc. 25. de success. disc. 149. de dot. & alibi pluries.*

Digitized by Google

ſublatis tot ambagibus, & diuerſitatibus, vbique vniformis introduceretur ordo ſuccedendi; quoniam licèt id, quod per Pontificem in præſenti Conſtitutione practicatum eſt, non poſſit expreſsè, & directè practicari per alios Principes circa comprehenſionem perſonarum, & rerum eccleſiaſticarum (quidquid ſit de comprehenſione indirecta, iuxtà inſinuata §.*XI.* & in alijs) attamen, vt pariter ibidem, & alibi dictum eſt, quando Apoſtolicæ auctoritatis interpoſitio peteretur, probabiliter deneganda non foret, dummodo particulares facti circumſtantiæ diuerſimodè non ſuaderent. Et quidem ſancta, nimiumque proficua, & prudens res eſſet, quòd omnes
6 Principes Chriſtiani vitam ciuilem, & legum vſum profitentes vniti procederent, ſtatuendo in maioribus materijs certas, & vniformes regulas vbique pariformiter tenendas, & practicandas, cùm ità ceſſarent adeò magna iurgia, & contentiones, cum omnimoda incertitudine veritatis, atque tolleretur illud inconueniens, quod adeò frequenter in praxi experimur, vt illa iuſtitia, quæ vbique eadem conſtans, & perpetua eſſe debet, ſit adeò difformis, vt quod in vno Principatu eſt album, in altero ſit nigrum, & è conuersò.

Tertiò ob non improbabilem præſumptionem voluntatis à noſtra Conſtitutione inductam, vt ſcilicet ij, qui extrà patrios lares, propriumque Principatum bona acquirunt, ac retinent, ità quodammodo ſibi conſtituere velint tot diuerſa patrimonia, quot ſunt Principatus, aut loca, iuxtà illam diuerſitatem, quæ conſideratur *diſc. 9. de ſucceſſion. diſc. 90. de iuriſdict. diſc. 11. de credit. & alibi*; & per conſequens vt quodlibet patrimonium regulari debeat iuxtà leges, vel mores illius Principatus, aut loci, in quo eſt conſtitutum, & de qua præſumptione, non conſtito de diuerſa voluntate, in hoc Principatu, eiuſque Tribunalibus non eſt dubitandum, vtpotè iam canonizata, & firmata per hanc legem.

Et quartò demum, vltrà alias conſiderationes, quæ fieri poſſent, quòd ſtantibus iam enunciatis Apoſtolicis Conſtitutionibus inhabilitantibus forenſes ad acquirendum, & retinendum bona ſtabilia in hoc Principatu, niſi veniant ad habitandum in eo, ità conſiderationes, quæ in contrarium ſuperius habentur, potiùs retorqueri videntur, quoniam ità forenſes alliciuntur, ad veniendum in hunc Principatum, ibique habitandum, vndè adimpletur ille fauor publicus, vt ciuitates, & loca habitatoribus repleantur:

Et quamuis hæc vltima ratio non verificetur in bonis mobilibus & mercibus, quinimmò in Vrbe, eiuſq;
7 magis reſtricto ambitu quatuor milliarium, ſtatuto per Innocentium X. per eius Conſtitutionem 24. cum prius eſſet decem milliarium, neque procedat in ſtabilibus veris, vel fictis, adeòvt omnibus libertas concedatur in ea acquirendi, & retinendi bona, quantumuis forenſibus, & alibi habitantibus; Attamen ad inſtar illorum, quæ ſub Imperio profano dicebantur de hac Vrbe, quod eſſet omnium communis Patria, ex inſinuatis ſupra §.*II.* ad effectum, de quo agitur

id

Digitized by Google

id quoque congruere videtur modernæ Romæ ob metropoliticam qualitatem in spiritualibus resultantem à residentia Papæ, & Sedis Apostolicæ, & sic quòd ista Ciuitas habeat quamdam peculiarem, & diuersam qualitatem, dum Sixtus V. *Constitutione* 3. §. 7. ad hunc effectum communem patriam appellat; Siue quod in ea vrgeat quædam diuersa ratio, atque faciliùs intret dicta præsumptio, vt exteri bona in ea acquirentes, & retinentes non accidentaliter, sed animo retinendi, provt in §. antecedenti aduertitur; cum istius legibus, & moribus eorum successionem intestatam regulari velint.

Considerando quoque idem,
8 quod pluries insinuatum, ac repetitum est, & quæ consideratio reuerà censenda est principalis, ac omnimoda istius materiæ regulatrix, quòd scilicet perscrutanda non est voluntas statuentium, à quorum potestate tantùm iste successionis ordo pendeat, vt magis communiter nostri opinantur, sed malè, quoniam potiùs perscrutanda est verisimilis voluntas decedentium, quorum implicitum testamentum intestata successio redolere videtur, & quæ voluntas ob regionis mores ad fauorem agnatorum adesse videtur, maximè vbi proximè coniuncti sunt, vt statuta frequentiùs disponere videntur, quoniam hanc naturalem affectionem ergà propriam familiam, & agnationem non tollit accidentale domicilium magis in vno, quàm in altero loco, istaque consideratio mihi magnam vim facere consueuit, fortiùs verò in idem concurrentibus dictis Apostolicis Constitutionibus domicilij restrictionem præcipientibus.

---

§. XVIII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Provt hunc animum præsumendum esse decernimus, statuimus, ac declaramus.

ARGVMENTVM.

An, & quando lex inducere possit præsumptionem, ex qua resultet præiudicium non subditis.

SVMMARIVM.

1 *De operatione verbi* declaramus.
2 *Declaratio fieri potest per illum, qui non potest actum reuocare, vel impugnare.*
3 *An præsumptio, quam lex inducit, attendatur in præiudicium non subditorum per accidens.*
4 *Quid respectu non subditorum per naturam, quia nempè sint forenses.*
5 *Distinguitur, & quando forenses*

ses huic legi voluntatem accommodare censeantur.

6 *De voluntaria subiectione legibus aliorum locorum, quibus aliàs non subiaceant.*

7 *De differentia inter leges locales conditas à Principe Supremo, & conditas à Communitate subdita.*

8 *Quod modicum præiudicium causet præsumptio inducta per Constitutionem, & quare.*

§. XVIII.

IN hac parte vtitur Constitutio verbo *declaramus*, quod in alijs partibus misteriosè adhibitum non fuit, ne aliàs prætendi posset retro-
1 tractio ad casus præteritos, vt aduertitur supra in §. VII. In præsenti autem illud adhibetur ad firmiorem inductionem huius præsumptionis, quasi quod ista non proueniat ex sola potentia legis, quæ id inducat de nouo, sed ex ipsa naturali veritate, quæ iam adesset; vndè propterea habetur conclusio recepta, (A) vt qui non potest actum reuo-
2 care, vel impugnare, possit tamen illum ambiguum declarare, quoniam qui declarat non disponit, neque actum de nouo facit, sed solum aperit id, quod iam inest, ad instar excutientis grana à spicis, quo exemplo vtitur *text. in l. adeo 7. ff. de acquir. rer. domin.* cum concordantibus.

Ista itaque dispositio nullam patitur difficultatem ex capite voluntatis, cum ista sit nimiùm clara, ideòque nulla indiget glossa, ad iam insinuatam vulgarem regulam *text. in l.ille aut ille ff.de legat.* 3. Cumq; agatur de lege Summi Pontificis, qui iam expressè declarauit Pontificiam, & Apostolicam quoque auctoritatem adhibere voluisse hinc sequitur, quod nullam pariter difficultatem patitur ex capite potestatis respectu ecclesiasticorum, & aliorum, qui à Legislatoris potestate, & iurisdictione essent exempti, in ipsius tamen ditione, seu territorio viuerent, adeout exemptio esset accidentalis, vt aduertitur suprà in §. XI. atque ibi adnotata deseruiunt quoque pro ista parte dispositionis,
3 quatenus ageretur de lege Principis sęcularis, aut etiam Papæ tamquam Principis, quatenus Pontificia spirituali vti noluisset, an scilicet possit eius lex istius voluntatis pręsumptionem inducere in illis, qui eius foro, & potestati non subiaceant, sed accidentaliter, non autem inspecta naturali, & originaria qualitate, quales sunt illi, qui orientes in territorio, vel Principatu sunt naturaliter sæculares, & subditi, accidentaliter posteà ob superuentam qualitatem clericatus, vel status religiosi efficiuntur exempti; atque in hoc sufficere videtur relatio ad ea, quę habentur suprà in §. *XI. & disc.* 5. *de successión.* quòd scilicet lex inducat præsumptio-

A. *De qua pluries in Theatro, præsertim disc.* 15. *num.* 8. *de Regal. disc.* 21. *num.* 16. *de Testament. & alibi.*

Digitized by Google

ptionem rei naturalis insitæ ab instanti natiuitatis, vel saltem ex tempore, quo incipit haberi discursus, & vsus rationis cum capacitate apprehendendi mores populi, & traditiones maiorum; vndè propterea istam iam de tempore habili impressam naturalem qualitatem non tollat, neque cessare faciat superueniens qualitas accidentalis,exemptionis inductiua, vt locis citatis latiùs.

Difficultas verò maior cadere
4 videtur in forensibus, qui orti, & educati sunt in diuersis regionibus, & Principatibus, adeòvt dici non valeat quòd legislator sit informatus, benèque conscius de populorum, ac regionis naturalibus, & vniuersalibus moribus, vt in casu præcedenti verificatur; minùsque dici potest,quòd pręsumptio per legem inducta in aliquo tempore habili iam suam fecerit operationem, & quod effectus consumatus non cesset per superuenientem accidentalem cessationem causæ, dum talium forensium exemptio non est datiua, & accidentalis, sed est natiua, adeòvt nunquam sub legislatoris iurisdictione, & potestate illorum personæ fuerint, quidquid sit de illa impropria, & accidentali, & consequutiua subiectione, quam secum ferant bona, quæ in eo Principatu possidentur.

Atque in hoc distinguenda videntur tempora; vbi enim casus
5 contingeret de recenti, & intrà breuem terminum, prius quàm ista lex de facto ità publica fiat, vt probabiliter deueniat ad notitiam vniuersalem populorum degentium in illis regionibus, & locis, in quibus degunt huiusmodi bonorum possessores; & tunc videtur, quòd difficultas quidem vrgeat, ideòque vbi casus accideret, maturiùs esset cogitandum; sed vbi è conuersò tale intercedit interuallum temporis, vt ista notitia probabiliter ibi habeatur, & tunc videtur, quòd difficultas non intret; non quidem, ex potentia legis, quæ cum forensi naturaliter non subdito talem exerceat iurisdictionem, vel operetur effectum; sed ex ratihabitione eorumdem forensium bona in locis legislatoris possidentium; quoniam scientes legem huius præsumptionis inductiuam, & non contradicentes, neque contrariam animi facientes declarationem, sed perseuerantes in bonorum retentione in eo loco, ità illam legem approbare videntur, eique acquiescere, atque implicitè declarare, quòd talis esset eorum voluntas, qualem lex præsumit.

Clariùs verò, & cum minori ratione dubitandi in acquisitionibus futuris, & inposterum faciendis, quoniam tunc forenses huius legis conscij, siuè illam scire debentes, bona acquirere dicuntur eidem legi obnoxia, atque illi se conformare videntur ex voluntaria subiectione, eo ipso, quod contrariam eorum animi, & voluntatis non faciunt declarationem, ab eadem lege præseruatam,ad instar eo-
6 rum, quæ in suis sedibus habentur (B) quòd forenses, vel aliàs exempti voluntariè se supponant alicui

B. *Disc.* 102. *de dot.* & *disc.* 26. *de successsion.* & *disc.* 116. *de credit.*

Digitized by Google

alicui legi, cui non ſubiacent, ſiuè iuxtà ea, quæ in praxi habemus in hoc Principatu in prohibitione alienandi, vel obligandi bona iuriſditionalia, etiam in ſubditos, vel ſuper impedita libertate diſponendi cum exteris, iuxtà ea, quæ habentur infrà in §. XX. quoniam ſi forenſis acquirit, & retinet in hoc Principatu bona iuriſditionalia, ita dicitur ſe ſupponere legibus, & Conſtitutionibus, dictam prohibitionem continentibus; neque ex eo, quod ipſe non ſit naturaliter ſubditus iſtius Principatus, & non ſubiectus dictis legibus, prætendere poteſt exemptionem ab hac reſtrictione, & ſeruitute, quod generaliter congruit feudis regulandis iuxtà ius commune feudale (C) Quoniam non ex eo, quòd forenſes, qui acquirunt, & retinent feuda non ſint naturaliter huiuſmodi legibus obnoxij, & legiſlatorum ſubditi, prætendere poſſunt exemptionem ab hac ſeruitute, & prohibitione, cum ſimilibus. Cùmque præſupponatur in Gallia ex lege, vel conſuetudine forenſes in ea regione acquirentes bona, quamuis priuata, & indifferentia, non poſſe de illis diſponere ſine licentia Regis, qua deficiente fiſcus in eis ſuccedit; vtique non poterunt forenſes conqueri, vel prętendere ab huiuſmodi lege, vel conſuetudine ſe exemptos, dum acquirendo ità ſe illi ſupponere implicitè videntur, quaſi quod dicatur onus, vel qualitas ipſis bonis inſita.

Atque in idem intrat ſæpius inſi-
7 nuata conſideratio differentię conſtituendæ inter ſtatuta inferiora condita per ſubditas Communitates, cadentia ſub genere iuris municipalis exorbitantis ab illo iure, quod in eo Principatu eſt commune, & illas leges quæ pro toto Principatu conditæ ſunt per Supremum Principem, & quæ verum, ac primarium ius commune in eo Principatu efformant, quoniam ſupremus Princeps habere dicitur bonorum in ſuo Principatu exiſtentium directum, ac habituale dominium vniuerſale iuriſdictionale cuius ratione imprimere poteſt ipſis bonis certam qualitatem, cum qua in quaſcumq; manus tranſire debent, ac etiam tanquam lex viua, & animata poteſtatem habent derogandi, vel diſpenſandi legi ſcriptę, vel mortuæ, ideo interuertere, vel immutare poteſt illum ſucceſſionis ordinem, quem præſcripſit alia lex poſitiua, à cuius prouiſione iſtud ſucceſſionis beneficium recognoſcitur, quod ab eadem tolli, vel immutari poteſt; quæ omnia non congruunt Communitatibus, vel Domicellis ſubditis, à quibus condita ſunt inferiora ſtatuta localia, ſub iuris municipalis genere venientia; ideòquè magna dignoſcitur differentia inter vnam ſpeciem legis, & alteram, atque ad hanc differentiam, vt potè iſtius materiæ veram, & principalem regulatricem, omninò refle-

C. *In cap. Imperialem de prohibit. feudi alienation. per Fridericum; ſiuè in vtriuſque Siciliæ Regnis per Conſtitutionem, quæ incipit Conſtitutionem Diuæ memoriæ ex deductis in ſua ſede ſub tit. de feud. diſc. 3. & 135. & alibi.*

Digitized by Google

reflectendum eſt in omnibus caſibus, & quæſtionibus pro illarum congrua determinatione.

Conſiderando quoque; quòd
8 iſtud eſt modicum preiudicium, cui de facili per quemlibet occurri poteſt, faciendo diuerſæ eius voluntatis declarationem à Conſtitutione præſeruatam, ideòque non meretur dici lex, quæ liget, atque inuitos afficiat, & per conſequens non intrant illæ difficultates, quæ cadunt in legibus arctatorijs, & obligatiuis, ad quod pariter eſt reflectendum.

§. XIX.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Quæ verò de inteſtatis ſucceſſionibus hactenus, vt ſuprà, ſtatuta, & diſpoſita ſunt, in teſtamentarijs quoque ſucceſſionibus attendi, & obſeruari debere volumus, ac ſtatuimus, quacumque pariter bonorum, & perſonarum differentia, & conſideratione, vt ſuprà, ſublatis, in ijs caſibus, in quibus eadem ſtatuta, & leges locales in hac ſpecie teſtatæ ſucceſſionis maſculorum de agnatione fauore diſponunt, quoties decedentium contraria expreſſa voluntas non aduerſetur.

ARGVMENTVM.

Statutum excluſiuum fœminarum an ceſſet, vbi defunctus decedit condito teſtamento, & de ſtatuti operatione in caſu teſtatæ ſucceſſionis.

SVMMARIVM.

1 *De rationibus, ob quas iſtius Conſtitutionis editio non approbatur.*

2 *An proſit, nec ne remedium renunciationum.*

3 *Lex debet prouidere imperitis, & imbecillibus, non autem peritis, & ſagacibus.*

4 *Quare frequentiùs homines decedere ſolent inteſtati.*

5 *Ceſſante ſtatuto etiam ſi fiat teſtamentum, decedens non eximitur ab onere legitimæ.*

6 *De legitimę priuilegijs.*

7 *Quando iſta non ſit in quarta, ſed in toto.*

8 *Quare oportunum fuit prouidere etiam in ſucceſſionibus teſtamentarijs.*

9 *Statutaria diſpoſitio ceſſat ex contraria diſpoſitione decedentis.*

10 *An fœminæ, vel alij excluſi cenſeantur agniti in ſuos, itaut*

ceſſet

Digitized by Google

cesset statutum, si testator aliquid eis relinquat.

11 *Quod testamentaria successio latiùs pateat, quàm intestata, & de ratione.*

12 *De Statuto Vrbis 141. in quo differat à 145.*

13 *De successione feudorum in Regno Neapolitano, & quomodo feudatarius possit excludere fœminam proximiorem fauore agnati.*

14 *Quando grauatus decedens alterare possit successionem fideicommissariam.*

15 *De facultate parentis binubi disponendi inter liberos.*

16 *De quæstionibus, quæ cadunt in statutis disponentibus de testamentis, & testamentaria successione.*

§. XIX.

IN primo congressu habito super istius edendæ, nec nè Constitutionis consultatione, antequàm populorum vota exquirerentur, iuxtà seriem, de qua in præfatione, per
1 quàmplures ex ijs, qui fuerunt in sensu, vt continuari deberet cum iam receptis restrictionibus, & conclusionibus, respondendo ad inconuenientia, quæ per me, & alios meæ opinionis sequaces proponebantur, dicebatur posse de facili eis occurri, testando, vel procurando profitentium in Religione, vel monasterijs renunciationes, præsertim à puellis, quæ moniales fiunt, iuxtà prouidorum virorum consuetudinem; Non habuit tamen plausum istud votum, & meritò; si
2 quidem quoad cautelam renunciationis, non omnes possunt, & solent esse ità prudentes, & prouidi, quorum in hoc mundo longè minor est numerus, quàm imperitorum, & segniorum; Ac etiam quia sępè contingit, vt illi masculi, quibus prouidere voluerunt statuta, ità penè annihilata, reperiri solent in pupillari, vel minori ætate, neque omnes fœminę sunt eorumdem sensuum, eiusdemque facilitatis in huiusmodi renunciationibus faciendis. Et quod magis est, quando successio iam delata fuit, de facili solent istæ renunciationes impugnari ex capite læsionis, aut vis, doli, & circumuentionis, vel ex capite restitutionis in integrum, ratione ignorantiæ, vel falsæ causæ, aut sub pętextu cessantis præsuppositi, siue quòd esset personalis, vt propterea deficientibus aliquibus personis cesset, vel illam impugnando ex capite nullitatis, ob non adhibitas, vel malè aliquas solemnitates, vt videre est ex tot casibus recensitis in Theatro in sua sede sub *tit. de renunciat.* magis verò in voluminibus decisionum Rotæ, & apud tot Consulentes, adeòvt magnum videantur huiusmodi renunciationes constituere seminarium litium, & perturbationum, quodque medicina in venenum potius con-
3 vertatur. Ideòque lex imperitis potiùs, & inhabilibus, qui facta propria benè, & prouidè explicare nesciunt, vel non possunt, occurrere, & prouidere debet, eorumq; imperfectionem supplere, cum sagaces, prouidi, & cautelati, legis auxi-

auxilio, & prouidentia non egeant.

Quo verò ad aliud, insipidum quidem, consilium testandi, vbi etiam de testabilibus agatur, non de
4 facili testatio ad actum reduci solet ob perhorrescentiam haberi solitam mortis, quam naturaliter homines aspicere solent à longè; vndè propterea à morte improuisa, vel à graui morbo, aut à mentis infirmitate, siue à morte violenta inopinatè præoccupati hoc votum explere impediuntur. Ac etiam quoniam magna pars decedentium esse solet de genere intestabilium ratione pupillaris ætatis, vel non sanæ mentis, aut quia sunt filij familias, cum similibus impedimentis.

Et quod magis est, vbi etiam testamentum fiat, quodque illud perfectum, & validum sit, suumque sortiatur effectum, adeòvt non insurgant illæ tàm frequentes quæstiones, & impugnationes, quę recensentur etiam in Theatro in sua sede *sub tit. de testament.* vndè propterea contingit, quod frequentissimè, etiam illi, qui testati sunt, intestati decedant.

Adhuc verò id non sufficit, quando illæ personæ, quæ sunt exclusæ per statutum sunt tales, quod cessante statutaria exclusione, attentaque dispositione nouissimi iuris communis, cum quo viuitur, sit eis debita legitima,
5 quam debitores neque volentes adimere possunt, nec in toto, nec in parte; quinimmò vbi adimant prætereundo, vel etiam non prætereundo, sed non adhibendo honorabilem titulum institutionis, se exponunt periculo inualiditatis testamenti, quod sustinere curant Doctores cum clausula codicillari, vel cum illa *Omni meliori modo*, alijsq; adinuentis cautelis, ac etiam quod neque huiusmodi debitores libertatem habent illam relinquendi in vna, vel in altera bonorum specie, puta in pecunia, vel in mobilibus, aut in fructibus, quoniam cum dicatur quota bonorum detrahenda ex singulis bonis, & corporibus,
6 in eis relinquenda, vel assignanda est, quando tales non concurrant facti circumstantiæ, quod intret æquitatiuum Iudicis arbitrium; magna desuper cadere solita quæstione inter nostros cum consuetis formalitatibus per classes disputari solita, an hæc legitimæ priuilegia, illud præsertim, vt relinqui non possit in fructibus, vel in pecunia, siue alterum annullationis testamenti ipso iure, ob eam non relictam titulo honorabilis institutionis, vel eam liberè non relictam, procedant solùm in filijs, alijsque descendentibus, vel etiam in ascendentibus, cum similibus quæstionibus, ex quibus liquet restrictam esse in hoc voluntatem, ac libertatem decedentium, adeòvt etiam testando, non possint huic malo occurrere; Illudque aliquando non est in sola quota per ius commune statuta, puta in triente, quando liberi non sunt vltrà quatuor, vel in semisse, quando sunt vltrà quatuor,
7 sed etiam in toto, vt contingit in illis successionibus necessarijs, quę aliquibus personis debitæ sunt, adeòvt decedentes non possint earum ordinem alterare, aut onus, & vinculum adijcere, vt ex: gr. contingit in dote materna, quæ in plerisque locis, ex eorum legibus, & statutis, vel consuetudinibus, debita est filijs su-

perſtitibus, vndè matres decedentes nequeunt aliter teſtari (A) Vel contingit in ijs bonis, quæ in parentem binubum obueniunt ex ſubſtantia coniugis prædefunctæ, vel ex ſucceſſione alicuius ex liberis primi matrimonij (B) atque contingit in ſucceſſione feudi, vel emphyteuſis pacti, & prouidentiæ, aut in ſucceſſione fideicommiſſaria, cum ſimilibus; quoniam decedentes teſtando non poſſunt illius ordinem alterare, & per conſequens vbi fęminæ, alięque perſonæ per ſtatutum excluſæ ex ceſſante ſtatutaria diſpoſitione, æqualem, vel maiorem concurſum habeant cum maſculis, alijſque à ſtatuto vocatis, & prædilectis, iſta cautela inanis, ac nullius operationis remanet, vndè propterea opportunum fuit ità prouidere, vt ſcilicet ea, quæ in inteſtatis ſucceſſionibus dicta ſunt, in teſtamentarijs quoque

8 procedant, tamquam in caſu minus dubitabili, quoniam ſi in caſu ſucceſſionis ab inteſtato, huiuſmodi ſtatutorum operatio prouenit, iuxtà veriorem ſententiam, à pręſumpta, vel ſubintellecta, & ſuppleta decedentium voluntate, cui deferendum eſt, multò magis, & cum minori dubitandi ratione deferri debet, quando habetur eorumdem decedentium expreſſa, & ſpecialis voluntas per eos declarata.

Magis verò, ne dum opportuna, ſed neceſſaria fuit diſpoſitio in præſenti §. contenta, ad occurrendum cuidam Pragmaticorum credulitati recenſitæ in aliàs citato *Conflictu legis, & rationis obſeru.* 58. Cum enim recepta ſit, & rectè quidem, ac rationabiliter, propoſitio, per noſtram Conſtitutionem in præſenti §. expreſsè canonizata, vt

9 huiuſmodi ſtatutariæ excluſiones fęminarum, & cognatorum, fauore maſculorum de agnatione, ceſſent ex contraria voluntate decedentis quę in teſtamento, vel in alia diſpoſitione declarata ſit, quoniam cum inteſtata ſucceſſio, ſiue à iure communi, ſiue à ſtatutario, & locali ordinata dicatur teſtamentum legis, quod per illam fiat vice, & nomine decedentis ab inteſtato; ità eius præſumptam, ac veriſimilem ſupplendo voluntatem, quam ipſe decedens inopinata, & inſperata morte præoccupatus, vel aliàs inteſtabilis, & impeditus explicare non potuit, iſta præſumptio, vel fictio cedere debeat veritati, & expreſſę declarationi in contrarium.

Ex iſta autem propoſitione, vera quidem, rationabili, & recepta, vt ſtatutum ceſſare debeat in caſu teſtamenti, reſultauit inſinuata ineptia, cui opus fuit occurrere; quoniam cum decedentes cum teſtamento, atque ſe conformare vo-

10 lentes cum ſtatuto, excludendo fœminas, alioſque deſcendentes, vel aſcendentes à ſtatuto excluſos, de iure autem communi neceſſariò inſtituendos, vt ſuprà; timentes verò

A. *Ex deductis ſub tit. de dot. diſc.* 102. *cum pluribus ſeqq. & diſc.* 26. *de ſucceſſion. & alibi*;

B. *Ad textum in l. fœminę, & in l. hac edictali C. de ſecund. nupt. ex ijs, quæ habentur diſc.* 24. *de ſucceſſion. & alibi*.

Digitized by Google

verò ne eorum præteritio nullitatem testamenti, vel aliud præiudicium eorum dispositioni causare valeat, ad maiorem firmitatem, & cautelam, & quandoque ex consilio alicuius parum experti Iuris professoris curant, & solliciti sunt filias fœminas, aliasque personas exclusas, in testamento, etiam cum honorabili titulo institutionis vocare, & honorare in aliqua modica re, vel summa, & quandoque etiam ex motiuo beneuolentiæ, & naturalis amoris, cum expressione, vt id relictum censeatur pro omni, & toto eo, quod pro omni, & quocumque eius iure, & portione, etiam legitimæ prætendere, & consequi possent, adeòvt deberent de hoc esse contentæ, exindè inferri solet ad agnitionem in suas illarum personarum, quæ per statutum earum exclusiuum extraneę effectæ essent, vt propterea competat ius petendi supplementum legitimæ, quodque in reliquis cessare debeat statutaria dispositio cum reuersione ad ius commune, ex contraria voluntate illius, de cuius agitur successione (C) Id autem apertam redolet ineptiam, & irrationabilitatem contra omnes scripti, & naturalis iuris regulas, vt quod fauore introductum, & ordinatum est in odium retorqueatur; quòdque effectus diuersus esse debeat à causa; vel quòd voluntas trahatur ad oppositum eius, quod volitum fuit; quòdque ordinata ad ædificandum, & ad maiorem firmitatem, deseruiant ad destructionem, cum similibus; dum huiusmodi cautelæ adhiberi solent ad maiorem firmitatem, ac maiorem obseruantiam statutariæ dispositionis, quam eatenus cessare facit testamentaria dispositio, quatenus ista illam destruat, eique contraria sit, non autem vbi conformis esse dignoscitur, vt locis citatis aduertitur.

Testatæ siquidem dispositiones
11 latiùs patere solent fauore agnationis, magisque ampliare statuta de intestatis successionibus disponentia, vt ex. gr: dignoscitur in statutis Vrbis, quoniam decedente patre ab intestato, ex statuto 145. succedunt quidem liberi masculi, exclusis fœminis, sed si istæ tantùm supersint, eas non excludunt decedentis fratres, vel alij transuersales agnati; & tamen si decedens, qui solùm filias fœminas habeat testetur, eas excludere potest, etiam ab illo supplemento legitimę, quod supersit vltra dotem de paragio, vt bona relinquat agnatis collateralibus ex statuto 141.

Non defuerunt tamen in hoc
12 ineptiæ, magnas retexendo quæstiones, cum decisionum quoque varietate, vt sub agnatorum nomine venirent etiam filię fœminæ, quas decedens testando gratificari velit, vt ob istas, alias ex hoc statuto excludere valeat, quod tamen falsum est, idque vltimo loco tanquam verius agnitum (D)

Pròvt etiam in successione feu-
13 dorum Regni Neapolitani iuris

T 2 Fran-

C. *Ex deductis disc. 3. num. 16. & seqq. ad fin. de legitim. & disc. 22. de succession. & alibi.*

D. *Vt in decis. 267. & 383. part. 9. recent. & agitur disc. 40. de success.*

Digitized by Google

Francorum, quæ cum ordine primogenituræ defertur, ob fœminarum capacitatem, & habilitatem, illud quidem exorbitans, nimiùmq; asperum, & irrationabile receptum est, quòd si ex primogenito prædefuncto supersit fœmina feudatarij morientis neptis, ista excludat patruos, qui masculi sint, & morientis primi gradus filij, vt in sua sede *sub tit. de feud. disc.* 13. vndè propterea meritò id registratum est in sæpius citato *Conflictu legis, & rationis obs.* 205. Huic autem absurdo consulere potest testamentaria dispositio, ex beneficio *pragm. final. de feud.* per quam feudatario morienti facultas tribuitur excludendi fœminam, cuius proxima sit successio, ad fauorem illius agnati masculi, qui, dicta fœmina non extante, esset proximè successurus; idque nostra ætate iustè declaratum fuit in successione Ducatus Andriæ fieri posse cum pupillari substitutione; Cum enim iuuenis Dux Andriæ decedens relinqueret filium in fascijs, sororem, & patruum, prudenter quidem disposuit, vt filio in pupillari ætate decedente, patruus, non autem soror succedere debeat; Vndè dubitatum fuit, an intraret beneficium Pragmaticę, ex eo, quod non de ipsius disponentis, sed alterius feudali successione ageretur; Contrarium autem iustè cum subsequuto effectu decisum fuit, vel quia substitutio pupillaris continere dicitur testamentum pupilli, quod eius vice, & nomine faciat pater, quasi quod ita ipse pupillus disposuerit, quæ tamen ratio periculosa videbatur, dum vltrà tertium gradum ciuilem in eo Regno non datur feudorum successio, atque gratia extensiua ad quartum gradum intelligitur de illis gradus æqualis, vel inferioris, non autem de illis lineæ superioris. Vel, & probabiliùs, quoniam decedentes in pupillari ætate lex habet, & fingit pro non extantibus, ideòque habetur, ac si pater ità disponendo decederet sine illis filijs, qui in pupillari ætate decedunt.

Habemus quoque idem in successione fideicommissaria, in qua
14 testamentaria dispositio grauati decedentis latiùs patet, quàm intestata, quoniam si grauatus restituere vni, vel pluribus de familia, vel de certo genere, intestatus, & absque alia dispositione decedit, succedunt omnes proximiores illius generis, iuxtà ordinem intestatæ successionis, & tamen testando gratificari aliquando potest inter eos, aliquos præeligendo, alios verò negligendo (E)

Quod etiam in parente binubo
15 habemus, prohibito disponere extrà liberos primi matrimonij de bonis lucratiuo titulo in eum obuentis ex substantia, & bonis primi coniugis, ideòque vbi non disponat, omnes primi matrimonij liberi superstites in illis bonis succedunt iuxtà ordinem iuris, & tamen inter eos inęqualiter disponere potest, cum plerisque similibus in idem tendentibus; Ex quibus patet quòd latior, & fauorabilior videtur causa testamenti, quàm intestati, ergo prorsus

E. *Ex deductis in sua sede sub tit. de fideicomm. disc.* 55. *cum seq.*

sus erroneum, & irrationabile est, vt statutaria dispositio, agnationis fauore prodita, latiùs patere debeat, quàm testamentaria, quoties ista eumdem respicit finem, ipsique statuto est conformis, cum solùm recessus à statuto, eiusq;cessatio intret, quando constat de decedentis contraria, vel diuersa voluntate; Et per consequens rationabilis; benèque fundata est nostrę Constitutionis dispositio in præsenti §. vt omnes restrictiones, quæ in intestatis successionibus sublatæ sunt, in his quoque testamentarijs sublatæ censeantur.

In statutis itemquę de testamentis disponunt, adhuc eædem restrictiones, aut veriùs superstitiones, & frigiditates dignoscuntur, cum distinctionibus, an intrà, vel extrà territorium, & similibus, vt ex. gr: habetur in illis statutis, quę prohibent mulieribus, vel alijs testari absque certis maioribus solemnitatibus, vel sine aliquorum consensu, quoniam vltrà difficultatem super eorum validitate, quasi quòd statui non possit, vt vltimæ voluntates ab alieno pendeant arbitrio, seù non possit libera testandi facultas adimi, super quo adeò magna dignoscitur inter Doctores scissura, & in ipsismet Tribunalibus variatio cum non modica quidem risus prouocatione, adhuc dubitari solet, an condito testamento in ecclesia, vel in loco aliàs exempto à iurisdictione, & potestate statuentium, obstare debeat, necnè statuti dispositio, ex deductis in sua sede *sub tit. de testament. disc.* 29. *& seqq.* cum similibus, quæ in hoc proposito considerari possunt.

---

§. XX.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Non intendimus autem per præsentem Constitutionem, atque in ea disposita, in aliquo derogare, & præiudicare Constitutionibus Apostolicis recol. me. Nostrorum Prædecessorum Sixti Papę V. Clementis Papæ VIII. Pauli Papæ V. Vrbani Papæ VIII. Innocentij Papæ X. & Alexandri Papæ VII & aliorum, si quæ adsunt, super inhabilitatione forensium, dicto Nostro, & Apostolicæ Sedis Dominio in temporalibus non subiectorum; qui statutis temporibus ad habitandum non veniant, & non obseruent ea, quæ in eisdem Constitutionibus disponuntur, ac demandantur, sed illę saluæ, integræ, & in suo robore, ac firmitate permaneant.

ARGV-

ARGVMENTVM.

De Constitutionibus Apostolicis, ac etiam de statutis particularibus inhabilitatibus forenses ad acquirendum, & retinendum bona iurisdictionalia, & alia stabilia; & de materia ciuilitatis, & quando hæc verificari dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Quod adhuc sit incerta dispositio istarum Constitutionum.*
2 *In Statu Ecclesiastico antè Constitutionem Sixti V. non aderat probibitio contra forenses.*
3 *De Bulla Pij V. de non infeudando.*
4 *De legibus feudalibus probibentibus alienationem feudorum, an locum babeant in Statu Ecclesiastico, & quomodo attendantur. & num. 24.*
5 *De natura bonorum iurisdictionalium in Statu Ecclesiastico, & an sint feudalia, vel allodialia.*
6 *Explicatur allodium istorum bonorum quale sit.*
7 *Illa, quæ obtinentur cum expresso titulo feudali, quam naturam babeant?*
8 *De renouatione petenda per nouum feudi successorem.*
9 *Quid disponat Constitutio Sixti Quinti contrà forenses.*
10 *De validitate statutorum localium probibentium alienationes in forenses.*
11 *An bæc statuta afficiant clericos.*
12 *De exceptuatione Vrbis, & ambitus decem milliarium circumcirca, & locorum montium, ac censuum, & dotium.*
13 *Quare sine superfluitate fiat exceptuatio locorum montium.*
14 *De Constitutione Clement. VIII quid contineat.*
15 *De imperfectione bumanorum operum.*
16 *Dispositio dictæ Constitutionis Clementis circa vltimas voluntates, de quibus loquatur.*
17 *Quod asperum sit excludere forenses per vltimam voluntatem.*
18 *Vndè proueniat extensio ad omnes contractus vltra tres contentos in Bulla Sixti V.*
19 *Enarratur dispositio Constitutionum Pauli V. & Vrbani Octaui.*
20 *De probibitione bonorum in confinio.*
21 *De cautela præseruatiua iurium Cameræ in licentijs dari solitis.*
22 *Probibitio etiam in causam dotis.*
23 *De Constitutionibus Innocentij X. & Alexandri VII.*
24 *De dictis probibitionibus, earumque materia, & quod attendantur leges feudales.*
25 *Quod dictæ Constitutiones non tollant intestatam successionem.*
26 *Ad quid præseruatiua dictarum Constitutionum in boc §. adiecta sit.*
27 *An per istam Constitutionem in §. XVII. sublata sint statuta*

loca-

§. XX.

D hùc incertum, inuolutumque remanere videtur, quid nam Apoſtolicę Conſtitutiones, in præſenti §. enunciatę, cōtineant, ac diſponant, vt præſertim praxis
1 docuit in caſu, de quo agitur *diſc.* 161. *de Regal.* & *deciſ.* 536. *par.*

p.14.*rec*.quę priuatum votum potiùs continet, in eodem casu, ac etiam in casu, de quo *disc.69. de alien. & contract. probibit. in supplement.* Pro aliquali tamen materiæ notitia, ad rem nostram aduertendum videtur, quòd antequàm dictæ Constitutiones ederentur, in hoc Prin-
2 cipatu nulla aderat lex vniuersalis, à proprio Principe condita, quæ aliquam alienandi prohibitionem in forenses, vel alios contineret, exceptis Canonibus, & Constitutionibus generaliter pro toto Orbe catholico prohibentibus alienationem bonorum ecclesię, & specialiter in hoc Principatu, vltrà antiquas Constitutiones Simmachi, aliorumque Pontificum, de quibus præsertim *sub tit. de Feud. disc.4.* illa
3 B. Pij V. de non infeudandis Ciuitatibus, Terris, Castris, & Locis ad Romanam Ecclesiam pertinentibus, & de qua Constitutione *eod. disc. 4. de feud.* & in alijs frequenter; & quæ Constitutio continet prohibitionem, ne Pontifex infeudaret, vel alienaret ea, quæ per Ecclesiam Romanam, & Sedem Apostolicam liberè, & pleno iure possideantur, siue ne fierent inuestiturarum prorogationes, aut linearum mutationes, iuxtà superuentas aliorum Pontificum Constitutiones, dictæ Bullæ Pianæ confirmatorias, & declaratiuas, vel extensiuas; nullatenus verò disponit de bonis iam possessis per Barones, & Domicellos, & per priuatos, etiam feudalibus, & iurisdictionalibus, multò verò minùs de bonis priuatis indifferentibus, quæ ad differentiam feudalium, ac etiam iurisdictionalium allodialia vulgò dici solent.

Et quamuis adessent leges feudales, prohibentes alienationes bonorum feudalium, absque assensu domini directi, qualis præsertim est constitutio Friderici Imperato-
4 ris *In cap. Imperialem de probibit. feud. alienation. per Fridericum*, quæ alijs latiùs patet, ideoque sola circumferri solet, quasi suffocando prohibitiones Lotharij, & aliorum; Nihilominus in meo sensu omninò verius videtur, vt huiusmodi leges in isto Principatu vsu receptæ non essent, dum earum vis, & operatio non pendet à potestate, & iurisdictione legislatoris, sed potiùs ab vsu, cum ille consuedines potiùs, quàm leges verę sint in illis ditionibus, quæ dicto legislatori immediatè non subiacerent, vt plenè materiam radicitus, & ab alto examinando habetur *disc.135. de feud. in supplement.* vbi curiosus poterit sibi abundè satisfacere.

Idque, vltrà quàmplures alias rationes ibi ponderatas, ex eo præsertim probatur, quòd Ciuitates, Oppida, Castra, & Loca inhabitata, quæ cum baronali imperio, & iurisdictione in hoc Principatu possidentur per Barones, & Domicellos, contradistinctos à feudatarijs maioribus veræ dignitatis, qui Principum potiùs, quàm Baronum figuram faciunt, iuxtà di-
5 stinctionem, de qua supra in §. II. & alibi, pro maiori parte non possidentur cum inuestitura feudali, & ex titulo veri, & proprij feudi, vndè propterea subiaceant legibus, seruitijs, & oneribus feudalibus, sed potiùs possidentur ex titulo allodij, ad instar aliorum bonorum indifferentium, adeòvt nullum præstetur fidelitatis iuramentum,

neque

Digitized by Google

neque præſtetur aliquod ſeruitium perſonale, vel reale, vel aliqua adſit inueſtitura, eiuſque renouationis obligatio, neque ſucceſſio reſtricta eſt ad agnatos intrà certos gradus, cum alijs oneribus, & ſeruitutibus, quibus feuda ſubiaceant; ideòque maioris reputantur valoris, longèque magis ęſtimantur, vt pluries aduertitur in dicta ſua ſede de *feud. præſertim diſc. 19. & in alijs*.

Et quamuis iſtud non ſit verum, & proprium allodium, quale propriè dicitur illud, quod præſefert
6 liberum, plenum, & abſolutum dominium, adeòvt alter ſuperior non recognoſcatur, niſi ſolus Deus, cum in his locis Papa ſit plenus dominus cum alto dominio, & ſuperioritate, etiam actuali, & in exercitio, & cum libero ſubditorum recurſu, ac etiam cum iure pręueniendi, & cum regalibus, quæ penes Papam reſident, vndè proptereà ineſſe dicitur implicita feudalitas, & implicita obligatio fidelitatis, & ſeruitij, quando neceſſitas, vel opportunitas exigat, iuxtà celebre *conſ. 1. Spadæ*, atque pluries aduertitur in dicta ſua ſede *ſub tit. de feud.* & in aliàs enunciato opuſculo Italici idiomatis, cui titulus eſt *Il Prencipe pratico cap. 47. & alibi*. Nihilominus iſta eſt quædam feudalitas impropria, & remota, conſiderabilis ad præfatos, alioſque ſimiles effectus; in reliquis autem huiuſmodi bona iuriſdictionalia non regulantur cum legibus, & conſuetudinibus feudalibus, tamquam feuda recta, & vera, ſed potiùs tamquam feuda corrupta, & redacta ad inſtar allodialium, regulantur iure aliorum bonorum priuatorum indifferentium.

Quinimmò licèt pleræque ex huiuſmodi Ciuitatibus, Terris, Caſtris, & Locis iuriſdictionalibus
7 quæ poſſidentur in hoc Principatu per Barones, & Domicellos, quamvis comparatiuè in modica quantitate, poſſideantur cum inueſtitura feudali reſtricta ad hæredes ſanguinis, vel ad certas generationes, & cum onere ſeruitij realis, conſiſtentis in aliqua annua præſtatione, facienda de more in Vigilia, vel in Feſto B. Petri, iuxtà caſus, de quibus *diſc. 4. & 5. de feud & in alijs eod. tit.* Nihilominus ijs exceptis, quæ in inueſtitura continentur, vel ad quæ obſeruantia obligaret, dici quoque merentur feuda corrupta, & impropriata, dum vſque ad tempora Sixti V. nulla deſuper habetur lex prohibitiua alienationis, neq; practicatur id, quod in veris feudis diſpoſitum eſt, vt moriente feudatario, aliqua pars fructuum illius anni Domino debita ſit, quòdque
8 nouus feudatarius teneatur inueſtiturę renouationem petere, ex ijs, quę habentur *eod. tit. de feud. diſc. 59.* Et provt in hoc eodem Principatu practicatur in feudo maiori, & Regali Regni Neapolitani, quod ad præſcriptum inueſtituræ, ità expreſsè diſponentis, id ſeruatur, etiam cum maiori rigore, quàm leges feudales diſponant, dum iſtæ ſtatuunt terminum anni, & diei, in hoc autem feudo petenda eſt noua inueſtitura infrà ſex menſes; vt habetur apud *A Ponte diſc. 1.* vbi de reſtitutione in integrum concedenda aduersùs hanc nouam inueſtituram, in tempore non petitam, ex capite minoris ætatis, quod in alijs feudis minoribus, & baronalibus generaliter non practicatur.

Digitized by Google

Prima itaque lex, quæ desuper
9 habetur, est Constitutio III. Sixti V. Pontificatus initio condita, quæ plures continet partes. Primò enim in §. I. & II. narrat statuta in plerisque Ciuitatibus, & Locis Ecclesiastici Status existentia, per quæ, ad conseruandum bona in ciuibus, & incolis, prohibetur alienatio bonorum stabilium in forenses, vel quòd isti maiori grauentur onere, iuxtà casus recensitos *disc.* 75. *de regal. disc.* 39. *&* 69. *de alien. & contract. prohibit. & alibi* pluries, istaque statuta commendando tamquam vtilia, & fauorabilia, illa approbat, atque Apostolica auctoritate seruari mandat; vnde propterea in hoc Principatu cessat illa dubitatio, quæ per Doctores excitatur super huiusmodi statuto-
10 rum validitate, ex relatis *d.disc.* 39. *de alienation. num.* 10. *& seqq. & d.disc.* 77. *&* 83. *de regal.* Ideòque mirandum est quomodo *Gratianus* Doctor Romanus, qui post istam Constitutionem scripsit *in discept.* 245. super hoc dubio adeò insistat, nisi collectorem potiùs, quàm Doctorem, ex proprio sensu, & discursu loquentem, illum dicamus, vt reuera dici meretur, dum dicta Constitutio non solùm expresè mandat hæc statuta obseruari ex auctoritate Apostolica, vndè propterea intrant ea, quæ superiùs in §. *XI.* ob ista verba insinuata sunt, sed etiam illa declarantur vtilia, & fauorabilia; ideòque ità cessant omnia argumenta in contrarium, fundata in eorum exorbitantia, & odibilitate.

Quinimmò, quidquid sit in alijs ditionibus, & Principatibus de
11 quæstione (A) An huiusmodi statuta afficiant clericos, & personas ecclesiasticas, in qua Rota negatiuam sequitur, & firmat, super quo integer locus veritati relinquitur, In hoc tamen Principatu, ob istam Constitutionem, probabilior videtur opinio *Cyriaci*, & sequacium, non quidem ex potentia, & operatione ipsorum statutorum, vel statuentium, sed ex auctoritate Apostolica, dum iste terminus Apostolicæ auctoritatis magis, & propriè conuenit auctoritati Pontificis vti Pontificis, quàm induendo solùm personam Principis temporalis, adeòvt intrent eædem considerationes, de quibus supra in dicto §. *XI.* Potissimè quia ex toto contextu Constitutionis liquet, quòd Pontificia potestas quoque adhibita fuit, dum etiam de personis ecclesiasticis fit pluries mentio, eorumq; comprehensio demandatur, atque ità cessat omne dubium, quod cadere posset circa preiudicium ecclesiasticæ immunitatis, ratione auctoritatis Apostolicæ.

Deinde in §. *III.* prohibetur, vt tàm Ciuitates, Castra, & Loca iurisdictionalia, quàm etiam alia bona stabilia non possint forensibus vendi, aut permutari, seu in feudum, emphyteusim, liuellum, vel pignus, aut locationem concedi vltrà triennium. In sequenti autem §. *IV.* prohibentur Ciuitates, Oppida, & Castra, magis verò Fortalitia generaliter, etiam in sub-

A. *Insinuata d.disc.* 39. *de alienation. disc.* 71. *num.* 5. *de seruitut. d.disc.* 77. *de regal. & alibi.*

Digitized by Google

ſubditos vendi, permutari, vel donari. Et ſi ciues, vel incolæ à Statu diſcedant non reuerſuri, teneantur infrà biennium dicta bona alijs vendere, vel permutare, vt in §. *V*. Atque in §. *VI*. diſponitur, vt præter dictos tres contractus prohibitos venditionis, permutationis, & donationis, liceat de bonis ſuis diſponere in quoſcumque, vel ab inteſtato venientibus relinquere, dommodò forenſes infrà triennium veniant ad habitandum in Statu Eccleſiaſtico.

Demum in §. *VII*. declaratur,
12 ſub huiuſmodi bonis, & reſpectiuè prohibitionibus non comprehendi loca montium, neque cenſus, nec mulierum dotes; ità tamen quòd ſoluto matrimonio, mulieris defunctæ hęredes, ſi exteri fuerint, ad habitandum venire debeant, ſeù bona vendere, aut permutare, vt ſuprà. Et generaliter excipiuntur omnia, & quæcumque bona cuiuſlibet ſpeciei, & qualitatis exiſtentia in Vrbe, quæ communis patria dicitur, & in eius ambitu per ſpatium decem milliarium circum circa, vt abſque perſonarum exceptione, omninò liberum ſit commercium, vt ſupra in §. *XVII*. quoque animaduerſum eſt; ibique aſſignata fuit aliqua peculiaris ratio, cui hæc prouiſio innixa eſt, declarando perſonas ità prohibitas omninò incapaces, ac annullando quoſcumqne contractus, & ſcripturas deſuper faciendas, vt in ſequenti §. *VIII*.

Neque ſuperflua dici meretur
13 exceptuatio locorum montium, quæ receptum eſt circumſcribi loco Vrbis, ex inſinuatis ſuprà §. *VIII*. vndè propterea ſufficere debuiſſet ſola exceptuatio eiuſdem Vrbis; quoniam de tempore, quo prodijt iſta Conſtitutio, & altera Clementis VIII. quæ idem repetit, adhuc id erat in quæſtione, dum id determinatum fuit in *Viterbien. coram Roias* ab anno 1640. circiter, vt patet ex deciſionibus, & auctoritatibus relatis in *diſc.* 41. *de ſucceſſion.num.* 114. vbi allegatur *Rouitus*, & alij loquentes de fiſcalibus, & arrendamentis Regni Neapolitani.

Superuenit poſtmodum Conſti-
14 tutio LXXVIII. Clementis VIII. qui in animo habuit, vt expreſsè ſe declarat, & profitetur, præfatam Sixti Conſtitutionem apertiùs declarare, omneſque ambages, & dubitandi occaſiones tollere, atque reuerà Conſtitutio non videtur obſcura; adhuc tamen tota huius materiæ dubietas, & inuolutio ab iſta pendet Conſtitutione, vt præſertim docuit praxis in iam inſinuata controuerſia, per concordiam poſtmodùm ſopita, de qua agitur in allegato *diſc.* 161. *de Regal.* quoniam ſuper puncto, an fideicommiſſum ordinari potuerit in Caſtro Nemi, alijſque bonis vltra quatuor milliaria ab Vrbe, ad fauorem exterorum, abſque præcedente licentia Apoſtolica, tota quæſtio erat ſuper intelligentia iſtius Clementinæ Conſtitutionis, cui ſcribentes hinc inde varios, immò oppoſitos tribuebant intellectus, dum Camerales illam vno modo interpretabantur, defenſores verò Frangipanij diuerſam, immò oppoſitam dabant interpretationem, vndè in dies cognoſcimus, & experimur humano-
15 rum intellectuum imbecillitatem, ac inperfectionem, quòdque in hoc mundo non datur vera, & per-

fecta prudentia, dum quò magis studemus, & credimus opera perfecta facere, eò magis illa imperfecta esse dignoscuntur, & quò magis curatur facere leges claras, vt omnes ambages, & litium occasiones tollantur, eò magis exitus illas detegit obscuras, ambiguas, & litium productiuas.

In hac igitur Clementina Constitutione in §. *II.* prooemiali, narrato tenore dictæ Constitutionis Sixti in ea parte, in qua, exceptis dictis tribus contractibus venditionis, permutationis, & donationis, datur libera facultas disponendi, quòdq; ità aliqui abuterentur pro transitu bonorum in Communitates, Vniuersitates, Collegia, & principes sæculares, ac alios, qui in proprijs ditionibus residentes, ad habitandum in Statu Ecclesiastico venire non possunt, seu verisimiliter venturi non sunt, declarat, dictam facultatem datam per Sixtum, iuxtà eius verisimilem voluntatem, intelligendam esse solùm ad fauorem eorum, qui venire possunt, ac verisimiliter venturi sunt ad habitandum, nullo facto verbo de personis priuatis, nisi quatenus fiduciariè interueniant pro eadem Constitutione fraudanda, & pro dicto transitu bonorum ad Principes, & alios, qui, vt supra, venire non possunt, seù venturi non sunt, atque, eodem themate retento, profitetur in §. *III.* declarare dictam Constitutionem, illamque innouare; & successiuè in §. *IV.* deueniendo ad partem dispositiuam, ne in dictas personas bona deueniant, prohibet, vt tàm inter viuos, quàm per quamcumque vltimam voluntatem, & per impositionem censuum id sequi non possit, exceptuando solùm officia, loca montium, & dotes, & sic semper cum restrictione ad prædictas materiales, vel intellectuales personas potentes, & suspectas, quæ venire non possunt, nec verisimiliter venturæ sunt ad habitandum, & quatenus venirent, non sunt permansuræ; deindèque in sequenti §. *V.* incipien. *Et nihilominus* absq; restrictione ad dictas personas, simpliciter, ac generaliter eadem Sixtina Constitutio extenditur ad omnes, & quoscumque contractus excepta dote, omnesque vltimarum voluntatum species; atque ex hoc §. oritur

16 quæstio, an hæc generalis, & indefinita extensio intelligenda sit eodem themate retento, & cum restrictione ad dictas personas, vel potiùs complectatur omnes, etiam priuatas, & subditas in iurisdictionalibus, vt prætendunt Camerales, vel intelligi debeat ad limites præcedenter dispositorum. Informantes enim pro Frangipanio contrà Cameram, eorum iura deducebant non solùm ex parte prooemiali, quæ declarat totam dispositionem, sed ex alijs subsequentibus partibus in §. *III.* & *IV.* ac etiam in omnibus alijs §§. sequentibus, totoque ipsius Constitutionis tenore attento, dum in §. *VI.* & *VII.* super annullatione actuum, ac pœnis Notariorum, & alienantium, ac etiam super inhabilitatione acquirendi, idem continuatur thema, in Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegijs, Principibus, & alijs, qui venire non possunt, nec venturi sunt, nulla penitus mentione habita de personis priuatis; & clariùs in §. *VIII.* vbi declaratur, non comprehendi sub prohibitione Respublicas, Communitates,

tates, Vniuerſitates, Collegia, & Principes, vbi diſpoſitio eſſet de eo, in quo ab inteſtato eſſent ſucceſſuri; dummodò facto caſu obuentionis bonorum in eos, illa transferantur in ſubditos infrà triennium; Et in ſequenti §. *IX*. concedendo eamdē libertatem à Sixto conceſſam in Vrbe, tamquam communi patria, eiuſque circuitu infrà decem milliaria, prohibetur ſubditis, ne dent eorum bona prædictarum perſonarum potentium protectioni, defenſioni, commendationi, ſaluaguardiæ, confœderationi, vel cuſtodię; Ac demum in §. X. ſubditis prohibetur, ne pro prædictis perſonis fideiuſſiones faciant, vel bona pro eis obligare, & hypotecare valeant, ſiuè Commendas erigere in illis Religionibus, vel Militijs, quarum Reges, & Principes ſint magiſtri, & adminiſtratores; Vndè dicebant ijdem informantes pro Frangipanio iſtam Conſtitutionem ad præfatas perſonas potentes, quę venire non poſſunt ad habitandum, aut veriſimiliter non eſſent venturæ, ſeù veniendo non eſſent permanſuræ, reſtrictam eſſe; nullatenus autem agere de perſonis priuatis, quarum reſpectu, tamquam in caſu omiſso, remaneret Conſtitutio Sixtina in ſuo eſſe, niſi aliæ ſuperueniſſent Conſtitutiones.

His addebant, quòd ſecluſo di-
17 cto caſu perſonarum potentium, nimiùm durum, & aſperum, ac veriſimiliter à mente adeò docti, & pij Pontificis alienum videtur, vt ſubditi, ita redditi eſſent inteſtabiles erga illos agnatos, alioſque coniunctos, vel beneuolos, erga quos ratio naturę, vel conuenientiæ ità exigeret, quòdque diſponi potiùs deberet erga fœminas, vel cognatos, aut extraneos, ex eo, quod illi habitarent extra Statum, venire tamen poſſint, ac veriſimiliter venturi eſſent, dum, vt in §. *XVII*. aduertitur, etiam ipſa ratio politica, & boni regiminis exigit ità allicere exteros ad habitandum, propriumque Principatum magis populatum reddere; Vndè propterea quamuis per ora
18 forenſium volitare ſoleat, quod hæc generalis ampliatio ad omnes contractus, vltra tres in Sixtina prohibitos, proueniat ab iſta Conſtitutione Clementis VIII. Nihilominus, attentè conſiderata iſta Conſtitutione, id non continet, ſed benè in ſuis caſibus reſpectiuè id continetur in Conſtitutionibus Succeſsorum Pontificum Pauli V. Vrbani VIII. Innocentij X. & Alexandri VII. Illa ſiquidem Pauli V. 24. Decembris 1617. *in Bullar. tom.* 4. *conſtit.* 10. generaliter in §. *IV*. approbando, & confirmando dictas Conſtitutiones Sixti, & Clementis, deinde in §. *V*. ſe reſtringit ad Ciuitates, Oppida, Caſtra, & Loca iuriſdictionalia, magis verò ad Fortalitia, quæ prohibentur alienari, etiam in ſubditos, ſub cuiuſcumque contractus nomine; Iſtaque Conſtitutio verè continet dictam extenſionem ad quoſcumque contractus, & quaſcumque ſpecies alienationis, nullum autem verbum continet de diſpoſitionibus per vltimam voluntatem. Et quòd in iuriſdictionalibus Paulus fecerit extenſionem ad omnes contractus, declarat Conſtitutio Vrbani VIII. edita de anno 1627 in ordine 65. in §. III. per quam approbatis, & innouatis præfatis Con-

Constitutionibus Sixti, Clementis, & Pauli, disponentibus de Ciuitatibus, Oppidis, Castris, & Locis iurisdictionalibus, in §. *V.* & *VI.* fit extensio etiam ad Castra diruta, vel tenutas, quibus aliqua iurisdictio annexa sit, & competat, prohibendo etiam impositiones censuum, ac similiter ad casalia, & tenutas, etiam sine iurisdictione, quæ sint in confinio, quamuis ab vno latere tantùm, aliarum Ciuitatum, Oppidorum, Castrorum, & Locorum iurisdictionalium: Et rationabiliter quidem, quoniam, vt praxis
20 quandoque docuit, & forsan in dies docet, quando Ciuitates, Oppida, vel Castra, siue eorum Domini acquirunt dominium huiusmodi casalium, vel tenutarum, illa confundunt cum eorum territorijs, atque progressu temporis prætendunt, quòd sint de territorio proprio, cum iurisdictione ibi competente; Vndè propterea Vrbanus de eodem anno 1627. aliam edidit Constitutionem in *Bullario* 72. per quam concedit quemdam terminum ad retractandum infrà certum tempus huiusmodi alienationes, adijciendo in ista Constitutione illam cautelam, quæ in huiusmodi licentijs passim apponi solet, vt intelligantur concessæ pro sola validitate actus, & remotione obstaculi
21 prohibitionis, absque aliquo Cameræ præiudicio de præterito, de præsenti, vel de futuro, & de qua cautela, eiusque effectibus agitur in enunciato *disc.* 161. *de Regal. num.* 56 *& seqq.*. Et demum idem Vrbanus de anno 1637. per aliam eius *Constitutionem* 151. dictas prohibitiones in Ciuitatibus, Oppidis, Castris, & Locis iurisdictionalibus, vel stabilibus non iurisdictionalibus, existentibus in con-
22 finio, extendit etiam ad contractum, vsque ad præsens exceptuatum, & licitum, dotis; scilicet in iurisdictionalibus, & existentibus in confinio, etiam in subditis; in stabilibus verò non iurisdictionalibus, cum solis forensibus, vt de hac prohibitione, etiam in causam dotis, fit mentio *disc.* 20. *de feud. disc.* 146. *de dot. ac etiam disc.* 72. *de testamen.* & alibi, respondendo ad obiectum fieri solitū aduersùs leges prohibentes dari feuda, vel alia qualificata bona in dotem sine licentia, quasi quòd essent præiudiciales libertati matrimonij. Sed semper in his Constitutionibus agitur de contractibus, alijsque speciebus alienationis inter viuos, nullatenus verò de dispositionibus per vltimam voluntatem, nisi implicitè, & relatiuè ad Constitutionē Clementis VIII. quæ, (vt dicebant ijdem Informantes pro Frangipanio,) restringitur ad personas potentes, in quibus non sit verificabilis accessus ad habitandum, & nihilominus neque in istis prohibetur successio ab intestato, vel testamentaria in eo, in quo essent aliàs successuri, cū obligatione transferendi bona in subditos, vt supra.

Constitutio verò Innocentij X. edita de anno 1650. aliud noui in effectu continere non videtur, nisi restrictionem ambitus Vrbis à de-
23 cem ad quatuor milliaria, & remotionem aliquarum cautelarum, quæ adhiberi solebant, faciendo alienationes cum clausulis præseruatiuis, ac præscribendo modum adhibendum in licentijs desuper concedendis, ac reuocando fictas, & priuilegiatas ciuilitates; sed semper eodem

Digitized by Google

eodem themate retento, quod ageretur de alienationibus directis, vel indirectis per contractus, aliiſque actibus inter viuos, nulla facta diſpoſitione de teſtamentis, aliiſque actibus per vltimam voluntatem; minùſque agendo de ſucceſſionibus ab inteſtato, niſi implicitè, ob relationem ad Conſtitutiones Sixti V. & Clementis VIII. & alias ſubſequentes, earumque approbationem, & innouationem; Idemque continetur in vltima Conſtitutione Alexandri VII. edita de anno 1660. *Conſtitutione* 107. quod ſcilicet reaſſumuntur omnia in præfatis antecedentibus Conſtitutionibus diſpoſita, quę innouantur, earum obſeruantiam demandando, idemq; pręſupponendo thema, quòd ageretur de actibus inter viuos; de illis verò per vltimam voluntatem non niſi reſpectu Communitatum, Vniuerſitatum, Collegiorum, Principum, & aliorum, in quibus non poſſit, ſeù veriſimiliter non debeat verificari verus, & effectiuus acceſsus ad habitandum cum perſeuerantia.

Informantes autem pro Camera, cui adhęrebant Aſtallii, inſiſtebant in eo, quod dictaConſtitutio Clementis VIII. quæ in §. 5. extendit, & ampliat præcedentem Conſtitutionē Sixti ad quæcumq; alia genera diſpoſitionū, & vltimarum voluntatum, generaliter ſit intelligenda etiam de ijs, qui venire poſſunt ad habitandū in Statu Eccleſiaſtico, alioquim ampliatio ſuperflua foret, dum reſpectu eorum, qui venire non poſſunt, aut venturi non ſunt, iam erat prohibita diſpoſitio ex ſola Conſtitutione Sixti. Et vltrà alia motiua deducebant, quod ita declarauerūt Succeſſores Pontifices, vt latè videri poteſt in reſtrictu ſcripturarū, ſuper tertio articulo, impreſſo penes *Manſ. conſult.* 358. *n.* 27. *cum ſeqq.* Atque ita etiam comprobauit obſeruantia, dum forenſes, licet ſint talis qualitatis, vt venire poſſint ad habitandum, obtinere ſolent indultum ſuccedendi, quod præſupponit inhabilitatē, vt conſiderat *Manſ. vbi ſupr. num.* 28. *verſ.* Nec vllum obſtaculum, in fine.

Ad iſtum autem ſolum, & præciſum effectum inteſtatæ, vel etiam teſtamentariæ ſucceſſionis hæc omnia conſiderabantur per eoſdem Informantes, & à me referuntur in ſola forma narratiua, ſeu diſcurſiua, nihil deſuper firmando.

Et de his Conſtitutionibus, earumque reſpectiuè temporibus pro
24 regulanda validitate alienationum, aliorumq; actuum, qui geſti fuerint, antequàm prohibitiones ſuperuenirent, vel extenderentur, agitur in *tit. de feud. diſc.* 66. *cum pluribus ſeqq.* vbi præſertim *diſc.* 68. habetur, an huiuſmodi prohibitiones percutiant diſpoſitiones generales, etiam per contractus, puta renunciationis, vel ſucceſſionis, aut donationis hæreditatis, & ſucceſſionis, vel alterius iuris vniuerſalis, ſub quo acceſſoriè venirent bona iuriſdictionalia, vel aliàs prohibita; ac etiam agitur *eod. tit. de feud. diſc.* 105. *in appendice*, & *diſc.* 117. *in ſupplemento*, in quo examinatur, an prohibitio alienationis bonorum iuriſdictionalium, quę æquè percutit ſubditos, ac forenſes, capiat tenutas, caſalia, & prædia, quæ per Baronem, ſeu Domicellum, ex priuatis titulis acquiſita ſint, & poſſideantur intrà fines eiusOppidi, vel Caſtri iuriſdictionalis, pro libertate alienandi in ſubditos, vel vt cadant ſub obligationibus, & hypothecis, vt ibi

vide-

Digitized by Google

videri poteſt; Sicuti etiam, occaſione agendi de validitate refutationis tractatur *diſc. 116. eod. tit. de feud. in ſupplement.* vbi de materia Bullæ Baronum, atque in dictis locis aduertitur, quod licèt, iuxtà inſinuata *num.* 4. leges feudales communes *in cap. Imperialem de prohibita feudi alienatione per Fridericum*, & aliæ, ac etiam Conſtitutio Regnorum vtriuſque Siciliæ, quæ incipit *Conſtitutionem Diuæ memoriæ*, ac ea, quæ ſuper eiſdem ſcribunt Feudiſtę, non habeant locum in Statu Eccleſiaſtico, tamquam leges, vel auctoritates; Attamen ex rationis identitate, poſt inductas dictas prohibitiones, attendendę veniunt, atque ab ijs arguere licet, quamuis agatur de bonis iuriſdictionalibus allodialibus, cum ità ad hunc effectū alienationis exęquata ſint feudis.

Certum autem eſt, quod iſtę Conſtitutiones nullum præſtant obſtacu-
25 lum forenſibus, quoad inteſtatam ſucceſſionem, ſiue ſit iuxtà ordinem ſtatutorum, & legum localium, dum per Conſtitutionem Clementinam, etiam in Communitatibus, Vniuerſitatibus, Collegijs, Principibus, & alijs prohibitis, illa præſeruatur cum obligatione transferendi bona in ſubditos intrà terminum præfixum, ideòq; iſtarum Conſtitutionum prę-
26 ſeruatio in hac materia ſtatutariæ ſucceſſionis illum ſolum finem percutit, ne aliàs forenſes per eamdem Conſtitutionem habilitati ad gaudendum huiuſmodi ſtatutorum beneficio, prętendere poſſent ſe ſimpliciter habilitatos, & diſpenſatos ad obtinendum, ac poſſidendum bona ex ſucceſſionibus obuenientia, abſq; neceſſitate accedendi infrà terminū pręfixum ad habitandū, cum ſubſequuta effectuatione, & continuatione, vel, ad earumdem Conſtitutionū præſcriptum, reponendi eadem bona penes ſubditos, & perſonas capaces, ad inſtar eorum, quę in ſua ſede *ſub tit. de emphyt.* habentur circa obligationē manus mortuæ reponendi penes manus non mortuas bona emphyteutica, quæ ex legitimo titulo in eam obueniant, cum ſimilibus.

Et quoniam in hoc Principatu (vt pręmiſſum eſt) forenſes duo patiuntur obſtacula, vnū ſcilicet, quod reſultat ex his Conſtitutionibus, quę
27 propterea non obſtāt ſubditis Principatus in vniuerſum, quamuis non habeant ciuilitatem illarum Ciuitatum, ſeu Locorum, in quibus ſit caſus ſucceſſionis, vel ſita ſunt bona: & alterum, quod reſultat à ſtatutis, alijſque legibus particularibus, & localibus ſingularum Ciuitatum, & Locorum, vndè propterea, iſtis attentis, forenſes dicuntur, non ſolùm illi, qui non ſunt de Statu Eccleſiaſtico, atque in temporalibus ſubditi Papæ, & Sedis Apoſtolicæ; ſed etiam illi, qui ſunt de Statu, & ſubditi, ſed non ſunt ciues illorum locorum, de quibus agitur, vbi propterea dicuntur forenſes; Idcircò intrat dubium, an adhuc, iſta Conſtitutione non obſtante, dicta ſtatuta localia contra forenſes attendi, & ſeruari debeant; Atq; affirmatiuè reſpondendum videtur, quoniam ratio dubitandi caderet, quando ageretur de ſtatutis non habentibus confirmationē Apoſtolicam in forma ſpecifica, ob difficultatem à pleriſque excitatam in locis ſupra allegatis, quod in huiuſmodi ſtatutis, vtpotè odioſis, & exorbitantibus, non ſufficiat confirmatio in forma communi, etiam expreſſa, multò verò minus tacita,

vel

vel præſumpta, quæ maiorem vim non habet, quàm illa in forma communi, vt pluries inſinuatum eſt. Et nihilominus etiam iſto caſu difficultas non intraret, vel quia verius ſit, vt hæc ſtatuta non mereantur dici odioſa, & exorbitantia, vt ſuperius aduertitur, vel (& magis ad rem,) quòd ad effectum, de quo agitur, non intrat inſpectio, an hæc ſtatuta, de per ſe conſiderata, ſint valida, vel inualida, & an odioſa, vel fauorabilia, cum de hoc in caſibus particularibus pertineat ad Iudices inſpicere, iuxtà ſingulorum caſuum circumſtantias; ſed punctus eſt, an per diſpoſitionem contentam in §. *XVII.* ad fauorem forenſium, derogatum cenſeatur huiuſmodi ſtatutis, atque in hoc, citrà omnem dubitandi rationem negatiuè reſpondendum venit, quoniam ex tenore Conſtitutionis liquet, Legiſlatorem ad iſtum caſum non cogitaſſe, neque huiuſmodi ſtatutorum notitiam habuiſſe, vel ſe habere profeſſum eſſe, vt fecit de ſtatutis excluſiuis fœminarum, ſuper quibus adiecit clauſulam *quorum tenores*, vt aduertitur ſupra §.*VI.* ideòque nihil aliud in dicto §.*XVII:* volitum fuit, niſi tollere generaliter difficultatem excitatam per Doctores, an huiuſmodi ſtatuta ſuffragari ſolùm debeant ſubditis, & ciuibus, non autem forenſibus, & ſic prouidere ſuper obſtaculo generali reſultante à propoſitionibus firmatis per Doctores, non autem ſuper caſibus particularibus, in quibus aliqui populi ità ipſis, eorumque indemnitati prouidere voluerunt, atque de his ſenſis, tamquam miniſter, & operarius Legiſlatoris, tutè atteſtari poſſum.

Verùm in hoc ceſſat omne dubium, ex eo quòd, vt ſuperius aduertitur, ex Conſtitutione Sixti V. iſta ſtatuta maius robur acceperunt, illaque obſeruanda ſunt ex auctoritate Apoſtolica magis quàm ex illa ſtatuentium, atque in vim eiuſdem Sixtinæ Conſtitutionis; ideòque cum iſtius diſpoſitio expreſsè in præſenti §. reſeruata fuerit, ità videmur eſſe in claris, & expreſsis, in quibus non intrant quæſtiones, & argumenta.

Remanet itaque pro complemento materiæ contentę in præ-
28 ſenti §. inſpicere de puncto ciuilitatis, & forenſitatis reſpectiuè, & quænam ciuilitas ſufficiat, ad effectum, vt non obſtent præfatæ Conſtitutiones, quoniam ex cognitione ciuilitatis rectè deueniri poteſt ad cognitionem alterius termini oppoſiti forenſitatis, ex regula contrariorum, vt ille, qui eſt ciuis, non ſit forenſis, & è conuersò qui non eſt ciuis, ſit forenſis, iuxtà quæſtionem obiter, & remiſſiuè (vt in pleriſque alijs quæſtionibus factum eſt) habitam ſupra in §.*XIII.num.*40.

In hoc autem puncto reflectendum eſt ad diuerſas ſpecies ciuilitatis, quæ plures ſunt, quamuis magis communiter Doctores tres tantùm conſiderent, confundendo inſimul aliquas earum ſpecies. Prima namque ſpecies ciuilitatis eſt illa magis vera, & naturalis, tàm de iure, quàm de facto, & per naturam, atque in communi hominum ſenſu, ac opinione, quando ſcilicet coniunguntur origo propria naturalis, quia ibi de facto perſona ſit nata, & origo patris, ratione natiuitatis, vel ratione domicilij,

& eiusdem in eo loco natæ personę vera, & continuata habitatio, vt pro maiori parte verificatur in Ciuitatum, & locorum incolis, & habitatoribus: Altera est species ciuilitatis originarię, per solam naturam, non autem omninò per legem, quia nempè naturaliter, & de facto illa persona in eo loco nata sit, sed ex legis fictione habeatur pro ciue alterius loci, ob natiuitatem accidentalem, siuè occasionalem in eo loco sequutam, quia nempè parentes, vel per transitum, vel occasione feudi, aut officij, vel alterius muneris, aut rurandi gratia, vel ob aeris salubritatem ibi tunc morarentur, alia verò esset eorum patria: Tertia est species ciuilitatis originariæ fictæ, non per veritatem naturalem, sed ex legis dispositione, vel fictione, comitante etiam natura, puta quia persona in alio loco de facto nata sit accidentaliter, vel occasionaliter, iuxtà speciem proximè præcedentem, quia diuersa sit parentum patria, in qua postmodum corpore, vel respectiuè animo viuat, eamque suam reputet patriam: Quarta est species ciuilitatis actualis, & personalis, sed pariter fictæ, & ex legis fictione, cum aliquo tamen naturæ magis remoto concursu, ratione animi, & destinationis, qualis est domiciliaria, quia nempè illa persona, quæ naturaliter, atque tàm de facto, quàm de iure sit ciuis alicuius loci, in quo nata sit, atque habuerit parentum, & proprium incolatum, deindè in alio loco viuat, animo ibi perpetuò permanendi, ideòque verum domicilium, siue incolatum contrahat, eiusque loci domiciliarius ciuis efficiatur: Quinta est species ciuilitatis pariter fictæ, & legalis cum aliquo primordiali naturę concursu, & beneficio, qualis est illa, quæ originis tantùm dicitur, quia nempè in vno loco persona sit nata, ibique viuat, atque domicilium fixum habeat, adeòvt illam habeat veram, & propriam eius patriam, eius tamen pater, vel iuxtà aliam laxiorem opinionem, etiam auus paternus esset ciuis alterius loci, cuius proinde, ratione paternæ, vel auitæ originis ciuis originarius dicitur: Sexta est ciuilitas omnium magis ficta & legalis, vt potè solùm verbalis, absque aliquo naturæ, vel facti fomento, quia nempè competat ex priuilegio, seù verbali aggregatione, absque tamen qualitate originis, vel domicilij, iuxtà huiusmodi ciuilitatum ex priuilegio vel aggregatione frequentem praxim: Et septima demum est illa ciuilitas pariter ficta, & legalis, sed cum aliquo naturæ, vel facti fomento, qualis ex:gr: est illa, quæ concurrere dicitur in Barone, vel Domicello, in ea Ciuitate, vel Oppido, & Loco, qui, siuè in feudum verum, & proprium, siuè in illud feudum improprium, & corruptum, quod allodiale dici solet, vt initio præsentis §.dictum est, ab ipso possideatur, cum in eo loco dicatur primus ciuis, vt aduertitur *disc.*85.*de feud.* Ac etiam est Episcopus in eius diœcesi, & sunt Canonici Cathedralis, vel respectiuè Collegiatæ in Ciuitate, seu loco residentiæ, ex deductis *disc.*35.*de præeminent.& alibi*, cum similibus:

In prima specie veræ, & omnimodæ ciuilitatis, tàm per natu-
29 ram, quàm per originem, & domici-

mici-

micilium, nulla cadit quæstio, seu ratio dubitandi, quando adhuc de facto in eodem statu continuetur, adeòvt nulla interuersionis, vel desertionis cadat dubitatio, quæ tunc intrat, quando ille, qui verus est vnius loci ciuis, vt supra, naturaliter, & de facto alibi viuat, atque materiale, seu naturale habeat domicilium, istoque casu, quamuis Doctores procedere soleant cum regula generali, vt attendi debeat animus personæ, quoniam non implicat quem esse verum plurium
30 locorum ciuem, ob non prohibitam, sed potiùs à iure permissam plurium ciuilitatum competentiam, & retentionem, ex deductis *disc.* 83. *de Regal. num.* 11. *&* 12. *disc.* 37. *de præeminent. num.* 5. *disc.* 19. *&* 20. *de successioni. & disc.* 14. *de matrim.* in quibus locis ad diuersos effectus, & iuxtà varias casuum circumstantias de ista ciuilitatis materia agitur, ac etiam alibi. Nihilominus quid quid sit ad alios effectus, putà aliquorum priuilegiorum, & præeminentiarum, ac etiam ad effectum subiectionis alicui Episcopo pro susceptione ordinum, cum similibus; Ad præcisum tamen effe-
31 ctum de quo agitur distinguendum videtur inter illam ciuilitatem, quæ requiritur ad satisfaciendum statutis, & legibus particularibus, inferiorum Ciuitatum, & locorum subditorum, vt suprà, & illam ciuilitatem, quæ requiritur ad effectum satisfaciendi pręsentibus Constitutionibus. Ad primum enim effectum latiùs
32 proceditur, dum plurium sententia est, etiam solam fictam, & priuilegiatiuam ciuilitatem, iuxtà sextam speciem, sufficere, quamuis non desint negantes, alij verò distinguant, & conciliare curent, ex relatis locis citatis, & pręsertim *d. disc.* 37. *de præeminent. num.* 2: E conuersò autem ad
33 effectum præsentium Constitutionum dicta ciuilitas ficta, & priuilegiatiua non sufficit, ob expressam, & claram determinationem earumdem Constitutionum, & præsertim nouissimarum Innocentij X. & Alexandri VII. Quare vbi agitur de isto posteriori casu, vel effectu, quoties vera, & effectiua ciuilitas non sit omninò certa, clara, & incontrouertibilis, sed quale quale dubium super illa cadere possit, vel in eius initio, & acquisitione, vel in eiusdem iam competentis, & acquisitæ desertione, seù amissione, & tunc non de facili datur casus, vt
34 sub disputationum iuris, semper incerta, & varia trutina iste punctus cadat, quoniam malum, ac imprudens consilium reputatur in materia adeò rigorosè prohibita, & grauiter pœnali se exponere illi periculo, quod semper inest in articulis, & disputationibus iuris, potissimè verò, vbi contentio est cum Fisco, quem notorium est
35 vbique durum esse aduersarium, vt pluries sub diuersis materijs aduertitur, & pręsertim sub *tit. de feud. disc.* 35. *&* 56: occasione quæstionum, quas inter fiscum, & priuatos producere solent feudorum deuolutiones; Et per consequens vbi quęlibet dubitandi vmbra cadat, tunc abundari solet in cautelis, obtinendo licentiam, in cuius concessione, quoties nimia potentia acquirere, vel retinere volentis, aut aliæ facti circumstantiæ rationabiliter contrarium non suadeant,
36 benignè procedi solet, vt consului in casu, de quo *eod. disc.* 35. *de*

Digitized by Google

præeminent. num. final. & in alijs, ac etiam practicatum fuit in casu, de quo agitur in sæpius relato *disc.* 161 *de regal.* quoniam licèt Constitutiones non prohibeant acquisitionem per vltimam voluntatem, cum obligatione tamen veniendi ad habitandum cum vera, & effectiua perseuerantia, quoties non agatur de illis personis potentibus, & suspectis, quę reuerà dictum requisitum habitationis adimplere non possunt; nihilominus adhuc obtenta fuit licentia, quam tamen, vtpotè non necessariam, sed obtentam ad maiorem cautelam, non produ-
37 cere illos effectus præiudiciales, quos produceret, vbi præcisè necessaria esset, aduertitur *eod. disc.* 161. *num.* 57. *& seq.* Exindèque resultat, quòd ex huiusmodi obseruantia inferri non potest ad dictarum Constitutionum interpretationem, & ad agnitionem comprehensionis istius casus sub eis, dum
38 notorium est, istam esse superabbundantem cautelam, vt *eod. disc.* 161. *num.* 61. aduertitur.

Atque hinc ad euidentiam conuincitur consuetus superficialium Pragmaticorum error procedendi
39 in materia istarum Constitutionum cum generalitatibus, & cum illis auctoritatibus exteris, vel etiam nostris, quæ loquuntur de ista ciuilitatis materia ad alios effectus, ac etiam ad istum capacitatis assequendi, & retinendi bona, vt satisfieret statutis, & legibus municipalibus, exigentibus simpliciter ciuilitatem, non autem requirentibus ciuilitatem veram, & effectiuam, ac expresse reprobantibus priuilegiatiuam, vel aliàs fictam, & legalem.

Ex ista verò distinctione, vel theorica resultat regulatio aliarum
40 specierum ciuilitatis, de quibus suprà, vt scilicet non cortex, & formula verborum attendi debeat, minusque procedendum sit cum propositionibus generalibus, sed attendi debeat substantia veritatis desideratæ per dictas Constitutiones, principaliter inspiciendo, an adimpleatur finis, vel effectus per eas volitus, atque exoptatus, ad occurrendum fraudibus, & coloratis prætextibus.

Ad illam quoque præsertim re-
41 flectendo distinctionem inter casum, in quo agatur de ciuilitate acquirenda, istaque de nouo imprimenda qualitate, & casum, in quo, posita vera, naturali, & effectiua ciuilitate, agatur de eius amissione, vt aduertitur *eod. disc.* 37. *de præeminent. & d. disc.* 19. *&* 20. *de successión. & disc.* 14. *de matrimon. & alibi*, vt scilicet priori casu rigorosiùs, & difficiliùs procedatur, quàm in posteriori; Si quidem aliud est arcere ab acquisitione, &
42 commodo, aliud verò priuare iuribus, & bonis quæsitis, & quæ iam effecta propria sint, iuxtà distinctionem, de qua latè *disc.* 73. *de testament. & d. disc.* 14. *de matrimon.* ac etiam *disc.* 70. *&* 71. *de benefic.* & alibi pluries, dum posteriori casu dicitur pęna formalis, à qua excusare debet quælibet causa probabiliter opinata, immò, (vt nostri dicere solent) etiam fatua, & bestialis.

Provt etiam, ex eadem ratio-
43 ne, vel proportione, notabilis differentia constituenda est inter casum nouarum acquisitionum, & casum retentionis bonorum,

iam

iam legitimè, & in ſtatu veræ ciuilitatis acquiſitorum, vbi præſertim agatur de illis, qui non ex voluntaria electione mutant domicilium, illudque aliò transferunt, adeòvt cadere poſſit dubium deſertionis patriæ, ſed ad alia loca accedunt, ibi occaſionaliter morantes, ratione feudi, vel officij, adhuc tamen in
44 patria originaria domum apertam retinentes, vt frequenter contingit in Magnatibus, & Baronibus Vrbis, iuxtà caſus, de quibus *diſc.90.de iuriſdiction. & alibi*, quòd ſcilicet Barones, & Magnates iſtius Principatus poſſidentes etiam feuda, & baronias in alijs Principatibus, ibi quandoque reſideant, & moram trahant, adhuc tamen domum apertam cum eorum ſubſtantia continuantes in Vrbe, vel in eorum locis iuriſdictionalibus, quoniam non per hoc diſcedere, atque ciuilitatem amittere dicuntur, dum illa mora in alio loco dicitur occaſionalis, vel accidentalis, quæ non cauſat deſertionem patriæ originarię, vel domiciliariæ, vt aduertitur *in cit. diſc. 37. de præeminent.* vbi de diſceſſu occaſione exercendi munus Senatoris in patria originaria,ac etiam habetur *diſc.104.de Regal.*vbi dantur exempla, & alibi.

Hinc non videtur opus expendere ſingulariter alias ſex ciuilitatis ſpecies ſuperiùs diſtinctas, dum ex prędicta theorica deueniri poteſt ad notitiam, & regulationem effectuum, & operationum earumdem ciuilitatum, pro implemento Conſtitutionum, de quibus agitur. Adhuc tamen ad ſuperabbundantiam de ſingulis agendo ſummatim.

Quatenus pertinet ad ſecun-
45 dam ſpeciem illius ciuilitatis originariæ, quæ per naturam de facto acquiratur per accidentalem, vel occaſionalem natiuitatem in loco, abſque eo quod parentes ibi ciuicum domicilium habeant, minùſque perſona ibi nata illud contrahat, vel continuet, vt ex:gr: contingit in caſibus exemplificatis *d.diſc.* 104. *de Regal.* & tunc iſta ſpecies ciuilitatis prodeſſe ſolet pro illis priuilegijs, & prærogatiuis, quę competant natis in loco, puta pro aggregatione, vel admiſſione ad aliquod Collegium profeſſorum, iuxtà caſum, de quo, agendo de Collegio Doctorum in Ciuitate Neapolis, habetur apud *Capic. Latr. conſultat.* 87. vbi de quæſtione, quando locus conceptionis diuerſus eſſet ab illo natiuitatis; & de Collegio Medicorum Bononiæ apud *Merlin. deciſ.* 882. ſiue de aggregatione ad aliquod Capitulum, vel conſortium in Eccleſia, iuxtà caſum, de quo in *Rhegien. conſortij ſub tit.de Canonic.& Capitul. diſc.* 21. in quo loco Rota variauit; aut pro capacitate illorum beneficiorum, quæ loci natiuis, ſeu naturalibus debita ſunt, iuxtà caſum, de quo in *Sipontina Archipresbyteratus ſub tit. de beneficijs diſc.* 12. Aut ad effectum, vt Ordinarius loci natiuitatis ſit Ordinarius pro collatione ordinum, iuxtà collecta per *Barboſ. de Epiſcop. alleg.* 4. *num.* 2. *&* 3. *& in annotat. ad Concil. Tridentin. diſc.* 14. & magis ex profeſſo inter varia vota in obſcuro adhuc remanentia cum ſimilibus, ſuper quibus certa regula ſtatui non poteſt, cum deciſio in magna parte pendeat à conſuetudine, vel obſeruantia, alijſq; facti circumſtantijs, quando verificatur

Digitized by Google

catur sola qualitas naturalis natiuitatis in eo loco, absque tamen præcedenti, & subsequenti domicilio parentum, eiusdemque personæ, quia nempè postea ad propriam redierint patriam; & quo casu cer-
46 tum est non sufficere istam speciem ciuilitatis ad satisfaciendum his Constitutionibus, dum illæ (vt præmissum est) damnant fictiones, vel subtilitates iuris, atque principaliter attendunt substantiam veritatis, vel effectum ab eis contemplatum, vt scilicet bona sint penes subditos, & incolas istius Principatus, adeòut in Constitutione Sixti, ab omnibus alijs subsequentibus innouata, & confirmata, disponatur quòd si veri ciues, tàm ratione originis, quàm domicilij, & qui iàm legitimè, & in statu habili acquisiuerunt bona in Statu Ecclesiastico, à quo posteà discedant, teneantur illa in alios alienare, atque eorum retentionis incapaces reputantur, quoties, vt præmissum est, discessus non sit causatiuus, vel occasionalis, domicilio adhuc retento, vt superius exemplificatum fuit. Igitur multò minùs ad hunc effectum sufficere debet ista accidentalis natiuitas in loco, cum discessu, & absque alia ciuilitatis retentione.

E conuersò autem, ad effectum
47 satisfaciendi his Constitutionibus sufficere videtur natiuitas, & respectiuè permanentia in Principatu, quamuis ad alios effectus in puncto iuris vera ciuilitas loci habitationis adesse non dicatur, vt pùta nascitur quis in loco occasionaliter, vt suprà, ratione moræ, quam ibi occasione feudi, vel officij, seu mercaturæ, aut alterius exercitij parentes traxerunt, atque in eodem loco ex eadem occasione moratur, & de facto viuit; quoniam nisi verbis, vel factis declaret animum contrahendi ibi verum domicilium, atque effici illius loci domiciliarius ciuis, supportando onera, & faciendo ea, quæ alij ciues faciunt, etiam adhuc retinendo primæuam, & originariam ciuilitatem, ob compatibilem reten-
48 tionem, & concursum vtriusque ciuilitatis, vt supra; tunc vtique in eo loco pro publicis muneribus, ac honoribus, & oneribus, atque pro subiectione statutorum, alijsque similibus effectibus non habebitur tamquam ciuis, sed tamquam exterus, cum sit verus ciuis patriæ originariæ, istaque accidentalis, vel occasionalis mora verum non inducat domicilium, iuxtà celebres decisiones in *Firmana codicillorum* cum concordantibus *eod. disc.37. de præeminent. num.6. & d.disc.104. de Regal.* vbi de exemplo Ianuensium, aliarumque similium nationum mercantilium, quæ in varijs locis, etiam nimiùm remotis, occasione negociationis, & mercaturæ diuturnam habent moram, & incolatum de facto, etiam de filio in patrem, & de auo in nepotem, vel pronepotem, quod etiam occasione residentiæ in feudis sequitur in nobilibus Neapolitanis; Et tamen ad effectum præsentium Constitutionum, iste incolatus de facto quando sit continuus, & diuturnus cum familia, & cum retentione substantiæ in toto, vel in parte notabili, sufficere videtur, quoniam aliud est, quem esse verum ciuem alicuius loci particularis, pro illius
49 muneribus, honoribus, & oneribus, ac statutis, aliud verò est esse

sub-

ſubditum Principis, & Principatus, eiuſque iuriſdictioni, poteſtati, & legibus ſubiacere, atque ibi de facto viuere, qualis eſt finis huiuſmodi legum, ac effectus ab eis conſideratus, quoties permanentia ſit fixa, & continuata, ideòque vera, & naturalis de facto, licèt ex iuris ſubtilitate non ſit talis.

Quòad tertiam ſpeciem ciuilitatis quidem fictæ, & legalis, non autem per veritatem naturæ, quæ tamen ratione originis, & animi legis fictionem comitari, ſeù corroborare videtur, illa verificatur in
50 ijs, qui iuxtà ſpeciem præcedentem, de facto naſcuntur in vno loco, ſed per accidens, & occaſionaliter, quia parentes ibi de tempore natiuitatis reperiantur occaſione feudi, vel officij, ſiue exercitij, aut mercaturæ, vel aulæ &c. animo tamen retineatur originaria, & propria patria, cuius reſpectu dicuntur veri, & proprij ciues, perinde ac ſi ibi verè nati eſſent, iuxtà doctrinam *Felini* loquentis de ſe ipſo, ex deductis *d. diſc. 37. de præeminent. num. 9. d. diſc. 104. de Regal. diſc. 19. & 20. de ſucceſſion. diſc. 62. de benefic. diſc. 14. de matrimon. diſc. 21. de Canonic. & Dignitat. & alibi*. Quod tamen ad effectum iſtarum Conſtitutionum intelligendum venit eodem modo, quo ſuperius dictum eſt, vt ſcilicet tàm natiuitas, quàm vita, & permanentia in alio loco, tàm de iure, quàm de facto non faciat ceſſare continuationem ciuilitatis, & ſubiectionis, adeòvt fictio legis habeat concomitantiam facti, & veritatis; non autem, vt hæc ſola idealis, & intellectualis ciuilitas debeat ſufficere, ſemper (vt præmiſſum eſt) ſpectando ſubſtantiam veritatis, ac finem, vel effectum à legibus conſideratum.

Super quarta ſpecie ciuilitatis domiciliariæ, quæſtiones facti potiùs, quàm iuris eſſe videntur, quo-
51 niam poſito domicilio, verè contracto, non dubitatur contrahi veram, & plenam ciuilitatem quę originariæ aſſimilatur, ad omnes effectus, iuxtà auctoritates relatas in locis proximè citatis, & præſertim *d. diſc. 37. de præeminent. num. 3.* quoties ex diſpoſitione legis, vel hominis neceſſaria non ſit qualitas originaria, iuxtà *conſil. 93. Marant. cum alijs d. diſc. 62. de benefic. & diſc. 21. de Canonic. & Capitul. & alibi*; ſed cadere ſolet difficultas, quando iſtud domicilium dicatur perfectum, & legitimè contractum, adeòvt ſit præfati effectus productiuum; Atque in hoc ſe inuoluere videntur Doctores, cum ſolita opinionum varietate, ex relatis per *Barboſ. de Epiſcop. allegat. 4. Giurb. obſ. 75. & 76.* & alios, de quibus in locis citatis; Alij namque volunt requiri decennalem habitationem, adeòvt minor non ſufficiat, & maior neceſſaria non ſit, quaſi quòd ſit operatio iſtius ſpatij tamquam ſpecies formæ; Alij verò, vt requiratur ducere in loco vxorem, & acquirere bona ſtabilia; Et alij vt requiratur diuturna ſupportatio onerum, cum alijs ſimilibus formalitatibus; Verior tamen ſententia videtur illa, vt iſta ſit quæſtio facti potius, quàm iuris, decidenda ex ſingulorum caſuum particularibus circumſtantijs, ex quibus benè inferatur ad animum, à quo totum pendet; Stant enim ſimul, quòd quis cum modico ſpatio temporis, verum, & perfectum contrahat

hat

Digitized by Google

hat domicilium, & è conuersò, vt per longissimum, diuturnum, & continuatum de patre in filium, ac etiam de auo in nepotem non contrahat, quia incolatus fuerit causatiuus, vel occasionalis, vt suprà, ideòque non est materia capax regulæ certæ, & generalis, cuicumq; casui applicabilis, atque in hoc puncto præsertim dignoscitur pluries insinuatus superficialis Pragmaticorum error procedendi cum generalitatibus; Inter facti autem circumstantias, illa præsertim videtur nimium attendenda, consuetudinis loci, & communis sensus, vel opinionis, cum qua ibi viuatur. Non tamen, vt aliàs iam obseruatum est, ad effectum istarum Constitutionum de facili datur casus istius quæstionis, quoniam vbi aliquod dubium cadat, abbundari solet in cautelis, obtinendo licentiam, ad euitandum periculum poenarum, vel molestiarum, quæ per fiscales inferri solent.

Quinta species est cuiusdam potiùs intellectualis, & metaphysicæ
52 ciuilitatis originariæ mediatæ, seù remotæ, ex eo solùm deducta, quòd pater, vel auus esset illius loci ciuis, absque aliquo facto proprio ipsius personæ, ex quo eius animus inferri possit, disputantibus quoque DD. an sufficiat solùm origo patris, vel potiùs attendatur etiam illa aui, ex relatis præsertim *d. disc.* 14. *de matrimon.* quid quid autem sit de ista ciuilitate ad alios effectus, certum est, quòd non sufficit ad illum, de quo agitur istarum Constitutionum, dum, vt pluries dictum est, in illis potiùs, ac principaliter attendenda venit substantia veritatis de facto, quàm subtilitas, vel fictio iuris, spectato scilicet fine, vel effectu per eas considerato, & volito, vel spectata ratione, cui earum dispositio innixa est.

De sexta specie ciuilitatis etiam fictæ, & legalis, absque vllo
53 primordio, vel fomento naturæ, puta competentis ex solo priuilegio, vel aggregatione, iam dictum est suprà ad alios effectus esse sub quęstione, an ista dicatur vera ciuilitas, alijs affirmantibus, alijs negantibus, & alijs distinguentibus, an supportentur onera, nec ne, ex relatis *d.disc.*37.*de praeminent.num.*2. atque in hoc pariter nimiùm deferendum est locorum consuetudini, & stylis vero. Extrà controuersiam est, vt illa ad effectum, de quo agitur, non sufficiat, ob expressam, & claram earumdem Constitutionum dispositionem; Cadente in hac specie ciuilitatis quæstione, cum consueta opinionum scissura, an eius con-
54 cessio dicenda sit de regalibus, vt propterea nonnisi per Principem supremum fieri valeat, siue per Ciuitatem non recognoscentem superiorem, ac habentem iura imperij, & supremi Principatus; vel potiùs fieri valeat per Communitates Ciuitatum subditarum, earumq; Barones, vel Domicellos pariter subditos, & subordinatos, qui iura Imperij, & Supremi Principatus non habeant, adeòut non habeant illam potestatem, quam habet Princeps Supremus dispensandi legibus, atque ficto tribuendi vim veri; Illaque videtur probabilior, magisq; recepta distinctio, vt in ijs, quæ ipsi Communitati, vel Baroni præiudicant, eiusque ius, vel interesse concernunt, adeòut non præiudicetur

cetur

cetur tertio, eiusque aliquod ius tollatur, id fieri valeat, ità quoque docente vsu communi, quòd Communitates concedunt passim hæc priuilegia ciuilitatis ad honores, & aliquas prærogatiuas, non autem vt ius tertii tollatur; Ideòque in facti contingentia, cum in aliquibus Collegijs, ex fundatorum dispositione recipiendi essent ciues aliquorum locorum, exteri autem peterent dispensationem pro admissione ad Collegium, tamquam ciues creati per Communitatem loci, cuius ciuibus admissio debità esset, adhibitæ fuerunt diligentiæ, an in eodem loco adessent ciues veri, & naturales ad id habiles, & idonei, vt istis existentibus nullo modo admitti deberent ciues ex priuilegio, secus autem eis non extantibus, cum tunc nemini fiat præiudicium; Vbi verò desideretur plena ciuilitas ad omnes effectus, etiam præiudiciales tertio, tunc id dicitur de regalibus, talisque concessio fieri non potest nisi per Principem supremum habentem iura Imperij, & Regalium, dum ità est tribuere fictioni vim veritatis, quod non nisi Principi competit, vt de his agitur in aliàs allegato Opusculo Italici idiomatis de *Principe practico cap. XXVII.*

Illa quoque isto casu cadente quæstione, an hæc dispensatio, vel concessio facta per Principem sæcularem operetur eius consuetos effe-
55 ctus, in præiudicium ecclesiasticorum, & clericorum, aliarumque personarum ecclesiasticarum, à iurisdictione, & potestate Principis concedentis exemptarum; sed quoniam hæc esset nimia digressio, idcircò sufficit se referre ad ea, quæ generaliter habentur in *Theatro disc. 46. de iurisdict. in fine & disc. 13. num. 26. & seq. & num. 31. de præeminent.* super puncto, an dispensationes, & habilitationes concessæ per Principem, vel Magistratum sæcularem suffragentur, suosque operentur effectus in præiudicium exemptorum, vel super altero puncto, An concessa per Principem suffragentur extrà eius ditionem in alienis territorijs, de quo *in Mutinen. in tit. de Regal. disc. 193. in supplem.*

Demum quoad septimam speciem ciuilitatis etiam fictæ, & le-
56 galis, non tamen merè priuilegiatiuæ, & pendentis à sola verbali concessione Principis, vel Communitatis, sed cum fundamento facti, ratione qualitatis, vel dignitatis, quæ in eo resideat, iuxtà exempla superius insinuata Feudatarij, seù Baronis, qui est primus ciuis in feudo, seù loco Baroniæ, ac etiam sunt Senatores Principatus sæcularis, nec non Episcopus in vniuersa Diœcesi, & Canonici Cathedralis, vel respectiuè Collegiatarum, cum illa differentia inter istos, quòd Canonici Cathedralis iuridicè ad instar Episcopi sunt ciues, non solùm Ciuitatis, in qua est Ecclesia Cathedralis, sed etiam Oppidorum, Castrorum, & Locorum Diœcesis, eo quia in spiritualibus, vt pluries aduertitur *sub tit. de iurisdictione*, tota Diœcesis efformat, & constituit vnum corpus, vnumque territorium, ideòq; territoriorum diuisiones in temporalibus non attenduntur, quoniam à finibus spiritualibus non infertur ad temporales, nec è conuersò; Canonici verò Ecclesiarum Collegiatarum, ac etiam Parochi dicuntur

tur ciues illius loci tantùm, in quo necessariam habent residentiam, & cuius loci Ecclesiæ inseruiunt. Verùm quidquid sit de ista specie ciuilitatis ad alios effectus, pro quibus obseruantiæ, & stylis locorum principaliter deferendum videtur, ad effectum tamen, de quo agitur, prædictarum Apostolicarum Constitutionum, non videtur, quòd ista sola legalis, & priuilegiatiua ciuilitas sufficiat in acquisitionibus, vel retentionibus priuatis, & personalibus faciendis per Episcopum, vel Canonicum, vel similem, nisi verè habitent, solùmque in feudatarijs, & Baronibus, ac etiam in Senatoribus probabiliter dici posse videtur, vt ita per habilitationem ad obtinendum feudum, seù Baroniam in eo Principatu, aut ad obtinendam, & retinendam Senatoriam dignitatem dicantur implicitè per Principem declarati primarij ciues, non quidem vnius, vel alterius loci particularis, sed totius Principatus; atque sicuti habilitati sunt ad obtinendum vnum, vel plura feuda in eo Principatu, ita habilitati videantur ad alia bona in eodem Principatu obtinenda, & retinenda; adhuc tamen obseruantiæ multùm in hoc quoque deferendum venit.

§. XXI.

TEXTVS CONSTITVTIONIS.

Sicque per quoscumque Iudices ordinarios, & commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, seù Vicelegatos, aut Cameræ Apostolicæ Præsidentes, & Clericos, & quoscumq; alios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interprætandi facultate, & authoritate, vbique locorum iudicari, & definiri, ac sententiari debere, nec non quicquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

ARGV-

ARGVMENTVM.

De operationibus, & effectibus clausulæ *sublata*, *&* *decreti irritantis*, quæ in hoc §. continetur, an procedant in legibus, & constitutionibus vniuersalibus, & de materia aperitionis oris aduersùs huiusmodi clausulas.

SVMMARIVM.

1 *Quare istæ clausulæ videantur superfluæ.*
2 *De operatione clausulæ* sublata.
3 *De aperitione oris aduersùs eam.*
4 *De operatione* decreti irritantis.
5 *Quare clausula* sublata *non sit necessaria in legibus vniuersalibus.*
6 *Legum auctoritas est necessaria, illa verò Doctorum est probabilis.*
7 *Prohibita appellatione non est prohibitum dicere de nullitate.*
8 *Iniustitia notoria causat nullitatem.*
9 *Sententia contra expressum casum legis dicitur nulla.*
10 *Quare dictæ clausulæ non sint superfluę, sed operatiuæ, etiam in legibus.*
11 *Quòd legum varia interpretatio magnas induxit confusiones in legali facultate.*
12 *Quòd aduersùs leges, & constitutiones vniuersales non soleat opponi de clausulis præiudicialibus.*
13 *Quando lex vniuersalis contineat præiudicium particulare, cuius ratione obijci solet de dictis clausulis.*
14 *An translatio pensionis censenda sit odiosa, & præiudicialis.*
15 *In futuris incertis actus regulari debet à frequentiori contingentia.*
16 *Quòd dictæ clausulę impediunt, nè possit dari de non vsu, vel vsu contrario.*
17 *An, & quomodo in legibus Papalibus dari possit de non vsu, vel vsu contrario.*
18 *Damnatur allegatio non vsus, vel contrarij vsus legum per viam præscriptionis, sed debet allegari tamquam præsumpta reuocatio.*
19 *Quòd dictæ clausulæ non impediunt dari de non comprehensione, vel defectu intentionis.*
20 *Adhuc tamen Iudices abstinere solent ob reuerentiam, vt habeatur recursus ad Papam.*
21 *Quòd super concessione aperitionis oris non possit dari certa, & vniuersalis regula.*
22 *De duplici specie aperitionis oris, diuersaque operatione.*

§. XXI.

IDEM, quod dictum est in §. VI. circa clausulas *motu proprio*, *ex certa scientia*, *&* *de plenitudine potestatis*, adap-
1 tari videtur clausulis contentis in præsenti §. quæ licèt latiùs extensæ, iuxta communem Forensium loquendi vsum, breuiùs explicari so-

lent sub nomine clausulę *sublata*, & *decreti irritantis*, vt scilicet superfluæ, atque ad satisfaciendum stylo potiùs adiectæ censeantur, quàm quod necessariæ sint, siue quod aliquam faciant peculiarem operationem, quæ aliàs non sequeretur, si illæ non adessent, vt sequitur in gratijs, & prouisionibus particularibus, & quæ priuatorum beneficium, ac respectiuè præiudicium concernunt. Magna siquidem est istarum clausularum virtus, & operatio; quatenus
2 enim pertinet ad clausulam *sublata*, illa adimit iurisdictionem Iudicibus, ne possint in contrarium iudicare, vel interpretari, ac etiam impedit partes interessatas, ne possint se opponere, & quidquam in contrarium deducere, ideòque circumferri solet propositio, quòd ligat manus, & claudit os Iudici, & parti (A) Exindèque prodijt terminus aperitionis oris, quæ aduersùs prouisiones, & gratias ista clausula munitas peti, & obtineri solet à Papa frequentiùs in Signatura Gratiæ, iuxta ea, quæ, circa
3 operationem aperitionis oris, eiusq; diuersas species, & formulas, in suis sedibus habentur. (B)

Et quòad *decretum irritans*, il-
4 lud operatur quàmplures effectus, illum præsertim nullitatis gestorum in contrarium, quæ ex sola clausula *sublata* quoque resultat ob defectum iurisdictionis, magis verò operatur alium effectum infectionis cuiuscumque possessionis, vel obseruantiæ in contrarium, vndè resultat, quod allegari non potest præscriptio, vel consuetudo in contrarium, quoniam vna, vel altera dari non potest sine possessione, quæ ità deesse dicitur, vt potè infecta, & habenda, ac si non adesset (C)

Ambæ istæ clausulæ nimiùm
5 operatiuæ sunt in gratijs, & prouisionibus particularibus, quę habeant oppositores, vel impugnatores ratione eorum interesse, & præiudicij, non autem in legibus vniuersalibus, quoniam istæ non indigent clausula *sublata*, per quam adimatur potestas Iudicibus, & Magistratibus aliter iudicandi, dum eò ipso, quod est lex valida, perfecta, & obligatoria Iudicum, & partium, eò ipso, absque ista clausula, præfatum operatur effectum, cum legis auctoritas dicatur necessaria, contra cuius dispositionem
6 Iudices, & Tribunalia iudicare non possunt. In hoc etenim differunt leges, & doctrinæ, quòd istæ faciunt auctoritatem probabilem, illæ autem faciunt necessariam, adeò vt iudicium contra earum dispositionem prolatum, irritum, & inualidum censendum sit. Vndè proptereà docet praxis Regni Neapolitani, quod cum à sententijs illius sacri Regij Consilij, quod Capuanæ, vel Sanctæ Claræ dicitur, tanquam à sententia Pręfecti Prætorio non detur appellatio, sed solùm suppli-

A Ex *deductis disc*. 20. *de iudic. n*. 10. *disc*. 50. *de pension. num*. 4. *& alibi pluries*.

B *d. disc*. 20. *de iudic. d. disc*. 50. *de pension. & disc*. 30. *in relation. Curiæ, vbi concordantes*.

C *Ex deductis disc*. 21. *de iudic. & alibi pluries*.

Digitized by Google

supplicatio, iuxtà terminos textus *in Authentic. Contra quæ supplicatio*, vt de isto Tribunali, eiusque origine, & statu fit mentio, occasione agendi de Auditorio Rotæ in *relatione Curiæ disc.* 32. *& alibi*;
7 adhuc tamen remanet facultas dicendi de nullitate, & meritò, quoniam sententia nulla non est sententia, eiusque nomine, essentia, & effectibus indigna est, sed quoniam receptum est, quòd nullitas non prouenit solùm ex defectu ordinis iudiciarij in substantialibus malè seruati, puta ob defectum iurisdictionis, citationis, mandati, & similium; sed etiam ex capite no-
8 toriæ iniustitiæ, quæ nullitati æquipollet, vt in Curia habemus quotidianum, non solùm aduersùs tres conformes, vel rem iudicatam, ad effectum impediendi exequutionem, sed etiam ad effectum retractandi eamdem exequutionem cum remedio reintegratorio, quinimmò etiam cum illo retinendæ, quod vulgò manutentionis dicitur, ex ijs, quæ habentur *disc.* 44. *de iudic. & alibi*; atque propterea sub hoc prætextu iniustitiæ notorię, ex qua nullitas resultaret, deduci solebant omnia respicientia merita causæ, eodem modo, quo in gradu appellationis, idcircò ad resecandas calumnias prodierunt aliquæ Pragmaticæ registratæ *sub tit. de off. Sacr. Regij Consilij*, determinantes quando adesse dicatur talis nullitas, atque illa restringitur ad duos casus: vnum nempè quando sententia esset contra instrumentum publicum in actis exhibitum, & al-
9 terum ad rem nostram, quando esset contra expressum casum legis; ideòque dicta clausula *sublata* superflua videtur. Atque hinc resultat, quod superflua quoque videatur altera clausula *decreti irritantis*, dum sine illa hic effectus resultat, eò ipso, quod iudicium profertur contrà legis dispositionem.

Adhuc tamen dici possunt istæ clausulæ operatiuæ, vndè propte-
10 reà exclusum remaneat vitium superfluitatis, quoniam illis cessantibus, & attenta solùm dispositione iuris, prohibita non est legum aliqualiter ambiguarum interpretatio, cuius ratione, vel prætextu praxis docet, quòd ipsarum legum peritia, & vsus ab aula penè recesserint, neque amplius in foro audiantur, dum super illarum, quantumuis expressarum, sensu, vel in-
11 terpretatione adeò magna inoleuit opinionum diuersitas, quæ confusionem non modicam in legali facultate induxit, vt aduertitur *disc.* 35. *de iudic. & alibi*, ità enim per interpretandi quoque ademptam facultatem, huic malo occursum esse deberet, quòdque saltem in hoc dictę clausulæ proficuæ, & operatiuæ remaneant. Verùm istud remedium in Costitutionibus, & legibus vniuersalibus nil proficere praxis docet, quoniam in gratijs quidem, & prouisionibus particularibus, quæ certos habeant
12 interessatos, & oppositores, de istis clausulis, quę præiudiciales appellantur, obijci solet, vt claudant os, & ligent manus tàm Iudici, quàm parti, etiam circa interpretationem, quando etiam interpretandi facultas adempta sit; vndè propterea, vt est insinuatum, haberi solent recursus pro aperitione oris, super cuius concessione, vel dene-

nega-

Digitized by Google

negatione habentur diſputationes (D) Non autem quando agitur de huiuſmodi legibus, & conſtitutionibus vniuerſalibus, dum in diuturna mea vita forenſi in Curia nunquam id practicaui, ſeu practicatum audiui, exceptis illis caſibus, in quibus prodierit quidem
13 Apoſtolica Conſtitutio per viam legis vniuerſalis, & perpetuę, ſed illi cauſam dederit aliqua controuerſia particularis, vt non ſemel id contingere ſolet; atque iſta diſputatio ſuper aperitione oris aduersùs huiuſmodi clauſulas præiudiciales contentas in Apoſtolica Conſtitutione, condita per viam legis vniuerſalis, habita præſertim fuit in *Ferrarien. penſionis* aduerſus Conſtitutionem 112. Vrbani VIII. quòd indulta transferendi non ſuffragarentur in illis penſionibus, quæ impoſitæ eſſent ſuper Eccleſijs poſſeſſis per Cardinales, abſque ſpeciali mentione, quoniam Cardinales Montaltus Iunior, & Vrſinus, dum eſſent in minoribus tranſlatarij Principis Peretti quamdam obtinentis penſionem ſuper Eccleſia Ferrariæ, poſſeſſa per Cardinalem Macchiauellum, defuncto Pontifice, iuxtà Curiæ vſum, circa initia noui Pontificatus Innocentij X. Succeſſoris, adierunt Signaturam gratiæ, & obtinuerunt commiſſionem cauſæ in Rota, cum aperitione oris, quinimmò cum clauſula *ac ſi dicta Conſtitutio non emanaſſet* pro dicto iam antecedenti caſu, illa ſalua in alijs caſibus in futurum; vndè propterea iſta Conſtitutio in alijs firma remanet, & eſt in praxi recepta, vt de illa pluries habetur in ſua ſede *ſub tit. de penſion. præſertim diſc.* 54. *&* 63. vbi fit mentio de deciſionibus Rotæ, poſtmodum proditis in dicta cauſa *Ferrarien. penſionis coram Dunozetto*, & alijs, in qua diſputationes fuerunt potiùs in facto, quàm in iure, ſuper iuſtificatione ſcilicet fructuum, & valoris Eccleſiæ, ad quem effectum adeò diſputatum fuit de obbligatione exhibendi libros menſæ epiſcopalis, eorumque fide; Atque per iſtam
14 conſtitutionem Pragmatici dicere ſolent deciſam eſſe quęſtionem, quæ prius ab eis credebatur ambigua, & diſputabilis, quamuis reuerà diſputatione adhuc indigna eſſet, an facultates transferendi, ipſęque tranſlationes reſpectiuè cenſendæ veniant odioſæ, & præiudiciales, nec nè, quaſi quod odium, & præiudicium ceſſaret ob frigidum adagium, per eorum ora volitare ſolitum, quòd prius quandoque mori ſolent agni, quàm oues, non reflectendo, quòd leges adaptari ſolent ad ea, quæ frequentiùs accidunt, quòdque omnes humani actus, vel determinationes ſuper futuris, & contingibili-
15 bus rebus normam recipere debent à veriſimilitudine deducta à frequentiori praxi, & contingentia, ſiue à naturali, & ſolito rerum curſu, non autem ab inſolitis, & acci-

D. *Ex inſinuatis in ſuperiùs allegatis diſc.* 20. *de iudic. num.* 10. *& ſeqq. diſc.* 30. *in relatione Curiæ agendo de Tribunali Signaturæ gratiæ diſc.* 50. *de penſion. & alibi, vbi concordantes.*

Digitized by Google

accidentalibus, raròque contingibilibus casibus, vt ex. gr. habemus in materia regulationis vitæ hominis(E) ac etiam in materia vsuraria super regulatione pretij conuenti inter partes frumenti, aliarumque frugum futurę recollectionis (F)

Operatiuæ quoque istæ clausulę, præsertim illa *decreti irritantis* in
16 legibus, & constitutionibus vniuersalibus, reputari solent in eo effectu, qui superius iam insinuatus est, vt aduersùs eas allegari non possit consuetudo, vel præscriptio deducta à non vsu, vel à contrario vsu, vt aduersùs leges allegari regulariter potest (G) Quoniam, vt iam insinuatum est, cum essentiale, ac principale præscriptionis, vel consuetudinis requisitum sit longæua pacifica possessio, vel quasi, *ex deductis disc.* 21. *de iudic.* vbi de materia præscriptionis, & consuetudinis, vel obseruantiæ, cum distinctione inter interpretatiuam, & præscriptiuam, ità cessare dicitur istud requisitum, dum per huiusmodi clausulas infecta remanet omnis possessio habenda, ac si nullatenùs adesset; ideòque nostri dicere solent, quòd istæ clausulę non inficiunt, & annullant ipsam consuetudinem, sed impediunt eius natiuitatem, ac progressum, & perfectionem, ne vnquam deducatur ad esse ob infectionem possessionis, sine qua illa nec incipere, neque perfici potest, *vt eod. disc.* 21. *de iudic.*

Et quamuis aliqui obseruent, quòd hæc operatio procedat in legibus Principum secularium, quæ subiacent resolutioni, & inefficaciæ
17 ob non vsum, vel contrarium vsum, non autem in legibus, & constitutionibus Pontificijs, quæ talem non patiuntur subiectionem, ex illa pluries insinuata differentiæ ratione inter leges Summi Pontificis, & illas aliorum Principum, quòd isti habere dicuntur potestatem à populo, penes quem illa remanet habitualis, & de qua populi habituali potestate supra Principem agitur in pluries enunciato Italici idiomatis Opusculo *de Principe practico cap.* 48. ideòque vbi populus per non vsum, vel contrarium vsum legem non seruat, signum est quod illam recipere noluit, siue receptam abolire; secus autem in Papa, quoniam iste non recognoscit eius auctoritatem à populo, sed immediatè à Deo; Nihilominus id procedit in legibus Papalibus concernentibus vsum clauium, & Pontificiam spiritualem potestatem in tota Ecclesia; non autem in legibus ab eodem conditis tamquam Principe temporali, pro regimine Status Ecclesiastici, & illorum populorum, qui etiam in temporalibns sibi commissi sunt, vt aduertitur pluries suprà, præsertim in §. I. ideòque in hac temporalium legum specie, de qua est præsens Constitutio, huiusmodi clausularum operatio proficua, & oppor-

E. *Ex deductis disc.* 30. *de regal.* & *disc.*54. *de donation.*

F. *Ex traditis in sua sede sub tit. de vsur.* & *disc.*14. *de empt. cum similibus.*

G. *Ex notatis disc.* 22. *de. camb.* & *disc.* 35.*de iudic. num.*58.

Digitized by Google

opportuna remanet, vndè excluditur vitium superfluitatis.

Verum quidem est quòd tunc huiusmodi difficultates, & quæstiones
18 intrant, quando illud imprudens, per superficiales adhiberi solitum, adhibeatur consilium pluries damnatum (H) Allegandi scilicet præscriptionem, vel consuetudinem præscriptiuam; secus autem vbi cum eo prudenti, ac meliori procedatur consilio, ijsdem mox citatis locis insinuato, allegandi præsumptam reuocationem, saltem tacitam, & implicitam, deductam ab eiusdem Legislatoris, eorumque successorum consensu, resultante à patientia, quòd lex non esset in vsu, siue contrarium vsum haberet, dum tunc cessatio legis non prouenit à facto negatiuo, vel positiuo contrario subditorum, sed à facto ipsius superioris, & Legislatoris, qui sicuti expresè potuit legem reuocare, vel moderari, ità potuit tacitè, & implicitè cum tali patientia, coniuncta cum scientia, quæ ex temporis diuturnitate prçsumitur, ob scientiam eius Officialium, & Ministrorum; Adhuc tamen quando id ambiguum est, nimium prodest huiusmodi clausulas adesse, cum per eas tollatur omne dubium.

Cum itaque istæ clausulæ non veniant censendæ omninò superfluæ, sed in aliquibus operatiuæ sint, etiam in legibus, & constitutionibus vniuersalibus, quodque propptereà de illarum obstantia disputari soleat, idcircò à nostro proposito extranea non remanent ea, quæ superius insinuata sunt circa earum obstantiam. Et licet hçc obstantia, de stricta iuris censura euitabilis videatur, quando prætenditur non comprehensiò, quo-
19 niam non dicitur non obedire, vel impugnare qui non comprehensionem allegat, ac etiam quod non exindè prohibitum sit opponere de defectu intentionis, ratione obreptionis, vel subreptionis, & similium; Attamen ex commendabili
20 quidem, & rationabili Curiæ stylo, dum Pontifex est præsens, atque facilis est ad eum recursus, idcircò Iudices ob reuerentiam abstinere solent, remittendo partes ad Sanctissimum pro aperitione oris, vndè propterea super istius concessione, vel denegatione disputari solet in Signatura Gratiç, atque
21 super huiusmodi quæstionibus certa, & generalis regula statui non potest, cuicumque casui applicabilis, dum resolutio pendet à singulorum casuum qualitate, & circumstantijs, ex quibus inspiciendum est, an adsit talis læsio, & parum rationabile præiudicium, vt propterea petitç concessioni locus esse debeat, iuxtà ea, quæ plenè ad materiam potestatis Principis tollendi ius tertij, & quando gratiæ, & prouisiones tertio prçiudiciales reuocari, vel moderari debeant, habentur *disc.* 148. 177. 185. *&* 193. *de Regal. & alibi.*

Duplicis autem speciei sunt hu-
22 iusmodi concessiones aperitionis oris, iuxtà insinuata *d. disc.* 20. *de iudic.*

H. *d. disc.* 21. *de iudic. & disc.* 3. *de alienation. & contract. prohibit. & alibi.*

Digitized by Google

iudic. & diſc.30.in relation. Curiæ & alibi, vna ſcilicet, quæ non percutit ſubſtantiam gratiæ, neque illius reuocationem, aut moderationem concernit, ſed illa firma remanente, quatenus valida, & legitima ſit, habilitatur ſolùm oppoſitor ad deducendum illius intrinſecos, & naturales defectus, qui iam inſunt, ſubreptionis, vel obreptionis, aut defectus intentionis, remouendo ſolùm obſtaculum, quod dictę clauſulæ præſtant, atque in iſta ſpecie facilis ſolet eſſe conceſſio, vt potè rationabilis, & modici præiudicij, quoties inpromptu non conſtet petitionem eſſe iniuſtam, & ad excitandam, vel promouendam litem calumnioſam; Quando verò aliquod dubium deſuper oritur, adeòvt non de facili in eo modico temporis interuallo qui deſcriptus eſt in *d. diſc. 30. in relation. Curiæ* maturè ſumi valeat reſolutio, an gratia ſit concedenda, vel deneganda, tunc reſcribi ſolet illi Tribunali, cui cauſa aliàs committenda eſſet, cum clauſula *arbitrio*, vndè propterea in illo Tribunali, cui reſcriptum eſt, ſuper dubio, an intret arbitrium, de cauſis conceſſionis, vel denegationis maturiùs diſputatur, iuxtà deciſiones inſinuatas *d. diſc.30. in relation. Cur.diſc. 20.de iudic.diſc. 50. de penſion. & alibi*.

Altera verò ſpecies eſt maior, quia tangit ſubſtantiam gratiæ, illamque eneruat, ac de medio tollit, atque tunc non reſcribitur ſimpliciter *de aperitione oris*, cum iſtud reſcriptum intelligendum veniat iuxtà primam ſpeciem, ſed adijcitur ſuperius inſinuata clauſula *de reductione ac, ſi non emanaſſet*, quod tamen rariùs, ac difficiliùs concedi ſolet, atque non niſi in caſu pluſquàm claræ læſionis, & exorbitantiæ; ideòque, vt præmiſſum eſt, materia non eſt capax regulæ certæ, & generalis, quibuſcumque caſibus applicabilis, ſed tota pendet à ſingulorum caſuum qualitate, & circumſtantijs, ideòque arbitraria dici meretur.

---

§. XXII.

TEXTVS CONSTITVTIONIS:

Vt autem præſentes ad notitiam omnium deducantur; Volumus, & eadem authoritate Apoſtolica ſtatuimus, & ordinamus, quòd illarum Tranſumptis, etiam per impreſſionem factis, manu alicuius Iudicis, ſeù Pręlati, aut alterius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Notarij pu-

Digitized by Google

blici munitis, quemadmodum adhiberetur originali, si presentaretur, vbique adhibeatur tàm in iudicio, quàm extrà illud, plena, & indubitata fides. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ M.DC.LXXX. sexto decimo Kal. Decembris Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Placet Motu proprio B.

ARGVMENTVM.

Quod notitia legis necessaria sit ad hoc vt obliget, & de regulatione anni, & quare eius, ac mensis, & diei expressio requiratur, & de forma subscriptionum Pontificiarum.

SVMMARIVM.

1 *Quod notitia legis necessaria sit ad hoc vt obliget.*
2 *De stylo Auctoris non agendi de foro interno.*
3 *Quomodo procedat propositio, ignorantia iuris non excusat, vt scilicet intelligatur in iure communi.*
4 *Quid de iure particulari, seu locali, distinguuntur plures casus.*
5 *Statuta redacta in volumen publicum, & authenticum non sunt iustificanda, sed sufficit allegare.*
6 *Atque præsumuntur esse in vsu, donec doceatur de non vsu.*
7 *Non defertur Doctoribus attestantibus de aliqua lege, de qua aliundè non constet.*
8 *Moriens per manus iustitiæ ex delicto dicitur voluntariè mori.*
9 *Quòd ista materia excusationis à pœna ob ignorantiam legis particularis arbitraria sit, & non habeat regulas certas.*
10 *Quare nullæ, vel nimiùm raræ sint quæstiones super transumptis Constitutionum vniuersalium, benè tamen Bullarum particularium, & de noua forma.*
11 *Quomodo sequatur Constitutionum publicatio.*
12 *An ille, qui scit, quod de proximo lex, vel prouisio edenda sit, possit contra illius dispositionem contrahere, aliàsque contrafacere.*
13 *Quare opportuna sit Data anni, diei, & mensis.*
14 *Gratia anterior alijs præualet.*
15 *De origine, & etymologia Datarij.*
16 *Supplicationes signatæ manu Papæ antè registrationem non tribuunt ius, & possunt lacerari per Datarium.*
17 *De stylo Datariæ, & Cancellariæ computandi annos ab Incarnatione.*
18 *De alijs computationibus à Natiuitate, vel Circumcisione.*

19 *De*

§. XXII.

IVSTVM, ac rationabile est prouidere, vt leges, quæ fiunt, ad omnium deducantur notitiam, sine qua illarum contrauentio pœnas, ac
1 præiudicia inferre non debere, omnis iustitiæ, & æquitatis naturalis ratio exigit, vndè propterea dicit Apostolus *Si non cognoscerem legem, non haberem peccatum*; atq; Morales, de interno foro agentes, ignorantes excusant, quoties tamen non sit ignorantia affectata, & culposa, quam alij crassam, & supinam apellant; super quo tamen aliquid non affirmatur, in
2 hærendo stylo in omnibus vtriusq; Latini, & Italici idiomatis operibus inconcussè tento, non se ingerendi in ijs, quæ ad præfatum internum pertinent forum congruit enim, vt tractent fabrilia fabri, atque Professores propriam, non autem alienam agant professionem; ideòque nunquam placuit, quòd Theologi in ijs, quæ ad externum spectant forum se ingerant, atque in omnibus extrà eorum professionem manus apponant, quod non modica producit. inconuenientia; magis verò displicuit, ac displicet, quòd Iuristæ iudicialis, & externi professores, præfatorum Theologorum deferant auctoritatibus, quando maiorum nostrorum professorum habemus auctoritatem.

Et quamuis in enunciato externo iudiciali foro propositionem receptam habeamus, de qua *disc.* 35. *de iudic. num.* 58. *& seq. & alibi*
3 *sæpius*, quòd ignorantia iuris non admttitur, neque excusat; Nihilominus id procedit in iure communi, quod in volumina iam à sæculis redactum, atque ab Interpretibus explicatum (nisi dicamus potius confusum, & inuolutum) omnibus patet, atque ab omnibus sciri debet, adeò vt ignorantia, crassa, & supina dicenda sit, quæ non excusat, quamuis de rusticis, & mulieribus, alijsque idiotis agatur, qui iuxtà naturalem veritatem illius ignari sint, quoniam eis imputandum est, cur peritos, & sapientes non consuluerint, atque aliàs esset mundum inuoluere, neque Reipublicæ regimen esset practicabile in criminum punitione, & in contractuum, ac vltimarum voluntatum obseruantia, & regulatione.

Quæstio itaque in hoc proposito
4 ignorantiæ iuris cadit in illo iure,

quod commune non est, sed locale, ac particulare, an excuset, vel respectiuè suffragetur ignorantia, illaque vera, magisque recepta distinctio est, quòd aut agitur de ciuibus, & incolis loci, & non excuset eò ipso, quod iuxta eiusdem loci legem, vel stylum publicata fuit, magis verò vbi redacta sit in volumen, quod omnibus pateat, suosque habeat Glossatores, & Interpretes, atque non sit omninò recens, sed diuturnam habeat obseruantiam, cum tunc intrent adamussim eędem rationes, quæ iuri communi congruunt; exindèque resultat recepta propositio, quòd quando statuta,
5 aliæque leges locales, & particulares redactæ sunt in volumen impressum, quod omnibus pateat tunc opus non est de illis docere in actis in forma authentica, sed sufficit allegare; minusque opus est docere, quod lex sit in vsu, quo-
6 niam iste præsumitur, dum registrata est in volumine authentico, & probato aliarum legum, adeòut alleganti non vsum incumbat onus probationis, vt aduertitur *eod. disc. 35. de iudic. num. 60. & alibi*. Tunc autem intrat super legis, aut statuti veritate, & vsu quæstio, acriter disputata *in Perusina Reintegrationis, quæ est decis. 243. coram Royas*, & in alijs, quando ipsum volumen non est authenticum, & receptum, ideòque de eius veritate, & fide probanti dubitari potest, vt in eo casu contingebat, cum similibus.

Atque vbi lex, quæ allegatur, non est in publico, authentico, & recepto volumine, opus est de illa
7 docere in forma probanti, & non sufficit auctoritas vnius, vel plurium Doctorum, qui de illa testentur, quoniam in ijs, quæ facti sunt, Doctorum testimonio non defertur. (A)

Vbi verò agitur de exteris, in quibus verisimilis est ignorantia legis particularis loci, in quo ipse non vixerit, sed accidentaliter ad modicum tempus ibi reperiatur, ac moretur; & tunc aut agitur ad effectum lucri, & commodi, de quo contendat ille, qui ignorantiam allegat, & ista non suffragatur; aut verò ad effectum euitandi damnum, magis autem pœnam, ex contrauentione resultantem, & tunc distinctio est, quod aut id, quod prohibetur est naturaliter, & intrinsecè malum, adeòut sit prohibitum, quia malum vbique, vt sunt ex. gr. homicidium, furtum, rapina, crassatio, sacrilegium, sodomia, adulterium, stuprum, incestus, & similia crimina, quæ vniuersaliter, & vbique sunt mala, & prohibita, & tunc ignorantia, quamuis probabilis, non excuset; Adhuc tamen intrat aliquod rationabile, benèque regulatum Iudicis arbitrium pro aliqua temperatione, seu minoratione illius grauioris pœnæ, quæ per legem localem imposita est, quàm sit illa iuris communis, vel illa patriæ exteri delinquentis; quoniam cum etiam

A. *Vt eod. disc. 35. de iudic. disc. 38. de Regular. num. 9. & disc. 12. de Canon. & Dignitat. & alibi*.

Digitized by Google

etiam in delictis conſideretur quidam implicitus contractus, qui iniri dicitur inter Rempublicam, vel iuſtitiam ex vna, & delinquentem ex altera, qui propterea quando
8 criminis pœnam luit, ex voluntate propria id agere videtur, & per conſequens ille, qui patitur pœnam capitis, dicitur voluntariè mori, ex deductis *diſc.69.num.9.de penſion.* idcircò habenda videtur aliqua ratio opinionis, vel credulitatis delinquentis, quem ad pœnam à iure communi ſtatutam, vel in eius patria inductam, & practicatam cogitaſſe præſumendum venit, non vt præcisè ad hanc pœnam tantùm tale arbitrium reſtrictum ſit, ſed vt iſta conſideratio inducere debeat aliquam moderationem grauioris, ac ſeuerioris pœnæ, veriſimiliter non cogitatæ per exterum ignarum legis localis, quę illam induxit.

Si autem agitur de illis actibus, qui non ſint naturaliter, & intrinſecè mali, & criminoſi, tales verò ſint quia prohibiti per legem particularem, ſeu localem, ideòque non ſint mali quia mali, ſed quia prohibiti, vt frequenter contingit in delatione, & retentione aliquorum armorum, aliorumque inſtrumentorum, ſeu veſtium, aut in aliquibus ludis, cum ſimilibus; Et tunc reflectendum eſt in primis ad legum combinationem, an verificetur, an ſcilicet in patria delinquentis eadem adſit prohibitio ſub eadem, vel grauiori pœna, & tunc de rigore ignorantia non debet excuſare; aut verò in patria nulla adſit prohibitio, vel ſi adſit, contineat pœnam minorem, ſiue etiam æqualem, adhuc tamen illa non ſit in vſu, & tunc difficile quidem eſt, vt id in praxi ſufficiat ad omnimodam excuſationem, benè tamen ſufficere debet ad notabilem moderationem, maiorem, vel minorem, vt ſingulorum caſuum exigunt circumſtantiæ, reddentes illum contrauentorem maiori, vel minori æquitate dignum; Ideòque
9 materia non eſt capax regulæ certæ, & generalis, cum tota pendere videatur à prudenti, benèque regulato Iudicis arbitrio, & per conſequens prorſus erroneum eſt cum regulis, & propoſitionibus generalibus in omni caſu pariformiter procedere; idque generaliter in omnibus alijs materijs verificari videtur.

Rari autem, penèque nulli ſunt
10 caſus, in quibus, vbi agitur de Conſtitutione edita per viam legis vniuerſalis, diſputari contingat ſuper fide probanti alicuius eius tranſumpti, de quo in pręſenti §. agitur, adeòvt inſpiciendum ſit, an, & quando adimpleta dicatur forma ibidem præſcripta, quoniam huiuſmodi Conſtitutiones poſt aliquod tempus redigi ſolent in volumen, vt docent ſex volumina Bullarij, iam edita, & priuſquam id ſequatur, illicò ſolent imprimi, & publicari per Impreſſorem Cameralem, vt in iſta Conſtitutione ſequutum eſt, idque ſufficit ob Conſtitutionem, ſeù motum proprium Sixti V. diſponentem, vt legibus, decretis, edictis, vel bannimentis, alijſque ſcripturis ab iſto Impreſſore, tamquam publico officiali, ad id deputato, impreſſis, & publicatis fides adhiberi debeat; taliſque eſt recepta

Digitized by Google

pta praxis, fundata tamen in ea probatione, quæ resultat à præsumptione iuris in dubio attendenda, donec de contrario doceatur, eodem modo, quo de fide, vel attestatione publici notarij, vel alterius officialis habetur. In transumptis autem Bullarum Apostolicarum super gratijs, & prouisionibus particularibus, ob aliqua inconuenientia, quæ sequuta fuerunt sub Innocentio X. per eius Constitutionem 50. statuta fuit quædam noua forma, qua non seruata, eis fides non præstatur, quinimò vtentes illis transumptis, quę talem formam non habeant, pluribus subiacent pœnis, illi præsertim priuationis beneficij, de quo agitur. (B)

In proposito autem huiusmodi legum, seù bannimentorum, & edictorum, aliarumuè prouisionum publicationis, vt omnibus pateat,
11 eiusque ignorantia non excuset, ea dupliciter sequi solet, Primò nempè cum affixione per publicum Cursorem, iuxtà stylum, in acie Campi Floræ, vt in ista Constitutione sequutum esse liquet, & Secundò per impressionem, & publicationem per Impressorem Cameralem; disputari solet per Iuristas, magis autem per Morales pro foro interno, (cum in externo, de quo ad Iuristas agere pertinet, nimiùm rari, penèque nulli sint casus, in quibus talem disputationem haberi contingat,) an scilicet illi, qui huiusmodi legum, vel bannimentorum publicandorum notitiam iam habeant, vel quia sint ministri, & officiales Legislatoris, vel quia sint
12 aulici, & familiares, aut aliàs arcanorum indagatores, licitè possint gerere illos actus, quos sciunt iam prohibendos, cum damno, & præiudicio eorum, qui talis legis, vel prouisionis ignari, bona fide illos actus, iuxtà currentem rerum statum gesserunt, vt ex: gr: contingere solet in legibus, vel edictis iam determinatis, & publicandis super reprobatione, aut reformatione alicuius monetæ, an scienter expendi possit iuxtà currentem valorem, siue in edictis publicandis super pretio frumenti, aliorumque victualium, vt bene cum similibus, Atque nostra ætate in Vrbe vidimus practicatum in venditione locorum montium pro illo maiori pretio extrinseco, de quo frequenter agitur in sua sede *in tract. de locis montium*, ac etiam in Theatro *sub tit. de Regal.* cum iam sciretur imminere illorum extractionem, vel reductionem, ob quam dictum maius extrinsecum pretium cessabat. In hoc autem cum nimiùm se inuoluere videantur scriptores, adeò vt pro eruenda veritate penè integer tractatus necessarius videatur; idcircò ista non assumitur prouincia, dum, vt pluries dictum est, magna habetur penuria temporis, & librorum in aula, in qua viuitur; potissimè quia in foro externo, & iudiciali, nimiùm rari, penèque nulli sunt casus, in qui-

B. *De ista pœna tractatur per Rot. decis.69.& decis.123. part.12.rec. & disc.76. de benefic.*

quibus ista scientia iustificari valeat; de interno autem meum non est agere, videri itaque poterunt de ista quęstione agentes (C)

Demum quoad datam diei,
13 mensis, & anni, quæ in Constitutione legitur, illa commendabilis quidem est, non autem necessaria ad validitatem, & perfectionem legis, dum tot Apostolicę Constitutiones, quæ habentur in vtroque nouo, & antiquo Bullario, nec diem, nec mensem, neque annum currentem continent, sed solùm annum Pontificatus; vt etiam legitur in legibus, & Constitutionibus Imperialibus registratis in Codice, quæ sub Consulibus emanarunt; expressio namque, siue data speciali etiam diei, prodest, immò necessaria est in gratijs, & prouisionibus particularibus ad duplicem effectum; Primò nempè, vt in concursu plurium gratiarum, quæ de
14 eodem beneficio, vel alia re factæ sint pluribus, ac diuersis personis, ità dignoscatur quænam sit prima, siue anterior, quæ attendi debet, ac alijs præualet; atquè ad hunc
15 effectum introductum fuit officium Datarij, qui ab hac data denominationem desumpsit, vt aduertitur *in relation. Curiæ disc. 9. num. 1. & 17.* & secundò quoniam licet
16 sola supplicatio signata manu Papę importet gratiam perfectam, nihilominus donec illa registretur, nullum ius tribuit, vel firmat, sed ad libitum Datarij lacerari potest, vt aduertitur *disc. 42. num. 3. de benef. & disc. 51. num. 10. in relation. Cur.* dictaque registratio non potest, nec solet sequi, nisi præcedat data, quæ apponitur ab eodem Datario.

Computatio autem annorum nostrę Redemptionis per Datariam, & Cancellariam Apostolicam fieri solet de stylo ab Incarna-
17 tione, idest à die 25. Martij, quod in Curia est singulare, licèt in aliquibus Hetruriæ partibus, idem seruetur, quoniam vt plurimum Notarij tàm in actibus iudicialibus, quàm in publicis instrumentis facere solent computationem à Natiuitate, idest à die 25. Decembris;
18 pro communi verò vsu in epistolis familiaribus, ac etiam in apocis, & scripturis priuatis, iuxtà stylum, qui videtur generalis, computatio fit à Circumcisione, idest à die 1. Ianuarij, quod in Regno Neapolitano seruatur, etiam in actibus iudicialibus, & in publicis instrumentis, ex lege, seu Pragmatica particulari; Cum enim in Prouincijs, & Regionibus, quæ illud modernum Regnum constituunt, vtpotè antea quàmplures, post scissum Romanum Imperium, efformantibus Principatus, nimiùm discordes essent styli, quoniam alicubi anni computatio fieri solebat ab Incarnatione, vel respectiuè à Natiuitate, vel Circumcisione, alicubi verò à Kalendis Martij, vel Septembris, cum similibus diuersitatibus, quæ in vno, eodemque Principatu magnam confusio-

C. *Giurb. obseruat. 1. Larrea decis. Granaten. disp. 16. & 17. & in Theatro disc. 12. num. 10. de empt. vbi alij referuntur.*

fusionem, & inconuenientia producebant, idcircò prudenter cum dicta lege ità statutum fuit.

Primo verò aspectu cuilibet videri deberet, quod computatio ab Incarnatione, vt pote redolens anticipationem nouem mensium, importet maiorem lapsum temporis, & sic quod quando, ex magis communi vsu, faciendo computationem à Natiuitate, vel Circumcisione currit ex: gr. annus 1680. qualis est ille nostræ Constitutionis, per nouem menses anteà dici debeat annus 1681. & tamen res est in oppositum, quoniam potiùs id importat retardationem, ac ordinem retrogradum, adeòvt à Kalendis Ia-
20 nuarij vsque ad 25. Martij, ex quo tempore iuxtà communem vsum dicitur annus 1680. vbi fit computatio ab Incarnatione, adhuc dicitur annus 1679. quod inspicere refert ad plures effectus in praxi, & præsertim pro regulatione pensionum ecclesiasticarum, aliarumque annuarum præstationum, vt aduertitur *disc. 26. ex num. 5. de pension.* vbi ex *Couarruu.* & alijs ibi relatis assignatur huius præpositionis ratio, quòd scilicet attentà computatione ab Incarnatione, incipit & computari debet primus annus post illum iam completum; E conuersò autem attenta computatione à Natiuitate, vel à Circumcisione incipit numerari annus ab ipso initio, siue die Natiuitatis, vel Circumcisionis, & sic adest dicta anticipatio, quæ aliàs impropria, & exorbitans videtur. Et hæc quoad annum naturalem, siue solarem, qui iuxta cursum, & ordinem naturæ, vt comprobant mutationes, & reuersiones temporum, ac operationes frequentiores terræ, vbique est idem, & constat ex 365. diebus, ac noctibus respectiuè, quamuis
21 circa initium, & diuisionem in menses, vel hebdomadas, aliaque spatia diuersi sint nationum mores, elaboratè, ac diligenter, summa eruditione collecti, & relati per *Modern. Ricciolium in Chronologia reformata lib. 1. de mensibus, & annis.*

Habetur quoque apud forenses
22 annus legalis pro regulatione, & diuisione fructuum merè naturalium, siue mixtorum, idest habentium mixturam naturæ, & artis, vel industriæ humanæ, isteque regulariter, atque pro frequentiori contingentia est idem ac superius insinuatus naturalis, vel solaris, quoniam frequentiùs triticum, aliæque fruges, ac vinum, oleum, fructus, & herbæ habent regulationem à cursu solis completo, ideòquè sola differentia consistit in computatione, vel initio; atque receptum est id pendere à diuersa qualitate fructuum, vt postquam collecti sunt, & à solo separati iam maturi, terminari dicatur illorum annus, atque illicò incipere nouus, quoniam illicò natura incipit concipere, & præparare nouos fructus alterius recollectæ; ideòque sumendo regulam à frequentiori contingentia, in frumento, alijsque frugibus, annus nouus incipit calculari à Kalendis Septembris, in vino à Kalendis Octobris, in oleo à Kalendis Nouembris, & sic similiter ex relatis *disc. 27. & seqq. de pension. & alibi.* Vbi verò agitur de illis fructibus, qui irregularem, & in-

Digitized by Google

& insolitam, non autem dictam consuetam solarem habeant regulationem, quia nempè percipiantur singulo quoque biennio, vel triennio, seù decennio &c. aut è conuersò bis, vel ter in anno, tunc quælibet perceptio, seù recollecta habetur pro vno anno. (D)

In fructibus autem merè iudustrialibus, qui ciuiles dicuntur, & consistunt in annuis censibus, vel pensionibus, alijsque præstationibus, regulariter attenditur annus naturalis, vel solaris regulandus ex
23 tempore conuentionis, atque in decurso sæculo quęstionem produxit reductio Kalendarij facta per Gregorium XIII. quod recisi fuerunt decem dies, adeòut cum dici debuisset prima mensis, dictum fuit die 10. ideòque orta fuit quęstio, quomodo termini solutionum essent regulandi, atque resolutum fuit (& benè) attendi debere priorem cursum, præfata resecatione neglecta, *vt decisione* 182. *par*. 4. *diuers*. & *alibi*.

Tandem quoad subscriptionem
24 Pontificis, ista non videtur pręcisè necessaria in legibus, & prouisionibus Pontificijs, dum istæ solent quandoque emanare per viam oraculi explicati per Datarium, vel alium Officialem, vt liquet ex Bullario, in quo multę leguntur prouisiones iuxta hanc formam conceptę, quæ Apostolicæ Constitutiones quoque dicuntur, atque tanquam tales receptæ sunt, pro frequentiori verò praxi adhibetur subscriptio, quę duplicem formam, seù modum habere solet; vnam magis solemnem, quia Cardinalium in Curia præsentium subscriptio quoque accedat, & tunc Papa se subscribit tanquam Episcopus Ecclesiæ vniuersalis sub eo nomine, quod tanquam Papa immediatè post electionem assumpsit, ex. gr. Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, ac vlterius adijcit signum Crucis cum aliquo versiculo seù lemmate ex Sacra scriptura desumpto, vt ex eodem Bullario liquet. Alteram verò minus solemnem, qualis est ista in motibus proprijs adhiberi solita, in qua cum verbo *placet* adiicitur pro subscriptione prima littera proprii antiqui nominis; ideòque cum noster Pontifex ante Pontificatum appellaretur Benedictus, apponitur solùm littera B. Idemque practicatur in supplicationibus Datariæ, ac etiam in commissionibus iudicialibus, cum ea differentia, quod commissiones iudiciales præsentandæ in Curia signantur per verbum *placet*; illæ verò, super quibus expediendæ sunt litteræ extrà Curiam signantur per verbum *fiat*, quod generaliter adhibetur in negotijs Datariæ, & Cancellariæ ex eadem ratione, quoniam desuper expediendæ sunt litteræ; hæc autem diuersitas certam non habet rationem, quę non de facili in stylis, & consuetidinibus assignari potest clara,

---

D. *Ex relatis disc*. 1. *de alienation*. & *contract*. *probib*. *disc*. 157. *num*. 6. *de regal*. & *alibi pluries*.

Digitized by Google

clara, & concludens; In Chirographis autem, quæ in materno Italico idiomate concipi cum nimia frequentia ſolent, in concernentibus potiùs negotia principatus temporalis, fit ſubſcriptio ſub nomine Papali, videlicet Innocentius Papa XI. quod pariter congruam, & concludentem non habet rationem, ſed totum pendet ex ſtylo, qui nimiùm attendi debet, vtpote regulator voluntatis, & comprobator veritatis actus, vt aduertitur *diſc.* 3. *num.* 20. *de iudic.* & alibi pluries.

FINIS.

PAR-

Digitized by Google

Digitized by Google

PARTICULÆ
STATVTORVM, ET LEGVM

Excludentium ab inteſtatis Succeſſionibus Fœminas propter Maſculos, in Ciuitatibus, Oppidis, & Locis Status Eccleſiaſtici.

Et poſt eas particulæ Statutorum, & Legum aliquarum notabilium Ciuitatum, & Ditionum Italiæ, extrà dictum Statum,

Ex commiſſione

EMINENTISSIMI AVCTORIS

Collectæ, & ordine Alphabetico diſpoſitæ

PER AEMILIANVM TRAVAGLINVM
I. C. SPOLETANVM,

Tùm ad publicam vtilitatem, & ſtudioſorum commoditatem, tùm etiam vt ita dignoſcantur mores Regionis, ac etiam mens, & intentio Populorum; non excluſis alijs Statutis, ac Legibus, quorum notitia, vel reſpectiuè particulæ haberi non potuerunt.

R O M AE,
Apud IOANNEM BAPTISTAM BVSSOTTVM,

M. DC. LXXXIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

PARTICVLAE STATVTORVM.

AESINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 1.

De filijs, & filiabus simul remanentibus, Patre ab intestato defuncto Rub. 119. *lib.* 2.

PATRE ab intestato defuncto, de bonis suis nullatenùs disponente, & filijs cum filiabus simul relictis, fratres teneantur sorores dotare dote idonea, inspecta qualitate, & conditione personarum, & quantitate patrimonij, dote constituta cum consensu duorum proximiorum consanguineorum dictæ sororis, seu pupillæ in 12. anno, cum tunc dicatur esse viri potens, iuris præsumptione, hoc tamen, an sit ætatis nubilis, arbitrio Iudicis relinquendo; Si autem pater aliquid reliquisset pro dote certa, vel aliquid simpliciter, & iusserit eas esse contentas, ipso relicto sint contentæ, nec vlterius ad bona paterna, vel materna tàm ipsæ, quàm successores earum in vtroque casu præmisso possint habere regressum; sed ipsi filij masculi in bonis patris, & matris vniuersales hæredes existant. Et si contigerit aliquem ex dictis fratribus esse absentem, dotes per alios fratres constitutas teneantur omninò ratificare, & stare constitutionibus dotium factarum per fratres; Et si aliqua ipsarum filiarum, tempore mortis patris, esset ætatis annorum 12. infra biennium fratres studeant maritare, aliàs ipsa se maritare possit, fratribus etiam ignorantibus, & inuitis, quibus necessitas immineat ipsas dotare, vt superius est expressum.

Eiusdem statuti de successione ab Intestato rubr. 110. *lib.* 2.

SI quis ab intestato decesserit, filijs, vel filiabus, neptibus, seù nepotibus ex filio non relictis, patre, vel matre non subsistentibus, & fratres carnales subsint soli, vel filij alterius fratris, in stirpem succedant; si autem remanserit soror tantùm, illa succedat, si filij, vel filiæ sororis, tantùm masculi succedant; dein in antea proximior gradu succedat, quod locum habere volumus in præteritis, & futuris.

Eiusdem statuti; quòd filiæ dotatæ stent contentæ, & non possint ad bona paterna habere regressum Rubr. 111. *lib.* 2.

FIlia, seù filiæ à patre, matre, siue fratre carnale, auo, vel auia dote sibi data sint contentæ; nec possint patre, vel matre, auo, vel auia defuncto, fratre, vel fratribus, seù eorum liberis viuentibus ad bona paterna, vel materna, aui, vel auiæ ipsæ

Digitized by Google

filiæ, vel successores earum habere regressum, vel aliquid petere occasione hæreditatis alicuius dictarum personarum, vel alia quacumque causa, siue renunciauerint, siue non. Si autem quis relictis pluribus filiabus, vel nepotibus, tamen quælibet in virili, seù æqualitate succedat; sed si ex ipsis aliquæ fuerunt nuptæ, tantum minus accipiant, quantum fuerit quantitas suæ dotis. Cæterùm si pater, vel mater, auus, vel auia ipsis filiabus, vel nepotibus nuptis aliquid reliquerit vltra dotem, vltra petere non possit occasione legitimæ, vel alia quacumq; causa, viuentibus fratribus masculis paternis, vel eorum liberis. Quibus fratribus deficientibus post aditam hereditatem sine filijs masculis, cum filiabus tamen fæminis, ipsæ filiæ, vel successores earum reintegrentur ad succesionem bonorum olim earum patris, vel aui in stirpem, non in capita, ad hoc vt filiæ fæminæ, & earum descendentes non sint deterioris conditionis, quàm neptes, conferendo tamen dotes.

AGLIANI, quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 2.

Quod nulla mulier dotata possit succedere ab intestato cap. 11. lib. 3.

NVlla mulier dotata à patre, matre, auo, vel auia, alijsque ascendentibus possit succedere ab intestato in bonis alicuius ascendentis dotantis, vel non dotantis, superstite masculo in pari gradu, vel qui cum ipsa aliàs ab intestato ad successionem veniret, & satis sit, vt dicta mulier dotem consequatur ab vno ex supranominatis, ad effectum vt ab hæreditate omnium supradictorum excludatur, sed debeat contenta sua dote esse, ità quod aliud vlterius habere non possit, etiam prætextu supplementi legitimæ; & quatenus non esset dotata, possit à dicto masculo dotari, si aliunde dotem non haberet, & si haberet in dotem sibi computetur, & masculus ad aliam dotationem non teneatur, & dotata intelligatur ad dictum effectum, etiam quod dotaretur de bonis ipsius mulieris eidem prouentis ex hæreditate paterna, materna vel auita, & nullo superstite masculo, qui pariter ad successionem cum ipsa muliere veniret, talis mulier possit, ac debeat ab intestato pleno iure succedere in bonis suorum ascendentium; & veniente casu, quod decedat ab intestato aliquis frater, soror, patruus, vel auunculus, vel deinceps supra, & infra sine aliquibus descendentibus, tunc & eo casu sic ab intestato decedenti succedat, & succedere debeat masculus in pari gradu, vel qui aliàs cum ipsa muliere ad successionem vocaretur, exclusa penitus ipsa muliere dotata, vel non dotata, & non existente masculo vt supra, possit, & debet liberè succedere vna, vel plures mulieres superstites quæ aliàs de iure ad talem successionem vocaretur, seu vocarentur; & prædicta locum habeant in præteritis, præsentibus non decisis, & futuris.

AMANDVLAE, quæ est Terra sub Gubernio Maceratę.

PARTICVLA 3.

De Testamentis, substitutionibus, de successionibus ab intestato, & quod mulier dotata non succedat Rubr. 20. lib. 2.

TEstamentum, & quælibet alia vltima voluntas non valeat ipso iure, etiam

etiam quoad legata, & fideicommissa etiam minima, si in aliquo prædictorum non fieret expressa mentio de debente de iure institui, vel exhæredari, quamuis in eis fuerint iuris solemnitates seruatæ, & præsumatur de iuræ testantem, vel aliam vltimam voluntatem facientem, institutionem hæredis, relicta, & fideicommissa non fecisse, si memor fuisset de debente per ipsum institui, vel exheredari; & sit præsumptio iuris, & de iure, nisi esset filia, vel posthuma, & descendens ex aliqua prædictarum dotata, vel non dotata, de quibus non fieret mentio in dicto testamento, vel in alia vltima voluntate, extantibus filijs masculis, & descendentibus masculis ex eis, vel alijs agnatis masculis institutis in aliqua parte, vel in totum, capacibus, & adeuntibus, vel se immiscentibus, quo casu valeant, etiam si de dicta muliere, & de dicta posthuma, & descendentibus ex ijs non fieret expressa mentio. Et mulier etiam maior septem annis, vel descendentes ex ea, vel posthuma dotata, vel cui in quacumque vltima voluntate esset relicta dos, vel per confessionem, vel alio quocumque modo constituta in totum, vel in partem à patre, matre, auo, auia, fratre, sorore, vel ab alia quacumque persona, sint contentæ dicta dote ipsæ, & ipsarum descendentes, & non succedant ab intestato, si dotanti extarent filij masculi, vel descendentes masculi ex eis, vel posthumus masculus, qui sint capaces dicta hæreditate, & eam adiuerint, aliàs alij agnati masculi, vsque in secundum gradum personæ dotantis admittantur, secundum iuris dispositionem ad dictam successionem, in bonis dotantis, si sunt capaces, & dictam hæreditatem adierint, alioquin succedant eidem dicta mulier, descendentes ex ea, & dicta posthuma, secundum iuris dispositionem. Et filij masculi, & descendentes masculi ex eis, & alij agnati masculi, vsque in secundum gradum, in successionibus ab intestato propriè, vel impropriè, secundum iuris dispositionem, præferantur cognatis, & fœminis, & ipsarum descendentibus, ac si dicti cognati, vel fœminæ, & ipsarum descendentes non extarent, dummodò dicti filij masculi, & descendentes masculi ex eis, vel dicti agnati masculi, infra dictum gradum, sint capaces, & dictam hæreditatem adeant, vel se immisceant; Alioquin dictæ personæ exclusæ à dicta successione habeantur pro non exclusis. Sed si ab intestato decederet mulier, superstitibus sibi filijs masculis, vel descendentibus masculis ex dictis filijs masculis, qui secundum iuris ordinem in successione dictæ mulieris præferantur dictis cognatis, & fœminis, dummodò sint capaces, & dictam hæreditatem adeant; Si autem ex dicta muliere extarent dumtaxat descendentes fœminæ, tunc eidem mulieri ab intestato decedenti succedant secundum ordinem iuris ciuilis, & præferantur in successione dictis agnatis. Vbi autem de iure ciuili dictis personis exclusis à dictis successionibus deberetur legitima, & non existentibus dotatis ipsis, vel eius descendentibus, ipsæ, vel eius descendentes ad legitimam infra declarandam admittantur, diuidendam tamen inter liberos, secundum ius ciuile, computato tamen in ea omni eo, quod ipsæ, vel descendentes ex eis habuerunt quocumque modo à dictis personis, à quarum successionibus excludantur. Legitima verò intelligatur sexta pars hæreditatis, deducto ære alieno, & funeris impensa; & si dicta legitima non sufficeret dictis personis exclusis pro dote, vel pro alimentis, & dictæ personæ exclusæ non haberent vnde possent dotari, vel alimentari, debeat tamen eis suppleri de bonis illius, à cuius successione excluduntur, quod eis condecenter sufficiat pro dote, vel pro alimentis, secundum qualitatem personarum, & bonorum, arbitrio Iudicis, vel Rectoris declarandis, vnà cum duobus alijs viris consanguineis proximioribus non succedentibus defuncto, quibus non stantibus, cum duobus alijs viris per eundem Iudicem eligendis, etiam sine aliqua scriptura, omni iuris substantiali-

cialitate, & solemnitate omissis, ac etiam diebus feriatis in honorem Dei; quorum declarationi dicti hæredes stare teneantur, alioquin dictæ personæ, ad dictam successionem, à qua sunt exclusę admittantur, non obstante dicto statuto. Insuper quælibet substitutio intelligatur pupillaris directa, etiam si fiat per verba obliqua durante pupillari ætate illius, cui fit substitutio, si fiat à potente dictam substitutionem facere; & postea intelligatur fideicommissaria perpetuò, nisi Testator in ea limitauerit tempus. Relicta autem facta, vel alia quæcumque institutio, vel substitutio in aliqua vltima voluntate facta dictis personis exclusis debeantur, nisi aliter per ius commune fuisset dispositum.

AMERINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 4.

Quod filiæ fœminæ, superstite masculo, non succedant ab intestato, & qualiter tunc dotentur.
Rubr. 20.

STatuimus quòd nulla filia, neptis, proneptis, vel abneptis alicuius infrascriptarum personarum, de cuius successione tractaretur, nec aliqua persona, cuiuscumque sexus, vel gradus existat, descendens ex tali defuncta persona per lineam fœmininam succedere possit ab intestato in aliquo eius patri, matri, auo, auiæ, proauo, proauiæ, abauo, vel abauiæ ab intestato defuncto, seu defunctæ, nec in dicta eius successione audiatur agendo, vel excipiendo, superstite alicui dictarum personarum taliter defunctarum aliquo eius filio legitimo, & naturali inferioris gradus, descendente per lineam masculinam, & naturalem, ex tali persona defuncta, de cuius successione pariter tractaretur, & ipsam successionem acceptante, seu acceptare volente, etiam si tenutam, vel possessionem de bonis hæreditarijs talis personæ defunctæ, seu aliquibus, seu aliquo ipsorum bonorum, vel aliqua eorum, siue alicuius eorum partem haberet, ipsam tenutam, siue possessionem relinquere, & dimittere teneatur dicto legitimo successori talis defunctæ personæ ad ipsius petitionem, ità tamen quod talis filia, siue neptis, & alia quælibet persona inferioris gradus, descendens ex masculo legitimo, & naturali descendente per dictam lineam masculinam, etiam ipsa defuncta persona, de cuius prædicta successione tractaretur, si dotata non esset, debeat decenter dotari de bonis hæreditatis talis personæ defunctæ per eius successorem prædictum, considerata conditione suæ personæ, & qualitate, & quantitate bonorum hæreditariorum hæreditatis prædictæ, ac etiam de eisdem bonis debeat (donec fuerit maritata, & dotes prædictas habuerit cum effectu, siue donec monasterium intrauerit) alimentari, vel in domo dictæ defunctæ personæ, vel alibi, vbi stare, vel morari voluerit honestè; & quod dictus successor ad sic dotandam, & alimentandam teneatur, & cogi possit, & debeat cum effectu, & pro dictis alimentis, & dotibus post mortem talis defunctæ personæ, & ex tempore ipsius mortis, etiam antequam nubat, ex auctoritate præsentis capituli omnia prædicta bona hæreditaria tali mulieri obnoxia, & obligata existant, & ipsa mulier sic dotata de ipsis dotibus sit, & intelligatur esse contenta; pro omni suo iure, adeò quod contra bona, & hæreditates præmissarum personarum omnium, & cuiuslibet earum nullum habeant, vel habere possint recursum; sed ab eis esse debeant penitus exclusæ auctoritate præsentis legis. Et ex testamento verò, & qualibet alia vltima voluntate talis defunctæ personæ succedatur, & succedere possint, & possit eidem prædictæ personæ quælibet earum

earum, & legata, & fideicommissa, & omne, & quidquid in tali vltimo testamento, & vltima voluntate eis, vel alicui earum, relictum etiam capere, & habere possint, & possit iuxtà tenorem, & formam ipsius Testamenti, siue vltimæ voluntatis, si aliud eis, siue ei impedimentum non obsistat; ità tamen quod ipsa mulier, & quælibet earum &c. quibus, vel cui bona talis defunctæ personæ taliter obuenirent, ea sibi computent, & computare teneantur in ipsis dotibus suis. Et si aliqua de dictis mulieribus dotata fuerit ab aliqua de prædictis personis in eius vita, vel per ipsius vltimam voluntatem, eo casu talis mulier ipsius dotibus sit, & esse debet contenta, ità quod nihil vltra quantitatem in ipsa hæreditate, vel de hęreditate alicuius prædictarum personarum petere valeat, vel habere, nisi secundum expressam dispositionem talium personarum; Et si, postquam aliqua de prædictis personis nupserit, vidua remanserit, possit ad domum hæredis talis defunctæ personæ redire, & ibi stare, ac de ipsis bonis hæreditarijs modo prædicto alimentari debeat, donec iterum maritetur, vel monasterium intret, dummodò fructus suę dotis, quos haberet, vel aliorum suorum bonorum, si quæ tunc haberet, conuerti debeant in alimenta prædicta. Insuper volumus statuentes, quòd si aliqua ex prædictis personis, de cuius successione tractaretur in sua vltima voluntate aliquid alicui de dictis mulieribus reliquerit pro ea dotanda, vel alia ratione, vel modo, & postea antequam decesserit eam dotauerit, vel alius eius nomine, vel eius negotia gerens, & deinde non reuocata ipsa sua vltima voluntate, in parte prædicta, decesserit, dictum relictum euanescat, & euanuisse ipso iure intelligatur, pro non facto penitus habeatur, & si post mortem dicti Testatoris successor eius, vel alius eius nomine dictam mulierem dotauerit, non facta mentione de dote relicta eidem in dicto testamento, vel vltima voluntate, seu ipsam dotem promiserit vsque ad quantitatem dotis sic relictę in testamento patris, dictum relictum factum in dicto testamento, vel vltima voluntate prædicta pro ipsa dote, sit, & intelligatur reuocatum, & annullatum, & compensatum in dicta promissione, vel dote, postquam fuerit sibi satisfactum de dote sic promissa post mortem dicti testatoris, vt supra; Et de prædictis, & quolibet prædictorum si de eis, vel eorum aliquo, seu eorum, vel alicuius eorum occasione, aliqualis quæstio, vel controuersia oriretur, vel esse possit, teneatur, & debeat Iudex Curiæ Ciuitatis Ameriæ cognoscere, prouidere, pronunciare, definire, & exequi breuiter, summariè, & de plano, & sine strepitu, & iudicij figura, ad pœnam Potestatis, vel Iudici contrafacienti, vel negligenti in prædictis, vel aliquo prædictorum 30. florenorum auri pro quolibet, & qualibet vice.

Eiusdem Statuti de successione decedentium ab intestato Rubr. 21.

DEcedente ab intestato, siue fuerit talis decedens habilis ad testandum, siue non, siue fuerit masculus, siue fœmina sic ab intestato decedens cum liberis, liberi eius legitimi, & tales masculi, hoc est filius, nepos, pronepos, & alius, siue alij descendentes masculi tantùm succedant in tota hæreditate prędicti decedentis ab intestato, secundum gradus prærogatiuam, & si ex dicto tali decedente ab intestato remanserunt filiæ fœminæ, vna, vel plures sine filijs masculis, stantibus fratribus carnalibus dicti defuncti, vel eorum filijs masculis, quod tunc dictæ filiæ fœminæ vna, vel plures natæ ex dicto decedente ab intestato, non obstantibus dictis masculis succedant, & succedere debeant in tota hæreditate ipsius defnncti sine masculis, descendentibus ex eo, & ex masculina linea, dummodò quod si dictæ filiæ fœminæ vna, vel plures postea decesserint sine filijs, quod tunc dicta hęreditas olim ipsius Patris dicta

Digitized by Google

dictæ fœminæ sic ab intestato defunctæ, & eius bona hæreditaria prædicta deuoluantur, & conuertantur, spectent, & pertineant, detracta legitima debita iure naturæ, quæ debeatur quidem hæredibus dictæ filiæ fœminæ, seu fœminarum defunctarum sine filijs, ad fratres carnales, vnum, vel plures prędictos ipsius defuncti ab intestato, vel ad filios dictorum fratrum carnalium, seù fratris. Sin autem ex dicto ab intestato decedente sine filijs masculis, vel alijs decedentibus ex linea masculina, vel filiabus fœminis primi gradus, extarent, vel superuiuerent neptes fęminæ, vel alię inferioris gradus descendentes per lineam fœmininam, & stantibus fratribus carnalibus vno, vel pluribus dicti ab intestato defuncti, vel masculus dictorum fratrum, quod tunc dictæ neptes fęminæ, vel aliæ inferioris gradus prædictæ in nullo succedant dicto ab intestato decedenti, sed ipsi fratres carnales vnus, vel plures si extarent, vel eorum filij masculi succedant, & succedere debeant in tota hæreditate dicti ab intestato defuncti. Si verò ex dicto ab intestato defuncto sine masculis descendentibus ex eo, tempore mortis suæ, extarent neptes ipsius defuncti vna, vel plures natæ ex filio masculo prædefuncto, quod tunc dictę neptes succedant, & succedere possint, & debeant in tota hæreditate prędicta, siue vna, siue plures fuerint, & post obitum ipsarum neptum habeat locum, & seruetur illud, quod in filiabus primi gradus post eius obitum superius ordinatum, & statutum est. Sed si post mortem dicti defuncti ab intestato extarent, & concurrerent filię fœminæ primi gradus ipsius defuncti ab intestato vna, vel plures, & neptes vna, vel plures, quę extarent ex ipso filio defuncto, tunc volumus, & statuimus, quod prædictę filiæ, & neptes vna, vel plures pariter succedant pro æquali portione in hereditate prædicta, collatis, & remissis dotibus in ipsa hæreditate, & contributis, si aliqua prędictarum fuisset primitùs dotata, ità quod computatis dotibus prędictis, pares sint, & esse debeant in dicta successione. Sed si aliqua persona de Ciuitate, & Comitatu Amerię ab intestato decesserit sine liberis superstitibus, sed superstitibus sibi aliquibus, seù aliqua persona, vsque in tertium gradum suę agnationis inclusiuè, intelligendo ipsum gradum secundum ius Canonicum, succedat sibi proximior de dicta sua agnatione, hoc intellecto, & declarato, quod in dicta successione non habeatur, nec haberi debeat distinctio, seù consideratio, vel respectus an talis proximior coniungebatur tali defunctæ personæ ex vtroque parente, siue per lineam vtriusque parentis, siue ex vno, vel vnius tantùm, dummodo ex patre ipsius defunctæ personę, seù ex eius paterna linea saltem eidem coniunctus extiterit. Prętcrea volumus quod neptes ex fratre carnali q: talis defunctę personæ succedant, eidem, vna cum eorum patruo, eodemque fratre q; talis defunctę personę in stirpem, & non in capita; Mater verò ipsius q; defuncti in dicto casu in sola octaua parte bonorum ipsius q:sui filij, seù filiæ succedat, & succedere possit eidem; & ipsa octaua parte ipsa mater dicto casu contenta sit,& esse debeat, adeò quòd nil amplius iure successionis petere, vel habere possit de hęreditate prædicta. Matre verò non extante succedat eidem ab intestato auia sua materna in octaua prædicta, & ipsis matre, & auia non extantibus simili modo succedat ei proauia eius paterna, videlicet mater Aui sui patrui; Auia verò materna, videlicet mater matris, & proauia materna, videlicet auia matris dictæ defunctæ personæ, seù aliqua persona de cognatitia prole ipsius defunctæ personæ, siue patris eiusdem in dicto casu ad dictam successionem nullatenus admittatur; ità tamen quod in dicta agnatitia prole non includatur, nec intelligatur includi aliqua alia fœmina, excepta sorore carnali, siue nepte, videlicet filia fratris carnalis, & amita fratris personæ defunctæ, quæ solæ, scilicet soror, neptis, & amita in dicta prole agnatitia, & in eius numero comprehendatur, & com-

Digitized by Google

& comprehendi valeat in casu prædicto, si, & in quantum casu tali defunctæ personæ non superuiuat aliquis eius frater carnalis legitimus, & naturalis, siue nepos legitimus, & naturalis, natus ex fratre carnali, & nepote, vel aliquo eorum, non extantibus, & superuiuentibus, seu extantibus, & superuiuentibus dictis sorore, & nepte, & amita talis defunctę, à dicta eius successione dictæ soror, neptis, & amita repellantur, & ad eam dicti eius frater, & nepos admittantur, & admitti possint. Sed & si dictæ mater, auia, & proauia paterna, vel aliqua earum, quę in dicta octaua parte ordine præmisso succederent, seu succedere possent, vt dictum est, non extarent, succedant nihilominus tali defunctæ personę eidem proximiores de dicta sua agnatitia prole, vt superius dictum est. Verùm si talis persona decesserit condito testamento, vel alia vltima voluntate, & in ipso, vel in ipsa quocumque titulo, iure, vel modo aliquid reliquerit ipsi suæ matri, auię, vel proauiæ, eo casu talis eius mater, auia, vel proauia dicto relicto contenta sit, & esse debeat, nec vltra in dicta, vel de dicta hæreditate iure successionis petere possit.

ANCONITANÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 5.

Quòd mulier dotata sit contenta dote Rubr. 55. collation. 2.

STatutum, & ordinatum est, quod si aliqua mulier fuerit dotata, vel dotanda, vel corredanda à Patre, matre, vel fratre carnali, vel ab auo paterno, quod si pater, seù mater, vel frater carnalis, vel auus paternus prędictus decesserit ab intestato, superstitibus filijs masculis, vel nepotibus masculis natis ex filijs masculis; illa talis mulier, nec eius filij, vel hæredes possint aliquid petere in bonis alicuius prædictorum ab intestato defunctorum, sed sit, & esse bebeat contenta dote sua, ipsa, & eius filij, & hæredes, & omnia bona ipsorum deueniant ad dictos filios, vel nepotes ex dictis filijs masculis, intantum, vt talis mulier non admittatur ad hæreditatem supranominatorum, sed ab hęreditate omnium supranominatorum excludatur. Si verò dictis patre, matre, fratre carnali, vel auo decedentibus ab intestato, relictis dictis filijs, vel nepotibus masculis ex filijs, esset alia filia, vel neptis non dum maritata, seù dotata, dicti filij, seù nepotes masculi succedant in tota hæreditate; Teneantur tamen ipsam filiam, sororem, vel neptem indotatam maritare, & dotare competenter, viribus hæreditatis, & conditione personarum attentis; Ad quod faciendum si dicti hæredes fuerint negligentes, Dominus Potestas, & eius Iudex cum consensu, & declaratione quatuor attinentium, vel affinium ipsius mulieris, bonæ conditionis, & famæ, vel quatuor bonorum virorum, si non habuerit consanguineos, vel affines, eligendorum omnium prædictorum per Dominos Antianos, & Regulatores, vel maiorem partem ipsorum, teneantur, & debeant summariè, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij ad hoc ipsos hæredes cum effectu, realiter, & personaliter compellere, & declarare quantitatem dictæ dotis. Si verò pater, vel mater, vel frater, vel auus paternus talis mulieris dotatæ decesserit cum testamento, & aliquid reliquerit tali mulieri dotatæ, vel filijs ipsius mulieris, relictis filijs masculis hæredibus, vel nepotibns masculis natis ex filijs masculis; Ista talis mulier, & eius filij, & hæredes debeant stare contenti de eo, quod eis est relictum, quocumque titulo sit relictum, nec possint plus petere, quàm quod sibi est relictum ratione debiti iuris naturæ. Et similiter filiæ fœminæ de-

Digitized by Google

beant esse contentæ dote eis relicta in testamento patris, vel matris, vel aui, nec posʃint plus petere in bonis eorum, vel alicuius eorum ratione debiti iuris naturæ: Nec posʃint testamentum nullum dicere pro eo, quod non fuerit eis iure institutionis relictum, nec dictum testamentum per querelam inofficiosi testamenti expugnare aliqualiter; & in omnibus, & singulis supradictis casibus intelligatur, & præsumatur dicta mulier congruè dotata, etiam si de dote non appareat, si nupta steterit cum suo viro in matrimonio in vna domo per quinque annos continuos, omnibus alijs statutis, & iuribus in contrarium loquentibus non obstantibus; Quibus per præsens statutum intelligatur totaliter derogatum; pęna centum librarum imminente Iudicibus contra prædictum statutum iura reddentibus, pro quolibet, & qualibet vice; & quod per eos contrafactum fuerit non valeat ipso iure; Et idem intelligatur in alijs quibuscumque personis dotantibus aliquam mulierem: Hoc addito præsenti statuti, quod nulla dos posʃit alicui mulieri dotatæ (per quamcumq; personam sit dotata) auferri per ipsum dotantem, vel eius hæredes, donec vixerit ipsa mulier, non obstante aliqua stipulatione, vel pacto in contrarium loquente, etiam si esset de voluntate mulieris celebratum; Debeat tamen dicta dos stipulari dotanti in secundis matrimonijs, secundum conuentionem instrumenti talis primæ constitutionis dictæ dotis.

Eiusdem statuti de succesʃionibus ab intestato Rubr. 102. d. Collat. 2.

STatutum, & ordinatum est, quod si aliqua persona maior, vel minor in posterum decesserit ab intestato, etiam si non haberet facultatem testandi, sine filio, vel filijs, nepote, vel nepotibus, nato ex filio, vel filijs masculis, superuiuentibus patre, vel fratre, vel sororibus vtrinque coniunctis, vel ex latere patris tantùm, vel filijs fratrum, vel auo paterno; quod hæreditas, vel bona talis ab intestato defuncti, vndecumque sibi obuenerint, deueniant, & deuenire debeant, & in ipsis bonis, & hęreditate succedere debeat pater, vel auus paternus, si patrem, vel auum habuerit; Si verò non habuerit patrem, vel auum paternum, quod tali ab intestato defuncto sine filijs, vel nepotibus natis ex filijs masculis succedat frater, vel fratres vtrinque coniuncti, vel ex latere patris tantùm: Quibus fratribus existentibus sorores non succedant, si dotatæ fuerint à patre, auo, vel fratribus, vel filijs fratrum; si verò dotatæ non fuerint à prædictis, vel aliquo prædictorum, eo casu congruè debeant dotari secundum facultatem bonorum, & amplius petere non posʃint in bonis talis defuncti ab intestato, salua semper matri defuncti, si superuixerit, legitima iuris naturæ; Prædictis autem fratribus, vel filijs fratrum non existentibns, tunc succedere posʃint, & succedant sorores prædictæ, exclusis omnibus alijs à dictis bonis, & hæreditate, ac succesʃione, præter matrem, quæ in dicto casu succedat cum dictis sororibus, vt viriles inter eas faciant portiones Quibus omnibus deficientibus succedant patrui carnales, & eorum filij in stirpes, & non in capita, & mater vnà cum eis: & in eorum defectu succedant fratres, seù sorores ex latere matris tantùm, & ipsis deficientibus succedant amitæ, & cum ipsis succedat mater pro dimidia, si superuixerit: Si verò contingat matrem concurrere cum dictis fratribus, seù sororibus ex latere matris tantùm, vel eorum filijs, tunc mater succedat pro dimidia ipsi defuncto; cæteris fratribus, seù sororibus in alia dimidia vocatis. Vt tamen prædicti filij dictorum fratrum, & sororum in stirpes vocentur, & non in capita. Non extantibus autem prędictis, vel aliquo prędictorum in præsenti statuto nominatorum, tali defuncto ab intestato succedant illi, qui vocantur ex dispositione iuris communis: Et prædicta locum habeant

Digitized by Google

beant in futuris tantùm quæstionibus, seù causis. Hoc addito quod supradictæ sorores defuncti dotatæ, vel dotandæ, si remanserint viduæ sine filijs, quod licitum sit eis, vt possint redire ad habitandum in domo sui fratris, seù fratrum, hæredis, vel hæredum talis ab intestato defuncti: Et quod dicti fratres cogantur eas recipere, & receptare in domo prædicta, vt possint in dicta domo commodè habitare, & ipsas regere, & gubernare de bonis hæreditatis, vt fecissent si tales sorores non fuissent maritatæ; Dummodò viduæ fructus ipsarum dotium in dicta domo fratris, vel fratrum reponant, & cum eis consumant, & idem fiat de fructibus aliorum bonorum ipsarum viduarum, si alia bona habeant, quàm dotem.

ANGVILLARIAE, Quæ est Terra Baronalis in districtu Vrbis.

PARTICVLA 6.

De modo, & ordine succedendi ab intestato Rubr. 238.

ITem statuendum est, quòd intestatus decedit qui omninò testamentum non fecit, aut non iure fecit, aut id, quod fecerat, ruptum, irritumue factum est; aut in eo, quod fecerat nemo hæres institutus fuit; quibus sic præmissis, statuimus, & ordinamus, quod si quis in Castro Anguillariæ intestatus, vel intestata moriatur, relictis filijs, vel filiabus, nepotibus, vel neptibus, proneptibus, abneptibus, & deinceps, ex directa linea descendentibus, vsque in infinitum eodem in gradu existentibus, qui propriè sui hæredes dicuntur, inter quos filios, & nepotes ex directa linea prouocatos, si quid testator ordinauerit, vel disposuerit agendum, faciendum, & exequendum, prælegauerit, donauerit, vel quomodolibet reliquerit vni plus alijs, vel alijs plus vni pro ea parte, qua dispositum fuerit, & ordinatum, & dicta ordinatio, & dispositio per duos testes idoneos, omni exceptione maiores, probetur, vel ad minus per quinque fœminas non suspectas; huiusmodi dispositio inter prædictos tantùm valeat, & teneat, ac si solemniter testatus fuisset pro ea tamen parte: In residuo verò succedant venientes ab intestato.

Adest alia Rubrica eiusdem statuti, quæ est la 240. excludens fœminas dotatas ab intestata successione dotantis, quam latè examinat *Spad. cons.* 318. *lib.* 3. & quę est eadem ac illa Brachiani infrà la 28.

APIRI Terræ existentis sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 7.

Quod mulier dotata renunciet successionibus, & si non renunciauerit habeatur pro renunciasse Rubr. 28.

SI qua filia, soror, vel neptis alicuius nupserit, & dotem habuerit à patre, matre, fratre carnali, vel alio suo coniuncto, sancimus, & ordinamus, quod teneatur ad petitionem dotantis, si fuerit pater, vel mater, siue frater carnalis, renunciare omnibus, & singulis bonis paternis, & maternis, quæ dicto, vel facto petere posset occasione successionis, vel alia quacumque causa, & super huiusmodi renunciatione promissionem facere solemni obligatione vallatam; & si

Digitized by Google

non renunciauerit, nec talem promissionem fecerit, auctoritate præsentis statuti, talis renunciatio, aut promissio habeatur pro facta, ac si expresse factæ extitissent cum omni solemnitate de iure requisita, & ad bona prædicta non possit habere regressum contra fratres ex his descendentes,& alios quoscumque. Declarantes quod nulla mulier nupta, & dotata possit venire ad successionem bonorum alicuius consanguinei ex parte patris mulieris eiusdem ab intestato.

Eiusdem statuti, quòd mulier dotata non possit succedere Rubr. 8.

SI qua mulier fuerit dotata à patre, matre, fratre, vel nepte, statuimus, & ordinamus, quod non possit, nec debeat existentibus alijs, seu alio in eodem gradu petere, vel regressum habere ad bona paterna, materna, fraterna, vel nepotum; nec eis, vel alicui ipsorum succedere ab intestato, nisi in tantum, in quantum sibi relictum fuerit in testamento, uel in alia vltima uoluntate.

Eiusdem statuti in qua parte bonorum filialium mater succedat, & de ammissione successionis dictorum bonorum, ac aliorum à marito relictorum Rubr. 30.

SI quis decesserit in pupillari ætate, uel postea quandocumque intestatus sine filijs, uel filio masculo, uel fœmina, præsenti statuto firmamus quòd eius, uel eorum mater ad successionem bonorum ipsius, uel ipsorum uenire non possit, nisi in quartam partem hæreditatis dicti filij, filiæ, filiorum, & filiarum, & plus de dictis bonis dictæ hæreditatis nullis modis, uel modo petere possit; sed talia bona, ultrà dictam quartam partem, ueniant ad illos, qui superuixerint ex latere paterno, usque in tertium gradum inclusiuè, secundum ius canonicum computandum; Et si huiusmodi consanguinei ex paterno latere non extarent, mater in omnibus dictis bonis succedat; Matre uerò non extante, & consanguineis ex paterno latere non extantibus usque ad dictum gradum, consanguinei ex materno latere usque in dictum gradum inclusiuè succedant. Addentes insuper quod si aliqua mater uidua administrando bona mariti defuncti, & filiorum,seù filiarum superuiuentium, & in illis bonis uiuendo in eadem familia cum hæredibus mariti, adulterium, seu fornicationem, & rem luxuriosam cum aliquo commiserit, perdat quidquid maritus in eius ultima uoluntate reliquisset, & ad successionem hæreditatis filiorum, filiarum, filij, & filiæ nullo modo, uel quæsito colore uenire possit in totum, vel in partem; sed omnia, & singula dicta bona acquirantur illis, qui marito dictæ mulieris mortuo intestato succedere debuissent.

APPIGNANI, Terra sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 8.

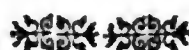
De muliere dotata, & successionibus ab intestato Rubr. 86. lib. 2.

STatuimus, & ordinamus, quòd mulier dotata, seù cui dos relicta fuerit ab aliquo ascendentium, seù à fratre carnali consanguineo,uel utrinq; coniuncto, ei eam dotanti, seù dotem relinquenti ab intestato non succedàt, nec alteri prædictorum, dummodo ab uno ex ipsis fuerit dotata, sed

Digitized by Google

ſed ſua ſit dote contenta, ſi ex aſcendentibus, uel aſcendente dotante ſuperſit filius maſculus unus, uel plures, ſeù nepos, uel pronepos ex filio maſculo; quod ſi fuerit dotata à fratre carnali utrinque coniunĉto, vel conſanguineo ipſius dotatæ, & ex fratribus ſuperſit, ut ſuprà, filius maſculus, ſeù nepos, uel pronepos ex filio maſculo ipſius fratris; Similiter ab eorum, uel eius hereditate penitus excludatur, fratribus prædiĉtis, uel fratre ab inteſtato decedente. Si uerò aſcendentium filij non ſuperſint, ſed ipſorum aſcendentium fratres carnales utrinque coniunĉti, uel conſanguinei; & ipſa mulier dotata, filia prædiĉtorum aſcendentium mediam partem bonorum, & hæreditatis ipſorum aſcendentium capiant, & habere debeant, computata ipſarum dote, ſeù ipſius mulieris dote, ſi unica fuerit; alia uerò medietas debeatur, & ſit fratrum prædiĉtorum, & ſic patruorum diĉtæ mulieris dotatæ, ſaluo quod ſi medietas diĉtarum filiarum, ſeù filiæ non eſſet ſufficiens pro ipſa, uel ipſis dotandis, ex eo quod eſſent pauperes, ità quod attenta ipſarum qualitate, & conditione non poſſent commodè, & cum honore nuptui tradi; tunc de parte patruorum, & eorum filiorum defalcetur tantum, quod ſufficiat, vt ſupra, & ſi opus eſſet totam patruorum medietatem auferre, arbitrio tamen Domini Poteſtatis, & Priorum, dummodò non ſuſpeĉtorum, ſtetur in iudicando ſufficientiam prædiĉtam, & ſimiliter qualitatem, & conditionem ut ſuprà, præſtito prius ipſis iuramento corporali de reĉtè iudicando. Quod ſi neque fratres prædiĉti aſcendentium ſuperſint, ſed patruorum ipſorum filij maſculi, illi in diĉta medietate ſuccedant, & in eadem medietate filiorum filij, ſcilicet patruorum nepotes; Quod ſi nulli ex prędiĉtis omnibus remanſerint, neque aliquis aſcendentium, ſed ſola, ſeù ſolæ ipſæ filiæ dotatæ, uel dotandæ; tunc ipſæ omnes pro uirili ſuccedant in ſingulis caſibus prædiĉtis in bonis, & hęreditate prædiĉtorum; quod ſi cum ipſis filliabus, & ſic mulieribus dotatis remanſerit mater ſua, qua uiuente unà cum diĉta filia, ſeù filiabus dotatis, filij ipſius, & ſic fratres dotatæ, uel dotandæ deceſſerunt; tunc mater unà cum filiabus diĉtis dotatis, uel non dotatis æqualiter ſuccedat in bonis, & hæreditate prædiĉtorum filiorum ſuorum ab inteſtato decedentium, etiam quod facultatem teſtandi non habuerint. Quod ſi mater ſola ſuperſtiterit omnibus filijs, & filiabus defunĉtis uno, uel pluribus in pupillari ætate, uel poſtea quandocumque inteſtatis decedentibus, nec alij ex ſupradiĉtis patruis, uel alij ſuperſunt, de quibus ſupra, ipſa in omnibus ſuccedat, pręter quàmquod ſi ſuperuenerit etiam amita filiorum, & filiarum ipſius matris unà cum ipſa matre, quod tunc diĉtæ amitæ de diĉtis bonis quarta pars debeatur, omnibus alijs reſeruatis pro diĉta matre. Poſtea uerò quàm diĉta mater ſuccedit, ut ſupra, & ipſa teſtata, uel inteſtata deceſſerit, tunc medietas diĉtorum bonorum applicetur alijs proximioribus agnatis filiorum, & filiarum ipſius matris. Alia uerò medietas proximioribus ipſius matris, ſeù prout ipſa mater diſpoſuerit, nec ualeat ullo modo matris teſtamentum in ea dimidia relinquenda prædiĉtis proximioribus filiorum, & filiarum ipſius matris, quatenus diĉtam medietatem alijs relinqueret. Et ſi tempore mortis mariti ſui ſuperuixerit ipſa mater unà cum filijs pluribus, & filiabus, & aliquis ex diĉtis filijs maſculis deceſſerit, ſuperſtitibus alijs fratribus, ipſa matre, & ſororibus; Tunc nec ipſa mater, neque ſorores ſuccedere poſſint, & debeant in parte illius filij ſic decedentis, ſed tota deueniat in ſuperſtites, uel ſuperſtitem fratrem ab inteſtato quomodocumque decedente, ſeù eorum nepotes, & pronepotes; quod ſi mater ipſa ſuperſtiterit tempore, quo ſuperſunt prædiĉti patrui, ſeù illorum filij, & nepotes unà cum filiabus ſuis, quo caſu hæreditas cuilibet pro dimidia attribuitur; videlicet dimidia filię, ſeù filiabus, & alia ipſis patruis, & filijs, & nepotibus; tunc in nihilo ſuccedat, dote exce-

excepta. Quod si casus euenerit, quod quis decesserit relictis tantummodò auo paterno, & materno, & non alijs; tunc, & eo casu ad auum maternum omnia bona, quæ peruenerunt ad ipsum defunctum ex parte matris applicentur: alia uerò bona deueniant ad auum paternum. Addimus insuper, quod si filia, seù filiæ non fuerint dotatæ, uel ei, seù eis relictæ dotes, possint, & debeant dotari à fratre, uel fratribus, & eorum filijs, & nepotibus dote aliàs consueta, uel prout illarum qualitas, & personę, & temporis conditio requirit, & attenta domus, & mariti qualitate, & bonorum quantitate; Quæ dos arbitrio Potestatis, seù eius Vicarij, Dominorum Priorum, & duorum proximiorum consanguineorum, seu eorum omnium maioris partis statui, decerni, & constitui posit, & debeat. Volumus autem, quod si casus euenerit quod defuncto superfint tantùm auia paterna, & materna, & non alij reseruetur, idemque in auo paterno, & materno. Quod si casus euenerit, quod defuncto superfint pater, & mater, seù alter ipsorum, ac etiam auus paternus, & maternus, seù paterna, uel materna auia, pater & mater, seù alter ipsorum succedant, exclusis auis prædictis in totum. Insuper ordinamus, quod fæminæ ut snpra dotatæ, uel dotandæ remanentes uiduę posint redire in domum parentum, uel fratrum, & ab eis, uel eorum hęredibus habere debeant uictum, & uestitum condecenter, dummodo fructus dotium, & opera manuum suarum cadant ad utilitatem domus, ad quam redierint, & ubi aluntur.

APVGNI, Quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 9.

Mulier dotata succedere non debeat ab intestato cap. 11. lib. 3.

MVlier aliqua de dicta Vniuersitate, uel eius districtu dotata à patre, matre, auo, auia, fratre, nepote, uel quocumque alio, non posit, nec ualeat succedere, uel regressum habere ab intestato in bonis dotantis, & fratrum suorum, nepotum, neptuum, & aliorum quorumcumque, & quomodolibet attinentium in aliquo gradu ipsis dotantibus, ob aliquam rem, uel causam, sed dotibus datis, uel promissis stare debeat, & sit contenta, ità quod aliquid ultrà dotes prædictas petere, uel habere non posit iure legitimæ, Trebellianicæ, & supplementi legitimæ, uel cuiuscumque alterius, à quibus penitus exclusa, & dotes prædictas in locum legitimæ, uel eius supplementi dictæ mulieri debitę, & aliorum prædictorum iurium succedere, & uenire intelligatur, etiamsi dictæ dotes ad congruam, & debitam legitimæ quantitatem ascenderent, & superstite ei aliquo masculo ex linea paterna, usque in tertium gradum inclusiuè, secundum ius Canonicum computandum. Et præsens statutum habeat locum in præsentibus, preteritis, & futuris.

AQVI-

Digitized by Google

AQVIPENDIANAE Ciuitatis.

PARTICVLA 10.

Che le donne dotate non succedano, stanti i maschi Rubr. 37. lib. 2.

FEmina dotata, ò da dotarsi hauendo fratelli carnali non succeda *ab intestato* in beni paterni, ò materni, mà priuar non si possa di alcuna rascione à lei delata per rascione di natura, e le doti sue siano tenuti li fratelli à darli, e dotarle, se dotate non fossero, e la spesa, e uestimenti prestarli, finche anderanno à marito, secondo le loro facoltà, & le loro entrate, e sia nientedimeno lecito al padre, & alla madre lassare, e donare alle figliole come à loro parerà, e piacerà, e ricusando dette femine volere, debbino riceuere le doti secondo le facoltà de beni della heredità, *& vltra* non posino adomandare, mà tutto quello haueranno in dote predette si presumino hauere hauuto per ogni legitima, e parte, che li toccasse de beni paterni, e materni; e stante li fratelli carnali, ò loro figlioli più adomandare non posino per alcun modo, alcuna legge Canonica, ò ciuile in contrario disponente non ostante, e questo medesimo dicemo di ogni heredità, ò robba, che remanesse di alcun ziano, ò altri parenti, che morissero senza testamento, che sempre li maschi del Ceppo della Casa in uno medesimo grado succedino ne detti beni, ab intestato, e non le femine dotate, ò da dotarsi, come è detto di sopra.

ARCIS MAXIMORVM quæ est Castrum B. in Districtu Vrbis.

PARTICVLA 11.

Quod filiæ fœminæ, non extantibus masculis, succedant in feudis cap. 90.

ITem statuimus, & ordinamus, quod filiæ fæminæ, non extantibus filijs masculis, succedant, & succedere posint eorum parentibus vtriusque sexus, & eorum cuilibet in feudis, quæ essent in dicto Castro, & Territorio, ità tamen, quod filiæ fœminę succedentes teneantur ad omnia onera, redditus, & alia quæcumque, ad quæ ipsi masculi succedentes in feudis tenerentur.

Eiusdem Statuti; quod mulieres nuptæ non possint habere regressum ad bona Parentum cap. 91.

ITem quod fœmina dotata dote sibi soluta, sine aliqua fictione, non posit habere regressum ad bona parentum, hoc est patris, & matris decedentium ab intestato, existentibus ex eodem patre, uel matre filijs, uel filiabus legitimis, cum quibus in nulla dicta filia dotata ab intestato succedere ualeat, etiam si à fratre fuerit dotata, uel maritata.

AR-

Digitized by Google

ARGENTAE,
Quæ eſt Terra ſub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 12.

De mulieribus non ſuccedentibus in bonis paternis.

COadunatis ſapientibus in Camera Vicarij, ut moris eſt, ſapiens Vir Dominus Henricus Adigito de Vicentia Iudex, & Vicarius Nobiles Viri Domini Nicolai de Macharuffis pro Magnificis Dominis, Dominis Rainaldo, & Obizone Dei gratia Eſten.& Archon. & Marchion. Vicecomitis Terræ Argentæ; Propoſuit inter ipſos ſapientes de uoluntate, & mandato ipſius Domini Vicecomitis quandam petitionem, & ſupplicationem infraſcripti tenoris, uidelicet; Quod iuſtum, & ęquum eſt; & etiam ſalutare, quod Rectores ad regimina deputati ſollicitè, & uigili cura intendant, & intendere debeant ad ea uidelicet, quę ad utilitatem, & honorem, & ſtatum ſui regiminis, & uniuerſitatis hominum, qui per ipſum reguntur, & ſuo ſubſiſtunt regimini omnimodè pertinere noſcuntur; Et ſi quid in contrarium pullulare, & de nouo emergere in contrarium uiderentur, eis totis uiribus obuiare. Vndè cum quędam siniſtra nouitas in Terra Argentæ de nouo uideatur emergere, quę numquam temporibus retroactis per aliquos mota fuit, cuius prętextu, & occaſione poſſet in Argenta, & eius diſtrictu magnum ſcandalum, & diſſentionis materia exoriri in turbationem ſtatus ipſius Terræ, & in dedecus eius dominij; Videlicet, quod ſorores, ſeù mulieres nuptę à patribus, & auis, & dotatę àb ipſis, & etiam inſtitutæ à dictis eorum patribus, & auis, in eorum teſtamentis in dotibus ſibi datis uelint ipſos fratres, & conſanguineos moleſtare, & inquietare ultra id, quod dictorum eorum patrum, & auorum uoluntas fuit in earum dotes, & teſtamentum ſibi reliquerunt, & dederunt. Quapropter ſupplicatum fuit ipſi Domino Vicecomiti pro parte Communis, & Vniuerſitatis hominum Terræ Argentæ, quatenus ſibi placere uelit honore ſui, & euidenti cauſa ſtatus pacifici ipſius Terræ, quod fiat quædam prouiſio, & reformatio per Conſilium generale, & homines de Argenta ſic, & taliter quod omnis in hac parte diſſentionis, & ſcandali materia tollatur. Videlicet, quod quęlibet mulier nupta, & non nupta contentari debeat de omni dote ſibi data, & tradita tempore earum matrimonij à dictis earum patribus, ſiuè auis, uel de eo, quod ſibi relictum fuerit ab eiſdem in eorum teſtamentis, & ultra id, quod ſibi datum, uel relictum fuerit à fratribus, uel conſanguineis nullatenus petere poſsint; Et ſi ſecus facere uellent non audiantur; & ſi quis ab inteſtato deceſſerit, relictis filiis, & filiabus, quòd dictę filię nubere debeant per fratres, & dotari, de conſilio tamen duorum, uel trium de linea paterna; & quod non poſsint petere ultra id, quod dare uoluerint occaſione Falcidię, non obſtantibus aliquibus legibus Imperatorum, uel conſultorum Legum, licet expreſsè non nominenrur quæ in contrarium dicere poſsent, nec etiam aliquo ſtatuto Terrę Argentę loquente, dum tamen minus Falcida non habeant. Saluo tamen ipſis mulieribus nuptis, & nubendis omni ſuo iure, quod habent in bonis auorum, patrum, & auiarum, ſi contigerit ipſos mori abſque filijs, & etiam in bonis fratrum relictorum hęredum, ſi contigerit ipſos mori abſque filijs, vel filiabus. Et hęc locum habeant in pręteritis temporibus, & futuris, pręſentibus, & quęſtionibus motis non deciſis.

ARI-

Digitized by Google

ARIMINENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 13.

IN cathalogo Ciuitatum existentium sub Legatione Romandiolæ, de quibus §.II.num.26.fuit præsuppositum, quod in Ciuitate Arimini adesset statutum fœminarum exclusiuum, sed quia adhibitis postea diligentijs compertum fuit non extare, ideò opportunum visum est hoc in loco adnotare errorem dicti præsuppositi.

ARQVATAE, Quæ est Terra sub Præfectura Nursiæ.

PARTICVLA 14.

Che le Donne dotate, e da dotarsi non succedano ab intestato cap. 59.

STatuimo, & ordiniamo, che le donne non succedano nelli beni paterni, ò materni stante alcun fratello, vno, ò più carnali, e figlioli maschi di detti fratelli, li quali volemo siano patroni, e dette donne ò che siano dotate, ò non dotate, al tempo della morte d'esso padre, ò madre non possano succedere, ne conseguire legitima, ò supplemento di legitima, ne per altra causa, mà siano perpetuamente escluse, e si debbiano contentare d'vna dote conueniente, secondo la consuetudine del paese, ordinata, ò da ordinargleli per detto padre, madre, fratello, ò fratelli carnali, nella quale debbia stare tacita, e contenta, e li beni tutti rimangano alli detti figlioli, e nepoti maschi, e se accaderà morire alcun fratello senza figli maschi, ò femina, e senza testamento, gli succeda l'altro, ò altri fratelli, ò loro figlioli in stirpes, mà se morirà detto fratello con li figlioli maschi, ò femine, essi succedano nelli beni paterni, come di sopra, escluso il zio, e suoi figlioli; e se venisse il caso, che tutti morissero poi senza figlioli maschi, le femine dotate, e non dotate, insieme succedano secondo la dispositione della legge commune; e se accaderà il caso che morirà alcuna madre, la quale habbia figlioli di diuersi matrimonij, all'hora, & in tal caso volemo, che le donne predette, ò che siano dotate, ò non dotate, e loro figlioli maschi, ò femine succedano con li fratelli, e sorelle vterine, ò più, e con li loro figlioli maschi, ò femine, secondo la dispositione della ragion commune, come di sopra.

ARRONIS. Quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 15.

De mulieribus dotatis excludendis ab hæreditate Rubr. 63.

ITem statuimus, volumus, & ordinamus, quod mulier dotata à patre, auo, auia, fratre, aut patruis, & alijs suis consanguineis, & coniunctis personis, stantibus, & superstitibus

bus maribus, videlicet fratribus, aut descendentibus masculis à fratribus, aut à patruis, non possit, nec debeat succedere in hæreditate, & bonis omnium pręfatarum personarum; Et casu, quo fœminę non essent dotatę ab ali quo prænominatorum, debeant in tali casu dotari ab alijs superstitibus dictarum personarum, aut ab aliqua ipsarum, iuxtà consuetudinem suorum antiquorum; & supradictę fœminæ dotatę, vel dotandæ debeant stare, & acquiescere dotibus eis constitutis, & plus non possint aliquo modo petere, nec consequi, etiam causa, & occasione legitimę, aut supplementi illius, quam reducimus virtute pręsentis statuti ad quantitatem dotis sibi constitutæ, & parafernalium suorum, seù mobilis, vt vulgò dicitur. Et si aliqua mulier, aut filia, aut soror, aur neptis, aut alia coniuncta persona ab aliquo nuberet alicui, & cum eo, cui nupta esset non fecisset conuentionem, aut nomen dotis: Vir talis nuptę, aut alius pro ipso viro non possit, nec debeat petere, nec habere pro dote plus quàm quinquaginta florenos de Marchia, & pro paraphernalibus, seù mobile florenos viginti; & si plus peteret, non teneatur ei dari à quo peteretur nec pro legitima, nec pro eius supplemento, quam legitimam reducimus vigore pręsentis statuti ad dictam quantitatem 70. florenorum, computatis paraphernalibus, seu mobilibus.

ASCVLANAE Ciuitatis.

PARTICVLA 16.

De filiabus dotatis non admittendis ad hæreditatem patriam Rubr 5. lib. 1.

ITem statuimus, & ordinamus, quod sorores, & filiæ dotatæ à patre, vel ab aliquo alio de bonis patris, vel fratris, vel si esset in testamento, vel vltima voluntate relictum aliquid pro dote, ipsæ, vel earum filij ad successionem patris, vel fratris mortui ab intestato venire non possint, nisi ad supplementum legitimæ, & si dotatæ non fuerint, dotentur à fratribus, vel eorum filijs, & nuptui tradantur, considerata qualitate mulieris, viri, & patrimonij; & idem dicimus in nepte ex filio, vel filia ex sorore, vel fratre, quorum, vel quarum matres non fuerunt dotatæ, vt dotentur secundum quod dictum est; Et si non extarent filij masculi ex patre, vel ex filijs, vel ex fratre remanentes post mortem patris, tunc filiæ, & sorores nuptæ cum non nuptis dotem conferendo æqualiter ad successionem admittantur.

ASSISIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 17.

Quod mulier dotata, vel dotanda non possit venire ad hæreditatem Rubr. 21. lib. 2.

AD conseruationem iurium cuiuslibet de Ciuitate, vel Comitatu Assisij, & ne hæreditates, & successiones ad alios, qui non essent de domo ex linea masculina perueniant; Statuerunt, & ordinauerunt, quod si qua mulier dotata, vel dotanda à patre, vel à matre, fratre, vel fratribus, auo, vel auia, vel à quocumque, non possit, nec debeat ipse, nec eius filij ex ea descendentes recurrere, vel venire ad hæreditatem, vel successionem alicuius prædictorum dotantium, nec aliquid petere, vel habere de bonis, & super bonis cuius-

Digitized by Google

cuiuslibet prædictorum quoquomodo, quousque ex prædictis, vel aliquo prædictorum fuerit, vel remanserit filius, nepos, vel pronepos, vel hæres masculus, ex legitimo matrimonio natus, descendens ex eo, vel ea, veniens in successione prædicta cum tali muliere dotata, vel dotanda sed esse debeat sua dote contenta. Declarantes, quod etiam mulier dotata, siue dotanda non possit succedere fratri, vel fratribus decedenti, vel decedentibus, donec, & quousque superstiterint frater, vel fratres, nepotes, vel pronepotes ex linea masculina descendentes; Et ipsa nec aliquis ex ea proueniens, vel succedens in bonis alicuius prædictorum non possit aliquid petere, vel habere ex testamentis, vel vltimis voluntatibus, donationibus, vel concessionibus, & alienationibus in talem mulierem, pro ea, vel ex ea venientibus, & descendentibus factis, & fiendis semper saluis.

AVXIMANAE Ciuitatis.

PARTICVLA 18.

De mulieribus dotatis, vel non dotatis excludendis à successione, stantibus masculis Rubr. 36. lib. 3.

STatuimus, atque decernimus, quod filia, seù neptis, vel proneptis, & quæuis alia dotata à patre, matre, auo, auia, proauo, vel proauia, vel ab alijs, stantibus liberis masculis in bonis dotantis, & alicuius prædictorum, ipsa, & descendentes ex ea ab intestato non succedant, sed sint dote contenti, & amplius de ipsius dotantis bonis petere non possint occasione legitimæ, vel eius supplementi, seu successionis, & dotata intelligatur etiam ea, cui licet adhuc impuberi, vel infanti fuerit per parentem in testamento, codicillis, vel alia vltima voluntate dos relicta, vel cui inter viuos fuit dos constituta, seù sibi, vel alteri pro ea data, vel promissa, seù aliter confessata. Si autem tempore mortis parentis, cui onus eam dotandi incumbebat, & delatæ successionis non reperiretur dotata, tunc stantibus liberis masculis in bonis eiusdem ascendentis (vt supra) non succedat, sed per ipsos liberos congruè dotari debeat, iuxtà qualitatem personæ, & pro modo facultatum defuncti; & si in constituenda dote mulier, & liberi non concordarent, tunc eidem, attentis præmissis, dos constituatur per duos proximiores consanguineos suos, si extant, & si non extant, affines, Vnum pro parte mulieris, & alterum pro parte liberorum deputan. Si in dote constituenda erunt concordes, & eis discordantibus tertius per magnum generale Consilium Ciuitatis Auximi deputetur, & prout per dictos consanguineos, seù affines concordes, siue tertio, vel eis discordantibus per alterum eorum, cum quo tertius, vt supra, eligendus, seù electus concordauerit, & tertium prædictum dos constituta fuerit, liberi satisfacere teneantur, & mulier à residuo bonorum eius, de cuius bonis constituta dos fuerit, penitus intelligatur, & sit exclusa, perindè ac si ab ipso ascendente dotata extitisset. Et si in casibus prædictis deficerent, nec reperirentur consanguinei, seù affines dictorum liberorum, & mulieris, tunc & eo casu eligantur per dictum mag: generale Consilium dictæ Ciuitatis Auximi duo probi viri eiusdem Ciuitatis, & successiuè tertius, modo, & forma præmissis. Volumus autem, quod bona ipsius ascendentis censeantur etiam expressè obligata post eius mortem pro dote dictæ mulieris constituenda, quas dotes dicti liberi soluere teneantur eo tempore, quo mulier nuptui tradita fuerit, vel monasterium intrauerit, & non antè, interim autem donec nu-

Digitized by Google

pſerit, & etiam poſtea quandocumque vidua remanſerit, dicta durante viduitate, & ea honeſtè, & caſtè viuente, ſibi alimenta condecentia debeantur in domo paterna, vel auita, ſecundum vires patrimonij ipſius defuncti, conferendo fructus dotis, & ibidem operas, quas potuerit, præſtando, attenta qualitate, & conditione ſuæ perſonę. Et ad prædicta omnia, & ſingula peragenda, & exequenda Magnificus Dominus Poteſtas noſtræ Ciuitatis, qui pro tempore fuerit, dictas partes ſimpliciter, de plano, & ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ac ſola facti veritate inſpecta cogat, & de iure compellat. Declarantes, & volentes prædictum ſtatutum locum habere in futuris tantummodo caſibus, in præteritis, & præſentibus antiqua ſtatuta in robore ſuo permanere, & ſecundum ea decidi, & terminari decernimus, & mandamus.

BAGNACABALLI,
Quæ eſt Terra ſub Legatione Ferrariæ.

PARTCVLA 19.

De ſucceſſionibus ab inteſtato Rubr. 31. lib. 2.

ORdinamus, & ſtatuimus, quod ſi quis pupillus, vel pupilla, adultus, vel adulta ab inteſtato deceſſerit in Terra Bagnacaballi, vel eius diſtrictu, mater, auia, vel proauia pupilli, vel adulti, pupillæ, vel adultæ ſic defuncti, vel defunctæ habeant, & habere debeant de bonis ipſius filij ſui pupilli defuncti, vel adulti ſolùm legitimam debitam iure naturæ, & non vltra; Agnati verò maſculi proximiores defuncti totum habeant ſuperfluū, & quod ante dictum eſt in adultis, & pupillis, locum habeat ſi ab inteſtato deceſſerint; quod ſtatutum in omnibus ſuis partibus ſit pręciſum, vt tolli, vel mutari non poſſit in aliquo. Item addendo ſtatuimus, & ordinamus, quod filiæ fœminæ non ſuccedant cum fratribus maſculis, nec cum filijs fratrum, ſed tantùm debeant dotari ſecundum qualitatem perſonarúm, & facultatem hæreditatum dote non minore legitima, & dotibus ſuis debeant eſſe contentæ, per quod non poſſint fratres maſculos, aut filios fratrum inquietare deinceps, & hæc locum habeant in deſcendentibus ab inteſtato, aliàs prout fuerit per Parentes quomodocumque, & qualitercumque relictum habeant, & hęc locum habeant vſque ad quartum gradum incluſiuè.

BALNEARIAE.
Quæ eſt terra Diſtrictualis Vrbis.

PARTICVLA 20.

Quod mulier nupta à patre, vel fratre ab eis præſumatur dotata, & ſit contenta de dote ſibi data, & non ſuccedat.

MVlier nupta à patre, vel fratre ab eis præſumatur dotata, & mulier nupta, vel non nupta, & deſcendentes ab ea patri, vel matri, vel auiæ, fratri, vel alicui ipſorum non ſuccedat ab inteſtato exiſtente maſculo ex linea maſculina vno, aut pluribus, ex qua ipſa mulier deſcendat; Sed ſi non ſit nupta, & dotata, maritetur, & dotetur arbitrio per trium proximiorum, & conſanguineorum ex parte patris ſi extarent, & ſi non extarent, ex parte matris, ſecundum conditionem perſonæ, aut facultatem; & vnica dote ſit contenta

Digitized by Google

tenta, ex quibuscumque bonis processerit, & si maritare se nollet, & aliam viam vellet eligere, habeat tantum, & non plus, quantum haberet illa, quæ maritaretur; & si pater ei reliquerit dotem, relicto patris sit contenta, dummodò dos per patrem relicta sit congrua tempore, quo maritaretur, aliàs posset augeri secundum formam præsentis statuti infrà de dotibus promittendis, & plus petere non possit in hæreditate paterna, vel materna si sint fratres ex vtroque parente coniuncti. Verumtamen si contigerit talem fratrem, vel fratres, qui sororem à supradictis bonis excluserunt, mori sine filijs legitimis, & naturalibus, vel descendentibus ab eis, viuente tali sorore exclusa, tunc & in tali casu illa pars, à qua talis fuit exclusa reuertatur sine diminutione ipso iure ad talem sororem exclusam, ac si à dicta parte nunquam fuisset exclusa, computata tamen in ea parte dotis per eam habitæ; & si sunt frater, aut fratres, soror, aut sorores ex eodem patre, sed ex diuersa matre, in paterna hæreditate fœmina non succedat, sed fratres teneantur ei dare dotem, aut partem contingentem. In bonis verò maternis, si non extant fratres nati ex eadem matre, succedat sola fœmina, sed si ex eadem matre extant masculi, ipsi masculi teneantur talem sororem dotare, aut partem contingentem ex dictis bonis maternis consignare.

BASSANELLI,
Quod est Castrum Baronale in districtu Vrbis.

PARTICVLA 21.

Che la femina dotata non succeda Rubr. 22.

STatuimo, & ordinamo, che femina dotata, e da dotarsi da patre, e madre, auo, ò aua, fratre carnale, ò nepote maschio non succeda nelli beni, & credità paterna, e materna dell'auo, & aua, & esclusa vna volta s'intenda perpetuo esclusa, e non temporale, *& similiter* à i beni fraterni esistente l'altro fratello, ò più maschi morendo vno delli fratelli, mà succeda l'altro fratello vno, e più; e *similiter* li figlioli, e nepoti, mà sia solo contenta della dote promessa, e da promettersali per li prenominati, e più non possa domandare, e la dote come di sopra promessa, ò data, e da darsi s'intenda essere in luogo della legitima e questo habbia luogo in presente, & in futuro.

BASTIAE,
Quæ est Terra sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 22.

FVit à Consiliarijs huius Terrę conuocatum consilium, & nemine discrepante determinatum, quod in successionibus intestatis filij masculi admittantur, exclusis fœminis.

BELFORTIS,
Quæ est Terra sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 23.

De mulieribus dotatis, vel non dotatis excludendis à successione, extantibus masculis rubr. 47.

ITem statuimus, atque decernimus, quod filia, seù neptis, vel proneptis dotata à patre, matre, auo, proauo, vel alijs eorum nomine, extantibus libe-

Digitized by Google

liberis masculis, seu nepotibus, vel alijs descendentibus ab eis, ad successionem habilibus, in bonis dotantis ipsa, & descendentes ex ea ab intestato non succedant, sed sint dote contentæ, & amplius de ipsis bonis petere non possint occasione legitimæ, vel eius supplementi, dotis congruæ, vel successionis, itá vt penitus censeantur, & sint exclusæ ab eisdem, & dotata intelligatur etiam illa, cui adhuc impuberi, vel infanti, vel nasciturae fuerit per parentem in Testamento, codicillis, vel alia vltima voluntate dos relicta, vel aliter inter viuos constituta, seu sibi, vel alteri pro ea data, promissa, vel aliter confessata. Si autem tempore mortis parentis, cui onus dotandi eamdem incumbebat, seu delatæ successionis, filia, neptis, vel proneptis non reperiretur dotata, tunc extantibus liberis masculis, vt suprà, in bonis eiusdem ascendentis non succedat quoquomodo, pariter vt supra, nec aliquid posśit petere causis, & rationibus supradictis, sed debeat per ipsos liberos vnum, vel plures congruę dotari, attenta qualitate personę, numero liberorum, & pro modo facultatum defuncti. Et si in constituenda dote prædicta mulier, & liberi non concordarent, tunc eidem dos, attentis pręmisśis, constituatur per duos proximiores consanguineos; vnum pro parte mulieris, & alterum pro parte liberorum deputandos, & eis discordantibus eligatur tertius per ipsas partes; Ad quam deputationem dictis casibus fiendam Rector, seu Iudex de facto compellat partes, & prout per dictos consanguineos, vel alterum cum tertio respectiuè dos constituta fuerit, dos congrua censeatur; & liberi eamdem tradere, & soluere teneantur: & mulier à residuo bonorum, de cuius bonis constituta dos fuerit, sit, & penitus intelligatur exclusa, perinde ac si ab ipso ascendente dotata extitisset. Volumus autem, quod bona ipsius ascendentis, seù dotare debentis censeantur etiam expresè obligata post eius mortem pro dote dictæ mulieri constituenda, quas dotes dicti liberi teneantur soluere eo tempore, quo mulier nuptui tradita fuerit, vel monasterium intrauerit, & non antea. Interim tamen, & etiam postea quandocumque vidua remanserit, ipsa durante viduitate, & ea honestè, & castè viuente sibi alimenta condecentia pręstentur in domo patria, vel auita, secundum vires patrimonij, & quantitatem redditũum, conferendo fructus dotis, & operas suas iuxtà personæ qualitatem. Fœminæ autem non dotatæ à matre, auia materna, vel paterna, seù alijs vt permanentibus extra casum oneris ad dotandum in bonis matris, auiæ, aliorumque supradictorum nullo modo succedant, superstitibus filijs masculis, seu nepotibus vt supra, nec de dictis bonis aliquid petere quacumque occasione posśint, sed ad vtilitatem masculorum sint, & penitus censeantur exclusæ; & hoc intelligatur si ab intestato decesserint, vt prædictum est, saluo semper, & reseruato in omnibus, & singulis dictis casibus in præsenti statuto contentis, & quolibet eorum, testamento, & vltima voluntate prædictorum; filijs verò masculis, seù nepotibus, vel pronepotibus, vel alijs descendentibus ab eis ad successionem habilibus, vt supra non existentibus; volumus prędictas fęminas dotatas, vel non dotatas admitti in successione secundum iuris dispositionem; & statutum pręmissum in quolibet, & singulo capite præcisum esse volumus, & inuiolabiliter obseruari mandamus in præsentibus pendentibus, & futuris; statutis autem, reformationibus, decretis, legibus, & alijs quibuscumque in contrarium non obstantibus. Volumus etiam pręfatum statutum vt supra posse allegari, procedere, & robur habere ad executionem, & efficaciam testamentorum, & eorum interpretationem pro decedentibus cum testamento in casibus præmissis.

Eiusdem statuti de decedentibus ab intestato sine filijs rubr. 48.

ITem statuimus, & ordinamus, quod si aliquis, vel aliqua de Terra Belfor-

fortis, & eius territorio, & districtu decedat intestatus, vel intestata sine filijs legitimis, quod bona omnia, & iura sic ab intestato decedentis deueniant, & deuoluantur in sic decedentis ab intestato propinquiores consanguineos ex paterna, vel aui paterni linea descendentes; Cnm satis sit conueniens rationi, quod talia bona reuertantur ad eum statum, vnde principium habuisse noscuntur; & in omnibus, & singulis casibus statuti huius auctoritate intestatus, seù ab intestato dicatur quis mortuus, etiam si sit pupillus, cui non est facta idonea substitutio, vel etiam quiuis alius inhabilis ad testandum de iure communi. Et si contingeret matrem, seù auiam sic decedentis ab intestato superesse, debeat ipsa mater, seù auia in bonis filij, seù filiæ, vel aliorum descendentium sine filijs, vt suprà, admitti ad legitimam, casu quo de iure deberetur. Ex testamento verò filij, seù filię, seù aliorum vt supra, & vbi causa vertitur testamenti, in aliquo non admittatur: nisi quatenus de ipsius filij, seù filiæ, vel aliorum vt supra processerit voluntate: Statutis, decretis, reformationibus, legibus, & alijs quibuscumque in contrarium facientibus minimè obstantibus. Volumus tamen, quod fœminæ à quibuscumque dotatę, vel non dotatæ succedant in bonis fratrum, vel sororum carnalium vnius, vel plurium ex vtroq; parente, vel ex latere patris tantùm coniunctorum, vel coniunctarum ab intestato decedentium sine filijs legitimis: dummodo omnes, & singuli supradicti fratres decesserint sine filijs, aliàs ad fratris, vel fratrum filias, & ab eis descendentes per lineam masculinam prædicta bona omnia deuoluantur. Si verò dictæ fœminæ decesserint sine filijs legitimis, vel cum filijs, qui decederent in statu, vel ætate, in quo, vel qua de iure essent inhabiles ad testandum; tunc, & eo casu prædicta bona omnia, in quibus vt præmittitur ipsæ sorores successerint, deueniant, & deuoluantur in sic decedentis, vel decedentium fratrum, vel sororum propinquiores consanguineos ex paterna, vel aui paterni linea vt supra descendentes. Statuto sub pręcedenti rubrica de mulieribus dotatis &c. quoad hunc casum tantùm; nec non alijs quibuscumque in contrarium minimè obstantibus.

BENEVENTANAE Ciuitatis.

PARTICVLA 24.

De matrimonio contrahendo, & dotium constitutione lib. 2.

STatuimus, & ordinamus quod fœminæ, quæ matrimonio copulantur iuxta ritum S.R.E. de paragio dotentur, etiam vltra legitimam arbitrio dicti dotantis, & taliter dotatæ non succedant in bonis paternis, vel fraternis, sed sint, & esse debeant, propter agnationem, & familiam conseruandam stantibus masculis, contentæ dote eis constituta, nec vlterius ab intestato aliquid petere possint, modò tamen dos non fuerit minus legitima, quo casu liceat eis petere supplementum; Ex testamento verò capere possint quidquid relinquatur, & monialis sit contenta dote solita dari, nec possit aliud ab intestato petere.

BIE-

Digitized by Google

BICTONII Terræ sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 25.

Quod mulier, & eius descendentes, masculis deficientibus, redeant ad successionem ascendentium. Rubr. 48. lib. 2.

STatuimus etiam, quod mulier vt supra dotata, & exclusa à successione ascendentium propter ascendentiam masculorum, ipsis masculis deficientibus, & eius filij, & nepotes quandocumque concepti; vel nati, possint redire ad successionem parentum, & aliarum personarum, ad quarum personarum succesionem de iure communi vocantur, si descendentes per lineam masculinam masculi non supersint, conferendo dotes habitas, vel promissas.

Ex lectura huius particulæ constat aliam adesse particulam excludentem fœminas dotatas à successionibus propter masculos, sed quia ista solùm fuit transmissa; ista etiam solùm fuit hic impressa.

BONACQVISTI Quod est castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 26.

Quod mulier dotata non possit succedere ab intestato Rub. 4.

STatuimus, & ordinamus, quod mulier dotata à patre, vel matre, existente masculo, vel existentibus masculis: non possit succedere ab intestato in bonis dotantis, sed sua dote debeat stare tacita, & contenta, & plus petere non possit, nec cum dictis masculo, vel masculis succedere.

BONONIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 27.

De successione liberorum, patre, vel matre, vel alijs ascendentibus morientibus ab intestato lib. 4.

STatuimus, & ordinamus, quod si quis propriè, vel impropriè sumpto vocabulo, intestatus decesserit relictis filijs, vel alijs liberis masculis legitimis, & naturalibus per masculum descendentibus, vno, vel pluribus laicis, vel clericis in sacris ordinibus non constitutis, qui non sint professi alicuius Ordinis; & filia, vel filiabus, vel alijs fœminis per masculum descendentibus legitimis, & naturalibus, vna, vel pluribus; si filia, vel filiæ, seù aliæ fœminæ prædictę, quę remanserint, dotata, vel dotatę fuerint à patre, auo, vel proauo, vel matre, fratre, vel fratribus suis, vel patruo suo, & si ille, qui dotauit non sit ille, de cuius hęreditate agetur, filia, uel filię, & alię prędictæ quę dotatæ sunt, sint contentæ de ipsa dote, seù dotibus, & in bonis paternis, uel maternis, auitis, uel proauitis paternis amplius non petant, nec petere possint si tales masculi superstites, uel alter eorum hæreditatem defuncti adiuerint, uel in ea se immiscuerint ipsi, uel eorum ascendentes masculi, & per masculum per se, uel legitimam personam pro eis. Nemi-

Digitized by Google

Nemine uerò ex supradictis adeunte, uel se immiscente succedant dictæ fœminæ de iure communi. Extantibus uerò solum filijs, & alijs liberis masculis ut supra, uno, uel pluribus in sacris ordinibus constitutis, uel religiosis professis alicuius ordinis, & fœminis prædictis, tunc & eo casu dictæ fœminæ cum dictis masculis in sacris ordinibus constitutis, uel religiosis, & professis succedant cum eo, uel eis de iure communi. Si autem supersint dicti filij, uel alij liberi masculi ut supra, quorum aliquis, seù aliqui sint laici, seu clerici in sacris ordinibus non constituti, & alij unus, uel plures sint in sacris ordinibus constituti, uel professi, ut supra, & supersint etiam dictæ fœminæ una, uel plures cum eis, tunc in eo casu dictæ fœminæ cum dictis omnibus specificatis supra succedant de iure communi. Sed tamen ipsarum fœminarum unius, uel plurium portio dictis masculis laicis, uel clericis non constitutis in sacris, & qui non sint professi, ut supra, authoritate præsentis statuti totaliter acquiratur, & ab eis dotari debeant, secundum formam nostrorum statutorum. Volumus tamen, quod mulieri decedenti ab intestato, quæ contraxit plura matrimonia, & ex uno ex illis extent filij masculi unus, uel plures dictæ mulieris, uel liberi alij masculi ex filio descendentes, & ex alio matrimonio extent filiæ fœminæ tantùm una, uel plures, uel alij liberi descendentes ex filia, filiæ fœminæ, & descendentes ex filia succedant in non dotalibus in quadrante tantùm, siue una, siue plures sint dictæ filiæ, uel descendentes ex filia. Et in residuo succedant dicti filij masculi, & alij liberi masculi descendentes ex filio, siue unus, siue plures sint, non obstantibus dispositis in hoc statuto. Saluo semper in bonis dotalibus id, quod dispositum est in statuto posito infrà sub rubrica De dotibus restituendis. Et in casibus predictis dictæ fœminę, una, uel plures intelligantur esse dotatæ, siue data sit dos ab aliquo de predictis, siue in ultima uoluntate eisdem, uel eidem relicta fuerit pro ea, seù eis dotandis; Et ipsi mulieri uni, uel pluribus, uel alteri pro ea, seu eis fuerit soluta, & per mulierem, uel eius nomine uiro dos data fuerit. Et si plures sint fœminę extantibus masculis supradictis, & una, uel plures dotatæ fuerint ab aliquo de prædictis, & alię indotatæ; tunc illæ, quæ dotatæ fuerint in bonis amplius petere non possint, & sint de ipsa dote contentæ, ut supra dictum est; Illę uerò, quæ dotatæ non fuerint, dotari debeant, siue maritentur, siue religionem intrauerint, uel monasterium, uel religionem ingredi uelint, in ea quantitate, in qua fuerint reliquæ sorores dotatæ pro qualibet, nisi bona patrimonialia essent diminuta, quod legitimis probationibus constare debeat Domino Potestati Bononię, vel eius Vicario, uel alteri Iudici, coram quo causa penderet, dummodò dos constituenda uirilem patrimonij portionem non excedat, sed filio uirilis remaneat. Et si plures filij sint, similiter cuilibet filio debeat uirilis remanere; & si diminutæ essent uires patrimonij, habeatur ratio diminutionis in dote constituenda à die ultimæ dotis datæ. Si uerò aliqua prædictarum filiarum non fuerit dotata ab aliquo de prædictis, constituatur, & detur ei, uel eis dos in bonis patris, matris, aui, uel proaui, de cuius hæreditate ageretur, uel possessis per eos, uel eorum alterum tempore mortis eorum, uel alterius eorum, de cuius hæreditate ageretur, arbitrio quatuor bonorum uirorum coniunctorum ex parte patris, qui sint saltem ætatis uiginti annorum &c. & infra. Item, quod dictum est de filiabus, & masculis remanentibus ut supra, patre, uel matre decedentibus ab intestato, obtineat per omnia in nepte ex filio, & alijs fœminis descendentibus per masculum extantibus dictis masculis, dum tamen dotes constituendæ non excedant portionem, quæ à patre deberetur, si ipse uiueret. Neptes autem, uel nepotes ex filia, & cęteri alij masculi, & fœminæ descendentes per fœminam, remanentibus filijs, & alijs liberis masculis, descendentibus per masculum ex defuncto, uel defuncta ab intestato, à successione paterna, materna, auita, uel proauita per dictos

masculos penitus excludantur. Filiabus autem, uel alijs fœminis per masculum descendentibus extantibus,& nullis extantibus filijs, uel alijs masculis per masculum descendentibus, inter eos succedant, & successio procedat de iure communi. Declarantes insuper, quod ubicumque in aliquo casuum prædictorum in hoc, uel præcedenti statuto contentorum, mulier à successione ab intestato, uel ex testamento repellitur, si inter masculos ad inuicem, uel cum alijs quæstio oriatur super debita iure naturæ quota, seù quanta intelligatur propter numerum liberorum, tales fœminæ quoad ipsam legitimam in numero liberorum non contineantur, seù computentur. Item dicimus, quod si quis promittens, uel soluens dotem esset debitor mulieris, pro qua promiserit, seu soluerit, intelligatur promisisse, uel soluisse de eo, in quo esset debitor ipsius mulieris usque ad concurrentem quantitatem. Et hoc non uindicet sibi locum in ascendentibus masculis, uel fratre, seu filio fratris talis mulieris, qui intelligatur de suo dotasse, nisi contrarium appareat.

Eiusdem Statuti de successione ab intestato Ascendentium, & Collateralium.

STatuimus, quod si quis, vel si qua intestatus, vel intestata in quacumque ætate, siue testabilis fuerit, siue non, decesserit, quod in succedendo seruentur sibi iura communia, saluo superiori statuto & saluo quàm in casibus infrascriptis, videlicet, quod ascendentes masculi,& per masculum præferantur in succedendo omnibus alijs ascendentibus personæ defunctæ fœminis, & etiam masculis per fœminam, excepta matre, vel auia paterna, vel deinceps similiter paterna, vidua ex eo matrimonio, ex quo talem filium, vel filiam, nepotem, vel neptem, vel deinceps, de cuius successione ageretur, habuerit, quæ vidua, vt supra, extantibus ascendentibus prædictis masculis, & per masculum, vel altero eorum habeat solum vsumfructum eius, quod sibi à iure communi deferretur, donec vixerit, vel ad alia vota transiuerit, vel vsusfructus aliter fuerit extinctus, ita quod satisdare teneatur infra mensem à die, quo, vel qua fuerit requisita per publicum instrumentum, cuius copia dimitti, & dari debeat dictæ mulieri, vel ad domum eius solitæ habitationis; saluo tamen iure cuicumque personæ, cui quæsitus esset vsusfructus prædictus iure patriæ potestatis, vel alia quacumque de causa. Item præferantur prædicti ascendentes masculi, & per masculum descendentibus defunctæ personæ per fœminam; saluo quod omne id, quod alias de iure ipsis descendentibus per fœminam obuenire deberet, reseruare teneantur dictis per fœminam post eorum ascendentium mortem si decesserint sine liberis masculis, & per masculum, vel cum liberis masculis, & repudiantibus, seù abstinentibus, vel minimè adeuntibus, seù immiscentibus. Nec non fratres mares personæ defunctæ ex vtroque parente, vel ex patre tantùm coniuncti, & filij masculi talium fratrum, seù alter ex eis præferantur dictis descendentibus defunctæ personæ per fœminam in totum; & similiter descendentibus prędictis per fœminam præferantur patrui defunctæ personæ, & etiam filij masculi eorum, vel alter ex dictis patruis, vel filij eorum, vel alterius eorum, nisi in legitima eis debita iure naturæ, dote tamen sua, vel materna, siue auita, vel deinceps in ea non computata. Ipsi quidem fratres, eorumque filij masculi, patrui, eorumque filij masculi, seù ex eis alter, præferantur prædictis ascendentibus defunctæ personæ fœminis, & etiam masculis per fœminam, nisi matri, vel auiæ paternę, matre non extante, seù extante, & repudiante, vel non adeunte, vel proauiæ paternę, matre, & auia paterna non extantibus repudiantibus, vel non adeuntibus, viduis ex eo matrimonio immediatè, ex quo talem filium, nepotem, vel neptem, pronepotem, vel proneptem, de cuius successione ageretur habuerit, quæ tunc habeat

vsumfru-

vſumfructum ſolum virilis partis, ſi cum dictis fratribus concurrat; & ſi cum filijs eorum concurrat, ipſi filij fratrum in ſtirpem; & ſi cum patruis, vel eorum filijs maſculis, tunc vſumfructum habeat totius hæreditatis donec vixerit, vel ad alia vota tranſiuerit, vel vſusfructus aliter fuerit extinctus, ita quod ſatiſdare teneatur, prout, & ſicut ſupra; Ac etiam ſubire pro rata parte, ſeù toto quod habuerit, vt ſupra, omnia onera, & grauamina Communis Bononiæ ipſi hęreditati, vel bonis impoſita, vel imponenda, quatenus patiatur vſusfructus, & non vltra, donec ipſe vſusfructus durauerit. Aſcendenteſque præfati maſculi, & per maſculum etiam præferantur ſororibus defunctæ perſonæ, earumque deſcendentibus etiam maſculis, & filiabus fratrum defunctæ perſonæ, & deſcendentibus etiam maſculis ex ipſis filiabus, exceptis bonis, quæ ad perſonam defunctam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncto per matrem defunctæ perſonæ, in quibus inter eos ius commune ſeruetur. Dicti verò fratres mares ex vtroque parente, vel ex patre tantùm coniuncti, filijque maſculi eorum, ſeù alter ex eis præferantur ſororibus defunctæ perſonæ, etiam vtrinque coniunctis, eorumque liberis etiam maſculis, ac filiabus fratrum maſculorum, & earum liberis etiam maſculis, & etiam fratribus, & ſororibus vterinis tantùm, & eorum, & earum liberis etiam maſculis, exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote titulo lucratiuo, ut ſupra, à matre, uel coniuncta perſona per matrem dictarum ſororum, uel uterinorum, in quibus talibus bonis ius commune ſeruetur. Agnati namque maſculi tranſuerſales, ſeù alter ex illis uſque ad quartum gradum incluſiuè, (gradum numerando in qualibet parte noſtrorum ſtatutorum ſecundum ius ciuile) præferantur omnibus fœminis tranſuerſalibus agnatis, etiam infra dictum gradum exiſtentibus, præterquàm ſororibus perſonæ defunctæ utrinque coniunctis, uel ex patre tantùm, uel filiabus fratrum maſculorum perſonæ defunctę ſimiliter coniunctorum, ſaluis diſpoſitis in hoc ſtatuto; & ſaluo, ſi ipſæ, uel aliqua earum concurrerent cum patruo, ſeù patruis defunctę perſonæ, quo caſu cum eo, ſeù eis pariter admittantnr, niſi in bonis peruentis, ut ſuprà, ad defunctam perſonam à matre, uel à coniuncta perſona per matrem dictarum ſororum, uel filiarum, in quibus ius commune ſeruetur. Et etiam prædicti agnati pręferantur omnibus tranſuerſalibus cognatis etiam maſculis, & etiam in ius agnationis translatis, ut puta natis ex ſorore, uel amita defuncti, & alijs à iure declaratis, & expreſsis, exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote, uel titulo lucratiuo, ut dictum eſt, à matre, uel à coniuncta perſona per matrem defunctę perſonæ, in quibus ius commune ſeruetur, niſi filij maſculi, uel fœminæ, uel alij liberi ſororum utrinque coniunctarum concurrerent cum fratribus maribus defunctæ perſonæ utrinque coniunctis, ſeù eorum liberis maſculis, uel altero eorum, quo caſu ipſi fratres, uel liberi etiam in dictis bonis præferantur. Volentes, quod naturalibus tantùm, & etiam ſpurijs ſuccedatur, & ſuccedi poſsit ab inteſtato per quoſcumque, perinde ac ſi forent legitimi, & naturales, ſecundum tamen ſupraſcriptam, & infraſcriptam diſpoſitionem, in quantum adaptari poteſt. Et quoad ipſam ſucceſsionem eis faciendam legitimi, & naturales cenſeantur, niſi extent ex ipſis naturalibus tantùm, uel ſpurijs, ut ſupra, liberi etiam naturales tantùm, ut ſupra, qui tunc admittantur, & omnibus præferantur, præterquam liberis legitimis, & naturalibus, quo caſu inter eos ius commune, & noſtra ſtatuta ſeruentur. Declarantes, quod leges de ſecundis nuptijs loquentes, ſeù tractantes in ſupradictis, & infraſcriptis omnibus vendicent ſibi locum, niſi in ſupradictis, & infraſcriptis caſibus aliud ſpecialiter ſit prouiſum. Inſuper ſtatuimus, quod quilibet homicida, ſeù ille, cuius dolo malo aliqua perſona deceſſerit, non ſuccedat, nec ſuccedere poſſit ex teſtamento, uel ab inteſtato ipſi defunctæ perſonæ, nec alicui eius aſcendenti, uel

Dd 2 deſcen-

Digitized by Google

descendenti; nisi ex testamento postea confecto, nec aliquid de bonis talium capere possit ex testamento eorum, nisi postea confecto ut supra, uel ab intestato propriè, uel impropriè sumpto uocabulo. Item vxor, filij, uel nepotes talis homicidæ, seù cuius dolo malo aliquis decesserit, eodem modo prædictis non succedant, nec capere possint de bonis prædictorum, ut supra, donec uixerit ille talis homicida, seù cuius dolo malo decesserit. Et infra. Volentes insuper, & declarantes, quod omnia contenta in præsenti statuto, & disposita in casibus suprascriptis, si separatim, seù disiunctim contingant, locum habeant in dictis casibus, etiam si simul, uel coniunctim contingant quotcumq; sint casus insimul, uel coniunctim contingentes, quatenus possint adaptari, &c.

BRACCHIANI, Quod est Oppidum Baronale intra districtum Vrbis.

PARTICVLA 28.

De non succedendo per filiam maritatam, vel maritandam Cap. 242. fol. 34.

QVod filia maritata, vel maritanda à patre, auo, matre, auia, alijsque superioribus, vel collateralibus fratre, patruo, auunculo, nepotibus, alijsue consanguineis, affinibus, coniunctis, vel extraneis personis, dote sua contenta esse debeat, nec de bonis paternis, maternis, aui, auiæ, aliorumque superiorum, vel collateralium fratris, patrui, nepotum, aliorumq; consanguineorum successionis, siue ab intestato, vltra dictam dotem habere possit, nec iure legitimæ, falcidiæ, vel trebellianicę, sed dote sua contenta esse debeat sibi data, vel promissa, siue danda de paragio, vt supra statutum fuit. Ad quam dotem de paragio promittendam, & dandam iuxta possibilitatem facultatum suorum, & suarum fratres consanguinei, vel affines, ad quos illam tradere nuptui spectat, & pertinet astringantur, & compellantur per Officialem, & Massarios Terræ Bracchiani, cum honestè expediat habere mulieres dotatas, & maritatas, nec non familias, ac stirpem conseruare.

BRISIGHELLÆ, Terræ sub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 29.

De successionibus ab intestato tàm ascendentium, quàm descendentium Rubr. 24. lib. 2.

STatuimus, & ordinamus, quod mortuo patre, uel ascendente ab intestato, qui habet filium, uel filios masculos, aut nepotes, uel deinceps ex filio, uel descendentibus tenentibus primum locum, & cum eis filiam, uel filias, aut nepotem, neptes, uel deinceps etiam tenentes primum gradum, tota hęreditas talis morientis in totum, & uniuersaliter pertineat ad masculum, uel masculos, dictis ipsis fœminis ab hæreditate exclusis. Tales tamen hæredes masculi ipsam filiam, uel filias, neptem, aut neptes, & deinceps dotare per dictum D. Vice Comitem compellantur sine strepitu, & figura iudicij & talis dos constituatur, & constitui debeat secundum qualitatem patrimonij decedentis, uocatis duobus proximioribus agnatis, uel saltem cognatis, aut uicinis in defectum agnatorum, & cogna-

cognatorum per dictum D. V. Comitem ad talem dotis constitutionem, dummodo tamen ipsa dos non possit esse minor legitima, seù debito iure naturæ ipsi mulieri competenti in bonis talis defuncti, & talis dotis constitutionem possit semel quælibet talis filia, aut neptis, filiæ, uel etiam deinceps neptes in dictis bonis, & taliter petere, siue uelit nubere, aut de per se stare, aut religionem, uel monasterium intrare. rum successione depauperentur; Præsentium tenore decernimus, & statuimus, quod fœminæ in bonis ascendentium, & transuersalium qualitercumque acquisitis succedere non possint, dummodò congruè sint dotatæ ex dictis bonis, in quibus ab intestato succederent.

BRITINORIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 30.

Deprompta ex Breue san. mem. Gregorij XIII. sub datum 16. *Februarij* 1579.

NEc non ad effectum, vt agnatio familiarum vestrarum per masculos conseruetur, volumus, quod extantibus masculis in pari gradu cum fœminis, fœminæ succedere non possint in bonis ascendentium, transuersalium, & descendentium qualitercumque acquisitis, dummodo congruè sint dotatæ, & si dotatæ non fuerint ex bonis, in quibus succedere deberent ab intestato, secundum qualitatem, & conditionem familiæ congruè dotentur, provt aliàs per piæ mem. Iulium II. Prædecessorem nostrum statutum fuit.

Alia Particula Breuis Iulij II. sub datum 14. *Iunij* 1504. *de quo fit mentio in Breue Gregorij XIII.*

VOlentes insuper prouidere vestris familijs, aut domibus, in quibus masculi sint superstites, ne ex mulie-

CALDAROLAE, Quæ est Terra sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 31.

De mulieribus dotatis, ad intestato exclusis, masculis existentibus Rubr. 47.

PRocul dubio sine diuitijs familia sine decore, & ornamento est, tamquam alga vilescit, & vti flos sine pluuia languet, paupertatisque fluctibus agitata, & ventorum impetu concussa collabitur; At diuitijs munita, vti turris inexpugnabilis ab omnibus circumspicitur; Maximè igitur vtile (hisque præsertim temporibus) decorum apprimè, & admodum necessarium est fortunæ bonis stabilire, ac præcauere ne in alienam transeant familiam: Quare præsenti statuto iubemus, & ordinamus, quod vnaquæque mulier de Terra Caldarolæ, vel eius districtu, cuiuscumque ætatis, etiam non nubilis, existat, fuerit in preteritum, aut sit in futurum dotata à patre, vel auo paterno, aut ab auo, vel zio carnali, aut à cęteris ascendentibus ex linea paterna, vel à matre, auo materno, aut zio carnali, aut à cæteris ascendentibus ex linea materna, vel à fratre germano, seu fratribus, aut filijs fratrum; talis mulier sic dotata, vel descen-

Digitized by Google

descendentes ex ea non possit, vel possint habere recursum, nec venire ad successionem, & bona supradictorum dotantium, vel non dotantium, vel descendentium ab eisdem per lineam masculinam, filijs, vel nepotibus masculis hæredibus remanentibus, vel quousque superuixerit aliquis filius, vel nepos ex prædictis, qui non impediantur hæres esse, vel successor, iuris communis dispositione, vel statuti, aut Iudicis sententia, vel testatoris voluntate, vel pacto, vel voluntate ipsius, seù quouis alio modo succedere impediatur, & ab vno ex his, seu pluribus sufficiat esse dotatam, vt ab omnium prædictorum successione cum descendentibus excludatur, etiam si in ipsius dote non contribuerint.

Defunctis autem supradictis, vel aliquo ex eis vltimo superstite sine filijs, vel nepotibus masculis legitimis, & naturalibus; tunc, & eo casu mulier ipsa etiam dotata admittatur ad successionem, & bona sic decedentium, vel decedentis pro portione sibi à iure debita, ac si dotata non esset, collata dote in casu, quo veniret conferenda.

Et mulier dotata intelligatur, cui per supradictos dos soluta erit realiter, vel promissa, aut confessata, dummodo per eos, vel descendentes ex eis postea integrè persoluatur sine aliqua lite, & controuersia.

Declarantes etiam, quod si in præteritum, vel in futurum contingat mulierem aliquam dotatam fuisse, vel esse à fratre, seù fratribus germanis, siue de bonis paternis, vel aliorum ascendentium, vel transuersalium, vel quocumque alio modo, & aliquis ex dictis fratribus moriatur fine filijs masculis, vel nepotibus, cæteri fratres, & filij masculi ipsorum fratrum succedant in stirpem, & prædictę mulieres dotatæ, & descendentes ex eis excludantur à successione prædictorum, prælatis fratribus, & eorundem filijs masculis, vt supra.

Et omnia præmissa in omnibus, & singulis casibus præmissis intelligantur, & locum vindicent in successionibus, & bonis decedentium ab intestato, siue intestati decesserint impotentia facti, siue iuris, vti minores 14. annis, & alij huiusmodi.

Si verò prædicti cum testamento decesserint, omnia in testamento disposita seruentur plenissimè, nec tale testamentum, vt supra conditum, possit dici nullum, rumpi, infringi, vel querelari, aut aliquo modo impugnari per supradictas mulieres, vel descendentes ex eis.

Addentes quoque, quod si aliquis ex prædictis decesserit intestatus, & sine ascendentibus, vel descendentibus, superstitibus sorore carnali etiam vtrinque coniuncta, & nepote masculo, ex fratre germano vtrinque coniuncto, & fratre patruele, & dicta soror vtrinque coniuncta fuerit, vt iam dictum est, dotata ab aliquo ex permissis ascendentibus, vel fratre germano; bona sic ab intestato decedentis deuoluantur pleno iure in dictum nepotem, dictis sorore, & fratre patruele prorsus exclusis.

Sed si post mortem talis decedentis superessent soror carnalis vtrinque coniuncta, & frater patruelis præmissi ab intestato decedentis, sine ascendentibus, vel descendentibus, bona ęqualiter deuoluantur ad prædictos sororem, & fratrem pro domus conseruatione, & cippi.

Et quoniam aliquando euenit supradictas dotatas mulieres matrimonio dissoluto, vel etiam constante, aliquo casu, viros inopes fieri, sic vt viuere non possint, nec se ipsas substentare, ne paupertate oppressæ in muliebris fragilitatis scopulos incidentes corruant, quadam pietate, ac benignitate vtentes, statuimus, quod in præmissis casibus, vel aliquo ipsorum, si mulier sit non leui paupertate oppressa, & graui in necessitate constituta, sic vt viuere nequeat, possit tunc petere victum, & vestitum in hæreditate sic decedentis, secundum vires patrimonij, & personę ipsius conditionem, dummodo cum successoribus suas conferat dotes, aut ius easdem repetendi cedat ipsis.

Veruntamen si mulier non fuerit dotata

ab

Digitized by Google

ab auo, patre, vel alio ex prenominatis in vita, nec in morte ab intestato decedentibus, & fratres ipsius mulieris, vel descendentes ex eis masculos reliquerit decedens; dicto casu superstites masculi teneantur, & debeant dotare ipsam mulierem vnam, vel plures, & congruam consignare dotem, iuxta vires patrimonij, numerum filiorum, domus conditionem, & communem Terræ Caldarolæ consuetudinem, & dotem ipsam effectualiter tradere ipsi mulieri, aut eius marito, vel socero, vel cui mulier voluerit, vel iura disponerent ad mulieris vtilitatem seruandam, qua dote soluta, vel formiter promissa, & cauta, dicta mulier à prædictorum successione penitus exclusa intelligatur.

Addentes, quod dos data, seu danda ipsi mulieri, an sit competens, & congrua, consideratis iam dictis conditionibus, stetur declarationi duorum proximiorum consanguineorum mulieris, cum auctoritate D. Potestatis, vel Vicarij, siue Officialis Caldarolæ, dummodo per prædictos legitima, iure naturæ debita, non fraudetur prædicta mulier, talesque consanguinei ad prædicta cogantur per D. Potestatem, vel alium ius dicentem ad petentis petitionem; Et si duo concordes non fuerint in dotis declaratione, & constitutione, tertius ad id per Iudicem eligatur.

Que dotis consignatio, vel promissio fieri debeat infra sex menses computandos à die mortis aui, patris, vel aliorum supradictorum.

Si quæ mulier dotanda non fuerit nubilis ætatis, idest maior duodecim annorum, sed erit minor, & non apta ad matrimonium contrahendum, vel sponsalia, tunc frater, seu alter, qui virtute præsentis statuti dotare teneatur, coram Iudice, & ad bancum iuris compareat, & sub Notarij rogitu constituat infra dictum tempus sex mensium congruam dotem modo supradicto ipsi mulieri, offeratque tempore legitimo soluere, quantitatem exprimendo pecuniarum, vel bonorum, que consignare intendit, & tunc pro dotata habeatur mulier quoad ipsius exclusionem à successione.

Quæ omnia si facta non fuerint infra dictos sex menses currentes dicta mulier admittatur ad successionem cum cæteris hæredibus, vel sola, iuxta iuris communis dispositionem, si alij non superfint omnium premissorum.

Decernimus adhuc, quod si qua persona extranea, exceptis patre, auo, matre, auia, zio carnali, vel zia, aut fratre germano, vel sobrino dederit in futurum, vel promiserit dotem pro muliere de bonis ipsius dotantis, siue in pecunia, siue in alia re, & hoc constet sic esse, & soluto matrimonio morte mulieris sine liberis tempore traditionis, vel promissionis stipulatus fuit sibi dotem ipsam restitui, casu eueniente sibi, vel suis hæredibus restituatur, quarta retenta à viro ex forma præsentium statutorum, vel alteri, cui dotans restitui stipulatus fuerit; sed si sibi, vel alteri restitui non fuerit stipulatus, tunc ad mulieris hæredes transmittatur.

At si de bonis mulieris dicta dos data, vel promissa fuerit, etiam si dotans sibi reddi stipulatus fuerit, actio non sibi, sed mulieri, eiusque hæredibus, & successoribus quæratur ad repetendam, soluto matrimonio, vel alio casu de iure permisso, semperque dotans simpliciter mulierem, siue sit extraneus, siue sanguine coniunctus; intelligatur de bonis proprijs mulieris dotasse, si habeat hæreditaria, vel aduentitia, aut alio modo quesita, & dotans tamquam procurator id fecisse præsumatur; & si maiorem quantitatem promiserit, quàm sint bona mulieris, tunc promittens de proprijs bonis supplere teneatur.

Et cum sæpiùs fratres detrectent proprias sorores matrimonio, debito tempore, collocare, vt interim promissa, seù constituta dote, vt supra fruantur. Statuimus quod fratres, qui post vigesimum annum sorores nuptui non tradiderint, si matrimonio sint aptæ, & non impeditæ aliquo morbo, vel nature impedimento, post dictum tem-

tempus, vltra alimenta ipsis sororibus præstanda pro interusurio promissæ dotis, vel constitutæ, teneantur soluere ad rationem quatuor pro quolibet centenario dotis constitutę, aut promissæ.

Addentes propterea, quod si auus, vel pater, aut frater dotando neptem, filiam, & sororem respectiuè certam promiserint quantitatem, computatis bonis maternis, vel aduentitijs, aut aliundè quæsitis ipsius neptis, filiæ, vel sororis, si auus, vel pater habiles sint ad promissam dotem præstandam, vel si à fratre fuerit facta promissio, & quantitas de paternis bonis sibi debeatur, tunc, & eo casu dos promissa, à patre, vel auo, de proprijs bonis ipsorum prestetur, & vltra materna bona, vel aliundè quæsita consignent similiter, & frater paterna, vel auita, & vltra aliundè quæsita.

Insuper si paterna bona non sufficiant, & materna, vel auita ad congruam dotem sorori constituendam, fratręs tunc de proprijs bonis addere ad competentem dotem compellantur, si habiles sint ad dotem præstandam, quæ habilitas Iudicis arbitrio, qui pro tempore fuerit, reponatur.

In omnibus verò casibus premissis mulier dotata exclusa intelligatur à successione prædictarum personarum, non autem à legitima non dotantium ipsi debita, quam integram consequi mandamus, & ea non fraudari, præsensque statutum locum vindicet in pręteritis, præsentibus, & futuris.

Eiusdem statuti; Quod bona decedentis ab intestato deuoluantur ad proximiores consanguineos Rubr. 48.

IVra sanguinis suadent, & omnes leges dictant, vt decedentium ab intestato bona ad proximiores agnatos deuoluantur, ne familię dignitas inopia pereat, statuimus igitur, & presenti statuto firmamus, quod si aliquis, vel aliqua de Terra Caldarolę, eiusque districtu decesserit intestatus, seù intestata, nulloque condito testamento sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, vel descendentibus ex eis, bona omnia cuiuscumque generis, & iura sic ab intestato decedentis deuoluantur, & deueniant in proximiores consanguineos descendentes ex paterna, vel aui paterni linea, videlicet bona paterna, vel auita ad proximiorem consanguineum sic ab intestato decedentis vsque in tertium gradum inclusiuè, secundùm gradus, & lineæ prærogatiuam.

Bona verò materna in proximiores consanguineos ex linea materna, vel aui materni linea descendentes vsque in tertium gradum, vt supra, cum rationi consonum sit, quod talia bona ad statum reuertantur, vnde principium habuisse noscuntur.

Declarantes presens statutum locum non vindicare in decedente ab intestato patrem habente; eo enim casu patrem succedere volumus, cæteris proximioribus ex linea transuersali exclusis.

Si autem sic ab intestato decedens matrem relinquat tantùm mortuo patre, tunc mater superstes habeat legitimam portionem sibi iure naturæ debitam; cetera verò bona deuoluantur ad proximiores de cippo, modo predicto.

Declarantes etiam, quod consanguineorum appellatione non veniant descendentes masculi, vel fœminę ex filiabus dotatis, vt in pręcedenti statuto cautum est, sed intelligantur solummodò descendentes consanguinei ex masculis.

Filiæ fœminę legitimę, & naturales sic ab intestato decedentis per præsens statutum exclusę intelligantur, quoties congruo tempore, & modo fuerint dotatæ, vt in precedenti statuto, aliàs succedant, iuxtà iuris communis dispositionem.

Si concurrant in hereditate sic ab intestato decedentis auus paternus, & maternus; in bonis paternis præferatur paternus, in maternis maternus, si concurrant auus paternus, auia paterna, ac materna, his omnibus paternus preferatur.

Adij-

Digitized by Google

Adijcientes, quod inteſtatus intelligatur pręſenti ſtatuto qui teſtamentum condere noluit, vel non potuit facti, vel iuris impedimento, aut ratione ętatis, vti pupillus, & infans, vel rationis imperfectione, vti furioſus, & mentecaptus.

CALLIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 32.

De ſucceſſione ab inteſtato, quod ſtantibus maſculis &c. Rubr. 64. libr. 2.

Decretum Federici Vrbini Ducis.

NOs Federicus &c. ſtatuimus, & præſenti lege, & decreto decernimus, & firmamus ad confirmationem familiarum, & agnationum cipporum domus, quantum dignitas & honor per maſculos conſeruetur intendentes, quod communiter per Italiam in alijs Ciuitatibus, & locis noſtræ iuriſdictionis, & diſtrictui noſtro ſubiectis conſeruantes pro communi, ac publico vtili, ac honeſto moti, & inclinati conſenſu, & voluntate populi noſtræ Ciuitatis Callij, provt in Conſilio Ciuitatis prędictæ aliàs fuit obtentum, quod de cætero filiæ fœminę, & deſcendentes ex eis per lineam fœmininam, ad ſucceſsionem patris, matris, ac collateralium maſculorum, & eorum filiorum, nec non aliorum deſcendentium tàm per lineam paternam, quàm maternam ab inteſtato defunctorum non admittantur, exiſtentibus filijs maſculis, vel nepotibus per lineam maſculinam deſcendentibus ex eiſdem, & alijs collateralibus maſculis, & eorum filijs, quibus ipſi ſolum ſuccedant, dummodò ipſæ filiæ dotatæ fuerint, aut dotentur à quocumque prædictorum de bonis, rebus, & pecunijs cuiuſcumque ipſorum, vſque ad quantitatem legitimæ dictis filiabus debitæ iure naturæ in bonis patris, aut aliorum aſcendentium per lineam maſculinam, vt ſupra, & vltra quantitatem legitimæ.

Sin verò dotatæ fuerint in minori quantitate ipſius legitimæ à quocumque prænominatorum, tunc ſolùm excludantur, & ſint excluſæ dictæ filiæ dotatæ à ſucceſsione, & hæreditate ipſius dotantis, & non aliorum, exiſtentibus filijs maſculis, vt ſupra; Et prædicta locum habeant in præteritis, præſentibus, & futuris, ſiue reſeruatione, ſiue præſumptione non deciſis.

Eiuſdem Statuti Rubr. 65. lib. 2.

Decretum Guidobaldi Primi Vrbini Ducis.

COnuenit, quantum fieri poteſt, familiarum dignitatum bona conſeruari, & perpetuari, vt mulierum translatione in alienas familias, quibus nulla conſeruatur dignitas paternæ domus, ſiue ſtirpes, ad extraneos non tranſeant familiarum facultates, quibus deficientibus eædem obſcurantur familiæ. Igitur non ſine ratione ad hanc deuenitur conſtitutionem in perpetuum valiturã, ſaluberrimo remedio occurrendo, prout decet, omnium ſuffragio.

Hoc igitur perpetuo Edicto firmatur, quod filię fœminæ, & deſcendentes ab eis non ſuccedant ab inteſtato ad bona, ſeù in bonis paternis, vel maternis, donec, & quouſque filij maſculi, ſiue nepotes deſcendeutes ab eis per lineam maſculinam in infinitum ſuperuixerint vnus, vel plures, dum tamen ſint dotatæ, ſiuè dotentur; Quibus quidem filijs, nepotibus, & cęteris, de quibus ſupra exi-

Digitized by Google

stentibus, hoc est, donec superfuerint, & quoad superuixerint dictæ mulieres dotatæ, siue dotandæ, intelligantur exclusæ ab intestato, etiam à iure rumpendi, & agendi ad supplementum legitimæ in bonis, siue hæreditate dotantis; Quod quidem intelligatur non modò in transeuntibus in matrimonium carnale, verum etiam ad matrimonium spirituale, seu aliter quouis modo in seculo, vel religione intrantibus, quibus dotem congruam præstandi decernitur, prout supra, quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus, & prædicta locum habeant in præteritis, quibus nullum ius quæsitum per sententiam, & in præsentibus, & futuris.

Decretum Guidobaldi Secundi Vrbini Ducis
Rubr.66. lib.2.

VOlentes, sicut est cura, & sollicitudo nostra, commodis, & opportunitatibus subditorum nostrorum prouidere, ac in familias masculinas opes, & diuitias, per quas hominum dignitates manutenentur, & conseruantur, recolentes, & animo reuoluentes Illustrissimorum, & Excellentissimorum Ducum fel. mem. Federici Proaui Nostri, Guidobaldi Aui nostri adoptiui in Statu Vrbini, nec non Ioannis de Ruuere Vrbis Præfecti, Soræ, Arcisque Ducis, Aui nostri paterni in Statu Senogalliæ, & Vicariatus, Constitutiones, & Decreta ad exclusionem fœminarum in fauorem masculorum edita, quę tamen, quia partim in desuetudinem abierunt, & hactenus neglecta, non fuerunt obseruata, & partim quia suppletoriam additionem requirere videbantur, eisdem constitutionibus, & decretis inhærentes illas, & illa nedùm confirmare, sed quantum ad communem Populorum nostrorum vtilitatem nobis pro vniuersali concessione agnationũ, visum fuerit expedire easdem Constitutiones, & Decreta in hac parte loquentia omnium, & singulorum locorum iurisdictioni nostri status subditorium corroborare, ampliare, & extendere intendentes.

Nos Guidobaldus Secundus Feltrius de Ruuere Vrbini Dux IV. Hac nostra presenti lege inuiolabiliter obseruanda, & perpetuò duratura decernimus, & sancimus, quod fœminæ quorumcunque locorum totius nostri status, dotatæ ab Auo, Auia, Patre, Matre, vel à Fratre, à quocunque, vel ab altero ipsorum donec, & quousque masculi superfuerint, per lineam directam descendentibus, in infinitum, ab intestato succedere non possint, nec agere ad ius aliquod legitimæ, vel eius supplementi, aut congruæ dotis, vel aliquo alio quęsito colore possint, & debeant habere regressum ad bona, & hæreditatem patris, matris, aui, auiæ, seù fratris, vel alterius ipsorum, vel ipsarum; ita quod ab vno ipsorum tantùm dotatæ, censeantur exclusæ ab omnium supranominatarum personarum hæreditatibus, sed dotibus sibi relictis, constitutis, traditis, vel promissis à quocunque ipsorum, vel altero eorum, stare debeant tacitæ, & nulla vnquam ratione reclamare, & contrauenire, & perpetuò censeantur exclusæ, donec, & quousque, vt supra dictum est, masculi in infinitum per lineam directam descendentes superfuerint.

Teneantur tamen dicti filij masculi, quatenus filiæ fœminæ ab auo, auia, patre, aut matre dotatæ non fuerint, illas, vel quaslibet ipsarum condecenter, & congruè dotare, inspecta qualitate personarum, patrimonij, & consuetudine eorum domus, & casatæ sub iudicio, consensu, & declaratione duorum propinquorum proximiorum, non habentium interesse in huiusmodi hęreditatibus, & in euentu discordię, & dissensus eorum consanguineorum, arbitrio, & declaratione Iudicis ordinarij locorum. Et filię fœminę vltra dotes, sicut supra, eis traditas, aut quoquomodo constitutas, traditas, vel promissas à quocunque prędictorum, aut ab eorum altero, nihil vltra petere possint in dictis bonis auitis, maternis, paternis, & fraternis, sed in illis tantum, sicut

supra

Digitized by Google

ſupra deſcendentes, integrè, & plenè ſuccedant, & ſuccedere debeant.

Volentes, & prouidentes, quod ſi plures dotatæ fuerint ſorores, vel non dotatæ, vna, vel pluribus decedentibus ſine filijs, quod cęteræ ſorores in eis, vel earum bonis, & hæreditate cenſeantur excluſæ, & filij maſculi, vel eorum filij deſcendentes, & proximiores in earum ſucceſsionibus admittantur, & admitti debeant.

Addentes, quod veniente caſu viduitatis, dictę filiæ fœminæ redire debeant, & poſsint ad domum auitam, maternam, paternam, vel fraternam, vel eorum, à quibus fuerint excluſæ, ſeù hæredum ipſorum, & ibidem, ſuas dotes conferendo, habere debeant alimenta neceſſaria cum veſtitu, ſecundum auitas, paternas, maternas, vel fraternas facultates.

Supplentes, & declarantes, quod vbi in locis noſtræ iuriſdictioni ſubiectis extarent ſtatuta, reformationes, ſeù conſtitutiones, quæ magis plenos, latos, ſeù largos caſus amplecterentur, & ad alias perſonas vlteriores in fauorem maſculorum ſe magis extenderent, quàm in præſenti lege, & decreto fuerit expreſſum, non intendentes eis ſtatutis, reformationibus, ſeù conſtitutionibus præiudicare, volumus, & decernimus, hoc noſtro decreto nil obſtante, eadem ſtatuta, reformationes, vel conſtitutiones obſeruari, volentes, & mandantes hanc noſtram legem, ſiue decretum per omnia loca iuriſdictioni noſtræ ſubiecta publicari, & in publico regiſtrari, ac perpetuò manuteneri, & obſeruari, ſub pœnis, arbitrio noſtro imponendis, nullis alijs legibus, decretis, conſtitutionibus, reformationibus, ſeù conſuetudinibus aliàs factis, in contrarium facientibus non obſtantibus, quibus, & cuilibet ipſarum, vel ipſorum in hac parte derogari volumus, & expreſsè derogamus.

CAMERINENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 33.

De dotibus, & dotatis mulieribus Rubr. 119. lib. 2.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quod ſi qua mulier nata, vel naſcitura, fuerit, vel erit dotata à patre, vel auo paterno, vel fratre carnali, vel patruo carnali, non poſsit ipſa mulier, nec deſcendentes ex ea ſuccedere in bonis, & hæreditate, vel ſucceſsione prædictorum, vel alicuius eorum dotantium, vel non dotantium, vel deſcendentium ab eiſdem, vel aliquo prædictorum per lineam maſculinam, quouſque superuixerit aliquis de prædictis auo paterno, patre, fratre carnali, vel patruo carnali, vel aliquis maſculus legitimus, & naturalis de prædictis proximè nominatis, vel aliquo prædictorum, vel maſculus, ſeù maſculi ex deſcendentibus ab eiſdem, vel aliquo ipſorum per lineam maſculinam, dummodò dicta perſona ſit ſucceſsibilis. §. Si verò fuerit dotata à matre, vel auo materno, vel auia materna, vel paterna, non poſſit ipſa mulier dotata, nec deſcendentes ex ea ſuccedere in hereditate, & ſucceſſione ipſorum matris, aui, vel auiæ paternorum, & maternorum dotantium, vel non dotantium, quoad ſuperuixerit aliquis maſculus legitimus, & naturalis ipſorum, vel alicuius eorum, de cuius hæreditate agitur, vel maſculus, & maſculi legitimus, & naturalis, vel legitimi, & naturales, deſcendens, vel deſcendentes ex ipſis, vel aliquo ipſorum, vel ipſarum, de quorum hæreditate agitur, vt præmittitur. §. Et ſi mulier plures habuerit fratres carnales, & fuerit ab vno ex fratribus dotata, non poſſit dicta mulier reuerti, nec recurſum habere ad

Digitized by Google

hæreditatem fratris dotantis sine liberis ex matrimonio decedentis, vel ad hæreditatem alicuius ex fratribus ipsius dotantis vtrinque coniunctis, vel consanguineis tantùm, nec ipsi fratri dotanti, vel alicui ex talibus suis fratribus ab inteſtato succedere, quousque superuixerit aliquis frater vtrinque coniunctus, vel consanguineus tàm ipsius fratris ab inteſtato mortui sine liberis ex matrimonio natis, vel aliquis ex descendentibus per lineam masculinam à fratre, vel fratribus vtrinque coniuncto, vel coniunctis ipsi fratri dotanti, vel à fratre, vel fratribus consanguineo, vel consanguineis, quàm ipsius fratris dotantis. §. Item dicimus, quod si qua mulier fuerit, vel erit dotata à fratre, vel fratribus omnibus carnalibus, & aliquis illorum fratrum decederet sine filijs, alij fratres masculi vtrinque coniuncti, si soli superſint, vel consanguinei tantùm, si soli superſint fratri mortuo ab inteſtato succedant cum nepotibus ex alijs præmortuis fratribus, qui fuerunt fratres vtrinque coniuncti mortuo, vel consanguinei, & si non superessent tales fratres talis mortui, sed superessent tales nepotes, ipsi nepotes succedant soli, ipsa muliere dotata exclusa à dicta successione, quousque aliquis ex dictis masculis extiterit, & hoc etiam locum habeat in patruis carnalibus, quibus succedant filij masculi aliorum fratrum, & non fœminæ dotatę, vbi morerentur ab inteſtato. §. Et si dictæ mulieres dotatæ, vel non dotatæ morerentur sine filijs ab inteſtato, etiam in pupillari ætate, matre superſtite, vel ea non extante, superſtite auia materna, uel auo materno, uel auia paterna, eo casu in totum excludantur mater, auus maternus, uel auia materna, uel paterna, quousque superuixerit aliquis frater, uel soror carnalis utrinque coniunctus, uel coniuncta, uel aliquis filius, uel filia, unus, uel plures ipsorum fratris, uel sororum, si ipsi superſint secundum formam, & tenorem statuti immediatè sequentis; Vbi uerò prædicti non superessent, & superuiuerent frater, uel fratres, consanguineus, uel consanguinei tantùm, uel eorum, uel alicuius ipsorum filij masculi legitimi, & naturales, uel patruus, uel patrui carnales, uel filij eorum, seù alicuius eorum masculi legitimi, & naturales, & exclusa matre, auo, & auia paterna, & materna prædictis succedant in alijs bonis, præterquam in legitima ordine successiuo; & eo casu, quo filij masculi remanerent ex dicto fratre dotante, & morerentur in pupillari ætate, simili modo succedant fratres dotantis, ubi superessent fratres carnales etiam ex latere patris tantùm, & ubi non superessent tales fratres, succedant patrui eorum, & filij masculi, matre exclusa, & auo, & auia prædictis; Saluo in omnibus, & singulis dictis casibus in præsenti statuto contentis, & quolibet eorum testamento, & ultima uoluntate prædictorũ. §. Et si aliquis ex dictis, mulieribus relinquerent aliquid, obseruetur, saluo, quod mulieres tempore necessitatis possint habere uictum, & ueſtitum in hæreditate secundum uires patrimonij, dotem suam conferendo, & refundendo, si poterit, uel iura cedendo repetendi dotem causa conferendi, & refundendi dotem prædictam. §. Ille autem, uel illi, qui simul cum aliqua muliere parentibus successerit, uel successerint ab inteſtato, qui dotem dederit, uel dederint pro ipsa muliere, eius, seù eorum hæredes non possint, nec debeant repetere ipsam dotem, donec uixerit illa mulier dotata, uel sui filij, unus, uel plures, nec petere possit ipsa mulier partem ipsius, uel eius hæredibus contingentem de bonis ipsorum parentum vsque ad concurrentem quãtitatem dotis receptæ. §. Item si aliquis receperit aliquam promissionem restitutionis dotis alicuius mulieris de bonis mulieris, siue nominata fuerit illa mulier in Instrumento promissionis de restitutione dotis, siue non, ius de dicta dote, & actionem pro ipsa dote repetenda, & dare, & restituere debeat ipsi mulieri, nec detentio talis Instrumenti ipsi mulieri, nec illi cui dimitteret, vel ius suum daret, & cederet obesse possit, aliquo iure communi, vel statuto non obstante; sed illum, vel illos instrumentum, seù promissiones de restitutione dotis recipientem, seù reci-

recipientes Poteſtas, & Capitaneus, vel aliquis alius Officialis compellant ipſi mulieri, vel ſuis filijs, vel cui ius ſuum cederet, & dimitteret, vt dictum eſt, reſtituere. §. Et intelligatur dos fuiſſe de bonis mulieris dotatæ eo ipſo, quod apparuerit eandem dotatam fuiſſe ſemel, vel pluries à patre, matre, auia, vel zio, fratre carnali, vel conſobrino, ſorore carnali, vel conſobrina, etiamſi in inſtrumento dotali non diceretur, quod eſſent bona dictæ mulieris, ſeù ſimpliciter à prædictis daretur, ita quod non intelligatur de bonis proprijs eius, qui ſtipulatus fuerit dotem ſibi reſtitui, ſe dotem dediſſe, vel promiſiſſe de bonis dictæ dotatæ, niſi appareret euidenter dictum dotantem ſupradictam dotem dictæ mulieris ſe dare, ſeù promittere, quo caſu vſque ad concurrentem quantitatem, quam de ſuo ſolueret, poſſit ſibi cauere per ſtipulationem, vel alio modo, vt partes extiterint in concordia. §. Item ſi quis, vel qua (exceptis perſonis, de quibus in præcedenti §. qui incipit, ille autem, vel illi, aliquam dotauerint mulierem in totum, vel in partem de proprijs bonis ipſius dotantis, ſiue pecuniam dederit, vel alias res, & ipſam dotem tempore promiſſionis, ſi promiſſio interuenerit, vel tempore ſolutionis, vel traditionis ſtipulatus fuerit, vel ſtipulata dotem ſibi reddi, & conſtiterit inſtrumento,aut documento publico, vel teſtibus fide dignis, matrimonio diſſoluto morte mulieris ſine filijs ex ea deſcendentibus inter illam mulierem, quam dotauit, & maritum, cui pro ea dotem dederit, uel dari fecerit: dotem, quam dederit, uel dari fecerit liberè poſſit repetere, & ſibi reſtitui debeat per eum, qui receperit talem dotem ab aliquo dante de ſuis bonis proprijs, & teneantur reſtituere, & ei, cui uoluerit, qui dotem dederit, facere inſtrumentum, & promiſsionem; nec compellatur ipſi mulieri, nec hæredibus, per quos dos data eſt, reſpondere de dicta dote, quod capitulum in negocijs præſentibus, præteritis, & futuris locum habeat in qualibet parte ſui, capitulo aliquo non obſtante. §. Saluo quod fœminæ poſsint uenire ad ſucceſsionem parentum, & fratrum, & aliarum perſonarum, ad quarum ſucceſsionem de iure uocantur, ſi deſcendentes maſculi per lineam maſculinam non ſuperſint de prænominatis ſupra in præſenti ſtatuto, remittendo, uel cedendo, ut ſupra, dotes ſuas in hæreditate §. Et intelligantur mulieres eſſe dotatæ, ſi pro dote mulieri aliquid in teſtamento, uel codicillis fuerit relictum per aliquem de perſonis prædictis, uel datum, uel promiſſum: dum tamen ſi minus congruè fuerit dotata, debeat ſuppleri congrua dos, ſecundum quod in capitulo proximo continetur. §. Item ſi aliquis pater, uel auus paternus alicuius mulieris non dotatæ deceſſerit inteſtatus, frater, uel fratres ipſius mulieris utrinque coniunctus, uel coniuncti, uel conſanguineus, ſiue conſanguinei tantùm, uel alij maſculi deſcendentes ab ipſo fratre, uel fratribus per lineam maſculinam teneantur, & debeant de bonis ipſius patris, uel aui ipſam mulierem dotare, uel partem aſsignare, & dare competentem ſecundum condecentiam ſuæ perſonę, & ſecundum facultatem hæreditatis patris, uel aui paterni, & conſuetudinem, & morem Ciuitatis, & habita dicta dote, uel promiſsione facta marito, uel patri mariti, uel ſibi aſsignata, & data, ex tunc excludatur à ſucceſsione prędictorum patris, & aui, quouſque ſuperuixerit, uel ſuperuixerint frater, uel fratres dotans, uel dotantes, uel eorum, ſeù alicuius eorum deſcendentes maſculi per lineam maſculinam. §. Et de competentia dotis dictæ mulieris ſtetur dicto, & declarationi duorum proximiorum conſanguineorum dictæ mulieris, qui ad prædicta declaranda cogantur per Poteſtatem, & Capitaneum, ſiue Iudicem appellationis dictæ Ciuitatis ad petitionem fratrum,ſiue proximiorum conſanguineorum dictæ mulieris, uel alterius ex ipſis; Et ſi dicti conſanguinei non fuerint in concordia, tertium eligere ad prædicta per dictum Poteſtatem, & Capitaneum, ſeù Iudicem appellationis cogantur, & compellantur, & dicta aſſignatio, conſignatio, & declaratio fieri debeat infra ſex menſes

poſt

Digitized by Google

post mortem dicti patris, vel aui. §. Et si infra dictos sex menses dicta assignatio, consignatio, vel declaratio facta non fuerit, à successione patris, vel aui non excludatur talis mulier, sed ipsa mulier, dicto termino elapso, ad successionem prædictorum, vel alterius eorum admittatur, & possit petere partem, & diuisionem bonorum, tanquam communium. §. Insuper volumus, quod facta declaratione, seù deputatione dictæ dotis, omnia bona hereditaria dicti patris, vel aui remaneant, & sint obligata ipsi mulieri, donec dictæ dotes soluantur, & dentur ipsi mulieri, vel patri mariti, quas dotes soluere teneantur dicti fratres, vel frater, & eorum descendentes, tempore, quo ipsa mulier fuerit nuptui tradita, vel monasterium intrauerit, & non ante. §. Saluo, quod si ipsa mulier antequam se nuberet, seù monasterium intraret cum dictis suis fratribus, vel fratre, & eorum descendentibus stare, & cohabitare non posset, quod ipsi, vel frater, vel eorum descendentes teneantur dare ipsi mulieri dictas dotes, vt ex ipsis ipsa mulier se alere possit. §. Item si alicui mulieri esset dicta dos in testamento relicta, vel alia vltima voluntate prędictorum patris, vel matris, aui, seù auiæ paternorum, seù maternorum, seù aliquorum prędictorum, & in instrumento facto de dote ipsius mulieris, & promissione facta per aliquem, seù aliquos prædictorum, vel eorum descendentes de dote ipsius mulieris, non esset nominata ipsa dos, seù quantitas relicta, quod in ipsa promissione, & instrumento, & in quantitate promissa intelligatur, & includatur dicta dos, & quantitas relicta, seù quomodolibet pertinens, & spectans ipsi mulieri in bonis, & hereditate prædictorum, seù alicuius eorum, siue nominata fuerit, & computata ipsa quantitas in dote prædicta, siue non, dummodo dicta dos trascendat, & sit maior quantitas, quam ipsum legatum, vel relictum. §. Et idem dicimus debere fieri quando per aliquem prędictorum, qui in eius vltima voluntate reliquerit dotem mulieri, & post dictum relictum factum, ipsemet relinquens promiserit, seù soluerit dotem prędictam, quod dos relicta intelligatur esse illa dos promissa, seù soluta. §. Et si similiter fuerit, vel erit dotata bis, vel pluries à patre, matre, auo, vel auia paternis, seù maternis, patruis, fratribus carnalibus, vel consobrinis, vel descendentibus masculis ab eisdem, vel ipsorum altero, vel se ipsam dotauerit semel, vel pluries se maritando, quod dos sibi data, vel promissa in primo matrimonio, intelligatur data, & promissa, & computetur in dote secundi, & in alijs matrimonijs; & idem dicimus in monialibus reclausis, religiosis, & spiritualibus personis, qui, & quę non possint habere recursum in bonis, & hæreditate prædictorum quoquo modo, vel causa. §. Saluo, & reseruato, quod religiosus masculus ipso uiuente possit habere recursum, & regressum ad legitimam tantùm, & aliter non, patre mortuo ab intestato, ex testamento autem debeant stare contenti relictis, & institutionibus eis factis, omni exceptione remota.

CAMMORI,
Quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTCVLA 34.

Che le Donne dotate non succedano nelli beni del Dotante Cap.7.lib.2.

PArendoci cosa ragioneuole, e giusta, che le Donne dotate vna uolta debbano contentarsi della lor dote, statuimo, & ordiniamo, che se alcuna Donna del Castello di Cammoro, e suo distretto sarà dotata dal padre, madre, auo, aua, ò altri parenti fino in terzo grado, non possa detta donna hauere regresso, nè uenire à successione nelli beni, & heredità di detti padre, madre, auo, aua, ò parenti suoi fino in terzo grado,

Digitized by Google

grado; che l'haueranno dotata, eccetto che detto dotante non morisse senza figlioli maschi legitimi, e naturali, ò per testamento di detto dotante.

CAMPAGNANI, Terræ B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 35.

De non succedendo per filiam maritatam, vel maritandam, ab intestato.

ITem statuimus, & ordinamus, quod filia maritata, uel maritanda à patre, auo, matre, auia, alijsue superioribus, uel collateralibus fratre, patruo, auunculo, nepotibus, alijsue consanguineis, affinibus, & coniunctis, vel extraneis personis, dote sua contenta esse debeat, nec de bonis paternis, maternis, aui, auiæ, aliorumque superiorum, vel collateralium fratris, patrui, nepotum, aliorumque consanguineorum, successionis iure, ab intestato, vltra dictam dotem habere possit, nec iure legitimæ, falcidiæ, vel trebellianicæ, sed dote sua contenta esse debeat sibi data, vel promissa, siue danda de paragio, vt supra statutum fuit, ad quam dotem de paragio promittendam, & dandam iuxta possibilitatem facultatum supradictorum, & suorum, fratres, consanguinei, vel affines, ad quos illam tradere nuptui spectat, & pertinet, astringantur, & compellantur per Officialem, & Massarios Terræ Campagnani, cum honestati dictæ Terræ expediat habere mulieres dotatas, & maritatas, nec non familias, ac stirpem conseruare.

CAMPELLI, Quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 36.

Mulier dotata non succedat in bonis dotantis Rubr. 11.

MVlier aliqua de Castro Campelli, vel eius districtu dotata à patre, matre, auo, auia, fratre, nepote, vel quocumque alio non possit, nec valeat succedere, vel regressum habere ab intestato in bonis dotantis.

CANNARIÆ, Terræ sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 37.

Quibus personis sit probibita successio hæreditatis decedentis ab intestato Rubr. 29.

ITem statuimus, & ordinamus, quod nulla mulier forensis alicui de Cannaria, vel eius districtu hactenus maritata, vel quæ nupserit in futurum possit in hæreditate alicuius de Cannaria ab intestato succedere, aut eiusdem decedentis ab intestato eidem bona remanere, aut cui eorumdem eius hæreditas spectare. Si ex parte patris decedentis huiusmodi aliquis, vel aliqua consanguineus, vel consanguinea vsque ad

Digitized by Google

ad quartum gradum attinens decedenti supereſſet; Cui ſic ſuperſtiti, vel ſuperuiuenti ex parte patris talis decedentis vſque in dictum gradum, & lineam bona hæreditatis cuiuslibet decedentis pleno iure pertineant, auctoritate præſentis ſtatuti capituli, atque ſpectent. Et hoc capitulum ſit præciſum, & præcisè intelligatur in qualibet parte ſui, hinc aliqua lege, conſtitutionibus, priuilegijs, vel etiam ſtatutis loquentibus, ſeù loquente in contrarium vbicumque poſitum, aliqualiter non obſtantibus.

Et quoniam reduci in dubium videbatur, an ea, quæ in præallegato capitulo continentur locum haberent, & comprehenderent fœminas, & illarum deſcendentes, quæ tempore delatæ, & obuenientis hæreditatis prædictorum patris, matris, & aliorum in præallegato capitulo nominatorum dotatæ non erant, præſentibus declaramus, & ſtatuimus per talem donationem factã, vel faciendam quandocumque antè, vel poſt dictam delationem hęreditatis, ſemper intelligi dictas mulieres, & ex ea deſcendentes excluſam, & excluſas ab omni hæreditate, vel ſucceſſione, & durare, & eſſe eamdem facultatem donandi omni tempore, quo dicta mulier, vel ex ea deſcendentes vellent qualitercumque ad ſupradictorum hæreditates venire, ſaluis tamen, quæ in §. *Saluo quod hoc capitulo*, continentur.

CAPRANICÆ, Quæ eſt Terra diſtrictualis Vrbis.

PARTICVLA 38.

Quomodo diſponantur bona decedentium ab inteſtato Rubr. 41.

STatuimus, & ordinamus quod omnia bona decedentium ab inteſtato remaneant filijs maſculis defuncti, & nepotibus, ex filio defuncto natis ſi habuerit, ſi autem non habuerit filios maſculos, & nepotes paternos, deueniant ad filias fœminas, ſi habuerit maritatas, & ſi maſculos, & fœminas ſimul habuerit, quod omnia bona deueniant ad maſculos, qui teneantur maritare, & nuptui tradere ſuas ſorores, & amitas reſpectiuè, ſecundum eorum conditionem, & facultatem; & maritatę, & dotatæ dote contentæ ſtare debeant, nec amplius de bonis paternis, & maternis petere poſſint; Si autem non habuerit filios, ſeù filias, bona dicti defuncti perueniant ad proximiores, ſalua gradus prærogatiua.

CARBONIANI, Quæ eſt Terra B. in diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 39.

Che la Donna dotata non ſucceda in beni paterni, nè materni Rubr. 59.

ORdiniamo, che la Donna dotata ſia contenta della ſua dote ſola, e non poſſa ſuccedere ne i beni paterni, nè materni, non che per queſto ſi nieghi alli padri, & alle madri di far teſtamento, e di laſciare alle ſue figliole, e che le figliole ſuccedino nelli beni della madre ſolo che la legitima, qual legitima in neſſun modo ſi poſſa togliere à loro, mà ſe non ci ſaranno figli maſchi, e ci ſaranno ſolo le figlie femine, ſuccedino, e poſſino ſuccedere nelli beni del padre, e della madre, e ſe ci ſarà vn fratello, ouero più, e le ſorelle non foſſero dotate, che il fratello, ò fratelli ſiano tenuti dotarle, & ad eſſe conſegnare la dote, & appannamẽti delli beni così del padre, come della madre, ouero del ſudore, e beni loro, quando li beni del padre, ouero madre

non

Digitized by Google

non ci fossero, e questo secondo il costume e consuetudine della Terra di Carbognano, à similitudine, e modo, che fossero padri, e simili à detti fratelli.

CARPINETI, Terræ B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 40.

Quod mulier dotata, patri, & matri ab intestato decedentibus cum fratribus non succedat cap. 13.

ITem statuimus, quod filia fœmina dotata, patri, & matri ab intestato defunctis non succedat, nec succedere posſit; sed ipsi tantùm filij masculi parentibus ab intestato defunctis succedant in omnibus eorum bonis. Et fœmina volumus, quòd sit contenta de dote sua, siue fuerit dotata à patre, siue ex bonis communibus vtriusque, dummodò dos non sit minus legitima de iure tangenti; Et quatenus sit minus legitima, petere debeat suplementum, & non aliud. Et si non erunt filiæ fœminæ dotatæ, sint contentæ dote de paragio, quę non sit minus legitima; & quod diximus de filia fœmina idem dicimus de eorum filijs ea defuncta, stantibus masculis supradictis. Ex testamento verò posſit dicta filia fœmina, stantibus masculis, patri, & matri æqualiter succedere, vel inæqualiter iure institutionis, vel legati, prout ipsi parentes voluerint. Teneantur tamen cum fratribus dotem conferre, iuxtà formam iuris, quia vnà cum eis succedit ex testamento, nisi in eorum testamentis contrarium senſerint parentes tacitè, vel expreſsè; & vt latiùs in dicto statuto originali impreſſo, ad quod recurratur, quatenus opus sit.

CASTILIONIS LACVS Terræ sub Gubernio Perusiæ.

PARTICVLA 41.

Delle succeſſioni doue non è testamento Rubr. 67.

VEnendo il caso della morte di alcuna persona senza testamento, & vltima sua volontà, restando da tal persona descendenti, all'hora, & in quel caso succedano li maschi descendenti per linea mascolina legitimi, e naturali, seruando trà loro l'ordine della ragione commune, esclusc le femine dotate, ò se si dotaranno doppo, secondo è disposto nel seguente statuto; E se restaranno Ascendenti solamente essendoui il padre, e madre, il padre succeda in tutti li beni suoi, eccetto nella legitima, alla quale s'ammetta la madre, & il medesimo s'osserui, quanto à gl'altri ascendenti maschi, quali escludano gli ascendenti per via di madre, & anco auia, e proauia paterna, eccetto dalla legitima, quale detti ascendenti femine possano hauere, secondo la prerogatiua del grado tra loro; Se vi sarà la madre, & auia paterna solamente succedano egualmente, e così l'auia paterna, e materna, essendoui esse solamente.

Se vi saranno transuersali soli, succedano prima li fratelli, loro descendenti maschi di Padre, e di madre egualmente, e non ce essendo questi, li fratelli di padre solamente, e loro descendenti maschi, seruando tra di loro il grado, secondo la ragione cõmune, eccetto li beni di tal morto peruenutili d'altronde, che dalli suoi ascendenti, nelli quali le sorelle, e loro descendenti succedano per la terza parte, che li potesse venire ab intestato di ragione

Digitized by Google

comune, e questa esclusione delle femine duri fin tanto, che soprauiuerà descendente maschio legitimo, e naturale delli predetti fratelli.

Non vi essendo detti fratelli, e descendenti maschi di legitimo matrimonio, loro succedano le sorelle carnali di padre, e madre, e loro figlioli, e descendenti maschi di legitimo matrimonio nati; e dopò questi le sorelle consanguinee nate di padre solo, e loro descendenti, e con esse sorelle etiamdio congiunte di padre, e madre, e loro figlioli succedano egualmente li zij, altrimente fratelli del padre, e loro descendenti maschi in stirpe, e non in capite, escluse le sorelle vterine, fratelli vterini auuncoli, ouero zij materni, matertera, & amita.

Et essendoui ascendenti, & transuersali insieme, succeda il padre, & ascendenti maschi, salua la prerogatiua del grado trà di loro, & li fratelli, e loro descendenti legitimi, e naturali in stirpe, e non in capi, esclusa la madre, & sua linea ascendente, eccetto nella legitima, nella quale si serui la prerogatiua del grado, come di sopra; e dopò li fratelli carnali, e loro descendenti, come di sopra, concorrano li fratelli consobrini, e loro descendenti maschi, e non estando questi, anche le sorelle congiunte di padre, e madre, & loro figli succedano egualmente con il padre, & ogni altro ascendente maschio per linea paterna, secondo l'ordine della ragione comune.

Mancando alcuno con la madre, auia, e proauia, ò descendenti materni soli, e con transuersali, succedano à questi in prima li fratelli di padre, e madre, e loro descendenti maschi legitimi, e naturali, salua tra loro la prerogatiua del grado, salua solo alli sudetti ascendenti la legitima, seruando però tra essi la prerogatiua del grado, come di sopra; non esistenti questi, succedano doppo le sorelle carnali, e figliole di esse egualmente con la madre, auia, proauia paterna, & altri ascendenti per linea materna, salua sempre la prerogatiua del grado, e non vi essendo fratelli carnali, nè consanguinei, nè descendenti loro, nè sorelle, ò loro descendenti, come di sopra, mà solo zij, ò descendenti maschi di essi, succeda la madre, & auia paterna, ouero ascendente per la madre, salua tra loro la prerogatiua del grado in vna metà, e nell'altra il zio, ouero zij, e loro descendenti maschi in capi, e non in stirpe, esclusi gli vterini fratelli, e sorelle, & anco le materne, & amite.

Et anco se vi fossero le sorelle carnali, la madre, e zij, succedano tutti egualmente, volendo ancora, che li legitimati, ò dispensati possano succedere in pregiuditio delle figliole legitime, e naturali dotate, e descendenti di esse, & ad effetto della loro esclusione, come li legitimi, e naturali.

Eiusdem Statuti. *Che Femina dotata non possa succedere, durante la linea mascolina Rubr. 68.*

STatuimo, & ordinamo, che qualunque donna dotata da padre, e madre, ò qualche altro ascendente, delli beni, e cose di esso dotante, durante la linea mascolina, non possa essa, nè sua descendente succedere ab intestato nell'eredità, e beni di detto ascendente dotante, ò descendente di esso dotante nelli beni venuti à tale descendente dal dotante, mà sia ammessa solo alla terza parte degl'altri beni peruenuti, ò altrimenti acquistati, oltre à gl'altri beni hauuti dal dotante per successione, tanto ab intestato, quanto per Testamento, e di altre rate, e parte anche di detti beni, come sopra, peruenuti, & acquistati di detti descendenti, s'intenda, e sia in tutto esclusa, fin tanto, che soprauiuerà alcun maschio descendente di essa persona dotante per linea mascolina.

Dichiarando, che li beni di tal descendente morto s'intendino, e presumino fino alla sua legitima de'beni degl'ascendenti, e non d'altronde peruenuti, e se la donna hauerà più fratelli, e d'alcun di loro, ouero di tutti proprij beni loro, & di alcun di loro, ouero comuni sarà dotata, non possa tal donna tornare all'eredità di alcun di detti fratelli,

tanto

Digitized by Google

tanto congiunti di padre, e madre, quanto consanguinei, che morranno ab intestato senza figli legitimi, e naturali, fin che sopravuierà alcun fratello, tanto dell'vno, quanto dell'altro lato congionto, ouero consanguineo, ò alcun maschio descendente per linea mascolina d'alcun di detti fratelli respettiuamente, come sopra, li quali fratelli, e descendenti maschi, come sopra respettiuamente succedano à tal fratello, che morirà ab intestato, senza figli legitimi, e naturali, osseruando fra di loro in tal successione, l'ordine di ragione, esclusa detta donna dotata, fin che vi sarà alcun di detti maschi; come sopra, saluo che la donna maritata nel tempo di sua necessità possa hauere il vitto, e vestito nell'eredità di detti, secondo le forze del patrimonio, conferendo la dote, che hauerà riceuuta, se potrà, ouero cedendo le ragioni di potere repetere dette doti ad effetto di poterla conferire, come sopra, e s'intendi sempre à fauore della donna dotata tutt'hora, che apparirà dal pagamento, ò promissione di detta dote essere de' beni di detta donna, benche apparischi essere stata dotata di padre, auo, ò auia paterni, ouero di zio, fratello carnale, cugino, ouer consubrino, sorella carnale, cugina, ò consubrina, ancorche non si dicesse, che dette doti fossero de' beni di detta donna, saluo sempre li patti, che si facessero, & interuenissero fra il dotante, & il marito di detta donna riceuente detta dote, con consenso però di detta donna dotata, e nell'altre persone estranee si osserui la dispositione della ragion comune, e li patti, che interuerranno nel dar la dote.

Et se la Donna sarà dotata dal Padre semplicemente, si intenda dotata in tutto de'beni Paterni; mà se sarà dotata de'beni paterni, e materni s'intenda per la metà de'beni paterni, e per la metà de'beni materni, se altrimenti non sarà espressamente dichiarata la quantità dell'vni, e l'altri beni.

Dichiarando però che la madre, ò aua non siano tenuti in vita loro dare, e promettere alcuna parte della dote alla figlia, ò nipote; se non intanto, quanto gli parerà, mà se la Donna sarà dotata de'beni della madre, ò auia in tutto, ò parte, sia esclusa dell'heredità loro ab intestato, finche sopravuierà alcun maschio legitimo, e naturale, e descendente; come sopra.

E tutt'hora, che de'padri, aui, fratelli, & altre persone, alla successione de' quali di ragione detta donna dotata fosse chiamata, se descendenti maschi, come sopra, legitimi, e naturali per linea mascolina de'sopradetti non rimarranno, in tal caso la medema donna dotata, e loro figli, ò vero nipoti possono venire, & essere ammessi alle successioni de'sopradetti, ouero reintegrate con gli altri coheredi, ò conferendo le loro doti, ouer cedendo le attioni di potere ripeterle, come si è detto di sopra &c.

CASTILIONIS TYBERINÆ, Quod est Castrum Status Roncilionis.

PARTICVLA 42.

De successionibus ab intestato Rubr. 35.

H*Aec particula est eadem, Statuti Castri, & Roncilionis; vndè ne frustrà repetatur, vide infrà in particula sequenti* 43.

Digitized by Google

CASTRI, ET RONCILIONIS.

PARTICVLA 43.

De successionibus ab intestato Rubr. 35

QVia publicè interest dignitatem, & amplitudinem in familijs conseruare, statuimus, & ordinamus, quod si quis masculus, vel fœmina decesserit ab intestato, vel intestatus, siue intestata, etiam si fuerit infans, vel aliàs intestabilis, prima causa succesſionis sit filiorum, aut descendentium masculorum, vt filij, & succesſiuè alij descendentes masculi succedant, exclusis filiabus, & omnibus alijs feminis cuiuscumque lineæ, & gradus, dotandis tamèn vt infra disponitur; si autem nulli filij, aut descendentes masculi fuerint, succedant ascendentes masculi, salua graduum prærogatiua; similitèr exclusis filiabus, & alijs fæminis cuiuscumque lineæ, & gradus, dotandis tamen, vt infrà dicetur. Si verò nulli descendentes, aut ascendentes masculi fuerint, frater, & filij fratris personarum defunctæ, siuè vtrinque coniuncti, siue consanguinei tantùm, agnati tamen, succedant, & excludant filias, & omnes fœminas cuiuscumque gradus, & lineæ, dotandas, vt infra dicetur: Si dotatę non fuerint ab aliquo, cui incumberet onus dotandi. Si autem quis decedat nullis relictis filijs, vel descendentibus, vel ascendentibus masculis ex linea masculina, neque fratre, aut filijs masculis fratris, tunc agnati masculi ex linea masculina proximiores secundùm gradus prærogatiuam, vsque ad tertium gradum inclusiuè, connumerando gradus secundùm Ius canonicum, succedant, ac preferantur filiabus, & omnibus alijs fæminis cuiuscumque lineæ, & gradus; Quæ tamen dotari debeant vsque ad annos decem, & octo ætatis suæ inclusiuè, aliàs ipsis debeatur dos duplicata, secundùm quod disponetur infrà in statuto sub rubr. sequenti, constituta tamen ei mulieri dote, non minore quàm esset legititima, si sunt filiæ, vel descendentes non dotatæ; Si verò dotatæ essent, dote minore legitimę, possint agere ad supplementum legitimæ: Aliæ verò fœminæ dotentur secundum quantitatem patrimonij, & personarum dignitatem, ac conditionem, si aliàs dotatæ non fuerint. Quibus omnibus prædictis saluis, volumus, quòd prædictæ fęminæ sic exclusę non possint causa, & occasione alicuius legitimæ molestare, & inquietare masculos vocatos ad successionem per præsens statutum. Declarantes tamèn, quod Agnati inter se succedant secundùm dispositionem, & ordinationem Iuris Ciuilis, exceptis tamèn fratribus, in quibus seruentur, vt suprà disposita. Adijcientes etiam quod si aliqua mulier maritata fuerit, nulla dote constituta ante mortem personæ, cui incubuisset onus dotandi, possit petere dotem sibi constitui, non obstante etiam, quòd in matrimonio fuerit constituta ipsa mulier.

Eiusdem Statuti. *Quòd filia sit contenta dote à Patredata, promissa, vel relicta. Rubr. 37.*

VT dubia, quæ oriri possent, circa successionem, vel exclusionem fęminarum tollantur. Statuimus, quòd filia, vel neptis, aut quælibet alia fęmina descendens sit contenta de eo, quod Pater, vel auus, aut quilibet alius ascendens sibi dederit in dotem, vel dare promiserit, aut reliquerit, nec vltrà illud occasione legitimæ, vel Iuris debiti naturæ, etiam mortuo Patre, vel ascendente ab intestato, possit fratres suos, vel alios descendentes, aut etiam ascendentes inquietare, nec de hæreditate patris, aui, vel alterius ascendentis petere, nisi id, quod pater, vel auus, aut alius ascendens

Digitized by Google

dens dederit, aut dare promiserit, vel reliquerit in vltima voluntate, donec erunt aliqui de descendentibus, vel ascendentibus, masculis, natis ex legitimo matrimonio, saluo, nisi fuerint legitimati de consensu, & voluntate patris, vel ascendentium prædictorum, de cuius, vel de quorum hæreditate ageretur, etiàm si essent bona quæ recognoscerentur ab Ecclesijs, vel pijs locis, vel personis.

CASTRI FIDARDI, Quod est sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 44.

De Muliere dotata Rubr. 40.

HAc nostra sanctione firmiter statuimus, & ordinamus, quod mulier dotata, seù cui dos relicta foret ab aliquo ascendentium, seù à fratre carnali consanguineo, vel vtrinque coniuncto, ei eam dotanti, seù dotem relinquenti ab intestato non succedat, sed sua sit dote contenta, si ex ascendente dotante supersit filius masculus, seù nepos, vel pronepos ex filio masculo, vel frater carnalis consanguineus, seù vtrinque coniunctus ex ipso ascendente, vel fratre dotante, seù frater carnalis consanguineus; Quæ dos mortuo dotante in dotatam consolidetur, & ipsius dotatæ libera fiat, stipulatione, pacto, conuentione de dote restituenda, & alijs in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque, si verò cum fratribus post mortem ascendentium mulier remanserit, & dotata non fuerit, seù ei dos relicta non sit per ipsos ascendentes, seù alterum eorum, ad cuius successionem vnà cum fratre, uel fratribus ipsa mulier vocaretur, frater, seù fratres ipsam dotare idoneè, secundùm facultates eorum, & secundùm qualitatem personarum obligati sint, & semper frater; seù fratres conuenienter puellam, interim antequàm nubat, nutrire, alereque teneantur, & in dote danda non possit apponi aliquod onus, & appositum non teneat circa dotem restituendam, vel aliter, sed libera sit, & esse intelligatur dos ipsius dotatæ, conuentione, stipulatione, & alijs in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque; Idem in filia, & nepte ex fratre, seù fratribus præmortuis ante mortem descendentis, & de cuius bonis agitur, & reliquis descendentibus ex sorore, seù sororibus præmortuis masculis, seù fœminis ad successionem ascendentis, seù ascendentium vnà cum fratre, vel fratribus ab intestato venientibus, masculi tamen ex sorore, vel sororibus descendentes ea sint portione contenti, qua, si forent fœminæ, dotarentur. Vbi autem de qualitate, & quantitate dotis dandæ, vel assignandæ contentio oriretur declarationi duorum proximiorum consanguineorum vtriusque partis si extent, vel duornm communium amicorum declarationi stetur, ad quam faciendam ad instantiam cuiuslibet partis per Potestatem infra triduum compellatur, pœna decem librarum denariorum, quæ locum habere dumtaxat volumus in successionibus in futurum deferendis, non autem in præteritis, vel pendentibus.

CASTRI LACVS, Quod est sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 45.

Che la Donna dotata non succeda nelli beni del Dotante Rubr. 27.

NIssuna Donna dotata da padre, ouer fratelli, ouero altri attinenti possa succedere nelli beni, & eredi-

Digitized by Google

eredità del detto Dotante, nè domandare supplemento di legitima, ò tribellianica, mà debbia star contenta alla sua dote, dummodo ci siano figlioli maschi, ò nipote di detto Dotante, e che per esso non sia instituta erede per testamento del prefato Dotante, ò non Dotante, e che la Donna si chiami decentemente dotata.

Eiusdem Statuti. *Che Donne non succedano nelli beni communali Rubr.* 30.

STatuimo, & ordiniamo, che nelli beni communali, ne'feudi dati per detto commune non possa succedere alcuna femina, con questo capitolo volemo habbia luogo per lo passato, presente, e futuro.

CASTRI RITALDI, Quod est sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 46.

Mulier dotata non succedat in hæreditate, nisi per Instrumentum Rubr. 14. *lib.* 2.

AD tollendum dubitationes, & lites, quæ oriuntur super successionibus mulierum in hæreditatibus; statuimus, & ordinamus, quod nulla mulier dotata à patre, auo, proauo, fratre, patruo, matre, auia, proauia, vel aliquo ipsorum, vel aliqua ipsarum, siue à quocumque alio, possit, vel eius descendentes possint succedere alicui prædictorum ab intestato, etiam in legitima, stantibus masculis per lineam masculinam descenden. ex aliquo prædictorum dotan. vel non dotan. eo de cuius successione non ageretur, sed de successione alicuius alterius prædictorum, dummodò tales masculi attineant per consanguinitatem personæ, de cuius successione ageretur, & sufficiat, quod ab vno prædictorum dotata fuerit, vel dotetur in posterum, vt stantibus masculis supradictis excludantur talis mulier, & eius descendentes à successione omnium prænominatorum, à quorum omnium successione vigore præsentis statuti, & capituli, quælibet mulier hactenus dotata, & in posterum dotanda, & eius descendentes intelligantur, & sint exclusę, & exclusi per dotationem factam, vel faciendam ab aliquo prænominatorum, & stare debeat sua dote contenta, & nihil vltra dotem, etiam ratione legitimę, vel eius supplementi talis mulier, vel eius descendentes ex ea petere possint vllo modo, sed legitima ei, vel eis debita pręsentis statuti vigore ad dotis constitutæ, vel constituendam quantitatem censeatur, & sit redacta; possit tamèn quęlibet mulier, quæ non esset dotata à matre, sed à quocumque alio, & descendentes talis mulieris de bonis, & hæreditate matris ab intestato decedentis, siue alterius descendentis à latere matris, si mater assecuta ex eius hæreditate petere, consequi, & habere decimam partem dictę hæreditatis, & non vltra stantibus masculis supradictis per lineam masculinam descendentem; ex testamento autem matris dictæ mulieris, & earum descendentes nihil vltra, quàm sibi relictum fuerit, petere possint, etiam ratione legitimæ, vel alia quacumque ratione, vel causa; Et si aliquis prædictorum, videlicet pater, auus, mater, auia decesserit intestatus, vel ab intestato, & filiam, vel nepotem vnam, vel plures non dotauerit, & ab aliquo ipsorum non fuerit dotata, dotari debeat, seù debeant ab eorum filijs, & alijs masculis per lineam masculinam descendentem eorumdem, vel alicuius eorum hæredibus, secundum consuetudinem dicti Castri, vel saltem secundum quod masculi de domo, vnde nata est mulier, dotare consueuerint per prius alias mulieres de domo eorum, & talis mulier sic dotanda dumtaxat in dote sic, vt præmittitur constituenda, succedat

Digitized by Google

dat omnibus prædictis, & illa intelligatur, & sit earum successio, & legitima, & plus in bonis paternis, maternis, fraternis, sororis, amitis, & patruorum, præter præmissam solam vnicam dotationem, petere, consequi, vel habere non possit, nec descendentes ab ea possint, & in residuo hæreditatis, & successionis, & in hæreditate, & successione, à qua mulier dotata, & eius descendentes excludatur vigore præsentis statuti, succedant masculi supradicti proximiores personæ defunctæ in omnibus casibus prædictis; Volumus insuper, quod dicta mulier dotata, vel dotanda, vel descendenda ab ea non possit audiri in iudicio, vel extra in Curia Castri Ritaldorum, vel alia, contra presens statutum, & capitulum, & contra prædicta præfatis mulieribus, vel descendentibus ab eis in prædictis, & aliquo casuum prædictorum nullo modo ius reddatur per aliquem officialem, sub pœna viginti quinque librarum de salario officialis controuenientis retinendorum, & nihilominùs quicquid factum fuerit per talem officialem in fauorem ipsarum mulierum, contra præsens statutum, & capitulum ipso iure sit nullum, irritum, & inane, & in nullo ipsis mulieribus suffragetur; Et predicta omnia volumus habere locum in præteritis, & præsentibus non decisis, vel non sub litigio pendentibus, & omnibus futuris omni meliori modo, & præcisè intelligatur, & obseruetur. Derogantes quibuscumque statutis, reformationibus in contrarium, & contra præsens capitulum, quouis modo facientibus. Propterea statuimus, & ordinamus, quod si aliquis habens filiam fœminam vnam, vel plures, & nullum descendentem masculum, & dictam filiam, vel filias dotauerit, si ab intestato decesserit, superstite fratre eius defuncti, vno, vel pluribus, siue descendentibus masculis ab ipso fratre, vel fratribus, ipse frater, vel fratres, siue descendentes ab eis masculi succedant in eius defuncti hæreditate, exclusa propria filia, siue exclusis proprijs filiabus dotatis; si autem filia vna, vel plures filiæ supersint alicuius defuncti, quæ non fuerint dotatæ ab eorum patre defuncto, nullo descendente ex eo masculo superstite, tunc frater, vel fratres, superstes, vel superstites, siuè, ipsis deficientibus, descendentes ab eis masculi, possint, & debent dictam filiã, vel filias dotare congruentèr, vt supra dictum est, & in residuo dicti fratres ipsius defuncti, vel descendentes ex eo, vel ex eis masculi bonorum, & hęreditatis dicti defuncti succedant, exclusis dictis filiabus, postquàm erunt dotatæ, saluis semper testamentis.

CASTRI RIVI, Quod est sub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 47.

De successionibus ab intestato Rubr. 49.

VOlumus, quod si quis, vel si qua ab intestato decesserit, extantibus descendentibus vtriusque sexus, masculini succedant defuncto, vel defunctæ, si sint solùm fratres, in virilem succedant dicti fratres, si verò sint fratres, & nepotes, vel pronepotes cum patre, & filijs ipsorum in stirpem, fœminæ verò, non volentibus masculis, vno, vel pluribus ad hęreditatem admitti non possint si sint dotatæ, sed dote contentæ sint, si verò dotatæ non fuerunt, debent dotari de bonis defuncti de cuius hęreditate tractatur, si de ipsius bonis de iure veniebant dotandæ, vel si nubere noluerint, sed potiùs monasterium intrare, dotem pro monasterio pro ea constituere, arbitrio boni viri, consideratis patrimonio, & personarum conditione, & more etiam monasterij in talibus, & condecentia personæ, & patrimonij, & habito respectu ad monasterium, quando monasterium intrare voluerit, interim tamèn donec nubatur, vel monasterium ingrediatur, prædicti hæredes succedentes alimen-

alimenta ipsis fœminis condecentia prouidere debeant; masculis verò non succedentibus, vel non existentibus, succedant filiæ defuncto, vel defunctæ, & nepotibus, & filijs, & filia vna existentibus fratribus defuncti, & ceteris coniunctis exclusis; vbi verò fratres, vel filij fratrum defuncti extarent, vnus, vel plures, filia aliqua, vel filiabus defuncti non existentibus, nepotes, vel neptes, vna, vel pluribus ex filia, vel filiabus superstitibus, tunc dicti nepotes, vnus, vel plures, quotcumque fuerint, in tertia eius, quod de iure ab intestato essent habituri succedant, in reliquo autem fratres dicti defuncti, vel filiæ fratrum succedant, saluo semper in omnibus super dictis casibus filiabus, vel nepotibus, vel nepotibus ex filia iure in dotibus matris, auiæ, vel proauiæ, quod sit in dimidio eius tantùm, quod ab intestato essent habituræ de bonis defunctæ matris, auiæ, vel proauiæ, & hoc si de bonis ipsius non fuerint dotatæ in quantitate ęquiualente dictum dimidium, & hoc statutum sit præcisum, & pro pręciso habeatur in qualibet sui parte, non obstantibus aliquibus statutis, vel reformationibus in contrarium loquentibus &c.

CELLENI, Terræ in Prouincia Patrimonij.

PARTICVLA 48.

Quod fœminæ stantibus masculis non succedant. cap. 19.

STatuimus, & ordinamus, quod fœminæ in quacumque ætate, vita, & conditione constitutæ, stantibus masculis in pari gradu, seù eorum locum succedentibus, & eorum personam repræsentantibus, non succedant patri, neque matri, neque quibusuis alijs ascendentibus, neque fratri, seù fratribus ab intestato succedentibus, sed præfatæ mulieres contentæ esse debeant sua dote assignata, seù assignanda, secundùm qualitatem, & conditionem personarum, & facultatem patrimonij, & consuetudinem Castri Celleni, sed solùm sua dote contentę esse debeant, etiam à quibusuis personis fuerint dotatæ, & bona prędictorum parentum, seù fratrum plus petere nullo modo possint. Addentes, quod eueniente casu, quod masculus, seù masculi, qui supradictas fœminas excluserint à supradictis bonis, decederent sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, & descendentibus ab eis, superstitibus fœminis exclusis, vt supra, quod tunc hęreditas, seù portio hæreditatis prædictorum, quæ sibi contingebat tempore exclusionis prædictæ, à qua mulieres præfatæ exclusæ fuerunt, reuertatur ipso facto absque aliqua diminutione talibus mulieribus, tanquam si numquam à dicta portione exclusæ fuerint. Et prout videre est eodem Statuto Celleni cap. 19. fol. 22.

CENTI, Quæ est Terra sub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 49.

De successionibus liberorum, parentibus, vel ascendentibus morientibus ab intestato Rub. 2. lib. 3.

STatuimus, & ordinamus, quod si quis, propriè, vel impropriè sumpto vocabulo, intestatus decesserit, relictis filijs, vel alijs liberis masculis, legitimis, & naturalibus per masculos descendentibus, vno, vel pluribus, laicis, vel Clericis in sacris ordinibus non constitutis, vel qui non sint professi alicuius Ordinis, & filia, vel filiabus, vel

vel alijs fœminis, per masculum descendentibus, legitimis, & naturalibus, vna, & pluribus, si filia, vel filię, seù aliæ fœminæ prædictæ, quę remanserint, dotata, vel dotatæ fuerint à patre, auo, vel proauo, vel matre, fratre, vel fratribus suis, vel patruo suo, etiam si ille, qui dotauit, non sit ille, de cuius hęreditate ageretur, filia, vel filiæ, & aliæ prædictæ, quæ dotatæ sunt, sint contentæ de ipsa dote, seù dotibus, & in bonis paternis, vel maternis, auitis, vel proauitis, ampliùs non petant, nec petere possint, si tales masculi superstites, vel alter eorum hæreditatem defuncti adiuerint, vel in ea se immiscuerint, ipsi, vel eorum descendentes masculi, & per masculum per se, vel per legitimam personam pro eis. Nemine verò ex supradictis liberis adeunte, vel se immiscente, vel nullo ex eis existente, succedant dictę fœminæ, secundum ius commune; Extantibus verò solùm filijs, vel alijs liberis masculis, vt supra, vno, vel pluribus in sacris ordinibus constitutis, vel religiosis professis alicuius ordinis, & fœminis prædictis, tunc, & eo casu dictæ fœminæ cum dictis masculis in sacris ordinibus constitutis, vel religiosis, & professis, succedant cum eo, vel eis de iure communi, si autem supersint dicti filij, vel alij liberi filij masculi, vt supra, quorum aliquis, seù aliqui sint laici, vel Clerici in sacris non constituti, & alij, vnus, vel plures sint in sacris ordinibus constituti, vel professi, vt supra, & supersint etiam dictæ fœminæ, vna, vel plures cum eis, tunc, & eo casu dictę fœminæ cum dictis omnibus specificatis supra succedant de iure communi, sed tamèn ipsarum fœminarum, unius, uel plurium portio dictis masculis laicis, uel clericis non constitutis in sacris, & qui non sint professi, ut supra, aut authoritate præsentis statuti totaliter, acquiratur, & ab eis dotari debeant secundum formam nostrorum statutorum, & prædicta locum habeant in futuris tantùm, & pręsentibus non decisis per sententiam, laudum, vel transactionem, uel alitercumque. Volumus tamèn, quod mulieri decedenti ab intestato, quæ contraxerit plura matrimonia, & ex uno ex illis extent filij masculi, unus, uel plures dictę mulieris, uel liberi alij masculi ex filio descendentes, & ex alio matrimonio extent filię fœminę tantùm, una, uel plures, uel alij liberi descendentes ex filia filiæ fœminæ, & descendentes ex filia in non dotalibus succedant in quadrante tantùm, siuè una, siuè plures sint dictę filię fœminę, uel descendentes ex filia, & in residuo succedant dicti filij masculi, & alij liberi masculi descendentes ex filio, siuè vnus, siuè plures sint, non obstantibus dispositis in hoc statuto, saluo semper in bonis dotalibus id, quod dispositum est in statuto posito infra sub rubrica de dotibus restituendis, & in casibus prædictis dictę fœminæ, vna, vel plures intelligantur esse dotatæ, siuè data sit dos ab aliquo de prædictis, siuè in vltima voluntate eidem, vel eisdem relicta fuerit pro ea, seù eis dotandis, & ipsi mulieri, vni, vel pluribus, vel alteri pro ea, vel eis fuerit soluta, & per mulierem, vel eius nomine viro dos data fuerit. Et si plures sint fœminæ extantibus masculis supradictis, & vna, vel plures dotatæ fuerint ab aliquo de prędictis, & aliæ indotatæ, tunc illæ, quæ dotatę fuerint in bonis ampliùs petere non possint, & sint de ipsa dote contentæ, vt supra dictum est. Illæ verò, quæ dotatæ non fuerint, dotari debeant, siuè maritentur, siuè religionem intrent, vel maritari, vel monasterium, vel religionem ingredi velint, in ea quantitate, in qua fuerint reliquæ sorores dotatæ pro qualibet, nisi bona patrimonialia essent diminuta, quod legitimis probationibus constare debeat Gubernatori, dummodò dos constituenda virilem patrimonij portionem non excedat, sed filio virilis remaneat, & si plures filij sint, similitèr cuilibet filio debeat virilis remanere, & si diminutæ essent vires patrimonij, habeatur ratio diminutionis in dote constituenda à die vltimæ dotis datæ. Si verò aliqua prędictarum filiarum non fuerit dotata ab aliquo de prędictis, constituatur, & detur ei, vel eis dos in bonis patris, matris, aui, vel proaui, de cuius hæreditate ageretur, vel possessis per eos, vel eorum alterum tem-

pore mortis eorum, de cuius hæreditate ageretur arbitrio quatuor bonorum virorum coniunctorum ex parte patris, qui sint saltèm ætatis viginti annorum; & si quatuor non extarent, vel extarent, & ipsorum copia haberi non possit, arbitrio trium, & secundum possibilitatem, & facultates bonorum patris, matris, aui, vel proaui, de cuius hæreditate ageretur; & si tres non extarent, vel eorum copia commodè haberi non possit, tunc arbitrio duorum, vel vnius tantùm, vt præmittitur, coniunctorum, & si duo, vel vnius non extarent, vel ipsorum copia haberi posiit, tunc arbitrio coniunctorum masculorum ętatis, vt supra, ex parte matris, si plures extent, in eis seruando omnia supradicta de agnatis; vno uerò tantùm cognato existente, tunc arbitrio ipsius, & Gubernatoris cum ipso cognato, & tribus uicinis eius, in cuius bonis dicta dos constitui, & dari debeat, & nullo cognato extante, tunc arbitrio Gubernatoris cum consilio trium uicinorum, ut supra, dos constituatur, & detur, ut supra. Quam dotem, possint etiam hæredes talis mulieris petere taxari, constitui, & declarari, si eidem mulieri constitui, & declarari debuerit, & constitutam, & taxatam, & declaratam, siuè in pecunia, siuè in alijs rebus petere sibi dari, si eidem mulieri soluta, uel constituta non fuerit, similibus modis, quibus supra ipsa mulier petere potuisset tempore suæ uitę. Quod locum habeat, etiam in casibus præsentibus, & præteritis non decisis, & aliud petere non possint. Et si mater moreretur superstitibus filijs, & alijs liberis masculis per masculum descendentibus, & filia, uel filiabus, una, uel pluribus, & superstite patre ipsorum filiorum, uel auo paterno, eo casu filiæ, uel filia dotari debeant de bonis patris, uel aui locupletis ad dotem constituendam. Si uerò ex facultatibus eorum dos constitui non possit, tunc dos constitui debeat de bonis matris, de cuius hæreditate ageretur, modo prædicto. Et ad prædictam dotem sic constituendam, ei, vel eì, seù eius, vel eorum hæredibus, in quolibet casuum prædictorum compellantur coniuncti prædicti, & alij supradicti, vnus, vel plures per D. Gubernatorem, coram quo causa ageretur summariè, sine strepitu, & figura iudicij, quibuscumque iuris, vel facti remedijs opportunis compellantur ad requisitionem vnius, vel plurium pro ea, vel eis legitimè venientium, si vellent nubere, & essent habiles ad nubendum, & nubiles, quo casu debeat dicta dos poni ad partem ità, & talitèr, quod constare possit quantum habere debeat in dotem, & vnde, qui matrimonium contrahere vellet cum tali fœmina, vel si iam nuptæ essent, vel non dotatæ, vel si religionem intrare vellent, seù voluerint, quo casu religionis intrandæ non consideretur dos sororis, quæ fuerit maritata, sed constituatur arbitrio coniunctorum, vel Gubernatoris, vt supra dictum est, quando nulla fuerit dotata, & etiam ante tempus nubile, vel religionem intrandam, ex eo, quod masculi pręditi, vel alter eorum, qui hæredes fuerint, malè inchoarent, & inchoare dicerentur, vti substantia sua. His verò casibus, & quolibet eorum, filiæ prædictæ, quæ dotatæ essent, ab hæreditate prędicta excludantur. Aliæ verò fœminę, quæ dotatæ non essent, eodem modo ab hæreditate prædicta excludantur, & eisdem, vel earum hæredibus solummodò ius competat petendi sibi dotem constitui, & dari, vt dictum est, & bona defuncti, vel per eum possessa tempore mortis pro dicta dote constituenda, & danda ex die mortis illius, sint, & esse intelligantur eisdem fœminis, seù hæredibus earum expresśè, & specialitèr obligata, de quibus dicti propinqui, & Gubernator, cum supradictis, vt dictum est, possint eisdem fœminis indotatis, vel earum hæredibus adiudicare insolutum pro quantitate dotis sic constituendę, & ipsas, vel alium pro eis in possessione ipsarum inducere, & induci facere, etiam nulla excussione facta, saluo iure cuilibet competenti in bonis ipsius, quæsito ante mortem dicti defuncti, & valeat, quod fiet etiam si iuris, vel statutorum solemnitates non fuerint obseruatæ, dum tamèn huius statuti solemnitas obseruetur.

Et in

Digitized by Google

Et in quolibet casuum prædictorum antequàm dictis mulieribus, seù ipsarum nominibus dotes fuerint constitutę, & datæ, pręstari, & dari debeant alimenta condecentia ipsis mulieribus de bonis hęreditatis ipsius, de quibus dos constitui debuerit, arbitrio coniunctorum; & Gubernatoris, vt supra dictum est in dote constituenda, & pro ipsis alimentis bona ipsius hæreditatis sint specialitèr obligata pro illis tantùm annis, quibus appareret ipsam interpellasse obligatum, seù obligatos, & ad hoc, & in eis procedi possit, vt supra dictum est in dote constituenda. Propterea, quia satis est notum, & hactenus in iudicijs, & extra vsitatum, quod alimenta dotium, quæ dantur, seù debentur pro dotibus, communiter taxantur pro quolibet anno ad rationem anni in quantitate librarum Bononenorum pro quolibet centenario dotis debendæ, & de ista taxatione ius non appareat scriptum, & in iudicijs est necesse hunc vsum habere, seù probare; Ideo ad subleuandos litigantes, & alios quoslibet à tali onere probandi, statuimus, quod de cætero per quemcumque iudicem, arbitrum, vel arbitratorem, in quocumque casu, quo debita alimenta dotium prædictarum petantur, taxentur ipsa alimenta ad rationem septem pro centenario in anno, & ad rationem anni, & non minùs, nec vltra, cui taxationi stari debeat. Item quod dictum est de filiabus, & masculis remanentibus, ut supra, patre, uel matre decedentibus ab intestato, obtineat per omnia in nepte ex filio, & alijs fœminis, descendentibus per masculum, extantibus dictis masculis, dum tamèn dotes constituendæ non excedant portionem, quæ à patre deberetur, si ipse uiueret. Neptes autem, uel nepotes ex filia, & cæteri alij masculi, & fœminæ per fœminam descendentes, remanentibus filijs, uel alijs liberis masculis descendentibus per masculum ex defuncto, uel defuncta ab intestato à successione materna, paterna, auita, uel proauita per dictos masculos penitùs excludantur, filiabus autèm, uel alijs fœminis per masculum descendentibus extantibus, & nullis filijs, uel alijs masculis extantibus per masculum descendentibus, inter eas succedant, & successio procedat de iure communi. Declarantes insuper, quod ubicumque in aliquo casuum prędictorum in hoc, uel pręcedenti statuto contentorum, mulier, à successione ab intestato, uel ex testamento repellitur si inter masculos ad inuicem; uel cum alijs quæstio oriatur super debita iuris naturæ quota, seù quanta intelligatur propter numerum liberorum, tales fœminæ quoad ipsam legitimam in numero liberorum non contineantur, seù computentur. Item dicimus, quod si quis promittens, seù soluens dotem esset debitor mulieris, pro qua promiserit, seù soluerit, intelligatur promisisse, uel soluisse de eo, in quo esset debitor ipsius mulieris usque ad concurrentem quantitatem, & hoc non uindicet sibi locum in ascendentibus masculis, uel fratre, seù filio fratris talis mulieris, qui intelligantur de suo dotasse, nisi contrarium appareat.

CERRETI, Quod est Castrum sub Præfectura Nursiæ.

PARTICVLA 50.

Quod mulieres dotatæ non succedant certis personis Rubr.17.lib.2.

ITem statuimus, & ordinamus, quod dotatæ mulieres per patrem, seù matrem, fratrem, sororem, auum, uel auiam, non succedant ab intestato huiusmodi patri, uel matri, sorori, uel fratri, auo, uel auiæ, si talis mater, uel pater; frater, soror, auus, uel auia decederent alijs filijs superstitibus masculis, uel nepotibus ex filijs natis ex eodem matrimonio, de quo nata est dicta mulier dotata, uel si decederent

alij ex fratribus, vel fororibus, etiam suis filijs, vel alijs fratribus carnalibus, vel filijs fratrum masculis superstitibus ex vtroque parente dictę mulieris dotatæ, ad dictam successionem prædictorum venire volentes non audiantur; Et si in Iudicio egerint petendo hæreditatem, vel partem contra prædictos dictæ mulieris, & earum Procuratores per Rectores eijciantur; Et aliàs latiùs, vt in statuto prædicto, ad quod &c.

CERVETERIS, Quod est Castrum B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 51.

Che la figlia maritata, ò da maritarsi non succeda, non standoui Testamento Cap. 173. lib. 2. pag. 48.

ANcora statuimo, & ordiniamo, che la figliuola maritata, ò da maritarsi dal padre, auo, dalla madre, dall'aua, e da gl'altri superiori, ò collaterali, dal fratello, zio carnale di padre, ò dal zio carnale da canto di madre, ò nepoti, e degl'altri consanguinei, affini, coniunte, ò dall'altre estranee persone, debbia esser contenta della sua dote, e per via di successione, doue non sia testamento, nè per causa di legitima, di Falcidia, ò Trebellianica, oltre la detta dote, non possa hauere delle robbe del padre, madre, dell'auo, dell'aua, e dell'altri superiori, ò delli collaterali fratelli, zio carnale, nipoti, e dell'altri consanguinei, mà debbia esser contenta della sua dote, che gli è data, ò promessa, ò che se gli deue dare del paraggio, come di sopra è stato ordinato, e gli fratelli consanguinei, ò gli affini, alli quali si appartiene, e spetta maritarla, si astringhino, e sforzano per l'Officiali, e Massari di Ceruetre à promettere, e dare la dote del pari, secondo la possibiltà delle loro facoltà, e delli suoi, conciosia che sia espediente all'onestà del detto Castello, hauere le Donne dotate, e maritate, & ancora conseruare le stirpe, e la famiglia &c.

CERVIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 52.

Ex Capitul. 15. *lib.* 2.

STatuimus, & ordinamus, quod mater ad successionem filiorum ab intestato decedentium non admittatur, nisi ad legitimam tantùm, non extantibus fratribus, vel fororibus, filijs eiusdem patris, quod autem superest legitimè deueniant proximioribus propinquis vsque ad quartum gradum; his verò non extantibus succedat mater in totum in omnibus bonis suis, saluis testamentis, & instrumentis, ac promissionibus factis, tàm nouis, quàm veteribus, quibus testamentis, & instrumentis, seù promissionibus hoc capitulum statuti non potest preiudicium generare, extantibus uerò sororibus, uel fratribus descendentibus ab intestato, non admittatur mater ad legitimam.

Eiusdem Statuti Cap. 16.

STatuimus, & ordinamus, quod filius, uel filij masculi succedant in omnibus bonis paternis, & maternis, & filia, uel filiæ fœminæ non possint eum, uel eos molestare, uel inquietare, ultra legitimam suam, quæ legitima ei, uel eis sit salua, & hoc locum habeat, quando

Digitized by Google

quando pater, uel mater, de cuius bonis tractatur, ab intestato decesserit.

CÆSENATENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 53.

Quod filijs extantibus masculis fœminæ non succedant.

CVm per filios, & liberos masculini sexus magis, quàm per fœminas defunctarum, domus, & memoria conseruetur, & diù quadam successione ad longissimos annos duratura trahat, conseruationi eorum salubritèr attendentes necessariò statuendo duximus prouidere, quod nulla mulier, seù fœmina, neptis, seù alia quæcumque fœmina, tàm ex directa linea, quàm ex transuersali linea descendentes extantibus masculis, seù liberis masculis ex masculina linea descendentibus, parentibus, auo, proauo, seù altero eorum decedente ab intestato, seù decedentibus, succedere possit, quibus tantummodò filios masculos, seù successiuè eorum liberos succedere volumus, fœminabus filijs exclusis ipso iure, quas volumus, si dotatæ sint, suis dotibus contentas esse. Et vlteriùs ad bona defunctorum prædictorum regressum non habere ratione alicuius legitimæ portionis, aut debiti bonorum subsidij iure naturali debiti, vel alia quacumque successionis causa hic expressa, vel non expressa, quibus omninò illas remouendas duximus, denegantes actiones quascumque contra masculini sexus filios, seù liberos, & ad bona, & successionem bonorum defunctæ personæ, de cuius successione tractaretur. Indotatis verò volumus dotem constitui secundùm quantitatem patrimonij defunctæ personæ, inspecta etiam qualitate personæ patris, dotandæ ad arbitrium, & secundum declarationem duorum ex proximioribus consanguineis, seù affinibus illius, de cuius bonis ageretur, eligendorum per Potestatem, aut Vicarium Gabellæ Ciuitatis Cæsenæ sub præstatione iuramenti de benè, & rectè, & secundum eorum conscientiam constituere dotem, habito respectu tàm ad quantitatem patrimonij, quàm, & ad qualitatem personæ defunctę, & personæ dotandæ, & casu quo intra terminum prædictis assignandum, vel assignatum per alterum ex officialibus prædictis ipsi non declarauerint, vel discordes fuerint, vel fuerunt in constituendo dotem, vt supra; Tunc prędicti Potestas, & Vicarius valeat, audita relatione vtriusque, dotem constituere ei, vel eis, super quarum dotibus contentio foret, liberè super hoc potestatem, & arbitrium prædictis officialibus, vel eorum alteri attribuentes, dummodò non excedant modum, & quantitatem ab altero taxatã ei, vel ab eorum alterius declaratione, qua declaratione, seù constitutione dotis facta ad instantiam personę dotatæ, seù eius legitimi Procuratoris, seù Curatoris, casu quo minor sit teneãtur Potestas, & eius Vicarius dictam declarationem, tanquam sententiam, quæ transierit in rem iudicatam, cuius robur, & effectum ipso iure sortiri volumus, vsque ad integram satisfactionem contra bona personæ defunctæ ad effectum demandare, ordine iuris, vel statutorum aliquo non seruato, quo faciliùs dotes suas mulieres consequantur, & hanc declarationem fieri volumus tempore, quo dictæ fœminæ fuerint nubilis ætatis, vsque ad quam ætatem volumus in domo defuncti, seù defunctæ personæ alimentari secundum qualitatem personę, & patrimonij facultate inspecta. Et prædicta omnia vindicent sibi locum in bonis quibuscumque personæ defunctæ proprijs, & emphiteuticis, & aduentitijs à persona defuncta tantùm acquisitis; à prædecedentibus verò suis per se tantùm, aut per se, filijs, & nepotibus acquisitis, etiamsi ex forma iuris, concessione emphiteutica ipsę fęminæ

Digitized by Google

minæ includerentur, à quibus omninò fœminas prædictas priuamus, & ab his excludimus. Et omni iure, seù actione contra bona prędicta ipso iure remotas esse volumus, & aduenire ad masculini sexus liberos tantummodò, vt supra. Insuper prædictis addijciendo, statuimus, quod vnusquisque pater, auus, & proauus, extantibus sibi filijs, seù liberis ex vno, pluribusquè, seù diuersis matrimonijs, possit, & valeat ex bonis suis quibuscumque proprijs, seù emphiteuticis à se, vel à prædecessore suo, vel alio quocumque modo, & qualitercumque, pro se tantùm, vel se, & filijs, vt supra acquisitis plenè pro libito voluntatis disponere inter filios, & liberos, diuidendo, dando, instituendo, substituendo, & fideicommittendo, seù alio quocumque modo, seù quocumque titulo in quibusuis vltimis voluntatibus, contractibus inter viuos, vel donationibus causa mortis, non obstante aliquo iure, statuto, seù ordine in contrarium facientibus, & maximè statuto situato sub rubrica Quod extantibus filijs ex primo matrimonio mulier &c. Quod statutum corrigere intendimus ex nunc per præsens statutum ad finem sui, vbi dicta mulier extendebatur ad viros, quos per præsens statutum reponimus in eorum libero primario arbitrio, attribuentes eis plenam, & liberam facultatem disponendi inter viuos, & in quibuscumque vltimis voluntatibus eorum de bonis quibuscumque suis, & quod vltra ipsorum virorum dispositiones, nihil aliud possit peti, vel intentari ratione alicuius legitimæ, vel alia quauis causa, quæ excogitari, vel immaginari potest, vt supra. Et in fine illius statuti ibi -- ac idem intelligatur de viro, & obseruetur, remouemus ex nunc totaliter, & annullamus, & omni eius robore, & validitate priuamus illud totalitèr quoad mentem, & effectum cassamus, & pro casso, & nullo haberi volumus, & mandamus, imponentes etiam filiabus quibuscumque ex primo, vel alijs pluribus matrimonijs natis, vel nascituris, si dotatæ fuerint in testamentis, vel alijs vltimis voluntatibus parentum suorum, aut in uita eorumdem perpetuum silentium contra eorum bona ratione legitimæ iure naturæ, uel debiti bonorum subsidij eius, quod potest quomodolibet eis competere, à quibus omninò excludimus, & pro exclusis haberi uolumus ipso iure, tàm à petitione ipsius legitimæ, quàm etiam quorumcumque aliorum bonorum propriorum defunctæ personæ, aut emphiteuticorum à quibuscumque acquisitorum, ut supra decedentibus ab intestato, ut dictum est. Indotatæ uerò constitui dotem uolumus, ut supra in primo statuto declaratum extitit, cum ad defunctorum filiorum sine liberis ab intestato successione matris, seù auiæ per lineam maternam ascendentes vnà cum fratribus, & sororibus utrinque personæ defunctę coniunctis secundum gradum proximitatis succedant quondam defunctorum ad familiam extraneam domos alienas deuenerunt, superindè opportunè prouidentes statuendo sancimus, quod si quis ex filijs primi, seù alterius matrimonij sine liberis fratribus utrinque coniunctis, aut fratrum prędictorum filijs, & ex matre, seù eius linea ascendentes superstitibus ab intestato decesserunt matre, & auia secundis nuptijs deductis, fratres, fratrumque filij, & liberi secundum iura tantummodò succedant, matre, & auia, seù per earum lineam alia persona descendentes, ab omni successione, & debito iure naturæ bonorum defunctorum ipso iure exclusis. Quos durante secundo matrimonio, uel ulteriori ab omni commodo, & possessione, seù petione portionis alterius suorum filiorum, seù liberorum præmortui, quandocumque ab intestato personæ defunctæ, quomodocumque eis, uel alteri eorum debitę priuamus. Si verò à secundo, vel vlteriori matrimonio, matres suprascriptæ se abstiuuerant, vel post prædictas nuptias viduatæ fiut, tunc volumus ad debitum sibi in bonis filiorum præmortuorum debita portione succedere, & in bonis illius vti, & frui donec vixerint, & vitam vidualem duxerint, & dimidia vitæ suæ cum vidua maritorum, & auijs persulgeat, possessionem, & vsumfructum tantummodò dictarum rerum, pro sibi debita

bita

Digitized by Google

bita portione, concedimus, omnia, & eius prædicta bona alienanda, quomodolibet extraneam personam, vel successionem alterius matrimonij coniunctionem susceptam, succumbant, remota facultate, sublata potestate alienandi, seù aliter transferendi in aliquas personas, præter quam in filios, & liberos ex eo matrimonio, ex quo, seù cuius facultatibus prædicta persona prouenta sit, inter quos tantummodò eis liberam facultatem, potestatem, quem dignissimum putauerint reseruamus, quod si nulla matre, aut auia, aut alia ex linea materna condito testamento decesserit, tunc volumus omnia quæcumque bona ad eas peruenta ex successionibus prædictis remitti, & reuerti ipso iure cum omni proprietate ad superstites filios, & liberos, ex matrimonio, à cuius facultatibus peruenta sint; In quibus eas volumus tantummodò succedere defuncta matre, aut auia, secundum quod iura distribuunt prælatione, seù gradus prærogatiua inter eos seruata &c.

CINGVLI,
Quæ est Terra sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 54.

De Muliere dotata Rubr. 40.

Item statuimus, & ordinamus, quod si mulier reperiatur dotata à patre, vel à matre, vel à fratribus, vel sororibus, vel ab aliquo ipsorum, ab intestato non succedat eis, nec alicui ipsorum, singula singulis referendo in eorum gradu existentibus, & ad bona paterna, materna, vel fraterna nullum habeat regressum contra fratres, vel sorores, vel legitimos, seù prætendentes causam ab eis, nisi ad tantum, quantum, quod pater, vel mater, aut aliquis prędictorum in vltima voluntate, vel aliter sibi reliquerit, vel concesserit vltra dotem: sed si mulier dotata sua dote deberet aliquid habere à prædictis personis, omni solemnitate iuris omissa, eos cogat Potestas sibi satisfacere ostenso instrumento dotali ad petitionem ipsius dotatę, & hoc locum habeat in præteritis, præsentibus, & futuris.

Aliud decretum, seù reformatio Communitatis dictæ Terræ super intestatis successionibus.

Item statuimo, & ordiniamo, che quando occorresse, che alcuno mancasse, ò morisse ab intestato, & hauesse figliuoli maschi, e femine, che le dette femine non succedano per la rata dell'eredità, mà che siano dotate secondo la conditione della loro famiglia, ò casa, e quando non hauesse nè figliuoli, nè figlia, detta eredità succeda alli maschi del ceppo della casa. Placet, dummodò filiæ fœminæ fuerunt congruè, & competentèr dotatæ, & quod filijs, vel filiabus non existentibus, neque matre, alij masculi de cippo admittantur.

CITERNÆ,
Terræ sub Gubernio Ciuitatis Castelli.

PARTICVLA 55.

De successionibus ab intestato. Cap. 47.

Statuimus, & ordinamus, quod si aliquis ab intestato decesserit, siquidem ipse decedens, & mortuus fuerit pater, auus, vel proauus, succedant tali decedenti masculi descendentes ex eis, vel quolibet ipsorum per

Digitized by Google

per lineam maſculinam, filiæ fœminæ deſcendenteſque ipſarum, ſi remanſiſſent maſculi, vel plures non poſſint ſuccedere, & ſi decedens fuerit mater, auia, vel proauia, ſimilitèr fœminæ, & deſcendentes ipſarum non poſſint ſuccedere ſuper dictis ſuperſtitibus maſculis, & in quolibet caſuum prædictorum mulieres ipſæ ſi dotatæ non eſſent, debeant congruè dotari facultate, & bonis dictę hæreditatis, de qua ageretur, arbitrio duorum magis idoneorum conſanguineorum. Et ſi dictæ fœminæ non dotarentur, poſſint ipſæ eædem petere bona illius hæreditatis, & habere, & tenere vſquequo fuerint congruè dotatæ, non obſtante aliqua alienatione de bonis hæreditatis prædictæ. Et ſi frater nollet maritare ſororem, aut eam vellet maritare indecenter, vel ad eam maritandam eſſet inhabilis, quod tunc duo ex proximioribus conſanguineis ipſorum, vnus ex latere paterno, alius verò ex latere materno debeant eam maritare ſecundum facultatem patrimonij, & ſi ipſi duo concordes non eſſent, eligatur tertius per Priores Fraternitatis Sanctæ Mariæ, & duo ex dictis tribus poſſint ſecundum facultatem patrimonij eam liberè maritare, & dotem conſtituere, & frater prædictus non poſſit aliquid opponere, vel contrauenire ad id, quod factum fuerit per dictos Priores. Et fiat electio dictorum conſanguineorum, & tertij ad petitionem cuiuſcumque concurrentis dictæ fœminæ prædictæ narrantis, & petentis coram Domino Vicario; Si verò ſuperſunt tantùm fœminæ deſcendentes, vel maſculi deſcendentes ex fœminis, vnà ſimul ſuccedant omnes dotatæ, & non dotatæ, & filij, vel nepotes earum ſecundum formam iuris, dùm tamen dotes conferantur illarum, vel earum, in quarum locum ſuccedant. Si verò fuerit filius, vel filia, nepos, vel neptis, pronepos, vel proneptis, vel alia perſona deſcendens, qui, vel quæ deceſſerit ab inteſtato, & qui, vel quę non habuerint deſcendentes, ſuccedant aſcendentes per lineam maſculinam vnà cum fratribus defuncti, vel filijs fratris maſculi, ſi ſuperſunt, & in eo caſu tantùm, quo ex perſona defuncta ſuperesſet mater, & patruus, mater poſſit ſuccedere in quarta partis hereditatis perſonæ mortuæ, & in reſiduis tribus partibus ſuccedat patruus, ſiuè zius paternus, vel filius, ſiuè filij patrui, ſiuè fratres patruelis. Et mortuo fratre ab inteſtato, ſorores ſuccedere non poſſint, ſi remanſerint vnus frater carnalis, ſiuè plures, paternus, ſiuè maternus, vel ſaltem paternus, aut filius ipſius fratris, & ſorores illæ, ſi dotatæ non eſſent, & non maritatæ, debeant congruè maritari de bonis fratris defuncti, prout ſuperiùs de alijs dictum eſt. Item ſi remanſerit patruus perſonæ defunctæ, ſorores ſuccedant ſolùm in quarta parte hæreditatis fratris defuncti, etiam ſi dotatę eſſent, & ſi dotatæ non eſſent debeant congruè dotari, vt ſuperiùs dictum eſt, & nihilominùs in quarta parte ſuccedant, & debeant filij, & nepotes alij ab inteſtato ſucceſſores, quando ex perſona defuncta eſſent fœminæ, dotare ſecundum formam ſupradictam ex bonis defuncti, facere Inuentarium omnium bonorum patris, matris, aui, auiæ, vel alterius perſonæ, cui ſuccederent, ad hoc, vt dictæ filiæ, ſorores, aut nepotes, aut aliæ fœminæ dotandæ ex bonis defuncti, in aliquo defraudari non poſſint, & illud inuentarium dicti ſucceſſores facere teneantur infra menſem à die mortis defuncti, cui ſucceſſerint, & ad petitionem ipſarum mulierum, vel alicuius ipſarum Vicarius teneatur ipſos ſucceſſores cogere ad confectionem illius inuentarij, & ſi dictæ fœminæ dotatæ eſſent ſecundum formam præſentis capituli non habeant vlterius regreſſum ad bona paterna occaſione ſuæ legitimæ, vel alterius ſucceſſionis ab inteſtato, exiſtentibus alijs, qui ſuccedere poſſent ſecundùm formam ſtatuti loquentis de ſucceſſionibus ab inteſtato ſupradictam, ſed debeant eorum dotibus ſtare contentę, & quæ ſupra dicta ſunt de ſucceſſionibus ab inteſtato, & expreſſa, locum habeant, & intelligantur, & obſeruentur in omnibus, & per omnia, etiam in quocumque moriente inteſtabili, & quæ dicta ſunt de inteſtabili locùm habeant in

caſibus

Digitized by Google

casibus futuris tantùm, à die præsentis statuti confirmationis.

Circa contenta in supradicto capitulo in totum dictum capitulum confirmantes, pro tollendis dubijs, & disputationibus, declarantes decreuerunt, quod filiæ fœminæ, descendentesque ipsarum ob existentiam masculorum descendentium non succedant, vt in dicto capitulo, & dotentur, si dotatæ non sint, intelligi voluerunt, & decreuerunt, quod tunc filia, vel descendens ex filia dotata censeatur, adeò quod vlterius dotari non debeat, quando est dotata de bonis illius, de cuius hæreditate agitur, vel saltem de bonis communis patris, vel communis matris, communis aui, vel communis auiæ, & sic quod filia, vel neptis, dotata ex bonis patris, non debeat iterum dotari ex bonis matris, si superfit frater coniunctus dictæ mulieri ex latere patris, & matris, vel ex latere patris tantùm legitimus, & naturalis, siue filij talis fratris tali modo legitimi, & naturalis; In casu verò, quo fœmina esset dotata ex bonis patris, & superesset frater dictæ mulieris ex latere matris tantùm, ista mulier non debet censeri dotata, cum agitur de hæreditate matris suæ, quamuis dotem habuerit ex bonis maternis in vtilitatem fratris dictæ mulieris, non filij eiusdem patris, ex cuius bonis dotata est, sed debet congruè dotari etiam ex bonis matris, quam congruam dotem vsque ad legitimam ascendere voluerunt. Et ita è contrà decreuerunt, & statuerunt in filia, vel nepte dotata ex bonis matris, vel aui materni, vel auiæ maternæ, quod si agitur de successione patris, vel aui paterni, vel auiæ paternæ, hæc mulier debeat iterum dotari ex bonis paternis, vel auitis paternis, nisi superfit frater coniunctus vtrinque, vel ex latere paterno saltèm, seù filij legitimi, & naturales talis fratris vtrinque coniuncti, vel saltèm paterni.

Item declarantes statuerunt, quod filio, vel filiæ legitimo, & legitimæ, & naturali decedenti ab intestato sine liberis legitimis, & naturalibus mater, vel auia materna non succedat, si extet aliquis ex ascendentibus lineæ paternę, siuè frater vtrinque coniunctus, siuè ex latere patris tantùm dicti defuncti legitimi, & naturales; casu verò, quo fratres, vel frater primi gradus, vt supra, vel ascendentes personæ mortuæ non extarent, sed extaret patruus, vel fratres patrueles, tunc mater in quartam partem succedat, in residuo patruus, & fratres patrueles, vnus, vel plures, prout erunt, & extabunt, qui si concurrant cum patruo, vel patruis, succedant in stirpem, & non in capita.

Item aduertentes, qualiter in versiculo dicti capituli incipiente — Et mortuo fratre &c. implicatur aliqua varietas, vt euitentur disceptationes decreuerunt sororem excludi, vt in dicto capitulo, & versic. — Si extiterit frater vtrinque coniunctus, vel ex latere patris tantùm ipsius defuncti, qui sit legitimus, & naturalis ob existentiam fratris vterini tantùm, noluerunt sororem excludi. Addentes, quod quemadmodum patruus excludit sororem, excepta quarta parte ab hæreditate fratris ab intestato sine liberis defuncti, ita & fratres patrueles sororem excludant in omnibus, & per omnia, excepta quarta parte; declarantes; quod appellatione fratris secundum adiuncta in hoc capitulo non comprehendatur frater patruelis, nisi expressè dicatur.

CIVITATIS CASTELLI, siuè TIPHERNATENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 56.

De successionibus ab intestato. Cap. 46. lib. 2.

Item statuimus, & ordinamus, quod si aliquis ab intestato decesserit, siquidem fuerit pater, mater, auus, auia, proauus, proauia, vel alij ascendentes succedant tali decedenti masculi de-

ſcendentes ex eo per lineam maſculinam; fœminæ verò deſcendentes ſi ſunt dotatæ ſuperſtitibus maſculis deſcendentibus ex tali decedenti ab inteſtato per lineam maſculinam, vel aliquo ipſorum in aliquo non ſuccedant; ſi verò dotatæ non eſſent, dotentur de bonis, de cuius hæreditate agitur, arbitrio duorum magis idoneorum conſanguineorum, aut ſuccedant in portione hæreditatis ſibi de iure competenti, & hoc ſit in electione dictorum maſculorum ſuperſtitum, ſi verò ſuperſunt tantùm fœminę deſcendentes, vel maſculi deſcendentes ex fœminis, vel vnà ſimul ſuccedant omnes dotatæ, & non dotatæ, & filij, vel nepotes earum ſecundum formam iuris, dùm tamèn dotes conferantur earum, vel illarum, in quarum loco ſuccedunt. Si verò fuerit filius, vel filia, nepos, vel neptis, pronepos, vel proneptis, vel alia perſona deſcendens, qui, vel quæ deceſſerit ab inteſtato, & qui, vel quæ non habuit deſcendentes, ſuccedant aſcendentes per lineam maſculinam, vnà cum fratribus defuncti, vel filijs fratris maſculi, ſi ſuperſunt, ſecundùm formam iuris, ſororibus excluſis, ſi verò fuerit frater, vel ſoror, qui, vel quę deceſſerit ab inteſtato, non ſuperuiuentibus deſcendentibus, vel aſcendentibus, volentibus ſuccedere, vt ſupra, ſuccedant fratres maſculi conſanguinei, & filij maſculi vtrinque coniuncti, ſi ſunt, & ſi non ſunt, ſuccedant maſculi fratres conſanguinei, & filij maſculi dictorum fratrum conſanguineorum tantùm, & ſi non ſuperſunt, ſuccedant patrui, & filij maſculi patruorum ſororibus excluſis, & matre, & auo materno, & auia materna, & omnibus alijs attinentibus tali decedenti ex latere matris, & ſi prædicto decedenti non ſuperſunt deſcendentes, vel aſcendentes, vel collaterales prędicti, vt dictum eſt, ſuccedant alij attinentes ſecundùm formam iuris communis. Declarantes, quod quoad prędicta fœmina intelligatur dotata, ſiuè dos fuerit pro ea ſoluta, vel promiſſa, vel eidem in teſtamento, vel alia voluntate aſſignata ab aliquo prædictorum.

Addentes, quod præſens ſtatutum locum habeat in infante, pupillo, & furioſo, qui inhabiles ad teſtandum deceſſerint, vt eorum ſucceſſiones, ſecundùm formam præſentis ſtatuti deuoluantur, & talis additio ad futura tantùm locum ſibi vendicet.

CIVITATIS NOVÆ, Terræ B. in Prouincia Marchiæ.

PARTICVLA 57.

De teſtamentis, de ſucceſſionibus ab inteſtato, & de muliere dotata Rubr. 28. lib. 2.

TEſtamentum etiam nuncupatiuum, non valeat ipſo iure, etiam quoad legata, & fideicommiſſa, ſi in eo non fieret expreſſa mentio de debente inſtitui, vel exhæredari per talem teſtatorem, etiam ſi dicto teſtamento eſſet adiecta clauſula codicillaris, vel cuiuſcumque alterius vltimæ voluntatis, quæ clauſula habeatur pro non adiecta, & ipſo iure non valeat. Et præſumatur dictum teſtatorem ignoraſſe viuere, vel in ventre eſſe, vel in memoria non habuiſſe debentem per ipſum inſtitui, vel exheredari, quæ pręſumptio ſit iuris, & de iure, niſi in dicto teſtamento eſſet præterita perſona, quæ ſecundum formam præſentis ſtatuti eſſet excluſa à ſucceſſione ab inteſtato eius ſi non feciſſet teſtamentum, & ſi in dicto teſtamento eſſent ſcripti hæredes agnati vſque in ſecundum gradum incluſiuè habitatores in terra Ciuitanouæ, vel eius diſtrictu, vel promittens infra annum, cum idoneo fideiuſſore perpetuò in dicta Terra habitare, ſub pœna centum librar. & in confiſcatione omnium dictorum bonorum, ex nunc dicto communi, & non aliæ perſonæ. Vbi verò eſſent

ſcriptæ

Digitized by Google

ſcriptæ aliæ perſonæ, quàm dicti agnati, quoad alias perſonas dictum teſtamentum non valeat, ſed in locum dictarum aliarum perſonarum admittatur dicta perſona præterita excluſa à ſucceſſione ab inteſtato eius, qui fecit teſtamentum vigore præſentis ſtatuti. Denique ſi in teſtamento aliquo eſſet facta aliqua ſubſtitutio filio, vel filiæ impuberi, vel deinceps per quæcumque verba directa, vel obliqua, vel communia per potentem facere ſubſtitutionem pupillarem, præſumatur de iure fuiſſe; & eſſe voluntatem, & mentem dicti teſtatoris voluiſſe facere ſubſtitutionem expreſſam pupillarem infra tempus pupillaris ætatis, & vt expreſſa pupillaris debeat cenſeri, & iudicari, & iſto caſu dicta verba directa, obliqua, vel communia, vigore præſentis legis trahantur ad directam, & expreſſam ſubſtitutionem pupillarem durante dicta pupillari ætate. Inſuper agnati maſculi, vſque in ſecundum gradum incluſiuè habitatores in dicta Terra, vel in eius diſtrictu, in ſucceſſione ab inteſtato propriè, vel inpropriè alterius agnati, vel agnatæ, ex qua non remanſerunt deſcendentes, præferantur cognatis, & fœminis, donec dicti agnati, vel maſculi deſcendentes ex eis per lineam maſculinam extiterint. Dummodò dicti agnati fuerint dictæ hæreditatis capaces, & dictæ hæreditati ſe immiſcuerint, vel adiuerint dictam hæreditatem, alioquin dictę perſonæ excluſæ habeantur pro non excluſis. Vbi verò talis perſona excluſa à dicta ſucceſſione eſſet dotata ab illa perſona, à cuius ſucceſſione excluditur, tunc talis perſona, & eius deſcendentes ſint contenti, ſeù contentæ dicta dote, donec dictæ perſonæ excludentes ipſam, & ipſius deſcendentes maſculi per lineam extiterint. Et intelligatur mulier dotata quando fuit etiam dos promiſſa, relicta, ſatisfacta, vel aliter conſtituta. Sed ſi dicta perſona excluſa non fuiſſet dotata ab illa perſona, à cuius hęreditate excluditur, ſed de iure communi deberet de dicta hæreditate ad minùs habere legitimam, tunc talis perſona excluſa pro eius legitima debeat habere ſextam partem hæreditatis prædictæ diuidendam æquali portione inter omnes debentes habere dictam legitimam, deducto ære alieno, & funeris impenſa. Et ſi dicta legitima ſuperiùs deſcripta non ſufficeret dictæ perſonæ excluſæ pro dote, vel pro alimentis, conſtituantur ſibi alimenta, vel dos, ſecundum declarationem fiendam per Rectorem; vel per Iudicem, cum duobus agnatis, vel cognatis, vel vicinis dictæ perſonæ excluſæ ſummariè, ſimplicitèr, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij omni ſolemnitate iuris omiſſa, vel non ſeruata, quibuſcumque diebus etiam feriatis in honorem Dei, & in omni loco, dummodò non ſit de excludentibus dictam perſonam à dicta ſucceſſione, quorum ſententiæ, & declarationi, dicta perſona excludens ſtare tacita, & contenta teneatur, ſub pœna centum librarum dictę perſonæ excluſæ de facto applicandarum. Et nihilominùs dicta perſona excludens ipſo iure ſit dicta ſucceſſione priuata, & applicetur dictę perſonæ excluſæ, ac ſi dicta perſona excluſa, non fuiſſet excluſa à dicta ſucceſſione. Et quod ſententiatum, & declaratum fuerit per prædictos præſumatur fuiſſe, & eſſe legitimè deductum, & prolatum, ac confeſſatum per partes. Et talis præſumptio, ſit iuris, & de iure. Ita quod non admittatur probatio in contrarium. Si verò dicti agnati, & ipſorum deſcendentes per lineam maſculinam deficerent, tùnc tales perſonæ excluſæ, & ipſarum deſcendentes admittantur ad dictam ſucceſſionem, à qua fuerunt excluſę, ac ſi non fuiſſent excluſæ, & ac ſi per dictas perſonas excluſas dicta hæreditas ab initio fuiſſet adita, vel dictæ hæreditati ſe immiſcuiſſent. Et prædicta omnia vindicent ſibi locum in inteſtabilibus, & in decedentibus ſine teſtamento. Porrò ſi aliqua fœmina deceſſerit ſuperſtitibus ſibi deſcendentibus maſculis per lineam maſculinam, & fœminis ab inteſtato eidem ſuccedant maſculi per lineam maſculinam deſcendentes, ſcilicèt ſecundum ius commune, excluſis dictis fœminis, & ex eis deſcendentibus, qui-

Digitized by Google

bus debeatur legitima prout ſupra dictum eſt, ſi non eſſent ab ipſa dotatæ, ſi dicti maſculi capaces eſſent,& hæreditatem prædictam adiuerint, & donec dicti maſculi, & deſcendentes ex maſculis per lineam maſculinam extiterint excluſis etiam dicto caſu à ſucceſſione dictæ fœminæ ab inteſtato dictis agnatis. Sed ſi ab inteſtato dictæ mulieri ſupereſſent ſolum deſcendentes fœminæ, vel ipſarum deſcendentes, tunc illę ſuccedant ſecundum ius commune excluſis dictis agnatis. Sed ſi ex dicta fœmina decedente ab inteſtato ſuperſtitibus filijs maſculis, vel deſcendentibus per lineam maſculinam ex ea, & fœminis, & deſcendentibus ex eis: & dictæ fœminæ eſſent dotatæ ab ipſa, tunc dictæ mulieres,& deſcendentes ex eis ſint contentę dicta dote, donec dicti maſculi extiterint. Si verò dicti maſculi, & deſcendentes maſculi ex eis deficerent: tunc fiat, prout ſuprà dictum eſt ibi -- Si verò dicti agnati, & ipſorum deſcendentes per lineam maſculinam &c. Poſtremò ſi aliqua perſona decederet inteſtabilis,vel inteſtata,ſuperſtitibus ſibi dumtaxat agnatis, vel cognatis tranſuerſalibus in quartum gradum, ſibi Commune dictæ Terrę ſuccedat in quarta parte hæreditatis dicti deſcendentis. Si autem decederet nullis relictis liberis, nec agnatis, vel cognatis vſque in tertium gradum incluſiuè, ſiquidem eſſet maritus decedens inteſtatus, ſuperſtite ſibi vxore, dictum Commune habeat hæreditatem totam, excepto quod ipſa mulier ſit vſufructuaria omnium bonorum dictę hęreditatis,etiam vltra dodrantem. Et è contrà ſi eſſet vxor decedens ab inteſtato, nullis relictis liberis, nec agnatis, vel cognatis, vſque ad dictum gradum incluſiuè, ſed ſuperſtite marito,dictum Commune habeat hæreditatem dictæ vxoris, ſed maritus vſumfructum, prout ſupra dictum eſt in hæreditate mariti.

CIVITATIS PLEBIS.

PARTICVLA 58.

De ſucceſſionibus ab inteſtato, & quod fœminæ dotatæ ſtantibus maſculis non ſuccedant.

CVm publicè interſit in Terra Caſtri Plebis familiarum agnationumque dignitatem diù conſeruare, quod ex diuitiarum affluentia, ac conſeruatione potiſſimum prouenit, idcircò ad præmiſſum effectum, & finem huius ſtatuti perpetuò valituri, ac inuiolabiliter obſeruandi diſpoſitione ordinauerunt, & conſtituerunt, Quod quælibet mulier, quæ fuerit, vel erit dotata à patre, vel ab alio aſcendente per lineam paternam, non poſſit, nec valeat ab inteſtato ſuccedere alicui ex ipſis aſcendentibus, ſiuè ipſe pater dotauerit, ſiuè alius aſcendens per ipſam lineam paternam, nec etiam ſuccedere poſſit alicui deſcendenti ab aſcendente dotante, ſi alius aſcendens per dictam lineam paternam ipſam mulierem dotauerit, donèc, & quouſque ſupererit aliquis filius, vel alius deſcendens maſculus per lineam maſculinam dicti patris,vel alterius aſcendentis per lineam paternam dotanti. Et ſimili modo dotata à matre,vel aliquo de linea materna aſcendente non poſſit ſuccedere matri, nec aſcendenti, ſiuè deſcendenti per dictam lineam maternam, donec, & quouſque ſupereſt aliquis deſcendens ex eadem linea materna, & ſic quemadmodum dotata mulier à patre, vel aliquo per lineam paternam deſcendente, vel aſcendente excludetur à ſucceſſione patris, vel aliorum, à linea paterna deſcendentium, vel aſcendentium, ſicut ſuperius dictum eſt, ita dotata à matre, vel aſcendente à linea materna exclu-

Digitized by Google

excludatur à successione matris, & aliorum de linea materna. Mulier dotata intelligatur, si ei, vel alteri pro ea fuerit aliquid datum, vel promissum, siuè relictum in Testamento, vel alia vltima voluntate ab aliqua ex expresse nominatis personis, & quicquid promissum, vel relictum fuerit pro dote, & cum expressione, quod promittebatur, vel relinquebatur pro dote, id tantùm dotis nomine intelligatur, & habere debeant, sed si simplicitèr, & sine aliqua expressione, quod promittebatur, vel relinquebatur pro dote, tùnc, & eo casu promissum, vel relictum, in dubio pro dote promissum, & relictum esse intelligatur. Et si quantitas, vel res, promissa, seù relicta pro dote, diceretur non sufficere pro congrua dotatione ipsius mulieris, tùnc mulier agere possit contra fratres, & alios, qui præsentis statuti vigore eam à successione excluderent ad supplementum, vsque ad dotem congruam arbitrio duorum proximiorum consanguineorum interesse non habentium, & in eorum defectum arbitrio Dominorum Priorum, qui arbitrari, & considerare debeant congruitatem dotis, habito respectu ad naturam, & qualitatem temporum, consideratis viribus patrimonij, dignitate familię, & alijs in facto aduerteñ, atque considerandis. Si verò mulier nullo modo dotata fuerit, tùnc, & eo casu eam dotari possit arbitrio duorum proximiorum consanguineorum, vel dictorum Priorum in defectum consanguineorum, ad hoc, vt à successionibus mulieres excludantur, & facta dicta congrua dotatione ad arbitrium consanguineorum, vel dictorum Priorum in casu, de quo supra, perindè habeatur, & sit, ac si dotata fuisset à patre, matre, vel aliquo alio ascendente per lineam paternam, vel maternam, & facta dicta declaratione congrue dotis, ei per ipsam mulierem stari debeat omninò, etiam si dicta dos, quæ congruè declarata fuerit, non ascenderet ad quantitatem legitimæ. Declarantes pręthereà, quod si fratres, vel alij, qui mulierem dotare tenentur in ea dotanda negligentes fuerint, tunc, & eo casu mulier ipsa secundum iuris communis dispositionem, pręsenti statuto non obstante, succedere debeat. Negligentes autèm intelligantur, si à tempore mortis patris, vel alterius dotare debentis mulierem viginti annis maiorem congruè non dotauerint infra annum, minorem verò viginti annis, si per totum vigesimum annum completum non dotauerint, negligentes in dotando intelligantur. Declarantes prætereà, quod mulier expelli non possit per neminem ab hæreditate, antequam nuptui tradatur propter dotationem factam, sed alimenta, & vestes congruas habere debeat; Si contigerit etiam, quod mulier dotata vidua remaneret, redire possit ad domum, & hæreditatem paternam, vel ascendentis. Item si quis, vel si qua ab intestato decesserit superstite fratre, vel fratribus, sorore, vel sororibus vtrinque coniunctis, vel ex latere patris tantùm, vel superstite aliquo ascendente ex eis, vel eorum aliquo superstite etiam matre, vel alio ascendente per lineam maternam mortua matre, tali descendenti mater, vel ascendens per lineam maternam in bonis ad dictum filium, vel filiam, vel vlteriorem ascendentem à patre, vel alio ascendente per lineam paternam obuentis nullatenus succedat; in bonis autem aliundè quęsitis ius commune seruetur; si verò aliquis ascendenti sine liberis, ac etiam sine fratre, vel sorore vtrinque coniunctis, siue ex latere patris tantùm, superstite matre, vel ascendente per lineam maternam ipsa matre mortua, superstite etiam patruo, vel descendente masculo patrui mortui, tunc mater si extat, vel ascendens per matrem ipsa matre mortua, non succedat, nisi in tertia parte hæreditatis sic decedentis; in reliquis autem duabus tertijs succedat patruus, seù descendens ab eo, ipso patruo non superstite. Testamentis, & alijs vltimis voluntatibus in præmissis semper saluis.

CIVI-

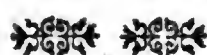
Digitized by Google

CIVITATIS VETVLÆ.

PARTICVLA 59.

Che le femine dotate, e descendenti da esse non possano succedere alli fratelli morienti senza far testamento Rubr. 25.

ANcora statuimo, che la femina dotata de' beni paterni, ouero materni epsa, e descendenti da lei, ouero altro suo successore non possano domandare alcuna cosa dalli fratelli carnali nati da quello proprio matrimonio, ouero da' nepoti nati da essi de'loro beni, nè tornar ad parte con essi, nè alcuna cosa domandare ab intestato, e se fosse morto lo padre senza testamento, nè possa domandare la parte della dote della sua madre alli fratelli carnali nati d'vn padre, e di vna madre, e questo intendemo similmente nelli beni dell'auo, e del bisauo, e delli vlteriori nipoti, & nipote femine nate di vna figliuola coniunta de vno proprio padre, e di vna madre, come hò detto, reseruata la legitima per ragione di natura, computata la dote in tutti li casi sopradetti &c.

COLLIS MARCHESII, Castri sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 60.

Che le Donne non possano succedere Cap. 16.

STatuimo ancora, & ordiniamo, che se alcuna Donna del detto Castello, e suo ristretto sarà dotata d'alcuno suo consanguineo paterno, ò materno, non possa per l'auuenire dimandare altro, ò hauere delli beni con alcuno suo consanguineo paterno, ò materno non possa succedere per l'auuenire à nissuno di detti suoi consanguinei ab intestato in alcuno de'loro beni, mà debbia stare tacita, e contenta della dote promessali, & questo volemo, che habbia loco nel passato, nel presente, e nel futuro, non ostante leggi, e statuti, capitoli, ò riformanze, che facessero in contrario &c.

COLLESTATTIS, Terræ B. sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 61.

Quod mulier dotata non possit succedere ab intestato. pag. 22.

ITem statuimus, & ordinamus, quod nulla mulier dotata, vel descendens ex ea possint peruenire ad successionem ab intestato patris, matris, sororis, &

ris, & fratris; & si pater habuerit filios masculos legitimos, & naturales descendentes ex masculis; & hoc locum habeat tàm de successione patris, quàm de materna, & sit de sua dote tantùm contenta, & vltra suam dotem aliquid de bonis paternis, maternis, sororis, & fraternis habere non possit, & hoc locum habeat in præsentibus, preteritis, & futuris.

Eiusdem Statuti. *De descendentibus intestatis num.* 31.

ITem statuimus, & ordinamus quatenus, si quis decesserit intestatus, sine filijs legitimis, vel filiabus ex se natis, vel ortis, quatenus bona paterna succedant propinquioribus consanguineis sui cippi ex parte patris vsque in quartum gradum, & bona materna eodem modo succedant propinquioribus ex parte matris.

CORANÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 62.

Quod mulier dotata patri, & matri ab intestato decedentibus cum fratribus non succedat libr. 2. cap. 20.

STatuimus, & ordinamus, quod filia fœmina dotata, stantibus masculis, patri, & matri ab intestato defunctis non succedat, nec succedere possit, sed ipsi tantùm filij masculi patri, & matri ab intestato defunctis succedat in omnibus bonis eorum, exclusa fœmina dotata, quæ dote sua volumus, quod sit contenta, siue fuerit dotata à patre, vel à matre, siue ex bonis communibus vtriusque, & quod diximus de filia fœmina, idem dicimus de eius filijs ea defuncta stantibus masculis supradictis. Ex testamento verò possit dicta filia fœmina stantibus masculis, patri, & matri succedere æqualitèr, vel inæqualitèr iure institutionis, vel legati, prout ipsi parentes voluerint, teneatur tamèn cum fratribus dotem conferre iuxta formam iuris, quando vnà cum eis succedit ex testamento, nisi in eorum testamentis contrarium senserint parentes tacitè, vel expresè.

CORINALDI, Terræ sub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 63.

Quod filiæ fœminæ, donec masculi superfuerint, non succedant, sed dotentur. Rubr. 36. lib. 2.

VT familiarum dignitates perpetuentur necessarium forè duximus, quod diuitiæ, & honor ad alienas familias non pertranseant. Cùm igitur per masculos maiorum imago representetur, ad statuendum nos duxit, quod stantibus masculis per lineam directam, descendentibus ex legitimo matrimonio in infinitum filiæ fœminæ, seù descendentes ab eis per directam lineam in infinitum non succedant, vel succedere valeant nullo condito testamento in bonis, siue hæreditatibus patris, siue matris, aui, vel aliorum ascendentium per directam lineam, donec, & quousque tales masculi superfuerint, dùm tamèn fuerint congruentèr dotatæ, vel dotentur ab excludere volente. Et sufficiat si ab altero prædictorum dotatæ fuerint, vt supra, vel dotentur vt ab omnium predictorum hæreditatibus excludantur; quæ quidem dos intelligatur congrua si ascenderit ad valorem legitimæ, & plus, prout consuetudo familiæ, siuè perso-

Digitized by Google

personarum conditio, siuè facultas exegerit, cum iudicio semper, & consensu duorum proximiorum consanguineorum non habentium interesse in ipsa hæreditate. Et ipsi masculi volentes excludere fœminas infrà mensem à die mortis illius, cui succedere intendunt, teneantur conficere inuentarium omnium, & quorumcumque bonorum ipsius, ad hoc ne ipsæ fœminæ dotandæ aliquo modo in dictis bonis defraudari possint. Et adueniente casu ipsarum viduitatis possint redire ad domum paternam, vel alterius personæ defunctę, de cuius bonis dotatæ fuerint, & ibi conferendo dotes suas habeant, & habere debeant opportuna alimenta, victum, & vestitum, secundum facultatem hereditatis personæ defunctæ, donèc viduæ permanserint. Si verò quæreretur de linea transuersali, quæ concurret cum linea ascendenti, hoc est cum quæreretur de hæreditate patris, seù sororis, vel ipsarum filijs, superstite aliquo de transuersalibus masculis, & eorum filijs per directam lineam, superstite sorore, siuè sororibus, vel earum filijs, vel descendentibus ex eis, ac etiam superstite matre, vel altera ipsarum, vel descendentium ex eis; tunc, & eo casu admittatur frater masculus, & eorum filij masculi vtrinque coniuncti, exclusa sorore, & matre simul, ac etiam qualibet ipsarum sola è descendentibus ex eis, donèc, & quandiù masculi superfuerint. Si verò alicui defuncto (nullo condito testamento) superfuerint patruus, seù patrui, viua tamen matre sola existente, in prima causa successionis, nulla alia persona concurrat cum matre ad talem successionem, tùnc talis mater succedat, & succedere valeat in vsufructu talis filij, donèc vixerit; patruus verò solus, & non vltra eius filij in proprietate, & sic talis mater excludatur à solo patruo, quoad dictam proprietatem, donec dictus patruus vixerit, & non vltra, imò ipso mortuo redeat ad ipsam matrem superstitem. Volentes etiam auum maternum, auunculum, & alios quoscumque masculos ex eis, vel alios ex latere materno in infinitum descendentes excludi etiam ab auo paterno, proauo, alijsque quibuscumque masculis, aut ex eis, vel alijs in infinitum descendentibus, quos omnes prædictis ex latere materno præferimus, & anteponimus.

CORNETANÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 64.

Quod mulieres dotatæ, & descendentes ex eis non possint succedere cum fratribus ab intestato Cap.69. lib.2.

ITem statuimus, quod mulier dotata de bonis paternis, vel maternis, ipsa, vel descendentes ex ea, vel alius eius successor non possint aliquid petere fratribus carnalibus ex eodem matrimonio natis, vel nepotibus carnalibus natis ex eis, de ipsis bonis, nec ad partem redire cum eis, nec aliquid petere ab intestato, nec partem dotium matris, siuè fratribus carnalibus natis ex vnoque parente; & hoc idem intelligimus in bonis aui, & proaui, & vlteriorum nepotum, & pronepotum natis ex filia coniuncta ex vtroque parente, vt dictum est, reseruata legitima iure naturæ, computata dote in omnibus casibus supradictis. Item non possint mulieres dotatæ, vt supra, succedere fratribus carnalibus, vel eorum nepotibus ex fratre, vel fratribus natis, donèc supererit aliquis ex fratribus, aut nepotibus, aut pronepotibus masculini sexus. Et hoc fecimus, vt diuitiæ conseruentur in stipite Domus, locum habeant in præsentibus, & futuris.

COTI-

Digitized by Google

COTIGNOLÆ, Quę est Terra sub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 65.

De successionibus ab intestato.

STatuimus, & ordinamus; vt extantibus masculis legitimis, & naturalibus, vsque ad quartum gradum, fœminæ non succedant ab intestato; sed contentæ remaneant dote eis deputata secundum facultatem patrimonij, & non possint vlterius petere de bonis paternis, vel maternis occasione legitimæ, vel alia occasione &c.

EVGVBINÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 66.

Quod stantibus masculis fœminæ non succedant Rubr. 62.

FOeminæ ab auo, auia, patre, matre, vel fratre, donèc, & quousque masculi superfuerint per lineam directam in infinitum descendentes ab intestato succedere non possint, nec agere ad legitimam, vel eius supplementum, aut congruæ dotis, nec aliquo alio iure valeant habere regressum ad bona, siuè hęreditatem prædictorum, ita quod ab vno tantùm ipsorum, vel ipsarum dotatæ, ab omnium supranominatorum hæreditate exclusæ censeantur, & earum dotibus contentæ nullo modo reclamare valeant, sed in dictis bonis, & hæreditate masculi tantùm iuxta gradus prærogatiuam integrè, & plenariè succedant. Quod si dictæ fœminæ ab auo, vel auia, patre, vel matre maritatæ, & dotatæ non fuerint, vel per eosdem in vltima voluntate dos eis constituta non sit, teneantur patres, fratres, siuè nepotes cum effectu congruè dotare amitam, sororem, siuè neptem inspecta qualitate personarum, patrimonij, & consuetudinis earum domus, adhibitis etiam ad hæc duobus proximioribus consanguineis, qui nullum prorsus in dictis bonis habeant interesse, alioquin ad dicta bona pro virili admittantur.

Si verò dictæ fœminæ peruenerint ad viduitatem, tunc reuerti valeant ad domum paternam, siuè fraternam, & ibidem conferendo fructus suarum dotium, habeant vestes, & congrua alimenta secundum qualitatem domus. Quod si dictæ fœminę dotatæ, vel non dotatæ aut earum aliqua sine filijs ab intestato decedant, vel decedat, aliæ sorores, vel neptes in eius, vel earum bonis nullatenus admittantur, sed earum patrui, fratres, & nepotes proximiores in gradu admitti debeant.

Addentes etiam, quod deficientibus masculis, eorum filiæ fœminæ in bonis, & hęreditate defuncti succedant, exclusis alijs fœminis in gradu superiori, quod si illæ etiam sine filijs decesserint, tunc, & eo casu dictæ fœminæ in gradu superiori, vt supra exclusæ, ad dicta bona omninò reuerti, & admitti debeant.

Declarantes, quod liceat dictis masculis de prædictis bonis, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate liberè disponere, & in casu dispositionis, talis reintegratio non admittatur.

Digitized by Google

FABRIANI, Quod est magnum Oppidum Prouinciæ Marchiæ.

PARTICVLA 67.

De successione illorum, qui decedunt intestati Cap. 64. fol. 40.

CVm iuris ratio multis casibus masculinum sexum præferat fœminino, & cum digniorem reputet, pro bono, & vtilitate Communis prouida deliberatione duximus statuendum, quod si quem patrem familiam de Fabriano, vel de eius districtu mori contigerit, nullo condito testamento, ex eo fratres, & sorores filij defuncti ad hereditatem paternæ successionis nequaquam æqualiter admittantur, sed filia quidem, vel filiæ solùm ad medietatem omnium admittantur, quæ esset, vel essent habitura, vel habituræ ab intestato. Masculus verò, seù masculi ad totum residuum admittatur, vel admittantur, vt alia iura volunt; Quod dictũ est de fœmina exaudiatur ita demùm, & ad medietatẽ admittatur prædictam, si nullam dotem habuisset de bonis paternis, neque per patrem dos aliqua promissa reperiretur, aliàs si dotem habuisset, vel alia dos pro ea promissa fuisset per patrem, illam solùm habere possit, vel petere, & nil aliud in bonis paternis; & Potestas, & Iudex, qui pro tempore fuerint, vnumquemque masculorum, & fœminarum in parte sibi contingente secundum formam prædictam, si superstiterint filij vnus, vel plures, seù nepos, vel nepotes ex filio nati ex legitimo matrimonio, ac etiam filia vna, vel plures debeat fouere, & defendere pleno iure, & si fuerit negligens, vel remissus soluat centum libras; ita quod cum effectu deueniant in Commune.

Eiusdem Statuti. *Quod filiæ dotatæ sint dote contentæ, nec ad bona paterna, vel materna regressum habeant cap. 63.*

CVm iura faueant voluntates Testatorum obseruari, præsenti lege firmamus, quod si quis pater familias decesserit, vel in futurum decederet condito Testamento, & ex eo remanserint filij legitimi masculi, vnus, vel plures, vel nepos, seù nepotes legitimi ex filio legitimo masculo, & extante filia, vel filiæ fœminæ ex filia, vel filiæ fœminæ nepotes, vel neptes, quæ nuptæ essent, vel non nuptę, non possint in bonis paternis, vel aui aliquid petere ratione debiti iure naturæ, vltra id, quod esset iam datum in dotem, vel vltra id, quod esset relictum in dicto Testamento; & quod mulier maritata, & dotata non possit contra fratres carnales aliquo modo ampliùs petere, nisi quantum sibi fuerit relictum in testamento de bonis paternis, vel maternis &c.

FANENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 68.

Quod extantibus masculis, ab intestato fœminæ non succedant Cap. 65.

FAuore familiarum, & agnationum conseruandarum statuimus, quod deinceps nulla fœmina sine expressa voluntate ei, de cuius successione agetur, succedat patri, auo, vel proauo paternis ab intestato, superstite aliquo

aliquo filio masculo, & ex masculis dicti aui, seù proaui, vno,vel pluribus agnatis legitimis, & naturalibus ipsius defuncti laicis Ciuibus Phani, & habitatoribus Ciuitatis prędictæ,vel eius Comitatus tempore mortis eius, de cuius successione tractabitur, & de iure communi tunc succedere valentibus, & actu succedentibus; Ipsa tamen fœmina exclusa propter masculos; vt supra, si non est legitimè dotata per defunctum, de cuius successione agetur, debeat legitimè dotari per ipsum, vel ipsos masculos ipsam excludentes. Et intelligatur legitimè dotata per defunctum, vel dotanda per masculos succedentes, si habeat legitimam eius, quod habitura esset ab intestato in successione ipsius defuncti ex bonis ipsius, vel masculorum excludentium,& si non habeat tantùm, debeat suppleri vsque ad legitimam prædictam per ipsos masculos succedentes, & Potestas, & eius Vicarius, & alius quilibet, ad quem iurisdictio in futurum spectaret habeat in dicta dote constituenda, danda, supplenda, & assignanda cum effectu, vt supra, liberum arbitrium procedendi, pronunciandi, & exequendi summariè, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola veritate inspecta, etiam ex officio, præsentis auctoritate statuti, & prædicta locum habeant in pręteritis, præsentibus, & futuris.

Eiusdem Statuti. *De successionibus ab intestato, & intestabilium.*
Cap. 66.

QVia Reipublicæ interest, vt cippus domus conseruetur, ne omnis masculorum labor inter extraneos lares diuidatur, domusque destruatur: Et plerumque homines deueniant ad inopiam, diuitiasque amittant, quibus deperditis sordescit dignitas familiarum: Id circò in successionibus ab intestato, vel sine testamento, & intestabilium tale ius seruetur, quod filiæ fœminæ, & descendentes ab eis non possint ab intestato succedere patri, auo, vel proauo, si ex eis, aut aliquo eorum remanserit vnicus filius masculus, siuè plures, aut nepotes masculi, vnus, vel plures nati ex filio; vel filijs ipsius mortui: Et matri,auiæ,vel proauiæ mortuæ non possint ab intestato succedere fœminæ, aut descendentes earum, si remansissent filij masculi, vnus, vel plures, aut nepotes masculi, vnus, vel plures nati ex filio, seù filijs personæ pręmortuæ descendentes ab ipsa matre auia, vel proauia, sed in quolibet casuum prædictorum mulieres illę si dotatæ non essent, debeant congruè dotari,secundum facultatem patrimonij,& personarum qualitatem: Et si ipsę fœminæ non dotarentur congruè, possint ab hærede petere bona illius hæreditatis, & ea habere, & tenere, quousque fuerint congruè dotatæ, non obstante aliqua alienatione facta de bonis hæreditatis prædictæ; & si frater nollet maritare sororem, aut eamdem vellet maritare incongruè, vel indecentèr, vel ad eam maritandam esset inhabiles, tunc duo ex proximioribus consanguineis ipsorum, vnus videlicèt ex latere paterno, & alius ex latere materno debeant eamdem maritare secundum facultatem patrimonij,& qualitatem personarum; & si ipsi concordes non essent, eligatur tertius per Vicarium Potestatis,vel per ipsum Potestatem, qui per tempora fuerit, & duo ex dictis tribus possint secundum facultatem patrimonij eamdem liberè maritare, & dotem constituere; & contra id,quod factum fuerit per ipsos, frater non possit venire, vel aliquid opponere aliqua ratione, vel causa, & fiat electio dictorum duorum consanguineorum,& tertij ad petitionem cuiuscumque coniuncti dictę fœminæ prędicta narrantis, & petentis coram dicto D. Vicario. Item, quod mortuo patre ab intestato si remanserint filię fœminę personæ mortuæ, & remanserint fratres carnales dictę personæ defunctæ,vnus, vel plures, tunc filię fœminæ, & dicti fratres carnales succedant, & succedere debeant æqualitèr, & virilitèr in bonis, & hæreditate dictæ personæ defunctæ; Item mater, & coniuncti ex latere materno tantùm non possint ab

intestato venire ad successionem filij, vel filiæ, vel eorum descendentium si remanserit filius, frater, vel soror personę mortuæ; aut filius fratris, vel filius sororis, aut patruus, vel frater patruelis, vnus, vel plures ex latere paterno personę defunctę. Et in eo casu tamen, quo ex persona defuncta superesset mater, & patruus, mater possit succedere in quarta parte hæreditatis personæ mortuæ, & in residuis tribus partibus succedat patruus, siuè zius paternus, vel filius, siuè filij patrui, seù fratres patrueles, & mortuo fratre ab intestato, sorores succedere non possint, si remanserit vnus frater carnalis, vel plures ex latere paterno, & materno, vel saltem paterno, aut filij ipsius fratris: Et sorores si maritatę non essent in aliquo supradictorum casuum, debeant congruè dotari de bonis fratris defuncti, prout superiùs de alijs dictum est, & idem seruetur in sororibus ab intestato decedentibus; Item si remanserint patruus personæ defunctę, sorores ipsius defunctæ, solùm in quarta parte defuncti fratris succedant, etiamsi dotatę essent; si autem dotatæ non essent debeant congruè dotari, prout superiùs dictum est; & debeant filij, & nepotes, & alij successores, quando ex persona defuncti essent fœminæ dotandę, secundum formam supradictam ex bonis defuncti facere inuentarium omnium bonorum patris, & matris, aui, auię, proaui, seù proauiæ, vel alterius personæ, cui succederent; ad hoc, vt dictæ filię sorores, aut nepotes, vel aliæ fœminæ dotandæ ex bonis defuncti non possint in aliquo defraudari, & illud inuentarium dicti successores facere teneantur infra mensem à die mortis defuncti, cui successerint: & si dictæ fœminæ dotatæ essent secundum formam pręsentis statuti non habeant vlteriùs regressum ad bona paterna, seù materna occasione suæ legitimæ, vel alterius successionis ab intestato, extantibus alijs, qui succedere possint secundum formam statuti loquentis de successionibus ab intestato supradictam, sed debeant earum dotibus stare contentæ, & tacitæ, & in cęteris casibus præsenti statuto non expressis, neque specificatis seruetur ius commune, non obstante, quod in hoc statuto expressa sit ratio, cuius vigore nolumus aliquam fieri extensionem ad casus non expressos. Et prædicta locum habeant in futuris, & in personis de nouo decedentibus.

FAVENTINÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 69.

Qualiter descèndentes ab intestato succedant Rubr. 27. lib. 3.

STatuimus, & ordinamus, quod cuicumque ab intestato decedenti succedant filij masculi, vel ex eis nepotes, & deinceps descendentes masculi ex eis, & ad eos hęreditas vniuersa pertineat, exclusis penitùs filiabus, vel ex filijs neptibus, & ex eis deinceps descendentibus masculis, vel fœminis; Teneantur tamèn tales sic succedentes ipsas filias, vel ex filijs neptes, nuptas, vel innuptas vsque ad traductionem ad domum viri tenere, decentèr alere, ac earum curam agere, & ipsas innuptas debito tempore matrimonijs copulare, cum ea dote, quam attentis facultatibus, ac sui, & agnatorum dignitate, communi etiam obseruantia, & consuetudine Iudex cum consilio duorum ex propinquioribus declarauerit conuenire, & tunc nec mulier, nec ab ea causam habens in dicta hæreditate aliquid aliud petere possit, sed penitùs, & omninò sit exclusa, vt supra; sed si supradictis præmissis, mulier incongruè ab ipsis succedentibus, & ipsam excludentibus nupta fuerit, ea dotata, possit tunc ipsa petere congruæ dotis supplementum, solùm vsq;ad quantitatē legitimæ, quæ eidem de iure communi debebatur: quo

quo habito nec fructus, nec quidq; aliud petere possit; Prædicta etiam obseruari volumus, si mulier non nubat, sed religionem intret, aliamuè honestam eligat vitam. Declarantes, & volentes, quod si sæculares clerici soli, vel cum alijs masculis agnatis superfint tali defuncto, tunc ad successionem admittantur, & dictas fœminas, vt supra excludant, dum tamen huiusmodi successionem conseruent alijs agnatis masculis gradu proximioribus, nec eam alienare valeant, seù possint quouis titulo, nec inter viuos, nec vltima voluntate, sed omnis contractus, alienatio, seù vltima voluntas aliter facta sit ipso iure nullius roboris, vel momenti. Si autem extent Religiosi claustrales, beneficio talis statuti, & aliorum statutorum Fauentiæ Communis de successionibus disponentium nullatenus gaudeant, sed secundum iuris communis dispositionem succedant. Quam declarationem volumus, & statuimus militare, & procedere, & obseruari in omnibus, & singulis casibus, ac successionibus quomodocumque per quæuis statuta Ciuitatis Fauentiæ dictis clericis delatis, seù deferendis, quæ omnia locum habere volumus in præsentibus, præteritis, & futuris &c.

Eiusdem Statuti. *De successionibus Ascendentium, & Transuersalium ab intestato delatis Lib. 3. rubr. 30.*

CVpientes agnationes præseruari, & augeri: hac præsenti lege in perpetuum valitura decernimus, statuimus, & ordinamus, matrem, auum maternum, auiam, amitam, materteram, sororem, neptem, mulierem aliquam, & alios etiam masculos defuncto coniunctos per lineam maternam, seù fœmininã, aut ex ipsis mulieribus, vel ab aliqua earum descendentes, & quomodolibet eidem defuncto dictis mulieribus mediantibus attinentes, non posse ab intestato modo aliquo succedere filio, filiæ, fratri, sorori, nepoti, nepti, & deinceps habenti patrem, auum paternum, fratrem, seù fratres vtrinque, vel ex latere patris tantùm coniunctos, patruum etiam magnum, vnum, vel plures, fratres patrueles, seù alios agnatos masculos per rectam lineam masculinam defuncto attinentes, & coniunctos vsque ad quartum gradum inclusiuè, computandum secundum ius canonicum. Possint tamen talis mater, & aliæ mulieres, & alij prædicti, vt supra exclusi, & exclusæ à dicta successione petere, & habere libras 10. Bon. tantùm pro quolibet centenario valoris hæreditatis dicti defuncti, seù defunctorum, quæ sint, & esse intelligantur pro omni legitima, quæ etiam iure naturę sibi deberetur, & pro omni iure, quod competeret talibus mulieribus, & alijs sic exclusis, ita quod nil vltrà habere possint, sed omnis via successionis ab intestato eis, & eorum cuilibet sit præclusa. Quæ tamèn decem pro centenario, de quibus supra, diuidantur inter dictas personas exclusas ęqualitèr, si plures excludantur, si autem vnus tantùm, eidem soli assignentur, ita quod etiamsi plures sint à tali successione exclusi, non possint habere, nec consequi, nisi dictas libras 10. pro quolibet centenario inter eos diuidendas, vt supra. Et prędicta etiam locum habeant, & obseruentur in eo, qui nedum ab intestato, sed qui etiam intestabilis decesserit. Addentes tamen, & volentes, ac statuentes, quod si aliqua mulier agnationis, & cognationis dicti defuncti, à cuius successione vigore præsentis legis, & statuti sit exclusa, seù excludi contigerit, & sit pauper, & indotata, nec extent bona alicuius, in quibus possit, vel debeat dotari, tunc talis mulier sic exclusa possit petere se dotari, in, & de bonis talis personæ defunctę, à cuius successione vt supra excluditur, & tali dote contenta stare debeat, nec aliud de bonis hæreditatis dicti defuncti, nec etiam dictas libras decem pro centenario, de quibus supra, petere possit. Sed omninò sit exclusa, præterquam à petitione dictæ dotis, & sit præcisum.

FERRA-

Digitized by Google

FERRARIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 70.

De successione ab intestato Rubr.139. lib.2.

VT conseruetur dignitas, & amplitudo in familia, quæ non depauperetur propter fœminas transeuntes, vt plurimum ad alienas familias, & vt fœminis prædictis consulatur, & vt tollantur multa dubia, quæ ex antiquis statutis cum multis laboribus, & expensis in præteritum occurrerunt; statuimus, quod si quis masculus decesserit ab intestato, vel intestatus, etiam si fuerit infans, vel aliàs intestabilis, prima causa succesſionis sit filiorum, aut descendentium masculorum, vt filij, & successiuè alij descendentes masculi succedant, exclusis filiabus,& omnibus alijs fœminis cuiuscumque lineæ, & gradus, dotandis tamen, vt in statuto sequenti, si autem nulli filij, aut descendentes masculi fuerint, succedant ascendentes masculi, salua graduum prærogatiua, similitèr exclusis filiabus, & alijs fœminis cuiuscumque lineæ, & gradus, dotandis tamen vt infrà. Si verò nulli descendentes, aut ascendentes masculi fuerint, frater, vel fratres personę defunctę, siuè vtrinque coniuncti, siuè consanguinei tantùm, & siuè consanguinei tantùm soli sint, siuè cum alijs existant, similitèr, & omnium prædictorum fratrum filij succedant, & excludant filias,& omnes fœminas cuiuscumque gradus, & lineæ, dotandas, vt infrà dicetur, si dotatæ non fuerint ab aliquo, cui incumberet onus dotandi. Si autem quis decedat,nullis relictis filijs, vel descendentibus, vel ascendentibus masculis ex linea masculina, neque fratre, aut filijs masculis fratris, tunc agnati masculi ex linea masculina proximiores, secundum gradus prærogatiuam, vsque ad quartum gradum inclusiuè, connumerando gradus secundum ius canonicum, succedant, ac præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuscumque lineæ, & gradus, quæ tamen dotari debeant vsque ad annos decem, & octo ætatis suę inclusiuè, aliàs cadent in pœnam dotis duplicatæ, prout in statuto sequenti, constituta tamen ei mulieri dote non minori, quàm esset legitima, si sint filiæ, vel descendentes non dotatæ: Si verò dotatę essent dote minore legitima, possint agere ad supplementum legitimæ. Aliæ verò fœminę dotentur secundum quantitatem patrimonij, & personarum dignitatem, ac conditionem, si aliàs dotatæ non fuerint, aut aliundè non habuerint, quomodò decentèr dotentur; à prędictis tamen excipimus matrem, aut ea non extante, auiam,quibus reseruari volumus vsumfructum legitimæ, donèc tamen vidualitèr vixerint. Quibus omnibus prædictis saluis, volumus, quod prædictæ fœminæ sic exclusę non possint causa, & occasione alicuius legitimę molestare, & inquietare masculos vocatos ad successionem per præsens statutum; declarantes tamen, quod agnati inter se succedant secundum dispositionem, & ordinationem iuris ciuilis, exceptis tamen fratribus, in quibus seruentur supra disposita. Adijcientes etiam, quod si aliqua mulier maritata fuisset, nulla dote constituta antè mortem personę, cui incubuisset onus dotandi, possit petere dotem sibi constitui, non obstante etiam, quod in matrimonio fuerit constituta ipsa mulier, & prædicta locum sibi vendicent tàm in bonis profanis, quàm Ecclesiasticis,& cuiuscumque generis alterius; non obstante aliqua inuestitura, etiam in alieno Territorio existentibus.

FIR-

Digitized by Google

FIRMANÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 71.

De successionibus ab intestato Rubr. 49.

STatuimus, & ordinamus, quod ad conseruationem cippi domus, & familiæ, & quia per masculos familię nominantur, & conseruantur, quod de cętero, si contigerit aliquem, vel aliquam decedere ab intestato, superstitibus filijs descendentibus, vel ascendentibus, vel transuersalibus agnatis masculis, vsque in tertium gradum de iure canonico computandum, filiæ fęminæ, ac etiam mater, & sorores, & omnes aliæ fœminæ tàm descendentes, quàm ascendentes, quàm etiam transuersales, & tàm de linea masculina, quàm fœminina, & omnes agnatæ fœminæ, & omnes cognati, siuè masculi, siuè fœminę excludantur ab omni successione, & hęreditate sic morientis, & tàm à bonis successionum, & hęreditate dotantium, quàm non dotantium, & dicti masculi succedant, fœminæ verò, quas contigerit superesse, & quas sic præmoriens tenebatur dotare de iure, quæ dotatę non essent dotentur ad declarationem Potestatis, & Priorum competentèr, attenta qualitate personarum, & dignitate domus, & facultatibus patrimonij extraiudiciali informatione, absque aliquo ordine iudiciario: sed fœminæ non dotatæ à matre, non superstitibus filijs masculis in bonis maternis succedant in legitima, quibus masculis existentibus, in dimidia legitimæ succedant in dictis bonis. In dote autem seruetur statutum supra de restitutione dotium, & si contigerit, matrem sic decedentis superesse, debeat ipsa mater in bonis filij, vel filiæ, seù aliorum, vel aliarum descendentium, si sine filijs decesserint, habere dimidiam partem legitimæ, & dimidiam legitimę auia paterna, matre non existente, & intelligatur decedere intestatus, vel intestabilis in omnibus casibus præmissis, siuè minor, & intestabilis decedat, siuè maior; Iure communi, statutis, decretis, & reformationibus, & alijs quibuscumque in contrarium non obstantibus. Volumus etiam prędictum statutum posse allegari ad interpprætationem testamentorum, & decedentium cum testamento.

FORMELLI, Castri B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 72.

IStud statutum est idem ac illud Campagnani, vndè vide supra Particul. 35.

FOROLIVIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 73.

De successionibus ab intestato Rubr. 32. lib. 5.

STatuimus, & ordinamus, quod in hæreditate, & in bonis cuiuscumque masculi, seù fœminæ ab intestato decedentis, etiamsi non haberet facultatem testandi, prima successio sit descendentium masculorum, tamen legitimorum, & naturalium, & ex masculis legitimis, & naturalibus descendentium, itaut non comprehendantur legiti-

legitimati, nisi per subsequens matrimonium, adeò quod si talis persona sic decedens reliquerit filium, vel filios, nepotes, vel pronepotes masculos legitimos, & naturales, & ex masculis legitimis, & naturalibus descendentes, succedant primò filij, & si filios non habuerit, succedant nepotes, & si nepotes non habuerit, pronepotes, si legitimi, & naturales sint, & ex legitimis, & naturalibus, seù ex legitimatis per subsequens matrimonium sint nati, in bonis omnibus vndecumque quęsitis in stirpes, & non in capita: ita tamen, vt descendentes masculi ex vno filio æqualitèr succedant cum altero filio adhuc superstite, vel cum descendentibus ex altero filio, licèt gradu proximioribus in stirpes semper, & non in capita.

§ Quibus descendentibus masculis legitimis, & naturalibus existentibus excludantur omnes ascendentes, ac etiā transuersales masculi, nec non filiæ fęminæ, neptes, & proneptes, ac deinceps alię descendentes etiam ex filijs masculis prædefunctis existentes, si dotatæ fuerint, & si non fuerint dotatæ, debeant dotari iuxtà dispositionem Rub. -- *Quod mulier dotat.* &c. & pariter descendentes masculi ex filia excludantur.

§ Si autem filij, vel nepotes, seù pronepotes, ac alij descendentes masculi, & ex masculis, vt supra dictum est, non supersint, tunc filiæ legitimæ, & naturales, vel legitimatæ per subsequens matrimonium, licèt dotatæ, collata tamen dote, succedant vnà cum neptibus ex filio prædefuncto, ac cum nepotibus, vel neptibus ex filiabus prædefunctis in stirpes, ita tamen, vt nepotes ex filia excludant neptes ex eadem filia, non autem ex altera natas, sed neptes ex filio, & ex filia, & nepotes ex alia filia succedant æqualitèr in stirpes semper, & non in capita.

§ Si verò prædicti descendentes, tàm masculi, quàm fœminæ non supersint, vel alter eorum, seù earum non supersit, tunc ascendentes masculi per lineam masculinam admittantur, qui gradu proximiores reperiuntur, sed per transitum eorum ad secunda vota, prædictæ hæreditatis proprietatem reseruare teneantur solùm fratribus, non autem sororibus defuncti, vel defunctæ ex eodem matrimonio.

§ Quibus ascendentibus masculis non existentibus fratres ex vtroque parente, vel ex latere patris tantùm, & fratris prędefuncti filij masculi succedant, itaut si concurrant fratres ex vtroque parente cum fratre ex latere patris tantùm, æqualitèr succedant pro virili, etiam in bonis maternis; eorum verò filij masculi in stirpes, & semper nepotes masculi repræsentent personam patris sui, etiam ex latere patris tantùm coniuncti cum defuncto, & succedant cum patruis, qui sint coniuncti cum defuncto ex vtroque parente.

§ Quibus fratribus, vel altero ipsorum, vel nepotibus ex fratribus existentibus, sorores etiam vtrinque coniunctæ non succedant, si dotatæ fuerint, & si non fuerint, dotatæ debeant dotari iuxta dispositionem Rubr. -- *Quod mulier dotata sit contenta dote sua*, minusque neptes ex fratre etiam vtrinque coniuncto admittantur, salua tamen matri defuncti legitima, si supersit, vel auiæ paternæ tantùm, si mater non supersit exclusis auo materno, ac auia materna, & in his omnibus casibus prædicta legitima sit, & intelligatur esse tertia pars illius, quod habitura esset ab intestato, secundum dispositionem iuris communis, ita tamen, vt sorores hoc statuto exclusæ non faciant partem quoad augendam, vel minuendam istam legitimam, sed dos non soluta illis nuptui traditis, vel non debeat in hoc casu, tanquam ęs alienum arbitrio boni viri deduci, & huiusmodi legitimam habeant prædictæ mulieres, quoad vsumfructum dumtaxat, si ad secundas transiuerint, vel transibunt nuptias, reseruata eo casu proprietate supradictis fratribus ipsius defuncti.

§ Prædictis autem fratribus, vel eorum filijs masculis non existentibus, tunc possint succedere, & succedant sorores prædictæ vnà cum neptibus ex fratre præmortuo, & nepotibus, seù neptibus ex altera sorore prædefuncta in stirpes tamen, & non in capita, & materni-

Digitized by Google

ter insimul cum eis æqualitèr cum qualibet sorore, & si mater non extaret, auia paterna succedat in eadem virili portione, in qua sancimus succedere matrem, exclusis semper auo materno, & auia materna, itàut tales fœminæ reseruent proprietatem sororibus defuncti ex eodem matrimonio, si ad secunda conuolauerint vota.

§ Quibus sororibus, & neptibus non existentibus, seù aliqua ipsarum non existente, succedant patrui carnales vnà cum fratribus patruelibus ex patruo prædefuncto in stirpes, & mater vna cum eis inæquali portione cum quolibet patruo, & si mater non existat, auia paterna, & si nec auia paterna extaret, succedat auus maternus, & in ipsius defectu succedat auia materna in ea portione, in qua diximus succedere matrem, si concurrat cum patruis, vel cum fratribus patruelibus.

§ Quibus omnibus deficientibus, succedant in totum fratres, si extent, vel sorores, si fratres non extent ex latere matris tantùm. Si verò contingat matrem defuncti, qui natus fuerat ex ipsa matre in secundo, vel vlteriori matrimonio, concurrere cum dictis fratribus, vel sororibus ex latere matris tantùm, tunc mater succedat in dimidia, cęteris fratribus, vel sororibus in altera dimidia vocatis, exclusis omnibus alijs, si autem mater non supersit, admittatur auia paterna, & in ipsius defectu auus maternus, quo non existente, admittatur auia materna ad illam portionem, ad quam vocauimus matrem, scilicèt ad dimidiam.

§ Non existentibus autem prædictis, seù aliquo prædictorum, ordinamus, quod tali ab intestato defuncto succedant, qui vocantur ex dispositione iuris communis, declarantes tamen à matre excludi auiam paternam, ab auia paterna auum maternum, & ab auo materno auiam maternam.

§ Volumus etiam, quod neptes ex vna sorore succedant in stirpes, cum nepotibus ex altera, sed si nepotes, & neptes ex eadem sorore reperiantur, nepotes tantùm admittantur; Quæ omnia, & singula non vindicent sibi locum in hæreditate iam adita, seù delata, quia hoc casu ius alteri quæsitum auferre non permittimus.

§ Hoc addito, quod supradictis sororibus, vel filiabus defuncti dotatis, vel dotandis, si remanserint viduæ, licitum sit ire ad habitandum in domo olim patris sui, vel fratris ab intestato defuncti, & ipsi fratres, seù eorum filij cogantur in ea domo, vel alia, in qua moram trahunt dictas mulieres recipere, & receptare, itàut ipsæ valeant commodè cohabitare, pariterque teneantur eas regere, & gubernare de bonis hæreditarijs, vt fecissent, seù facere debuissent, si tales mulieres nuptui traditæ non fuissent, dummodò ipsæ viduæ fructus suarum dotium in dicta domo conferant, & illos cum eis consument, & idem fiat de fructibus aliorum bonorum ipsarum mulierum, si alia bona habuerint vltrà dotes; Et hoc statutum sit præcisum, & omni statuto, & iuri communi huic contrarijs derogatorium, ac masculis fauorabile, & tanquam fauorabile debeat ad illorum fauorem interprætari.

Eiusdem Statuti. *De successione in dote, & bonis mulieris ab intestato decedentis, relictis liberis, & patre.*

Rub. 33.

NE deinceps lites, & controuersiæ oriantur super bonis, & dote mulieris ab intestato decedentis inter eius patrem, & liberos, statuimus, & ordinamus, vt tali mulieri sic ab intestato decedenti, si habuerit patrem, & filium masculum, vel fœminam, legitimos tamen, & naturales, aut legitimatos per subsequens matrimonium, vel alios descendentes masculos, seù fœminas, succedant tales filij, seù filiæ ex primo, vel secundo matrimonio, vel alij descendentes, tàm in dote soluta, quàm non soluta, sed promissa, & in omnibus alijs bonis dictæ mulieris, secundum ordinem, ac dispositionem Rubr. De successionibus ab intestato, excluso patre dictæ mulieris, tàm in proprietate, quàm in vsufructu.

Digitized by Google

FORIPOMPILII Oppidi Prouinciæ Romandiolæ.

PARTICVLA 74.

De successione filiorum in bonis parentum ab intestato decedentium. Rubr. 2. lib. 3.

STatuimus, & ordinamus, quod filius, vel filij masculi succedant in omnibus bonis paternis, & maternis, & filia, vel filiæ fœminæ non possint eum, vel eos molestare, vel inquietare vltrà legitimam suam, quæ legitima ei, vel eis sit salua, Et hoc locum habeat quando pater, vel mater, de cuius bonis tractatur ab intestato decesserit.

FOROSEMPRONIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 75.

Quod filia dotata non succedat patri, vel matri ab intestato. Rubr. 22. lib. 2.

STatuimus, & ordinamus, quod filia dotata à patre, vel matre non possit extantibus alijs filijs masculis dicti patri, vel matri parentibus ab intestato morientibus succedere, nec vltrà legitimam iure naturę in bonis dictorum parentum ipsi filiæ dotatæ debitam ab ipsis filijs masculis fratribus dicta filia dotata petere valeat, in qua legitima ipsi filiæ debita computari debeat dos data à patre in bonis patris, & dos data à matre in bonis matris, si dos ipsa ascendat ad quantitatem legitimæ, si verò ipsa dos non ascenderit ad quantitatem legitimæ, & esset minor dos, quàm legitima supradicta, tunc dicta filia agat, & agere possit contra fratres prædictos ad supplementum legitimæ prædictæ, nec maiorem quantitatem legitimæ, vel supplementum ipsius in dictis bonis, quando dos fuerit in minori quantitate constituta, à dictis fratribus valeat obtinere. Fratribus verò prædictis ab intestato decedentibus succedere possit dicta filia dotata secundum formam iuris communis, præsente statuto, & dote data à patre, vel à matre in aliquo non obstante. Adijcientes huic statuto, quod filiæ fœminæ non possint petere partem aliquam eis tangentem de bonis, & super bonis emphiteoticis à fratribus, vel alijs masculis de linea accipientis, vel recipientis contractum emphiteoticum, siuè renouantis dictam emphiteosim, ad quos masculos dictus contractus, siuè renouatio emphiteosis extenderetur, quantumcumque contractus, siuè renouatio emphiteosis prædictas fœminas comprehenderet. Finitis verò masculis omnibus dictæ lineæ, dictæ fœminæ succedere possint in dictis bonis emphiteoticis, & non antè. Et prædicta habere volumus locum, & firmitatem, quod prædictæ fœminæ non possint petere dicta bona emphiteotica, vel aliquam eorum partem, quando dicti renouantes, vel masculi descendentes in dicta linea ab intestato decederent. In casu verò, in quo aliud ipsi disponerent, seruari volumus eorum vltimas voluntates.

Digitized by Google

FOSSIGNANI, Terræ B. ſub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 76.

Che la Donna dotata, e non dotata ab inteſtato non ſucceda ſtantibus maſculis. fol. 12.

VOlemo, che domente, che in la caſa, ò parentato ſia fratelli d'alcuna donna maritata, ò maſchi di quella caſata con parentado vſque ad quartum gradum, computando li gradi ſecondo la raſone canonica, & non altra, che tale donna delli beni paterni non poſſa ſuccedere in la eredità del padre, fratelli, ò altri della caſata per infino al detto quarto grado, ſe non è da ipſi inſtituta hærede, ò laſſata legataria, ma ſtia contenta della dote ſua, la quale dote però, ſe foſſe manco della legitima, e che richiede la conditione della caſata, e paterna, volemo, che ipſa maritata poſſi adimandare il ſupplemento inſino alla quantità del conſueto, e della legitima ſua, & ſimilmente ſe intenda della donna non maritada, la quale ſe diga maridare, e darge la dota non di minore ſomma, che ſia il conſueto, e della caſata, e della legitima, e di quella ſtia contenta vt ſupra. Et volemo, che cadauna fatta vedoua poſſa tornare, ſtare, & abitare nella caſa del padre, ò con auo paterno, & communicare la dote ſua con quelli, & da eſſi heredi del padre hauere gli alimenti neceſſarij, domente ſtà in viduità &c.

FVLGINATENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 77.

De ſucceſſionibus mulierum ab inteſtato. Rubr. 42.

ITem ſtatuimus, & prouidemus, quod nulla mulier, ſiuè dotata fuerit à patre, vel à matre, auo, vel proauo, auia, vel proauia, ſeù per verba de præſenti deſponſata legitimè poſſit venire ad ſucceſſionem ab inteſtato patris, nec matris, aui, proaui, ſeù proauiæ, donec supereſt aliquis maſculus natus ex legitimo matrimonio de linea, & ſtirpe maſculina deſcendenti omnium prædictorum, vel alicuius ipſorum à quocumque dotata eſſet, nec etiam poſſit venire ad ſucceſſionem deſcendentium, ſeù deſcendentis ex aliquo prædictorum, donec ſupereſt aliquis maſculus prædictorum deſcendentium à prædictis, nec mater ſuccedat filio ſuo, ſeù filiæ, ſuperſtite, ſeù ſuperſtitibus fratre ipſius deſcendentis, ſeù fratribus, vel nepotibus maſculis ex eodem matrimonio, & ex eiſdem parentibus procreato, ſeù procreatis, ſeù patruo, vel patruis ipſius deſcendentis; ſi verò dotata fuerit à fratre carnali, ſeù ſorore carnali, ſeù à ſe ipſa, & per verba de præſenti deſponſata, non poſſit venire ad ſucceſſionem ab inteſtato fratris carnalis, vel ſororis ipſius mulieris ex vtroque parente coniunctorum, ſuperſtite alio fratre carnale maſculo ipſius deſcendentis, filio, ſeù filijs maſculis ipſius fratris tantùm; ſi verò à patruo, vel amita dotata fuerit, & per verba de præſenti deſponſata, non poſſit venire ad ſucceſſionem ab inteſtato ipſius dotantis, vel filiorum, exiſtente fratre dotantis, filio, vel filijs ipſius fratris maſculis tantùm, à quocumque ex præ-

Digitized by Google

dictis fuerit dotata; & per verba de præsenti desponsata non possit venire ad successionem prædictorum, seù alicuius ipsorum, nisi modo, & forma prædictis; & in casu quocumque, in quo secundum formam dicti capituli mulier dotata repelleretur ab intestato si viueret, à cuiuscumque successione repellatur, & eius filia, & filiæ, & ab eadem descendentes; & quod nulla mulier dotata possit petere supplementum legitimæ, sed suo legato contenta sit, & si qua peteret, super ipsam petitionem non debeat aliquatenùs audiri.

GRAGIOLI,
Quod est Castrum sub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 78.

De successionibus, & successoribus ab intestato. Rubr. 11.

STatuimus, & ordinamus, quod si aliqua persona minor, vel maior decesserit intestata, licet haberet facultatem testandi sine filio, vel filijs, nepote, vel nepotibus natis ex filio, vel filijs masculis legitimis, & naturalibus superuiuentibus patre, vel fratribus, vel sororibus ex vtroque latere coniunctis, vel ex latere patris, vel filiorum, fratrum, vel auo paterno, quod hæreditates talium ab intestato defunctorum deueniant, & deueniri debeant, & in ipsa hæreditate succedere debeat pater, vel auus paternus, si patrem, vel auum habuerint, si verò patrem, vel auum non habuerint, tunc talibus decedentibus ab intestato sine filijs, vel nepotibus ex filijs masculis omnibus legitimis, & naturalibus succedant fratres, vel frater ex vtroque latere coniuncti, vel succedant ex latere patris tantùm.

Quibus sic existentibus, sorores non succedant, si dotatæ fuerint à patre, vel auo, vel fratribus, vel filijs, fratrum carnalium, vt præfertur; si verò dotatæ non fuerint à prædictis, vel quolibet prædictorum, eo casu congruè dotari debeant, secundum facultates bonorum hereditatis defuncti, & ampliùs petere non possint in bonis hæreditatis talis defuncti ab intestato.

GRYPTARVM,
Quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 79.

Quod mulier dotata à patre, vel alijs, non possit succedere ab intestato, superstite masculo. Cap. 10.

NVlla mulier dotata à patre, matre, auo, auia, fratre, & sorore succedere possit ab intestato dotanti, & alijs supranominatis patri, matri, auo, auiæ, fratri, sorori superstite masculo, siuè masculis dotantis, & alijs supranominatis, qui aliàs succedere deberent cum ipsa muliere; ità sufficiat dotatio vnius ex supranominatis, & eorum quolibet, & ad dictam successionem admitti, vt pretenderet, vllo modo non audiatur, ac pro conseruatione cippi domus volumus, quod imposterum mulier, seù mulieres dotatæ, vel dotandæ ab vno ex supranominatis personis, stante aliquo masculo, siuè masculis in pari gradu existentibus, vel qui paritèr ab intestato ad aliquam successionem admitterentur, excludantur, & exclusæ esse censeantur à successione dotantium, & non dotantium personarum supranominatarum, siuè dictæ personæ, de quarum hæreditate agitur, decesserint antè, vel post dotationem factam de aliqua muliere, siuè

Digitized by Google

finè mulieribus: Insuper vnica tantùm dotatio sufficiat, & quod masculus, seù masculi quandocumque possint eam, siuè eas dotare, vt perpetuò censeantur exclusæ à successione dictarum personarum, anteà, vel posteà morientium, omni modo meliori, & forma. Et si aliquis officialis talem petitionem admiserit, incidat in pœnam viginti quinque librarum den. ipso facto, sine aliqua diminutione; Et nihilominus talis petitio, & omnia acta desuper habita, & facta, sint nullius valoris, roboris, & momenti, & hoc locum habeat in iam dotatis, & dotandis, & hoc in futurum perpetuò pro municipali lege obseruari debere.

GVALDI, Terræ sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 80.

De successione ab intestato Rubr. 24.

STatuimus omnes ab intestato succedere secundum formam à iure traditam, exceptis dumtaxat cippo, & linea domus masculorum proximiorum, quem cippum, & lineam masculorum proximiorum volumus fœminis anteponi, etiam si sint in anteriori gradu, tàm per lineam ascendentem, descendentem, vel transuersalem, vsque in tertium gradum, secundum ius canonicum computandum, fęminis etiam eiusdem cippi, ex omni gradu, etiam ascendenti, descendenti, siuè transuersali, in anteriori gradu coniunctorum penitus exclusis, competenter tamen arbitrio bonorum virorum, vel ius reddentis de bonis defuncti dotatis infrà mensem à die obitus defuncti, & alimentis eisdem præstitis vsque ad matrimonij copulam.

HYSPELLI, Quæ est Terra sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 81.

Quod mulier dotata non possit succedere. Rubr. 171.

ITem statuimus, & ordinamus, quod nulla mulier dotata a patre, vel matre, auo, vel proauo, auia, seù proauia, fratre carnali, seù sorore carnali, seù à quocumque dotata esset, non possit, nec debeat venire ad successionem illius, qui eam dotauerit, vel illorum ab intestato. Nec aliqua Religiosa possit ab intestato venire ad successionem patris, matris, fratris carnalis, seù sororis carnalis, seù patrui, vel alterius consanguinei, vel affinis ascendentis, vel descendentis, dum superest aliquis masculus de linea, vel stirpe ex legitimo matrimonio procreatus, & si qua peteret superstitione prædicta non debeat aliquatenùs audiri, & prædicta vindicent sibi locum in præteritis, præsentibus, & futuris. Item statuimus, quod quæcumque persona Terrę Spelli, seù eius fortię, & districtus, cuiuscumque status, conditionis, & qualitatis esset, seù Religiosus, vel Religiosa tempore futuro decederent ab intestato sine filijs legitimis de se natis, quàm omnia eius bona mobilia præsentia, & futura deueniant, & deuenire debeant ad proximiores masculos ipsius decedentis sibi superstites, & in domibus patris illius decedentis natos, seù ex linea masculina dicti patris nati essent; si autem proximiores masculi cum supradictis modis, & conditionibus dicti decedenti non superstiterint, illa bona redeant, & deuenire debeant ad proximiores mulieres dicti dece-

Digitized by Google

decedentis, & hoc locum habeat in primo, secundo, tertio, & quarto gradu parentelę, seù consanguinitatis, non obstantibus ad prædicta quibuscumque legibus, statutis, & alijs reformationibus in contrarium modo aliquo loquentibus, & facientibus, quę in prædictis omnibus nullius roboris sint, nec aliquo modo contra prædicta sint admittenda, sed perpetuò firmiter durent, & roboris teneant firmitatem, & quod præsens reformatio confirmetur, & confirmari debeat per magnificos Dominos nostros, & poni in volumine statutorum dictæ Terræ. Super qua quidem Reformatione maturus, ac prudens Vir Carolenus Leoninus prędictus surgens in dicto Consilio petens Pulpitum arrengañ Filij hominis inuocato Auxilio, aduerteñ per Reformationem illam editam, & emanatam super successione decedentium quocumque modo ab intestato non superexistentibus filijs ex suo corpore natis, confirmatam, & approbatam per magnificum D. Bracchium Balleonum, penitus non fuisse prouisum, & occursum, ne facultates, & bona, quibus familias, & cippos Domus quotidiè conseruari videmus, & ob id Rempublicam salubritèr locupletiùs exuberari, extrà familiam agnatorum, & cippum Domus ipsius decedentis egrediantur, forsitan contra ipsius decedentis tacitam voluntatem, non obstante similiter dicta reformatione reperiatur multoties, casus occurrere bona, & facultates decedentis sine filijs ab intestato per successionem matris ipsius decedentis paritèr, & ascendentium, & descendentium ab ipsa matre per transitum ad secunda vota in alias familias, & cognationem exportari, dixit, & consuluit, reformationem illam in duabus partibus, eius, videlicet incipieñ ab illa parte, quod omnia bona mobilia, & stabilia vsque in finem debere restringi, & limitari hoc modo, videlicèt, quod bona dicti decedentis deueniant pleno iure, nulla detracta Trebellianica ad poximiores masculos ipsius decedentis, videlicèt ad masculos ortum habentes à familia, domo, siuè cippo dicti decędentis, sin autem illa bona deueniant, & deuenire debeant pleno iure, nulla facta detractione Trebellianicæ, siuè legitimæ ad proximiores agnatas fœminas dicti decedentis, videlicèt ad mulieres natas in familia, domo, siuè cippo dicti decedentis, exclusis matre, & alijs ascendentibus, & descendentibus ab ea per transitum ad secunda vota.

HORTANÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 82.

Quod filiæ fœminæ superstite masculo non succedant ab intestato, & qualitèr tunc dotentur. Cap. 22. lib. 2.

ITem statuerunt, quod nulla mulier, filia, neptis, proneptis, siuè abneptis alicuius infrascriptarum personarum, de cuius successione tractaretur, nec aliqua persona cuiuscumque sexus, siuè gradus existat descendens ex tali defuncta persona per lineam fœmininam succedat, vel succedere possit ab intestato; in aliquo eius patri, matri, auo, auiæ, proauo, proauiæ, abauo, vel abauiæ ab intestato defuncto, seù defunctæ, nec in dicta eius successione audiatur agendo, vel excipiendo, superstite alicui prædictarum personarum taliter defunctarum aliquo eius filio legitimo, & naturali, seù aliquo alio masculo legitimo, & naturali inferioris gradus descendente per lineam masculinam legitimam, & naturalem ex tali persona defuncta, de cuius prędicta successione tractaretur, & ipsam successionem acceptante, seù ipsam acceptare volente. Et si tenutam, vel possessionem de bonis hæreditarijs talis defunctæ personę, seù aliquibus, vel

Digitized by Google

vel aliquo ipsorum bonorum, vel aliqua earum, siuè alicuius eorum parte haberet ipsam tenutam, siuè possessionem relinquere, & dimittere teneatur prædicto legitimo successori talis defunctę personæ ad ipsius petitionem; ità tamen, quod talis filia, siuè neptis, & alia quælibet persona inferioris gradus descendens ex masculo legitimo, & naturali descendenti per dictam lineam masculinam ex ipsa defuncta persona, de cuius prædicta successione tractaretur, si dotata non esset, debeat decentèr dotari de bonis hæreditarijs talis defunctæ personę per eius successionem prædictam, considerata conditione suæ personæ, & qualitate, & quantitate bonorum hæreditatis prædictæ; & si non appareret, de cuius bonis fuit dotata, pręsumatur de bonis patris, ac etiam de eius bonis alimentari debeat, donèc fuerit maritata, & dotes prædictas habuerit cum effectu, siuè donec monasterium intrauerit. Ac etiam quod dictus successor ad ipsam sic dotandam, & alimentandam teneatur, ac cogi possit, & debeat cum effectu, & pro prædictis alimentis, & dotibus post mortem talis defunctæ personæ, & ex tempore ipsius mortis, etiam antequam nubat, omnia prædicta bona hereditaria vigore fictionis auctoritate pręsentis capituli tali mulieri obnoxia, & obligata existant. Declarantes, quod sufficiat si talis fœmina descendens dotata esset de bonis vnius tantùm ascendentium, aut à successione eorum cuiuslibet excludatur. Quod si pręedictus filius masculus, vel alius descendens masculus per lineam masculinam decesserit, sine descendente masculo, talis filia, neptis, vel proneptis, seù alius descendens per lineam fœmininam reintegrentur, & habeant eam portionem hæreditatis, & bonorum talis defunctæ personæ, à qua exclusæ fuerant propter existentem masculum, computata tamen dote, quam habuissent de bonis talis defunctæ personæ, succedant, & succedere possint, & possit eidem prædictæ personę, & cuilibet earum, & legata, & fideicommissa, & omne, & quidquid in tali testamento, & vltima voluntate, vel alicui earum relictum esset capere, & habere possint, & possit, iuxtà tenorem, & formam ipsius testamenti, siuè vltimæ voluntatis, si aliquid ei, vel eis iuridicum non obsistat; ità tamen, quod ipsę mulieres, & quælibet earum, quibus, vel cui bona talis defunctæ personę taliter obuenirent, & sibi computet, & computare teneantur in ipsis suis dotibus; Et si aliqua de dictis mulieribus dotata fuerit ab aliqua, ac dictis personis in eius vita, vel ipsius vltimam voluntatem, quo casu talis mulier ipsis dotibus sit, & esse debeat contenta: ità quod nihil vltrà quantitatem ipsam in hæreditate, vel de hæreditate alicuius prędictarum personarum petere valeat, vel habere, nisi tantùm expressam dispositionem talium personarum. Et si postquam aliqua de prædictis personis nupserit, vidua remanserit, possit ad domum hæredis talis defunctæ personæ redire, & ibi stare, & de ipsis bonis hæreditarijs modo prędicto alimentari debeat, donec iterum maritetur, vel monasterium intret, dummodò fructus suæ dotis, quos haberet, vel aliorum suorum bonorum, si quæ tunc haberet, conuerti debeant in alimentis prædictis.

De successione Fratrum ab intestato. Post dictum Capitulum XXII. quod filiæ fœminæ non succedant.

COpia litterarum Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Petri S.R.E. Diac. Cardinalis Aldobrandini directarum Magnifico, & Excellenti D. Ludouico Montalto de Mondolfo Senogallień Diœcesis V.I.D. & ad præsens magnificæ Ciuitatis Hortanæ Potestatis pro Sacra Consulta Sanctissimi D. N. Papæ Clementis Diuina Prouidentia PP. Octaui sub datum Romæ sub die 23. mensis Decembris 1595. quarum tenores sunt infrà videlicèt. Atergo. Al Magnifico mio Amatissimo Il Podestà d'Horte - omisso sigillo - loco † sigilli. Intus verò. Magnifico mio Amatiss. Si è veduto in questa Sacra Consulta il Capitolo, che sarà qui chiuso in

materia

materia della successione de'fratelli, il quale cotesta Città desidera, che si ponga nel volume de'Statuti, come tralasciato descriuersi per trascuragine, quando fù leuato il detto libro, e che si scriua dopò il Capitolo 22. del lib. 2. intitolato, Quod filiæ fœminæ superstite masculo non succedant, e si è confermato, & approuato; Fatelo dunque scriuere nel predetto volume fra gl'altri statuti nel luogo, che si è detto, conforme all'istanza fattane da cotesto Publico, e state sano. Di Roma à 13. Decembre 1595. Vostro Il Cardinal'Aldobrandini.

Tenor verò supradicti Capituli, vt supra vigore litterarum prædictarum registrañ de successione fratrum ab intestato est talis videlicèt.

Priores Populi Ciuitatis Hortanę, ac Homines electi à Consilio generali dictæ Ciuitatis statuimus, & ordinamus proximum præcedens Capitulum ampliando, & extendendo, quod nec soror, siuè sit vtrinque coniuncta, siuè ex patre tantùm, nec aliquis ex ea descendens etiam masculus succedat fratri, seù sorori ab intestato defuncto, seù defunctæ superexistente aliquo alio fratre, seù eius descendente per lineam masculinam legitimam, & naturalem ipsam successionem acceptante, seù acceptare volente, dummodo dicta soror dotata existat ab aliquo eius ascendente, de quibus in præcedenti proximo Capitulo, vel eius frater, seù fratres, siuè eorum descendentes, similiter decenter dotare parati sint.

IMOLENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 83.

De successionibus ab intestato. Rubr. 49.

VOlumus, quod si quis, vel si qua ab intestato decesserit extantibus descendentibus vtriusque sexus, masculi succedant defuncto, vel defunctæ; si sint solùm fratres in virilem succedant dicti fratres, si verò sint fratres, & nepotes ex fratribus, vel pronepotes, succedant dicti nepotes, vel pronepotes cum patruis, & filijs ipsorum in stirpem; fœminę verò, non volentibus masculis, vno, vel pluribus ad hæreditatem admitti, si sint dotatę, contentæ sint, si verò dotatæ non fuerint, debeant dotari, de bonis defuncti, de cuius hæreditate tractatur, si de bonis de iure veniebant dotandæ, vel si nubere noluerint, sed potiùs monasterium intrare, dotem monasterij pro ea constituere, arbitrio boni viri, consideratis patrimonio, & personarum conditione, & more etiam monasterij in talibus, & condecentia personæ, & patrimonij, & habito respectu ad monasterium, quando monasterium intrare voluerit; Interim tamen donec nubat, vel monasterium ingrediatur per dictos hęredes succedentes prædictis talibus fœminis non succedentibus de condecentibus alimentis, inspecta conditione personæ, & quantitate patrimonij prouidere, masculis verò non succedentibus, vel non existentibus, succedant filię defuncto, vel defunctæ, & nepotibus ex nepotibus, ex filijs, vel ex filia tunc extantibus, fratribus defuncti, & cęteris coniunctis exclusis; vbi verò fratres, vel filij fratrum defuncti extarent, vnus, vel plures, filia aliqua, vel filiabus defuncti non existentibus, nepote, vel nepte, vna, vel pluribus ex filijs, vel filiabus superstitibus: tunc dicti nepotes, vel neptes, vnus, vel plures quotcumque fuerint in tertia eius, quod de iure ab intestato essent habituri succedant. In reliquo autem fratres dicti defuncti, vel filiæ fratrum, succedant, saluo semper in omnibus supradictis casibus filiabus, & nepotibus, vel neptibus ex filia iure in dotibus matris, auiæ, vel proauiæ earum, si in dimidio eius, tantumque ab intestato essent habituræ de bonis defunctæ matris, auiæ, vel proauiæ, & hoc si in eius bonis non fuerint dotatæ in quantitate ęquiualente dictam dimidiam, & hoc statutum sit pręcisum, & pro præciso habeatur

Digitized by Google

beatur in qualibet parte sui, non obstantibus aliquibus Statutis, vel reformationibus in contrarium loquentibus.

INTERAMNENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 84.

Quod Mulier dotata non succedat.

ITem statuimus, quod quicumque filiam, vel neptem, vel sororem dotauerit, & ipsa nupta fuerit à Patre, Patruo, Fratre, vel Matre, vel eorum hæredibus, nullo modo ipsa veniat ad illorum successionem ab intestato, si fratres carnales habuerit ipsa mulier dotata, vel nepotem, seu nepotes carnales natos ex fratre carnali ipsius mulieris dotatæ, cum quo, seu quibus venire deberet ad successionem, nec actionem habeat, nec petere possit contra patrem, patruum, nec fratres carnales, vel eorum hæredes masculos, nec ab eis causam habentem, neque matrimonium, neque de rebus patris vllo modo, saluo Testamento, & ordine prædecessorum, ita quod si pater, vel frater reliquerit masculum, vel masculos descendentes ex masculo sit dote contenta, siue sit maritata, siue non sit, & habuerit dotem. Et si verò dotem non habuerit, fratres, vel masculi descendentes ex eis, dotent eam secundum qualitatem patrimonij, & si non darent, vel dare nollent cum effectu, possit ipsa reuerti ad domum, & habere partem successionis, secundum quod ei attigerit.

LATERÆ, & FARNESII Terrarum B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 85.

De successionibus ab intestato.

VOlendo col presente decreto distintamente, e breuemente dare per l'auuenire certa forma delle successioni ab intestato, non ostante altri decreti sopra di ciò fatti, & essendo, che le dette successioni ab intestato d'ascendenti, e descendenti, ouero di transuersali, &c.

Primò. Però s'ordina, & statuisce, che primieramente nelle successioni all' ascendenti per linea retta sempre li descendenti dell' vno, e l'altro sesso preuaglino, e siano preferiti auanti tutti gli altri ascendenti, & alli transuersali in questo modo, cioè:

Secondo. Se li descendenti sono tutti maschi per linea mascolina, succedano secondo la forma del ius commune.

Terzo. Et il simile se siano tutte femine, ò descendenti per linea feminina, li quali anco che fossero maschi, si computano per femine in tutte le successioni.

Quarto. Mà se vi saranno maschi, e femine, la successione vada al maschio, quando la femina sia dotata, ò da dotarsi nelli beni, nelli quali il maschio habbia ragione di succedere ab intestato, come sarebbe se fusse dotata da padre, madre, auo, aua, & bisauolo di esso maschio, ancorche materno, che sia communi à lui, & alla donna.

Quinto. Ma se fosse dotata di beni d'altra persona, nella quale il maschio non hauesse ragione di succedere ab intestato, in tal caso la femina possi dimandare tanta parte de' beni del defonto, quanto li toccarebbe per con-

uenientemente dotarla, come sarebbe se la donna, & il maschio fossero di madri diuerse, e la femina fosse stata dotata de' beni materni, in tal caso la femina possi dimandar la dote equiualente della dote delli beni del padre, se il fratello vorrà escludere dalla successione delli beni paterni, ma sia in arbitrio del maschio di dotarla, e metterla à parte in questo caso. Il medemo, che è detto del fratello, s'intende del figliuolo del fratello, ò altri maschi descendenti da lui per linea mascolina, perche questi ancora dotando la zia, se non fosse dotata, potranno escluderla dalla successione dell'auo loro, e parte d'essa donna.

Sesto. Nelle successioni de' beni materni, ò d'aui materni, solo il fratello congiunto con tutti doi li lati, ò suoi descendenti, escludono la femina dotata, e da dotarsi, come sopra.

Settimo. Ma li fratelli materni, perche sono cognati, e si reputano per femine, succedano come la donna, secondo la forma del ius commune.

Ottauo. Nella successione delli descendenti, che moriranno senza figli, se tutti sono ascendenti maschi per linea mascolina succedano seruata gradus prærogatiua, cioè li più prossimi di mano in mano, secondo la forma del ius commune.

Nono. Et in medesimo, se tutti fossero femine, ò ascendenti per femine, ma con li detti ascendenti maschi per linea mascolina ci succedono li fratelli di linea mascolina carnali, ò lor figli maschi, ancorche vi fossero la madre, ò l'aua, quali venissero esclusi dall' ascendenti mascolini.

Decimo. E che se dell'ascendenti, che pretenderanno l'heredità, alcuno sarà maschio, & alcune femine, all'hora i beni vsciti dalla casa del maschio, come sarebbe dal padre, auo, e bisauolo paterno, e nelli beni profettitij, il maschio sia preferito all'ascendenti femine, ma nelli beni materni, ò dell' aui materni, succedano secondo la forma del ius commune, ma in tutti l'altri beni, d'onde si voglia altrimente acquistati dal figlio, succeda la madre solamente nella legitima.

Vndecimo. Nelle successioni transuersali, se sono tutti maschi, ò descendenti da' maschi, ò vero se fossero tutte femine, succedano secondo la forma del ius commune.

Duodecimo. Ma li cugini, cioè li figli di più fratelli, essendo soli, e non concorrendo alla successione con alcun zio, succedano li transuersali in capita, & non in stirpes.

Decimoterzo. E se vi fossero maschi, ò descendenti de' maschi, incontra femine, ò descendenti da femine, allora la femina dotata, e da dotarsi de' beni attinenti a' maschi, come sopra, ò sue descendenti, sia esclusa etiam dal fratello da canto di padre, ò suoi figlioli, e descendenti nascenti per linea mascolina, ò d'ogni altro maschio del ceppo, il quale però sia nel medemo pari grado, e consanguinità, come detta femina.

Decimoquarto. Ma à gl' altri transuersali succeda la femina, secondo la forma del ius commune, come sopra, cioè doue non ci sarà il maschio.

Decimoquinto. Colui, che esclude la donna, molto più s'intende, che escluda le figliole d'essa donna.

Decimosesto. La donna, che ancora non è dotata, deue da coloro, che l'escludono dall' heredità alimentarsi, fin tanto che sarà dotata di dote conueniente alle facoltà, alle persone, al luogo, al tempo, ò vero ad arbitrio nostro, gli daranno l'alimenti di tutto punto, fin tanto alli dieci anni, fino alla quale età non è atta à guadagnare, e da dieci anni in poi sia ad elettione loro di dare alla donna, ò li frutti della dote, che saranno tenuti, quando si mariterà, da tassarsi però da due homini da eleggersi da noi, ò vero di tenerla appresso di se, e alimentarla fin tanto si mariterà, cominciando già ad essere più pericolosa à star lontana da' suoi.

Decimosettimo. Li forastieri delle Terre, nelle quali non possono succedere li Farnesani, manco loro possino hauer successione in Farnese.

Decimoottauo. Il presente Decreto, s'intende nelle successioni, tanto de femine, quanto de Maschi, quali moriranno ab intestato senza far testamẽto, ancorche morissero auanti li quattor-

tordici anni, quali in tali casi s'intende morire ab intestato senza far testamento, quantunque in detta età non habbiano la facoltà di testare.

Decimonono. Li maschi nelli sopradetti casi escluderanno le femine, quando però siano heredi, e capaci dell'heredità di colui, della cui successione si tratta, e che attualmente con effetto succedono, ma non succedendo per renuntiare, ò per altro si habbiano quanto alle successioni già per morti.

E per il presente decreto s'intenda la femina venire esclusa dal maschio, nelli sopradetti casi, e delli beni esistenti fuora del Territorio di Farnese di qualsiuoglia luogo.

LICENTIÆ Terræ B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 86.

De' Testamenti, e successioni. Cap. 24.

PEr questo auuenire posa ogn'vno liberamente, ò per via di Testamento, ò per altre vltime volontà approuate dalle leggi cõmuni disporre di tutti i suoi beni, mobili, e stabili, ò che habbia, ò che non habbia figliuoli, ò che stia insieme, ò che habbia di già diuiso da' suoi fratelli, ò altri, non ostante la consuetudine, & attione, che da quest' adietro hà hauuta la Corte de' Signori nelle successioni de' stabili, quando si morirà senza figlioli. Ma che tutto questo s'intenda solamente in fauore de' Vassalli, che habitano: E purche li Testatori habbino parenti per consanguinità fino in in quarto grado habitanti in Licenza. Concedendoli ancora, che posano disporre in fauore de' luoghi pij, ma non pregiudicando alle risposte della Corte, che sempre deuono restar salue, & intiere, ancorche li feudi, e stabili fosero posseduti dalla Chiesa.

Morendo senza Testamento succedano sempre li più prossimi, secondo le leggi communi con le conditioni però dette di sopra, cioè del Vassallaggio, dell'habitatione, del quarto grado, e non più oltre, escluse le femine, come si dirà immediatamente, quali, cioè

Le figliole femine, ò nepote nate da figliole già morte, se saranno dotate, ò vero, che li fratelli, ò zij le voglino dotare competentemente, non posano pretendere cosa veruna delli beni paterni, fraterni, de' zij, ò zie, de'aui, ò nonne, ò di qualsiuoglia altra sorte, eccetto che de' materni, come si dirà in questo istesso Capitolo; tanto se li prenominati saranno morti con testamento, quanto senza, nè in nome di falcidia, nè in altro modo. Non ostante à ciò tutte le altre leggi, e constitutioni in contrario. Dichiarando, che mentre stanno in casa, prima che siano dotate, li fratelli, ò zij siino obligati vestirle, & alimentarle honestamente.

Che le dette figliole femine, ò loro eredi, morendo la madre senza testamento possino domandare, e succedere nella terza parte solamente di quella rata della sua dote, che li peruerà, secondo la legge commune. E questo s'intenda, se ci saranno altri figlioli maschi, alli quali dourà accrescere quel, che si toglie alle dette femine per fauore del ceppo della casa.

Se morirà vn fratello ab intestato senza figliuoli, li succedano gl'altri fratelli carnali, e nepoti conforme al Statuto di Roma in questo Capo, al Capitolo 146. del primo libro, ma nell'altri casi in materia di successioni non specificate in questo Statuto, s'oserui la legge commune.

LVGNANI Terræ B. in distri-ctu Vrbis.

PARTICVLA 87.

Della successione della Donna maritata. Cap. 21.

ITem statuimo, che ogni donna dotata da padre, madre, fratello, auo, ò aua, ch'hauerà fratelli carnali debba essere contenta della dote, quale da qualunque delli sudetti li sarà stata promessa, ò data; & in nessun modo delli beni, & heredità di qualunque delle persone sudette, che morissero intestate, possi più petere, nè domandare cosa alcuna, ma solo alle successioni delli sopradetti il fratello, ò fratelli della donna dotata debbiano succedere, e detta sorella s'intenda in tutto, e per tutto esclusa dalla successione delli sopradetti. E se accadesse, che detta donna non si trouasse esser dotata debbia da chi spetterà di ragione dotarsi de paragio, e dotata, che sarà, resti tacita, e contenta come sopra. E se per testamento, ò codicillo, ò legato da qualunque delle persone dotanti, ò altro estraneo fosse alla detta donna così dotata, ò da dotarsi lassato alcuna cosa de' loro beni in qualunque modo, in tal caso detta institutione, relitto, ò legato habbino, e sortiscano il peso, effetto, e firmità, che si può, e deue di ragione.

LVGNANI Terræ sub gubernio Patrimonij.

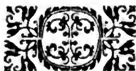
PARTICVLA 88.

Quod Mulier dotata à Patre, vel à Matre non possit redire ad bona patronatus, vel matronatus. Rubr. 14.

HAc præsenti Lege statuimus, & ordinamus, quod mulier, quæ fuerit dotata à patre, vel matre publico instrumento, vel testamento, videlicèt fuerit dotata à fratre, vel sorore, auo, vel auia, vel alia legitima persona, non possit redire ad partem patronatus, vel matronatus, nec quidquam petere possit, sed sit, & esse debeat contenta de ipsa dote, dummodò dos sit idonea secundum facultatem personarum, & substantiæ qualitatem, iudicio duorum proximiorum, & teneatur, & debeat ipsa mulier de ipsa dote soluta, vel de patronatu, vel matronatu facere finem, & refutationem generalem ad sensum sapientis illius personæ, cui interest, vel intererit petere refutationem prædictam, exceptione aliqua non obstante, et si dicta mulier contempserit prædicta facere, postquam fuerit requisita, in quinquaginta libris puniatur, & nihilominus ipsam refutationem facere teneatur, & tamen isto casu pro facta habeatur, saluo semper in omnibus contentis in præsenti Capitulo, testamento, vel alia vltima voluntate, seu dispositione morientis, saluo etiam, quod si ex dicto patre, vel matre non superuixerit filius legitimus, & naturalis, vel nepos legitimus, & naturalis descendens ex linea paterna, vel materna, quod tunc ipsa mulier possit legitimè succedere, & re-

Digitized by Google

& redire ad sui patronatum, vel matronatum, non obstante dote prædicta; & quia plerumque contingit per hominum crescentes malitias, & nouitates Terrarum, & aliquando per obitū Notariorum, & alias causas legitimas, quæ quotidiè euenire possunt, quod ipsa testamenta, seu instrumenta dotalia ommittuntur, & aliter suffocari, seu celari possunt; ordinamus, quod si qua mulier, vel alij, qui interesse haberent, legitimè doceret se fuisse, & esse dotatam; tùm, & eo casu non obstante, quod non appareant publica instrumenta habeatur pro dotata congruè, & sufficienter, secundum facultatem patrimonij, facultatem personæ, & consuetudinem dictæ Terræ, & pro dotata ex testamento, vel instrumento legitimè habeatur, tàm ad effectum petendi dictam dotem, quàm ad effectum, vt ipsa pro successione excludatur, vt supra, & quod ipsa mulier non sit dotata, testamento, vel publico instrumento nulla exceptio apponatur, & si apposita fuerit per Potestatem, vel eius Vicarium, reijciatur, & pro non apposita habeatur, & Potestas, vel eius Vicarius cōtrafaciens in centum libris puniatur, & admissio non teneatur ipso iure, & Potestas, vel eius Vicarius teneatur facere fieri publicum instrumentum per illam personam, quæ dotem habuit soluenti dotem prædictam, siue cui de iure deberet ad dictam pœnam; ac etiam volumus, quod quælibet persona, cuius interest, vel intererit, possit petere dotem prædictam, vel res parafrenales, cursu temporis aliquo non obstante.

LVGI TERRÆ sub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 89.

Quod mulier vniuersalitèr succedens non possit nubere alicui extraneo. Rub. 95. lib. 2.

STatuimus, & ordinamus, quod si acciderit aliquam mulierem succedere quouis modo, quacumque ratione, vel causa patri, vel matri, aut alieni alij vniuersaliter, & per vniuersalem successionem, nec valeat, nec debeat nubere alicui extraneo, nisi prius talis extraneus, cui nubere noluerit efficiatur ciuis continuus, & perpetuus habitator Terræ Lugi, præstando prius Massario nostro Lugi idoneam fideiussionem, & cautionem de stando, & habitādo Lugi, vel in eius districtu continuè, & à dicto tempore, quo se ciuem fecerit, & citrà teneatur se subiacere oneribus realibus, & personalibus imponendis per commune, & homines Terræ Lugi, proùt alij homines Lugenses non immunes faciunt, declarantes tamen prædicta sibi locum vindicare, quando successio ipsa non sit minoris valoris librarum mille monetæ, & si qua mulier contrafecerit, omnia bona, & hæreditas, ac res, & iura spectantia, & spectantes ad dictam mulierem sic nubentem, & contrafacientem ipso iure, & facto, auctoritate præsentis Statuti publicata esse intelligantur, & adiudicata Communi Lugi, & Ducali Cameræ æqualiter.

Eiusdem

Digitized by Google

Eiusdem Statuti. *De successionibus ab intestato, & priuatione mulierum, & iuris non agniti transmissione. Rub.* 101. *lib.* 2.

VT domorum dignitas,& amplitudo conseruetur,& fœminæ generi prouideatur, statuimus, & ordinamus, quod in hæreditate cuiuscumque parentis ab intestato, seù intestabilis defuncti, descendentes masculi, legitimi tamen, & naturales succedant quibuscumque fœminis,ipsarumque filijs, & cœteris descendentibus perpetuò exclusis. Volentes tamen, quod ex paterna hæreditate recipiant quintam partem portionis sibi debitæ ex dispositione iuris communis, & quod ex hæreditate parentis masculi dotentur dote condecenti, quæ tamen non sit minus legitima antiqua, idest quarta parte portionis sibi debitæ ex dispositione iuris communis, nisi per ipsum parentẽ dotatæ fuerint. Hoc enim casu volumus, quod dote per illum data, vel constituta inter viuos, vel relicta in aliqua vltima voluntate contentæ stare teneantur, nec aliquid vltrà petere possint iure legitimæ, vel alio quocumque iure, quoquo modo relictum, vel actum fuerit.

Disponentes, quòd si parentes cuiuscumque sexus condiderint testamentum, & aliquid reliquerint ipsis fœminis, huiusmodi legato, qualecumque sit, & sub quocumque titulo, quiescere debeant, & nihil aliud petere possint iure legitimæ, vel alio quocumque iure.

Si verò nulli masculi descendentes superfuerint, fœminæ descendentes succedant in hæreditate parentis pro legitima, idest pro tertia parte, siue vna, siue plures fuerint, & agnati masculi proximiores, legitimi tamen, & naturales pro residuo vsque ad quartum gradum inclusiuè, gradum accipientes secundum Iuris Canonici ordinationem.

Insuper statuimns, quòd in hæreditate fratris ab intestato,seu intestabilis mortui,nullis descendentibus relictis; fratres, siue fratrum filij, ac nepotes masculi ex vtroque latere, siue ex patris latere tantùm succedant, matre, & sororibus perpetuò exclusis; Et hæc pars Statuti respiciat casus præsentes, & præteritos, saluo nisi ius alteri quæsitum de præteritis aliqua ex causa fuerit, & futuros, si talis frater intestabilis decesserit, idest si nondum habilis ad faciendum testamentum mortuus fuerit.

Sed prædictis fratribus, fratrumque filijs, ac nepotibus non extantibus, sorores, siue vna, siue plures admittantur pro tertia parte, & agnati masculi pro alia tertia, & mater pro alia tertia parte.

Item statuimus, quòd in hæreditate filij, vel filiæ ab intestato decedentis, nullis descendentibus relictis, nullis fratribus, fratrumque filijs, & nepotibus, nullis denique sororibus relictis, mater succedat pro legitima sua tantùm, & agnati masculi proximiores pro residuo: Amita, idest sorore patris ipsius filij, vel filiæ defuncti penitùs exclusa; si modò semel dotata fuerit, vel habeat vndè aliundè dotari possit; Aliàs seruetur, quod infrà dicetur; nec non Auia materna, omnibusque alijs per lineam maternam ascendentibus, & descendentibus exclusis.

Si verò alicui defuncto, vel defunctæ ab intestato, vel intestabili, nec descendentes masculi, aut fœminæ, nec fratres, fratrumve descendentes masculi, nec mater, nec sorores supersint, agnati masculi proximiores succedant, exclusis fœminis, & earum descendentibus in gradu pari, vel anteriori constitutis; quas tamen dotari volumus dote condecenti, habito respectu ad vires hæreditatis de valore, & agnatos, si adhuc dotatæ non fuerint, nec habeant vndè dotari possint; Postremò prouidentes circa dubium, quod oriri sæpè numero solet, & in quo varij varia senserunt, videlicet, An ins competens fœminis ex dispositione statuti non agnitum transmittatur ad quoscumque hæredes ipsarum, disponendo, quod tale ius competens fœminis, quæ, masculis non extantibus, pro tertia parte vocantur ad successionem parentum, vt diximus supra in versiculo: Si verò nulli

nulli, &c. non agnitum transmittatur ad quoscumque hæredes ipsarum. In cæteris autem supradictis fœminis, & casibus earum, omne ius ipsi competens ex hoc statuto non transmittatur ad vllos hæredes ipsarum, imò intelligatur extinctum, & applicetur vocatis in præsenti Constitutione, si ipsæ fœminæ moriantur, antequam illud agnouerint, & aliquo modo se velle consequi patefecerint.

MACERATENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 90.

De Mulieribus dotatis. Rub. 30. lib. 2.

MVlieres dotatas à successione Ascendentium, & Transuersalium in omnibus casibus supra statuto de Successione ab intestato exclusas virtute præsentis sanctionis esse declaramus, & quæ dotatæ non forent, dotari volumus, & consequenter paritèr exclusas esse, nec sibi aliquo pacto concedatur actio ad supplementum legitimæ, etiam quod dos ad legitimam non ascenderet de iure communi, dummodò condecentèr dotata fuerit secundùm qualitatem personarum, & qualitatem patrimonij, & consuetudinem domus, vt paritèr dictum extitit in d. statuto de Successione ab intestato. Declarantes tamen, quòd si postea decesserint illæ personæ, quarum contemplatione exclusæ extitissent, & bona deuenerint ad fœminas, ne deterioris conditionis istæ existant, volumus illas, seù earum descendentes ad portionem, eis de iure communi tempore mortis personæ, à cuius hæreditate fuerunt exclusæ, competentem admitti, ac si nunquam fuissent exclusæ, nec aliqua præscriptio eis nocere possit. Iniquum enim censemus, vnam mulierem excludi, alterā verò ad hæreditatem, & ad portionem illi aliàs adeptam admitti, cùm cesset omnis ratio exclusionis; propterea volumus hoc casu reintegrari, ac si nunquam fuissent exclusæ. Addentes, quòd exclusa vna persona, censeantur exclusæ omnes aliæ ab ea descendentes, vti ex radice infecta venientes, siue masculi, siue fœminæ sint. Volumus insuper exclusionem non extendi vltrà personas nominatas, & descendentes ab eis, cum conditione tamen supra expressa, ob quam in specie bona dictæ hæreditatis sint adeò obligata dd. mulieribus, vt supra exclusis, vt omnis alienatio sit personæ vocatæ interdicta penitùs, & illam nullam, nulliusque roboris, & momenti esse volumus, & cessante illa persona, vt supra, eisdem mulieribus actionem concedimus pro recuperatione dictorum bonorum, ad quæ reintegrata reperitur contra quemcumque possessorem, dummodò liquidè demonstret esse de dictis bonis; Et dummodò ab vno fuerint dotatæ, repellantur à successione omnium, videlicet patris, aui paterni, & aliorum ascendentium, fratrum, & eorum descendentium masculorum, vnica etenim dote sit cōtenta, siue sit data, siue sit promissa, siue deberet sibi dari, vt supra in hoc statuto, & pariter in statuto de Successionibus ab intestato fuit facta mentio. Quod inuiolabilitèr obseruari volumus, etiam quòd dictæ mulieres essent nuptæ forensibus, vel personis, quæ virtute priuilegiorum non subiacerent iurisdictioni nostri Communis, vel nuptui traderentur, quia in ipso transitu in aliena iurisdictione volumus præsumi factam renunciationem per dictam nuptam, & dotatam omnibus bonis supradictis, & si in aliquo casu non concordaret præsens dispositio cum statuto de successionibus ab intestato, volumus hanc secundùm illud declarari, ita vt in nullo casu intelligatur derogatum.

Eiusdem

Digitized by Google

Eiusdem Statuti. *De successionibus ab intestato*. *Rub.* 38.

SI aliquis, vel aliqua ab intestato decesserit, remanentibus post se filio, vel filijs natis, vel in vtero existentibus masculis legitimis, & naturalibus, hi superstites prædictis defunctis, videlicet succedant, exclusis penitùs filia, & filiabus natis, vel nascituris, dotatis, & non dotatis, nec non descendentibus ex ipsis, siue masculis, siue fœminis, & quod fœminæ essent ex filio, vel filijs, nepote, & nepotibus, pronepotibus masculis, & in infinitum cuiuscumque numeri, gradus, conditionis, ordinis, & professionis fuerint, ab omni prorsùs successione, & legitima portione, debitis iure naturæ pro vitæ subsidio, vel quouis alio nomine, & titulo, educandis tamen, & alimentandis, & dotandis modis, & temporibus infrascriptis. Et eamdem fœminarum prædictarum exclusionem volumus habere locum, si superfuerint nepos, vel nepotes, pronepos, vel pronepotes quicumque ex nepote, & nepotibus ex filio, & ex filijs natis, & deinceps in infinitũ, saluo inter ipsos masculos iure subintrandi in loca, & partes defunctorũ, vel per stirpes, vel per capita, in quibus casibus iuris communis dispositio remaneat immutata. Semper tamen repetitis in quolibet gradu, & in qualibet persona antedictis masculinitatis, legitimitatis, & naturalitatis qualitatibus. Dictas autem fœminas dotatas, seù dotandas a patre, matre, auo, auia, paternis, seu maternis, vel ab aliquo descendentium masculorum prædictorum inhabilitamus ab omnium, & singulorum tàm masculorum, quàm fœminarum descendentium, & ascendentium successione, etiam decedentium post mortem personarum, de quarum bonis dotatæ fuerunt, vel dotandæ sunt, perindè ac si cuiuslibet personarum memoratarũ bonis dotatæ extitissent, donec superit aliquis masculorum præfatorum, non possit ad alicuius præfatarum personarum successionem aspirare, dummodo in succedendo matri quamplures habuerit viros in bonis, quæ illi obuenerunt àb aliquo maritorũ prædictorum; vel illius matrimonij occasione, siue per successionis, siue conuentionis modum, filij eiusdem matrimonij succedant, etiamsi essent solæ filiæ ex illo matrimonio, & filij masculi ex alijs matrimonijs, & prædicta dispositio habeat locum etiam in patribus, qui habuerint plures vxores; In bonorum verò dotalium diuisione, & successione masculis, vt supra, deferenda, iura communia obseruentur. Cui matri decedenti sine descendentibus ex se masculis per masculos, vt supra, filia, & filiæ, & descendentes ex ipsis succedant, nulla habita consideratione præmissæ dispositionis. Filias autem, & descendentes fœminas superiùs exclusas, volumus honestè, honorificè, & condignè educari, alimentari, & de bonis personarum, à quarum hæreditatibus exclusimus temporibus debitis per illos, qui excluserunt, & ipsorum successores iuxta consuetudinem Ciuitatis, vt qualitas fœminarũ, & parentum gradus, quantitas patrimonij, & dotium, quæ ab alijs de domo prædicta præcesserunt, modus expostulant, maritari, & dotari. Qui viri si fuerint negligentes in maritando, & dotando, & maritanda excesserit annũ vigesimum suæ ætatis innupta, possint duo proximiores, siue ex latere patris, siue matris, siue vtrinque, ipsam maritare de bonis, vndè fuerunt exclusæ, iuxtà considerationes antedictas, quæ bona, huius statuti virtute, intelligantur ipso iure hypothecata, & obnoxia oneri prædicto; Non existentibus autem prædictis in concordia, ad id eligatur Tertius per Priores Ciuitatis pro tempore, qui tres cum omni circumspectione citiùs, secretiùs, & modestiùs, quòd fieri poterit, curent, vt maritetur, & dotetur, & quilibet coniunctus possit ad effectum prædictum comparere, donec dicta dotanda, & maritanda fuerit maritata, & dotata. Descendentibus autem masculis prædictis, nõ extantibus, vel renuentibus pater, & auus paternus, & per lineam superiorem directam masculi ascendentes admittantur, salua gradus proximioris defuncto prærogatiua; quoad vsumfructum

fructum

Digitized by Google

fructum tamen; reseruata proprietate filiabus, & descendentibus ex ipsis, si extabunt ex defuncto, sine præiudicio dotationum faciendarum, vt suprà. Deficientibus autem masculis prædictis, quorum fauore fœminas in omnibus iuribus, & ad omnem successionem, vnde fuerunt exclusæ, restituimus, & reintegramus, nulla temporis præscriptione obstante, seu quietatione. Si autem nec ascendentes, nec descendentes masculi de masculis, vt suprà memorati, superfuerint, sed filia, vel filiæ, vel nepotes ex filijs masculis, & frater, vel fratres germani carnales vtrinque, vel ex patre tantùm coniuncti defuncto, concurrant per capita æqualiter in successione, vltrà dotes datas, seu dandas, vt suprà, dd. filiabus, & nepotibus, & filij fratrum prædictorum in loca, & partes patrum suorum, ipsis non extantibus, admittantur, reseruato semper iure reintegrationis prædictis filiabus, & nepotibus, & descendentibus fœminis exclusis in portionibus antedictis, ad quas patrui, & filij patruorum suorum fuerunt admissi, etiam extantibus filiabus fœminis ex dictis patruis, & filijs patruorum. Mater verò, cui pater deficientium filiorum, seu filiarum aliquid testamento reliquit, illo debeat esse contenta, ab omni prorsus successione decedentium liberorum exclusa, si ad alia transiuerit vota, siue antè, siue post obitum filiorum, si verò viduitatem seruauerit, succedat in medietatem legitimę portionis sibi debitæ, & in bonis defuncti filij ex dicto matrimonio, in quo seruauerit viduitatem, computando dicto credito mariti in dicta medietate legitimæ.

MASSAE,
Quæ est Terra in Vmbria habens Gubernatorem independentem.

PARTICVLA 91.

De successionibus ab intestato. *Rubr.* 91.

ITem statuimus, quòd si aliqua persona de Castro, vel Villis Massæ ab intestato decesserit sine liberis superstitibus, seu superstite sibi aliquibus, seu aliqua persona vsque in tertium gradum suæ agnationis inclusiuè, succedat sibi proximior de dicta sua agnatione, hoc intellecto, & declarato quod in dicta successione non habeatur, nec haberi debeat distinctio, seu consideratio, vel respectus, an talis persona coniungebatur tali defunctæ personæ ex vtroque parente, siue per lineam vtriusque parentis, seu ex vno, vel vnius tantùm, dummodò ex parte ipsius defunctæ personę, seu ex eius paterna linea saltem eidem coniunctus extiterit. Prætereà volumus, quòd nepotes ex fratre carnali quondam talis defunctæ personæ succedant eidē vnà cum eorum patruo, eodemque fratre quondam talis defunctæ in stirpem, & non in capita. Mater verò ipsius quondam defunctæ personæ, in dicto casu, in sola octaua parte bonorum ipsius quondam sui filij, seu filiæ succedat, & succedere possit eidem, & ipsa octaua parte dicta mater dicto casu contenta sit, & esse debeat, adeò quod nihil amplius iure successionis petere, vel habere possit de hæreditate prędicta, Matre verò non extante succedat eidem ab intestato quondam auia sua paterna in octaua prædicta, & ipsis matre, & auia non extantibus, si-

Digitized by Google

mili modo ſuccedat ei proauia quondã paterna, videlicet mater aui ſui patris. Auia verò materna, videlicet mater matris, & proauia materna, videlicet auia matris dictę defunctæ perſonę, ſeu aliqua perſona de cognatitia prole quondã ipſius defunctæ perſonæ, ſiue patris eiuſdem in dicto caſu ad dictam ſucceſſionem, nullatenus admittatur: ita tamen quod in dicta agnatitia prole non includatur, nec intelligatur includi aliqua fœmina, excepta ſorore carnali, ſiue nepte filia fratris carnalis, & amita quondam talis defunctæ perſonæ, quę ſola, ſcilicet ſoror neptis, & amita in dicta prole agnatitia, & in eius numero cõprehendatur, & comprehendi valeat in caſu prædicto, ſi & in quantum in eo caſu tali defunctæ perſonæ non ſuperuiuat aliquis quondam eius frater carnalis, ſiue nepos legitimus, & naturalis natus ex fratre carnali quondam talis defunctę perſonæ, quibus fratre, & nepote, vel aliquo eorum extantibus, & ſuperuiuentibus, ſiue extante, & ſuperuiuente, dicta ſoror, neptis, & amita quondam talis defunctę perſonæ à dicta eius ſucceſſione repellantur, & ad eam dicti quondam eius frater, & nepos admittantur, & admitti poſſint, ſed & ſi dictę mater, auia, & proauia paterna, vel aliqua earum, quæ in dicta octaua, ordine præmiſſo, ſuccederet, & ſuccedere poſſunt, vt dictum eſt, non extarent, Succedant nihilominus tali defunctæ perſonæ eidem proximiores de dicta ſua agnatitia prole, vt ſuperiùs dictum eſt. Verùm ſi talis perſona deceſſerit condito teſtamento, vel alia vltima voluntate, & in ipſo, vel ipſa quocumque titulo, iure, vel modo aliquid reliquerit ipſi ſuæ matri, auiæ, vel proauiæ, eo caſu talis eius mater, auia, vel proauia dicto relicto contenta ſit, & eſſe debeat, nec vlterius de dicta hereditate iure ſucceſſionis habere poſſit.

MASSAE Longobardorum, quæ eſt Terra ſub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 92.

De ſucceſſionibus ab inteſtato.
Rub. 112.

Vt conſeruetur dignitas, & amplitudo in familijs, quæ non depauperentur propter fœminas tranſeuntes vt plurimum ad alienas familias, & vt dictis fœminis conſulatur, & tollantur multa dubia, quæ ex antiquis Statutis cum multis laboribus, & expenſis in præteritum decurrerunt. Statuimus, quod ſi quis maſculus deceſſerit ab inteſtato, vel inteſtatus, etiam ſi fuerit infans, vel aliàs inteſtabilis, prima cauſa ſucceſſionis ſit filiorum, aut deſcendentium maſculorum, vt filij, & ſucceſſiuè alij deſcendentes maſculi ſuccedant, excluſis filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuſcumque lineæ, & gradus, tàm in bonis prophanis, quàm eccleſiaſticis, & cuiuſcumque alterius generis, non obſtante aliqua inueſtitura, dotandis tamen, vt ſupra in alio Statuto poſito ſub Rubrica Infrà quantum tempus frater, vel deſcendentes teneantur maritare ſororem, vel deſcendentem diſpoſuimus; ſi verò nulli deſcendentes, aut aſcendentes maſculi fuerint frater, & filij fratris perſonæ defunctæ, agnati tamen ſuccedant, & excludant filias, & omnes fœminas cuiuſcumque gradus, & lineę, dotandas tamen, vt infra dicetur, ſi dotatæ non fuerint ab aliquo, cui incumberet onus dotandi, ſin autem quis decedat nullis relictis filijs, vel deſcendentibus, vel aſcendentibus maſculis ex linea maſculina, proximiores ſecundum gra-

Digitized by Google

gradus prærogatiuam vſque ad quartum incluſiuè, enumerando gradus ſecundum ius canonicum, ſuccedant, & præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuſcumq; gradus, & lineæ, quæ tamen dotari debeant vſque ad annos viginti ætatis ſuę incluſiuè, dote non minori legitima, prout diſpoſuimus in prædicto alio Statuto poſito ſub Rubrica infrà quantum tempus frater, vel deſcendentes teneãtur maritare ſororem, vel deſcendentem, quibus omnibus prędictis ſaluis volumus, quod prædictę fœminę ſic excluſæ non poſſint cauſa, & occaſione alicuius legitimę moleſtare, & inquietare maſculos vocatos ad ſucceſſionẽ per præſens Statutum; Adijcientes etiam, quod ſi aliqua mulier maritata fuiſſet, nulla dote conſtituta antè mortem perſonæ, cui incubuiſſet onus dotandi, poſſit petere dotem ſibi conſtitui, non obſtante quod ipſa mulier in matrimonio fuerit etiam conſtituta.

MELDVLAE, quæ eſt Terra B. in Prouincia Romandiolæ.

PARTICVLA 93.

Quod Mulier dotata ſit contenta de dote ſua. Rub. 93.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliqua mulier fuerit dotata à patre, matre, auo paterno, fratre carnali, & pater, ſeù mater, auus paternus, vel frater carnalis prædictæ deceſſerint ab inteſtato, ſuperſtitibus filijs maſculis legitimis, & naturalibus, natis ex filio, vel filijs maſculis legitimis, & naturalibus, quòd ipſa talis mulier, vel eius filij, vel hæredes, non poſſint aliquid petere in bonis alicuius prædictorum ab inteſtato defunctorum, etiam non dotalium, ſed ſit, & eſſe debeat contenta ſua dote, ipſa, & eius filij, & hæredes, & omnia bona ipſorum defunctorum deueniant ad ipſos filios, vel nepotes maſculos; ſi verò pater, mater, auus paternus, vel frater carnalis talis mulieris dotatæ decederent cum teſtamento, & aliquid reliquerint tali mulieri dotatæ, vel eius filijs, relictis filijs maſculis, vel nepotibus maſculis, legitimis, & naturalibus ex filijs maſculis dicti Teſtatoris legitimis, & naturalibus hæredibus, iſta talis mulier, & eius filij, vel hæredes debeant eſſe contenti dicta dote, & de eo, quod eſt eis relictum, quocumque titulo ſit relictum, nec poſsit plùs petere, quod eis relictum, nomine legitimæ debitæ iure naturæ, nec poſſint dictum Teſtamentum petere irritari, & annullari, ſeù caſſari, ex eo, quod non fuerit eis aliquid relictum iure inſtitutionis. Et ſimilitèr filiæ fœminæ, etiam non nuptæ, debeant eſſe contentæ dotibus eis relictis in Teſtamento patris, matris, vel aui, ſeù fratris carnalis. Nec poſſint plus petere in eorum, vel alicuius eorum bonis, ratione legitimæ debitæ iure naturæ.

Nec poſſint Teſtamentum dicere nullum pro eo, quod non fuerit eis iure inſtitutionis relictum, vt ſupra præmittitur, nec dictum teſtamentum prædictæ mulieres nuptæ, & dotatæ, vel non nuptæ, quibus dos eſt relicta, vt præmittitur, poſſint per querelam inofficioſi teſtamenti aliqualitèr impugnare, & in omnibus, & ſingulis caſibus intelligatur, & præſumatur dicta mulier congruè dotata, etiamſi de dote non appareat, ſi nupta ſteterit cum viro ſuo in matrimonio in vna domo per decem annos continuos, aliquibus ſtatutis, & iuribus communibus in contrarium loquentibus non obſtantibus; quæ omnia hæc per præſens Statutum intelligantur totalitèr derogata, & quòd D. Commiſſarius, vel eius Iudex non debeat aliquem audire, vel ius aliquod reddere contra præſens Statutum ſub pœna lib. 20. quinq; bononenorum pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice, & quòd factum fuerit, non valeat ipſo iure. Et idem intelligatur de alijs quibuſcumque perſonis dotantibus aliquã mulierem; ſtatuentes inſupèr, quòd ſi

Digitized by Google

ſupradicti pater, mater, auus paternus, vel frater carnalis deceſſerint, vel alter deceſſerit ab inteſtato, relictis ſupradictis filijs maſculis, vel nepotibus maſculis ex filijs maſculis omnibus legitimis, & naturalibus, vt prædicitur; & aliqua filia, vel nepte, vna, vel pluribus, etiam legitimis, & naturalibus, nondum maritata, vel dotata, dicti filij, & nepotes maſculi ſuccedant in tota hæreditate talis defuncti, tamen ipſi filij, & nepotes hæredes teneantur talem filiam, ſororem, vel neptem indotatam, maritare, & dotare competentèr pro viribus hæreditatis, & perſonarum conditionibus attentis, vel etiã ſi maluerit in Monaſterio Religioſarũ, cum competentibus, & ſolitis donis mittere, ad quæ, vel ipſorum alterum, quàm ipſa voluerit, ſi prædicti maſculi hæredes fuerint negligentes. Dominus Commiſſarius, vel eius Iudex teneatur, & debeat vinculo iuramenti, ſummariè, & ſimplicitèr, & de plano, & ſine ſtrepitu, & figura Iudicij, ipſos hæredes perſonaliter, & realiter cum effectu compellere. Et ſi d. D. Commiſſario, vel Iudici videbitur, ad hoc conuocet duos bonos viros conſanguineos ipſorum, ſi reperiuntur de facili, vel duos bonos viros, vel vicinos, qui vnà cum ipſo D. Commiſsario, vel eius Iudice declarent quantitates dictæ Dotis, quá dotem declaratam d. D.Commiſſarius, vel Iudex cogat dd. hæredes ad ſoluendum cum effectu marito talis mulier ſi ſit nupta, vel promiſſa poſt mortem ſupradicti defuncti, vel ad deponendum penès idoneum mercatorem pro ipſa muliere maritanda, ſi nondùm ſit, vt præmittitur maritata. Addentes, quòd maſculi teneãtur fœminas dotatas omninò alimentare, quouſque fuerint nuptæ, & ſi in his fuerit D.Commiſſarius, poſtquam fuerit ſuper hoc requiſitus, negligens, vel remiſſus, in libris vigintiquinq; bononenorum per eius Sindicatores condemnetur.

MERCATI Saraceni, quod eſt Caſtrum B. ſub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 94.

PRO conſeruatione familiarum, & agnationũ Terrarum, poſterorum, & maſculorum, per quos familiæ conſeruantur, *ſi concede*, che ſtantibus filijs maſculis, filiæ feminæ, vel deſcendentes ab eis ad ſucceſsionem patris, & aliorum aſcendentium ab inteſtato decedentium non admittantur, dummodò ſint dotatæ competentèr, ſecundùm facultatem Dotantis, & conſuetudinem Domus, vel dotentur; adeò quod non poſsint petere legitimam, vel eius ſupplementum.

MESSENANI, quod eſt Caſtrum ſub gubernio Spoleti.

PARTICVLA 95.

Quod Mulier dotata à Patre, vel Matre, exiſtente maſculo, non ſuccedat ab inteſtato. Cap. 5.

STatuimus, & ordinamus, quòd mulier dotata à patre, vel matre, exiſtente maſculo, non poſſit ſuccedere ab inteſtato in bonis dotantis, & eius dote ſtare debeat tacita, & contenta, & plus petere non poſſit.

MEC-

Digitized by Google

MEVANIAE, quę est Terra sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 96.

Quod Mulier dotata à Patre, Matre, Fratre, vel alijs consanguineis suis dotibus sit contenta. Rub. 20. lib. 2.

SI aliqua mulier dotata fuerit à patre, matre, fratre, vel alijs suis consanguineis, suis dotibus sit contenta, & plus de bonis patris, matris, fratris, vel fratrum, vel aliorum consanguineorum suorum petere non possit, si ex ea filius, vel filij masculi, vel fratres, vel nepotes carnales remanserint, saluis relictis in Testamento factis, quæ liberè possint peti; & si aliquis contrà fecerit, vel venerit aliquo modo contra, pro qualibet vice in vigintiquinque libris denariorum condemnetur, & omnia, & singula supradicta locum habeant in præsentibus, & futuris; & talis mulier, filij, vel nepotes ipsius teneantur, & debeant infrà octo dies, postquam eis fuerit notificatum, quietationem facere generalem filio, vel filijs masculis, fratri, vel fratribus carnalibus, vel nepotibus masculis remanentibus ex parte matris, vel patris de omni eo, quod à filijs, vel à fratribus masculis, vel nepotibus masculis petere, vel exigere posset in bonis, quæ quondam fuerunt patris, vel matris ipsius mulieris, vel fratris, vel fratrum eiusdem, tam ratione successionis, aut ex testamento, quàm etiam alio modo, iure, vel causa, & si non fecerit, seu facere recusauerit, in vigintiquinque libris denariorum Communi Meuaniæ condemnetur; & nihilominus prædictum Capitulum in qualibet parte sui firmum debeat remanere, & exequutioni mandetur, saluis relictis in testamento factis, quæ liberè peti possint; & Potestas, & Consules super prædictis intendant, & procedant diligenter ad petitionem filij, vel filiorum masculorum, & fratris, seu fratrum & nepotis, seu nepotum, quando fuerint requisiti ad pœnam in vigintiquinque libris denariorum pro quolibet in suo officio, cogendo ipsam mulierem huiusmodi faciendi summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & omni iuris solemnitate ommissa; Et si Potestas fuerit negligens, vel Consules in prædictis, in centum libris denariorum, & quilibet Consulum in vigintiquinque libris denariorum Communi Meuaniæ condemnetur.

MONDAINI, Quod est Oppidum sub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 97.

Quod fœminæ dotatæ stantibus masculis non succedant ascendentibus, tàm ex parte matris, quàm patris. Rubr. 51.

STatutum, & ordinatum est gratia domus, & familiæ conseruandæ, quod fœminæ dotatæ decedentibus ascendentibus, superstitibus filijs masculis, nullo modo eis succedant, nisi dumtaxat, quatenus de ipsorum ascendentium præmorientium præcesserit voluntas. Si verò non essent dotatæ, nec ab ascendentibus prædictis aliter institutæ, tunc tantùm dotem possint petere, & consequi, secundum qualitatem patrimonij, & conditionem personarum, & consuetudinem patris familias preteriti temporis, seu domus: non

Digitized by Google

non obſtantibus Statutis, vel iuribus huic Statuto in contrarium facientibus, ſeu loquentibus, niſi poſt mortem prædictorum filiorum maſculorũ, qui hæreditatem aſcendentium non adiuiſſent, remanerent ſolummodò filiæ fœminæ, tunc cum dictis filiabus ſic remanentibus concurrant in ſucceſſione omnium bonorum aſcendentium prædictorum dictæ primę filiæ, vt ſupra dotatæ, pro portione eis tangente in dd. bonis aſcendentiũ, quemadmodum cum eorum filijs ſucceſſiſſent, ſi huiuſmodi prouiſio facta non fuiſſet.

MONTECCHII Terræ ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 98.

Quod Mulier dotata à patre à ſucceſſione excludatur ſuperuiuentibus maſculis. Rubr.21.lib.2.

ITem ſtatuimus, quod ſi aliqua mulier dotata fuerit à patre, vel matre, vel fratribus, vel ab auo, ſiue fecerit renunciationem, ſiue non, poteſtatem ipſa, nec eius deſcendentes non habeant petendi de bonis paternis, vel aui, aut matris, donec legitimi hæredes maſculi extiterint, & filij ex vtroque parente, & hoc intelligatur ab inteſtato, ſi autem cum teſtamento moreretur, non poſſit talis mulier, nec eius deſcendentes plus petere, quàm illud, quod pater, mater, aut auus ſibi reliquerit in ſuo vltimo teſtamento, & hoc Capitulum ſit præciſum, quod tolli non poſſit conſilio, vel abrenga, & locum habeat in præteritis, præſentibus, & futuris. Et idem dicimus de bonis fratris, quod plus petere non poſſit, quàm frater ei ſorori reliquerit in ſuo vltimo teſtamento, & quod omnia pręd ictorum bona, ſcilicet patris, matris, aui, & fratris ab inteſtato decedentium, cadant, & deueniant integrè in maſculos filios, vel nepotes ex filijs maſculis deſcendentes ſuperſtites, vnum, vel plures, & hoc locum habeat in pręteritis, pręſentibus, & futuris. Hoc addito, quod ſi filiæ vna, vel plures eſſent, & dotem non haberent diſtinctam, quod ipſis filiabus, vni vel pluribus, non præiudicet, nec obſtet præſens ordinatio, vel Statutum, niſi infra ſex menſes, poſtquam deceſſerit aliquis prædictorum patris, matris, aui, vel fratris carnalis fuerit per duos proximiores conſanguineos ipſorum maſculorum, & mulieris, ipſa mulier dotata, vel ipſi dos deputata de bonis eius, ad cuius ſucceſſionem de iure vocaretur, ſecundum qualitatem patrimonij, & facultatem, ac conditionem perſonarum, & conſuetudinis ipſius Domus, ad quam dotandam ad petitionem cuiuſcumque petentis, conſanguinei per Poteſtatem compellantur, & facta deputatione dictæ dotis, talis mulier ſit à ſucceſſione excluſa, donec ſuperuixerint maſculi deſcendentes, vt ſuperiùs dictum eſt, & intelligatur dotata mulier, ſi dos fuiſſet promiſſa, vel data, ſeu etiam relicta in teſtamento per aliquem prædictorum patris, matris, aui, vel fratris carnalis, vt excludatur talis mulier, vt dictum eſt à ſucceſſione prædictorum, & quolibet ipſorum, donec deſcendentes pręd icti ſuperuixerint.

MONTICELLORVM in diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 99.

Modo di diſpenſare i beni di quelli, che moriranno inteſtati. Cap.34.lib.1.

STatuimo, che li beni di quelli, che moriranno inteſtati vengano alli figli maſchi, e ſe non vi foſſero maſchi alle femine maritate, e non maritate,

tate, è quando vi fossero maschi, e femine, li maschi siano obligati nutrire, mantenere, e maritare dette femine, e dotarle secondo la consuetudine di detta Terra, e maritate che saranno, non possino domandare alli loro fratelli altri beni, nè paterni, nè materni, ma sia in petto delli fratelli volerli dare alcuna cosa,& alli detti,che moriranno intestati, non hauendo nè figlioli, nè figliole, come di sopra, succedano li parenti suoi più prossimi.

MONTIS BODII Terræ sub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 100.

NObilis vir Comes Sabutius I.V.D. celeberrimus, vnus ex Dominis Consultoribus in dicto Consilio existen. surgens à loco suo, & corporali accepto iuramento de rectè, & fideliter consulendo, accedens ad solitum locum arrengandi, & ibidem cælesti implorato subsidio, consulendo,& arrengando dixit, & consuluit in hunc, qui sequitur modum, videlicet:

Super quinta præposita, videlicèt super publica, & euidenti vtilitate, dixit, quòd vt Familiæ, & Cippus domus, & domorum conseruentur, & manuteneantur, & ne masculi depauperentur, &c. & ad conseruationem domorum, dixit, & consuluit in hunc modum, & formam, videlicet; Quòd quælibet mulier, quæ fuerit dotata à patre, vel matre viuentibus, vel in eorũ vltimo testamento,vel ab auo,vel auia, defunctis parentibus, non possit succedere in eorum hæreditate, nec aliquid petere in eorum bonis, stantibus masculis, sed debeat stare tacita, & contenta de eius dote sibi data, vel relicta, & quicquid petierit, sit inane, irritum, & nullum, & omnis via successionis sit sibi penitùs perclusa, & quòd præsens statutum, & decretum habeat locum in præteritis, præsentibus,& futuris, & quòd debeat confirmari per superiorem,& si opus fuerit per Sedem Apostolicam, & casu quo reperiretur aliquod statutum in volumine statutorum Terræ Montis Bodij, loquens in fauorem masculorum,per præsens non intelligatur illi derogatum,sed potiùs, sit illius ampliatio.

Dilectis Filijs Prioribus, & Vniuersitati Terræ nostræ Montis Bodij Senogallien. Diœcesis.

PAulus Papa Tertius. Dilecti filij salutem,& Apostolicam benedictionẽ. Humilibus pro parte vestra per dilectum filium Comitem Sabutium Conciuem,& Oratorem vestrum nobis nuper super hoc porrectis supplicationibus benignè annuentes, omnia, & singula priuilegia, indulta, gratias, & libertates per Sedem Apostolicam,eiusque Legatos, & Ministros, quomodolibet hactenùs vobis concessa, quatenùs in vsu sint, nec non statuta municipalia, decreta, & ordinationes,antiqua, & moderna quæcumque, & specialitèr reformationem super dotatione mulierum, tàm ab intestato, quàm ex testamento dudùm factam, dummodò contrà Canones, Sanctiones, & Libertatem Ecclesiasticam nõ tendant, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac nostro, & Apostolicæ Sedis munimine roboramus, inuiolabilitèrque obseruari debere volumus, & decernimus, quibusuis cõsuetudinibus, & abusibus, ac rescriptis, ac litteris Cameræ Apostolicæ in contrarium forsan editis, & edendis, cæterisque contrarijs,non obstantibus quibuscumque. Datum Camerini sub Annulo Piscatoris 6.Octobris 1539. Pontificatus Nostri anno quinto.

B. Lusius.

MON-

MONTIS CASSIANI Terræ sub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 101.

Quod nulla mulier dotata possit succedere ab intestato, stantibus filijs masculis, & decedente vxore, quid lucretur maritus superuiuens, & de quibus bonis vxor sepelliri debeat. Rub. 25. lib. 2.

STatuimus, & ordinamus, quod nulla mulier dotata, vel quæ pro dotata steterit per decem annos aliquã querimoniam facere possit de dote sua, & intelligatur pro dotata illa mulier, de cuius dote appareret instrumentum, vel protocollum Notarij à patre, auo, paterno, vel materno, à matre, vel auia quauis, fratre paterno, vel auunculo, sorore, nepote, vel nepte sua, vel alitèr legitimè, & non possit, vel debeat succedere ipsa, vel filij, aut descendentes ab ea ab intestato alicui ex prædictis personis dotantibus, vt dictum est, si ex eis, vel ab aliqua eorum, vel earum remanserit aliquis hæres masculus, filius, vel nepotes masculi, neque in bonis, vel super bonis prædictarum personarum, vel alicuius earum aliquid petere, habere, vel possidere, seù apud se retinere, sine expressa voluntate, & dispositione supradictarum personarũ, vel alicuius earum, de qua legitimè appareat, & hoc locum habeat in præsentibus, & futuris. Et quod illi mulieri dotatæ, vt supra dictum est, non liceat redire ad aliquam partem dictæ matris, vel auiæ dotantium, si ex ea matre, vel auia masculus, vel descendens ex masculo remanserit, salua semper vltima voluntáte, vel dispositione matris, vel auiæ prædictæ. Et si aliqua mulier fuerit dotata, vel dotem suam receperit de bonis communibus, quæ habet cum fratribus carnalibus, vel eorum filijs, non possit ipsa, vel eius hæres de cætero petere, vel habere, seù venire ad successionem, vel cõmunionem aliquam bonorum, & rerum communium prædictorum, vel alicuius eorum, & ipsorum filiorum masculorum, salua semper in hoc testamentaria, vel vltima voluntate, seu dispositione prædictorum fratrum, vel fratris. Et si filiæ prædictæ, vel aliqua ipsarum vidua remanserit, possit in domum paternam redire, dotem suam reportando, nec expelli possit, seù possint ab hæredibus patris, sub pœna mille lib. den. pro quolibet hærede contrafaciente, & nihilominùs stare possint, & debeant; Et si contingeret filiam, vel filias indotatas remanere, possint, & dotari debeant competentèr, & iuxtà domus conditionem, & arbitrio D. Potestatis, trium Consanguineorum, & trium Affinium à remanentibus fratribus, vel eorum filijs masculis tantùm, non autem neptibus, seù filiabus fœminis fratrum, sed cum ipsis communitèr succedant dicto casu, ac etiam si per priùs fuissent dotatæ, similitèr dicto casu succedant, dotes tantùm habitas conferendo cum prædictis neptibus. Et quòd si qua vxor vlteriùs moreretur sine filijs, vel filiabus, propter mortem illius maritus lucretur medietatem dotis totius, omni exceptione remota, etiam dotis promissæ, & non solutæ; de alia verò tota medietate ad sui voluntatem vxor ipsa disponere valeat. Expensæ verò sepulturæ, & alia funeralia æqualitèr fiant per maritum de lucrata medietate, & vxoris hæredem in alia dotis medietate succedentem; expensæ verò factæ pro vxoris infirmitate ab ipso viro, nullo modo à viro repetantur, nec eius hærede ab vxoris hærede, & successore quouis modo. Volumus autem, quòd filiæ, quæ innuptæ remanserint, donec nuptui tradantur, ab ipsis fratribus semper alantur, & eisdem de omnibus necessarijs prouideatur, & tẽpore, quo nuptui traduntur, vel postquam mariti domum iuerint, fratribus, & eorum filijs masculis, vel patri, & matri renuntiare teneantur omnia bona paterna, & materna in mensem, quo termino elapso, quatenùs fuerint dotatæ, vt suprà, si non fecerint, pro legitimè

Digitized by Google

gitimè facta habeatur dictorum bonorum renunciatio, & quietatio vigore præsentis Statuti, nec dicta renunciatio noceat nõ remanentibus filijs masculis, vel nepotibus ipsarum patribus, & similiter non remanentibus ex ipsarum fratribus, filijs, & nepotibus masculis.

MONTIS CASTELLI, Castri in Prouincia Vmbriæ, independentem habentis Gubernatorem.

PARTICVLA 102.

Che essendoui il mascbio, le femine non succedano, e come si debbano dotare. Rub. 29.

ITem statuemo, che nissuna figliola, nepote, pronepote, ò vero abnepote d'alcuna dell' infrascritte persone, della quale successione se trattasse, che altra persona di qualsiuoglia sesso, ò vero grado, se sia descendente dalla tale defonta persona per linea feminile, succeda, ò ver succeder possa ab intestato in alcuna cosa a suo padre, madre, auo, auia, proauo, proauia, abauo, abauia, morto, ò vero morta senza testamento, nè anco in detta successione sia vdita, agendo, ò vero excipiendo, sopraviuendo ad alcuna di dette persone, così senza testamento morto alcuno suo figliolo legitimo, e naturale, ò vero alcuno altro maschio legitimo, e naturale d'inferiore grado descendente per linea mascolina legitima, e naturale dalla prefata persona defõta, della cui successione si trattasse, & essa successione accettar volente, & se la tenuta, ò ver possessione de i beni hereditarij della tale persona defonta, ò vero alcuni beni, ò alcun bene d'essi, ò ver parte d'essi beni hauesse essa tenuta, ò ver possessione, lassare, e di metter sia obligato al predetto legitimo successore della tal persona defonta à sua petitione. Hoc intellecto, che tal figliuola, ò vero nepote, & ciascuna altra persona d'inferiore grado descendente dal maschio legitimo, e naturale descendente per detta linea mascolina da essa persona defonta, della cui successione si trattasse, se dotata non fosse, se debbia condecentemente dotare de i beni hereditarij della tale defonta persona per il suo successore, considerata la conditione della sua persona, & la qualità, & quantità de i beni dell' heredità predetta, & anco de' detti beni hereditarij, si debba alimentare, fino à tanto sarà maritata, e se le sue doti hauerà conseguite con effetto, ò ver se sarà fatta Monaca, e sarà entrata in Monasterio, e che il detto successore ad essa dotar, & alimentar sia tenuto, e possasi, e debbiasi constringer con effetto, & per le predette doti, & alimenti, dopò la morte della prefata defonta persona, & dal tempo della sua morte, & nanti, che sia maritata, tutti li predetti beni hereditarij per vigor, fittione, & autorità del presente Capitolo à tal donna obligati, & hipotecati se intendano, e siano per prouisione di testamento, e di altra vltima volontà de tale persona defonta succedano, e succeder possano à lui le predette persone, e ciascuna di loro, & i legati, fideicommissi, & ogni, e ciascuna cosa in tal testamento, & vltima volontà à loro, & à ciascuna di loro fosse lasciato, pigliar, & hauer possano, secondo il tenore, e forma d'esso testamento, ò vero vltima voluntà, se à loro, & ad esso altro iuridico non obsta, con questo inteso, che esse donne, e ciascuna di loro, alle quali, ò alle quale i beni della tal persona defunta così, come di sopra, perueneßero, quelli ad se computi, e computar debbia in detta sua dote, e se alcuna di dette donne dotata fosse da alcuno delle predette persone in sua vita, ò vero per sua vltima volontà, in questo caso tale donna sia, & esser debba contenta, di modo che nissuna cosa vltra detta quantità in la heredità, ò ver dell' heredità di alcuna delle predette persone domandar possa, ò

Digitized by Google

vero hauer, se non secondo l'espressa dispositione di tal persona, & si dopo che alcuna delle predette persone sarà maritata, remanerà vedoua, possa alla casa dell' herede di tal defonta persona retornare, & illi stare, & d'essi beni hereditarij al modo predetto alimentare se debbia, fino sarà vn'altra volta remaritata, ò vero intrarà el Monasterio, purche i frutti della dote, quali haurà, ò vero alcuni altri suoi beni, quali all' hora hauesse, si debbano conuertire in dd. alimenti; Ancora volemo noi Statuenti, che se alcuna delle predette persone, della cui successione si trattasse, nella sua vltima voluntà alcuna cosa ad alcune di dette donne lassasse per ipsa dotare, e di poi anti, che mora ipsa dotasse, e di poi non reuocando detta sua vltima volontà in la predetta parte morisse, detto relitto euanesca, & esser'annullato ipso iure s'intenda, e per non fatto totalmente se habbia, & si sopra le predette cose, ò vero in alcuna delle cose predette nascesse lite, questione, ò controuersia, il Giudice, ò vero Pedestà, ò il Vicario del Castello di Monte Castello debbia conoscere, procedere diffinitiuamente, & esseguire breuemente, & summariamente senza strepito, e figura di giuditio.

Eiusdem Statuti. *Delle successioni ab in testato*. *Rub.* 30.

ITem statuemo, che se alcuna persona nel Castello di Monte Castello ab intestato morirà senza figlioli, ò ver non superstite ad se alcuni, ò vero alcuna persona fino in terzo grado nella sua agnatione inclusiuè, succeda ad esso il più prossimo della sua agnatione. Hoc intellecto, & declarato, che in detta successione non se habbia, nè hauer si debbia distintione, ò vero consideratione, ò ver rispetto, se tale più prossimo sia congiunto à tale defonta persona ex vtroque parente, ò vero per linea di ciascuno parente, ò vero da vno, ò ver di vno tanto, purche dalla parte di essa defonta persona, ò vero di sua paterna linea almeno congionto sia; præterea volemo, che i nepoti del fratello carnale già di tale persona defonta, succedano essa vna con loro zio, & con loro fratello della tal persona defonta in stirpe, & non in capite, e la madre già di tal defonta persona in detto caso in la sola ottaua parte delli beni di esso già suo figliolo, ò vero figliola succeda, e succeder possa ad essa, e di essa ottaua parte, in d. caso essa madre sia, & esser debba contenta, in modo che nissuna cosa più per ragione di successione domandare, ò hauer possa dall'heredità predetta; non essendoui la matre succeda eidem ab intestato l'auia già sua paterna in l'ottaua parte predetta, & essa matre, & auia non esistenti, similmente succeda ad essa proauia già sua paterna, cioè la madre dell' auo suo paterno. E volemo, che l'auia materna, cioè la madre della madre, e la proauia materna, cioè l'auia della madre di tal defonta persona, ò vero alcuna persona della prole cognatitia già di esa defonta persona, ò vero di suo padre in d. caso à detta successione in nullo modo s'admettano, con questo, che in detta agnatitia prole non s'includa, nè s'intenda includersi alcuna femina, excepto la sorella carnale, ò vero le nepti, cioè la figliola del fratello carnale, e l'amita, cioè la sorella carnale di essa già defonta persona, quale sole, cioè sorella, nepte, & amita in d. prole agnatitia, & in d. numero si comprendano, & comprendersi posano in el caso predetto, & questo in quanto in d. caso à tale defonta persona non superuiua alcuno suo fratello carnale legitimo, e naturale nato del fratello carnale già di tal defonta persona, quali fratello, e nepote, ò vero alcuno di loro existenti, e superuiuenti, ò vero existente, e superuiuente, detta sorella, nepte, & amita della tale già defonta persona da detta successione siano repulse, & ad esa successione detto suo fratello, e nepote siano admessi, & admetter si posano, ma se detta madre, & auia, & proauia paterna, ò vero alcuna di esse, quale in d. ottaua, secondo l'ordine premesso, succedessero, ò vero succeder potessero, come che detto, non ci fossero, succedano ad tale defonta

fonta

sonta persona ad essa il più proximo della sua agnatione, come di sopra è detto. Verùm se tale persona morirà fatto el testamento, ò vero altra vltima volontà, & in esso testamento, ò vero in essa vltima volontà per qualunque titolo, ragione, ò modo alcuno lassasse à d. sua madre, auia, proauia, in questo caso tale sua madre, auia, e proauia debbano essere contente à detto relicto fattoli, nè altro in detta, ò vero in detta heredità per ragione di successione domandar possa.

MONTIS FALCHI Terræ sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 103.

Quod nulla Mulier dotata, vel dotanda succedat in bonis paternis, vel maternis.

NVlla mulier dotata, vel dotanda à patre, matre, auo, vel auia, seu fratre, vel quocumque alio, possit succedere ab intestato dotanti, superstite dotanti masculo in eodem gradu, seu aliquo masculo, qui pariter ad successionem veniret ab intestato prædicto dotanti.

MONTIS FALISCI Ciuitatis.

PARTICVLA 104.

Quod filia dotata, seu neptis non succedat in bonis paternis, vel maternis pag. 48. ter. lib. 2.

ITem statuimus, & ordinamus, quod filia, seu neptis dotata, vel dotanda à patre, matre, seu fratre carnali de bonis paternis, siue maternis, vel fratris carnalis ex persona sua, vel matris ipsius neptis, aliquid habuerit, vel perceperit, quod de bonis ipsius matris, aui, vel auiæ, vel alij ipsorum ratione successionis ab intestato, vel ratione debiti iuris naturæ, vel cuiuscumque alterius falcidiæ, ampliùs aliquid habere, vel petere non possit, sed sit, & esse debeat contenta, & tacita de dote prædicta, & de eo, quod prædicti pater, mater, auus, auia, seu frater carnalis dictæ filiæ, seu nepti deberent, vel concesserint, seu reliquerint, nec eius patri, matri, auo, auiæ, vel fratri carnali, vel alicui ipsorum succedere possit, & prædicta locum habeant in præsentibus, præteritis, & futuris, dummodo dos, vel relictum pro dote ad legitimam ascendat, aliàs agere possit ad supplementum, secundum formam iuris. Addimus huic Capitulo, quod si talis filius masculus sine filijs decederet, quod tunc, & eo casu talis fœmina sic exclusa propter existentiam dicti filij masculi, reintegretur ad portionem, à qua exclusa extiterat. Et hoc locum habeat, si filius masculus intestatus decederet, sed si aliter de bonis disponere vellet, valeat, & possit quibuscumque non obstantibus &c.

Digitized by Google

Ex eodem lib. pag.61. *Quod in bonis intestati succedat linea masculina.*

ITem statuimus, & ordinamus ad conseruandam stirpem antiquam Domus, & bona antecessorum, & lineam masculinam, quod in bonis, & hæreditate intestati nulla mulier succedere possit, quæ tantummodo habeat, & habere debeat iure naturæ, & eius legitimæ dotem sibi constituendam ex ipsis, vel alijs bonis, secundum qualitatem ponderis, & hereditatis intestati defuncti, & plus petere non possit, imò semper in bonis, & hæreditate intestati succedat, & succedere debeat proximior in gradu consanguinitatis in bonis paternis, & maternis, ita quod semper antiqua stirps antecessorum manuteneatur, & augeatur per lineam masculinam digniorem fœminina.

MONTIS FANI Terræ sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 105.

Quod nulla Mulier dotata possit succedere ab intestato, stantibus filijs masculis, & decedente vxore, quid lucretur maritus superuiuens, & de quibus bonis vxor sepeliri debeat. Rub.25. lib.2.

STatuimus, & ordinamus, quòd nulla mulier dotata aliquam querimoniam facere possit de dote sua, etiã quòd esset minor legitima, & intelligatur pro dotata illa mulier, de cuius dote appareret instrumentum, vel protocollum notarij à patre, auo paterno, vel materno, à matre, vel auia, quouis fratre paterno, vel auunculo, sorore, nepote, vel nepte sua, vel aliàs legitimè; & non possit, vel debeat succedere ipsa, vel filij, aut descendentes ab ea, ab intestato alicui ex prædictis personis, vt dictum est, & si ex eis, vel ab aliqua eorum, vel earũ remanserit aliquis hæres masculus, filius, vel nepotes masculi. Sin verò remanserint fœminæ, collatis suis dotibus concurrant, neque in bonis, vel supra bonis prædictarum personarum, vel alicuius earum aliquid petere, habere, vel possidere, seù apud se retinere possint sine expressa voluntate, & dispositione supradictarũ personarum, vel alicuius earum, de qua legitimè appareat, & hoc locum habeat in præsentibus, & futuris. Et quòd illi mulieri dotatæ, vt dictum est, non liceat redire ad aliquam partem dictæ matris, vel auiæ dotium, si ex ea matre, vel auia, masculus, vel descendens ex masculo remanserit, secùs autem si superuiuant fœminæ, quia concurrant, vt supra, conferendo dotem, salua semper vltima voluntate, vel dispositione matris, vel auiæ prædictæ. Et si aliqua mulier fuerit dotata, vel dotem suam receperit de bonis communibus, quæ habeat cũ fratribus carnalibus, vel eorum filijs, non possit ipsa, vel eius hæres de cætero petere, vel habere, seù venire ad successionem, diuisionem, vel comunionem aliquam bonorum, & rerum comunium prædictorum, vel alicuius eorum, vel prædictorum filiorum masculorum, salua semper in hoc testamentaria, vel vltima voluntate, seù dispositione prædictorum fratrum, vel fratris. Et si filiæ prædictæ, vel aliqua ipsarum vidua remanserit, possit in domum paternam redire, dotem suam reportando, nec expelli possit, seù possint ab hæredibus patris, sub pœna mille denariorum pro quolibet hærede contrafaciente, & nihilominùs stare possint, & debeant, dummodò secùm non conduxerint filios ex suo marito. Et si contigerit filiam, vel filias indotatas remanere culpa dotantis, vel prouidentis validam hypothecationem, possint, & dotari debeant competentèr, & iuxta domus conditionem, & arbitrio D. Potestatis, trium consanguineorum, & trium affinium à remanentibus fratribus, vel eorum

rum

Digitized by Google

rum filijs masculis tantùm, non autem neptibus, seù filiabus fœminis fratrũ, sed cum ipsis communiter succedant, dotes tantùm habitas conferendo cum prædictis neptibus. Et pro dotibus, declarando hoc statuto, & ordinamento concedimus exequutionem absque alia tela iudiciaria. Et quod si qua vxor alterius moreretur sine filijs, vel filiabus, propter mortem illius maritus lucretur tertiam partem dotis totius, omni exceptione remota, etiam dotis promissæ, & non solutæ; de alijs verò duobus tertijs ad sui voluntatem vxor ipsa disponere valeat. Volumus quoque, ac ordinamus, quod dos mulieris hæredi restituatur intra annum à morte vxoris computan. absque alia hęredis mulieris interpellatione, quo elapso, & dote non restituta, d. maritus nihil lucretur, sed integram restituere, absque vlla diminutione, teneatur. Expensæ verò sepulturæ, & alia funeralia æqualitèr fiant per maritum de lucrato medietatis, & vxoris hæredes in alia dotis medietate succedentes. Expensæ verò factæ pro Vxoris infirmitate ab ipso Viro, nullo modo à Viro repetantur, nec ab eius hærede, & successore quouis modo. Volumus autem, quod filiæ, quæ innuptæ remanserint, donec nuptui tradantur, ab ipsis fratribus sẽper alantur, & eisdem de omnibus necessarijs prouideantur, & tempore, quo nuptui traduntur, vel postquàm Mariti domum iuerint, fratribus, & eorum filijs masculis, vel patri, & matri renunciare teneantur omnia bona paterna, & materna in mensem, quo termino elapso, quatenùs fuerint dotatæ, vt supra, si non fecerint, pro legitimè facta habeatur dictorũ bonorum renunciatio, & quietatio, vigore præsentis Statuti, nec dicta renunciatio noceat, non remanentibus filijs masculis, vel nepotibus ex ipsarum patribus, & similitèr non remanentibus ex ipsarũ fratribus filijs, & nepotibus masculis in præteritis, præsentibus, & futuris, volentes renunciationem haberi pro non facta, si masculi deficient, etiam quod esset instrumentum celebratum, & iuramento firmatum.

MONTIS FILATRANI Terræ sub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 106.

De Muliere dotata. Rubr. 39. lib. 2.

HAc nostra sanctione firmitèr statuimus, & ordinamus, quod mulier dotata, seù cui dos relicta foret ab aliquo ascendentium, seù à fratre carnali, consanguineo, vel vtrinque coniuncto, ei eam dotanti, seù dotem relinquenti ab intestato nõ succedat, sed sua sit dote contenta, si ex ascendente dotante supersit filius masculus, seù nepos, vel pronepos ex filio masculo, vel frater carnalis consanguineus, seù vtrinque coniunctus ex ipso ascendente, vel fratre dotante, seù frater carnalis consanguineus; Quæ dos, mortuo dotante, in dotatam consolidetur; Et ipsius dotatæ libera fiat, stipulatione, pacto, conuentione de dote restituenda, & alijs in contrarium facientibus, non obstantibus quibuscumque. Si verò cum fratribus post mortem ascendentium mulier remanserit, & dotata non fuerit, seù ei dos relicta non sit per ipsos ascendentes, seù alterum eorum, ad cuius successionem, vnà cum fratre, vel fratribus ipsa mulier vocaretur, frater, seù fratres ipsam dotare idoneè secundùm facultates eorũ, & secundùm qualitatem personarum teneantur; Et semper frater, seù fratres conuenientèr puellam interim, antequam nubat, nutrire, alereque teneãtur, & in dote danda non possit apponi aliquod onus, & appositum non teneat circa dotem restituendam, vel alitèr. Sed libera sit, & esse intelligatur dos ipsius dotatæ, conuentione, stipulatione, & alijs in contrarium facientibus,

tibus,

Digitized by Google

tibus, non obstantibus quibuscumque. Idem in filia,& nepte ex fratre,seù fratribus præmortuis ante mortem ascendentibus, & de cuius bonis agitur, & reliquis succedentibus ex sorore, seù sororibus præmortuis masculis,seù fœminis ad successionem ascendentis, seù ascendentium, vnà cum fratre, vel fratribus ab intestato venientibus.Masculi tamen ex sorore, vel sororibus descendentibus, ea sint portione contenti, quasi forent fœminæ dotandæ. Vbi autem de qualitate, & quantitate dotis dandæ, vel assignandæ contentio oriretur, declarationi duorum proximiorum Consanguineorum vtriusque partis, (si extent) vel duorum communium amicorum declarationi stetur. Ad quam faciendam ad instantiam cuiuslibet partis per Potestatem infrà triduum compellatur pœna decem librarum denariorum; Quæ locum habere dumtaxat volumus in successionibus in futurum deferendis, non autem in præteritis, vel pendentibus.

MONTIS FLORIS Terræ sub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 107.

Quod fœminæ dotatæ stantibus masculis non succedant ascendentibus, tam ex parte patris, quam matris. Rubr. 51. lib. 2.

STatutum, & ordinatum est gratia Domus, & Familiæ conseruandæ, quod fœminæ dotatæ decedentibus ascendentibus, superstitibus filijs masculis, nullo modo eis succedant, nisi dumtaxat quatenùs de ipsorum ascendentium præuenientiũ præcesserit voluntas. Si verò non essent dotatæ,nec ab ascendentibus prædictis alitèr institutæ, tunc tantùm dotem possint petere, & consequi,secundùm qualitatem patrimonij, & conditionem personarum, & consuetudinem Patris familias præteriti temporis, seù domus, non obstantibus statutis, vel iuribus huic statuto in contrarium facieñ. seù loqueñ. nisi post mortem prædictorum filiorum masculorum, qui hæreditatem ascendentium non adiuissent, remanerent solummodò filiæ fœminæ, tunc cum dd.filiabus sic remanentibus concurrant in successione omnium bonorum ascendentium prædictor. dictæ primæ filię,vt suprà,dotatę,pro portione eis tangente in dd. bonis ascendentium, quemadmodum cum eorum filijs successissent, & quasi huiusmodi prouisio facta non fuisset.

MONTIS GEORGII Terræ sub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 108.

De successionibus ab intestato, & legitima filiorum. Rub. 68.

PRO agnatione conseruanda, ordinamus, quòd si quis, vel si qua ab intestato decesserit, superstitibus ei filio,vel filijs masculis natis,vel in vtero existentibus, vel descendentibus masculis ex eis legitimis, & naturalibus, & bonorum capacibus, tunc,& eo casu prædicti filij masculi, & masculi descendentes ex eis,salua gradus prærogatiua, in hæreditate, sic vt suprà morientis, succedere debeant, saluo inter eôs iure subintrandi in partes, & loca parentum prædefunctorum in stirpem, secundùm iuris communis dispositionem; prædictis autem masculis, aut ex eis natis non existentibus, vel remanentibus, prima causa successionis sit Patris illius legitimi, & naturalis, & si vnà cum patre extarent fratres

tres germani vtrimque coniuncti, tunc insimul pater , & fratres pro æquali portione succedant : Patre verò non extante, auus paternus, & cæteri ascẽdentes per dictam lineam masculinam succedant, etsi vnà cum auo paterno superuiuerent fratres vtrinque coniuncti, tunc æqualitèr succedant, vt supra: Deficientibus autem præfatis ascendentibus , tunc agnati masculi vsque in secundum gradum , secundùm ius Canonicum computandum,in hæreditate succedere debeant successiuè , & gradatim, secundùm Ius commune,repetitis semper in quolibet gradu, & in qualibet persona masculinitatis , legitimitatis , naturalitatis , & capacitatis qualitatibus, exclusis , & remotis omninò ipsius defuncti filiabus, neptibus, sororibus , & alijs omnibus fœminini sexus sub quouis nomine vocatis , & omnibus ex eis descendentibus masculis, vel fœminis dotatis,vel non dotatis . Volentes quòd dotatæ,vel quibus dotes promissæ, relictæ, vel quouis alio modo constitutæ , sint dictis dotibus contentæ,in tantùm quod amplius nunquam iure successionis , neque iure legitimæ , vel supplementi legitimæ , vel iure incongruæ dotis sibi datæ , de bonis dotantis, vel non dotantis, quouis alio modo, vel causa aliquid petere possit ; si verò non fuerint dotatæ , dotentur condecentèr arbitrio nostrorum Priorum , & duorum proximiorũ agnatorum , vel cognatorum in defectu, attenta facultate , & personarum qualitate,& donec dotentur,vel nuptui tradantur , alantur à dotare debente . Deficientibus verò descendẽtibus masculis,& ascendentibus,& agnatis præfatis, tunc filiæ fœminæ , & ex eis descendentes masculi , vel fœminæ successiuè, & gradatim succedant, quibus deficientibus , succedat mater ipsius morientis , qua non extante , succedat auus maternus , vel alij descendentes ex eis , & cæteri agnati , vltrà secundum gradum , vt suprà computandum; videlicèt Auus, vel alij ascendentes ex linea materna in bonis prouenientibus ex dicta linea , & agnati in bonis prouenientibus ex latere paterno ; matre autem,& cæteris ascendentibus ex eius linea deficientibus, cognati vocentur , & ipsis deficientibus cognati ordine successiuo . In hæreditate materna insupèr volumus , etiam stantibus filijs masculis, vel ex eis masculis, filias fœminas , & ex eis natas ab eius hæreditate omninò excludi, quibus deficientibus fœminæ, vel ex eis nati , vel natæ succedant . Adijcientes matrem exclusam à descendentibus, vel ascendentibus , volumus habere dimidiam legitimæ , sibi de iure naturæ debitæ , exclusa autem ab alijs agnatis integram legitimam consequatur ; quibuscumque in contrarium non obstantibus ; legitima autem sit sexta pars totius hæreditatis,si filiæ, vel quibus debetur, sint quatuor; vel infra; si autem à quatuor supra , sit tertia pars, extrahenda de singulis bonis hæreditarijs diuisionem patientibus, &c.

MONTIS GRANARII Terræ sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 109.

Quod stantibus masculis , vel nepotibus , vel alijs ex eis descendentibus masculis, filiæ, & aliæ fœminæ non succedant . Rubr. 59.

STatuimus , & ordinamus, quòd mulier dotata à patre, vel matre, auo , vel auia, paternis, vel maternis, vel fratribus carnalibus , coniunctim , vel diuisim , vel ab aliquo alio quocumque , & descendentes ab ipsa tali muliere non admittantur ad successionem ab intestato patris, vel matris, aui, vel auiæ, & aliorum supradictorum, nec ad ipsorum , vel alterius eorum bona redeant, vel redire valeant , vel succedere ab intestato , donec extiterint , qui eam dotauerint ; & stantibus filijs masculis , vel nepotibus legitimis , & naturali-

turalibus ex dictis filijs, aut alijs deinceps masculis per masculinam lineam descendentibus ex eisdē. Qui ipsis solùm succedant, dictis fœminis, aut alijs ex eis descendentibus exclusis. Idem decernimus de nepte, & pronepote ex filio, vel nepote, & alijs deinceps fœminis descendentibus, dummodò ipsæ fœminæ congruè, & competentèr dotatæ fuerint de bonis alicuius ex prædictis, de quorum successione dicuntur exclusæ. Si verò mulier dotata non esset, volumus, quòd in bonis paternis, maternis, vel auitis, stantibus filijs, vel nepotibus masculis prædictis, aut alijs, vt suprà descendentibus ex eis, filiæ, vel nepotes non succedant, sed filij masculi, vel nepotes extantes teneantur, & debeant talem filiam, & neptem de bonis paternis, maternis, vel auitis, secundum facultatem bonorum, seù patrimonij, & personæ conditionem, ipsam dotare, ad ipsamque dotandam compellantur omninò. Deficientibus verò filijs, seu nepotibus, aut pronepotibus masculis prædictis per masculinam lineam descendentibus, filiæ, neptes, & proneptes ad successionem defunctorum prædictorum admittantur omninò, siue dotata fuerit, siue non, & prædicta locum habeant non solùm in præsentibus, & in futuris, sed etiã in præteritis, sententia, transactione, vel præscriptione non decisis, aut aliter legitimè non finitis, lege aliqua Canonica, vel Ciuili non obstan. cui volumus per præsens Statutum fore expresè derogatum, ac si de ipsa lege esset facta mentio specialis.

MONTIS LEONIS Terræ sub Præfectura Nursiæ.

PARTICVLA 110.

Che le donne dotate dal padre, madre, auo, aua, siano contente delle loro doti. Rubr. 57.

STatuimo, & ordiniamo, che le Donne dotate congruamente dal padre, ò madre, auo, auia, ò fratello carnale, siano contente esse, e loro heredi delle doti loro, e non si ammettano à successione di esso Padre, e Madre, auo, aua, ò fratello carnale, se l'altro, ò altri fratelli carnali sarà, ò saranno viui, e questo habbia luogo, quando non è fatto il testamento; con questo se è viuo alcuno della linea masculina delli descendenti, & all'hora li beni, tanto paterni, quanto materni deuengano alli dd. heredi mascùlini, ma se saranno viue le figliole femine, tanto le dotate, quanto le non dotate insieme succedano, con questo se le dotate vorranno succedere, siano tenute le loro doti conferire, e rimisticare insieme, altrimenti à d. successione non s'ammettano, e che non possano succedere esse donne dotate nelli beni del padre, e madre, auo, ò aua, fratello carnale, ò sorella carnale, stanti, ò soprauiuenti detti fratelli carnali, vno, ò più, benche non siano dotate da esso padre, madre, auo, ò aua, fratello, ò sorella carnale, ma fossero dotate da altri, che dalli predetti, e che non possano succedere ab intestato, cioè senza testamento nelli beni d'alcuni delli predetti, dotate esse, ma siano contente delle loro doti. Ma quando non soprauiua alcuno della linea mascolina delli descendenti di quello, ò quella, cioè padre, madre, auo,

Digitized by Google

auo, ò aua, fratello carnale, ò sorella carnale, dell' heredità del quale, ò della quale si trattasse, all'hora le donne dotate, ò vero li loro heredi à successione senza testamento s'ammettano per la metà dell' heredità predetta, e beni della quale heredità si trattasse, e per l'altra metà della d. heredità, e beni, s'ammetta, e succeda il parente, vno, ò più sopraviuente, più propinquo del d. morto, ò morta della linea consanguinea per fino in terzo grado della parentela inclusiuamente, sempre il grado secondo la ragion canonica da computarsi, ma non sopraviuendo alcun parente di esso morto, o morta, per fino in d. grado, all' hora si ammettano à successione di esso morto, o morta le dette donne, e li loro heredi in tutta l'heredità predetta. Dichiarando espresamente, che al d. terzo grado in sù, tanto da canto di maschio, quanto dalla feminina moriente senza testamento, come è detto, il parente sopraviuente, vno, o più, attinenti à eso morto, o morta, dal d. terzo grado in sù esclusiuamente, nelli predetti casi, e ciascuno di essi sopraviuenti le dette donne, vna, o più, à successione alcuna, e per alcun modo non s'ammettano, nè succeder posano, ma s'ammettano, e succedano le d. donne sopraviuenti, e li loro heredi, come di sopra si fà mentione; e questo habbia luogo in futuro tempo, e non nel passato. Aggiungendo alle predette cose, che se alcuno testamento, ò altra vltima volontà fosse fatta, e fatto, nel quale apparesse alcuno lassito eser fatto alla figliola, ò nepote per le sue dote, & il maschio, che sopraviue, figliolo, & herede nel d. Testamento del padre, ò auo sarà instituto, eso testamento vaglia, e tenga, non ostante che nel d. lassito non sia instituita herede, e che più nelli beni del d. Testamento non posa domandare. Dichiarando più espresamente, che sopraviuendo alcuno della linea mascolina delli descendenti di quello, ò quelle dell' heredità cui si trouase all' hora, & in questo caso le sopradette donne, ò vero, che siano dotate, ò non dotate, non posano domandare, nè hauere, se non solamente vna sola dote, conueniente à lei, costituita, ò da costituirsi, & altramente à successione alcuna non si ammettano, etiam per la legitima, nè per supplimento della legitima, nè per altra cagione, eccetto se tal maschio, ò femina dell' heredità della quale si trattase, morise senza figlioli legitimi; e naturali del suo corpo descendenti, e per quelli, che come di sopra, à essi fosero succesii similmente morisero senza figlioli maschi descendenti, che all'hora, & in questo caso per la presente legge non si pregiudichi alla d. donna dotata, nè alli suoi heredi in quello, che esa donna dotata nelli predetti casi, ò alcuno di essi fose stata priuata, ma li suoi heredi lo posano dimandaee all' hora, e conseguire, purche à tal tempi esi beni, tutti, ò parte se siano, ò non siano stati per alcun modo in fraude alienati dalli predetti, ò alcuno di esi, che come di sopra al principio succedettero, non ostante qualunque statuto, o legge in cõtrario parlasero, e non ostante qualunque renunciatione, donatione, ò cessione fatta per esa donna, e giuramento vallata, e nel presente statuto, & in qualunque altro doue si tratta di successione delli beni, & heredità di alcuno, o alcuna, facendo mentione delli parenti, s'intenda, & habbia luogo, e preuagliano solamente li parenti da canto del ceppo della casa del morto, ò morta, della cui heredità si trattase, tali parenti del ceppo se all'hora ci sono.

MONTIS MILONIS Terræ ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA III.

Quòd filiæ, ſeù neptes dotatæ non veniant ad ſucceſſionem. Rubr. 26. lib. 2.

HOc edicto decernimus, & firmiter ordinamus, quod filiæ, neptes, & deinceps ſingulæ mulieres deſcendentes dotatæ, ſeu nuptæ de bonis patris, matris, aui paterni, vel materni, & ſimilium deinceps aſcendentium, vel alicuius eorum, vel ipſarum mulierum nuptarum, ſeu dotatarum, filij, vel filiæ ex ipſis mulieribus deſcendentes nullo modo poſſint ad bona maritantis, ſeu dotantis parentis, ſeu aſcendentis decedentis ab inteſtato, vltra ſibi datam, promiſſam, vel relictam dotem, aliquem habere ab inteſtato regreſſum, ſeu recurſum ad ſucceſſionem ab inteſtato, venire in totum, vel in partem bonorum, ſeu hæreditatis parentis, ſeu aſcendentis dotantis, ſeu nuptui tradentis. Siquidem ex ipſo patre, matre, vel ſimili parente, & aſcendente dotante, vel maritante exiſterent, vel ſuperuixerint filij, vel nepotes ex filio maſculo, aut pronepotes, & deinceps ſeù ex vno, vel etiam pluribus. Et intelligatur talis deſcendens mulier dotata, ſeù maritata de bonis huiuſmodi aſcendentis parentis, & ab ipſo, ſi dos pro ea, vel matrimonio contracto, vel contrahendo cum ea extiterit data, promiſſa, conuenta, vel in vltima voluntate relicta, ſeu legata, & quibuſcumque modis, vel verbis policita, vel numerata, ſiue in quantitate, ſiue in ſpecie talis dos conſtiterit, vel fuerit conſtituta, & in quacumque, vel in quantacumq; quantitate, vel ſpecie. Nec ad talem ab inteſtato ſucceſſionem tales dotatæ mulieres, vel aliqua ipſarum, aliquatenus audiantur, vel admittantur, ſed potiùs repellantur, & eſſe, & ſtare contentæ tali dote eis, vel alteri earum promiſſa, data, vel relicta, modis omnibus compellantur, & teneantur præcisè vigore præſentis ordinamenti, non obſtante, quod eis, vel alteri earum deficerent, & minùs adeſſet in legitima portione iure naturæ debita. Quæ quidem portio in tali caſu ex ipſa dote data, promiſſa, vel relicta, ea ex præſenti lege ipſo iure, & facto intelligatur, habeatur, & præſumatur, perfecta, plena, & omni ſupplemento completa, nec aliud ſupplementum, vel augumentũ agi poſſit ob ſupra dictam dotem, ſed ipſa dote, vt dictum eſt, tales mulieres teneantur, & debeant eſſe contentæ, iure contrario non obſtante. Et nulla talis mulier audeat, vel poſſit contra prædicta agere, impugnare, vel ius prætendere, & ſi ſecus fecerit, non audiatur, & ipſo facto à iure ſuo cadat, & cecidiſse intelligatur, & nihilominùs in libris quingentis denariorum vſualium puniatur. Vbi verò tali parenti, vel aſcendenti dotanti, vel maritanti, ſeù dotem promittenti, vel, vt dictum eſt, relinquenti ab inteſtato decedenti non ſuperfuerit maſculus, vel ex filio maſculo nepos, & deinceps, ſed tantùm aliqua filia, vel neptis maritata, vel non, tunc aliæ maritatæ filiæ, vel etiam dotatæ, poſſint, & debeant ab inteſtato ſucceſſionem vnà cum alijs filiabus, vel neptibus obtinere, & ei ab inteſtato ſuccedere vnà cum alijs cohæredibus, ſaluo ſemper legitimo teſtamento, vel alia vltima voluntate patris, vel matris, & ſimilis parentis, ſeù aſcendentis. Si quidem alijs legitimis modis prouiderit, dote data, vel promiſsa non obſtante. Et prædicta omnia, & ſingula locum habeant, & obſeruari debeant in præſentibus, & futuris.

Einſ-

Digitized by Google

Eiusdem Statuti . *Quod agnati masculi præferantur cognatis , & fœminis in successionibus ab intestato morientium propriè , vel impropriè . Rub.40. lib.2.*

QVoniam plerumque homines morte præuenti, vel alio casu suorum bonorum, & hæreditatis dispositionem, & ordinationem facere nequeunt; idcircò communi hominum decedentium voluntati adhærentes, hac perpetua lege in fauorem agnationis ædita, decernimus, & ordinamus, quod extantibus, seù superuiuentibus agnatis masculis, vno, vel pluribus vsque in tertium gradum inclusiuè, computandum de iure ciuili, alicui personæ morienti ab intestato propriè, vel impropriè, siue sint dicti agnati superuinentes, vnus, vel plures de linea ascendentium, siue descendentium, siue transuersalium, vel de qualibet ipsarum fœminæ, vna, vel plures cuiuscumque gradus, proximitatis, & conditionis, & omnes cognati masculi, vel fœminæ, vnus, seu vna, vel plures similiter cuiuscumque gradus, proximitatis, & conditionis, siue sint dictæ personæ de linea ascendentium, & transuersalium descendentes masculi, vel fœminæ, vnus, seù vna, vel plures eidem sic decedenti ab intestato propriè, vel impropriè non succedant, nec succedere quoquo modo possint, aut ad eius successionem venire, sed penitùs auctoritate præsentis ordinamenti prædictæ personæ, vna, vel plures, & quælibet earum intelligantur, & sint ipso iure perpetuò exclusæ à iure succedendi dicto sic morienti ab intestato, & ipsi soli superuiuentes agnati, vnus, vel plures secundum gradus prærogatiuam admittantur ad huiusmodi morientis ab intestato successionem, & succedere possint, ac debeant, dummodò velint omnes, vel alter eorum, aliàs ius commune seruetur, aliquo iure prædictis, vel alicui eorum contrario non obstante. Excipimus tamen à prædictis, & quolibet ipsorum, quod vbicumque aliàs de iure communi secundùm casum occurrentem alicui personæ de prædictis, vt supra, exclusis adminus deberetur legitima integra in bonis, & hæreditate sic morientis ab intestato, nec posset dicta persona ea legitima ab ipso moriente aliquo quæsito colore priuari, etiam per expressam voluntatem in solemni Testaméto declaratam, quòd eo casu dicta talis persona vsque ad legitimam tantùm inclusiuè, & non ad plus, admittantur ad successionem personæ sic decedentis ab intestato propriè, vel impropriè vnà cum dictis agnatis, vel ipsorum altero. Per prædicta tamen, vel aliquod prædictorum non intendimus derogare casibus comprehensis in statuto suprapposito sub Rub. *Quod filiæ, seù neptes &c.* vsque ad versiculum: *vbi verò tali parenti*; quinimò volumus dictum statutum in dictis casibus, & quolibet eorum in viridi obseruantia permanere, & præsenti ordinamento anteferri. Et ne nostra lex aliquid dissonum æquitati videatur continere; statuimus, quod in successione sororis morientis ab intestato propriè, vel impropriè, quantùm ad fratrem, seù fratres, & cuiuslibet eorum descendentes masculos, & in successione filiæ fratris sic morientis, vt supra, quantũ ad patruum, seu patruos, & cuiuslibet eorum descendentes masculos iura communia obseruentur, præmissis non obstantibus. Huic etiam legi, præmissa limitantes, addenda fore censuimus, quod si contingeret aliquem mori ab intestato, superstitibus ex se, & ex suis descendentibus masculis, vel ex altero tribus fœminis legitimis, vel pluribus, & nullo agnato, seù agnatis masculis de linea ascendentium, vel descendẽtium, sed tamen transuersalium infrà tertium gradum, vt supra, quod dictæ fœminæ admittantur ad successionem sic morientis ab intestato, & ei succedere possint pro virilibus portionibus vnà cum superstite agnato, vel agnatis, si ipsæ velint, & hanc viam elegerint, præmissis huic casui non obstantibus; & nulla persona de supradictis exclusis à iure succedendi de-

cedentibus ab inteſtato in totum, vel in partem audeat, vel poſſit contra prædicta, vel aliquod prędictorum agere, impugnare, vel ius prætendere, & ſi ſecus fecerit, non audiatur, & ipso facto à iure ſuo cadat, & cecidiſse intelligatur, auctoritate præſentis Statuti, & nihilominùs in libris quingentis denariorum puniatur. Præſens autem ordinamentum ſit præciſum, truncum, & immutabile.

MONTIS NOVI Terræ ſub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 112.

Quod filiæ dotatæ ſtent contentæ, & non poſſint ad bona paterna, & materna habere regreſſum. Rub. 23. lib. 2.

Item ſtatuimus, & ordinamus, quod nulla mulier, poſtquam fuerit dotata, ſuperexiſtentibus fratribus maſculis, & legitimis poſt mortem parentum decedentium ab inteſtato, poſſit, vel debeat, ſeù poſſit redire ad bona paterna, ſed ſit contenta de dote ſibi conceſſa per parentes ipſarum, etiam ſi velit conferre dotes ſuas, ſed ſit omninò excluſa ab omni petitione hæreditatis, & ab omni iuris vſu, & occaſione, vel quam ipſa, vel aliqua ipſarum habere poſſit de bonis ipſorum parentum, nullo alio iure obſtante, vel contradicente. Si autem parentes eidem in teſtamento aliquid reliquerint, quod poſſit capere, vel apprehendere, vel habere.

Eiuſdem Statuti. *De filijs, & filiabus inſimul remanentibus poſt mortem patris. Rub. 24.*

Filijs, & filiabus, patre, vel matre inteſtato, vel inteſtata decedente, ſtatuimus, & ordinamus, quod fratres carnales teneantur dotare dote idonea, inſpecta qualitate perſonarum, & quantitate patrimonij cum cõſenſu duorum proximiorum conſanguineorum, vel affinium, deficientibus conſanguineis; quibus dotibus ipſæ ſorores, vel alia ipſarum teneantur ſtare contentæ, & vltra petere non poſſint de bonis patris, vel matris, imò fratres maſculi, & deſcendentes maſculi ex dictis maſculis hæredes integrè exiſtant, lege aliqua non obſtante; quod Statutum locum habeat in præſentibus, præteritis, & futuris.

MONTIS SANCTI Terræ ſub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 113.

Quod filiæ, ſeu neptes dotatæ non veniant ad ſucceſſionem. Cap. 27. lib. 2.

Hoc Statutum eſt idem, ac illud Montis Milonis, vnde vide ſupra particula 111.

MON-

MONTIS S. MARTINI Terræ ſub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 114.

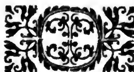
Mulier qualiter non ſuccedat ab inteſtato. Cap. 22.

STatuimus, & ordinamus, quod mulier dotata à patre, matre, fratre, auo, vel auia, vel à quacumque alia perſona nupta, vel non nupta non poſſit, nec valeat petere, habere, vel retinere vllam hæreditatem, ſeu partem bonorum ſupradicti patris, matris, fratris, aui, vel auiæ, vel ſororis occaſione alicuius ſucceſſionis, vel legitimæ, falcidiæ, trebellianicæ, vel hæreditatis, vel alia ratione, nec alicuius prædictorum dotantium, vel non dotantium alijs filijs maſculis vno, vel pluribus nepotibus, vel pronepotibus ex parte filiorum maſculorum deſcendentibus, vel etiam fratribus carnalibus ipſius decedentis hæredibus decedentibus, ex teſtamento eius, de cuius hæreditate tractatur, & idem dicimus, & obſeruari volumus ſi ſupradictæ perſonæ, vel aliqua ipſarum decederet inteſtata, vel inteſtata remanentibus filijs maſculis vno, vel pluribus nepotibus, vel pronepotibus ex parte filiorum maſculorum deſcendentibus, vel etiam fratribus carnalibus ipſius decedentis, de cuius ſucceſſione tractetur, quibus caſibus omnibus dictam mulierem dotatam à ſucceſſione ab inteſtato prædictorum decedentium penitùs volumus excludi, & etiam ſi remaneret ab inteſtato vna mulier, vel plures exiſtente maſculo vno, vel pluribus fratribus carnalibus ipſius mulieris.

MONTIS S. PETRI Terræ ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 115.

STatuimus, & ordinamus, quod ſi quæ mulier fuerit dotata à patre, vel à fratre non admittatur ad ſucceſſionem in bonis paternis, ſeu aliquam quæſtionem inferre, vel mouere poſſit, ſeù valeat aliquo quæſito colore in bonis paternis, filijs maſculis exiſtentibus, vel nepotibus ex filijs, ſeù nepotibus ex filijs. Et ſi qua lite, quæ inferretur, vel moueretur per Rectorem non audiatur, & nihilominus in libris decem denariorum condemnetur; ſaluo quod ſi propinquiores mulieris non haberent filios legitimos, & naturales, quod poſſit eis ſuccedere, & tunc, & eo caſu liceat mulieribus petere, hæreditatem adire, & ſi aliàs ad mulieres dotatas ipſa bona poterant peruenir e perſimile ſtatutum eis non præiudicet, aliàs in dote ſua perſiſtat, vt ſuperiùs dictum eſt, & expreſſum. Et ſaluo quod ſi mulier dotata ad inopiam peruenerit, ita quod non haberet, vnde viueret, quod tunc ad ipſa bona paterna recurſum habere poſſit, & valeat pro ſua vita, & neceſſitate, iuxtà ipſorum facultatem.

MON-

MONTIS SCVDOLI Terræ ſub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 116.

IMitantes quod communitèr per Italiam obſeruatur pro communi,& publico bono, & ad conſeruationem familiarum, & ipſorum Domus, quorum honor, & dignitas per maſculos conſeruatur, Statuimus, & ordinamus, quod filiæ fœminæ, & ex eis deſcendentes per lineam fœmininam ad ſucceſſionem patris, & aliorum aſcendentium per lineam paternam ab inteſtato defunctorum nō admittantur exiſtentibus filijs maſculis, vel nepotibus per lineam maſculinam deſcendentibus ex eiſdem, quibus ipſi ſoli maſculi ſuccedant, dummodò ipſæ fœminæ congruentèr, & competentèr dotatæ fuerint, aut dotentur de bonis Parentum prædictorum,à quorum ſucceſſione dicantur excluſæ,ſecundùm facultatem patrimonij, quantitatem,& qualitatem bonorum, & conditionis dotantis, & conſuetudinem ſuæ domus;ſed de prædictis dotibus debeant ſtare tacitæ, & contentæ,& ſecundùm dictam facultatem, conditionem, & conſuetudinem dicantur congruè, & competentèr dotatæ, vt vlteriùs aliquid etiam pro ſupplemento legitimæ petere non poſſint, aut petendo non admittantur, & prædicta, quia non poſsint agere ad ſupplementum legitimæ,vindicent ſibi locum ne dum in cauſa inteſtati, ſed etiam in cauſa teſtati, vbi relictæ fuerint dotes prædictæ vſque ad conſuetudinem facultatum, & conditionem, ſiue legati,ſiue iure inſtitutionis.Adeòque dummodò competentèr dotatæ fuerint, aut dotentur, vt ſupra, ſiuè ex teſtamento, vbi non fuiſſet legata, ſeù relicta legitima, ſiuè ab inteſtato petendo aliquid pro ſupplemento, ſeù legitima non admittantur, vt prædicta omnia vindicent ſibi locum in præſentibus, futuris, & etiam præteritis, ſententia, tranſactione, ſeu præſcriptione deciſis, aut alitèr legitimè definitis, &c.

MONTIS VLMI Terræ ſub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 117.

Quod filiæ, ſeù neptes dotatæ, non veniant ad ſucceſſionem. Rub. 26.

HOc Edicto decernimus, & firmitèr ordinamus,quòd filiæ,neptes, & deinceps ſingulæ mulieres deſcendentes dotatæ, ſeu nuptæ de bonis patris, matris, aui paterni, vel materni, & ſimilium deinceps deſcendentium, vel alicuius eorum, aut ipſarum mulierum, nuptarum, ſeu dotatarum filiæ, vel filiæ ex ipſis mulieribus deſcendentes nullo modo poſſint ad bona maritantis,ſeu dotantis parentis aſcendētis,decedēis ab inteſtato, vltrà dotē bi datam, promiſſam, vel relictam,aliquem habere regreſſum, vel recurſum ad eorum hæredes, vel ſucceſſores, vel venire in totum, vel in partem bonorum hæreditatis Parentis, ſeù Aſcendentis dotantis, ſeù nuptui tradentis, ſi ex ipſo patre, vel matre, vel ſimili parente, vel aſcendente dotante, vel maritante extiterint, vel ſuperuixerint filij, vel nepotes ex filio maſculo, aut pronepotes ex vno, vel ex pluribus, & intelligatur talis deſcendens mulier dotata de bonis huiuſmodi aſcendentis, vel parentis, ſi ab ipſo dos pro ea, vel pro matrimonio contracto,vel cum eo contrahendo extiterit data,promiſſa, conuenta, vel in vltima voluntate relicta, ſeù legata, vel quibus modis, vel verbis pollicita, ſeu numerata,ſiue

in

Digitized by Google

in quantitate , siue in specie talis dos constiterit,vel fuerit constituta in quacumque, vel quantacumque quantitate , vel specie . Nec ad talem ab intestato decedentis successionem , tales dotatæ mulieres, vel aliqua earum aliquatenùs audiantur , vel admittantur , sed potiùs repellantur , & esse, & stare contentæ tali dote eis, vel earum alteri promissa,data, vel relicta modis omnibus compellantur, & teneantur præcisè vigore præsentis ordinamenti;Nõ obstante , quod eis , vel earum alicui deficeret , & minùs adesset in legitima portione iure naturæ debita , quæ quidem portio in tali casu , & ipsa dote data,promissa, vel relicta,& ex præsenti lege , ipso iure, & facto intelligatur, habeatur, & præsumatur perfecta, plena , & omni supplemento completa , nec ad aliud supplementum , vel complementum, vel augumentum agi possit ob supradictã dotem, sed ipsa dote, vt dictum est, teneantur tales mulieres esse contentæ , iure contrario non obstante, & nulla mulier audeat, vel possit contra prædicta agere, impugnare , vel ius prætendere; quod si secùs fecerit , non audiatur , & ipso facto à iure suo cadat , & cecidisse intelligatur , & nihilominùs in libris quingentis denariorum vsualium puniatur . Vbi verò tali parenti ascendenti,dotanti,vel maritanti , seù dotem promittenti , vel vt dictum est , relinquenti , ab intestato decedenti , non superfuerit filius masculus , vel ex filio masculo nepos , & deinceps , sed tantùm aliqua filia , vel neptis maritata , vel non ; tunc etiam aliæ maritatæ filiæ , vel etiam dotatæ possint , & debeant ab intestato decedentis successionem vnà cum alijs filiabus , vel neptibus obtinere , & eisdem succedere , vnà cum alijs cohæredibus conferendo , vel contribuendo dotem suam , quam receperat , saluo semper legitimo testamento , vel vltima voluntate patris , matris , vel similis parentis, seù ascendentis, si alijs legitimis modis prouiderit, dicta dote, vel promissa non obstante ; Et prædicta omnia , & singula locum habeant , & obseruari debeant , in præsentibus , præteritis, & futuris .

Eiusdem Statuti . *De venditione fundi dotalis , & quòd mulier dotata non succedat , & de restitutione Dotis .*
Rub. 33 .

HAc perpetuò valitura lege sancimus, statuimus,& ordinamus,quod mulier astans , & expresè consentiens venditioni fundi dotalis , vel in quo potiùs dotibus obligationem , vel hypothecam tacitam , vel expressam habuerit , quam vir fecerit , & suo iuramento , & consensu roborauerit , & cambium rei venditæ habuerit , saltem tanti valoris,vel æstimationis,& si fuerit minoris æstimationis quantæcumque quantitatis fuerit , in casu tamen alicuius necessitatis pro excarcerando maritum, vel filium,seù à manibus Redalium eos liberando , & interfuerit , vel accesserit expressus consensus , & voluntas dictæ mulieris, duorum proximiorum Consanguineorum, Iudicisque auctoritas vllo tempore repetere non possit dictam rem venditam , nec in sua repetitione audiatur vllo modo , lege , vel iure contrario non obstante , & alitèr quàm dictis modis facta venditio nõ valeat ipso iure, & dictæ mulieri aliquod præiudicium nolumus generari . Item mulier recepta dote à patre, auo, vel fratre carnali, vel fratribus , vel ab alio nomine ipsorum , vel alicuius ipsorum , & ex ipsa linea paterna per masculos descendentes , vno , vel pluribus existentibus masculis post mortem dd.Patris, aui,vel proaui ab intestato decedentis ad paterna bona, vel aui, vel proaui petenda, ipsa mulier non audiatur , sed sit sua dote contenta, & vltrà de dictis bonis petere non possit ratione legitimę,Trebellianicæ, aut Falcidiæ, vel quocumque alio iure , quod sibi competere posset, saluo iure institutionis , & successionis ipsorum masculorum,filijs de eorum corporibus non existentibus , tanquam ab intestato decedenti proximior , vel vnà cum proximioribus in eodem gradu , præterquam cum fratre car-

Digitized by Google

carnali, siuè masculis hæredibus ex fratre extantibus aliquibus, etiam quod ab ipsis dotata non fuerit, non succedat, aliàs semper admittatur, & petere possit, & quod si aliqua persona proximior, vel æquè proxima non reperiretur, sibi insolidum, vt iura volunt, hæreditas deferatur. Si autem mulier prædicta copulata matrimonio per copulam carnalem, iuxtà ritum Ecclesiæ, ipsius, & viri, filio, filia, vel filijs non extantibus, decesserit ante virum, ipse vir medietatem dotis lucretur, & ipsa medietas apud ipsum virum remaneat, in qua medietate computētur res æstimatæ, & ipsi viro datæ in dotem, istaque medietas dictæ dotis integraliter hæredibus restituatur ipsius mulieris, vel cui ipsa restitutio fienda veniret, etiamsi ex præcedenti matrimonio filius, seu filia, vel filij superessent, reseruato tamen ipsis filijs, filio, vel filiæ omne id, quod ipsa mulier ex primo dicto matrimonio lucrata fuerit, vel ipsis, vel alteri eorum in integrum restituatur, ac reseruetur. Item si filius, vel filiæ, aut filij exiſterint ex ipsa muliere ex matrimonio, in quo decedit, & ipsi filij, vel filius, aut filia moreretur ante patrē, quòd nulla substitutione à matre facta obstante, vel quocumque alio contractu, vel obligatione, quem, vel quam ex nunc contra hoc beneficium volumus non valere, nec alicuius valoris, vel momenti esse, pater nihilominus medietatem dotis lucretur vigore præsentis statuti, quod locum habeat in præsentibus, præteritis, & futuris.

MORCICCHIAE, & MORIANI Castrorum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 118.

Che non possa hereditare figliuola femina. Rub. 24.

STatuimo, & ordiniamo, che non possa hereditare figlia femina in beni tanto paterni, quāto materni, che per qualunque cagione recadessero à figlia femina, che fosse maritata à forastiero, quali beni fossero, e soggiacessero dentro al Castello della Morcicchia, e Moriano per qualūque modo, che di ragione gli succedessero à detta femina, che fosse maritata à persona, che non fosse natiuo, ouero habitante nel tenimento di detto Castello della Morcicchia, e di Moriano, ò maschi, ò femine, che fossero; mà che in tal caso li detti beni siano, & esser debbiano della detta Communità di quel Castello sopradetto, oue li detti beni fossero, e soggiacessero.

MORICONIS Castri B. in districtu Vrbis.

PARTICVLA 119.

Quod nulla persona possit petere vltrà dotem, stante hærede masculino. Cap. 26.

STatuimo, & ordiniamo, che qualunque Donna hauesse hauuta la sua dote, non possa domandare par-

Digitized by Google

parte nulla in Casa del Padre, standoui li masculi, tanto della dote materna, quanto dell'altra heredità, se reserbato non fosse altro herede testamentario.

MORLVPI Terræ B. sub Districtu Vrbis.

PARTICVLA 120.

Delle successioni delle Donne. Cap. 25. Lib. 2.

STatuimo, & ordiniamo, che Donna dotata, e da dotarsi dal padre, madre, fratelli, auo, non venghi à parte standoui li figliuoli maschi, fratelli, ò figli di essi, ò altri descendenti per linea retta fino in terzo grado, da computarsi secondo la ragione Canonica; Et in ogni altro caso vogliamo possa succedere, eccetto doue fossero in pari grado, nel qual caso detta Dõna, come di sopra, sempre s'intenda esclusa, mà non si possi priuare della legitima sua nelli beni paterni, ò materni, à lei debita; e quando non fosse dotata, li fratelli predetti, ò altri, che nelli predetti casi succedano (lei esclusa) siano obligati dotarla, secondo la qualità, e facoltà loro, e la dote non sia meno della legitima, della quale sia sempre contenta. Dichiarando, che la dote s'intenda essere in luogo della legitima, e questo vogliamo habbia luogo nelle successioni ab intestato; mà facendosi testamento s'osserui, quanto in esso sia ordinato, dummodò sia fatto secondo dispone la legge Canonica.

MVGNANI Terræ sub Gubernio Patrimonij.

PARTICVLA 121.

Che la Donna maritata dal Padre, ò fratelli, da essi si presuma esser dotata. fol. 8.

LA Donna maritata dal Padre, ò dal fratello si presuma da essi esser dotata, e li descendenti da essa per linea feminina, non possino succedere ab intestato al padre, ò alla madre, all'auo, ouero auia, nè al fratello, ouero sorella d' alcuno di essi esistenti il maschio, ò più della linea mascolina, della quale essa Donna descenda, mà sia maritata, e dotata ad arbitrio di due cõsanguinei più propinqui dalla parte del Padre, e se saranno altrimenti dalla parte della madre, secondo la consideratione delle persone, e facoltà loro, e secondo la consuetudine del detto Castello, e d'vna sola dote sia contenta di tutti li beni, che li peruenissero, e più non possa domandare nelli beni paterni, materni, auiti, e fraterni, ouero Ziani, e se non si volesse maritare, e volesse altra vita eleggere, tanto debba hauere, quanto quella, che si maritasse; mà se il padre, suo fratello, ouero Zio paterno lasciasse alla donna la dote, tal donna deue esser contenta à tale dote, e più non possa domandare nelli beni paterni, ò materni, ò dell'Auo, esistente il maschio, se sono fratelli del padre, e madre; ma se sono fratelli da vn lato solo, tale donna non succeda con li consanguinei nell' heredità paterna; mà se sono figliuoli maschi, e femine, di diuersi matrimonij nati, all'hora la figliuola femina possa succedere col fratello d'altro matrimonio nato nelle Doti, e beni materni, niente di manco che

Digitized by Google

acca scasse al fratello, quale hà esclu-so la sorella dalli sopradetti beni, mo-rire senza figliuoli legitimi, e natura-li, ouero discendenti d'essi, viuente tale sorella, come di sopra esclusa, al-l'hora, & in tal caso statuimo, che quella parte, ouero cosa, &heredità, della quale tal sorella fù esclusa di ra-gione ritorni senza alcuna diminutio-ne à tal sorella esclusa, come che mai della detta cosa fosse stata mai esclu-sa, volemo niente di manco, che se tal Donna dotata rimarrà vedoua, possi ritornare à casa delli fratelli, e dalli fratelli, ò fratello debba esser gouer-nata, per fin, che osseruarà vita hone-sta, e vedouile, contribuendo però in casa li frutti della sua dote per gouer-narsi, e perche questo hauemo ordina-to in fauore delli maschi, principal-mente à preseruare il ceppo, e la fami-glia delli maschi, dichiariamo essere nell'elettione delli Magnifici fratelli, ouero nepoti, di dotare communemẽ-te le Donne, come è detto di sopra, ò veramente ad esse Donne dare l'intie-ra parte ad esse spettante per legale successione di tutti li beni paterni, ma-terni, fraterni, e de'Zij, ò altrimente in qualunque modo prouenienti egual-mente succedente con li maschi, come se fossero maschi, & in più in alcuna cosa non fossero escluse.

MVRRI VALLIVM Oppidi sub Gubernio Marchiæ.

PARTICVLA 122.

Quod nulla mulier dotata, possit suc-cedere ab intestato, stantibus filijs masculis. Cap. 80.

STatuimus, & ordinamus, quod nul-la mulier dotata, vel quæ pro dota-ta steterit per decem annos, aliquã querimoniam, vel querelam facere possit de dote sua, & intelligatur pro dotata illa mulier, de cuius dote ap-pareret instrumentum, vel protocol-lum notarij à patre, auo paterno, vel materno, à matre, vel auia quauis, fra-tre paterno, vel auunculo nepote, &c. vel alitèr legitimè, & non possit, vel debeat succedere ipsa, vel filij, aut descendentes ab ea ab intestato alicui ex prædictis personis dotantibus, vt dictum est, si ex eis, vel aliqua earum remanserit aliquis hæres masculus, fi-lius, vel nepotes masculi, &c. nec non in bonis, vel super bonis prædictarum personarum, vel alicuius earum ali-quid petere, habere, vel possidere, seù apud se retinere, sine expressa volunta-te, & dispositione prædictarum perso-narum, vel alicuius earum, de qua le-gitimè appareat, & hoc locum habeat in præsentibus, & futuris. Et quod il-li mulieri dotatæ, vt supra dictum est, non liceat redire ad aliquam partem dictæ matris, vel auiæ dotium, si ex ea matre, vel auia, masculus, vel descen-dens ex masculo remanserit, salua sem-per vltima voluntate, vel dispositione matris, vel auiæ prædictæ. Et si ali-qua mulier fuerit dotata, vel dotem suam receperit de bonis communibus, quæ habet cum fratribus carnalibus, vel eorum filijs, non possit ipsa, vel eius hæres de cætero petere, vel habere, seù venire ad successionem, vel diui-sionem, vel communionem aliquam bonorum, & rerum communium præ-dictorum, vel alicuius eorum, & ipso-rum filiorum masculorum, salua sem-per in hoc testamentaria, vel vltima voluntate, seu dispositione prædictorũ fratrum, vel fratris. Et si filiæ prædi-ctæ, vel aliqua ipsarum vidua reman-serit, possit in domum paternam redire, dotem suam reportando, nec expelli possit, seù possint ab hæredibus patris sub pœna mille lib. den. de facto, & sine diminutione pro quolibet hærede contrafaciente, & vice qualibet exi-genda, & nostro communi applicanda. Et nihilominùs stare possit, & debeat. Et si contingeret filiam, vel filias indo-tatam remanere, possint, & dotari de-beant competentèr, iuxta domus con-ditionem, arbitrio trium proximiorum consan-

Digitized by Google

consanguineorum, & trium proximiorum affinium, & interueniente discordia, D. Potestas, aut Vicarius dictæ Terræ debeant eorum auctoritatem super prædictis interponere. Et hoc debeat fieri à remanentibus fratribus, vel eorum filijs masculis tantùm, non autem sororibus, neptibus, seu filiabus fœminis fratrum, sed cum ipsis communitèr succedant dicto casu, & hoc etiam si per priùs fuissent dotatæ, similitèr dicto casu succedant, dotes tantùm habitas conferendo cum prædictis neptibus, vel sororibus, & si qua vxor moreretur sine filijs, vel filiabus propter mortem illius mariti lucretur tertiam partem dotis totius, omni exceptione remota, & dotis promissæ, & non solutæ; de alia verò tota parte ad sui voluntatem, vxor ipsa disponere valeat, pro vt supra in suo statuto particulari dictum est. Volumus autem, quod filiæ, quæ innuptæ remanserint donec nuptui tradantur ab ipsis fratribus semper alantur, & eisdem de omnibus necessarijs prouideatur per eos, & tempore quo nuptui tradantur, vel postquam mariti domum iuerint infra mensem teneantur, & debeant renunciare fratribus, & eorum filijs masculis, vel patri, vel matri omnia bona paterna, & materna, quo termino elapso, quatenùs fuerint dotatæ, vt supra, si eā fecerint pro legitimè facta dictorum bonorum renunciatio, & quietatio habeatur, vigore præsentis Statuti. Volumus tamen, quòd si aliqua mulier renunciationem fecerit patri, auo, matri, fratribus, vel nepotibus de bonis paternis, & maternis tempore nuptiarum, & pater postea cum filijs legitimis, vel nepotibus natis ex filijs legitimis masculis decesserit, dicta renunciatio per filiam facta, ei filiæ non noceat; & proindè sit, ac si renunciatio facta non esset, & cum neptibus remanentibus, aut sororibus dotes suas conferendo succedere debeant, vt supra dictum est, & si quæ mulier post mortem viri in administratione filiorum remanserit, deindè ad secundum matrimonium transiuerit, maiori dote cōstituta, seu data secundo viro, quàm habuerit à primo, nisi legitimè probauerit id, quod supra dotem primi viri dederit, vel promiserit secundo viro, aliundè sibi aduenisse, vel habuisse præsumatur de bonis filiorum ipsorum ipsam habere, ideòque ipsis filijs, vel filiabus integrè constituere cogatur, & hoc locum habeat in præteritis, præsentibus, & futuris.

Eiusdem Statuti. *Quod mater non succedat filio intestato, nisi in legitima, & quid si transiuerit ad secunda vota, & de successionibus ab intestato.*

STatuimus, & ordinamus, quòd quotiescumque mori contigerit filium masculum, vnus, vel plures eidem sic decedenti, materque superest, in legitima tantùm succedat, in residuo succedatur, & succedere debeant agnati proximiores æqualitèr ex parte patris tantùm, infra tamen quartum gradum. Et si defuncto superesset auus paternus, & defuncti mater, tunc in bonis aduentitijs, vel quasi castrensibus, si quæ sint dicti defuncti, & auus prædictus, & defuncti; mater æqualitèr succedant, in alijs profectitijs, cum ipse sit Dominus, in nihilo mater admittatur, & si defuncto supersint auus paternus, & maternus tunc in bonis, &c. quæ peruenerint ex linea materna, vel materno latere, vel ab ipsa matre (vltra dotem) succedat auus maternus, in alijs verò omnibus prouenientibus ex latere, vel linea paterna, vel industria, aut dotalibus succedat auus paternus. Et idem seruetur in auia materna, & paterna tantùm, remanentibus dicto defuncto, & si remanserit auia materna, agnati, & legitimam prædictorum detrahere possit, vt supra, auia autem verò nihil, residuum verò totum sit, & esse debeat dictorum agnatorum proximiorum, provt supra. Et si auia materna, & agnati tantùm supersint, tunc auia illa succedat, & succedere debeat, provt de auo materno supra est dictum, alia verò omnia bona agnatis ipsis remaneant, & remanere debeant, vt supra. Et si prædicto defun-

cto superſint fratres vtrinque coniuncti fratres in totum admittantur, excluſa matre, ac etiam ſororibus vtrinque coniunctis, ſi ſuperſint tàm dotatis, quàm dotandis, vt ſupra in alio ſtatuto. Et ſi ſuperſint fratres defuncti ex latere paterno tantùm vnus, vel plures vnà cum matre, dotem ſuam; & legitimam tantùm, vt ſupra, habere debeat, alia verò omnia fratres ipſi, qui etiam excludant ſororem, vel ſorores defuncti ex latere matris dicti defuncti, & ſimilitèr omnes agnatos, & cognatos. Et ſi eſſent plures fratres vtrinque coniuncti, & alij ex eodem patre tantùm, & vnus ex ipſis deceſſerit inteſtatus, & ſine filijs, tunc eidem ęqualitèr ſuccedant omnes alij, tàm vtrinque coniuncti, quàm ex eodem patre tantùm, nulla habita, vel facta gradus diſtinctione quouis alio modo, & ſi dicto defuncto remanſerint auus maternus, & amita, tunc auus maternus capiat bona peruenta à matre, vel materno latere, alia verò capiat in totum ipſa amita, vna, vel plures ęqualitèr diuidendo, & idem ſeruetur in auia materna, vt ſupra dictum eſt. Quæ amita volumus excludat ſororem vnam, vel plures attinentes dicto defuncto ex latere materno tantùm, quæ tamen ſorores ſic attinentes in dote materna tantùm prædictæ amitæ præferantur. Et ſi ex dicto defuncto remanerent filiæ ſpuriæ, ſeu baſtardæ, tunc illæ ab ipſis proximioribus agnatis alimentari debeant vſque 'ad nubilem ætatem, poſtea iuxta defuncti conditionem competentèr dotentur, & dotari debeant arbitrio duorum proximiorum conſanguineorum ex parte patris, & Poteſtas, ſeu Vicarius, qui pro tempore fuerit teneatur, & debeat vinculo ſui Sacramenti per dictos conſanguineos cogere ad prædicta facien. omni mel. modo, &c. & idem de maſculis naturalibus, ſeu ſpurijs, ſi remanſerint, eſſe volumus, videlicèt quando alimentari debeant à dictis hæredibus arbitrio duorum Conſanguineorum, vt ſupra, & hoc vſque ad eam ætatem, in qua ſe aliundè alere poſsint, ſecundùm cõditionem eorum familiæ, &c. Addimus autem, quòd ſi mater remanſerit in adminiſtratione filiæ, vel filiorum, & tranſiuerit ad ſecunda vota, non petito Tutore, vel Curatore dari filio, vel filijs, nec reddita adminiſtrationis ratione, quod tunc, & eo caſu priuetur ſupradicta legitima, & omni commodo bonorum defuncti filij, vel filiorum, & hoc in quacumque ætate decedant. Declaramus inſupèr quando inteſtatus decedere dicatur, ſiuè quod teſtamentum non fecerit, ſiuè quis fuerit impubes, ſeu infans, vel impotens ad teſtandum; & prædicta videlicèt quoad filias, vel filios ſpurios, ſeu baſtardos locũ habeant in præſentibus, præteritis, & futuris, quoad alia verò Capitula huius Statuti ſolùm in præſentibus, & futuris.

NARNIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 123.

De ſuccedentibus ab inteſtato. Rubr. 32.

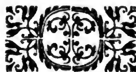
ITem ſtatuimus, quod ſi contingat aliquem Ciuem, vel Comitaten. dictæ Ciuitatis habentem filios, vel filium maſculum, vel maſculos de ſe legitimè natum, vel natos, vel nepotes carnales ex filio, vel filijs, & filiam, vel filias de ſe legitimè natas, vel ex filio decedere ab inteſtato ſuperſtitibus filijs, vel filiabus, vel ſuperſtitibus nepotibus maſculis ex filio, vel filijs; filius, vel filij maſculi, dummodò non ſint Monaci, vel Religioſi, ſuccedant, & veniant ad ſucceſsionem totius hæreditatis paternæ, uel maternæ, & filiæ fœminæ, uel neptes ex filio mortuo ſi eſſent dotatæ, ſint contentæ dotibus earum, quas pater, vel auus dedit, vel promiſit. Et idem dicimus de nepotibus maſculis, qui ſuccedant in totam hæreditatem, dummodò non ſint Monaci, vel Religioſi, ſi ex tali defuncto

non

non ſuperſint filij maſculi; Et ſi filiæ fœminæ, vel neptes non eſſent maritatæ ſuccedant in ea parte, in qua pater, vel auus dotaſſet eam, vel eas de paradi, ſecundùm æſtimationem trium, vel ad minus duorum Conſanguineorum earum, vel propinquiorum talium mulierum, & præſtare eis conuenientia alimenta, donec fuerint maritatæ, & ſi noluerint ſe maritare, conſtituatur eis dos, vt dictum eſt, & hoc habeat locum in præſentibus, præteritis, & futuris.

Eiuſdem Statuti. *De muliere dotata, vel dotanda, quòd non habeat recurſum ad bona paterna, vel materna. Rub.* 40.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quod nulla mulier dotata, vel in futurum dotanda, maritata, vel maritanda à patre, matre, aut fratre, vel nepote, vel patruo poſſit, vel debeat habere regreſſum ab inteſtato ad bona paterna, vel matris, vel patrui, ſed ſit contenta de dote ſua ſibi ſoluta, vel promiſſa, dummodò ex tali patre, aut matre ſubſint filij maſculi, vel nepotes maſculi ex filio, & patruo ſubſint filij, vel ex fratre talis patrui maritantis exiſterent filij maſculi, ſiue filius, & prædicta vindicent ſibi locum in præſentibus, pendentibus, præteritis, & futuris.

NVCERINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 124.

Qualitèr mulier dotata ſit contenta ſuis dotibus. Cap. 28. *lib.* 2.

ITem ſtatuimus, quod ſi aliqua mulier fuit, eſt, & erit dotata à patre; auo, matre, fratre, vel ſorore, ſit contenta ſua dote, & ampliùs de bonis aui, patris, matris, fratris, ſororiſque dotantis tantùm petere non poſſit: ſi filius maſculus remanſerit de aliquibus ſupradictorum dotantium, poſſit tantùm dicta mulier capere, & habere de bonis prædictorum ſi ſibi reliquerit in teſtamento. Dicimus etiam illud idem in ſucceſſione patrui, vel auunculi quando dotata fuerit de bonis ipſorum, ſi filius maſculus remanſerit de aliquibus prædictorum.

NVRSIAE Oppidi Vmbriæ.

PARTICVLA 125.

Che alli beni delli figliuoli li più proſſimi parenti ſuccedino, la madre eſcluſa. Rubr. 87.

ITem ſtatuimo, & ordiniamo, che morendo lo marito, che hà la moglie, & eſſa hà figliuoli, non facendo alcun teſtamento, ſe dopo la morte del

Digitized by Google

del padre, li figliuoli,ò figlio maſchio, ò femina moriſſero, ò moriſſe pupilli, ò pupillo, ò vero maiore, nullo per ipſi, ò per ipſo facto teſtamento, all'hora la ſua, ò loro madre non ſi admetta per verun modo alla ſucceſſione delli detti ſuoi figliuoli,ò figliuolo maſchio, ò femina; mà per autorità del preſente Statuto ſia onninamente eſcluſa, ſaluo per tanto ad eſſe matre la ragione della legitima, in la quale ſucceder poſſa, e vaglia, in quanto de raſcione debbia ſuccedere, & alli beni delli detti figliuoli, ò figliuolo maſchio, ò femina li più proſſimi parenti delli detti figliuoli da padre di ipſi figliuoli ſe admettano, & la ſucceſſione di ipſi alli dicti più proximi li parenti, ſia douuta. Et ipſi più proximi parenti ſi debbano admettere ad ſucceſſione delli detti figliuoli.

Aggiungendo alle predette coſe, che ſe lo detto figliuolo pupillo, ò magiore accaderà morire ſenza figliuoli, e ſenza madre, padre, auo paterno, fratello carnale, ſorella carnale, e nepote carnale, e ſenza nullo per ipſo facto teſtamento, che all' hora, & in tal caſo alli beni di eſſo figliuolo li più proſſimi parenti de ipſo figliuolo da parte del padre ſi admettano, & admettere ſi debbiano alla ſucceſſione de ipſo figliuolo, come di ſopra, excepto, che nella dote, & beni materni, nelli quali li più proximi parenti da parte della madre de ipſo figliuolo ſi admettano, & admettere ſi debbiano ſolamente nel caſo predetto, non oſtante qualunque ragione, che parlaſſe in contrario.

ORZANI Caſtri ſub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 126.

Che le femine non ſuccedano, eſſendoui li maſchi. Rub.8.

Item ſtatuimo, & ordiniamo, che femina dotata da padre, auo, auia, proauo, ò vero proauia, ò veramente fratello non poſſa ſuccedere nelli beni de'ſuoi aſcendenti, ò collaterali, da chì ſarà dotata, ò veramente promeſſagli la dote, che merita ſenza teſtamento, e ſe non foſſe dotata poſſa dimandare la dote conueniente ſecondo la ſua qualità, e ſolito del paeſe, ò veramente la legitima, ad elettione della Donna.

PALVMBARIAE Terræ B. in Diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 127.

Statutum tranſmiſſum continet ſolùm taxam dotium mulieribus præſtandarum, & propterea cùm non fuerit tranſmiſſa particula ſuper ſucceſſionibus inteſtatis, quæ eſt materia præſentis tractatus, inopportunum viſum eſt hoc in loco illud apponere.

PERV-

Digitized by Google

PERVSINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 128.

De dotibus, & dotatis mulieribus, & successionibus ab intestato. Rub. 45. lib. 2.

SI qua mulier nata, vel nascitura fuerit, vel erit dotata à patre, vel matre, vel alio quocumque ascendente de bonis, vel rebus proprijs dotantis non possit, nec debeat ipsa mulier dotata, nec descendens ex ea admitti, vel reuerti ad hæreditatem, vel successionem ab intestato alicuius personæ dotantis eum, vel alicuius ex descendentibus ab eadem persona dotante in bonis, & rebus ad ipsum descendentem à dotante prouentis. In alijs autem aliundè prouentis ipsi descendenti, ipsa mulier succedat tali descendenti à persona dotante in tertia parte eius, quod sibi obuenisset ex successione ab intestato ipsius descendentis defuncti, & ab alijs ratis etiam dictorum bonorum aliundè prouentorum, ipsa mulier penitùs excludatur, quovsque superuixerit masculus descendens ab ipsa persona dotante per lineam masculinam. Declarantes, quod bona talis descendentis defuncti vsque ad eius legitimã censeatur de bonis ascendentium, non autem de aliundè prouentis; Et si mulier plures habuerit fratres, & ab aliquo ex fratribus dotata fuerit, vel ab omnibus de bonis proprijs ipsorum, vel alicuius eorum, vel communibus non possit talis mulier reuerti ad hæreditatem alicuius ex fratribus sibi vtrinque coniunctis, vel consanguineis tantùm sine liberis, legitimis, & naturalibus ab intestato decedentibus, quovsque superuixerit aliquis frater vtrinque coniunctus, vel consanguineus tantùm ipsius fratris ab intestato mortui sine liberis, legitimis, & naturalibus, vel aliquis masculus descendens per lineam masculinam ab aliquo ex dictis fratribus vtrinque coniunctis, vel consanguineis tantùm. Qui fratres, & descendentes masculi per lineam masculinam ex eis, vel ex aliquo eorum succedant tali fratri ab intestato sine liberis, legitimis, & naturalibus defuncto, ordine iuris inter eos in tali successione obseruando, exclusa ipsa muliere dotata à tali successione, quovsque aliquis ex dictis masculis extiterit. Saluo quod mulieres tempore necessitatis possint habere victum, & vestitum in hæreditate secundùm vires patrimonij dotem suam, quam habuerint conferendo si potерint, vel iura cedendo repetendi dotem, causa eam conferendi.

Item si aliquis receperit aliquam promissionem restitutionis dotis alicuius mulieris de bonis mulieris, si nominata fuerit illa mulier in instrumento promissionis, vel restitutionis dotis, siuè non, ius de dicta dote, & actionem pro ipsa dote repetẽda cedere, & restituere debeat ipsi mulieri; nec cõfectio, & detentio talis instrumenti ipsi mulieri; nec illi cui dimitteret, vel ius suum daret, & cederet, obesse possit aliquo iure communi, vel statuto non obstante, sed ipso iure ipsi mulieri, vel eius hæredibus confectum instrumentum, & quæsitum ius censeatur, & nihilominùs illum, vel illos instrumentum, vel promissionem de restitutione dotis recipientem, vel recipientes, Potestas, vel Capitaneus, vel alius Officialis cõpellat ipsi mulieri, vel suis filijs, vel cui ius suum cederet, & dimitteret, vt dictum est, restituere; Et intelligatur dos fuisse de bonis mulieris dotatæ eo ipso, quod apparuerit eam dotatam fuisse à patre, auo, auia paterna, vel patruo, vel fratre carnali, vel consobrino; sorore carnali, vel consobrina, etiamsi in instrumento dotali non diceretur, quod essent bona dictæ mulieris, sed simplicitèr à prædictis, vel eorum altero darentur. Ita quod non intelligatur de bonis proprijs eius, qui stipula-

Digitized by Google

pulatus fuit dotem sibi restitui, & dotem dedisse, vel promisisse, sed de bonis dictæ dotatæ. Nisi dictum esset, & probaretur per dotantem ipsum dedisse, vel promisisse de suo in totum, vel in partem, tunc possit illud, quod dedit, vel promisit, cauere per stipulationem, vel alio modo, prout partes extiterint concordes. In alijs verò personis dotantibus, & stipulantibus seruetur ius commune. Placet.

Item si quis etiam pater dixerit simpliciter dotare de bonis paternis, vel maternis, vel aliorum ascendentiū vtriusque sexus, non aliter expressa quantitate paternorum, vel maternorum, vel aliorum ascendentium; & hoc quod tàm bona vnius ascendentis, quàm alterius pro sua medietate (iuxtà ratam, & portionem dotatæ de iure tangentem in dictis bonis) ad huiusmodi dotem constitutam sufficerent. Quod si bona vnius ascendentis ad dimidiam dotis constitutæ non sufficerent, tunc de bonis alterius ascendentis in eo, quod deerit intelligatur constituta dos vsque ad portionem ipsi mulieri de iure tangentē de bonis alterius ascendentis. Declarantes tamen quod per hoc non intelligatur, quod mater, vel auia cogantur in eorum vita aliquid dare ob dictam promissionem dictæ filiæ, vel eius viro, si sibi non placuerit. Nec etiam prohibeatur de suis bonis testari, prout de iure sibi non permittitur, sed benè intelligatur cum dotata fuerit de dictis bonis, vt supra exclusa à successione ab intestato bonorum, & hæreditatis dictorum ascendentium, donec & quousque superuixerit masculus descendens vt supra. Placet.

Item statuimus, quod fœminæ, & ipsis non existentibus earum filij, vel nepotes, quandocumq; concepti, vel nati, possint venire ad successionem parentum, fratrum, & aliarum personarum, ad quarum successionem de iure vocantur, si descendentes per lineam masculinam, masculi non supersint, remittendo, vel cedendo vt supra *in* §. 1. *vers. Saluo quod mulieres &c.* dotes habitas, vel promissas pro dictis mulieribus in hæreditate. Declarantes, quod bona alienata per masculos, vel aliquem eorum, à quibus ipsæ mulieres per existentiam masculorum fuerunt exclusæ, eorum, vel eius portionem non transcendentia à tertijs cum titulo possessoribus non possint auocari, seù repeti virtute reintegrationis, sed solùm, & dumtaxat debeant in portionem alienantis computari; quatenus verò portionem alienãtis transcenderent, dictis mulieribus, ac dictis eorum descendentibus in casu reintegrationis ius saluum remaneat. Declarando etiam, quod in æstimatione bonorum alienatorum debeat attendi tempus ipsius alienationis, & secundum communem valorem dicti temporis fieri debeat prędicta æstimatio. Placet.

Item declaratur, & decernitur, quod fœminæ prædictæ, quibus in testamento, vel alia vltima voluntate iure institutionis, vel alio quocumque titulo legitimæ quantitas, vel minus legitima relinquitur contra testamenta, vel alias vltimas voluntates huiusmodi venire, vel ea quoquo modo rescindere non possint deficientibus masculis, qui à successione dictas fœminas exclusissēt. Nec ob id alitèr reintegrari ad hæreditatem, sed tantùm ab eis peti possit legitimæ supplementum, & residuum hæreditatis, & successionis perueniat ad eos, qui secundùm dispositionem Statuti, vel iuris communis (cessante Statuto) ab intestato successuri sunt, salua tamen testamentaria dispositione, & alia quacumque vltima voluntate. Et intelligantur mulieres esse dotatæ, si pro dote, vel simpliciter mulieri aliquid in testamento, vel codicillis fuerit relictum, vel datum, vel promissum per aliquem de personis prædictis, dummodò, sin minus congruè fuisset dotata, debeat suppleri congrua dos, secundum quod infrà ponitur in §. proximè sequenti, qui incipit: *Item si aliquis pater &c.* & secundum quod dicitur in pso sequenti §. Ipsæ mulieres, excludatur à successione, & facultate petendi fructus pro dicta rata. Placet.

Item si aliquis pater, vel auus alicuius mulieris non dotatæ decesserit intesta-

teſtatus, frater, vel fratres carnales etiam ex latere patris tantùm ipſius mulieris, ſi fratrem, vel fratres habuerit, vel alij maſculi deſcendentes ex ipſo fratre, vel fratribus per lineam maſculinam poſſint omnes, aliqui, aut etiam vnus eorum (non obſtante aliorum, vel alicuius eorum contradictione) dotare ipſam mulierem, etiam inuitam, & in quacumque ætate conſtitutam de bonis patris, vel aui competenter, ſecundū conditionem ſuæ perſonæ, qualitatum, facultatum, & hæreditatis, patris, vel aui, & conſuetudinem, & morem Ciuitatis, & de competentia dotis d. mulieris ſtetur dicto, & declarationi duorum proximiorum attinentium dictæ mulieris, qui ad prædicta declaranda cogantur per Poteſtatem, vel Capitaneum, vel alium Officialem Communis Peruſiæ, ſummariè, ad petitionem petentis, & ſi non fuerint in concordia tertium attinentem, vel non attinentem, arbitrio Iudicis ad prædicta per D. Poteſtatem, ſeù alium Officialem eligere compellantur, quorum trium, vel ſaltem dicti tertij, vt ſupra electi, vna cum altero ex dictis duobus, declarationi ſtare debeat, nec contra dictam declarationem per quemquam aliquid dici, obijci, vel fieri modo aliquo poſſit, etiamſi ſecundum quantitatem legitimæ dos regulata non fuerit. Et habita dicta dote, vel promiſſione facta ſibi, vel marito, vel alteri pro eis, vel eorum alteri recipienti, ex tunc excludatur à ſucceſſione prædictorum patris, aui, & aliarum perſonarum, de quibus, & prout ſupra dictum eſt, & etiam à facultate petendi fructus pro rata ſua dictæ hæreditatis, vel ſucceſſionis pro tempore tunc præterito, ſi ſteterit cum fratribus, vel cum aliquo ex prædictis, ſiuè in alio honeſto loco, ſi ex aliqua iuſta cauſa ſtare cum prædictis non potuerit, & ab ipſo, vel ab ipſis fuerit alimentata. Placet.

Et ſi caſus euenerit, quod aliquis, vel aliqua deceſſerit cum deſcendentibus tantùm: maſculi per lineam maſculinam deſcendentes legitimi, & naturales, tali defuncto ſuccedant, iuris ordine inter eos ſeruato, excluſis feminis, in quibus obſeruetur prout in præſenti Statuto continetur. Et ſi aliquis, vel aliqua in quacumque ætate deceſſerit cum aſcendentibus tantùm, ſuperſtite patre, & matre, pater ſuccedat in bonis eius in totum, præterquam in legitima, in qua ſuccedat mater. Et idem ius ſeruetur in alijs aſcendentibus maſculis per lineam maſculinā, excluſis ſcilicet aſcendētibus per matrem, excluſa etiam auia, ſiue proauia paterna, præterquā in legitima, quam dicti aſcendentes habere debeant (ſeruata gradus prærogatiua) ſecundum iuris ordinem. Si verò adeſſent mater, & auia paterna tantùm, tunc in hæreditate æqualiter ſuccedant, & ſimiliter idem ſeruetur in auia paterna, & materna. Placet.

Si autem aliquis, vel aliqua in quacumque ætate deceſſerit, ſuperſtitibus ſibi tranſuerſalibus tantùm, tunc omnis hæreditas eius debeat pertinere, & deuoluatur ad eius fratres vtrinq; coniunctos, & eorum deſcendentes maſculos, & ipſis non exiſtentibus ad conſanguineos fratres, & eorum deſcendentes maſculos (iuris ordine inter eos obſeruato) exceptis bonis tali decedenti aliundè prouenitis, in quibus ſorores, etiam non dotatæ exiſtentes, & eorum filij, & filiæ tantùm ſuccedant pro tertia parte, vt in principio præſentis Statuti diſponitur in *verſ. In alijs autem &c.* Et locum habeant, donec, & quouſque ſuperuixerit maſculus deſcendens ex prædictis legitimus, & naturalis. Et ipſis fratribus, & eorum deſcendentibus maſculis non exiſtentibus ad ſorores carnales vtrinque coniunctas, & earum filios tantùm maſculos, & ipſis non exiſtentibus ad ſorores conſanguineas tantùm, & earum filios, & filias tantùm. Et cum dictis ſororibus etiam vtrinque coniunctis, vt eorum filijs ſuccedant æqualiter etiam patrui, & eorum deſcendentes maſculi in ſtirpes, & non in capita. Et ſorores vterinæ fratres vterini, auunculi, materteræ, & amitæ tunc non ſuccedant. Et caſu quo contingat aliquem, vel aliquam in quacumque ætate decedere ſine deſcendentibus, ſuperſtitibus

ſibi aſcendentibus, & tranſuerſalibus tunc pater, & omnes aſcendentes maſculi per lineam paternam pariter cum fratribus vtrinq; coniunctis, & eorum deſcendentibus per lineam maternam legitima tantùm debeatur, conſequenda ſecundum gradus prærogatiuam, & dictis fratribus vtrinque coniunctis non exiſtentibus, vel eorum deſcendentibus maſculis, concurrant d. modo fratres conſanguinei tantùm, & eorum deſcendentes maſculi; Et ex iſtis non exiſtentibus ſorores vtrinque coniunctæ, & earum filij, & filiæ tantùm ſuccedant æqualiter cum patre, & omnibus aſcendentibus maſculis per lineam paternam iuris ordine ſeruato. Placet.

Si verò decederet cum matre, auia, vel proauia paterna, vel deſcendentibus per lineam maternam tantùm, ſuperſtitibus fratribus vtrinque coniunctis, vel eorum deſcendentibus maſculis, vel eis non exiſtentibus, conſanguineis tantùm, aut eorum deſcendentibus maſculis, tunc cum tali decedenti ſuccedant fratres vtrinque coniuncti, & dicti eorum deſcendentes, & non exiſtentibus, conſanguinei tantùm, vel eorum deſcendentes maſculi, iuris ordine inter eos in ſucceſſione ſeruato, eſclusis dictis aſcendentibus, præterquàm à legitima, in qua ſuccedant inter eos iuris ordine ſeruato, & ipſis non exiſtentibus ſorores vtrinq; coniunctæ, & earum filij, vel filiæ tantùm iuris ordine ſeruato, ſuccedant æqualiter cum ipſa matre, auia, vel proauia paterna, & alijs aſcendentibus per lineam maternam. Placet.

Item quando non ſupereſſent fratres vtrinque coniuncti, vel conſanguinei tantùm, vel eorum deſcendentes maſculi, neque ſorores vt ſupra, ſed patruus vnus, vel plures, vel eorum deſcendentes maſculi, tunc in medietate bonorum talis decedentis ſuccedat mater, vel auia paterna, vel aſcendentes per lineam maternam iuris ordinem inter eos ſeruãdo, & in alia medietate ſuccedant patruus vnus, vel plures, & præmortui patrui, vel patruorum deſcendentes maſculi cum dicto patruo, vel patruis in ſtirpes, & non in capita, excluſis ſororibus vterinis, fratribus vterinis, auunculis, materteris, & amitis; Declarantes, quod ſi adeſſent mater, ſoror vtrinque coniuncta, & patrui, pariter ſuccedant. Placet.

Inſuper ſtatuimus, & declaramus, quòd filij legitimati, ſeù diſpenſati poſſint, & valeant ſuccedere ſecundum tenorem, & valorem legitimationis, ſeu diſpenſationis, & voluntatem, ac diſpoſitionem (iuri tamen non contrariam) ſi patris, vel alterius Domini bonorum ipſum legitimantis, etiam in præiudicium filiarum legitimarum, & naturalium, & deſcendentium ab eis, nec non quoad effectum excluſionis earum à reintegratione, deficiente linea maſculina legitima, & naturali, ſine tamen præiudicio in omnibus locorum piorum, & perſonarum ibi exiſtentium. Placet.

PINNAE, Terræ ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 129.

De ſucceſſione deſcendentium in hæreditate aſcendentium, ab inteſtato mortuorum. Rub. 79. lib. 2.

STatuimus, quod exiſtentibus filijs maſculis, vno, vel pluribus natis, vel naſciturìs in eo, vel in eis deſcendentibus maſculis, nepotibus, pronepotibus, & deinceps in infinitum, filiæ fœminæ natæ, vel naſcituræ exiſtentes, & deſcendentes ex eis, ſiue maſculi, ſiue fœminæ pariter in infinitum, cuiuſcumque numeri, ætatis, gradus, conditionis, ordinis, & profeſſionis fuerint, & excludantur ab omni ſucceſſione patris, matris, & aliorum aſcendentium ab inteſtato decedentium, ſiuè dotatæ fuerint, ſiuè non, dummodò ſi dotatæ non fuerint dotentur ab his, & eo-

Digitized by Google

eorum ſucceſſoribus, qui eas excluſerunt de bonis eorum, à quorum ſucceſſio ne ſunt excluſæ, iuxtà conſuetudinē dictæ Terræ, conditionem temporis, qualitatem perſonarum parentum, & familiarum gradum, & dignitatem, quantitatem patrimonij, & dotiū, quæ ab alijs de eorum domo præceſſerunt, & in caſu diſcordiæ, arbitrio duorum conſanguineorum, & attinentium non habentium intereſſe, ac DD. Priorum, & Rectoris pro tempore exiſtentium. Et interim donec nuptæ fuerint honeſtè, & condignè alantur, & educentur, operas ſecundum conditionem earum, & familiarum communicantes, in domo eas alere, & educare debentium, niſi ex aliqua rationabili cauſa ibi cum eis commorari, vel cum honeſtate non potuerint, (quod pariter Rectoris committatur arbitrio) quo caſu alibi dentur alimenta, quibus mulieribus ſic dotatis nullo pacto concedatur actio ad ſupplementum legitimæ, etiam quod dos ad legitimam ſibi de iure communi debitam non aſcenderet, nec poſſint ad alicuius præfatorum aſcendetium ſucceſſionem ab inteſtato aſpirare, donec ſupererit aliquis maſculorum prædictorum. Dummodo in ſuccedendo matri, quæ plures habuerit viros in bonis, quæ illi obuenerint ab aliquo defunctorum virorū, vel illius matrimonij occaſione, ſiue per ſucceſſionis, ſiue per conuentionis modum filij eiuſdem matrimonij ſuccedant etiam ſi eſſent ſolæ filiæ ex illo matrimonio, & filij maſculi ex alijs matrimonijs. Et prædicta diſpoſitio habeat etiam locum in patribus, qui plures habuerint vxores. In bonorum verò dotaliū ſucceſſione, & diuiſione, maſculis vt ſupra deferenda, iura communia obſeruentur. Deficientibus maſculis prædictis, quorū fauore fœminas antedictas excluſimus, volumus, & declaramus, quod illæ, ſeù ipſarum deſcendentes ad portionem eis de iure communi debitam tempore mortis illius perſonæ, à cuius hæreditate fuerunt excluſæ, competentèr admittantur, & hoc caſu reintegrentur, ac ſi numquam fuiſſent excluſæ, nec aliqua præſcriptio eis, niſi à die, qua agere poſſunt, currere, & vocare valeant. Et huiuſmodi diſpoſitio etiam locum habeat, ſi ex dictis maſculis etiam fœminæ remanſiſſent. Cum iniquum ſit vnam mulierem excludi, alteram verò ad hæreditatem, & portionem illi aliàs fauore maſculorum adeptam admitti, cum ceſſet omnis ratio excluſionis, & vna non debeat eſſe deterioris conditionis, quàm altera. Quinimò decernimus, quod omnis alienatio perſonæ ad dictam portionem penitùs ſit interdicta, & quod nullius momenti ſit, ſi ab ea facta fuerit, & ceſſante illa perſona, vt ſupra eius mulieribus actionē damus pro recuperanda dicta portione bonorum, ad quam reintegrata reperitur, contra quemcumque poſſeſſorem, niſi extent alia bona dicti defuncti ad dictam portionem alienatam aſcendentia, quo caſu poſſeſſorem dictæ portionis alienatæ moleſtari volumus, ſed mulieres loco illius conſequi bona extantia, & æquiualentia dicti defuncti, & interim illis mulieribus intelligi ob dictam cauſam omninò obligata. Volumus inſuper, quod ſi mulieres prædictæ eſſent nuptæ, vel nuptui traderentur forenſibus alibi habitantibus, & non ſubiectis iuriſdictioni noſtri Communis, in hæreditate alicuius ex aſcendentibus prædictis, ab inteſtato defuncti, non poſſint ſuccedere; niſi in medietate hæreditatis illius, & in altera dimidia ſuccedant, qui ſuperſunt de agnatione, & cippo dicti defūcti per lineam etiam collateralem vſq; ad ſecundum gradum incluſiuè, ſecundum ius canonicum.

Eiuſdem Statuti. *De ſucceſſione aſcendentium in hæreditate deſcendentium, ab inteſtato mortuorum. Rub.* 130.

ITem ſtatuimus, vt mortuis ab inteſtato deſcendentibus vſque in ſecundum gradum; ſecūdum ius canonicum computandum, abſque filijs, tàm maſculis, quàm fœminis in eorum hæreditate ſuccedant aſcendentes maſculi de li-

nea paterna, ſecundum gradus prærogatiuam, & iuxtà iuris communis diſpoſitionē, excluſis aſcendentibus fœminis cuiuſcumque lineæ, ſalua illis legitima, quæ de iure deberetur.

Eiuſdem Statuti. *De ſucceſſione tranſuerſalium in hæreditate tranſuerſalium ab inteſtato mortuorum.*
Rub. 131.

ET pariter ſancimus, quod in hæreditate tranſuerſalium, tàm maſculorum, quàm fœminarum ab inteſtato, & ſine liberis defunctorum, ſuccedant maſculi tranſuerſales agnati vſque in tertium gradum, prout erunt in gradu defuncto proximiores, excluſis fœminis tranſuerſalibus, tàm de agnatione, quàm de cognatione, & tàm dotatis, quàm non dotatis, dummodò dotentur de bonis decedentium inteſtatorū, ſi ab eo dotari deberent, ſalua dictis fœminis, tàm aſcendentibus, quàm tranſuerſalibus diſpoſitione præcedentis Statuti ſub Rub. 79. vt mortuis dictis aſcendentibus ſine filijs, qui eas excluſerunt, intelligantur admiſſæ, & admittantur in earum portionibus, à quibus fuerunt excluſæ, non ſolùm ipſæ, ſed earum etiam deſcendentes in illis reintegrentur.

PISAVRIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 130.

Quòd mater, & auia excludantur ab hæreditate filiorum decedentium ab inteſtato, ſtantibus fratribus, ſeù eorum filijs maſculis.
lib. 2.

HAc municipali lege ſtatuimus, quod decedentibus ab inteſtato filijs, ſeù nepotibus ex filijs ſuperſtitibus, matre, ſeù auia, fratre, ſeù ſorore, fratribus, ſeù ſororibus carnalibus, ſeù eorum fratrum, ſeù ſororum filio, ſeù filijs. Quod tunc, & eo caſu fratres, ſeù eorum filij maſculi, iuxtà iuris communis diſpoſitionem, ſuccedant in hæreditate defuncti. Excluſis penitùs, & totaliter matre, auia, & ſorore, ſeù ſororibus, ſeù earum filijs, etiam quoad legitimam, niſi ſolùm, & dumtaxat quando mater, ſeù auia vellent perſiſtere in ſtatu indiuiduitatis, nam eo caſu æqualiter vna cum prædictis, iuxtà diſpoſitionem ſimiliter iuris communis, ſuccedere habeant, & debeant quoad vſumfructum ſolummodò, & dumtaxat, & hoc ſtatutum vt ſupra locum habeat in expreſſis tantummodò in præſenti ſtatuto, in cęteris ſeruetur ius commune, & ſimiliter in futuris ſucceſſionibus per mortem in futurum obueniendam, & non aliter, & non habeant locum in præteritum, & ſic in hæreditatibus prædefunctorum antè impreſſionem ſtatutum.

Eiuſ-

Digitized by Google

Eiusdem Statuti. *Lib.2. Quod stantibus masculis in hæreditate patris, seù matris ab intestato decedentium, filiæ fœminæ non succedant. Rub.110.*

AD communem vtilitatem Statutum est, quod decedentibus ab intestato patre, aut matre, auo, seù auia, superstitibus post se filijs masculis, seù nepotibus masculis ex dictis filijs masculis, & filiabus fęminis, seù eorum filijs, quod tunc, & eo casu filij masculi, seù nepotes masculi ex dictis masculis in hæreditate defuncti integrè, & in totum succedere debeant, exclusis penitùs filiabus fœminis, & earum filijs, aliqua lege non obstante. Teneantur tamen dicti filij masculi, seù eorum filij masculi dictas filias, si, & quatenùs aliàs ab eorum patre, seù auo non fuerint dotatæ, ipsas condecentèr dotare, inspecta tamen qualitate personarum, & consuetudine antiqua Casatę circa dotandas fœminas, & quantitate patrimonij cum iudicio, & consensu dominorum propinquorū consanguineorum, non habentium tamē interesse in hæreditate, quibus dotibus teneantur stare contentæ, & vltra petere non possint de bonis maternis, & paternis, seù auitis. Imò dicti filij masculi, vt supra, seù eorum filij similitèr masculi integrè hæredes existant. Hoc tamen addito, & intellecto, quod adueniente casu viduitatis possint redire dictæ filiæ in domum paternam, & ibi conferendo dotes suas habere debeant, ac habeant opportuna alimenta, secundum facultatem paternæ hæreditatis, donec viduæ extiterint. Declarantes tamen pręsens statutū habere locum in casibus, tantummodò in præsenti Statuto expresśis, in cęteris seruari debeat ius commune, & similiter debeat habere locum in futuris succesśionibus per mortem in futurum obueniendam, & sic post impresśionem voluminis præsentium statutorum, & non autem in præteritum tempus.

PISSIGNANI, quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 131.

Desumpta ex reformatione 2. dicti Statuti.

QVod nulla mulier de dicto Castro, vel eius districtu dotata à patre, matre, auo, vel auia, seù fratre, vel quocumque alio, posśit succedere ab intestato dotanti masculo in eodem gradu, seù aliquo masculo, quod pariter ad succesśionem veniret ab intestato decedenti, & præsens reformatio locum habeat in præsentibus, præteritis, & futuris &c.

PLEBIS CENTI, quæ est Terra sub Legatione Ferrariæ.

PARTICVLA 132.

De succesśione ab intestato ascendentium, & collateralium.

ILlustrissimo, & Eccellentissimo Sig. Duca. Humilmente narrano li Consoli, Massari, & Huomini della Pieue presso Cento, qualmente nel loro Generale Conseglio hanno ottenuto, che

che in totum si leui; cassi, & annulli vn Statuto ciuile nel volume delli loro Statuti sotto la Rubrica *de successione ab intestato ascendentium, & collateralium*, il quale voleua, che la madre succedesse così in la proprietà, & etiam successiuè in lo vsufrutto, quando non li siano figlioli, e perche non ci pare cosa giusta, che le madri habbino da succedere, anzi più presto li li figliuoli essendone, quando che nò, li più prossimi maschi, riseruando sempre la prerogatiua de' gradi, & hauer ricorso al Statuto di V.E. *de successione ab intestato*. Ancora, che in difetti delli nostri Statuti in virtù delle lettere di predetta V.E. habbiamo ricorso à tali Statuti, ma per torre via ogni difficoltà, e dubbio, quale per l'auuenire potrebbe accascare, supplicano l'E.V. si voglia degnare escluderlo, e confermare tale prouisione, vt supra ex certa scientia, & omni meliori modo &c.che così facendo V.E. sarà causa della conseruatione delle case, e parentati, secondo più amplamense dispone e'l detto Statuto di prefata V.E. attento, quando non vi fossino figlioli si riceua alla madre l'vsufrutto, e come in tal loro prouisione si contiene cęteris quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus, de gratia singulari &c.

Illustrissimus D. noster Dux ex certa scientia, & omni meliori modo, qui fieri possit, confirmat, & approbat Statutum prædictum nouiter per homines de consilio dictæ Terræ Plebis æditũ, & illud mandat in posterum obseruare renouato priori Statuto, de quo in precibus, & vt petitur.

Bapt. Sarach. 5. Febr. 1552.

Intus. Hercules Dux Ferrariæ.

De successionibus ab intestato ascendentium, & collateralium. *Rub. 3.*

STatuimus, quod si quis, vel si qua intestatus, vel intestata in quacumque ætate siue testabilis fuerit, siue non, decesserit, quod in succedendo sibi seruentur iura communia, saluo superiori Statuto, & saluo, quam in casibus infrascriptis videlicèt, quod ascendentes masculi, & per masculum præferantur in succedẽdo omnibus alijs ascendentibus personæ defunctæ, & etiam masculis per fœminam, excepta matre, vel auia paterna, vel deinceps similiter paterna vidua ex eo matrimonio, ex quo talem filium, vel filiam, nepotem, vel neptem, vel deinceps, de cuius successione ageretur habuerit, quæ vidua, vt supra extantibus ascendentibus prædictis masculis, & per masculum, vel alter eorum, habeat solum vsumfructum eius, quod sibi à iure communi ciuili defereretur, donec vixerit, vel ad alia vota transierit, vel vsusfructus aliter fuerit extinctus ità, quod satisdare teneatur, infrà mensem à die, quod, vel qua fuerit requisita per publicum instrumentum, cuius copia dimitti debeat dictæ mulieri, vel ad domum ipsius vltimæ habitationis solitæ, saluo tamen iure cuiuscumq; personæ, cui quæsitus esset vsusfructus prædictus iure patriæ potestatis, vel alia quacumque de causa. Item præferantur prædicti ascendentes masculi, & per masculum, descendentibus personæ defunctæ per fœminam, saluo quod omne id, quod aliàs de iure ipsis descendentibus per fœminã obuenire deberet, reseruare teneantur dictis descendentibus per fœminam post eorũ ascendentium mortem si decesserint, sine liberis masculis, & per masculum, vel cum liberis masculis, & repudiantibus, seù abstinentibus, vel minimè adeuntibus, seù immiscentibus, necnon fratres, matres defunctæ personæ ex vtroque parente, vel ex patre tantùm coniuncti, & filij masculi talium fra-

Digitized by Google

fratrum, seù alter ex eis, præferantur dictis descendentibus personæ defunctæ per fœminam præferantur patrui defunctæ personæ, & etiam filij masculi eorum, vel alter ex dictis patruis, vel filijs eorum, vel alterius eorum, nisi legitima eis debita iure naturæ, dote tamen sua, vel materna, siue auita, vel deinceps in ea non computata. Ipsi siquidem fratres, eorumque filij masculi, seu ex eis alter præferantur præfatis ascendentibus defunctæ personæ fœmininis, & etiam masculis per fœminam, nisi matri, vel auiæ paternæ non extante, seù extante, & repudiante, vel non adeunte, vel pro auiæ paternæ, matre, & auia paterna non extantibus, vel extantibus, & repudiantibus, vel non adeuntibus, viduis ex eo matrimonio immediatè, ex quo talem filium, nepotem, vel neptem, pronepotem, vel proneptem, de cuius successione ageretur habuerit, quæ tunc habeant vsumfructum solũ virilis partis, si cum dictis fratribus concurrant, & si cum filijs eorum concurrant ipsi filij fratrum in stirpem, & si cum patruis, vel eorum filijs masculis, tunc vsumfructum habeant totius hæreditatis, donec vixerint, vel ad alia vota transiuerint, vel vsusfructus aliter fuerit extinctus, ità quod satis dare teneantur, proùt, & sicut supra, ac etiam subire pro rata parte, seù toto quod habuerint, vt supra, omnia onera, & grauamina Communis Plebis ipsi hæreditati, vel bonis imposita, vel imponenda, quatenùs patitur vsufructus, & non vltrà, donec ipse vsusfructus durauit; ascendentesque præfati masculi, & per masculum etiam præferantur sororibus defunctæ personæ, earumq; descendentibus etiam masculis, & filiabus fratrum defunctæ personæ, & descendẽtibus etiam masculis ex ipsis filiabus, exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo a matre, vel coniuncto per matrem defunctæ personæ, in quibus inter eos ius commune seruetur. Dicti verò fratres, matres ex vtroque parente, vel ex patre tantùm coniuncti, filijque masculi eorum, seù alter ex eis præferantur sororibus defunctæ personæ, etiam vtrinque coniunctis, earumque liberis, etiam masculis, ac filiabus fratrum masculorum, & earum liberis, etiam masculis, ac etiam fratribus, & sororibus vterinis tantùm, & eorum, & earum liberis, etiam masculis, exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt suprà, à matre, vel coniuncta persona per matrem dictarum sororum, vel vterinorum, in quibus talibus bonis ius commune seruetur. Agnati verò masculi transuersales, seù alter ex eis vsque ad quartum gradum inclusiuè, gradum numerando in qualibet parte nostrorum Statutorum secundum ius ciuile, præferantur omnibus fœminis transuersalibus, agnatis, etiam infrà dictum gradum existentibus, prætterquàm sororibus defunctæ personæ vtrinque coniunctis, vel ex patre tantùm, vel filiabus fratrum masculorum personæ defunctæ, similiter coniunctorum, saluis dispositis in hoc Statuto, & saluo si ipsa, vel aliqua earum concurrerint cum patruo, seù patruis defunctæ personæ, quo casu cum eo, seù eis pariter admittantur, nisi in bonis peruentis, vt suprà, ad defunctam personam à matre, vel à coniuncta persona per matrem dictarum sororũ, vel filiarum, in quibus ius commune seruetur. Et etiam prædicti agnati præferantur omnibus transuersalibus cognatis, etiam masculis, & etiam ius agnationis transactis, vt puta natis ex sorore, vel amita defuncti, & alijs à iure declaratis, & expressis. Exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt dictum est, à matre, vel coniuncta persona per matrem defunctæ personæ, in quibus ius commune seruetur, nisi filij masculi, vel fœminæ, vel alij liberi sororum vtrinque coniunctorum concurrerent cum fratribus maribus defunctæ personæ vtrinque coniunctis, seu eorum liberis masculis, vel altero eorum, quo casu ipsi fratres, vel liberi etiam in dictis bonis præferantur. Volentesque quòd naturalibus non tantùm, sed etiam spurijs succedatur, & succedi possit ab inte-

te-

testato per quemcumque perindè, ac forent legitimi,& naturales, secundum tamen præscriptam, & infrascriptam dispositionẽ in quantum adaptari potest, & quoad ipsam successionem eis faciendam legitimi, & naturales censeantur, nisi extarent ex ipsis naturalibus tantùm, vel spurijs, vt supra liberi etiam naturales tantùm, vt supra, qui tùnc admittantur, & omnibus præferantur, præterquam liberis legitimis, & naturalibus, quo casu inter eos ius commune, & nostra Statuta seruentur. Declarantes, quod leges de secundis nuptijs loquentes, seù tractantes in suprascriptis omnibus, & infrascriptis vendicent sibi locùm, nisi in supradictis, & infrascriptis casibus aliud sit specialitèr prouisum. Insuper statuimus, quod quilibet homicida, seù ille, cuius dolo malo aliqua persona decesserit, non succedat, nec succedere possit ex Testamento, vel ab intestato ipsi defunctæ personæ, nec alicui eius ascendenti, vel descendenti, nisi ex testamento posteà confecto, nec aliquid de bonis talium capere possit ex testamento ipsorum, nisi posteà confecto vt supra, vel ab intestato, propriè, vel impropriè sumpto vocabulo. Item vxor filij, vel nepotes talis homicidæ, seu cuius dolo malo decesserit, in eodem modo prædictis non succedant, nec capere possint de bonis prædictorum, vt supra, donec vixerit ille talis homicida, seù cuius dolo malo decesserit. Et de prædictis dolo, & homicidio probari sufficiat per bannum indè factum, & exemplatum in libris bannitorũ Communis Plebis positis ad Cameram dicti Communis Plebis. Decernentes hæreditatem prædictam etiam in vim adsequentes peruenire debere secundum formam iuris, & nostrorum Statutorum, quæ tamen hæreditas ad sequestres, sic deuoluta ex causis prædictis reuertatur ipso iure ad personas exclusas, vt supra quandocumque mortuo tali homicida, vel cuius dolo malo decesserit talis persona defuncta, vt supra, & de omnibus bonis dictæ hæreditatis teneatur ipsa persona, ad quã sic interim peruenerit inuentariũ conficere, & satisfacere ad omnem requisitionem personæ exclusæ de vtendo, & fruendo eis arbitrio boni viri, & de cũstodiendo, & saluando, & restituendo ea omnia, & æstimationem eorum, quæ seruando seruari non possunt, seù non poterunt personæ sic exclusæ post mortem talis homicidæ, vel cuius dolo malo decesserit persona defuncta. Fructus tamen quicumque percepti à tali sequestre, ad quem deuoluta fuerit hæreditas, vt supra, ex causis prædictis, antè sequutam mortem dictæ homicidæ, vel cuius dolo malo decesserit persona defuncta, vt supra, cedant lucro ipsius percipiẽtis, satisdatione, vt dicitur præstita, & aliter non: Declarantes, quod in omnibus casibus prædictis, quæ dicta sunt de homicida, locũ habeant in parricida quocumque, mandantes, quod in quolibet casuum prædictorum, vbi fœminæ de linea agnationis cõtra ius commune excluduntur, si tales fœminæ dotatæ non essent, vel non sufficientèr, dotari possint, & debeant, & eis dotes augeri in bonis, & de bonis defunctæ personæ modo, & forma tradita in Statuto nostro proximo præcedenti, si alium, qui dotare eas deberet, non haberent, vel minùs sufficientèr, si verò aliqua fęmina de linea agnationis, vel cognationis excludatur à successione contra ius commune, & sit pauper, & indotata, nec extent de bonis alicuius, in quibus possit, vel debeat dotari, tunc possit ipsa fęmina de linea agnationis, vel cognationis petere se dotari in bonis, vt supra, & de bonis talis personæ defunctæ, à cuius successione excluditur, vt supra, & se alimentari modo, & forma tradita in Statuto proximo præcedenti. Et idem sit, si tales fœminæ de linea agnationis, & cognationis exclusæ, vt suprà, religionem intrassent, vel intrare vellent. Ità tamen, quod prædicta non excedant portionem, à qua excluduntur vigore præsentis Statuti. Vbi verò in matrimonio, vel religione constitutæ non essent, nec esse vellent, & ex eo, quod haberent decentèr viuere non possent, decernantur, & constituantur, & dentur eis alimenta in bonis prædictis, quoad vixerint in

sta-

Digitized by Google

ſtatu tali, honeſto modo, dummodò dicta alimenta non excedant vſumfructũ eius portionis, à qua excluſæ ſunt, vt ſupra. Etſi antèquàm dotentur, vt ſuprà, moriantur nuptæ, vel non nuptę, tranſmittatur illud ius petendi dotari ad hæredes earum, qui hæredes petere poſſint modo, & forma contenta in præcedenti Statuto, omne id, & totum, quod petere poterat ipſa perſona defuncta, quæ poterat petere ſe dotari, vt ſuprà. Volentes inſuper, & declarantes, quòd omnia contenta in præſenti Statuto, & diſpoſita in caſibus ſupradictis, ſi ſeparatim, ſeù diuiſim contingant, locum habeant in dictis caſibus, etiamſi ſimul, vel coniunctim cõtingant, quotcumque ſint caſus inſimul, vel coniunctim contingentes, quatenus poſſint adaptari. Item quòd omnis hæreditas delata alicui ex Teſtamento, vel ab inteſtato, ſi moriatur antè aditã hæreditatẽ, vel immiſſionẽ factam, tranſmittatur ad eius hæredes, & hæredes hęredis in infinitum ex teſtamento, vel ab inteſtato; etiam impropriè ſumpto vocabulo, ſecundum diſpoſitionem prædictam. Et ſimiliter ius, quod competebat alicui aſcendenti, vel deſcendenti dicendi aliquã vltimam voluntatem nullam propter præteritionem de eo factam in aliqua vltima voluntate, tranſmittatur ad quoſcumque eius hæredes deſcendentes, vel collaterales maſculos, & per lineam maſculinam coniunctos, vſque ad quartum gradum incluſiuè, gradum connumerando, vt ſuprà. Declarantes, quòd vbi in quacumque parte præſentis Statuti ſit mentio de patruo, intelligatur tantùm de fratre patris vtrinque coniuncto, vel ex parte patris tantùm.

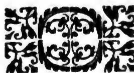

PODII NATIVI, ſeù DONADEI Terræ B. in Diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 133.

Che le Sorelle, che paſſano 25. anni, e non ſono maritate, poſſino diuidere. pag. 36.

STatuimo, & ordinamo, che ſe alcuno haurà vna, ò più ſorelle, e non poterà maritare, e non mariterà quelle, ſecondo la ſua conditione, in termine, che detta ſorella habbia venticinque anni, non ce eſſendo iuſto, e legitimo impedimento, che paſſati detti venticinque anni detta ſorella poſſa dimandare in la heredità paterna, e materna pro rata, come ſe foſſe maſchio, e detto fratello, ò fratelli ſiano tenuti, & obligati darli detta parte d'heredità per dote, e la corte ad petitione di detta ſorella ſia tenuta aſtringere detto fratello, ò fratelli ad conſegnare detta parte de heredità, alla prefata ſorella.

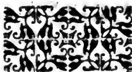
Digitized by Google

PONTIS CASTRI sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 134.

Quòd mulieres dotatæ non succedant certis personis. Cap. 17.

STatuimus, quòd mulieres dotatæ per patrem, seù matrem, fratrem, sororem, auum, vel auiam non succedant ab intestato huiusmodi patri, vel matri, sorori, vel fratri, auo, vel auiæ. Si talis pater, mater, frater, vel soror, auus, vel auia decederent, alijs filijs superstitibus masculis, vel nepotis ex filijs naturalibus ex eodē matrimonio, dequo nata est dicta mulier dotata, vel si decederent aliqui ex fratribus, vel sororibus, etiam sine filijs alijs fratribus carnalibus, vel filijs fratrum masculis superstitibus ex vtroque parente, dictæ mulieres dotatæ, volentes non audiantur, & si in iudicio egerint petiendo hæreditatem, vel partem nonæ prædictorum debitæ, mulieres, & eius Procuratores per Rectores eijciantur.

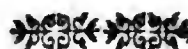

POSTIGNANI Castri sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 135.

Quòd mulier dotata succedere non debeat ab intestato. Cap. 11.

MVlier aliqua de eadem Vniuersitate, vel eius districtu, dotata à patre, matre, auio, auia, fratre, nepote, vel quoque alio, non possit, nec valeat succedere, vel regressum habere ab intestato in bonis dotantis, & fratrum, sororum, nepotum, neptuum, & aliorum quorumcumque, & quolibet attinentium in aliquo gradu ipsis dotantibus aliquam rem, vel eam. Sed dotibus datis, vel promissis stare debeat, & sit contenta, itaque aliquod vltrà dotes prædictas petere, vel habere non possit iure legitimæ, trebellianicæ, & supplementi legitimæ, vel cuiuscumque alterius, à quibus penitùs exclusis, & dotes prædictæ in locum legitimæ, vel eius supplementi dictæ mulieri debitæ, & aliorum prædictorum succedere, & venire intelligantur, & si dictæ dotes ad computum, & debitam legitimæ quantitatem ascenderent, & superstite ei aliquo masculo ex linea paterna, vsque in tertiū gradum inclusiuè, secundum ius canonicum computañ, & præsens Statutum habeat locum in præsentibus, præteritis, & futuris.

RA-

Digitized by Google

RAVENNATEN. Ciuitatis.

PARTICVLA 136.

De successione filiorum, & aliorum descendentium in rebus parentum, & aliorum ascendentium, ab intestato morientium.
Rub. 12.

STatuimus, & ordinamus, quòd filius, vel filij, & alij descendentes masculi succedant in omnibus bonis, & rebus tàm emphyteoticis, seù liuellarijs (salua semper concordia noua de ijs loquente) quàm liberis, & allodialibus, & vbicumque positis, & iuribus parentum suorum ab intestato morientium; ita tamen, quòd huiusmodi ascendentium hæreditates deferantur super personis masculis descēdentibus in gradu proximioribus personæ defunctæ de agnatione patris, seù alterius ascendentis, de cuius hæreditate ageretur, exclusis filiabus feminis, nepotibus, & alijs à matre descendentibus, adeò quòd ratio habeatur, & in consideratione sit semper fauor agnationis, & sanguinis paterni, & materni generis illius morientis, & nō matris, nec materni generis, & proximiores, qui succedere debeant, vt suprà intelligantur, etiam si vno gradu essent remotiores ipsi defuncto, quia vnum subintrat locum, seù gradum patris, vel alterius personæ, in cuius locum succederet, volumus, & decernimus in stirpes, & non in capita diuidatur hæreditas. Filiæ verò, & aliæ fœminę de agnatione paterna descendentes à filijs masculis dotari debeant congrua dote, habita ratione facultatum, ac numeri filiorum, & dignitatis familiæ, & natalium talis ab intestato decedentis, dum tamen dos cōstituenda, & tradenda minor non sit legitima, quæ ipsis fœminis dotandis deberetur, maior autem esse possit ipsa legitima, si ita æquum esse videbitur, consideratis ijs, quæ consideranda esse nunc diximus. Quod si ipsas filias, & alias fœminas prædictas velle ingredi Monasterium aliquod contingeret, eis dos illa præstetur, quæ dotantibus, & Monosterijs ipsis placuerit, & simul pacti fuerint, vel si iam effectæ essent Monachæ contentæ esse debeant dote iam habita, & nil vlterius in quocumque horum casuum petere, aut consequi possint. Et quoad augendam, vel minuendam legitimam, secundum numerum filiorum trientis, vel semissis, iuxtà ius nouissimum authenticorum, prædictæ filiæ Monachæ, cuiuscumque sint Religionis, & Monasterij in Ciuitate nostra Rauennæ, annumerentur, & computentur cum alijs filijs, seù filiabus in sæculo remansis, & ipsa legitima debeatur, & in ea succedatur in stirpes, & non in capita. Et si mortuis (vt supra) sine testamento supererunt prædictæ eorum filiæ neptes ex filio præmortuo, vel pronepotes, quæ nondum essent nubiles, interim donec nuptui tradentur per prædictos descendētes agnatos hæredes alantur, & educentur probè, & secundum conditionem, ac facultates illius iam defuncti, in cuius bonis erunt dotandæ. Fructus autem ipsius legitimæ petere non possint, nec debeant, donec in domo patris, seù dictorum ascendentiū mortuorum morabuntur, & alimenta eis præstabuntur. Et moriente patre, vel auo paterno, aut alio descendente paternæ agnationis filia sua, seù filiabus, neptibus, vel proneptibus ex masculis, & masculino suo genere, & agnatione prouenientibus, iam matrimonio collocatis, & dotatis. Huiusmodi fœminæ, & ipsis de medio sublatis, prouenientes ex legitimo matrimonio ab eis petere, ac consequi possint legitimam, seù eius supplementum in bonis, & hæreditate etiam in pecunia numerata existente, seù illius patris, seu aui, aut alterius ascendentis, vt suprà ab intestato decedentis.

In qua dote tàm consistentes in pecunia numerata, quàm in bonis mobilibus, se mouentibus, & stabilibus tàm liberis, & allodialibus, quàm emphyteoticis, seù liuellarijs bona omnia parafrenalia, & alia localia habita à persona, in cuius bonis, & hæreditate detrahenda erit legitima, vel eius supplementum computentur, & computari debeant.

Quamque legitimam, seù eius supplementum petendi facultatem esse sublatam intendimus, ac sancimus spatio annorum viginti à die mortis illius, de cuius bonis, & hæreditate deberetur.

Fructus autẽ ipsius legitimæ, seù eius supplementi non debeantur aliquo modo, nisi à die moræ, in qua eius debitor, seù debitores fuissent iudicialiter constituti. Et modo, quo supra deberi legitimam, seù earum supplementum, & fructus prædictos discendentibus ex masculis disposuimus, eodem etiam modo descendentibus hæredibus ex filiabus fœminis debeantur, nõ autem alijs hæredibus ipsarum filiarum debeatur, sed tantùm descendentibus ab eis. Ijsdemque temporum spatijs ea petendi ius finiatur, & in eis computentur, quæ suprà computari diximus.

REATINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 137.

De successionibus ab intestato. Cap. 19. Lib. 2.

IN successionibus ab intestato primò succedant filij, & filiæ descendentes ex filio masculo legitimo. Nepotes verò succedant cum patruis in stirpes, & non per capita. Idem & in patruis, vt in stirpes succedant. Si quis verò sine patre, & filijs, & nepote, aut pronepote, vel deinceps ex filio intestatus decesserit, Proximiores consanguinei, siuè vnus, siuè plures sint, eiusdem gradus, succedant tali defuncto ab intestato, & omnia bona defuncti ad proximiorem, seù proximiores deueniant, hoc tamen declarato, quòd si talis ab intestato defunctus habuerit plures fratres, vel sorores, vel nepotes ex fratre, quorum aliqui sint ex vtroque parente coniuncti; aliqui ex altero tantùm, præferantur in eius successione ab intestato ille, vel illi, qui est, vel sunt ab vtroque parente coniuncti, exclusis coniunctis ex altero parente tantùm, & si habuerit fratres, vel nepotes ex fratre, vel fratribus, quorum aliqui sint ex parte paterna, & paterna linea tantùm coniuncti, aliqui ex matre, seù materna linea tantùm sint coniuncti, præferantur, & succedant tali defuncto fratri suo paterno in bonis paternis, & quæ tali defuncto ex paterna successione deuenerint. Illi verò fratres, sorores, vel nepotes, qui ex matre tantùm, vel materna linea sunt coniuncti, præferãtur, & succedant tali fratri, vel paterno in bonis maternis, & quæ tali defuncto à matre, & matris hæreditate deuenerint. Filiæ verò dotatæ à patre, auo, matre, fratre, vel de bonis suis, vel relicto in testamento nomine dotis nõ possint succedere ab intestato alicui proximiori consanguineo, nec parentibus suis vnà cum fratre, vel nepotibus ex fratre præmortuo. Et si non habuerit fratrem carnalem, vel nepotem ex fratre, & habuerit patruum, seù patruos, & fratres patrueles, vel aliquem ipsorum, tunc in eo casu succedat dicta mulier pro medietate, & in alia medietate succedant prædicti in stirpes, & non per capita, & hoc in illis casibus, in quibus esset potior in gradu, & hoc locũ habeat in successione cõsanguineorũ ex parte patris tantùm, & eodẽ modo in successione consanguineorum ex parte matris succedat dicta mulier dotata, non superstite fratre, vel nepote carnali ex fratre præmortuo ipsius mulieris dotatæ in medietate bonorũ, & in alia medietate succedat auunculus, vel auunculi, & fratres consobrini ex parte matris; si verò esset æqualis de iure communi ipsi patruo, seù

cum

Digitized by Google

cum patruis, seù cum dd. fratribus patruelibus, vel altero ipsorum in successione consanguineorum paternorum, qui tamen in eo casu succedat in medietate eius, quod esset habitura de iure communi. Residuum verò remaneat supranominatis personis, & idem modus seruetur cum auunculo ex fratribus consobrinis ex parte matris in successione consanguineorum ex materna linea, & à quacumque successione repellatur mater si viueret. Repellantur, & eius filij descendentes. Et quia si qua mulier fuerit dotata à patre, matre, vel patruo, & dissoluto matrimonio propter mortem ipsius mulieris intestatæ defunctæ, & remanserint filij masculi, vel fœminæ vnus, siuè plures, & dicti filij, vel filiæ morientur in pupillari ætate, vel intestati, quòd medietas dotis dictæ mulieris remaneat, & reuertatur ad dictum dotantem, & hæredes eius, In alia verò medietate succedat proximior, qui de iure, & secundum formam Statutorum dictis filijs, vel filiabus succedere debet, & si qua mulier vidua castè, & honestè honorẽ præmortui viri sui seruauerit, possit succedere, & succedat filio suo, & filiæ ab intestato defunctæ in medietate vsusfructus omnium bonorum talis filij, seù filiæ ab intestato defuncti, seù defunctæ. Et si ad secunda, vel vlteriora vota transierit, vel castè non vixerit, seù viri mortui honorem non seruauerit, sit ab omni successione filij, & filiæ exclusa, nec mater, nec auus maternus, vel descendens ex linea materna possit succedere ab intestato filio, vel filiæ, nepoti, vel nepti superstite descendente à linea masculina, vel fratre carnali ex vtroque parente, vel patre tantùm decedente. Et mulier dotata non possit agere ad supplementũ debiti à iure naturæ contra hæredes patris, vel in bonis paternis, si etiam minus debita portione esset, & si pater reliquerit aliquid filiæ nomine dotis, vel pro dote, quòd tunc censeatur legatum purum, & ei teneantur hæredes patris, statim ad sui petitionem assignare dotem in pecunia, vel in possessione eiusdem valoris, & quod frater possit dotare sororem suam, secundum facultatem patrimonij sui, sicut poterat pater in suo testamento, & mulier sic dotata debeat esse contenta de dicta dote, & alia bona communia, vel paterna, seù materna relaxare debeat pleno iure dictis fratribus, secundum sensum sapientiorum.

RECINETEN. Ciuitatis.

PARTICVLA 138.

De successionibus ab intestato. Rub. 58.

SI quis ab intestato decesserit, filijs, filiabus, seù nepotibus, vel neptibus ex filio non relictis, patre, vel matre non subsistentibus, si fratres carnales sint soli, vel cum filijs alterius fratris in stirpem succedant. Si autem remansit soror tantùm, illa succedat. Si filij, & filiæ sororis, tantùm masculi succedant, deindè in anteà proximior in gradu succedat, quod locum habere volumus in præteritis, & futuris.

Eiusdem Statuti. *Quòd filiæ dotatæ sint contentæ dote sua, & ad bona paterna non possint habere regressum. Rub. 59.*

QVando mulier dotata sit, seù fuerit à patre, vel auo paterno, siuè à fratribus carnalibus ex parte patris, & supersit masculus filius ex aliquo prædictorum dotantium, dote sibi data sit contenta, nec possit patre, vel auo paterno, vel fratribus carnalibus ex parte patris, seù liberis eorum viuentibus, ad bona paterna aui paterni, vel fratris, seù fratrum carnalium habere regressum, vel aliquid pete-

Digitized by Google

petere occaſione hæreditatis alicuius dictarum perſonarum, vel alia quacumque occaſione, ſiuè renunciauerit, ſiuè non. Si verò mulier dotata fuerit, vel ſit ab aliqua alia perſona, quàm à patre, vel auo paterno, ſiuè à fratribus carnalibus ex parte patris, auctoritate præſentis Edicti poſſit ipſa mulier ex teſtamento, vel ab inteſtato dotanti ſuccedere, tanquam ſi ab eo nulla ſibi fuiſſet dos conſtituta, quæ locum habere volumus in matrimonijs præſentibus, & futuris. Si autem quis deceſſerit relictis pluribus filiabus, vel neptibus tantùm, quælibet in virili, ſeù æqualiter ſuccedat. Quòd ſi ex ipſis aliqua, ſeù aliquæ ipſarum fuerint nuptæ, tantum minus accipiant de ſucceſſione, quantum fuerit quantitas ſuæ dotis. Cœterum ſi pater, vel auus paternus, vel frater carnalis ex parte patris, ipſis filiabus, vel neptibus nuptis aliquid reliquerit vltrà dotem, vltrà petere non poſſint occaſione legitimæ, vel alia quacumq; cauſa viuentibus fratribus maſculis, vel patruis, vel eorum liberis.

ROCCAE CONTRADAE, quæ eſt Terra ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 139.

Quòd ſtantibus maſculis, & nepotibus maſculis ab inteſtato decedentibus, filiæ fœminæ, ſeù neptes aliquo modo non ſuccedant. Cap. 146.

STatuimus, & ordinamus, ac reformamus, aduertentes, quòd ex iudicio Dei, vt plurimum contingat ineuitabiles caſus diræ, ſubitæ, & inopinatæ mortis, in tantum, quòd quis percuſſus fulmine, morte adueniente non poteſt ſuper bonis, & rebus ſuis teſtando prouidere, vel aliter diſponendo, vt experientia docet quotidiana, ex quo mortis iudicio plurimi, & plurimi patres familias non valentes aliter de bonis ſuis teſtando diſponere obeunt penitùs inteſtati. Ob quam rem filij maſculi, & nepotes ex filijs maribus orti maximam patiuntur iacturam circa ſucceſſionem bonorum, & rerum, ac hæreditatis huiuſmodi inteſtatorum, ſeù ab inteſtato decedentium, quia cum ipſis filijs maſculis, ac nepotibus ortis, ex filijs maribus prædictis, ex quibus ſubſtentatur dignitas, & honor familiarum, & domorum tàm filiæ fœminæ, & neptes, nuptæ, & dotatæ, quàm non nuptæ, talium ab inteſtato decedentium ſucceſſionē querūt, & quotidiè ſuccedunt æqualiter vnà cum filijs maſculis.

Quo circà volentes tanto familiarum, & domorum damno, iacturæ, & perditioni prouidere, ſuccurrere, & obuiare, ſtatuendo, ordinando, & confirmando dicimus, quòd dictæ filiæ fœminæ, ſeù neptes à patre nuptæ, & dotatæ, & etiam filiæ fœminæ, ſeù neptæ nedum nuptæ, ſed poſt mortem talium auorū, & patrum ſuorum, ab inteſtato decedentium, nubendæ, & competenter dotandæ, ſtantibus dictis filijs, ſeù nepotibus maſculis, vel ſi alter ipſorum vixerit, in aliquo non ſuccedant præfatis ad partem filiarum, vel nepotum, patre, ſiue auo, patre, vel auia paterna ab inteſtato defunctis, nec eſſe illegitimis, ſed ſint, & eſſe debeant tacitæ, & contentæ ipſarum dotium, legibus quibuſcumque in contrarium facientibus non obſtantibus, tàm ciuilibus, quàm canonicis, & idem ordinamus, ſtatuimus, & reformamus de ſucceſſione bonorum matris, aui materni, & auiæ maternæ decedentium ab inteſtato, quòd filij maſculi, & nepotes ex filijs maſculis orti ſuccedant, excluſis penitùs filiabus, & nepotibus iam maritatis, & dotatis, & maritandis, ſeù competenter dotandis de bonis patris, aui paterni, & auiæ paternæ, ſiuè de bonis matris, aui materni, & auiæ maternæ, quæ filiæ, & neptæ, etiam in legitima non ſuccedant,

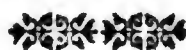
dant, quamdiù; & donec dicti filij, & nepotes masculi, vel alter ipsorum superuixerint, & prædicta statuta, ordinamenta, seù reformationes sibi locum vindicent per tempora ventura, & omninò inuiolabiliter debeant obseruari, aliqua lege ciuili, vel canonica non obstante &c.

ROCCHETTAE
Castri sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 140.

Quòd mulieres dotatæ non succedant certis personis. Cap. 17.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd mulieres dotatę per fratrem, matrem, patrem, sororem, auunculum, seù auiam non succedant ab intestato huiusmodi patri, vel matri, sorori, vel fratri, auo, vel auiæ, dũmodò pater, vel mater, frater, vel soror, auus, vel auia decederẽt alijs filijs superstitibus masculis, vel nepotibus ex filijs natis ex eodem matrimonio, de quo nata est dicta mulier dotata, vel si decederet aliquis ex fratribus, vel sororibus, & sine filijs alijs fratribus carnalibus, vel filijs fratrum masculis superstitibus ex vtroque parente dictæ mulieres dotatæ ad successionem prædictorum venire volentes, non audiantur. Et si in iudicio egerint petendo hæreditatem, vel partem quondam prædictorum, dictæ mulieres per rectores eijciantur &c.

RONCOFREDDI
Loci B. in Prouincia Romandiolæ.

PARTICVLA 141.

In ordine alle successioni ab intestato.

IN oltre intendendo S. Sig. Illustriss. di prouedere alla conseruatione delle case, e famiglie, ordina, e decreta, che stante li figli, e descendenti maschi al tempo della morte d'alcun padre, ò descendenti, quelli soli succedino al defonto, e s'intendano essere suoi heredi ab intestato, esclusi sempre le figlie femine, e descendenti femine dall'heredità del morto padre, & ascendente ab intestato, le quali femine se in vita saranno state dotate dal loro padre, ò ascendente, siano cõtente, e tacite della dote datali, e promessali, nè possano pretendere altro con li maschi, etiam legitima, ò suo supplemento, dalla quale S. Sig. Illustrissima con il presente decreto, intende perpetuamente escludere. Ma se non saranno state dotate in vita del padre, ò ascendẽte, remanẽdo ferma detta esclusione etiam della legitima S. Sig. Illustriss. vuole, e decreta, e commanda, che siano dotate ad arbitrio de' suoi parenti più prossimi, e non trouandosi parenti, se li deue deputare, e constituire la dote da duoi da eleggersi dal publico Conseglio di Roncofreddo, li quali nell' arbitrare detta dote dourã-no hauer cõsideratione alla qualità della famiglia, delle persone, delle facoltà, e de'tempi, e conforme al detto arbitrio gli heredi maschi douranno pagare detta dote, e non altrimenti, nè in altro modo &c.

SAN-

S. AGATHAE, Terræ sub Legatione Bononiæ.

PARTICVLA 142.

Che la Donna dotata non succeda. pag. 29. lib. 2.

VOlemo, che domente, che in la casata sia fratelli d'alcuna donna maritata, ò maschi di quella casata, la donna maritata delli beni paterni non possa succedere in la d. heredità del padre, fratelli, ò altri di diritta casata, se non è da essi instituita herede, e lassata legataria. Ma stia contenta della dote sua, la qual dote però se fosse manco, che richiede la conditione della casata, e paterna, volemo, che essa maritata possi adimandare il supplemento, insino alla quantità dello consueto. E similmente s'intenda della donna non maritata, la quale si diga maritare, e darghe la dote, non di minor somma, che sia lo consueto della casata, e di quella stia contenta, vt supra; e volemo, che cadauna fatta vedoua possa tornare, stare, & habitare nella casa del padre, ò auo paterno, & communicare la dote sua con quelli, & da essi heredi del padre hauere li alimenti necessarij, domente stà in viduitade. Item volemo, che non restando maschio alcuno de la casata epse donne possan succedere ab intestato alli morti della casata.

Eiusdem Statuti.
Delle Donne, che se hanno à maritare.

VOlemo, che li morti padri, e li fratelli, & agnati debban maritare le figliole del morto, della heredità del morto, in duoi anni proximi, se sono d'età nubile, cum consilio de duoi, ò tre proximi agnati, e debbansi dare le loro dote condecente, che non siano minore di quanto richiede la conditione soa, cioè della casata.

S. ANATOLIAE, quæ est Terra sub Gubernio Camerini.

PARTICVLA 143.

Quòd mulier, quæ fuerit dotata à patre, vel alio consanguineo, non possit vlterius petere partem in bonis patris. Rubr. 195.

DIcimus, & ordinamus, quòd si aliqua fœmina fuerit dotata à patre, vel à matre, aut fratre, siuè sororibus, aut partem habuerit de bonis paternis, aut maternis, qualicumq; de causa, non possit, nec debeat vlterius aliquid petere de bonis prædictis, nisi fuerit sibi relictum, & si contrafecerit non audiatur, & soluat pro banno Communi decem lib., legitimis heredibus existentibus.

Refor-

Reformationes. Pag. 99.

ITem perche in Santa Anatoglia è vn Statuto, che fœminæ dotatæ non possint succedere, e per essere alquanto oscuro, nè s'intende bene, se la mente del Statuto fù, che tali femine fossero esclusse solamente dalla heredità paterna, ò vero generalitèr dalla heredità materna, paterna, e fraterna, nè anche s'intende bene, se questa esclusione se intende, che duri mentre, che sono viui i maschi, ò vero perpetuamente. Degnisi Vostra Eccellenza dichiarare detto Statuto, & ordini, che detto Statuto s'intenda, che tali femine dotate non possono succedere nell' heredità del padre, madre, fratelli, e sorelle, di modo che dotate competentemente delli beni, e sostanza di vna delle dette persone in esso Statuto nominate, se intendino, e siano generalmente esclusse dalla heredità, e beni di tutti gli altri, di che in detto Statuto si fà mentione. E che queste tali donne dotate se intendano priuate dell'heheredità solamente, fin tanto che li maschi per causa delli quali sono esclusse, viuono, e che mancando in tutto la linea mascolina prefate femine esclusse, e loro figlioli, e nepoti, ò maschi, ò femine, che siano possano addimandare la rata, e parte dell'heredità, della quale detta femina fù esclusa, e s'intenda reintegrata al tutto, alla primiera ragione della successione, dalla quale per la superesistenza delli maschi era stata temporalmente esclusa, e questo adimandano per tor via molte liti, che sopra questi duoi casi ogni dì occorrono, parte per cauilatione de Aduocati, parte per la varietà, & opinione de' Dottori, e per la oscurità di detto Statuto, volendo, & ordinando questa dichiaratione hauer luogo, e douersi osseruare non solo per l'auuenire, ma anche nelle cose passate per sentenza, ò transattione non ancor decise. Placet.

S. ARCHANGELI Loci sub Legatione Romandiolæ.

PARTICVLA 144.

De successionibus ab intestato, & intestabilium. Rub. 40.

QVIA Reipublicæ interest, vt cyppus Domus conseruetur, ne omnis masculorum labor inter extraneos lares diuidatur, domusque destruatur, & plerumque homines deueniant ad inopiam, diuitiasque ammittant, quibus deficientibus sordescit dignitas familiarum. Idcircò in successionibus ab intestato, vel sine testamento, & intestabilium tale ius seruetur, quod filiæ fœminæ, & descendentes ab eis non possint ab intestato succedere patri, auo, vel proauo, si ex eis, aut aliquo eorum remanserit vnicus filius masculus, seù plures, aut nepotes masculi, vnus, vel plures nati ex filio, vel filijs ipsius mortui, & matri, auiæ, vel proauiæ mortuæ non possint ab intestato succedere fœminæ, aut descendentes earum si remanserint filij masculi vnus, vel plures, aut nepotes masculi vnus, vel plures nati ex filio, seù filijs personæ præmortuæ descendentes ab ipsa matre, auia, vel proauia, sed in quolibet casuum prædictorum mulieres illę si dotatæ non essent, debeant congruè dotari, secundum facultatem patrimonij, & personarum qualitatem. Et si ipsæ fœminæ non dotarentur congruè, possint ab hærede petere bona illius hæreditatis, & ea habere, & tenere quousque fuerint congruè dotatæ, & non obstante aliqua alienatione facta de bonis hæreditatis, & si frater nollet maritare sororem, aut eam vellet marita-

Digitized by Google

ritare incongruè, vel indecentèr, vel ad eam maritare esset inhabilis, tunc duo ex proximioribus consanguineis ipsorũ, vnus ex latere paterno, & alius ex latere materno debeant eam maritare, secundum facultatem patrimonij, & qualitatem personarum, & si concordes non essent, eligatur Tertius per D. Potestatem S. Archangeli, qui pro tempore fuerit, & duo ex dd. tribus possint, secundum facultatem patrimonij, eandem liberè maritare, & dotem constituere, & contra id, quod actum fuerit per ipsos fratres non possit venire, videlicet aliquid opponere aliqua ratione, vel causa, & fiat electio dictorum duorum consanguineorum, & tertij ad petitionem cuiuscumque coniuncti dictæ fœminæ prædictæ narrantis, & petentis coram d. D. Potestate.

Item, quòd mortuo patre ab intestato, si remanserint filiæ fœminæ, & non masculi personæ mortuæ, & remanserint fratres carnales dictæ personæ defunctæ, vnus, vel plures, tunc dictæ filiæ fœminæ, & dicti fratres carnales succedant, & succedere debeant æqualiter, viriliter in bonis, & hæreditate dictæ personæ defunctæ.

Item mater, & coniuncti ex latere materno tantùm non possint ab intestato succedere ad successionem filij, aut filiæ, vel eorum descendentium, si remanserint filius, frater, vel soror personæ mortuæ, aut filius fratris, vel filius sororis, aut patruus, aut frater patruelis vnus, vel plures ex latere paterno personæ defunctæ, & in eo casu, in quo ex persona defuncta superesset mater, & patruus, mater possit succedere in quarta parte hæreditatis personę mortuæ, & in residuis tribus partibus succedat patruus, siuè auus patruus, vel filius, siue filij patrui, seù fratres patrueli. Et mortuo fratre ab intestato sorores succedere non possint, si remanserint vnus frater carnalis, vel plures ex latere paterno, & materno, vel saltem paterno, aut filij ipsius fratris; & sorores, si maritatæ non essent in aliquo supradictorum casuum, debeant congruenter dotari de bonis fratris defuncti, prout de alijs superiùs dictũ est. Et idem seruetur in sororibus ab intestato decedentibus.

Item si remãserit patruus personæ defunctæ, sorores ipsius defuncti solùm in quarta parte defuncti fratris succedãt, etiam si dotatæ essent. Si autem dotatę non essent, debeant congruentèr dotari, prout superiùs dictum est, & debeant filij, & nepotes, & alij successores quando ex persona defuncti essent fœminæ dotandæ, secundum formam supradictam, ex bonis defuncti facere inuentarium omnium bonorum patris, & matris, aui, & auiæ, proaui, & proauiæ, vel alterius personæ, cui succederent, adhoc, vt dictæ filiæ, sorores, aut nepotes, & filiæ dotandæ ex bonis defuncti, non possint in aliquo defraudari, & illud inuentarium dicti successores teneãtur facere infrà mensem à die mortis eius, cui successerint, & si dictæ fœminæ dotandæ essent secundum formam præsentis Statuti, non habeant vlterius regressum ad bona paterna, seù materna occasione suæ legitimæ, vel alterius successionis ab intestato, extantibus alijs, qui succedere possint secundum formam supradictam statuti loquentis de successionibus ab intestato, sed debeant earum dotibus stare contentæ, & tacitę.

Et in cęteris casibus, in præsenti Statuto non expressis, neque specificatis, seruetur ius commune, non obstante quod in hoc Statuto sit ratio, cuius vigore volumus aliquam fieri extensionem ad casus non expressos, & prædicta locum habeant in futuris, & in personis de nouo decedentibus.

S.LV-

Digitized by Google

SANCTI LVPIDII, seù ELPIDII, quæ est Terra sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 145.

De successionibus ab intestato. Rub. 2. lib. 2.

QVONIAM per masculinum sexum domus, & familiæ nominantur, hac nostra ædictali lege perpetuò valitura sancimus, quod si aliquis, vel aliqua decesserit ab intestato superstitibus post se filio, vel filijs natis, vel in vtero existentibus masculis legitimis, & naturalibus, ij superstites taliter defunctis vniuersaliter succedant, penitùs exclusis filia, vel filiabus natis, seù nascituris, dotatis, & non dotatis, & etiam descendentibus ab ipsis, siuè masculis, siuè fœminis, etiam quod fœminæ essent ex filio, vel filijs, nepote, vel nepotibus, pronepotibus masculis, & in infinitum cuiuscumque numeri, gradus, conditionis, ordinis, & professionis fuerint, ab omni prorsùs successione, & legitima portione debitis iure naturæ, pro vitæ subsidio, vel quocumque alio nomine, & titulo, durante generatione masculina, educādis tamen, & alimentandis, & dotandis temporibus, & modis inferiùs descriptis. Et prædictarum fœminarum exclusionem eandemvolumus locum sibi vindicare, si superfuerint nepos, vel nepotes, pronepos, vel pronepotes quocumque ex nepote, & nepotibus ex filio, & filijs natis, & deinceps in infinitum, saluo tamen inter ipsos masculos iure subintrandi in loca, & partes prædefunctorum, & mortuorum, vel per stirpes, vel per capita, in quibus casibus dispositio iuris communis immutata remaneat, & semper repetitis in quolibet gradu, & in qualibet persona antedictis masculinitatis, legitimitatis, & naturalitatis qualitatibus. Dictas autem fœminas dotatas, seù dotandas à patre, matre, auo, auia paterna, seù materna, fratre, vel fratribus, vel ab aliquo descendentium masculorum prædictorum inhabilitamus, ab omniū, & singulorum tàm masculorum, quàm fœminarum descendentium, & ascendentium successione, etiam decedentium post mortem personarū, de quorum bonis dotatæ fuerunt, vel dotandę sunt, perindè, ac si de cuiuslibet personarum memoratarum bonis dotatæ essent, donec supererit aliquis masculorum præfatorum, non possit ad alicuius præfatarum personarum successionem aspirare, dummodò in succedendo matri, quæ plures habuerit viros, in bonis, quæ illi obuenerunt ab aliquo maritorum prædictorum, vel illius matrimonij occasione, siuè per successionis, siuè conuentionis modum, filij eiusdem matrimonij succedant, etiā si essent solę filię ex illo matrimonio, & filij masculi ex alijs matrimonijs. Et prædicta dispositio locum habeat, etiā in patribus, qui plures vxores habuerint. In bonorū dotaliū verò diuisione, & successione masculis, vt supra, deferenda, iura communia obseruentur, cui matri decedenti sine descendentibus ex ea masculis per masculos, vt supra, filia ex filio, & descendentes ex ipsis succedant, nulla habita consideratione præmissæ Constitutionis. Filias autem, & descendentes fœminas, vt suprà exclusas, volumus honorificè, honestè, & condignè educari, alimentari, & de bonis personarum, è quarum hæreditate exclusimus, temporibus debitis per illos, qui exclūserint, & ipsorum successores, secūdùm consuetudinem nostræ Terræ, vt qualitas familiarum, parentum gradus, patrimonij quantitas, consuetudo domus expostulant, maritari, & dotari. Qui viri si fuerint negligentes in maritando, & dotando, & maritanda excesserit suæ ætatis annum vigesimum innupta, possint duo proximiores, siuè ex latere patris, siuè matris, siuè vtrinque ipsam maritare de bonis, vndè

Sſ 2 suc-

fuerunt exclusæ, iuxtà considerationes prædictas. Quæ bona præsentis Statuti vigore censeantur ipso iure hypothecata, & oneri prædicto obnoxia. Non existentibus autem prædictis in concordia, eligatur per DD. Priores tertius, qui cum duobus discordantibus cum omni diligenti consideratione, citiùs, secretiùs, & modestiùs, quã fieri poterit, curent, vt maritetur, & dotetur, & quilibet coniunctus possit ad effectum prædictum comparere, donec dicta dotanda, & maritanda fuerit maritata, & dotata. Descendentibus autem masculis prædictis nõ extantibus, vel renuentibus, pater, & auus paternus, & per lineam superiorem directam masculi ascendentes dotationem faciant, vt suprà. Deficientibus autem masculis prædictis, quorum fauore fœminas præfatas exclusimus, easdem, & ipsarum descendentes masculos, & fœminas in omnibus iuribus, & ad omnem successionem vndè fuerunt exclusæ restituimus, & reintegramus, nulla penitùs præscriptione, seù quietatione obstante. Si verò nec ascendentes, nec descendentes masculi de masculis, vt suprà memorati superfuerint, sed filia, vel filiæ, vel neptes ex filijs masculis, & frater, vel fratres germani carnales vtrinque, vel ex patre tantùm coniuncti defuncto, concurrant æqualiter per capita in successione vltrà dotes datas, seù dandas, vt suprà, dictis filiabus, & neptibus, & filij fratrum prędictorum in loca, & patres patrum suorum, ipsis non extantibus, admittantur, reseruato semper iure reintegrationis prædictis filiabus, & neptibus, & descendentibus, fœminis exclusis, in portionibus antedictis, ad quas, & patrui, & filij patruorum suorum fuerunt admissi, etiam extantibus filiabus fęminis ex prædictis patruis, & filijs patruorum. Mater autem, cui pater deficientium filiorum, seù filiarum aliquid testamento reliquit, illa debeat esse contenta, ab omni prorsùs successione decedentium liberorum exclusa, si ad alia transierit vota, siuè antè, siuè post obitum filiorum. Si verò viduitatem seruauerit, succedat in medietate legitimæ portionis sibi debitæ, & in bonis defuncti filij ex dicto matrimonio, in quo viduitatem seruauerit, computato tamen dicto credito mariti in dicta medietate legitimæ. Et intelligatur intestatus, vel intestabilis decedere in omnibus casibus præmissis, siuè minor, & intestabilis decedat, siuè maior, iure communi, statutis, decretis, reformationibus, & alijs quibuscumque in contrarium non obstantibus.

Hęc est noua reformatio particulę, statuti, de qua supra in secundo libro statutorum sub rubrica 72. de successionibus.

Item ad tollendas omnes, & quascumque difficultates, quæ quotidiè suboriuntur, & possunt in posterum suboriri super statuto de successionibus ab intestato, citrà præiudicium præteritorum, ad effectum vt futuris casibus possit congrua adhiberi medela, statuerunt, quòd dictum statutum reformetur in hunc modum, videlicet, quòd stantibus masculis filijs, legitimis, & naturalibus ex corpore defũcti procreatis, filiæ fœminæ nullo pacto succedere possint in bonis defuncti præfati, sed ab eis, & eius hæreditate censeantur penitùs exclusæ, constitutis tamen eisdem filiabus dotibus iuxtà condecentiam domus, & familiæ, ac facultatum. Non extantibus verò filijs masculis prædictis, vt suprà procreatis dictæ filiæ fœminæ reintegrentur, & reintegratæ censeantur ad hęreditatem dicti defuncti in totum, exclusis quibuscumque, quod consultum fuit approbatum per calculos vigintinouem affirmatiuos, nouem negatiuos, & statutis non obstantibus in contrarium.

Placet, & in posterum iuxtà reformationem præsentem procedi, & obseruari volumus. Philippus Gubernator,

SAN-

Digitized by Google

SANCTI GINESII Terræ sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 146.

De mulieribus dotatis, & successione ab intestato, masculis existentibus.. Rubr. 25. lib. 3.

QVoniam per diuitias familiarum conseruatur honestas, quæ facilè inopia perit, vt familiarum decori (prout possumus) consulamus, statuimus, & ordinamus, quod vnaquæque mulier, tàm nata, quàm posthuma, in testamento, vel quacumque alia vltima voluntate, aut quouis modo inter viuos fuerit dotata ab auo, patre, matre, fratre, vel patruo ab intestato in bonis prænominatorum, & cuiuslibet ipsorum, non possit, nec valeat succedere, sed sit sua dote contenta, stantibus masculis fratribus, vel fratrum filijs, aut nepotibus, sed ipsi fratres, vel eorum filij, aut nepotes admittantur ad hæreditatem prænominatorum sic ab intestato decedentium, fœmina, vel fœminis, congruè dotatis, penitùs exclusis. Declarantes, quod si ab vno, vel à pluribus ex prænominatis fuerit dotata, intelligatur, & sit penitùs exclusa à successione omnium, & cuiuslibet ipsorum, siue dotauerit, siue non dotauerit.

Et congruè, ac competenter dotata mulier iuxtà qualitatem domus, conditionis, ac temporis, & patrimonij vires intelligatur, quoties dos constituta non fuerit minor legitima, aliàs si minor legitima dos fuerit, possit dicta mulier sic dotata petere supplemētum legitimæ vsque ad triginta annos, ab inde intelligatur præclusa via petendi supplementum prædictum, & licèt dotem minorem legitima acceperit nihilominus exclusa sit, extantibus masculis, vt supra, & solùm sit sibi salua actio petendi supplementum iam dictum.

Dotataque mulier intelligatur siue sit nubilis ætatis, idest duodecim annorum, & in matrimonio collocata, siue non sit nubilis ætatis, etiam quod dos sibi non fuerit consignata, sed tantùm relicta, vel destinata à patre, aut ab alio ex prænominatis, & in omnibus prædictis casibus habeatur pro dotata, quo ad ipsam exclusionē, à successione ab intestato prædictarum personarum.

Sed si ab auo, patre, vel matre dotata non fuerit inter viuos, minusque in vltima voluntate, tunc frater, seù fratres, vel eorum filij, post mortem patris mulieris dotandæ teneatur, vel teneantur infra sex menses, à die mortis patris memorādos, debitam consignare dotem, hoc modo videlicet, frater ad bancum iuris, & ibidem constituat dotem præstandam, & offerat eam soluere tempore matrimonij contrahendi coram testibus, ac Rectore, & mulier tunc dotata intelligatur cuiuscumque fuerit ætatis, dummodò vigesimum annum non excedat. Nam post vigesimum annum (ne fratres sorores matrimonio collocare detrectent) pro fructibus dotis annuatim, vltrà alimenta, teneantur præstare sorori quatuor pro quolibet centenario, quod augmentum sit integrè ipsius mulieris, & illud vltrà debitam dotem petere possit, ac valeat.

Et si contingant legitimam adeò esse leuem, vt ad congruam dotem non ascendat, tunc in omnibus prædictis casibus, si dos sit ab auo, patre, vel matre constituta, ea mulier debeat esse contenta, quoniam quod auo, patri, vel matri, congruum visum est, alijs incongruum apparere non debet. Sed si à fratre sit dotanda, & legitima non suppleat, de bonis proprijs frater, seu fratres dotare compellantur competenter, cum sit etiam fraterni officij dotare sorores, & competentia dotis declaretur per duos proximiores consangui-

guineos probatæ fidei,& iuxtà illorum declarationem (habita ratione facultatum, conditionis, ac temporum) fratres dotare tenentur, computata legitima debita, ad quam declarationē proximiores à Rectore cogantur, & soror sic dotata exclusa ab inteſtato intelligatur, vt ſuprà.

Cumque receſſum videatur in certa quadam, ac dubia conſuetudine,quòd ſoror, vt ſupra dotata, vel eius deſcendentes mortuo fratre ab inteſtato, fratribus etiam ſtantibus, admittatur ſoror, vel eius deſcendentes, ſeu admittantur ad ſucceſſionem fratris decedentis,& huic caſui prouidere cupientes, decernimus, quod ſi frater, ſeù fratres ab inteſtato decedant ſuperſtitibus fratribus, vel eorum deſcendentibus maſculis ex ſorore, vt ſupra dotata, vel eius deſcendentes ſoror, nec eius deſcendens concurrat cum fratribus, & eorum deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, ſed ſit, & intelligatur excluſa cum ſuis deſcendentibus ab hæreditate fratris,ſeù fratrum ab inteſtato decedentium, & ſolum admittantur fratres ſuperſtites,eorumque deſcendentes, ſeù vtrinque coniuncti, ſiue conſanguinei tantùm.

Similiter ſi deceſſerit patruus ab inteſtato, ſuperſtitibus nepotibus, & nepte dotata, ſuccedant ipſi patruo nepotes, excluſa omnimodò nepte, ſeù nepotibus dotatis.

Adijcientes, quòd ſi mulier ſic dotata deceſſerit ab inteſtato, non ſuperſtitibus deſcendentibus ex ea legitimis, & naturalibus, ſuperſtitibus auo, vel auia maternis, vel auia paterna, & matre, ac fratribus carnalibus, etiam ex latere patris tantùm, tunc mater,vel auia, aut auus maternus, vel auia paterna habeant tantùm legitimam in bonis decedentis,in reſiduo hæreditatis ſuccedant fratres pro æquali.

Declarantes,quòd omnia prædicta locum vendicent ab inteſtato, ſi autem teſtamenta condita fuerint, ea ſeruentur,& diſpoſita in eis,modo tamen prædicto.

Statuimus etiam, quòd ſi pater, vel auus, filiam,vel neptem dotauerit,& certam conſtituerint dotem, computatis bonis maternis, vel alijs aliundè quæſitis, tunc non obſtante clauſula prædicta ſi auus, & pater fuerint ſufficientes,& diuites ad dotem promiſſam præſtandam teneantur de proprijs bonis illam præſtare, ſaluis dictæ filiæ, ſeù nepti bonis maternis, vel aliundè quæſitis vltra dotem prædictam, ſed ſi auus, & pater non fuerint ſufficientes,ſed pauperes, tunc in dote promiſſa computentur, & alia bona ipſius mulieris dotatæ.

Poſtremò declaramus, quòd ſi frater, vel mater, aut extraneus promiſerint pro aliqua muliere certam dotem ſimpliciter, non adiecto, de quibus bonis promittat, ſi mulier habeat de ſuis bonis tot, quæ aſcendant ad dotem promiſſam, dos intelligatur de bonis promittentis in totum, vel in partem, prout deerit quantitati promiſſæ, ad quam ſoluendam, ſic promittens iure medio compelli poſſit ab ipſa muliere, vel ab eo, cui facta fuit promiſſio, & in omnibus caſibus præmiſſis mulier dotata intelligatur excluſa ſolummodò à ſucceſſione prædictarum perſonarum, non autem à legitima non dotantium in bonis ipſi debitam, quam integram conſequi mandamus.

Si tamen mulier modo prædicto, & infra dictum tempus ſex menſium dotata non fuerit, non poſſit, & valeat ſuccedere, & cum maſculis concurrere ab inteſtato in bonis prædictarum perſonarum, ſalua tamen ſemper gradus prærogatiua, & dotem ſuam conferendo cum maſculis ſuccedentibus.

S. IV-

Digitized by Google

SANCTI IVSTI, quæ eſt Terra ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 147.

De renunciationibus mulierum dotatarum. Rubr. 33. lib. 2.

DIcimus, & firmiter ordinamus hoc Statuto perpetuò valituro, quòd ſi filię ſine cõſenſu patris, vel patre præmortuo, ſorores ſine conſenſu fratrum, vel fratris cum rogatione Notarij, teſtiumque facta, ad domum mariti fuerint transductæ, ſiue iuerint ſponte, ſiue poſtea habitauerint, teneantur patribus, vel fratribus ſuis, ac eorum deſcendentibus facere ſpeciale inſtrumentum renunciationis, & quietationis de omnibus bonis paternis, & maternis infra ſpacium duorum menſium poſtquam iuerint, vel tranſductæ fuerint ad domum mariti (ad ſenſum ſapientis) patris, vel fratris eiuſdem filiæ, vel ſororis, dummodò dotatæ fuerint, ſeù dotentur per ipſum patrem, vel fratres competẽter, perſonarum facultatibus, ac dignitatibus inſpectis. Et ſi tunc non fecerint, pro facta habeatur dicta renunciatio, & quietatio de dictis bonis paternis, & maternis, ac ſi per eam filiam, patri, vel fratri, vel filio fratris expreſsè facta fuiſſet, vigore, & robore præſentis ſtatuti. Et hæc eadem, quæ dicta ſunt de patribus contra filias, eadem de fratribus, & filijs fratrum circa ſorores ſuas obſeruentur. Hoc autem locum habeat in temporibus præſentibus, & futuris. Inſuper de rebus, quæ dicuntur amotæ per filium, vel filiam, vel alium de domo patris, vel fratris teneantur inquirere, Dominus Poteſtas, & Officiales Communis iuramento recepto, petente fratre, vel patre, vel auio, ſine libello, & conteſtatione litis, & ſtrepitu iudicij, & compellere amouentem ad reſtituendum eas, etiamſi per ſemiplenas probationes inuenerint eas amotas; & hæc omnia locum habeant in præſentibus temporibus, & futuris.

Eiuſdem Statuti.

De contractibus, & Inſtrumentis dotalibus. Rubr. 36.

ITem dicimus, & præſenti ſtatuto firmamus, quòd ſi matrimonium morte mulieris diſſolui contingerit, ſine filijs, vel filiabus de eorum proprijs corporibus deſcendentibus: tunc medietas totius dotis remaneat penès virum pro omni iure, quod ſibi poſſet competere in caſu matrimonij ſoluti. Et prædicta vendicent ſibi locum in vxore conducta penès maritum, & in præſentibus, præteritis, & futuris, nondum matrimonio diſſoluto; ſed ſi nondum conducta fuerit penès virum, lucretur maritus decimã partem dotis, & etiam medietas perditæ pannorum factorum vxori debeat viro reſarciri: viro verò præmoriente, vxor lucretur decimam dictæ dotis, quolibet caſu prædictorũ. Item ordinamus, quòd ſi qua mulier dotata erit à patre, matre, fratre, ſorore, auo, vel auia, vel ſuorum alio quocumque, in hæreditate, & ſucceſſione bonorum patris, matris, aui, vel auiæ, & ſuorum cuiuslibet, extincta prole legitima maſculina, nullum ius habeat, nec redeundi, nec etiam actionem petendi, ipſam hæreditatem in totum, vel in partem, nihilominus de ea percipere poſſit de iure, vel de facto, ſaluo, quod ſibi relinqueretur per aliquẽ prædictorum in aliqua vltima ſua voluntate. Et ſaluo ſi aliquis prædictorum moreretur ab inteſtato, ſine prole legitima maſculina, quibus caſibus filia, vel mulier dotata ſuccedat ei ſecundum ordinem iuris. Si verò dicta mulier dotata, vel eius hæres peteret, vel

Digitized by Google

vel peti faceret aliquid de bonis, & hæreditate prædictorum, vel alicuius eorum contra formam præsentis capituli in quinquaginta libr. den. Communi applican. condemnetur. Et prædicta omnia, & singula inuiolabiliter obseruentur; & locum habeant in præteritis, præsentibus, & futuris.

SANCTI ORESTII Terræ in Districtu Vrbis.

PARTICVLA 148.

Delle successioni ab intestato, fol. 27.

QVantunque le leggi ciuili vogliano, che sia grandissimo vitio poner difetto alla natura, hauendo creato vna femina, e non maschio, conciosiache per conseruatione delli huomini, tanto sia necessario vn sesso, come l'altro, e quando bene vgualmente non fossero necessarij, nessuna colpa ne hà la donna, se è stata creata femina, vedendo, che quasi per tutta Italia, doue sono tanti Eccellentissimi Dottori, e tanti floridissimi studij, sono stati, e sono Statuti, li quali dispongono, e vogliono, che le figlie, e nipoti femine dotate non succedano, e sappiamo, che hanno viste tante leggi, douiamo pensare, che non senza giustissima causa si sarebbero mossi à fare tali diuisioni direttamente contra à dette leggi communi, e se pure loro l'hauessero voluto fare, li Prencipi, e Pontefici, trouati solo per mantenere la ragione, ne l'hauerebbero confermati, e per tale confirmatione fatte le Leggi. Volendo adunque attendere à loro conseglio, e seguirli, statuimo, & ordinamo, che se alcuno morirà senza fare testamento, e lascierà dopò se figli, ò figlio maschio, ò vero figlio, ò nipote del figlio suo qual fosse morto auanti ad esso, & hauerà lasciato vna figliola femina, ò più dotate, e maritate, non succedano in cosa alcuna al padre, e volemo siano cōtente delle doti dateli; e più volemo, che se dette figliole venissero ad esser vedoue possino tornare con la dote loro, e con li frutti in casa del padre, e lì habbia dalli fratelli, e nipoti, figli del fratello, vitto, e vestito, con questo, che li frutti della dote, e quello si guadagnerà lei, se è donna industriosa, e lauoratrice, sia del fratello, ò nipoti, che siano; e volemo, che sia in arbitrio della donna à dare li frutti della dote, e li suoi honesti guadagni alli fratelli, ò nipoti, e farsi alimentare, e vestire, ò vero tenersi per se le dette cose, & alimentarsi, e vestirsi da se, pigliando solo l'habitatione per sua honestà in casa delli fratelli, ò nipoti, e quello, ò figlia di quel tale; e quello si è detto delle figlie si intenda hauer luogo nelle nipoti femine nate di figlio, e figlia di quel tale, e morto intestato, se saranno dotate, e maritate. E perche può accadere, come accade ogni giorno, che molti muorono, ò lasciano dette figlie, ò nipoti, come di sopra in casa indotate, ò vero per non essere state dette putte in età, che si hauessero potuto maritare, ò vero per qualche altro rispetto; Volendo in questa tale occorrenza trouare decisione, statuimo, & ordinamo, che se li fratelli, ò nipoti di dette donne le vogliono dotare secondo il costume de' pari suoi, hauendo rispetto alla facoltà dell'heredità ancora, & alla conditione della casa, vedendo quello haueranno hauuto per dote altre sorelle carnali, ò ver altre di questo medesimo stato di quelle zitelle, che si hanno da maritare, dette zitelle habbino ad essere contente di detta dote costituitali dalli fratelli, ò nipoti, come se li fusse costituita in vita, ò in morte del padre, ò auo morto senza testamento, ma non volendola li fratelli, ò nipoti dotare, all'hora succedano dette femine insieme con li maschi vgualmente, secondo la dispositione delle leggi com-

Digitized by Google

communi, & siano ammesse à domandare la parte sua, come se fussero maschi. Et aliàs latiùs, prout in dicto Statuto, vbi suprà existeñ, ad quod &c.

SANCTI SEVERINI Ciuitatis.

PARTICVLA 149.

De mulieribus dotatis à patre, quæ non possunt venire ad successionem. Rubric. 58. lib. 2.

ITem, quòd nulla mulier dotata à patre, matre, fratre, patruo, nepotibus, vel sororibus, vel aliquibus alijs, qui sint de Ciuitate S. Seuerini, ac eius districtu, possit venire ad successionem, cum filijs prædictorum, vel alicuius eorum dotantium, vel dotantis ipsam mulierem, nec etiam possit venire ad successionem de bonis paternis, vel maternis, cum prædictis, vel aliquo prædictorum contra voluntatem dotantium, vel dotantis ipsam mulierem, nec etiam ab intestato ad successionem venire possit cum filijs remanentibus in domo, in rebus, & possessionibus defuncti decedentis, vel decedentium ipsa, vel sui hæredes. Addimus huic Capitulo, quòd mater non admittatur, nec ipsa mater possit succedere in bonis filij, seù filiæ præmortuorum, si ipse filius, vel filia fecerit testamentum, testatus, aut testata decesserit, nisi quatenus de ipsius filij, vel filiæ processerit voluntate, non obstante aliquo capitulo, vel lege in contrarium loquente, & hoc capitulum sit præcisum, & habeat locum in præsentibus, pendentibus, præteritis, & futuris. Et prædicta omnia, & singula Prætor, & sui officiales teneantur, ac debeant obseruare vinculo iuramenti, & si contrafecerint, vel venerint, soluat quilibet eorum, vice qualibet, quinquaginta libras denariorum Rauennatensium, cuius pœnæ quarta pars sit accusatoris.

Eiusdem Statuti.

Quòd nulla mulier possit venire ad successionem, nec petere partem iuris naturæ, debiti in bonis parentum, contrà voluntatem ipsorum. Rubr. 59. d. lib. 2.

ITem dicimus, & ordinamus; quòd mulier dotata à patre, matre, fratre, & alijs quibuscumque personis suis consanguineis nō possit venire ad successionem, nec petere partem, quoquo iure, bonorum patris, & matris ipsius mulieris, & etiam ab intestato contra voluntatem dotantis, & filij, seù filiæ, quæ nascuntur ex tali muliere dotata, & fuisset nata, non possit petere ab hæredibus, ac filijs institutis in testamento patris filiæ dotatæ, nec etiam aliquis ex persona ipsius filiæ matris dotatæ, possit petere aliquid occasione debitæ iuris naturæ, & alia qualibet successione contra filios, nepotes, & alios quoscumq; remanentes in domo patris dotantis, & hoc vendicet sibi locum in præsentibus, pendentibus, & futuris, quod Capitulum Prætor, & sui Officiales, Consul, & Priores eorum vinculo iuramenti teneantur, & & debeant obseruare, & facere obseruare, quod si non fecerint Prætor in centum libris, Iudex in quinquaginta libris, Consul, ac Priores quilibet ipsorum in viginti libris denariorum Rauennatensium, Communi soluendorum, condemnetur.

SARNANI Terræ ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 150.

De mulieribus dotatis, vel non dotatis, excludendis à ſucceſſione, ſtantibus maſculis.
Rubr. 41.

STatuimus, atque decernimus, quòd filia, ſeù neptis, vel proneptis dotata à patre, matre, auo, proauo, vel proauia, vel ab aliis eorum nomine, ſtantibus liberis maſculis in bonis parentis dotantis, ipſa, & deſcendentes ex ea ab inteſtato non ſuccedant, ſed ſint dote contentæ, & ampliùs de ipſius dotantis bonis petere non poſſint occaſione legitimæ, vel eius ſupplementi, ſeù ſucceſſionis. Et dotata intelligatur etiam ea, cui licèt adhuc impuberi, vel infanti fuerit per parentem in teſtamento, codicillis, vel alia vltima voluntate dos relicta, vel cui inter viuos fuit dos conſtituta, ſeù ſibi, vel alteri pro ea data, vel promiſſa, vel aliter confeſſata. Si autem tempore mortis parentis, cui onus eam dotandi incumbebat, & delatæ ſucceſſionis non reperiretur dotata, tunc ſtãtibus liberis maſculis, in bonis eiuſdem aſcendentis non ſuccedat, vt ſupra, ſed debeat per ipſos liberos congruè dotari, attenta qualitate perſonæ, & pro modo facultatum defuncti. Et ſi in conſtituenda dote mulier, & liberi non concordarent, tunc eidem dos, attentis præmiſſis, conſtituatur per duos proximiores conſanguineos, vnum pro parte mulieris, & alterum pro parte liberorum deputandos, & eis diſcordantibus tertius per ipſam mulierem, & liberos deputetur. Ad quam deputationem dictis caſibus fiendam Rector, ſeù Iudex de facto partes compellat, & prout per dictos conſanguineos ſine tertio, vel cum tertio dos conſtituta fuerit, liberi ſatisfacere teneantur, & mulier à reſiduo bonorum eius, de cuius bonis dos conſtituta fuerit penitùs intelligatur, & ſit excluſa, perindè, ac ſi ab ipſo aſcendente dotata extitiſſet. Volumus autem quòd bona ipſius aſcendentis cenſeantur etiam expreſsè obligata poſt eius mortem pro dote dictæ mulieris conſtituenda. Quas dotes dicti liberi ſoluere teneantur eo tempore, quo mulier nuptui tradita fuerit, vel Monaſterium intrauerit, & non antè. Interim autem donec nupſerit, dicta durante viduitate, & ea honeſtè, & caſtè viuente, ſibi alimenta condecentia debeantur in domo paterna, vel auita; ſecundùm vires patrimonij ipſius defuncti, cõferendo fructus dotis, & ipſis ſuis, ſi quas operas præſtare potuerit, attenta qualitate, & conditione ſuæ perſonæ.

SARSINATENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 151.

Quòd fœminæ non poſſint ſuccedere ab inteſtato. pag. 26.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd nulla filia, neptis, & alia per lineam directam in infinitum deſcendentes, ſtantibus filijs maſculis, vel fratribus, vel patruis, vel ipſorum patruorum filijs, vel nepotibus legitimis, per lineam directam in infinitum deſcendentibus, ſuccedere poſſint ab inteſtato patri, auo, vel patruo, & cæteris aſcendentibus, tàm ex parte patris, quàm ex parte matris, nec etiam ipſis fratribus, patruis, vel nepotibus, ſed ſtare debeant

Digitized by Google

beant contentæ conuenientibus dotibus, eidem statuẽdis arbitrio boni viri, eligendi communiter de voluntate filiorum masculorum, & fœminarum, attenta qualitate personarum,& quantitate patrimonij earum personarum, de quarum successione tractatur, quæ filiæ fœminæ, si semel dotatæ fuerint per patrem, auum, vel proauum, vt supra, vel per matrem, vel alium coniunctum, nullatenus, stantibus dictis masculis, vel alijs similiter descendentibus, admittantur ad successionem ab intestato matris, patris, fratrum, nepotum, vel patruorum, vt supra, vel aliorum descendentium ex linea paterna, vel materna, sufficiatque ad exclusionem dictæ successionis vnica dos arbitrio boni viri cõuenienter statuta,& ordinata, quibus masculis descendentibus, deficientibus omninò, dictæ filiæ fœminæ, & ex eis per lineam directam descendentes reintegrentur ad successionem prædictorum in bonis, & iuribus, quæ tempore deficientium masculorum alienata non reperiuntur, & hoc locum hebeat, tàm in dotibus, quæ de præterito datæ reperirentur, quæ valeant ad exclusionem dictarum successionum in futurum, quàm in dotibus, quæ in futurum dari contigerint.

SAXOFERRATI
Terræ sub Gubernio Perusiæ.

PARTICVLA 152.

De successionibus ab intestato.

CVm reipublicæ maximè intersit, & æquitati satis congruum esse dignoscatur familiam, domorum agnationem, & cyppum, cognomina, substantiam, & facultates, quantùm possibile sit conseruari, & commodis, ac priuilegijs confoueri; Idcircò hac lege perpetuò valitura sancimus, & ordinamus ex nostri publici consilij decreto, quòd deinceps nulla filia fœmina, neptis, & proneptis, & descendentes ex eis ab intestato, seù contra textum de iure non subsisteret in bonis, & hæreditatibus matris, patris, & aui, vel alterius prædictorum, quomodolibet, & quomodocumque admittatur, seù admitti possit, donec filij, nepotes, aut alterius gradus masculi illius, sic ab intestato defuncti, superarint, sed successio huiusmodi ad descẽdentes masculos per directam lineam, iuxta iuris communis ordinem, & dispositionem spectet, & pertineat, fęminis, & descendentibus ex eis penitùs exclusis, sed congruè dotentur, & dotari debeant ab eas excludere volentibus, quatenus per prius taliter dotatæ non extiterint, quæ tamen dos intelligatur congrua, & pro competenti habeatur, si ascenderit ad valorẽ legitimæ, & bonorum subsidij sibi in bonis defuncti iure naturæ debiti, & vlteriùs, secundum facultatem, & condecentiam domus, & qualitatem personarum, iudicio duorum ex proximioribus, attinentibus prædictarum, quarum non intersit, adhibito etiã Iudicis Ordinarij decreto. Qua dote sic, vt præfertur, habita, fęminæ, & descendentes prædictæ, vt supra exclusæ, dictam legitimam, verè habuisse intelligantur, tàm circa ipsam, quàm circa alia sibi quocumque iure quomodolibet competentia in bonis prædictis, masculos iam dictos, modo aliquo conuenire, nec molestare valeant, nec possint, & quod dictis omnibus masculis deficientibus sine liberis masculis, fœminæ prædictæ, vt præfertur exclusæ, vel ipsarum successores reintegrentur ad successionem, tùm olim dictorum bonorum, & hæreditatum prædictorũ ascendentium in stirpem, & non in capita, ac si præsenti statuto exclusæ non fuissent, adhoc ne filiæ fœminæ, vel earum descendentes, sint peioris conditionis, quàm neptes, conferendo tamen in casu præmisso earum dotes.

Digitized by Google

SCROFANI Terræ B. in Diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 153.

STatutum huius Terræ eſt idem, ac illud Campagnani, vndè vide ſuprà partic. 35.

SEFRII, quod eſt Caſtrum ſub Gubernio Camerini.

PARTICVLA 154.

Quòd mulier dotata non poſſit habere recurſum ad bona paterna. Rubr. 61.

ITem ſtatuimus, quòd mulier dotata à patre, matre, fratre carnali, ſiue ab aliquo ſuo coniuncto non poſſit habere recurſum ad bona paterna, materna, vel fraterna, ſed ſolùm de ipſius dote ſit contenta, ſaluis, & exceptis relictis in Teſtamentis, & codicillis factis, quod petere poſſit.

SENOGALLIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 155.

Quòd filiæ fœminæ, donec maſculi ſuperſuerint, non ſuccedant. Rubr. 76. lib. 2.

COnuenit familiarum dignitatem perpetuari, ne diuitiæ, & honor ad alienos pertranſeant, quia per maſculos imago maiorum repræſentatur; quo fit, vt ad hanc noſtram conſtitutionem deuenire non tardemus, ad expurgationem veterum dubitationū, ad omnem perplexitatem enodandam, & fugandam obſcuritatis caliginem, imitantes quod communiter per Italiam obſeruatur pro conſeruatione cyppi domus. Statuimus, & ordinamus, quòd ſtantibus maſculis per lineam directam deſcendentibus in infinitum, filiæ fœminæ, ſeù deſcendentes ex eis per directam lineam in infinitum non ſuccedant, vel ſuccedere valeant, nullo condito teſtamento in bonis, ſiue hæreditatibus patris, ſeù matris, aui, vel aliorum aſcendentium, per directam lineam in infinitum, donec, & quouſque tales maſculi ſuperfuerint; dum tamen fuerint congruè interdotatæ, vel dotentur ab excludere volente, & ſufficiat ſi ab altero prædictorum dotatæ fuerint, vel dotentur, vt ſupra; quæ quidem dos intelligatur congrua, quæ aſcenderet ad valorem legitimæ, ſiue ad debitum bonorum ſubſidium, & plus, prout conſuetudo familiæ, ſiue perſonarum conditio, ſiue facultas exegerit, ſiue in huiuſmodi extat obſeruatum, & conſuetum; cum iudicio ſemper, & omni caſu, & conſenſu duorum proximiorum conſanguineorum non habentium intereſſe in ipſa hereditate, propter quā dotem conſtituendam teneantur ipſi ma-

Digitized by Google

masculi, excludere volẽtes, infra mensem à die mortis personæ, cui soli succedere intendunt, conficere inuentarium omnium, & quorumcumque bonorum ipsius, ad hoc ne ipsæ fœminæ dotandæ possint modo aliquo in dictis bonis defraudari. Et adueniente casu viduitatis ipsarum, possint redire in domum paternam, vel alterius personæ defunctæ, de cuius bonis dotatæ fuerint, & ibi conferendo dotes suas habeant, & habere debeant opportuna alimenta, victum, & vestitum, secundùm facultatem hæreditatis personæ defunctæ supradictæ, donec viduæ permanserint. Si verò non extarent masculi ex linea descendenti, seù fœminæ, sed tamen quæreretur de linea transuersali, quæ concurreret cum linea ascendenti, hoc est cum quæreretur de hæreditate fratris, seù sororis, ipsarũ filijs superstite aliquo de transuersalibus masculis, & eorum filijs per directam lineam, superstite sorore, siue sororibus, vel earum filijs, vel descendentibus ex eis, ac etiam superstite matre, vel altera ipsarum, vel descendentium ex eis; tunc, & eo casu admittatur frater masculus, & eorum filij masculi vtrinque coniuncti, exclusa sorore, & matre insimul, ac etiam qualibet earum sola, & descendentibus ex eis, donec, & quandiù masculi superfuerint. Si verò alicui defuncto, nullo condito testamento, superfuerint patruus, seù patrui, viua tantùm matre sola existente in prima causa successionis, nulla alia persona, quæ cum matre concurrat ad talem successionem; tunc, & eo casu talis mater succedat, & succedere valeat in vsumfructum talis filij, donec vixerit, patruus verò solus, & non vltrà eius filij in proprietate, & sic talis mater excludatur à solo patruo quoad dictam proprietatem, donec dictus patruus, & non vltrà, immò ipso mortuo redeat ad ipsam superstitem. Declarantes tamen in casibus supradictis, ac inter dictos masculos excludere volentes, non computari religiosum, sufficienter, vel decenter beneficiatum, vnum, vel plures existentes, sed eos legitima sola ei, vel eis debita de bonis personæ defunctæ, casu quo debeatur, contentos esse volumus; & à reliquis excludi per alios quoscumque masculos, in pari tamen gradu cum eo, vel eis existentibus, & non aliter. Volentes etiam auum maternum, auunculum, & alios quoscumque masculos ex eis, vel alijs ex latere materno in infinitum descendẽtes excludi, etiam ab auo paterno, proauo, alijsque quibuscumque masculis, aut ex eis, vel alijs in infinitum descendentibus, quos omnes prædictis ex latere materno præferimus, & anteponimus. Et prædicta locum habeant in præsentibus, futuris, & præteritis, in quibus non esset ius quæsitum, alijs constitutionibus, siue statutis, & alijs quibuscumque in contrarium quomodolibet facientibus non obstantibus.

SERRAE COMITVM, quæ est Terra sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 156.

De filijs, & filiabus simul remanentibus, patre ab intestato defuncto. Cap. 99. lib. 2.

PAtre intestato defuncto de bonis suis nullatenus disponente, & filijs cum filiabus simul relictis, fratres teneantur sorores dotare dote idonea, inspecta qualitate, & conditione personarum, & quantitate patrimonij, dote cõstituta cum consensu duorum proximiorum consanguineorum dictę sororis, seù pupillæ in 12. anno, cũ tunc dicatur esse viri potens, iuris præsumptione, hoc tamen an sit ætatis nubilis arbitrio Iudicis relinquendo. Si autem pater aliquid reliquisset pro dote certa, vel aliquid simpliciter, & iusserit eas esse contentas, ipso

Digitized by Google

ipſo relicto ſint contentæ, nec vlterius ad bona paterna, vel materna, tàm ipſæ, quàm ſucceſſores earum in vtroque caſu præmiſſo, poſſint habere regreſſum, ſed ipſi filij maſculi in bonis patris, & matris vniuerſales hæredes exiſtant; & ſi contigerit aliquem ex dictis fratribus eſſe abſentem, dotes per alios fratres conſtitutas tèneantur omninò ratificare, & ſtare conſtitutionibus dotium factarum per fratres. Et ſi aliqua ipſarum filiarum tempore mortis patris eſſet ætatis annorum duodecim infra biennium, fratres ſtudeant maritare, aliàs ipſa ſe maritare poſſit, fratribus etiam ignorantibus, & inuitis, quibus neceſſitas immineat ipſas dotare, vt ſuperiùs eſt expreſſum.

Eiuſdem Statuti. *Quòd filiæ dotatæ ſtent contentæ, & non poſſint ad bona paterna habere regreſſum. Cap. 101. d. lib. 2.*

FIlia, ſeù filiæ à patre, matre, ſiue fratre carnali, auo, vel auia dote ſibi data ſint contentæ, nec poſſint patre, vel matre, auo, vel auia defuncta, fratre, vel fratribus, ſeù eorum liberis viuentibus ad bona paterna, vel materna aui, vel auiæ, ipſæ filiæ, vel ſucceſſores earum habere regreſſum, vel aliquid petere, occaſione hæreditatis alicuius dictarum perſonarum, vel alia quacumque cauſa, ſiue nomine. Si autē quis relictis pluribus filiabus, vel nepotibus, tamen quilibet in virili, ſeù æqualitate ſuccedat; ſed ſi ex ipſis aliquæ fuerunt nuptæ, tantum minus accipiant, quantum fuerit quantitas ſuæ dotis. Ceterum ſi pater, vel mater, auus, vel auia ipſis filiabus, vel nepotibus nuptis aliquid relinqueret vltrà dotem, vltrà petere non poſſit occaſione legitimæ, vel alia quacumque cauſa, viuentibus fratribus maſculis paternis, vel eorum liberis; quibus fratribus deficientibus poſt aditam hæreditatem ſine filijs maſculis, cum filiabus tamen fœminis, ipſæ filiæ, vel ſucceſſores earum reintegrentur ad ſucceſſionem bonorum olim earū patris, vel aui in ſtirpem, non in capita, ad hoc vt filiæ fęminæ, & earum deſcendentes non ſint deterioris conditionis, quàm neptes, conferendo tamen dotes,

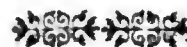

SERRAE SANCTI QVIRICI ſub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 157.

Filiæ fœminæ non ſuccedant ſtantibus filijs maſculis. fol. 85.

QVòd ad hoc, vt conſeruentur domus noſtræ Terræ, & vt ſucceſſione multorum non extirpentur, prout communiter ſolet accidere in locis, in quibus ſtatuta non prouident, quia tunc filiæ fęminæ vnà cum filijs maſculis pariter ſuccedunt; vnde conſuluit, quod in poſterum filiæ fœminæ, exiſtentibus filijs maſculis, patribus, aut matribus, auo, vel auia, nullo modo ab inteſtato ſuccedant, nec ſuccedere poſſint, ſed dotari debeant ab ipſis filijs maſculis dote congrua, & idonea, inſpecta qualitate perſonarum, & patrimonij quantitate, qua dictæ filiæ fœminæ omninò ſtare debeant tacitæ, & contentæ; ſed ipſi filij maſculi dicto caſu hæredes integrè exiſtant, aliqua lege, vel ſtatuto in contrarium non obſtantibus.

SIL-

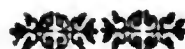
Digitized by Google

SILLANI, quod est Castrum sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 158.

Che donna dotata nel modo infrascritto non possa succedere à chi la dota, se li soprauiue maschio dell' infrascritte linee. Cap. 12.

SE sarà data, promessa, ouero in qualsiuoglia modo constituita dote ad alcuna donna di Sellano, ò del suo distretto, di qualsiuoglia etade, & à quello morto senza hauer fatto testamento, il quale hauerà data, ò promessa, ò costituita la dote li soprauiuesse maschio della linea mascolina ascendente, descendente, ò transuersale, per insino in terzo grado inclusiuamente, tal donna, alla quale la predetta dote, ò quantità, ò cosa in nome di dote fosse stata data, promessa, ò vero in qualsiuoglia modo costituita, non possa succedere al detto, che dota, morto senza testamento, hauuta, che hauerà la dote predetta, ò datagli la quantità, ò cosa promessa.

SORIANI, quod est Oppidum B. in Districtu Vrbis.

PARTICVLA 159.

De modo succedendi ab intestato. Cap. 25. lib. 2.

ITem statuimus, quòd mulier solis suis dotibus sit cōtenta, & exclusa à bonis paternis, maternis, auitis, & fraternis ab intestato, existente masculo filio, vel masculo ex eo descendente vsq; in tertium gradum, secundum ius canonicū computandum; si verò non fuerit dotata, dotetur secundum facultates sui patris, & qualitatem personæ, arbitrio duorum proximiorum consanguineorum, seù affinium, quibus non concordantibus, arbitrio duorum Officialium Terræ Soriani; & tali mulieri dos debeat assignari quandocumque ipsa voluerit, & vsquequò non fuerit maritata, non possit, neque valeat dictam dotem alienare, vel donare, aliquo modo, via, vel causa, & vsusfructus sit talium assignantium dictam dotem, & dictam mulierem alere teneantur.

SPI-

Digitized by Google

SPINAE Castri sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 160.

Quòd mulier dotata non possit petere successionem ab intestato.

MVlier aliqua de Castro Spinæ, vel eius districtu, dotata à suo patre, matre, fratre, vel aliquo, seù aliquibus consanguineis suis, non possit aliquid petere, vel ad successionem venire ab intestato in bonis dotantis patris, matris, fratris, vel consanguineorum, vltra dotem sibi promissam, constitutam, vel datam, nec etiam in bonis fratris, sororis, vel fratrum, & sororum, & si peteret, non audiatur in Curia dicti Castri, & hoc locum habeat in præsentibus, & futuris &c.

SPOLETANAE Ciuitatis.

PARTICVLA 161.

Quòd nulla mulier dotata à patre, matre, auo &c. succedat ab intestato dotanti, superstite masculo. Cap. 61. lib. 3.

NVlla mulier dotata à patre, matre, auo, vel auia, seù fratre, vel quocũque alio possit succedere ab intestato dotanti, superstite dotante masculo in eodem gradu, seù aliquo masculo, qui pariter ad successionem veniret.

Alia Particula inserta inter Constitutiones dictæ Ciuitatis super dotibus, & nuptiarum luxu coercendis.

ITem acciòche tutte le donne da marito, tanto quelle, che hanno padre, auo, madre, aua, ò più sù, siano d'vguale conditione in maritarsi, quanto à questo ordiniamo, che dette donne non debbano succedere ab intestato, essendoui li fratelli, ò figliuoli di fratelli, ò discendenti maschi legitimi, e naturali di essi, ancora che fossero congiunti dal lato del padre solo legitimi, e naturali, mà debbano esser priuate di ogni commodo del succedere ab intestato, talmente che non debbano hauere in alcun modo, per dote, arredi, ò vesti più delle somme, sopra tassate, nè per legitima, ò supplemento, nè per dote, ò supplemento, ò di congrua dote, ò per supplemento di essa.

STRONCONII Terræ sub Gubernio Sabinæ.

PARTICVLA 162.

V*Igebat in hac Terra Statutum fœminarum exclusiuum, de quo meminit* Corn. conf. 127. lib. 1. *sed nunc iniuria temporum deperditum est; vndè cum non potuerit reperiri ipsius particula, è re visum fuit hic adnotare causam, vt adimpleatur, quantùm fieri potest, promissio contenta in* §. 2. sub num. 44. *registrandi sub Particula* 162. *dictum Statutum Stronconij.*

SV-

SVTRINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 163.

Quòd filia dotata, vel dotanda, & descendentes ex eis non possint succedere in bonis ascendentium, nec descendentium à patre, stantibus filijs masculis, vel descendentibus masculis. Pag. 25. num. 87.

FIlia, siue soror respectu fratris dotata, vel dotanda ab auo, aut à patre, matre, fratre, vel fratribus, aut ab alijs proximioribus, coniunctim, vel diuisim, vel altero prædictorum, non possit succedere in bonis hæreditarijs ascendentium, & descendentium ex parentibus, stantibus filijs masculis, vel alijs descendentibus masculis ex dictis filijs masculis, & in casu, quo indotata etiam fuerit, volumus, quòd debeat dotari secundũ gradũ, & facultatem à supradictis masculis proximioribus defuncto, volentibus excludere filiam, vel filias, quas dote contentas esse volumus, & nihil aliud petere possint.

TOLENTINATIS Ciuitatis.

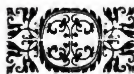
PARTICVLA 164.

De mulieribus dotatis non succedentibus. Rub. 63.

HOc salubri statuto statuimus, & firmamus, quòd si qua fœmina cuiuscumque temporis, aut ætatis existat, fuerit in præteritum, aut erit in futurum dotata à patre, vel auo paterno, vel zio carnali, vel à cęteris ascendentibus, vel à matre, auo materno, vel zio carnali, vel à cęteris ascendentibus, vel à fratre carnali, talis mulier sic dotata, nec descendentes ex ea posśint, & valeant habere recursum ad hæreditatem, vel successionem, & bona talium decedentium supradictorum dotantium, vel non dotantium, vel descendentium ab eisdem per lineam masculinam, filijs, vel nepotibus hæredibus masculis remanentibus ex prædictis, vel quo vsque superuixerit aliquis masculus filius, seù nepos de prædictis, qui non impediatur hæres esse, vel successor iuris dispositione communis, vel statuti, vel Iudicis sententia, vel Testatoris voluntate, vel pacto, vel voluntate ipsius, seù alio quouis modo hæres, aut successor esse. Defunctis verò masculis supradictis sine filijs masculis, vel nepotibus, aut aliquo casu ex supradictis veniente; tunc, & eo casu talis mulier succedat, & admittatur ad bona, & hæreditatem talium defunctorũ, pro portionibus, & iuribus sibi ex iure debitis, & competentibus, sicut si nullus ex dictis casibus contigisset, eis dote data computata, non obstante impedimento aliquo præsentis statuti, vel legis; & illa mulier dotata intelligatur, pro qua per supradictos dos soluta est realiter, siue promissa, & confessata fuerit, dummodò per supradictos, & descendentes ex eis posteà integrè persoluatur. Item expresśè declaramus, quòd si contigerit in præteritum, vel in futurum aliquam fęminam dotatam fuisse, vel esse à fratre, vel fratribus suis, siue de bonis paternis, vel aliorum ascendentiũ, siue transuersalium, vel quomodocumque alio modo; & si aliquis ex illis fratribus mortuus fuerit sine filijs masculis, vel nepotibus, alij fratres masculi succedant, & fratrum filij masculi, & prædictæ mulieres, & descendentes ex eis penitùs excludantur à successione, & hæreditate prædictorum, & quod suprà dictũ est in omnibus casibus supradictis, intelligatur de ab intestato decedentibus; si verò cum testamento, id seruetur, quod in prædictis testa-

Digitized by Google

mentis plenissimè continetur, nec tale testamentum possit nullum dici, vel infringi, querelari, aut quomodocumque rumpi per aliquam ex dictis mulieribus, vel descendentibus ex eis. Addimus etiam, quòd si aliquis ex prædictis decesserit intestatus, & sine ascendentibus, vel descendentibus, superstitibus sorore carnali, & nepote masculo ex fratre carnali ex vtroque parente, ex fratre patruele, & dicta eius soror, vtrinque coniuncta dotata fuerit ab aliquo ex ascendentibus, vel eius fratre carnali, quòd talia bona sic ab intestato decedentis deueniant, & debeant deuenire in dictum eius nepotem, dictis sorore carnale, & fratre patruele prorsùs exclusis. Quòd si post mortem talis morientis supersit frater, & soror carnalis, ad bona prædicta sic sine ascendentibus, & descendentibus decedentis, veniant, & paritèr admittantur prædicti frater patruelis, & soror carnalis, & ad illa ipsos paritèr pro conseruatione domus, & stirpis volumus deuenire. Et quia plerumque cōtingit supradictas mulieres dotatas, matrimonio dissoluto, vel constante, aliquo ex casu inopes esse, adeòque viuere non possint, nec se substentare, quadam pietate, & benignitate vtentes, statuimus, quòd in supradictis casibus, vel ipsorum aliquo contingente, si talis fœmina est in necessitate non modica, ita quòd viuere non possit, quòd tunc possit petere, & habere victum, & vestitum in hæreditate talis mortui, secundùm vires patrimonij, & ipsius congruitatem personæ, dummodò cum predictis successoribus dotem suam conferat, aut ius dotem repetendi cedat eisdem. Item etiam declaramus, & ordinamus, quòd si contingat fœminas, & mulieres non esse dotatas à supradictis personis, ad successionem, & hæreditatem prædictorum omnimodè, vt iura permittunt, prædictis intestatis moriētibus admittantur; saluo, & declarato expresè, quòd si contingat patrem aliquem, vel auum alicuius mulieris, vel alium ex supradictis decessisse intestatum, dote non data, promissa, vel designata, & reliquerit alios filios fratres ipsius mulieris, vel alios masculos descendentes ex ipsius fratre, vel fratribus per lineā masculinam, hoc casu teneantur, & debeant tales dotare ipsam mulierem, & dignam, & congruam dotem dare, secundùm congruitatem suæ personæ, & patrimonij vires, patris, vel aui, vel aliorum de prædictis, & secundùm consuetudinem Terræ Tolentini, & ipsam dotem dare, & tradere cum effectu ipsi mulieri, aut ipsius marito, vel patri mariti, vel cui mulier voluerit, vel ius disponeret, pro vtilitate mulieris conseruanda, & habita dicta dote, & soluta, vel promissa solemnitèr, seù cauta, ex tunc dicta fœmina à successione patris, & aui penitùs excludatur, Adijcientes, quòd an dos sit competens danda ipsi mulieri, omnibus consideratis, stetur declarationi duorum proximiorum consanguineorum dictæ mulieris, & cum auctoritate Potestatis, vel eius Iudicis, dummodò per prædictos declaratores, & dotantes legitima iure naturæ non fraudetur, & cogantur tales consanguinei ad prædicta per D. Potestatem, vel alium ius dicentē ad petitionem petentis, & si in discordia fuerint, tertius eligatur; Quæ datio dotis, vel consignatio, vel promissio fieri debeat in duos menses, computandos à die mortis patris, vel aui, vel aliorum ex supradictis; quod si factum non fuerit, elapsis dictis duobus mensibus, tunc dicta mulier admittatur ad omne ius, quod habere ipsa mulier posset in hæreditate, & bonis prædictorum patris, aui, & aliorum, &c.

TRE-

Digitized by Google

TREBII Terræ ſub Gubernio Peruſiæ.

PARTICVLA 165.

De modo, & ordine mulierum dotandarum. Rubr. 7.

STatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliqua mulier fuerit, vel eſſet dotata ab auo, à patre, à matre, à fratre, à patruo, vel auunculo, dotis ſibi datæ, vel promiſsæ, aut ordinatæ, vel relictæ ſit, & eſſe, atque ſtare debeat contenta, ita quod non poſſit per ſe, vel per aliquam perſonam, vel eius ſucceſſores habere recurſum ad hæreditatem aui, patris, matris, fratris, ſororis, patrui, aut auunculi, vel alicuius eorum, dummodò fuerit dotata ab aliquo ipſorum, aliqua ratione, vel cauſa, & dummodò remanſerit aliquis maſculus de progenie ipſius aui, patris, matris, fratris, vel ſororis, auunculi, vel patrui; Poſſit tamen eis, & cuilibet ipſorum ex teſtamento ſuccedere, & non aliter, & ſi contrafaceret, non audiatur per Poteſtatem, Iudicem, vel alium Officialem pœna 25. lib. denar. dictis Officialibus contrafacientibus, & eis iura reddentibus, & nihilominùs quod actum foret, non valeat ipſo iure, & præfati petentes contrà d. Statutum pœnam 1000. libr. denar. incurrant ipſo facto, & infamiæ.

TRIVIGNANI Terræ B. in Diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 166.

De ſuccedendo patri, vel matri ab inteſtato. Cap. 239. pag. 33.

QVòd mortuo patre, vel auo, matre, vel auia, & alijs ex directa linea ſuperioribus, relictis filijs, & filiabus, nepotibus, vel neptibus, & cæteris ex directa linea deſcendentibus, ſi dicti filij, & nepotes ſint ex eiſdem parentibus, ſcilicet matre, & patre, viriliter omnes, & æqualiter ſuccedant in hæreditatem patris, & matris, aui, vel auiæ; ſin autem ex diuerſis parentibus, vt puta ex diuerſa matre, & eodem patre, & de hæreditate, & bonis maternis primi matrimonij agatur, viuente patre ſecundi matrimonij, qui quia vſufructuarius eſt, quidquid ex dictis bonis percipitur, viriliter etiam diuidatur, vt ſuprà. Sed dicto patre ſecundi matrimonij mortuo, dicta hæreditas, & bona materna ſint, & eſſe debeant ſolùm filiorum primi matrimonij, etiam pro virili portione; Et è contrà filij ſecundi matrimonij ſimili modo habere debeant hæreditatem, & bona eorum matris ſecundi matrimonij; ſed in hæreditatem patris, vel aui paterni viriliter, & æqualiter omnes.

TVDERTINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 167.

Quòd filiæ fœminæ superstite masculo non succedant ab intestato, & qualitèr tunc dotentur.
Rub. 55.

ITem statuimus, quòd nulla mulier, filia, neptis, proneptis, siue abneptis alicuius infrascriptarum personarũ, de cuius succesione tractaretur, nec aliqua persona cuiuscumque sexus, siue gradus existat, descendens ex tali defuncta persona per lineam fœmininã, succedat, vel succedere possit ab intestato in aliquo patri eius, matri, auo, auiæ, proauo, proauiæ, abauo, vel abauiæ ab intestato defuncto, seù defunctæ, nec in dicta eius successione audiatur agendo, vel excipiendo, superstite alicui prædictarum personarum, talitèr defunctarum, aliquo eius filio legitimo, & naturali, seu aliquo alio masculo legitimo, & naturali inferioris gradus descendente per lineam masculinam legitimam, & naturalem ex tali persona defuncta, de cuius prædicta succesfione tractaretur, & ipsam succesfionẽ acceptante, siue eam acceptare volente. Et si tenutam, vel possesionem de bonis hæreditarijs talis defunctæ personæ, seù aliquibus, vel aliquo ipsorũ bonorum, vel aliqua earum, siue alicuius eorum parte haberet, ipsam tenutam, siue possesionem relinquere, & dimittere teneatur prædicto legitimo succesori talis defunctæ personæ ad ipsius petitionem. Ita tamen, quòd talis filia, siuè neptis, & alia quælibet persona inferioris gradus, descendens ex masculo legitimo, & naturali descendenti per dictam lineam masculinam ex ipsa defuncta persona, de cuius prædicta successione tractaretur, si dotata non esset, debeat decentèr dotari de bonis hæreditarijs talis defunctæ personæ per eius successorem prædictum; considerata cõditione suæ personæ, & qualitate, & quantitate bonorum hæreditatis prædictæ; Ac etiam de eiusdem bonis alimentari debeat, donec fuerit maritata, & dotes prædictas habuerit cum effectu, siue donec monasterium intrauerit. Ac etiam, quòd dictus successor ad ipsam sic dotandam, & alimentandam teneatur, ac cogi possit, & debeat cum effectu; & pro prædictis alimentis, & dotibus post mortem talis defunctæ personæ, & ex tempore ipsius mortis, etiam antequã nubat omnia prædicta bona hæreditaria vigore, fictione, auctoritate præsentis capituli tali mulieri obnoxia, & obligata existant. Declarantes, quòd sufficiat si talis fœmina descendens dotata sit de bonis vnius tantùm prædictorum ascendentium, vt à succesione eorum cuiuslibet excludatur. Quòd si prædictus filius masculus, vel alius descendens masculus per lineam masculinam decesserit sine descendente masculo, talis filia, neptis, & proneptis, seù alius descendens per lineam fœmininam reintegrentur, & habeant eam portionem hæreditatis, & bonorum talis defunctæ personæ, à qua exclusæ fuerant propter superexistentem masculum, computata tamen dote, quam habuissent de bonis talis defunctæ personæ in dicta portione. Ex testamento verò, & qualibet alia vltima voluntate talis defunctæ personæ succedant, & succedere possint, & possit eidem prædictæ personæ, & cuilibet earum, & legata, & fideicommissa, & omne, & quidquid in tali testamento, vel vltima voluntate eis, vel alicui earũ relictum esset, capere, & habere possint, & posit, iuxtà tenorem, & formã ipsius testamenti, siue vltimæ voluntatis, si aliud eis, siuè ei iuridicum non obsistat. Ita tamen, quòd ipsæ mulieres, & quælibet earum, quibus, vel cui bona talis defunctæ personæ talitèr obuenirent, ea sibi computent, & computare teneantur in ipsis suis dotibus. Et si aliqua de dictis mulieribus dotata fuerit ab aliqua de dictis personis in eius

Digitized by Google

eius vita, vel per ipsius vltimã voluntatem, eo casu talis mulier ipsis dotibus sit, & esse debeat contenta. Ita quòd nihil vltra quantitatem ipsam in hæreditate, vel de hæreditate alicuius prædictarum personarũ petere valeat, vel habere, nisi secundum expressam dispositionem talium personarum. Et si postquam aliqua de prædictis personis nupserit, vidua remanserit, possit ad domum hæredis talis defunctæ personæ redire, & ibi stare, ac de ipsis bonis hæreditarijs modo prædicto alimẽtari debeat, donec iterum maritetur, vel Monasterium intret. Dummodò fructus suæ dotis, quos haberet, vel aliorum suorum bonorum, si qua tunc haberet, conuerti debeant in alimentis prædictis. Insupèr volumus statuentes, quòd si aliqua de prædictis personis, de cuius successione tractaretur in sua vltima voluntate aliquid alicui de dictis mulieribus relinqueret pro ea dotanda, postea antequam descesserit, eam dotauerit, Et deindè, non reuocata ipsius vltima voluntate in parte prædicta, decesserit, dictum relictum euanescat, & euanuisse ipso iure intelligatur, & pro non facto penitùs habeatur. Et super, et de prædictis, & quolibet prædictorum, si de eis, vel eorum aliquo, seu eorum, vel alicuius eorum, occasione aliqua, lis, quæstio, vel controuersia oriretur, vel esset, possit, teneatur, & debeat Iudex maioris Curiæ Communis Tuderti cognoscere, procedere, pronunciare, definire, & exequi breuitèr, summariè, de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij.

Eiusdem Statuti.
De successione ab intestato.
Rubr. 56.

ITem statuimus, quòsi si aliqua persona de Ciuitate, vel Comitatu Tuderti ab intestato decesserit sine liberis superstitibus, seu superstite sibi aliquibus, seu aliqua persona, vsque in tertium gradum suæ agnationis inclusiuè, succedat sibi proximior de dicta sua agnatione, hoc intellecto, & declarato, quòd in dicta successione nõ habeatur, nec haberi debeat distinctio, seù consideratio, vel respectus, an talis proximior coniungebatur tali defunctæ personæ ex vtroque parente, siue per lineã vtriusque parẽtis, seù ex vno, vel vnius tantùm. Dummodò ex parte eiusdem defunctæ personæ, seù ex eius paterna linea, saltem eidem coniunctus extiterat. Prætereà volumus, quòd nepotes ex fratre carnales quondam talis defunctæ personæ, succedant eidem vnà cum eorum patruo, eodemque fratre quondã talis defunctæ personæ, in stirpes, nõ in capita. Mater verò ipsius q. defunctæ personæ, superstite ali quo agnato infra tertium gradum, vt præfertur, in sola octaua parte bonorum ipsius q. sui filij, vel filiæ succedat, & succedere possit eidem, & ipsa octaua parte ipsa mater contenta sit, & esse debeat, adeò quod nihil amplius iure successionis petere, & habere possit de hæreditate prædicta. Matre verò non extante succedat eidem ab intestato q. auia sua paterna in octaua prædicta, & ipsis matre, & auia non existentibus simili modo succedat eidem proauia q. eius paterna, videlicèt mater aui sui paterni. Auia verò materna, videlicèt mater matris, & proauia materna, videlicèt auia matris dictæ defunctæ personæ, seù aliqua ipsarum de cognatitia prole q. ipsius defunctæ personæ, siue patris eiusdem ad dictam successionem nullatenùs admittatur. Ità tamen, quòd in dicta agnatitia prole non includatur, nec intelligatur includi aliqua fœmina, excepta sorore carnali, siue nepte, videlicet filia fratris carnalis, & amita q. talis defunctæ personæ. Quæ solæ, scilicet soror, neptis, & amita in dicta prole agnatitia, & in eius numero comprehendantur, & comprehendi valeant in casu prædicto si, & in quantum in eo casu tali defunctæ personæ non superuiuat aliquis, quàm eius frater carnalis, legitimus, & naturalis, siue nepos legitimus, & naturalis, natus ex fratre carnali q. talis defunctæ personæ, siue patrui. Quibus fratre, & nepote, vel aliquo eorum extantibus, & supràuiuentibus, siue extante, & superuiuẽte, & donec ipsi extiterint, siue

Digitized by Google

siue descendentes eorum masculi, & per lineam masculinam descendentes, dicta soror, neptis, & amita talis q. defunctæ personæ à dicta eius successione repellantur, & ad eam dicti q. eius frater,& nepos,& patruus admittantur, & admitti possint. Sed si dd. mater, auia, proauia paterna, vel aliqua earũ, quæ in dicta octaua, ordine præmisso, succederent, seù succcedere possent, vt dictum est, non extarent, succedat nihilominùs tali defunctæ personæ ei proximior de dicta sua agnatitia prole, vt superiùs dictum est. Verùm si talis persona decessérit, condito testamento, vel alia vltima voluntate, & in ipso, vel in ipsa quocumque titulo, iure, vel modo aliquid reliquerit ipsi suæ matri, auiæ, vel proauiæ, eo casu talis eius mater, auia, vel proauia, dicto relicto contenta sit, & esse debeat, nec vltra in dicta, vel de dicta hæreditate, iure successionis, petere possit.

Eiusdem Statuti.
Quòd gradus intelligatur secundùm Ius Canonicum.
Rub. 57.

QVia in pluribus partibus Statutorum Communis Tuderti de gradibus agnationum, cognationum, siue affinitatũ sit mẽtio,& cùm dubitatio inter prudentes oriatur, cuius iuris, videlicet an Canonici, vel Ciuilis in prædictis sit cõsideranda censura. Volentes dictam dubitationem tollere, & declarare, hac lege duximus statuendũ, quòd vbicumque de gradibus prædictis, vel aliquo eorum in nostro iure municipali fit mentio, gradus ipsi secundùm Ius Canonicum tantùm debeant computari, hoc tamen expresſè declarato, quòd patruus fratres patrueles excludat, & ita etiam amita, vel matertera cõsobrinos talis defunctæ personæ, licèt de iure Canonico in eodem gradu existant.

T V L P H AE
Terræ in Districtu Vrbis.

PARTICVLA 168.

ITem statuimo, ordiniamo, e dichiariamo, che tutte le robbe di quelli, che decedono, e morono senza far testamento, rimanghino alli figliuoli maschi di detto defonto, se quelli hauerà, e se non hauerà figliuoli maschi, deuenghino alle figliuole femine, e se maschi, e femine insieme hauerà maritate, ò non maritate, che tutte le robbe, e beni diuenghino alli maschi, li quali siano tenuti di maritare, mandare à marito, e dotare le sorelle sue non maritate; Dotate debbiano stare della sua dote contente; e se non hauesse figliuoli, nè figliuole, li beni di detto defonto deuẽghino alli più prossimi, saluo il prerogatiuo grado.

Eiusdem Statuti.
Che le Figliuole, ò Nepote non succedino al Padre.

ITem statuiamo, ordiniamo, e dichiariamo, che figliuola, ouero nepote nata di figlia, non succedino al padre, ouero madre, nè all'auo, ouero aua decedenti, e morti intestati, se il decedente hauerà figliuolo maschio, mà sia contenta della dote sua, se sarà maritata la nepote della dote della madre sua, e se non sarà maritata, il fratello essa sia tenuto maritare, e dotare, secondo le qualità del potere; E se il padre, ouero madre hauerà fatto testamento, e lassata alcuna cosa in detto suo testamento alla figliuola, ouero nipote, la figliuola, ouero nipote sia contenta allo relitto à lei fatto nel testamento del padre, ouero della madre, dell'auo, ouero dell'aua, e più nelli beni delli predetti non domandare,

e se

Digitized by Google

e se il padre, ouero madre, auo, ouero aua niente hauerà lasciato alla figliuola, ouero nepote nel suo testamento, la figlia, ouero nipote, se nō sarà maritata; si mariti come sopra. Aggiungemo in questo Capitolo, che se la figliuola hauerà madre, della quale figli maschi non ci fossero, morendo essa madre intestata, succeda.

TIBVRTINAE Ciuitatis.

PARTICVLA 169.

De distributione rerum intestati. Cap. 29. lib. 2.

NE post obitum eorum, qui de bonis suis non disposuerunt, & substantijs, quæstio inter posteros oriatur; statuimus, quòd si pater, vel mater, vel quis alius de recta linea ascendentium decesserit intestatus, filijs, vel filiabus, nepotibus, vel neptibus, vel alijs masculis, seu fœminis de linea directa descendentibus superstitibus, quòd filiæ, neptes, & aliæ fœminę de dicta linea descendentium si dotatæ fuerint ad successionem ascendētium nullatenùs, superstitibus masculis, admittantur, sed suis dotibus sint contentæ. Si verò dotatæ non fuerint, dotentur, & eis condecentes, & competentes dotes assignentur, secundùm conditionem personarum, & facultates bonorum, & in his solùm succedant, & contentæ sint, & vlteriùs petere non valeant, quocumque iure, titulo, siue causa, & detractis dictis dotibus mulierum, in omnibus alijs bonis residuis succedant dicti filij masculi, vel nepotes per dictam directam lineam descēdentes, vel ascendentes, prout eis de iure defertur. Si autem dictæ fœminæ viduæ remanerent, liceat eis, & possint redire ad habitandum ad domum patris, vel matris, vel aliorum ascendentium, vnà cum alijs fratribus, & condescendentibus earūdem, & ibi ali debeant, fructibus earum dotium computatis.

VALLIS PETRAE Castri in Districtu Vrbis.

PARTICVLA 170.

ANcora statuimo, & ordiniamo, che la figliuola femina essendo cacciata à dote, non possa più petere, ne domandare delle robbe del padre, e della madre, morendo il padre, e la madre senza far testamento, nè meno delle robbe delli fratelli carnali, standoci altri fratelli, ouero figli maschi de'fratelli.

VALLIS TVPINAE Terræ sub Gubernio Vmbriæ.

PARTICVLA 171.

Quòd mulier dotata à patre, matre, fratre, auo, auia, &c. sit contenta suis dotibus, & ad successionem aliquam peruenire non possit. Cap. 14.

ITem statuimus, ordinamus, & reformamus, & addimus, corrigentes Capitulum positum in Volumine Statutorum, quòd mulier dotata à patre, matre, auo, auia, proauia, proauo, seù à quolibet alio sibi attinenti vsque in tertium gradum, secundùm ius Canonicum, ex parte lineæ ascendentis, seù descendentis, siuè transuersalis, sit contenta

tenta sua dote, & ab intestato succedere non possit neque dotanti, neque alicui alio suo attinenti vsque in dictum tertium gradum computandum, vt supra, per aliquam dictarum linearum, nec etiam possit petere legitimā, vel legitimæ supplementum, nec etiam aliquod iuris remedium tàm ciuilis, quàm prætorij intētare contra aliquod testamentum dictorum suorū attinentium, vel alicuius, contra quòd de iure communi daretur ex quacumque causa tàm præteritionis, quàm non iustæ exhæredationis, quàm alia quacumque causa, & occasione, donec superuixerint masculi dicto tali decedenti attinentes descendentium; quantum verò ad lineam transuersalem vsque in dictum tertium gradum computan. vt supra de iure Canonico. Et dotata intelligatur, dummodò pro dote receperit aliquid sufficiens, idest conueniens, & congruum suæ qualitati, & conditioni; & casu, quo non habuerit in totum congruam dotem, tunc stantibus dictis masculis possit agere ad supplementum congruæ dotis contra hæredes masculos, vt suprà, non autem possit, nec valeat succedere, vt suprà; Quinimò statuimus, & ordinamus, quòd si aliqua mulier suis patri, auo, proauo fuerit superstes non dotata, & superstint filij, vel nepotes, vel pronepotes masculi lineæ dictorum patris, aui, proaui, possint dicti masculi descendentes dotare congruè dictā talem mulierem, & excludere eam à successione dictorum patris, aui, próaui, & cuiuslibet ipsorum, &c. Placet Io: B. Legatus.

VELITERNAE Ciuitatis.

PARTICVLA 172.

Quòd mulier dotata, seù dotanda non succedat. Cap. 23. lib. 2.

AD conseruandas agnationes, & familiarum dignitates, quas per masculos, non fœminas conseruari notissimum est, hac in perpetuum valitura lege sancimus, statuimus, & ordinamus, quòd mulier dotata, vel dotanda à patre, matre, auo, auia, vel alio ascendente per lineam paternam, à fratre, seù fratribus vtrinque coniūnctis, vel ex parte patris tantùm, aut à talium fratrum filijs masculis, non succedat in bonis dotantis, nec alicui ipsorum, dummodò ab vno ex prædictis competentèr dotata fuerit, vel dotetur, inspecta conditione personarum, & viribus patrimonij, ita quod sufficiat quòd vnus tantùm ex prænominatis dotauerit, seù dotare paratus sit; Et talis mulier sic dotata, aut dotanda congruentèr, excludatur, & penitùs exclusa intelligatur, & sit à successione omniū suprà nominatorum, in perpetuum, ab intestato morientium, stantibus fratribus ipsius mulieris, aut fratrum filijs masculis; quibus non superexistentibus, succedatur provt de iure. Si verò prænominati, vel aliquis ipsorum fecerit testamentum, valeat, & plenam habeat roboris firmitatem, & nihil aliud petere possit, eadem fœmina dotata, vel dotanda, aliqua causa, vel prætextu, nisi illud tantùm, quod sibi relictum esset, stantibus prænominatis masculis, vt supra aliàs forma iuris communis seruetur; & præsens statutum non habeat locum in fœminis, quæ tempore publicationis ipsius reperiuntur dotatæ, in quibus statuta antiqua locum habeant.

VETRAL-

Digitized by Google

VETRALLAE Terræ ſub Gubernio Patrimonij.

PARTICVLA 173.

Che la figliuola, ò nipote dotata non ſucceda nelli beni del padre, ò madre. Cap. 37. fol. 28.

APprobando l'antiquo Statuto della Terra di Vetralla, quale quì di parola indicamo da eſſere obſeruato; Statuimo, ſe vna figliuola, ò nipote dotata dal padre, ò madre, ò da alcuno d'eſſi, ò fratello carnale, che delli beni del padre, ò madre, ò d'alcuno d'eſſi, ò delli beni del fratello carnale per canto della perſona ſua, ò della madre d'eſſe nipote haurà hauta, e riceuuta alcuna coſa, quale ſarà delli beni di ſuo padre, ò madre, auo, ouero aua, ò veramente d'alcuno d'eſſi per ragione di ſucceſſione di chì foſſe morto ſenza teſtamento, ò debbia per ragion di giuſtitia naturale, ò d'altra legge, e falcidia, quale li legati non poſſa alcuna più nè domandare, nè hauere, mà ſia, e ſtar debba contenta della dote predetta, e di quello, che li predetti padre, e madre, auo, ouero aua li haueranno dato, conceſſo, e laſſato, nè poſsino ſuccedere alli medeſimi padre, e madre, auo, ouero aua, e le predette coſe habbino luogo ſe ſopraiueſſe vn figliuolo del medeſimo, delli beni del quale s'agitaſſe, ouero nipote del figliuol maſchio, pur che ſiano nati d'vn medemo padre, e madre; & ancora habbino loco nelle coſe paſſate, preſẽti, e da venire; Volemo ancora, che benche la figliuola, ouero nipote ſia ſtata ſolamente dotata delli beni del padre, ò delli beni della madre, ſia, & eſſer debbia contenta della ſua dote, e non poſſa nelli beni d'alcuno d'eſsi padre, e madre più ſuccedere eſſendo morti ſenza teſtamento, non oſtante, che ſia ſtata dotata ſolamente delli beni d'alcuno di eſsi, e delli beni dell'altro non habbia hauuto niente.

VIANI, Quod eſt Caſtrum B. in Diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 174.

Che non ſucceda la femina eſſendoci i maſchi della medeſima famiglia.

NEſſuna femina, ò maritata, ò nò, poſsi ſuccedere ab inteſtato ne i beni del morto aſcendente, ò deſcendente, ò traſuerſale maſchio, ò femina in qualſiuoglia grado, mentre nella parentela del defonto ſopràuiua qualche maſchio, etiam di lontano, però capace di ſuccederci; mà però ſi diano à queſti li alimenti condecenti auanti ſi mariti, ò la dote congrua, quando poi ſi maritarà dal predetto ſucceſſore maſchio, nè poſsi la detta in alcun modo dimandare legitima, ò ſupplemento di legitima, ancorche il maſchio ſucceſſore da vno, eſſa da doi lati foſſe congiunta al detto defonto, ò foſſe eſſa più propinqua, mà debba eſſer contenta della ſua dote, la qual dote con gli alimenti predetti da doi parenti, huomini da bene, da deputarſi dal Podeſtà, ſecondo la quantità de'beni, & il coſtume del Caſtello ſi debbano taſſare, e quelli doi non concordando s'aggiungerà il terzo, e la donna così dotata ſi habbia per morta in quanto alla ſucceſsione di detti beni; li beni però peruenghino alli agnati ſecondo i gradi, come diſpone il ius Ciuile, eſcluſe affatto le femine, e da queſto Statuto non s'intenda pregiudicato alle ragioni della Corte, come ſi è à baſſo eſpreſſo; Voglia-

gliamo però, che le Donne habbino quello, che li viene lasciato per testamento, e le madri, che staranno in honesta viduità, e non haueranno altro figlio dal secondo marito non preso, possino succedere al figlio defonto, secondo dispone il ius, se però hauerà ciò fatto, che deue di ragione.

VIGNANELLI Terræ B. in Distri-ctu Vrbis.

PARTICVLA 175.

Che la Donna non possa succedere ne' beni paterni, ò materni. Cap. 60.

ORdiniamo, e statuimo, che vna Donna, la quale sarà stata dotata solamente, si contenti della sua dote, e non possa succedere nelli beni del padre, ò della madre; mà se sarà dotata, volemo sia dotata secondo le ragioni ab intestato (intendendo però se il maschio discendesse dal maschio inclusiuè insino al terzo grado, da numerarsi secondo le ragioni Canoniche) e secondo le facoltà del padre suo, e la qualità della persona, secondo il parere de i due parenti prossimali, e consanguinei; li quali non ci essendo, quando sarà in età da maritarsi, volemo ancora, che donna alcuna da qualunque sarà dotata, ò da padre, ò da madre, ò da fratelli carnali, ò da altre persone, non possa addomandare più della dote sua, più che dieci ducati l'anno, per finche sarà finita di hauere detta dote, nè farla domandare da altra persona sotto la pena di 25. ducati da pagarsi da ciascheduno, che contro farà, e di applicarsi alla Camera nostra.

VILLAE PAGANICAE Sub Gubernio Spoleti.

PARTICVLA 176.

Sopra le successioni ab intestato. Cap. 14.

PErche succedono molte liti, e differenze per causa delli beni hereditarij di quelli, che senza far testamento muoiono; però volendo ouuiare, e con qualche opportuno remedio prouedere, si statuisce, & ordina, che alcuna donna dotata da padre, madre, auo, auia, fratello, zio, e da qualsiuoglia altra persona, non possa succedere ab intestato al detto dotante, ouero ad alcuna persona delle sopranominate, essendoui figliuoli maschi nel medesimo, ouero pari grado; con questo però, che detta donna debba esser dotata da quello, ch'è preferito à lei nell'heredità predetta conuenientemente, secondo lo stato, e facoltà loro, ad arbitrio di due parenti più prossimi, e non interessati, vno dalla banda del padre, e l'altro dalla banda della madre, e non essendo d'accordo, il Giudice vi debba interuenire à fare insieme con loro tal dichiaratione.

VISSII

VISSII Terræ in Prouincia Vmbriæ, habentis Gubernatorem independentem.

PARTICVLA 177.

Quòd mater ab inteſtato non ſuccedat filijs. Rubr. 35.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, & præſenti ſtatuto firmamus pro conſeruatione Cippi domus ab inteſtato morientis, qui ſuam voluntatem non valet exprimere, ſecundùm coniecturatã mentem huiuſmodi morientis, ne eius bona ad exteros, & extraneos deuoluantur; quod ſi contigerit in futurum aliquem, ſeù aliquam ab inteſtato mori ſine filijs, ſeu filiabus, relictis fratribus, vel ſororibus, vno, vel pluribus, vel matre, aut auo, ſeù auia materna dictorum filiorum, non ſuccedat dicta mater in bonis, & hæreditate dd. filiorum, ſeù filiarum, niſi in legitima tantùm debita iure naturæ, ſalua inter prædictos gradus prærogatiua, videlicèt quia primò veniat mater morientium in pupillari ætate, vel poſtea quandocumque ab inteſtato ſine filijs; deindè paritèr auus, & auia materna, ſi ambo extarent, aliàs ſuperuiuens ſolus; & prædicta locum habeant ſi ſuperſint alij conſanguinei dd. filiorum, ſeù filiarum ex latere paterno vſque in ſecundum gradũ conſanguinitatis, ſecundùm connumerationem Canonici iuris; & præſens ſtatutum intelligatur, & locum habere volumus in morientibus ab inteſtato poſt publicationem præſentis Statuti.

Item, quòd maritus lucretur quartam partem dotis, & omnium aliorum bonorum, vndecumque aduentorũ vxoris in matrimonio decedentis ſine filijs, nec de prædictis dote, & bonis ex teſtamento, vel ab inteſtato plus habere poſſit; de alia verò quarta parte dd. dotis, & bonorum, vxor poſsit teſtari pro libito voluntatis ſuæ; reſeruato tamen, quod non debeat, nec poſsit eam relinquere, nec legare marito, & viro ſuo. Et ſi eam dicto eius viro, & marito relinqueret, ſeù legaret, non teneat; Aliæ verò duæ quartæ deueniant, & deuenire debeant ad Cippum domus.

Item quòd vxore prædecedente in matrimonio ſuperſtitibus filijs, ſi dicti filij decederent in pupillari ætate ſine filijs, dimidia bonorum dictæ vxoris præmortuæ reuertantur, & reuerti debeant ad Cippum domus, ſtantibus conſanguineis in ſecundo gradu.

Item quòd dotatæ mulieres per patrem, fratrem, ſororem, auum, vel auiam paternos, non ſuccedant ab inteſtato huiuſmodi patri, vel matri, ſorori, vel fratri, auo, vel auiæ, ſi huiuſmodi pates, vel mater, frater, vel ſoror, auus, vel auia decederent alijs filijs ſuperſtitibus maſculis, dummodò dictæ mulieres ſint dotatæ à quocumque prædictorum, non poſſint ſuccedere ſupradictis dotantibus, nec etiam alijs non dotantibus de ſupradictis nominatis in dicto Statuto; & ſi decederent ſuperſtitibus filiabus fœminis, quòd dictæ filiæ fœminæ dotentur æquali dote; & cætera bona diuidantur inter eos, ſi natæ ſunt ex eodem matrimonio, de quo nata eſt dicta mulier dotata. Dictæ verò mulieres dotatæ ad dictam ſucceſsionem prædictorum venire volentes non audiantur; Et ſi in iudicio cõtra prædictos egerint, petendo ipſorum hæreditatem, vel partem hæreditatis qualitercumque, dictæ mulieres, & earum procuratores eijciantur; & nihilominùs mulieres prædictæ condemnentur in 25. libras denariorum, & prædicti Rectores prædicta obſeruent, & obſeruari faciant ad pœnam 50. librarum denariorum.

Digitized by Google

VITERBIENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 178.

Quòd mulier nupta à patre, vel fratre ab eis præsumatur dotata, & sit contenta de dote, & relicto sibi facto, & dato. Rubr. 70. lib. 2.

MVlier nupta à patre, vel à fratre, ab eis præsumatur dotata, & mulier nupta, vel non nupta, & descendentes ab ea per lineam fœmininam, patri, vel matri, vel auo, vel auiæ, vel patruo, vel fratri, vel alicui ipsorum, non succedant ab intestato existente masculo ex linea masculina, vno, aut pluribus, ex qua ipsa mulier descendat; sed maritetur, & dotetur arbitrio trium propinquorum proximiorum ex parte patris si extarent, & si non extarent ex parte matris, secundùm conditionem personæ, & facultatum pondus, ac Vrbis nostræ consuetudinem; & vnica dote sit contenta, ex quibuscumque bonis processerit; & si maritare se nollet, vel aliam viam vellet eligere, habeat tantum, & non plus, quantum haberet illa, quæ maritatur; & si pater ei reliquerit dotem, relicto patris sit contenta, & plus petere non possit in hæreditate paterna, vel materna, si sint fratres ex vtroque latere coniuncti; & si non sint fratres ex vtroque latere coniuncti, cum consanguineis in paterna hæreditate mulier non succedat; si verò filij masculus, & fœmina sint ex diuersis matrimonijs nati, quòd filia fœmina succedat cum fratre ex altero matrimonio nato in dote, & bonis maternis; Verumtamen si contingat talem fratrem, qui sororem à dictis bonis exclusit, mori sine filijs legitimis, & naturalibus, etiam viuente tali sorore exclusa, quòd tunc in tali casu illa pars, à qua fuit talis soror exclusa reuertatur, sine diminutione, ipso iure, ad talem sororem exclusam, ac si à dicta parte numquam fuisset exclusa.

Eiusdem Statuti.

Quòd mulier habens filios, vel filias nō possit testari, codicillari, nec aliquem contractum facere extrà personas filiorum. Rub. 74.

STatuimus, & ordinamus, quòd mulier habens filios, vel filias laicos, filium, vel filiam ex filio laico, & maximè ex diuersis matrimonijs procreatos, non possit testari, codicillari, nec aliquem contractum facere extrà personas filiorum, & filios suos de suis dotibus, & bonis priuare, nisi tantummodò pro anima sua decem libras papalinorū pro centenario relinquere; quòd si contrafacere tentauerit, vel ad actum contrafaciendi deuenerit, tunc tale testamentum, codicilli, & quiuis contractus sint nullius efficaciæ, vel valoris; & nihilominùs talem cōtrafacientem, seù contrafacere attentantem inhabilem reddimus quoad illud, & vtens puniatur in ducentis libris denariorū, quoque denunciante; Possit tamen mulier habens filios super bonis suis, & liberorum contrahere, & de eis, vel ea vendere, obligare, causa necessaria, & vtili interueniente; quæ causa probetur per duos consanguineos liberorum proximiores, coram Iudice Causarum Ciuiliū Ciuitatis Viterbij; Quæ venditio, & obligatio valeat, & teneat, nullo statuto in cōtrarium obstante; Et quilibet filiorum masculorum, vel nepotum ex filio natorum habeat, & habere debeat in bonis talis mulieris suā virilem, & æqualem portionem, non obstante testamento, codicillo, vel quouis alio contractu per talem mulierem facto; Et decedentibus filijs suis masculis, vel nepotibus ex masculis, tunc filiæ fœminæ in dote, & bonis maternis earum obtineant, & percipiant virilem,

Digitized by Google

rilem, & æqualem portionem; Et prædicta locum non habeant in filijs, vel filiabus, seù nepotibus, qui, vel quæ malè tractauerint, vel tractant matrem, vel auiam, contrà reuerentiam filialem; & quilibet filiorum, & filiarum, etiam si sit nobilis, possit bona materna, vel auiæ, & etiam bona obligata pro dotibus ipsarum, sua propria authoritate, sine pœna legis, & Curiæ, intrare, & possessionem capere, & vendere, quoque possidente, præscriptione temporis non obstante; Et hæc locum habeãt in præteritis, præsentibus, & futuris, quoquo capitulo supra, vel infra posito non obstante, vel verbis derogatorijs in contrarium loquentibus, suprà, vel infrà positis, dummodò locum habeant in Ciuibus Viterbien. & mulier habens filios, vel filias possit facere refutationem Instrumenti, & curam refutationis suo debitori de denarijs per eam mutuatis, vel depositis stari in iudicio, procuratorem, seù procuratores constituere, locare ad modicum tempus, de pensionibus, redditibus, & prouentibus bonorum suorum, & etiam de relictis, & legatis ipsi mulieri factis refutationem facere, societatem, seù societates contrahere, & omnes, & singulos contractus facere, & celebrare, qui non sint, nèc redundent in filiorum præiudicium, nec nepotum ex filio natorum; & idem intelligatur in muliere carente liberis, habente fratrem, seù fratres carnales, seù filios fratris, seù fratrum carnalium, quæ in prædictis casibus liberè contrahere possit, dummodò dictis fratribus, seù nepotibus ex fratribus non præiudicet; Et quod mulier habens filios possit dotem suã repetere ab hæredibus mariti, vel alijs obligatis ad restitutionem dictæ dotis satisfaciendæ, secundùm formam Statuti, quod incipit soluto matrimonio, & super bonis sibi obligatis pro dote, & donatione propter nuptias, & iura sibi competentia contra hæredes mariti, in bonis sibi obligatis pro dote, cedere, & talis cessio iuris valeat, & teneat, & quòd pro tempore restitutionis, si talis mulier habeat filios, vel filias, vel filium, vel filiam ex filio, talis dos deponi debeat penès idoneam personam tenendam per eam, donec aliqua possessio, seù possessiones emantur de ipsa dote conseruanda pro filijs natis, & nasciturís; Et quia Statutum ipsum factum est in fauorem filiorum masculorum mulieris, statuimus, quòd non prosit nisi filijs masculis tantùm, in quorum fauorem factum est dictum Statutum; & iura habentibus ab eis; & nihilominùs mulier, quæ contraxerit non seruata forma præsentis Statuti, non possit conueniri, nec possit cõpelli prætextu obligationis, siuè promissionis, vel præstiti iuramenti per eam, & opponens non audiatur, & incurrat pœnam decem librarum papalinarum Communi Viterbij applicandarum; Et quòd nulla mulier nupta, vel non nupta habens fratrem, seù fratres carnales, vel filios fratris carnalis, vel fratrum carnalium, possit testari, codicillari, vel causa mortis donare, vel aliquem contractum, vel distractum facere sine præsentia, & consensu eorumdem: Possit tamen contrahere causa necessaria, & vtili interueniente, secùndùm quod dictum est suprà in muliere habente filios, & si secùs fieret, vel fieri tentaretur, non teneat ipso iure, non obstante aliquo Capitulo Statuti suprà, vel infrà posito, & ipsam mulierem inhabilitamus, & inhabilem reddimus, quoad illum contractum, vel distractum; codicillos, vel testamentum, quæ ausa fuerit attentare contra præsentem dispositionem, & quod tali instrumento puniatur in ducentis libris denariorum papalium; Possit tamen dicta mulier de dote, & bonis suis relinquere pro anima sua decem libras tantùm denariorum papalinorum pro centenario. Et prædictæ mulieri ab intestato succedant, & ad eius successionem vocentur, siuè fecerit testamentum contrà formam prędictam, siuè nullum fecerit, fratres carnales vnus, vel plures, seù fratris filij vnus, vel plures ex fratre præmortuo pro æquali, non autem fœminæ, quibus fratribus, seù fratrum filijs masculis non extantibus locum habeat successio secundùm formam iuris ciuilis.

VRBI-

VRBINATENSIS Ciuitatis.

PARTICVLA 179.

De exclusione fœminarum stantibus masculis. par.6. fol. 56.

DEcernimus, & sancimus, quòd fœminæ quorumcumque locorum totius nostri Status dotatæ ab auo, auia, patre, matre, vel à fratre, à quocumque, vel ab altero ipsorum, donec, & quovsque masculi superfuerint per lineam directam descendentes in infinitum ab intestato succedere non possint, nec agere ad ius aliquod legitimæ, vel eius supplementi, aut congruæ dotis, &c.

Vide pleniùs sub particula 32. versic. Nos Guidobaldus, vbi huiusmodi decreta sunt per extensum impressa, agendo de Statuto Callij.

VRBIS ROMAE

PARTICVLA 180.

De successionibus ab intestato. Cap. 145. lib. 1.

SI quis decesserit intestatus, relictis filijs masculis, seù filio, vel nepote ex filio masculo sibi præmortuo, & superstitibus filiabus fœminis, vna, vel pluribus, maritatis, & dotatis, ipsæ filiæ fœminæ nuptę in aliquo non succedant patri, sed sint contentæ dotibus pro eis datis; Si verò dictæ filiæ fœminæ peruenerint ad viduitatem, tunc reuertantur cum dote, & fructibus dotis ad domum paternam, si voluerint, & habeant de bonis paternis in eadem domo congrua alimenta, secundùm facultatem, & potentiam domus; fructus tamen dotis, dum alimētantur in domo paterna, debeant esse fratrum, seù hæredum patris, & quod dictum est de filiabus, intelligatur de neptibus natis ex filijs, seù filiabus maritatis, & dotatis; Et idem iuris esse volumus in filiabus, & neptibus non maritatis, nec dotatis, quibus non est constituta dos per patrem, vel auum in sua vltima voluntate, dummodò frater germanus, siuè patruus sit paratus cum effectu dotare sororem, seù neptē ipsam de paragio, secundùm conditionem illorum de domo sua, & facultatem patrimonij, alioqui succedant dictæ mulieres cum masculis, provt iura disponunt. Quæ filiæ, vel neptes ab vna ex prædictis personis sit parata eas dotare in casibus supradictis, nec matri, nec auiæ ab intestato succedant.

EIVSDEM VRBIS

PARTICVLA 181.

De successione fratrum. Cap. 146. lib. 1.

DEfuncto fratri sine filijs ab intestato germani fratres, tàm vtrinque coniuncti, quàm ex patre tantùm, illorumque filij masculi in stirpes simul succedant, exclusa matre, præterquam à legitima, & ij, siuè omnes succedant, siuè ipsorum aliquis excludant etiam sorores, & amitas, etiam vtrinque coniunctas respectiuè, dummodò dictæ sorores, & amitæ congruè dotatæ existant, vel eas fratres, & nepotes similitèr congruè dotare parati sint. In illius autem bonis maternis succedant, provt ius commune disponit.

VRBIS

Digitized by Google

VRBISALIAE Terræ sub Gubernio Maceratæ.

PARTICVLA 182.

Quòd mulieres dotatæ non ſuccedant in hæreditatæ. Rubr. 26. lib. 2.

HOc edicto decernimus, & firmitèr ordinamus, quòd filiæ, neptes, & deinceps ſingulæ mulieres deſcendentes, dotatæ, ſeù nuptæ de bonis patris, matris, aui paterni, vel materni, & ſimiliũ deinceps aſcendentium, vel alicuius eorum, vel ipſarum mulierum nuptarum, ſeù dotatarum, filij, vel filiæ, & ex ipſis mulieribus deſcendentes, nullo modo poſſint ad bona maritantis, ſeù dotantis parentis, ſeù aſcendentis decedentis ab inteſtato, vltrà ſibi datam promiſſionem, vel relictam dotem, aliquem habere ab inteſtato regreſſum, ſeù recurſum, ad ſucceſſionem ab inteſtato venire in totum, vel in partem bonorum, ſeù hæreditatis parentis, ſeù aſcendentis dotantis, ſeù nuptui tradentis; ſiquidem ex ipſo patre, matre, vel ſimili parente, & aſcendente dotante, vel maritante extiterint, vel ſuperuixerint, vel nepotes ex filio maſculo, aut pronepotes, & deinceps, ſeù ex vno, vel etiam pluribus; Et intelligatur talis deſcendens mulier dotata, ſeù maritata de bonis huiuſmodi aſcendentis parentis, & ab ipſo, ſi dos pro ea, vel pro matrimonio contracto, vel contrahendo cum ea extiterit data, promiſſa, conuenta, vel in vltima voluntate relicta, ſeù legata, & quibuſcumque modis, vel verbis pollicita, vel numerata, ſiuè in quantitate, ſiuè in ſpecie talis dos conſtiterit, vel fuerit conſtituta, & in quacumque, vel in quãtacumque quantitate, vel ſpecie; Nec ad talem ab inteſtato ſuccesſionem tales dotatæ mulieres, vel aliqua ipſarum aliquatenùs audiantur, vel admittantur; ſed potiùs repellantur, & eſſe, & ſtare contentæ tali dote eis, vel alteri earum promiſſa, data, vel relicta modis omnibus compellantur, & teneantur, præcisè vigore præſentis ordinamenti, non obſtante, quòd eis, vel alteri earum deficeret, & minùs adeſſet in legitima portione iure naturæ debita; Quæ quidem portio in tali caſu ex ipſa dote data, promiſſa, vel relicta, & ex præſenti lege ipſo iure, & facto intelligatur, habeatur, & præſumatur perfecta, plena, & omni ſupplemento completa, nec ad aliud ſupplementum, vel augumentum agi poſſit ſuprà dictam dotem, ſed ipſa dote, vt dictum eſt, tales mulieres teneantur, & debeant eſſe contentæ, iure contrario non obſtante. Et nulla talis mulier audeat, vel poſſit contra prædicta agere, impugnare, vel ius prætendere, & ſi ſecùs fecerit, non audiatur, & ipſo facto à iure ſuo cadat, & cecidiſse intelligatur, & nihilominùs in libris 500. denar: vſualium puniatur. Vbi verò tali parenti, vel aſcendenti, dotanti, vel maritanti, ſeù dotem promittenti, vel, vt dictum eſt, relinquenti, ab inteſtato decedenti, non ſuperfuerit maſculus, vel ex filio maſculo nepos, & deinceps, ſed tantùm aliqua filia, vel neptis maritata, vel non, tunc aliæ maritatæ filiæ, vel etiam dotatæ, poſſint, & debeant ab inteſtato ſuccesſionem, vnà cum alijs filiabus, vel neptibus obtinere, & ei ab inteſtato ſuccedere, vnà cum alijs conferendo, & contribuendo ſuam dotem, quam receperat vnà cum alijs cohæredibus; ſaluo ſemper legitimo teſtamento, vel alia vltima voluntate patris, vel matris, & ſimilis parentis, ſeù aſcendentis; ſiquidem alijs legitimis modis prouiderit, dote data, vel promiſſa non obſtante; & prædicta omnia, & ſingula locum habeant, & obſeruari debeant in præſentibus, & futuris.

Eiuſ-

Digitized by Google

Eiuſdem Statuti.

Quòd Agnati maſculi præferantur cognatis, & fœminis in ſucceſſionibus ab inteſtato morientium propriè, vel impropriè.

QVoniam plerumque homines morte præuenti, vel alio caſu ſuorum bonorum, & hæreditatis diſpoſitionem, & ordinationem facere nequeunt; Idcircò communi hominum decedentium voluntati adhærētes, hac perpetua lege in fauorem agnationis edita, decernimus, & ordinamus, quòd extantibus, ſeù ſuperuiuentibus agnatis maſculis, vno, vel pluribus, vſque in tertium gradum incluſiuè, computandum de iure ciuili, alicui perſonæ morienti ab inteſtato propriè, vel impropriè, ſiuè ſint dicti agnati ſuperuiuentes vnus, vel plures de linea aſcendentium, ſiuè deſcendentium, ſiuè tranſuerſalium, vel de qualibet ipſarum fœminæ, vna, vel plures cuiuſcumque gradus, proximitatis, & conditionis, & omnes cognati maſculi, vel fœminæ, vnus, ſeù vna, vel plures ſimilitèr cuiuſcumque gradus, proximitatis, & conditionis, ſiuè ſint dictæ perſonæ de linea aſcendentium, ſiuè deſcendentium, ſiuè tranſuerſalium, & cuiuslibet earum deſcendentium, & tranſuerſalium, deſcendentes maſculi, vel fœminæ, vnus, ſeù vna, vel plures eidem ſic decedenti ab inteſtato propriè, vel impropriè non ſuccedant, nec ſuccedere quoquo modo poſſint, aut ad eius ſucceſſionem venire, ſed penitùs authoritate præſentis ordinamenti prædictæ perſonæ, vna, vel plures, & quælibet earum intelligantur, & ſint ipſo iure perpetuò excluſæ à iure ſuccedendi dicto, ſic morienti ab inteſtato, & ipſi ſoli ſuperuiuentes agnati, vnus, vel plures, ſecundùm gradus prærogatiuam, admittantur ad huiuſmodi morientis ab inteſtato ſucceſſionem, & ſuccedere poſſint, ac debeant, dummodò velint omnes, vel alter eorum, aliàs ius cōmune ſeruetur, aliquo iure prædictis, vel alicui eorum contrario non obſtante; Excipimus tamen à prædictis, & quolibet prædictorum, quòd vbicumque aliàs de iure communi, ſecundùm caſum occurrentē, alicui perſonæ de prædictis ſuprà excluſis ad minùs deberetur legitima integra de bonis, & hæreditate ſic morientis ab inteſtato, nec poſſet dicta perſona ea legitima ab ipſo moriente aliquo quæſito colore priuari, etiam per expreſſam voluntatem in ſolemni teſtamento declaratam, quòd eo caſu dicta talis perſona vſque ad legitimam tantùm incluſiuè, & non ad plus admittatur ad ſucceſſionem perſonæ ſic decedentis ab inteſtato propriè, vel impropriè, vnà cum dictis agnatis, vel ipſorum altero. Per prædicta tamen, vel aliquod prædictorum, non intendimus derogare caſibus comprehenſis in ſtatuto ſuprapoſito ſub rubr: *Quòd filiæ, ſeù neptes dotatæ, &c.* vſque ad verſiculum: *vbi verò tali parenti*; Quinimò volumus dictum ſtatutum in dictis caſibus, & quolibet eorum in viridi obſeruantia permanere, & præſenti ordinamento anteferri; Et ne noſtra lex aliquid diſſonū æquitati videatur continere, ſtatuimus, quòd in ſucceſsione ſororis morientis ab inteſtato propriè, vel impropriè, quantùm ad fratrem, ſeù fratres, & cuiuslibet eorum deſcendentes maſculos, & in ſucceſſione filiæ fratris, ſic morientis, vt ſuprà, quantum ad patruum, ſeù patruos, & cuiuslibet eorum deſcendentes maſculos iura communia obſeruentur, præmiſsis non obſtantibus. Huic etiam legi, præmiſſa limitantes, addendum fore cenſuimus, quòd ſi contingeret aliquem mori ab inteſtato, ſuperſtitibus ex ſe, & ex ſuis deſcendentibus maſculis, vel ex altero tribus fœminis legitimis, vel pluribus, & nullo agnato, ſeù agnatis maſculis de linea aſcendentium, vel deſcendentium, ſed tantùm tranſuerſalium infrà tertium gradum, vt ſuprà, quòd dictæ fœminæ admittantur ad ſucceſſionem ſic morientis ab inteſtato, & ei ſuccedere poſſint pro virilibus portionibus vnà cum ſuperſtite agnato, vel agnatis, ſi ipſæ velint, & hanc viam elegerint, præmiſſis huic caſui

non

non obſtantibus; & nulla perſona de ſupradictis excluſis à iure ſuccedendi, deſcendentibus ab inteſtato, in totum, vel in partem audeat, vel poſſit contra prædicta, vel aliquid prædictorum agere, impugnare, vel ius pætendere, & ſi ſecus fecerit, non audiatur, & ipſo facto à iure ſuo cadat, & cecidiſſe intelligatur, authoritate pręſentis ſtatuti, & nihilominus in libris 500. denar: puniatur.

VRBIS VETERIS. aliàs VRBEVETANÆ Ciuitatis.

PARTICVLA 183.

Ex rubr. 56.

NVlla mulier dotata, vel dotanda ſuccedat in bonis patris, nec matris, ſi ſuperſunt fratres carnales ex vtroque parente; Item quod nulla mulier dotata, nec dotanda ſuccedat in bonis patris, ſtantibus fratribus ex parte patris: Et hoc locum habeat quando talis mulier eſt dotata, vel dotanda de bonis patris: Si verò dotata eſſet ab extraneo, non contemplatione patris, ſuccedat in legitima; ſed ſi qua mulier deceſſerit inteſtata, relictis filijs, vel filiabus ex diuerſis matrimonijs, dicti filij, & filiæ ſuccedant in capita pro æquali portione, ſublata qualibet differentia ſexus: Et quod dictum eſt de filijs, & filiabus, intelligatur de nepotibus, & deſcendentibus; fratres autem teneantur dotare ſorores, vel ſororem, cum ætatem exceſſerint treſdecim annorum, vel dent eis partem, quotieſcumque maritentur; & ſi nollent dare, poſſint petere partem; & ſi dictæ ſorores non fuerint maritatæ à dictis fratribns, antèquàm ætatem perfecerint 15. annorum, liceat proximioribus conſanguineis, ex tunc eam, vel eas maritare de dicta parte ei, vel eis contingente de bonis patris ſui; & quidquid dicti conſanguinei fecerint ſuper his, ratum ſit, & firmum, & nullatenus retractetur, non obſtante aliquo capitulo in contrarium diſponente, & hoc locum habeat in præteritis, & futuris; & omnia prædicta locum habeant ſi prædeceſſerit inteſtatus, in filijs legitimis, & naturalibus; ſi extant naturales legitimi in legitimis tantùm, & etiam in Ciuibus, & Comitatiuis Vrbeuetanis, & talis ſoror non poſſit cedere iura ſua, quæ habet in bonis patris, vel matris alicui, & ſi concederet, non valeat ipſo iure; ſi verò pater quantitatem dotis declarauerit inſtrumento, hæres patris dictam dotem declaratam mulieri dare integrè teneatur; & ſi hęredes eam non maritauerint cum ipſa dote, proximiores conſanguinei poſſint ipſam pro illa quantitate maritare; vt ſuperius dictum eſt.

VVLSINII aliàs BOLSENI. Terrę in Diſtrictu Vrbis.

PARTICVLA 184.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. cap. 42.

NE in futurum dubitari contingat de hæreditatibus ab inteſtato morientium circa prærogatiuam in ſuccedendo; ſtatuimus, & ordinamus, quòd prima cauſa ſucceſſionis ab inteſtato ſit deſcendentium maſculorum, vt filij, & ſucceſſiuè alij deſcendentes maſculi morienti ab inteſtato ſuccedant excluſis filiabus, & alijs fœminis deſcendentibus, dotatis tamen, vel dotandis, vt ſuprà capitulo præcedenti diſpoſuimus.

Si autem nulli filij, aut deſcendentes maſculi fuerint, ſuccedant filiæ, & aliæ fœminæ deſcendentes

Et deficientibus filijs, & filiabus, & alijs descendentibus, & superstites sint tantùm ascendentes, succedant ascendentes, secundum gradus prerogatiuam de iure communi; vbi autem concurrant fratres, aut filij fratrum morientis, succedant omnes, secundum iuris communis dispositionem.

Si autem defierint omnes descendentes, & ascendentes, fratri morienti, fratres, & fratrum filij masculi, provt de iure communi disponitur, succedant, & frater ex vtroque parente coniunctus preferatur fratri ex altero tantùm parente coniuncto, secundum ordinationem iuris communis, exclusis tantùm similiter sororibus fœminis dotatis, vel dotandis, vt supra; Quas sorores excludendas esse hoc casu intelligimns vbi frater succedens fratri morienti erit ex parte patris, & matris coniunctus, vel ex parte patris tantùm, quia si frater erit ex parte matris tantum coniunctus, & soror sit ex vtroque parente coniuncta, sororem præferri volumus.

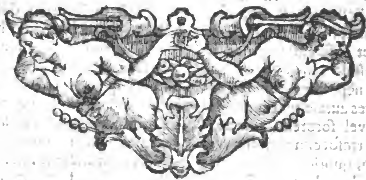
Sed si frater moriatur, nullis extantibus fratribus, sed superstitibns sororibus, & fratrum filijs masculis, dicti filij, fratrum masculi succedant masculis in totum dictis exclusis sororibus morientis.

Si autem nulli filij fratrum masculi supersint, sed filiæ dictorum fratrum fœminę superstites sint, nec non dictæ sorores morientis, æqualiter succedant in capita, & non in stirpes.

In cæteris iuris communis dispositionem, & conditionem volumus in successionibus obseruari.

MONITIO AD LECTOREM.

Si qui errores, & periodorum dissonantiæ in huiusmodi particularum impressionem irrepsisse noscantur, id adscribendum est, vel rudi, & ineleganti eloquutioni antiquorum temporum, quibus talia statuta condita fuere; vel transcriptorum incuria, qui prædictas particulas à suis originalibus incorrectè, & mendosè exemplarunt. Cæterum non ista solùm sunt statuta, quæ vigent in Statu Ecclesiastico super fæminarum exclusione, sed pleraque alia reperiuntur, quæ hic non fuerunt apposita; quia mens & finis Authoris non fuit omnia statuta colligere, sed tantummodò aliqua ex eis adnotare, ad ostendendum vniuersalem morem huius Dominij repellendi à successionibus intestatis fæminas propter masculos.

PAR-

PARTICULÆ STATVTORVM, ET LEGVM

Excludentium ab inteſtatis Succeſſionibus Fœminas propter Maſculos, in Ciuitatibus, & Ditionibus Italię, extrà Statum Eccleſiaſticum.

Ordine Alphabætico diſpoſitæ.

ARETINAE. Ciuitatis.

PARTICVLA I.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. Lib. 2. Rubr. 64.

FILIAE fœminæ, vel deſcendentes ab eis ad ſucceſſionem Patris, aui, vel Proaui ab inteſtato defuncti nõ veniant, exiſtentibus filijs, vel filio, ſiue liberis maſculis per maſculinam lineam ex defuncto: Non exiſtentibus verò filijs maſculis, vt ſuprà, filiæ fœminę vna, vel plures, aut ab eis deſcendentes ſuccedant patri, auo, proauo in duabus tertijs partibus tantùm hæreditatis, & non vltra: In alia verò ſuccedat frater perſonæ defunctæ, de cuius hæreditate agitur, vtrinque coniunctus, vel ex latere patris tantùm, vnus, vel plures ſi extant, ſin autem filij maſculi ipſorum. Hoc declarato, quod exiſtentibus fratre, vel fratribus, qui vt ſupra ſuccederent, & ex alio fratre, vel fratribus, qui vt ſupra ſuccederent, & ex alio fratre, vel fratribus filio, ſeu filijs, ſuccedat vna cum patruo, vel patruis in ſtirpes, & non in capita. Defuncta verò matre, auia, vel proauia ab inteſtato non ſuccedant fœminæ, vel deſcendentes ab eis, maximè fœminæ, maſculo, vel maſculis exiſtentibus ex eadem; Et in quolibet caſuum prędictorum, in quo fœminæ in totum excluderentur, debeant congruè dotari, ſecundum facultatem patrimonij, & perſonarum qualitatem, ſi do-

Digitized by Google

si dotatæ non sint, & omninò alimentari etiam congruè per excludentem, donec nupserint, & matrimonium consummauerint, & si maritari, vel dotari nollent, sed aliam vitam honestam, vel in domo patris, vel fratris, vel plurium cum ipsis habitare, pater vel frater, si voluerit ipsa, congruam eidem portionem asignare debeat, secundum facultatem patrimonij, & conditionem personarum, cui assignationi stare debeat tacita, & contenta, & si non subesset iusta, vel rationabilis causa, quæ ipsam rationabiliter excusaret, teneatur talis mulier cum patre, vel fratribus habitare; & si non dotarentur, vel alia congrua portio non assignaretur, possint ipsæ fęminæ conuenire debitores hæreditatis, & petere, & consequi bona hæreditaria, donec congruam dotem, vel congruam portionem fuerint consecutæ, non obstante aliqua obligatione, seù alienatione de bonis hæreditarijs facta, sufficiat tamen in qvolibet prædictorum, & infrascriptorum casuum, quod sit congruè dotata à quocumque, etiam à se ipsa, quamuis de bonis illius, à cuius hæreditate excluditur non sit dotata, & vltrà consequi non possit vllo modo. Quæ dos, vel portio congrua declarari debeat per duos proximiores coniunctos, & quatuor ex Rectoribus Fraternitatis pro confidatis datos, vel quatnor ex dictis sex, infrà decem dies à die electionis, quorum declarationi omninò stetur, appellatione, ac reclamatione remota. Mater insuper ad successionem filij, vel filiæ, vel descendentium ex eis ab intestato decedentium non admittatur, existente fratre, vel sorore defuncti, vel defunctæ vtrinque coniuncto, vel ex latere patris tantùm, vel filijs ipsorum, vel patruo: possit tamen mater exclusa de bonis talis defuncti habere, & percipere alimenta, si non haberet, vnde se commodè sustentaret. Non existentibus autem prædictis, & existentibus fratre patruele, vel patruo magno vno, vel pluribus personæ defunctæ, succedat tantùm ipsa mater, si vidua reperiatur, in quarta parte bonorum, deducto tamen ære alieno, & plus petere non possit: declarantes, quod in residuo succedant simul frater patruelis, & patruus magnus vnus, vel plures: Fratre verò, vel sorore defuncto, vel defunctis ab intestato, sorores, vel earum descendentes ad ipsius successionem non veniant, superstite fratre, vel fratribus vtrinque coniunctis, vel saltem ex linea paterna, seù filijs masculis ipsorum, sed ipsæ sorores, si congruè non sint dotatæ, dotari debeant, vt superiùs dictum est: Et si prædicti non extarent, sed extaret patruus, vel patrui personæ defunctæ, succedant ipsæ sorores, vel earum descendentes in dimidia tantùm hæreditatis: & possint semper sorores in casibus, in quibus in totum excluduntur sine filijs tamen ipsarum, & quod est dictum supra de filijs, vel filiabus, & ab eis descendentibus fratribus, patruis, fratribus patruelibus, & alijs, intelligatur legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio natis, & filij, seù nepotes, vel alij succedentes ad intestato, quando sunt fęminæ vna, vel plures, quæ dotari debeant de bonis defuncti, secundum formam præsentis capituli, teneantur, & debeant manu publici Notarij, & fideliter infrà mensem à die mortis dicti defuncti, etiam si requisiti non fuerint, inuentarium facere de omnibus bonis dicti defuncti, cui succedunt, & fœminę excluduntur, ne fęminæ prædictæ possint de prædictis in aliquo defraudari, vel decipi vllo modo, aliàs non faciens teneatur ad congruam dotem in duplo ei, quam dotare teneretur, si dotari non deberet, vt supra dictum est, soluat eidem fęminæ pro pœna ad instar congruæ dotis, & nihilominus etiam si requisiti non fuerint ad petitionem dictarum fęminarum ad dictum inuentarium faciendum compellantur: & quilibet intelligatur intestatus, vel ab intestato decedere, vel decessisse, qui nullum fecit testamentum, etiam si talis sit, qui testamentum facere non potuerit, & sufficiat mortem probari per librum Fraternitatis nostræ Sanctę Marię Misericordię, in quo ferè omnes mortui describi consueuerunt.

Natis

Digitized by Google

Natis quoque ex quocumque illicito coitu succedant proximiores, ac si nati essent ex legitimo coitu, non tamen eos, qui generauerunt comprehendi, aut vocari volumus. Saluo quod hoc capitulum non vindicet sibi locum, nec possit in aliquo derogare capitulo supradicto de successione libellaria, ipsumque capitulum supradictum in omnibus libellarijs obseruetur.

BARENSIS.

Consuetudo, quę viget penè in tota illa Prouincia, desumpta ex legibus Longobardorum.

PARTICVLA 2.

Rubr. *si à Patre dos promittatur, ad quid teneatur hæres* §. Cum Pater.

CVM Pater dotem pro filia promiserit inter viuos, si obligationis tempore vsque ad quartam, seù septimam pro numero sponderit liberorum, licet posteà, adeò labatur facultatibus, quòd promissum excedit legitimam patre viuo, tàm ab ipso, quàm à fideiussoribus solidus extorquetur. Eo verò mortuo, nec hęredes, nec fideiussor vltrà legitimam conueniuntur, nisi post obligationem adeò facultatibus creuerit, vel ad meliorem fortunam peruenerit, vt litis tempore quod promiserit non excedat. Nam tunc vniuersæ dotis petitio incolumis perseuerat, sed si vltrà quàm lege permittitur dotis causa obligatur, & solutum fuerit, nulla de eo ab hæredibus petitio reseruatur.

Sed si in vltimis voluntatibus dotem pater, plusquàm portio sit, siue quantitas, vltrà legitimam dereliquit, hæredes quod excedit legitimam non præstabunt. At cum mater alicuius marito dotanti filiam de Pirricchio suo dare officio concesserit pietatis, renuente etiam filio, donatio rata erit.

Vide etiam Vincentium Maxillam ad consuetudines Barenses tit. de iure Dotium. §. Dos à patre.

FLORENTINAE. Ciuiatis.

PARTICVLA 3.

Rubr. 130. *Lib.* 2.

NVLLA mulier possit ab intestato succedere filijs, vel filiabus defunctis; existente ex defuncta persona aliquo filio, nepote, vel pronepote naturali, & legitimo, vel Patre, auo paterno, vel patruo, vel fratre, vel sorore, aut nepote ex fratre carnali, possit tamen talis mulier exclusa de bonis talis defuncti habere, & percipere alimenta, si non haberet aliundè se congruè substentare. Si tamen talis persona decesserit, non existente aliquo ex prædictis excludentibus mulierem, scilicet existentibus alijs agnatis masculis infra octauum gradum, possit talis mulier succedere ab intestato filio suo, vel filiæ in quarta parte bonorum, præterquàm in domibus, & casamentis, dummodò ipsa quarta pars non excedat quantitatem librarum quingentarum Floreñ, quæ quarta intelligatur deducto ære alieno. Et plus petere non possit, & si in bonis talis defuncti non extarent nisi domus, & casamenta, tunc habeat extimationem, vsque ad dictam quartam partem, & non plus, non excedentem dictas quingentas libras, vt suprà. Et totum, quod dictum est de matre suprà, locum habeat etiam in auia, & in omnibus, & singulis attinentibus, vel coniunctis ciui-

Digitized by Google

ciuilibus tàm mari, quàm fœminæ descendentibus per lineam maternam, seu ex latere matris suæ, salua gradus prærogatiua, tàm inter eos coniunctos ex latere matris, quàm etiam inter agnatos, seu de stirpe ex linea masculina decedenti.

Et nulla mulier, vel eius filij; vel filię succedere possint alicui fratri dictę mulieris ab intestato, si dicto eius fratri filius, vel filij, filia, vel filiæ, nepos, vel nepotes ex eis, frater, aut fratres, filius, aut filij, masculus, aut masculi ex dicto fratre, vel fratribus, vel Patruus, qui frater, vel filij, siuè nepotes, vel Patrus sint ex legitimo matrimonio nati, saluo quod si talis mulier exclusa à successione prædicta vidua remaneret; possit redire, & stare in domo talis fratris, vel alterius excludentis eam absque filijs ipsius mulieris. Et nulla mulier, nec etiam natus ex linea fœminina possit Patri, auo, vel proauo suo, vel alteri ascendenti masculo paterno ab intestato succedere, existente aliquo filio masculo nato ex defuncta persona, de cuius hæreditate agitur, vel aliquibus nepotibus, vel pronepotibus ex filio, vel filijs, vel alijs descendentibus masculis ex dicta linea, vel fratre carnali, vel patre, seu auo paterno. Possint tamen, & debeant tales mulieres exclusæ à successione, in quolibet casuum prædictorum, si non fuerint dotatæ, conuenienter, & competenter dotari de bonis patris, aui, seu cuiuslibet alterius ascendentis, de cuius successione tractatur, secundum conditionem, & facultatem Patris, aui, vel Proaui, & aliorum ascendentium. Et interim donec nuptui tradantur, debeant habere alimenta de bonis patris, aui, vel proaui, vel cuiuslibet alterius ascendentis, de cuius successione ageretur. Si verò tales mulieres inueniantur fuisse dotatæ competenter, & conuenienter à patre, auo, vel proauo, vel alio ascendente masculo, nihil de bonis illius, de cuius hæreditate ageretur, ab intestato, occasione dotium suarum, vel quacumque alia de causa, possint recipere, vel habere, saluo quod si post quàm nupta fuit, & dotata, vidua remanserit, possit redire, & stare in domo patris, vel aui, vel Proaui, vel ascendentis, de cuius hæreditate, ac bonis tunc ageretur, si filius, vel filij, vel alij descendentes masculi ex defuncta persona extarent, si verò filius, vel filij, vel descendentes masculi non extarent, & superesset frater, vel fratres, vel filius, seu filij ex fratre, vel fratribus carnalibus, vel pater, vel auus paternus defunctæ personæ, eo casu ipsa mulier, donec vidua steterit, debeat habere alimenta competentia, & decentia in bonis sui Patris, aui, vel proaui, vel alterius ascendentis mortui, à cuius hæreditate sit exclusa. Fratres verò vterini, vel alij nati ex linea fœminina non possint succedere alicui, vel aliquibus eorum fratribus vterinis defunctis, existentibus aliquo, vel aliquibus coniunctis ex latere patris masculis, saltem vsque in quartum gradum inclusiuè, & quòd ipsi coniuncti masculi succedant, & potior, seu potiores sint in tali successione, quàm mater, vel fratres vterini, vel alij nati ex dicta linea fœminina, salua tamen portione quartæ partis, & toto eo, quod dictum est de matre, & auia, & quolibet alio coniuncto per lineam maternam, in principio præsentis statuti, quatenùs huic capitulo contradicetur. Et quod quælibet mulier, & eius ascendentes possint ab intestato succedere matri suæ præmortuæ, & cuilibet alteri mulieri ascendenti, si non existerent filius, vel filij masculus, vel masculi, vel alius, vel alij masculi descendentes ex eo, vel ex eis. Si verò testatus decesserit is, de cuius hæreditate, vel bonis ageretur, relicto filio masculo legitimo, & naturali, aut filijs vel ex eo, vel ex eis descendentibus masculis, & aliquid reliquerit, quoquo relicti titulo, alicui mulieri, quæ Iure Romano possit ei succedere, sit, & esse debeat contenta ipsa muliers, & eius hæredes, & descendentes tali relicto. Et plus nullo modo aliquis, vel aliqua eorum petere possit, Et si nihilominus reliquerit quoquo relicti titulo dictis mulieribus, quæ de Iure Romano succederent, tunc

tunc dictæ mulieres habeant, & habere debeant in bonis talis huiusmodi defuncti illud, quod haberent, seu petere possent, si ab intestato totaliter decessissent, secundum formam præsentis statuti tantùm, & dicto iure sint contentæ, & nihil vlterius petere possint. Et propterea non rumpatur testamentum. Et quod dictum est suprà de filijs, seu filiabus, nepotibus, vel pronepotibus, vel descendentibus, intelligatur de legitimis, & naturalibus, ex legitimo matrimonio natis, & in qualibet parte præsentis statuti intelligatur intestatus, vel ab intestato decessisse, qui nullum fecit testamentum, quamuis foret talis persona, quæ ipsum testamentum de iure facere non possit.

Sequuntur Reformationes eiusd. statuti. Die 18. *Septembris* 1620.

VArietas temporum, & rerum vicissitudo postulat, & experientia docet Principem opportere veteres leges aliquandò corrigere, seu reformare, & nouas condere, & subiectorum bono quotidiè pleniùs cõsulere. Quod Serenissimus Cosmus Secundus Magnus Dux Hetruriç, Dominus noster clementissimus summa eius prouidentia faciendum prospexit in Statuto Florentino. *Qualiter mulier, ab intestata succedat Rubr.*130. *lib.*2. prout etiam per maiores aliàs mutatum, & correptum fuerat, & molliendo asperitatem àliquam dicti statuti, & tollendo ex eo dubia, & obscuritatem, vnde prolixæ lites oriebantur, & iustis alijs causis, & animi sui motu, in eodem statuto magis apertam, & competentem formam deferendarum successionum inducere voluit, quare eius Serenissima Celsitudo, & pro ea Amplissimus eius Senatus 48. virorum sufficienter congregatus, adhibito consilio sapientum Iuris-Consultorum de Collegio Florentino Nicolai Antellensis, Sebastiani Cellesij, Iulij Artighetti, & Bernardini Neretti, ad hoc munus à Serenissimo Magno Duce electorum, deliberauerunt, & decreuerunt dictum statutum, in capitulis infrà recensendis, ità declarandum, & corrigendum fore.

Incipiendo à primo capite dicti statuti, quod ab illius initio porrigitur vsque ad vers. *& nulla mulier, vel eius filij, &c* in quo de successione matris, & attinentium per lineam maternam disponitur his præcisè verbis. *Nulla mulier &c. Prout suprà*.

In hoc primo capite, in quo agitur principaliter de successione filij matri deferenda, cui turbato ordine mortalitatis non minus piè, quàm proprijs liberis hæreditates deferri debere clamant iuris communis regulę, decretum fuit, prouisum, & sancitum, quòd mater excludatur eo modo, & per easdem omnes personas, prout in dicto statuto disponitur à principio illius vsque ad vers. *Si tamen talis persona decesserit non existente aliqua &c.* pręter quam per sororem ipsius defuncti, per quam matris exclusio non inducatur, sed inter eas ordo, atque dispositio iuris communis in futurum seruetur, quia cessante in sorore fauore agnationis, non visum fuit æquitati consonum in hoc, ad præiudicium matris, à iure communi recedere.

In alia parte eiusdem primi capitis statuti, incipień *Si tamen talis persona decesserit &c.* statutum, & decretum fuit, quòd non existentibus filijs, nepotibus, pronepotibus, patre, auo paterno, patruo, fratre, aut nepote ex fratre carnali, sed existentibus alijs agnatis masculis, vsque in sextum gradum inclusiuè, iure ciuili computandum, possit mater, auus, auia, & proauia materna, & alij ascendentes materni succedere ab intestato filio suo, vel filiæ suæ in quarta parte omnium bonorum, deducto ære alieno, cuiuscumque quantitatis, & qualitatis, etiam comprehensis domibus, & casamentis, & sine mensura 500. librarum, ad quam priùs statutum quartam partem limitabat. Et in hæreditate, & reliquis bonis succedant agnati vsq; in dictum sextum gradum, & à cæteris agnatis vlterioris gradus mater, & præ-

prænominati ascendentes materni amplius in nihilo excludantur. Et hæc, quæ dicta sunt de matre, & prænominatis ascendentibus maternis non procedant, neque locum habeant in alijs personis coniunctis, & attinentibus personæ defunctæ per lineam maternam transuersalem, & qualitercumque coniunctos tantùm ex latere materno, etiam in fratribus vterinis, qui ab hæreditate decedentis ab intestato omninò excludantur, existentibus agnatis masculis, vsque in octauum gradum inclusiuè, nulla sibi parte bonorum defuncti reseruata.

In secundo principali capite prædicti statuti incipiē. *Et nulla mulier, vel eius filij &c.* vbi agitur de hæreditate fratris deferenda, vel ne sorori, decretum, & sancitum fuit, nedum existentibus personis in dicto capite statuti nominatis, sed etiam existentibus agnatis masculis, vsque ad dictum sextum gradum inclusiuè ab hæreditate ab intestato sororem omninò exclusam fore, cum reseruatione tamen in casu viduitatis eorum, quæ sunt pro ea in statuto disposita.

Et quod dictum est de sorore procedat, & locum habeat in auia quoque, & proauia, & alijs descendentibus paternis, reseruata tamen in eis successione in quarta parte, provt suprà dictum est in matre, & alijs ascendentibus maternis.

Alias verò omnes mulieres transuersales, & omnes, & quoscumque tali decedenti, quomodocumq; coniunctos per easdem mulieres, decretum, & statutum fuit succedere non posse defunctæ personæ, existentibus agnatis masculis, vsque in octauum gradum inclusiuè, salua tamen successione nepotibus in concursu amitæ, materteræ, seu alterius personæ, quibus iure repræsentationis in hoc casu non sit præiudicatum.

Et quod dictum est de successione, & hæreditate fratris, procedat etiam in succesione, & hæreditate sororis, & soror, & coniuncti per eam excludantur in omnibus, & per omnia, vt suprà sancitum est.

Circà tertium præcipuum caput eiusdem statuti incipien. *& nulla mulier, nec etiam natus ex linea fæminina &c.* in quo agitur de successione filiarum in hæreditate matris in vers. *Et quod qualibet mulier* Decretum, & statutum est, stante firma dicta dispositione statuti circa successionem, & dotationē fiendam pro dotibus constituendis, & alimentis præstandis, bona defunctorum, de quorum bonis fienda erit dotatio, & alimentatio, sint, & intelligantur hypothecata, & obligata, à die mortis sic decedentis, perinde ac si pro dicta dote constituenda, & alimentis præstandis fuissent expressè obligata, & hypothecata.

Et ad remouendas antiquas controuersias ob separationem, & distinctionem patrimoniorum personę defunctæ, statuitur, & decernitur separationi dictorum patrimoniorum personę defunctę, de cætero locū nequaquam esse debere, sed mulieres, & omnes alias personas coniunctas per fęminas, & exclusas vt supra per agnatos, cum omnibus bonis vndequaque quæsitis, & obtentis siuè à latere paterno, siuè materno exclusas fore, & hoc decretum, & reformatio applicatur, & aptatur omnibus casibus futuris, & de cætero contingentibus à die huius publicationis, & ità in futurum seruari debeat in omnibus, & per omnia, vt suprà dispositum, & sancitum fuit.

In cæteris autem capitibus non mutatis, neque correctis prædicti statuti vetus dispositio remaneat in suo robore, & obseruantia, non obstante &c.

Il Serenifs. Gran Duca di Toscana, e per S.A.S. li molto Illustri, e Clarissimi Sig: Luogotenēte, e Cōsiglieri nella Republica Fiorentina fanno publicamente bandire, e notificare, come da S.A.S. e per quella, di suo espresso commandamento, da S.Sig. Clarissime insieme con l'amplissimo Senato de 48. è stato à fauore dell'Agnati maschi, e delle madri corretto, & in alcune parti reformato lo Statuto Fiorentino delle successioni ab intestato, posto sotto la rubrica 130. nel libro 2. & in sustanza, come appresso, è proueduto, e reformato.

Nel

Nel primo Capo del detto statuto, doue la madre era esclusa dall'eredità, e successione del figliuolo per i figli del defonto, nepoti, pronepoti, padre, auo paterno, zio paterno, fratello, nipote di fratello, & ancora della sorella, s'è prouisto, e riformato.

Che la madre concorra con la sorella, secondo la dispositione di ragione commune, e che essendo prima la madre, e gli Ascendenti materni esclusi non solo da predetti, ma ancora da gli altri Agnati maschi, fino in ottauo grado inclusiuè, computati i gradi secondo ragione ciuile, riseruata però loro la quarta parte de'beni, fuorche delle case, e casamenti, la quale quarta parte non eccedesse lire 500. hora è stato prouisto, che la madre nell'eredità del figliuolo, e gli ascendenti materni siano esclusi dall'Agnati fino in sesto grado solamente inclusiuè, e computati i gradi come sopra, riseruando loro la quarta parte intiera di tutti li beni, dedotti i debiti, senza prefintioni di quantità, e comprese le case, e casamenti, e nell'eredità, e resto de'beni sono chiamati i detti Agnati, fino al detto sesto grado, e dall'altri Agnati di più remoto grado la madre, & ascendenti materni non restano esclusi, ma l'altri congiunti per linea materna transuersale, compresi ancora i fratelli vterini, restino esclusi dall'Agnati maschi, fino in ottauo grado, senza riseruo della detta quarta, ò alcun'altra parte.

Nel secondo Capo del detto statuto, doue la sorella era esclusa dall'eredità del fratello per i figliuoli, e figlie d'esso sorelle, nipoti, o fratelli, ò figliuoli de fratelli, ò zio paterno del medemo, col riseruo del ritorno di casa se la rimanesse vedoua, di nuouo s'è prouisto, & ordinato, che la sorella, e l'aua, e proaua paterna siano escluse non solo da predetti più prossimi Agnati, ma ancora da gli altri Agnati maschi, fino in sesto grado inclusiuè, col riseruo dell'aua, e proaua della quarta parte, come sopra della madre si dice, & alla sorella del ritorno di casa, se la rimanesse vedoua.

E tutte l'altre donne, che prima non erano escluse, & i congionti per mezzo di dette donne siano escluse dall'Agnati maschi, fino in ottauo grado inclusiuè, salua la successione à i nepoti in concorso con la zia, sorella del defonto, à quali non s'intende pregiudicare nella ragione della rapresentatione, e dalla successione della sorella sia esclusa l'altra sorella, e suoi congionti, come dalla successione del fratello.

Nel terzo Capo principale dello statuto, doue si tratta della successione delle figlie nell'heredità del padre, e della madre, e della loro Dotatione, s'è prouisto, e dichiarato, che stante ferma la dispositione dello statuto de' beni del morto sieno obligati, & hypothecati espressamente dal dì della morte per l'alimenti, e dote à fauore di quelle persone, alle quali dallo statuto sono riseruati.

E per tor via le liti, s'è dichiarato, che s'intenda, e sia leuata la separatione, e distintione de'patrimonij della persona defonta, e che da tutti i beni paterni, e materni di tal defonto, senz' altra distintione, le Donne, e loro Congionti non ammessi come sopra, s'intendino, e siano escluse.

E similmente s'è dichiarato, che la presente prouisione, e decreto habbia luogho, e s'osserui per l'auuenire in tutti li casi futuri, da questo presente giorno della publicatione, e che nell'altri capi del detto statuto non mutati, ne corretti esso statuto rimanga nella sua forza, e vigore, e tutto con la clausola derogatoria, e non ostante in amplissima forma.

Sicome di tutte le cose predette chiara, e distesamente appare, e si dispone nel publico decreto, e prouisione latina fermata di mano propria di S.A.S. & ottenuta in detto Amplissimo Senato de 48. sotto li 18. del presente mese, insinuata, e riposta fra l'altre publiche prouisioni, e leggi nell'Officio, & Archiuio delle riformagioni di Firenze, alla quale in tutto, e per tutto s'habbia relatione, e quello si deua attendere, & osseruare. E finalmente hanno dichiarato, e vogliono, che per la presente notificatione, e bando pu-

Digitized by Google

vel monacare, possint de eo disponere tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate, si fratres vtrinque, vel ex patre coniunctos masculos, seù liberos masculos ex eis non habuerint.

Si defunctus bona immobilia non haberet sufficieutia ad soluendum quantitatem dotium, quæ fuissent declaratę, hæres, secuta declaratione, teneatur collocare in locis Comperarum Reipublicæ pecuniam pro securitate dotium taxatarum, seù legatarum à defuncto, vel aliter beneficio præsentis statuti,& prouentus spectent ad hæredes, qui teneantur è conuerso dotatam alimentare vsque ad maritationem.

Fæminæ de prædictis sint contentæ, nec aliquo iure, vel causa possint plus petere, vel habere, nec rumpere, nec aliter quomodolibet irritare testamentum,seù vltimam voluntatem,nec dicere nullam quia præteritæ, vel alia de causa, sed pro dotatione habeant bona defuncti obligata, & hypothecata, adeò quod in bonis præferantur quibuscumque creditoribus hæredum illius in cuius bonis fuerint dotatæ, vel erunt dotandę.

Puella innupta, ætatis annorum infrà viginti quinque, habens patrem viuum, quæ sine consensu patris maritum acceperit, perdat ipso facto bona, & iura dotandi; Si verò fuerit ætatis annorum viginti quinque, & maritum vt supra acceperit, non possit viuente patre, exigere dotem, sed tantummodo fructus, seu redditus ipsius dotis.

Eiusdem Statuti. *De successionibus ab intestato. Lib. 5. Cap. 23.*

INtestato decedenti siue masculo, siue fœminæ succedant soli masculi liberi, per masculinum sexum descendentes, etiam si adessent filiæ fœminæ, vel earum descendentes ex dicto defuncto, aut descendentes masculi, fæminæ ex filiabus prædefunctis, vel fœminæ ex descendente masculo prædefuncto, qui, vel quæ de iure communi deberent admitti ad successionem cum dictis liberis masculis, sed dictæ fœminę, & descendentes ex eis intelligantur & sint, ac remaneant exclusæ & esclusi, & tota hæreditas dicti intestati deferatur ad dictos liberos masculos superstites, qui in ea succedant in stirpem, & non in capita.

Habeant tamen dictæ filiæ, vel neptes, seù proneptes, fæminæ, vel masculi ex fæminis, & descendentes ex eis tantum, quantum disponitur per capitulum sub rubrica, *De fęminis dotandis*.

Si ex defuncto non aderunt descendentes masculi ex masculino sexu, succedant filiæ fœminæ, & liberi ex fœmineo sexu descendentes,& fęminę ex masculis præmortuis descendentes, seù qui aderunt ex prædictis, facta inuicem collatione dotium, si quas ex bonis intestati defuncti habuissent, sublata differentia sexus, & patrię potestatis, prout de iure communi succedere debent, & in stirpem, & non in capita.

Sed si non extabunt filiæ,& vna cũ descendentibus fœminis ex masculis præmortuis, & cum nepotibus, vel neptibus ex filiabus, vel descendentibus masculis, vel fæminis ex eis superessent fratres intestati ex vtroque parente, vel saltem ex patre coniuncti, & filij, & descendentes masculi per masculinum sexum, ex huiusmodi fratribus præmortuis, seù aliquis prædictorum; Succedant vna cum dictis neptibus, vel nepotibus ex filiabus, & cum dictis descendentibus masculis, vel fęminis ex eis,vel cum illis ex prædictis, qui adfuerint, in stirpem, & non in capita.

Quod si non adessent descendentes ex filiabus, & sic solum concurrerent neptes ex filijs, seù earum descendentes cum fratribus, & liberis masculis per masculinum sexum fratrum intestati, neptes ex filijs præmortuis habere debant ante partem de bonis defuncti, de cuius successione tractabitur, vt infrà, hoc est si vna tantùm neptis adfuerit, scuta duo millia auri in auro, vel totam hæreditatem, si eius valor fuerit ab inde infra; Et si adfuerint plu-

plures neptes, seù descendentes ex pluribus neptibus, habeant antè partem pro qualibet ipsarum, scuta mille quingenta auri in auro; vel totam hæreditatem, si fuerit minoris æstimationis. Et si fuerit capax pluris quantitatum superius declaratarum, residuum, quod erit, deductis antè partem quantitatibus, de quibus supra in casibus respectiuè prædictis, diuidatur inter ipsas neptes, & ex eis descendentes ex filijs, & inter fratres, ac liberos masculos per lineam masculinam fratrum defuncti in stirpem, & non in capita.

Si verò non extiterint prædicti descendentes, de quibus suprà, succedant fratres masculi defuncti, siuè vtrinque coniuncti, siuè ex patre tantùm.

Si cum dictis fratribus vtrinque, siue ex patre tantùm aderunt liberi masculi per masculinum sexum ex fratribus premortuis, siue vtrinque, siue ex patre tantùm coniunctis, succedant etiam dicti liberi cum dictis fratribus, in stirpem, & non in capita.

Et non existentibus fratribus, succedant dicti liberi soli in stirpem, & non in capita, vt suprà.

Matri decedenti ab intestato, relictis filijs ex pluribus matrimonijs, succedant tàm feminæ, quàm masculi, prout de iure communi succedere debent.

In omnibus autem casibus supradictis, si pater, auus, vel proauus paternus defuncti superessent, superiùs nominati succedant respectiuè in proprietate; & dicti ascendentes in vsufructu tantùm, ità tamen, quod pater excludat auum, & auus proauum.

Quatenùs verò nulli ex suprascriptis nominatis quò ad proprietatem adessent, succedant dicti ascendentes, etiam quo ad proprietatem, secundum gradus prærogatiuam, vt suprà.

Non extantibus autem aliquibus ex suprascriptis, succedant sorores, vel vtrinque, vel ex patre coniunctæ, & filiæ, seù descendentes ex filiabus fratris præmortui, & filij, siue filiæ ex sorore præmortua, vel illi ex suprascriptis, qui aderunt, in stirpem, & non in capita.

Et in defectu prædictorum succedant descendentes ex fratribus, & à sororibus vltrà superiùs vocatos, & patrui defuncti cum eius patre vtrinque, vel ex patre coniuncti, & liberi masculi descendentes per lineam masculinam ex huiusmodi, vel illi, qui fuerint ex prædictis, in stirpem, & non in capita.

Masculus, & fœmina dedicatus, vel dedicata in aliquo Monasterio, siuè ante, siue post mortem patris, matris, fratris, sororis, vel alicuius ipsorum, qui vel facto testamento, vel ab intestato decesserint, non possit petere, nec habere in bonis paternis, maternis, & ascendentium, nisi illud, quod fuisset ei legatum, seù inter viuos datum, vel assignatum fuisset, non possit petere, nisi pro sustentatione vitę ipsorum, cognoscenda arbitrio Magistratus, de consilio trium ex proximioribus propinquis. Et eis deficientibus, proborum virorum, quos eliget Magistratus. Sed omnia bona prædicta peruenire debeant ad alios fratres, & sorores, & eorum liberos, secundùm formam præsentis statuti, possit tamen petere omne id, quod ipsi fuisset legatum, seù inter viuos assignatum.

Quod habeat locum respectu bonorum dictorum ascendentium, etiam quod ageretur de hæreditate fratrum, vel sororum, qui hæreditatem ascendentium prædictorum adiuissent.

Omnibus casibus suprascriptis, in quibus hęreditas defertur ad fratres, sorores, & ab eis descendentes respectu successionis in bonis maternis, etiam quod hereditas materna fuisset adita, preferantur primò fratres vtrinq; coniuncti, & eis non extantibus, admittantur fratres ex matre tantùm, & eis deficientibus, sorores ex matre tantùm, omnibus alijs prædictis respectiuè exclusis.

In omnibus verò casibus suprascriptis, in quibus adessent ascendentes, vel descendentes ex linea materna, à successione etiam debita iure naturali excludântur, imò prædicti omnes, & singuli admissi, seù vocati respectiuè ex forma presentis capituli succedant, omnibus alijs penitùs exclusis.

Qui-

Digitized by Google

Quibus omnibus deficientibus, succedat agnatus masculus proximior defuncto intestato, vsque in quartum gradum inclusiuè.

Et ipsis omnibus deficientibus succedat ille, vel illa, ad quem hæreditas, seù succesio de iure communi deferetur.

Omnes, & singulæ dispositiones præsentis statuti, & cuiuslibet partis eius, intelligantur de natis de legitimo, & vero matrimonio, & non aliter, quod intelligatur repetitum in qualibet parte eiusdem statuti.

Intestati intelligantur non solùm, qui testamentũ non fecerint, sed qui non habent factionem testamenti, vel qui fecisent testamentum non validum, vel quorum hæreditas ex testamento etiam valido adita non fuerit.

LVCENSIS. Ciuitatis.

PARTICVLA 5.

De successionibus ab intestato. lib. 2. cap. 9.

DE successionibus, quæ ab intestato deferuntur hoc loco tractantes, statuimus, quòd si qua persona ab intestato decesserit, si quidẽ ex ea supersint masculi descendentes per lineam masculinam legitimi, & naturales, illi in successione omnibus præferantur, secundum gradus prioritatem, & fœminæ extantibus dictis masculis excludantur, dum tamen fæminæ descendentes per lineam masculinam dotentur, secundum formam statuti infrà positi, sub Rubrica. *De dote constituenda mulieribus exclusis à successione per masculos.* Declarantes quòd si ex filio præmortuo superessent nopotes masculi, vel deinceps per masculinam lineam de legitimo matrimonio descendentes, admittantur cum filijs defunctæ personæ, de cuius hæreditate tractatur, in stirpem, & non in capita. Si verò nulli supersint masculi descendentes per lineam masculinam legitimi, & naturales, vocentur, & admittantur ad successionem defunctæ personæ filiæ fœminę, & neptes ex filijs pręmortuis in capita, & non in stirpem. Prędictis autem filiabus, & neptibus non extantibus vocentur, & admittantur nepotes, & neptes, ex filiabus præmortuis in stirpem, & non in capita, ita tamen quòd extantibus nepotibus ex filia præmortua, neptes ex eadem filia à dictis nepotibus masculis excludantur, Cum quibus nepotibus in suo casu, & seu cum dictis neptibus in suo casu, concurrat ad dictam successionem pater defunctæ personæ, de cuius successione tractatur, si extat, pro vna virili portione, connumerato quolibet stipite cuiuslibet filiæ, ex qua nepotes, aut neptes præcesserunt pro vno, non autem connumeratis singulis nepotibus, aut neptibus ex filiabus pręmortuis, & patre non extante, admittantur in dicta virili auus paternus, si extat, vel alius vlterior ascendens masculus personæ defunctæ per masculinam lineam, si extat, salua gradus pręrogatiua. Sed si pater, vel auus ternus, vel alius vlterior ascendens masculus per lineam masculinam non extaret, concurrant, & admittantur in dicta virili portione cum prædictis nepotibus, seu neptibus, in casu suo, fratres defunctæ personæ, siue vnus, siue plures, quotcumque fuerint, ex vtroque parente, vel ex patre tantùm coniuncti, & similium fratrum filij in stirpem. Qui omnes fratres, & fratrum filij in dicta successione pro vno habeantur, ità quod de dicta successione, ad quam cum nepotibus, seu neptibus supradictis admittuntur, non plus habeant, quàm habuissent pater vel auus, vel alius vlterior ascendens defunctæ personæ, si extaret: Et si fratres, vnus, vel plures, vel dictorum fratrum filij non extarent, tunc dicti nepotes, aut neptes in casu suo ex filiabus pręmortuis succedant in totum, si ex

Digitized by Google

si ex defuncta persona non extarent filiæ fœminæ, seu neptes ex filio præmortuo, aut pater; vel auus, aut alius vlterior ascendens per lineam masculinam, vt dictum, & ordinatum est. Declarantes etiam quòd si filij masculi ex eodem patre, sed ex diuersis matribus superſint, æqualiter ſuccedant per capita in hæreditate paterna. In maternis autem bonis, vnuſquiſque veniat ad ſuæ matris ſucceſſionem. Prædictis autem masculis, vel fœminis non extantibus, vel hæreditatem repudiantibus, tunc ſuccedant aſcendentes maſculi, per lineam paternam venientes. Et primò pater defunctæ perſonæ ſi extat, ipſo autem non extante, ſuccedant alij vlteriores maſculi, per lineam paternam aſcendentes, ſalua gradus prærogatiua, qui admittantur ad hæreditatem defunctæ perſonæ, tàm in bonis profecticijs, quam in alijs quibuſcumque, vndecumque quæſitis, præter quàm in dote matris, & in bonis obuentitijs ex linea materna defunctæ perſonę, de cuius hæreditate tractatur, in quibus dote, & bonis ex linea materna obuentis, ſuccedant fratres defunctæ perſonæ, vtrinque coniuncti, & ſimilium fratrum filij maſculi in ſtirpem, & non in capita. Et ſi dicti fratris, vel dictorum fratrum filij non extarent, ſiuè hæreditatem repudiarent, ſuccedant in dictis dote, & bonis, ex linea materna obuentis, ſorores vtrinque coniunctæ, vna cum filiabus ex fratribus pręmortuis vtrinq; coniunctis in ſtirpem, & non in capita. Saluo tamen patri, & cæteris aſcendentibus iure vſus fructus in dictis dote, & bonis à dicta matre obuentis, prout de noſtro iure municipali, vel communi deberetur. Et ſi dicti fratres, vel ſorores, aut dictorum fratrum filij maſculi, vel fœminæ non extarent, tunc pater, ſi extat, vel alij aſcendentes maſculi per lineam paternam, patre non extante, ſuccedant in totum, ſalua gradus prærogatiua. Prædictis autem deſcendentibus, ſiue aſcendentibus maſculis per lineam paternam venientibus, non extantibus, vel hæreditatem repudiantibus, ſuccedant fratres defunctę perſonæ, ex vtroque parente coniuncti, ſiue ex patre tantùm, & ſimilium fratrum filij maſculi in ſtirpem, & non in capita, in omnibus bonis defunctæ perſonæ, vndecumque quęſitis, præter quàm in dote matris, & alijs bonis, quæ à matre, vel ex linea materna ipſi defunctæ perſonæ obueniſſent. Sed prædictis fratribus ex vtroque parente coniunctis, ſiuè ex patre tantùm, & ſimilium fratrum filijs non extantibus, ſuccedant ſorores ex vtroq; parente coniunctæ, ſiuè ex patre tantùm, vna cum filiabus ex præmortuis fratribus vtrinque, vel ex patre tantùm coniunctis, in ſtirpem. In dote verò materna, & alijs bonis, quæ à matre, vel ex linea materna ipſi defunctę perſonæ obueniſſent, ſuccedant fratres vtrinque coniuncti, & ſimilium fratrum filij maſculi in ſtirpem, & non in capita. Fratribus autem vtrinque coniunctis, & ſimilium fratrum filijs maſculis non extantibus, in dictis dote materna, & alijs bonis ipſi defunctæ perſonæ à matre, vel ex linea materna obuentis, admittantur ſorores ex vtroque parente coniunctæ vna cum filiabus ex præmortuis fratribus vtrinque coniunctis in ſtirpem, & non in capita ſed prædictis fratribus, & ſororibus vtrinque coniunctis, & dictorum fratrum filijs maſculis, vel fæminis non extantibus, ſuccedant in dicta dote, & bonis ex linea materna prouenientibus fratres ex patre tantùm coniuncti, & ſimilium fratrum filij maſculi in ſtirpem, & non in capita. Et dictis fratribus ex patre tantùm coniunctis, & ſimilium fratrum filijs maſculis non extantibus, ſuccedant in dictis bonis maternis ſorores ex patre tantùm coniunctæ, vna cum filiabus ex fratribus præmortuis, ex patre tantùm coniunctis in ſtirpem, & non in capita. Sed prædictis perſonis, vel aliqua ex eis non extantibus, vel hæreditatem repudiantibus, ſuccedant in omnibus bonis vndecumque quæſitis, patrui ipſius defunctæ perſonæ, & filij maſculi patruorum præmortuorum in ſtirpem, & non in capita, Quibus non extantibus ſuccedant alij agnati maſculi coniuncti ex linea transuer-

uersali, vsque ad tertium gradum inclusiuè, salua gradus prioritate, & veniant in capita, & non in stirpes. Prædictis autem, vel aliquo eorum non extantibus, succedat mater defunctę personæ si ad secunda vota non transiuerit, & vidualem vitam seruauerit: Matre autem prædicta non extante, vel ad successionem, vt suprà non veniente, succedat auia paterna, & ea non extante, succedant aliæ feminæ ascendentes ex linea paterna venientes, salua gradus prærogatiua. Et prædictis non extantibus, succedant amitę, & filiæ fœminæ patruorum premortuorum, & filij masculi, & fœminæ ex sororibus præmortuis vtrinque, vel ex patre tantùm coniunctis defunctæ personæ in stirpem, & non in capita. Ità tamen quòd extantibus masculis, & fœminis, ex eadem sorore natis, ipsi masculi fœminis præferantur. Supradictis verò personis non extantibus, succedat mater defunctæ personæ, quę ad secunda vota transijsset. Si verò nulla ex dictis personis superesset, vocentur ad successionem priores in gradu, siuè sint agnati, siue sint cognati, siuè masculi, siue fœminæ, sublata in eis differentia sexus, agnationis, & cognationis, & tunc per capita succedatur. Et in prædictis omnibus, & singulis, vbi de gradibus fecimus mentionem, fieri debeat computatio graduum, secundum computum Decretorum. Et omnia supradicta in materia successionum ab intestato, habeant locum in quibuscumq; decedentibus ab intestato, siuè decedentes fuerint tales, qui testari potuissent, siue quomodocumque testari non potuissent, & in quibuscumque testantibus; quorum tamen testamenta non tenuerunt.

De dote constituenda mulieribus exclusis à successione per masculos.
Cap. XVI.

QVia filij masculi primum locum tenent in succedendo, & fœminæ ab ipsis masculis excludũtur, ne propter hoc ipsis mulieribus taliter exclusis desit debita prouisio, statuimus, quòd si pater, seù mater, seù auus, vel auia, filiabus, vel neptibus, seù proneptibus dotes constituerint, seù taxauerint, sint, & esse debeant dictæ filiæ, seù neptes, seù proneptes contentæ, & tacitæ dotibus constitutis, nec vltra aliud petere possint de bonis eius personæ, quæ dotem constituerit, & taxauerit. Sed vbi per ascendentes non fuerit taxata, vel ordinata quantitas dotis, tunc fratres, & alij, qui eas à iure succedendi exclusissent, teneantur ipsas mulieres exclusas dotare, & pro eis dotem soluere, tempore infrà ordinato, vsque ad quantitatem congruam, consideratis facultatibus hæreditatis, & secundum qualitatem, & dignitatem personarum, arbitrio Iudicis; & sint, & intelligantur omnia bona patris, & ascendentium, & eorum, qui ipsas à successione exclusissent, obligata, & hypothecata ipsis fœminis exclusis ex tẽpore mortis patris, vel eius ascendentis, à cuius hæreditate fuissent exclusæ, ità quòd creditoribus, & emptoribus, & alijs quibuscumque posterioribus ad quos dicta bona quocumque titulo peruenerint, præferantur. Et vbi per ipsos ascendentes non fuerit quantitas dotis taxata; teneatur Iudex infrà mensem, postquàm inde pro parte mulieris fuerit requisitus, quantitatem taxare, inspectis dignitate, & qualitate personarum, & facultate hæreditatis. Et facta taxatione à Testatore, vel à Iudice, non teneantur fratres, & alij, qui ipsam mulierem à successione exclusissent, quantitatem taxatam; & ordinatam soluere, nisi cum dicta mulier fuerit nubilis ætatis, & legitimè desponsata; tunc enim, ad requisitionem ipsius mulieris, vel sui curatoris, teneantur dotem taxatam, & ordinatam soluere, cum effectu: Et in omnibus, & singulis supradictis procedatur summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, & sine ordine iuris, & statutorum, & absque libello, & absque alia solemnitate quacumque, ita quòd de facto taxatio fiat, & compulsio ad soluendum quantitatem taxatam, vt dictum est. Et in dicta taxatione Iudex possit se extra iudiciũ informare à pro-

pinquis,

Digitized by Google

pinquis, & vicinis, & amicis, & prout suæ discretioni videbitur: Et à præceptis, & processibus, quæ seù, qui, propterea fierent, non possit appellari, supplicari, vel querela moueri, seù ad aliquem Iudicem contrà dicta præcepta, vel processus, recursus haberi: Et si fœmina dotanda, maritata, vel desponsata non esset, tamen prædicta taxatio non differatur, quia licet non possit esse dos sine matrimonio, tamen facilius, & habilius poterit maritari, si dos fuerit taxata: Et prædicta omnia etiam vendicent sibi locum, non obstante quòd mulier esset minor 12. annis, nam etiam talis mulier poterit commodius desponsari, si dotis quantitas fuerit taxata: & vltra prædicta tales mulieres, quæ essent à iure successionis exclusæ, debeant alimentari, & eis alimenta præstentur per eos, qui illas à successione exclusissent, donec fuerit dos ad integrum soluta: Et dicta alimenta sint honorabilia, & congrua, secundum facultates hæreditatis, & conditiones personarum, & pro dictis alimentis, intelligantur omnia bona hæreditatis prædictæ obligata. Et ad dicta alimenta præstanda compellantur illi, qui dictas mulieres exclusissent, de facto, & sine processu, prout Iudici videbitur. Et quæ dicta sunt de dotibus constituendis, vendicent sibi locum, etiam in corredis, quæ taxari, & talibus mulieribus dari, & tradi debeant cum effectu, prout suprà de dotibus dictum est.

MANTVANAE Ciuitatis.

PARTICVLA 6.

De successionibus ab intestato.

VT familiarum dignitas, nomen, & ordo seruentur, & bona morientium in eorum agnatos, & posteros transmittantur, per quos nomen generis conseruetur. Statuimus, & ordinamus, quòd existentibus, ascendentibus masculis, seù etiam collateralibus, & agnatis ascendentibus masculis, vel descendentibus per lineam transuersalem, & lineam masculinam coniunctis vsque ad quartum gradum, (gradu inclusiuè secundum iuris canonici ordinem computato) qui ad successionem personæ defunctæ admitti velint, & possint matres, & ascendentes per lineam maternam, & fœminæ ascendentes etiam per lineam paternam suis descendentibus non succedant, sed habeant, & habere debeât dumtaxat in bonis prædictorum suorum descendẽtium debitum bonorum subsidium, videlicet tertiam partem portionis, quæ eisdem ab intestato obueniret; Illis verò non extantibus, seù succedere nolentibus, vel non valentibus, succedant, & succedere possint matres, & alij, & aliæ per maternam, & paternam lineam ascendentes, vel paternam secundum gradum proximitatis eorum, & secundum iura communia. In ascendentium autem bonis, masculis ex linea masculina descendentibus extantibus, qui de iure admitti possint, & velint ad successionem ascendentis mortuæ personæ, fœminæ descendentes ex masculis, & masculi ex fœminis descendentibus, non succedant; sed eo casu debeant de bonis prædictis competentèr dotari, & honorificè secundum patrimonium, à quo excluduntur, facultates tempore mortis defunctæ personæ extantes, & ipsarum mulierum dignitatem, & conditionem personæ viri. Itaque honorificè secundũ suarum, & suorum ascendentium personarum conditionem nubere possint; Quam quidem dotem habere debeant tempore, quo nubent, & nuptui tradentur, Interim autem ali, & alimentari debeant competenter per dictos masculos descendentes, eisdem ascendentibus succedentes, à quibus, & per quos fœminæ ipsæ præsentis statuti dispositione excluduntur, & in domo prædicti sui ascendentis, de cuius successione ageretur, cum dictis hæredibus, seù cum altero ex eis si ipsę fœminæ apud aliquem eorum elegerint

Digitized by Google

rint habitare, morari poſsint, & debeant, apud quem ali, & alimentari debeant condecenter, omnibus ſuccedentium expenſis; Et ſi apud eos, vel eorum alterum morari non potuerint propter eorum, vel alicuius eorum, & familiæ ſuæ culpam, tunc ſeorſum ab eis poſsint, & valeant habitare, & per eos omnibus neceſſarijs ali, & alimentari debeant, expenſis dictorum ſuccedentium; Si verò ad Religionem intrare voluerint, tunc ſimilitèr dotentur honorificè, provt eis expediens fuerit, ſecundum patrimonij facultatem, & ipſius perſonæ, & generis ſui, & Monaſterij, in quo ingredi volunt, ſi verò dictæ fęminæ per aſcendentem, de cuius ſucceſſione tractatur, dotatæ fuerint, ſint ipſæ, & ex eis deſcendentes dote prædicta contentæ; Et vlterius in bonis ſuis, extantibus maſculis ſupradictis eidem defuncto ſuccedentibus, nullum ius habeant, vel regreſſum in bonis ipſius aſcendentis, à quo dotatæ fuerint inter viuos, ſeù in vltima voluntate; Deſcendentes autem maſculi ex fœminis, qui huius ſtatuti diſpoſitione ab agnatis maſculis excluduntur, in bonis ipſis dumtaxat habeant eorum legitimam portionem, quæ eis beberetur, ſeù deberi poſſet de iure communi; In bonis autem eius aſcendentis, à quo dotatæ non fuerint habeant, & habere debeant ipſæ mulieres ſemel ab ipſis de dote, & ex eis maſculi deſcendentes tantum, quantum, eis dari deberet iure naturę, occaſione legitimæ in bonis illius, de cuius hæreditate agitur; Et ius ſibi competit ad illud in bonis prædictis, & non vltrà plus petere valeat, ſeù poſſit; In ſucceſſionibus autem tranſuerſalium, & aliorum canſanguineorum, & coniunctorum, ſupradicti agnati maſculi vſque ad quartum gradum, gradu ſecundum iuris canonici diſpoſitionem computato, excludant fęminas, & agnatas, & cognatas, maſculos, & ex agnatis fœminis deſcendentes excludant, ſi ipſi agnati maſculi ad dictas ſucceſſiones admitti de iure potuerint, & voluerint; Addimus inſuper, quia ſæpè contingit mulieres adeò eſſe pauperes, quòd non habent vnde ſe dotare poſſint, nec etiam eorum parentes, quòd fratres vtrinque coniuncti, ſeù conſanguinei tantùm teneantur, & debeant eorum ſorores coniunctas vt ſuprà, quæ non habent bona propria, vel paterna, ex quibus ſe dotare poſſint, congruentèr dotare, iuxtà eorum facultatem, & patrimonij qualitatem, & perſonarum conditionem; Ità tamen, quòd dictæ eorum ſorores aliàs à parentibus dotatæ non fuerint; Et vt circa ipſius dotis conſtituendæ, & alimentorum, non poſſint inter ipſas perſonas dotandas, & alimentandas quæſtio aliqua generari; volumus quòd vbi dictæ fœminæ ſic excluſæ, cum prædictis à quibus dotari, & ali deberent videlicet, de modo, & quantitate dotis, & alimentorum conſtituendorum non forent in concordia, ſed diſcordes eſſent; Quòd tunc dotes ipſæ, & alimenta conſtituantur per Dominum Poteſtatem Mantuę, cum conſilio, & aſſenſu duorum vtriuſque partis proximiorum conſaguineorum agnatorum, ſeù cognatorum, ſi agnati non extant, ſecundum perſonarum conditionem prædictarum, & facultatem hæreditatis, & patrimonij ſupradicti; Et vbi de facultate dictæ hæreditatis, & patrimonij probatio vera, ſeù clara haberi non poſſet, dotentur eo caſu, & de illis dos conſtituatur provt opus fuerit, & neceſſe, ſecundum qualitatem, & conditionem perſonarum ſuarum, & generis earum, & viri conditionem, & ſimilitèr eo caſu alimenta conſtituantur; quorum determinationi ſtari debeat, nec alio modo, via, iure, vel cauſa poſſit, ſeù valeat reclamari, ſeù contradici, ſed plenum ſortiatur effectum, & per omnia effectualitèr debeat executioni mandari, omni querela, contradictione, reclamatione, appellatione quacumq; & defenſione remotis; Addimus etiam quòd fratres, ſorores ſuas indotatas, quæ aliàs dotatæ non fuerint, quæ nihil haberent, & de bonis patris dotari non poſſint, de bonis eorum proprijs dotentur, & dotari teneantur, vt honeſtè, & honorificè ſecundum earum, & ipſorum conditionem nubere poſſint, & valeant, &

pudicam, & honestam vitam ducere; Et super prędictis omnibus Dominus Potestas, & eius Iudices procedere teneantur, & debeant summariè, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sine libello, & aliqua solemnitate iuridica, compellendo prędictos ad obseruantiam præmissorum, captis pignoribus, mulcta indicta, & etiam per capturam personarum, & omnibus iuris remedijs, prout opus fuerit, & necesse; Ex testamento autem succedant, & succedere possint, masculi, & fœminæ passim, & absque personarum delectu, sicut fuerint instituti, & institutæ, non obstantibus supradictis, sexus ratione non habita; Contrà testamentum autem, vel vltimam voluntatem prædictorum suorum ascendentium, & personarum, de quibus est expressum, seù etiam preter, non possint dictę fœminæ, nec ex eis fœminis descendentes etiam masculi succedere, quoquomodo testamentum, seù vltimam voluntatem querelando, seù infrigendo, seù etiam ad supplementum agendo, & ius sibi competere ad illud in bonis prædictis, & non vltrà plus petere valeant, seù possint; In successionibus autem transuersalium, & aliorum consanguineorum coniunctorum supradicti agnati masculi, vsque ad quartum gradum, & vlterius possint habere, nisi prout, & sicut in testamento, & seù vltima voluntate facta, & ea cessante, ab intestato, secundum formam præsentis statuti succedere est permissum, & ad eorum bona vocantur, & solùm vsque ad quantitatem, seù portionem eisdem præsentis statuti permissum est, & non vltrà, nec aliter quoquomodo de bonis prædictorum percipere, & habere possint; Et si in casibus supradictis, quibus fœminæ excluduntur à successionibus suorum ascendentium, ipsi masculi, ad quos ex forma præsentis statuti successio defertur cum onere dotandi, siue dotationis, seù dotis constituendę, fœminis exclusis, ipsas fœminas magis vellent ad successiones ipsas vnà cum eis admitti, quàm subire onus dotandi, seù dotationis, quo casu masculi ad dotandum eas minimè teneantur, sed cum eisdem dictæ mulieres succedere possint, & prout ipsi masculi duxerint eligendum; Et quæ superiùs dicta sunt de successionibus ab intestato vendicent sibi locum in successionibus quorumcumque ab intestato, & sine testamento decedentium, & etiam si de iure, vel de facto testari non possent, seù potuissent.

MEDIOLANEN. Ciuitatis.

PARTICVLA 7.

Qualiter masculi descendentes præferantur fœminis in successionibus ascendentium vtriusque sexus. Cap. 278.

IN successionibus ascendentium ex linea masculina, decedentium ab intestato, masculi descendentes præferantur fœminis natis in eodem matrimonio, & etiam fœminis ex alio matrimonio natis, & ab eis fœminis, tàm ex primo, quàm ex alio quolibet matrimonio natis descendentibus, vt suprà, & etiam ex eis fœminis natis ex descendente masculo præmortuo, ante mortem eius ascendentis, ex linea masculina, de cuius hereditate tractari continget. Teneantur tamen, eo casu, ipsi masculi dotare temporaliter, vel spiritualiter decentèr, secundum qualitatem personarum, & vires patrimonij ipsius decedentis, eas fœmias ex linea masculina descendentes exclusas, vt supra, infrà decimum octauum annum suæ ætatis completum ad minus, si dotatæ non fuerint. Et interim teneantur eas concedenter alimentare. Et si prędictæ mulieres non fuerint dotatę infra tempus prædictum, vt suprà admit-

Digitized by Google

admittantur ad petendum vſque ad tertiam partem eius, quòd habituræ eſſent de iure communi, ſi deceſſiſſet aſcendens ab inteſtato, ac ſi fuiſſent hæredes à principio pro ipſa tertia parte, quam tertiam partem poſſint conſequi, in & ſuper bonis per dictum defunctum relictis. Et eo in caſu intelligantur fuiſſe, ſtetiſſe, & perſeueraſſe in poſſeſſione, & tenuta dictæ tertiæ partis, ac ſi à principio fuiſſent hæredes, non obſtante aliqua alienatione, facta per dictos maſculos excludentes. Et cridæ factæ de ipſis bonis, non pręiudicent dictis mulieribus, pro ipſa tertia parte. Saluo tamen quòd ſi prædictæ mulieres infrà dictum tempus non dotatę, & vt ſupra, elegerint potiùs dotari condecenter, quàm dictam tertiam partem, vt ſuprà, conſequi, id peragere poſſint, & ad id admittantur. Et ſi fuerint aliàs dotatę, & deſierint eſſe dotatæ propter mortem viri, quòd debeant eas alimentare, & iterum dotare, ſi nubere voluerint, vel religionem intrare, computato tamen eo, quod ſuperfuerit, vel ipſę mulieres conſequutę fuerint ex prima dote, & quam dotem, facta computatione, vt ſupra teneantur prædicti maſculi dare, vel alias ſatisfacere ipſis mulieribus infra ſex menſes, à die requiſitionis factæ per ipſas mulieres nubere volentes, vel religionem intrare. Et ſi infrà dictos ſex menſes non dotauerint, vel non ſatiſfecerint pro dote, vt ſupra, mittantur dictæ mulieres in poſſeſſionem tot bonorum dotare debentis, vel debentium, pro ſumma dupli primæ dotis, facta computatione, vt ſuprà, in qua poſſeſſione manuteneantur, donec fuerit ſibi integrè ſatisfactum, vt ſupra, nec eo caſu, fructus computentur in ſortem. Et ſi earum mariti deducti fuerint ad inopiam, maſculi eas excludentes, vt ſuprà, & eorum hæredes teneantur eas alimentare, ſi aliundè non habeant, vndè ſe alimentent.

De eodem Cap. 279.

IN ſucceſſionibus verò aſcendentis, ex linea fæminina, ab inteſtato decedentis, maſculi deſcendentes eiuſdem matrimonij, præferantur fœminis, ex eodem matrimonio deſcendentibus, & ab eis fœminis deſcendentibus, ac etiam fęminis, natis ex deſcendente maſculo, ex eodem matrimonio nato, præmortuo ante mortem eius aſcendentis ex linea fœminina, de cuius hæreditate tractari continget. Si verò deſcendens ex linea fœminina, & vt ſupra contigerit habere deſcendentem, vel deſcendentes ex alio, vel alijs matrimonijs, quòd tunc, & eo caſu, maſculi alterius matrimonij, ſeù aliorum matrimoniorum, excludant fœminas, natas ex eodem met matrimonio, & ab eis fœminis deſcendentes, ex filio præmortuo ante aſcendentem, ex dicta linea fœminina, de cuius hæreditate tractari contiget: hoc intellecto, quòd in prædicta ſucceſſione aſcendentis, vel aſcendentium, ex linea fęminina, fęminæ excluſæ per maſculos, faciant partem, per reſpectum ad alium, vel alios deſcendentes, maſculum, vel maſculos, & fęminas alterius matrimonij, ſeù aliorum matrimoniorum, ad commodum maſculi, vel maſculorum excludentium. Si verò contingat, ex vno matrimonio, vel pluribus, ſupereſſe tantummodo fęminam, vel fęminas, ex deſcendente ex linea fœminina, deſcendentem, vel deſcendentes, & ex alio matrimonio, vel ex alijs adeſſe maſculum, vel maſculos, deſcendentes ex linea fœminina, de cuius hæreditate tractari continget, quòd ipſa fæmina, vel fęminæ, ſuique deſcendentes, ex eorum aſcendentium perſona admittantur ad ſucceſſionem talis aſcendentis, decedentis ex linea fęminina, cum alijs deſcendentibus maſculis, alteriùs manij, ſeu aliorum matrimoniorum, quemadmodum ſi fuiſset maſculus, vel fuiſſent maſculi.

Digitized by Google

De eodem Cap. 280.

IDem in omnibus, & per omnia referendo singula singulis, & congrua congruis seruetur, si talis ascendens decesserit testatus, quòd masculi descendentes ex linea masculina semper, & in omni casu præferantur fœminis natis vt suprà, & ab eis fœminis descendentibus masculis, & fœminis, etiam gradu proximioribus. Nec possint ipsæ fęminæ, vel etiam masculi, ex eis fœminis descendentis, existentibus descendentibus masculis, ex linea masculina, aliquid aliud petere in bonis talis ascendentis, vel ascendentium sic decedentis, vel decedentium, ex testamento, nisi quatenus ipse ascendens in suo testamento, vel vltima voluntate eis relinquere voluerit, cum eis fœminis satis sit eas decenter alimentari, & dotari, vt susupra, & intelligantur esse legitimè, & decenter dotatæ, quando in vltima voluntate, ab ascendente fuerit certà quantitas eis relicta, vel aliud relictum, & per eas postea habita, vel habitum, vel quòd per debentes dare non steterit quo minus non habuerint.

Qualiter fœmina, viuente ascendente suo dotata, etiam intelligatur esse dotata. Cap. 281.

SI fœmina, viuente ascendente suo masculo, ex linea masculina, est, vel fuerit tradita matrimonio temporali, & fuerit dotata aliter, quàm de bonis proprijs ipsius fœminę, vel quam per extraneam personam contemplatione ipsius fœminæ & hoc constet, intelligatur fuisse idoneè dotata, etiam respectu facultatum bonorum maternorum, seù etiam auiæ, siue ipsa ascendens tunc viuebat, siue non. Idem, & si fœmina secundum dispositionem ipsius sui ascendentis in vita, vel post vitam eius ascendentis, habuerit, eaque ab ipso suo ascendente eidem fuerint disposita nomine dotis, seù relicta nomine dotis, vel prædicti excludentes parati fuerint cum effectu dare.

Qualiter fratres in successione præferatur sorori. Cap. 282.

SI soror dotata fuerit per fratrem temporaliter, vel spiritualiter, idoneè, vt continetur suprà, in statuto incipiente in successionibus, tunc frater præferatur sorori in successione cuiuscumque ascendentis ab intestato, vel ex testamento decedentis, secundum formam dicti statuti incipientis, *in successionibus*.

NEAPOLITANAE. Consuetudines.

PARTICVLA 8.

De successione ab intestato tit. 1. Consuetudo. 1.

SI moriatur aliquis, vel aliqua intestatus, vel intestata, relictis filijs, vel filiabus, nepotibus, vel neptibus, & deinceps, seù nepotibus solùm ex præmortuis filijs, filij vnà cum nepotibus, & neptibus, & deinceps succedant parentibus in stirpem, & tenentur ipsi successores maritare sorores, & amitas secundum paragium, & facultates.

Eas autem ipsis successoribus differentibus maritare, vsque ad annos sexdecim completos, secundum paragium, & facultates, vt dictum est, succedunt, & possunt petere de bonis paternis, virilem, vt fratres, & alij successores prædicti, qui tenentur eis dare paragium.

Idem iuris est in nepotibus, & neptibus, & alijs

Digitized by Google

alijs liberis deſcendentibus, auis, vel proauis ab inteſtato deſcendentibus, non extantibus parentibus eorum nepotum, vel neptum, ſeù pronepotum, & proneptum.

Et omnia, quæ dicta ſunt de nepotibus, pronepotibus, neptibus, & proneptibus, & deinceps, intelligantur in deſcendentibus ex maſculis.

Si quis, vel ſi qua ab inteſtato deceſſerit filijs, ſeù liberis legitimis non extantibus, tunc proximiores ex parte patris ſuccedant in bonis omnibus defuncti, præter quàm in bonis, quæ obuenerunt eidem defuncto à matre, vel aliquo ex linea materna, in quibus proximiores ex parte matris ſuccedant.

Sed ſi morienti ab inteſtato abſque liberis ſuperſunt frater, ſeù fratres, nepotes, & pronepotes, & in infinitum deſcendentes ex fratre, vel fratribus præmortuis, tunc licet frater ſit in gradu proximior decedenti, nihilominus filij, vel filiæ, nepotes, & neptes, pronepotes, & pronepetes, & alij deſcendentes ex fratre, vel fratribus premortuis æqualiter ſuccedunt cum fratribus defunctæ perſonę, in ſtirpem ſcilicet, ità quod ſi inter ipſos nepotes, & proneptes, & deinceps fratrum pręmortuorum ſint fœminæ, quæ habeant fratres conſanguineos, ipſæ mulieres à præmiſſa ſucceſsione excludantur, cum fratres ipſas habeant maritare, vt ſuperius dictum eſt.

Quod autem dictum eſt in fratribus, nepotibus, pronepotibus, & proneptibus fratrum demortuorum, & deinceps, eis non extantibus, intelligendum eſt de alijs in vlterioribus gradibus exiſtentibus agnatis, vel cognatis. Et in præmiſsis appellatione fratris ſoror non continetur, pręter quàm ſi ſoror partem, vt vnus ex fratribus habuiſſet de bonis parentum, tunc enim ipſa ſoror eiuſdem conditionis eſt, quo ad prædicta, ac ſi eſſet maſculus, & eius filij deſcendentes habentur quo ad id, ſicut filij, & alij deſcendentes ex maſculis.

PAPIEN. Ciuitatis.

PARTICVLA 9.

Quòd mulieres maritatæ non veniant ad ſucceſſionem cum fratribus, niſi vt infra. Rubr. 95.

ITEM ſtatuimus, quòd, ſine teſtamento, mulieres maritatæ, & dotatæ, vel dotatæ, & non maritatæ, & intelligantur dotatæ, ſi fuerint maritatæ de bonis auitis, paternis, maternis, fraternis, vel filiorum fratris, vel in ordine profeſſæ, & filij, & deſcendentes ex ipſis mulieribus, non faciant partem cum fratribus in ordine non profeſſis expreſsè, vel tacitè in hæreditate auita, paterna, materna, vel fraterna, neque in dote materna cum maſculis filijs fratrum non profeſſis. In capillis verò mulieres extantes, vel non dotatæ, cuiuſcumque ætatis ſint, faciant partem, niſi fratres, vel filij fratrum maſculi non profeſſi eas dotauerint, vel parati fuerint eas, cum effectu dotare, ſecundum qualitatem patrimonij, & perſonarum. Declarantes quòd ſi dicta mulier dotata fuerit, vel fuit, viuo auo, ſed mortuo patre, præſumatur dotata de bonis aui, ſi verò fuerit dotata viuo patre, præſumatur dotata de bonis ipſius patris. Si verò mortuo patre, ſed viuo fratre mulieris, præſumatur dotata de bonis ipſius fratris. Et ſi patre, & fratre mortuis, ſed viuo filio fratris dotata fuerit, præſumatur dotata de bonis ipſius, filij fratris donec per ipſam mulierem contrarium probetur, quicumq; caſus fuerit ex ſupraſcriptis caſibus. Et intelligatur in fratribus, & ſororibus vtroque parente, vel ex patre tantùm coniunctis. Prædictæ verò mulieres

lieres in capillis extantes non maritatæ, cuiuſcumque ætatis ſint, volentes ſe matrimonio copulare, vel alicui Monaſterio ſe dedicare, ſuccedant ſimul cum fratribus, & filijs fratrum, pro rata ſibi contingente de bonis defuncti, in vſufructu tantùm, quouſque dicta talis mulier velit dotari, & ſe matrimonio copulari, quia tunc dotetur, vt ſuperius dictum eſt: Et hoc ſtatutum habeat locum in præteritis, pendentibus, & futuris.

PISANAE' Ciuitatis.

PARTICVLA 10.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. Lib. 1. Cap. 37.

CVM ſucceſsionum ab inteſtato tres ſint ordines deſcendentiũ, aſcendentium, & collateralium, in ſucceſsione ſemper prima cauſa ſit liberorum, & ſi vlteriori gradu quis ſit conſtitutus, dummodò maſculo extante, id eſt perſonę defunctę filio, vel eius ſobole maſculini ſexus, & per maſculinum ſexum deſcendente, ſoror id eſt defunctæ perſonæ filia, vel eius ſoboles non ſuccedat. Et liberi cuiuſcumque ſexus loco ſuorum parentum anteà defunctorum, vel defunctarum, hoc eſt in eam hæreditatis partem, in quam ſucceſſurus fuiſſet parens defunctus, vel defuncta, ad ſucceſsionem aui, vel proaui, auiæ, vel proauię, vel cæterorum, ſecundum iam dictum modum, ſuccedant, videlicet, quod extantibus maſculis, & per maſculinum ſexum deſcendentibus, fœmina, vel per fœmineum ſexum deſcendentes ab hæreditate iam dicta excludantur. Quæ ſucceſsiones omnes fiant in ſtirpem, & non in capita. Hoc intellecto quòd extantibus nepte, vel proneptc, vna, vel pluribus etiam ex filio maſculo præmortuo, vna cum filia, vel filiabus, vel earum ſobole in ſtirpem ſuccedant.

SENENSIS. Ciuitatis.

PARTICVLA. 11.

De ſucceſſionibus ab inteſtato in hæreditatibus matris, aui, & auiæ maternæ. Cap. 154.

NVLLA mulier matri ſuæ, nec auiæ maternæ, vel proauiæ, auo, vel proauo materno ſuccedat, & nedum ipſa, nec deſcendentes ex ea ſuccedere poſsint, quandiù ſuperfuerint filij, vel deſcendentes maſculi, vnus, vel plures ex dicta matre, vel ex auo materno, vel auia materna, proauo, vel proauia, ex ipſis filijs maſculis ex legitimo matrimonio procreati; declarando ad tollendas lites, quæ oriri poſſent ob contrarias Doctorum opiniones ſuper hoc ſtatuto, & ad euitandos ſumptus litium, quòd deficientibus maſculis prædictis deſcendentes ex fœminis, de quibus ſuprà, etiam non concepti de tempore mortis eius, de cuius hęreditate agi contigerit, admittantur, & ad ſucceſsionem huiuſmodi reintegrentur.

De ſucceſſionibus ab inteſtato. Cap. 155.

STatutum eſt, quòd ſi qua perſona ab inteſtato deceſſerit, ſi quidem ex ea ſuperſint maſculi deſcendentes per lineam maſculinam, legitimi, & naturales, illi in ſucceſsionibus omnibus præ-

Digitized by Google

præferantur, ſecundum gradus prioritatem, & fœminæ extantibus dictis maſculis, excludantur, dum tamen fœminæ deſcendentes per lineam maſculinam dotentur, ſecundum formam ſtatuti ſub rubrica *De dote conſtituenda mulieribus excluſis à ſucceſſione per maſculos*.

De ſucceſſione aſcendentium ex latere matris. Cap.156.

SI qua perſona deceſſerit ab inteſtato ſine filijs legitimis, & naturalibus, & ſine aſcendentibus ex linea paterna, & non ſuperſtite fratre, vel ſorore, ſiue filio, vel filia fratris, vel ſororis ipſius defunctæ perſonæ ex eodem fratre, vel patruo non ſuperſtite tempore ſuæ mortis, non permittatur mater, auus, vel auia talis perſonæ defunctæ ex parte matris ad plus venire, quàm ad quartam partem legitimę ſucceſſionis ab inteſtato omnium bonorum, & rerum, præter domos, & Caſtella olim talis defunctæ perſonæ; Reliqua verò bona habeant parentes maſculi ex parte fratris, aui fraterni vſque ad quartum gradum ſecundum computum Decretorm proximioris ordinis; Et ſi ſuperfuerint tali defunctæ perſonæ frater, vel ſoror, ſiue filius, vel filia fratris, vel ſororis, vel patruus, vel patruelis; tunc mater, vel auus, vel auia, ex parte matris in nullo ſuccedat; & hoclocum habeat in mulieribus Ciuitati Seneñ ſuppoſitis, non obſtañ ſi non remaneant in domo filiorum, vel filiarum de tempore mortis eorum. Alię verò mulieres extrà Ciuitatem Seneñ, vel iuriſdictionem commorantes nullo modo admittantur, vel veniant ad ſucceſſionem filiorum, filiarum, nepotum, neptum de Ciuitate ſupradicta, vel iuriſdictione.

De ſucceſſione Collateralium, ſeù Tranſuerſalium. Cap. 157.

STatutum, & ordinatum ſit, quòd ſi qui, vel quæ decedat ab inteſtato ſine aſcendentibus ex linea paterna, & deſcendentibus, ſuccedant eius fratres carnales maſculi ex vtroque parente, & eis ex vtroque parente non extantibus, ſuccedant fratres conſanguinei ipſius, vel ex parte tantùm fratris, & conſimilium fratrum filij in ſtirpes, excluſis porſus ſororibus carnalibus talis defuncti ex vtroque parente, & excluſis filiabus fratris carnalis, quæ fuiſſent nuptæ, vel dotatæ; Et ſi dictæ mulieres non eſſent dotatæ, & non haberent vndè poſſent conuenienter dotari, habita conſideratione facultatum, & qualitatum familiæ, & ſi tractaretur de ſuccesſione fratris, vel patrui, debeant conuenienter dotari de bonis eius, de cuius hæreditate agitur, aliàs admittantur ad ſuccesſionem prædictæ defunctæ perſonæ, ſeruata gradus prærogatiua, & hoc ſtet, vel ſit in electione eorum, qui ipſas mulieres excludunt virtute præſentis ſtatuti, excluſis ſororibus, & filiabus ſororum Monaſterium ingredientibus, vel Monaſterio dedicatis tempore obitus eius, de cuius hæreditate ageretur, & filij, & filiæ dictarum ſororum ſi viuerent dicti fratres carnales, & filij fratrum, vel aliquis eorum.

CONSTITVTIONES. Vtriuſque Regni Sicilię.

PARTICVLA. 12.

Lib. 3. tit. 26. de ſucceſſione filiorum Comitum, & Baronum. Imper. Feder.

IN aliquibus Regni noſtri partibus Conſuetudinem prauam audiuimus hactenus obtinuiſſe, quòd in bonis Comitis, Baronis, vel Militis, qui deceſſerit filijs maſculis non relictis, filiæ non ſuccedunt, ſed conſanguinei quan-

quantumcumque remoti, masculini sexus, tàm baiulum puellarum ipsarum, post mortem patris, accipiunt, quàm successionem vsurpant, & ipsas pro ipsorum dispositione maritant.. Quod quidem, & naturæ dignoscitur esse contrarium, quę parentum votis absque discretione sexus, tàm masculos, quàm fęminas commendauit, & iuri, tàm comuni, quàm nostro specialiter derogatur. Hac igitur lege nostra, per vniuersas partes, & singulas Regni nostri valitura, sancimus, patre mortuo, tàm filios, quàm filias puberes, aut maiores, minoresue ad parentum successionem, absque sexus discretione vocari. Si autem filij masculi vnà cum filiabus fœminis, aut etiam sororibus patri decedenti supersint, cuiuscumque conditionis pater fuerit, Francus videlicet, aut etiam Longobardus, Miles, vel Burgensis, in successione bonorum præferri volumus masculos fœminis. Dum tamen sorores, aut amitas, fratres, aut nepotes pro modo facultatum suarum, & filiorum superstitum numero, secundum paragium, debeant maritare. Cęterum si tantùm fœminæ superstites fuerint, ipsas, si maiores sint, exclusis alijs consangnineis, volumus ad successionem admitti. Si verò minores filiæ, Comitum, Baronum, aut Militum superstites fuerint, ipsarum baiulum nostra excellentia recipiat ipsum, vel sibi tenendum, vel alij, qui ex fide illud gerere debeat, iuxtà approbatam regni consuetudinem, concedendum: ac deinde ipsas, cum ad nubilem ætatem peruenerint, & baiulum nostrum vel alterius superuenientem quintum decimum annum excesserint, de prouisione mansuetudinis nostræ, Deum habentes præ oculis, cum bonis omnibus, quæ patris fuerunt, secundum paragium, curabimus maritare.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX PARTICVLARVM

Intra Statum Ecclesiasticum.

Nar-

Digitized by Google

N

O

P

R

S

T

V

Digitized by Google

INDEX PARTICVLARVM

Extrà Statum Ecclesiasticum.

Digitized by Google

INDEX RERVM NOTABILIVM,

Quæ in Commentarijs de ſtatutarijs ſucceſſionibus continentur.

Re-

Digitized by Google

Digitized by Google

§. 20.

Digitized by Google

Digitized by Google

Quæ

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Qua

IVS

Digitized by Google

Digitized by Google

LEX VOCONIA.

LIS.

LOCA MONTIVM.

LOCVS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PRO-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Mace-

STATVTA PARTICVLARIA

Diuerſarum Ciuitatum, & Locorum Status Eccleſiaſtici, quorum particulæ ſunt impreſſæ in Calce, Operis fol. 191:

Meſ-

Digitized by Google

STATVTA PARTICVLARIA

Aliquarum Ciuitatum, & Ditionum Italiæ extrà Statum Ecclesiasticum, quorum particulę sunt impressæ in calce pag.357.

STYLVS.

SVBIECTIO.

SVBSTITVTIO.

SVCCESSIO.

In

Digitized by Google

Digitized by Google

FINIS.

Digitized by Google